

**ОСНОВНА ШКОЛА „ЈОВАН ЦВИЈИЋ“
КОСТОЛАЦ**

**ШКОЛСКИ ПРОГРАМ
ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА
за период од 2021. - 2025. године**

Садржај

СВРХА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА	6
I. Циљеви школског програма.....	6
II. План наставе и учења основног образовања и васпитања	7
План наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања	7
План наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања	9
План наставе и учења за седми и осми разред основног образовања и васпитања	11
III. Програми обавезних и изборних предмета по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање.....	13
A. Обавезни предмети	13
1. Српски језик и књижевност	13
2. Енглески језик	37
3. Ликовна култура	69
4. Музичка култура	83
5. Историја	99
6. Географија	116
7. Физика	133
8. Математика	144
9. Биологија	164
10. Хемија	180
11. Техника и технологија	193
12. Информатика и рачунарство	210
13. Физичко и здравствено васпитање	222
B. Изборни предмети	238
1. Верска настава	238

2.	Грађанско васпитање.....	252
3.	Француски језик.....	263
4.	Ромски језик са елементима националне културе.....	285
IV.	Програми слободних наставних активности.....	289
1.	Хор и оркестар	289
2.	Домаћинство	290
3.	Шах	292
4.	Цртање, сликање и вајање	293
5.	Чувари природе.....	295
V.	Програм додатне наставе	297
1.	Српски језик	297
2.	Енглески језик.....	300
3.	Физика	304
4.	Математика	306
5.	Биологија	309
6.	Хемија	313
VI.	Програм допунске наставе	316
1.	Српски језик	316
2.	Енглески језик.....	319
3.	Физика	323
4.	Математика	324
5.	Биологија	328
6.	Хемија	332
7.	Француски језик.....	335
VII.	Програм културних активности школе.....	339
	КЈД - културна и јавна делатност школе	339

VIII. Програм школског спорта и спортско-рекреативних активности.....	341
IX. Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања, програм спречавања дискриминације и програми превенције других облика ризичног понашања.....	343
Рад на превенцији других облика ризичног понашања малолетничке деликвенције	346
X. Програм ваннаставних активности ученика	348
1. Литерарана секција	348
2. Новинарска секција.....	350
3. Драмска секција	352
4. Рецитаторска секција.....	354
5. Секција ликовне културе.....	357
6. Музичка секција.....	358
7. Хор и оркестар	361
8. Мали историчари	362
9. Географска секција	364
10. Млади физичари	365
11. Млади математичари	366
12. Билошка секција.....	368
13. Млади хемичари	371
14. Моделарство	372
15. Архитектура и грађевинарство	376
16. Машинство.....	378
17. Електротехника	380
18. Информатичка секција.....	382
19. Фудбалска секција.....	383
20. Гимнастичка секција.....	384
21. Рукометна секција	386

22. Школска задруга - "Млади рудари"	388
XI. Програм професионалне оријентације.....	389
XII. Програм здравствене заштите	391
XIII. Програм социјалне заштите	392
XIV. Програм заштите животне средине	393
XV. Програм сарадње са локалном самоуправом	395
XVI. Програм сарадње са породицом	400
XVII. Програм излета, екскурзија и наставе у природи	402
XVIII. Програм рада школске библиотеке	404
XIX. Начин остваривања других облика развојног плана школе који утичу на образовно-васпитни рад	407
1. Вршњачки тим.....	407
2. Ученички парламент.....	408
3. Тим за одржавање школског сајта.....	410
4. Корективна настава.....	411
5. Индивидуални образовни планови свих ученика који се образују по индивидуалном образовном плану.....	413
6. Тим за инклузивно образовање	420
XX. Програм безбедности и здравља на раду	424

СВРХА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Школски програм је основни документ школе на основу кога се остварује основно образовање.

Школски програм се доноси у складу са Законом. Он се израђује на основу дефинисаног наставног плана и програма, тј. у складу са Националним оквиром образовања и васпитања,

У његовој изради учествују сви наставници и стручни сарадници. Школски програм доноси Школски одбор, на период од четири године.

I. Циљеви школског програма

Школски програм омогућава оријентацију ученика и родитеља, односно другог законског заступника у избору школе, праћење квалитета образовно-васпитног процеса и његових резултата, као и процену индивидуалног рада и напредовања сваког ученика. Он, такође, има за циљ да уважи интересе потребе и интересовања ученика, родитеља и локалне заједнице.

Школски програм утемељен је на **начелима**:

- 1) усмерености на процесе и исходе учења;
- 2) заснованости на стандардима, уз систематско праћење и процењивање квалитета програма;
- 3) уважавања узрасних карактеристика у процесу стицања знања и вештина, формирања ставова и усвајања вредности код ученика;
- 4) хоризонталне и вертикалне повезаности у оквиру предмета и између различитих наставних предмета;
- 5) поштовања индивидуалних разлика међу ученицима у погледу начина учења и брзине напредовања, као и могућности личног избора у слободним активностима;
- 6) заснованости на партиципативним, кооперативним, активним и искуственим методама наставе и учења;
- 7) уважавања искуства, учења и знања која ученици стичу ван школе и њихово повезивање са садржајима наставе;
- 8) развијања позитивног односа ученика према школи и учењу, као и подстицања учениковог интересовања за учење и образовање у току целог живота;
- 9) коришћења позитивне повратне информације, похвале и награде као средстава за мотивисање ученика;
- 10) уважавање узрасних карактеристика у процесу психофизичког развоја обезбеђивањем услова за живот и рад у школи.

II. План наставе и учења основног образовања и васпитања

План наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања (Просветни гласник РС 2/2020)

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик	5	180	5	180	5	180	5	180
2..	Страни језик	2	72	2	72	2	72	2	72
3.	Математика	5	180	5	180	5	180	5	180
4.	Свет око нас	2	72	2	72	-	-	-	-
5.	Природа и друштво	-	-	-	-	2	72	2	72
6.	Ликовна култура	1	36	2	72	2	72	2	72
7.	Музичка култура	1	36	1	36	1	36	1	36
8.	Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	108	3	108	3	108
9.	Дигитални свет	1	36	1	36	1	36	1	36
УКУПНО: А		20-22*	720-792*	21-23*	756-828*	21-24*	756-864*	21-24*	756-864*
Ред. број	Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ								
1.	Верска настава/Грађанско васпитање ³	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе ⁴	2	72	2	72	2	72	2	72
УКУПНО: Б		1-3*	36-108*	1-3*	36-108*	1-3*	36-108*	1-3*	36-108*
УКУПНО: А + Б		21-23*	756-828*	22-24*	792-864*	22-25*	792-900*	22-25*	792-900*

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни предмети, изборни програми и активности:

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО- ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	21-23*	756-828*	22-24*	792-864*	22-25*	792-900*	22-25*	792-900*
2.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	36
3.	Додатна настава					1	36	1	36
4.	Настава у природи**	7-10 дана годишње		7-10 дана годишње		7-10 дана годишње		7-10 дана годишње	

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО- ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељенског старешине	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Ваннаставне активности ⁵	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72
3.	Екскурзија	1-3 дана годишње		1-3 дана годишње		1-3 дана годишње		1-3 дана годишње	

1 Назив језика националне мањине у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

2 Реализује се у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

3 Ученик бира један од понуђених изборних програма.

4 Ученик припадник националне мањине који слуша наставу на српском језику може да изабере овај програм али није у обавези.

5 Школа реализује ваннаставне активности у области науке, технике, културе, уметности, медија и спорта.

* Број часова за ученике припаднике националних мањина

** Настава у природи организује се у складу са одговарајућим правилником.

Основна школа
„Јован Цвијић“
Костолац

План наставе и учења
за пети и шести разред основног образовања и васпитања
(Просветни гласник РС 15/2018)

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик и књижевност	5	180	4	144
2.	Страни језик	2	72	2	72
3.	Ликовна култура	2	72	1	36
4.	Музичка култура	2	72	1	36
5.	Историја	1	36	2	72
6.	Географија	1	36	2	72
7.	Физика	-	-	2	72
8.	Математика	4	144	4	144
9.	Биологија	2	72	2	72
10.	Хемија	-	-	-	-
11.	Техника и технологија	2	72	2	72
12.	Информатика и рачунарство	1	36	1	36
13.	Физичко и здравствено васпитање	2	72+54 ³	2	72+54 ³
УКУПНО: А		24-27*	918-1026*	25-28*	954-1062*
Ред. број	Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ				
1	Верска настава/ Грађанско васпитање ⁴	1	36	1	36
2.	Други страни језик ⁵	2	72	2	72
3.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе ⁶	2	72	2	72
УКУПНО: Б		3-5*	108-180*	3-5*	108-180*
УКУПНО: А + Б		27-30*	1026-1134*	28-31*	1062-1170*

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни предмети, изборни програми и активности:

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36	1	36
2.	Ваннаставне активности ⁸	1	36	1	36
3.	Екскурзија	До 2 дана годишње		До 2 дана годишње	

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	27-30*	1026-1134*	28-31*	1062-1170*
2.	Слободне наставне активности ⁷	1	36	1	36
3.	Допунска настава	1	36	1	36
4.	Додатна настава	1	36	1	36

1 Назив језика националне мањине у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

2 Реализује се у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

3 Обавезне физичке активности реализују се у оквиру предмета Физичко и здравствено васпитање.

4 Ученик бира један од понуђених изборних програма.

5 Ученик бира страни језик са листе страних језика коју нуди школа у складу са својим кадровским могућностима и изучава га до краја другог циклуса.

6 Ученик припадник националне мањине који слуша наставу на српском језику може да изабере овај програм, али није у обавези.

7 Слободне наставне активности школа планира Школским програмом и Годишњим планом рада. Ученик обавезно бира једну активност са листе од три слободне наставне активности које школа нуди.

8 Ваннаставне активности могу да буду: друштвене, уметничке, техничке, хуманитарне, културне, као и друге активности у складу са просторним и људским ресурсима школе.

* Број часова за ученике припаднике националних мањина

План наставе и учења
за седми и осми разред основног образовања и васпитања
(Просветни гласник РС 18/ 2018)

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		недељно	годишње	недељно	годишње
1.	Српски језик и књижевност	4	144	4	136
2.	Страни језик	2	72	2	68
3.	Ликовна култура	1	36	1	34
4.	Музичка култура	1	36	1	34
5.	Историја	2	72	2	68
6.	Географија	2	72	2	68
7.	Физика	2	72	2	68
8.	Математика	4	144	4	136
9.	Биологија	2	72	2	68
10.	Хемија	2	72	2	68
11.	Техника и технологија	2	72	2	68
12.	Информатика и рачунарство	1	36	1	34
13.	Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	34
УКУПНО: А		28	1008	28	952
	Б. ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ				
1	Верска настава/ Грађанско васпитање ¹	1	36	1	34
2.	Други страни језик ²	2	72	2	68
3.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе (ромски језик) ³	2	72	2	68
УКУПНО: Б		3–5*	108–180*	3–5*	102–170*
УКУПНО: А + Б		31–33*	1116–1188*	27–29*	1054–1122*

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни предмети, изборни програми и активности :

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	СЕДМИ разред		ОСМИ разред	
		нед.	год	нед.	год.
1.	Редовна настава	31 - 34*	1116–1188*	27–29*	1054–1122*
2.	Слободне наставне активности ⁴	1	36	1	34
3.	Допунска настава	1	36	1	34
4.	Додатна настава	1	36	1	34

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ШЕСТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	нед.	год.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36	1	34
2.	Ваннаставне активности ⁵	1	36	1	34
3.	Екскурзија	До 2 дана годишње		До 3 дана годишње	

1 Ученик бира један од понуђених изборних наставних предмета.

2 Ученик бира страни језик са листе страних језика коју нуди школа у складу са својим кадровским могућностима и изучава га до краја другог циклуса

3 Ученик припадник националне мањине који слуша наставу на српском језику може да изабере овај предмет али није у обавези

4 Слободне наставне активности школа планира Школским програмом и Годишњим планом рада. Ученик обавезно бира једну активност са листе од три слободне наставне активности које Школа нуди.

5. Ваннаставне активности могу да буду: друштвене, уметничке, техничке, хуманитарне, културне, као и друге активности у складу са просторним и људским ресурсима школе.

* Број часова за ученике припаднике националних мањина.

III. Програми обавезних и изборних предмета по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање

А. Обавезни предмети

1. Српски језик и књижевност

Пети разред

Фонд часова: **180/5**

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: **9/2017** (од 30.10.2017), **15/2018**.

Циљ наставе српског језика и књижевности јесте да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању, тако што ће овладати основним законитостима српског књижевног језика; да стиче основна знања о улози и значају језика у националној култури и изградњи националног идентитета; да кроз читање и тумачење књижевних дела из српске и светске баштине развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање, подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у српској и светској култури, негују љубав према српском језику и књижевности; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.

Бр .Теме	НАЗИВ ТЕМЕ	ФОНД ЧАСОВА
1.	Књижевност	70
2.	Језик	70
3.	Језичка култура	40
УКУПНО		180

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	ЛИРИКА Лектира - Народна песма: „Вила зида град” - Народне лирске песме о раду(избор); народне лирске породичне песме (избор) - Бранко Радичевић, „Певам дању, певам ноћу” - Милица Стојадиновић Српкиња: „Певам песму” (избор) - Душан Васиљев: „Домовина” /Алекса Шантић „Моја отаџбина” - Војислав Илић: „Зимско јутро” - Милован Данојлић: „Шљива” / Десанка Максимовић: „Сребрне плесачице” - Пеђа Трајковић: „Кад књиге буду у моди” Књижевни термини и појмови Песник и лирски субјекат. Мотиви и песничке слике као елементи композиције лирске песме. Врста строфе према броју стихова у лирској песми: катрен;врста стиха по броју слогова(десетерац и осмерац). Одлике лирске поезије: сликовитост, ритмичност, емоционалност. Стилске фигуре: епитет, ономатопеја. Врсте ауторске и народне лирске песме: описне(дескриптивне); Родољубиве (патриотске);митоолошке и песме о раду (посленичке). ЕПИКА Лектира - Народна песма: „Свети Саво” - Народна песма: „Женидба Душанова”(одломак о савладавању препрека заточника Милоша Војиновића) „Еро са онога свијета” „Дјевојка цара надмудрила” - Милован Глишић: „Прва бразда” - Стеван Сремац: „Чича Јордан”(одломак) - Бранко Ћопић: „Поход на Мјесец” - Иво Андрић: „Мостови” - Данило Киш: „Дечак и пас” - Горан Петровић: „Месец над тепсијом”(први одломак приче „Бели хлеб од претеривања” и крај	По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: – разликује књижевни и некњижевни текст; упоређује одлике фикционалне и нефикционалне књижевности – чита са разумевањем и опише свој доживљај различитих врста књижевних дела – чита са разумевањем одабране примере осталих типова текстова – одреди род књижевног дела и књижевну врсту – разликује карактеристике народне од карактеристика уметничке књижевности – разликује реалистичну прозу и прозу засновану на натприродној мотивацији – анализира елементе композиције лирске песме (строфа, стих); епског дела у стиху и у прози (делови фабуле – поглавље, епизода; стих); драмског дела (чин, сцена, појава) – разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца – разликује облике казивања – увиђа звучне, визуелне, тактилне, олфакторне елементе песничке слике – одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевно-уметничком тексту – процени основни тон певања, приповедања или драмске радње (шалив, ведар, тужан и сл.) – развија имагинацијски богате асоцијације на основу тема и мотива књижевних дела – одреди тему и главне и споредне мотиве – анализира узрочно-последично низање мотива	CJ.1.2.1 CJ.1.2.2. CJ.1.2.3. CJ.1.2.4. CJ.1.2.5. CJ 1.4.1. CJ 1.4.2 CJ 1.4.3. CJ 1.4.4. CJ 1.4.5. CJ 1.4.6. CJ 1.4.7. CJ 1.4.8 CJ 1.4.9 CJ.2.2.1. CJ.2.2.2. CJ.2.2.3. CJ.2.2.4. CJ.2.2.5. CJ 2.4.1. CJ 2.4.2. CJ 2.4.4. CJ 2.4.5. CJ 2.4.6. CJ 2.4.7. CJ2.4.8. CJ2.4.9; CJ.3.2.2. CJ.3.2.5. CJ 3.4.1. CJ 3.4.2. CJ 3.4.3. CJ 3.4.4. CJ 3.4.5. CJ 3.4.6. CJ 3.4.7. CJ 3.4.8.

приче који чине одељци „Можеш сматрати да си задобио венац славе” и „Мрави су вукли велике трошице тишине”) 11. Антон Павловић Чехов: „Шала” Књижевни термини и појмови Писац и приповедач. Облици казивања: приповедање у првом и трећем лицу. Фабула: Низање догађаја, епизоде, поглавља. Карактеризација ликова – начин говора, понашање, физички изглед, животни ставови, етичност поступака. Врсте епских дела у стиху и прози: епска народна песма, бајка (народна и ауторска), новела (народна и ауторска), шаљива народна прича. Врста стиха према броју слогова: десетерац ДРАМА Лектира 1. Бранислав Нушић: „Кирија” 2. Душан Радовић: „Капетан Џон Пиплфокс” 3. Љубиша Ђокић: „Биберче” Књижевни термини и појмови Позоришна представа и драма. Чин, појава, лица у драми, драмска радња. Сцена, костим, глума, режија. Драмске врсте: једночинка, радио-драма. НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ (бирати до 2 дела) 1. Вук Ст. Карацић: „Моба и прело” (одломак из дела „Живот и обичаји народа српскога”) 2. Доситеј Обрадовић: „О љубави према науци” 3. М. Петровић Алас: „У царству гусара” (одломак) 4. Милутин Миланковић: „Успомене, доживљаји, сазнања” (одломак) 5. Избор из енциклопедија и часописа за децу ДОМАЋА ЛЕКТИРА: 1. Епске народне песме (о Немањићима и Мрњавчевићима - преткосовски тематски круг) 2. Народне бајке, новеле, шаљиве народне приче (избор); кратке фолклорне форме (питалице, брзалице, пословице, загонетке) 3. Бранислав Нушић: „Хајдуци” 4. Данијел Дефо: „Робинсон Крусо” (одломак о изградњи склоништа)	– илуструје особине ликова примерима из текста – вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове – илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима – уважава националне вредности и негује српску културноисторијску баштину – наведе примере личне добити од читања – напредује у стицању читалачких компетенција – упореди књижевно и филмско дело, позоришну представу и драмски текст	

	5. Марк Твен: „Доживљаји Хаклберија Фина”/„Краљевић и просјак”/„Доживљаји Тома Сојера” 6. Избор ауторских бајки (Гроздана Олујић; Ивана Нешић: „Зеленбабини дарови” (одломци)) 7. Игор Коларов: „Аги и Ема” 8. Избор из савремене поезије за децу (Александар Вучо, Мирослав Антић, Драгомир Ђорђевић, Владимир Андрић, Дејан Алексић...) Допунски избор лектире (бирати до 3 дела) 1. Јован Јовановић Змај: „Песмо моја” (из Ђулића) 2. Стеван Раичковић: „Велико двориште” (избор)/Мале бајке (избор) 3. Иван Цанкар: „Десетица” 4. Љубивоје Ршумовић: „Ујдурме и зврчке из античке Грчке” (избор)/Густав Шваб: „Приче из старине” 5. Џон Р. Р. Толкин: „Хобит” (одломци) 6. Никол Лезије: „Тајна жутог балона” 7. Корнелија Функе: „Господар лопова” (одломак) 8. Вида Огњеновић: „Путовање у путопис” (одломак) 9. Владислава Војновић: „Приче из главе” (избор, осим приче Позориште) 10. Дејан Алексић: „Музика тражи уши” (избор)/ „Кога се тиче како живе приче” (избор) 11. Јован Стерија Поповић: „Лажа и паралажа” (одломак о Месечевој краљици) и Едмон Ростан: „Сирано де Бержерак” (одломак о путу на Месец) Дело завичајног аутора по избору.		
2.	Променљиве речи: именице, заменице, придеви, бројеви (с напоменом да су неки бројеви непроменљиви), глаголи; непроменљиве речи: прилози (с напоменом да неки прилози могу имати компарацију) и предлози. Именице - значење и врсте (властите, заједничке, збирне, градивне; мисаоне, глаголске). Промена именица (деклинација): граматичка основа, наставак за облик, појам падежа. Основне функције и значења падежа (с предлозима и без предлога): номинатив (subjekt); генитив (припадање и део нечега); датив (намена и усмереност); акузатив (objekt); вокатив (дозивање, обраћање); инструментал (средство и друштво); локатив (место). Придеви - значење и врсте придева (описни, присвојни, градивни; месни и временски); род, број, падеж и компарација придева. Слагање придева са именицом у роду, броју и падежу.	По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: – разликује променљиве речи од непроменљивих – разликује категорије рода, броја, падежа речи које имају дефлексију – разликује основне функције и значења падежа – употребљава падежне облике у складу са нормом – употребљава глаголске облике у складу са нормом – разликује основне реченичне чланове (у типичним случајевима) – доследно примењује правописну норму у употреби великог слова; састављеног и растављеног писања речи; интерпункцијских знакова – користи правопис (школско издање)	CJ.1.1.4. CJ.1.1.5. CJ.1.1.6. CJ 1.3.2. CJ 1.3.3. CJ 1.3.4. CJ 1.3.6. CJ 1.3.7. CJ 1.3.8. CJ 1.3.9. CJ 1.3.10 CJ. 2.1.3. CJ. 2.1.4. CJ. 2.1.5. CJ 2.3.3. CJ 2.3.5 CJ 2.3.6 CJ 2.3.7 CJ 2.3.8 CJ 2.3.10

	Заменице - личне заменице: промена, наглашени и ненаглашени облици, употреба личне заменице сваког лица себе, се. Бројеви - врсте и употреба: главни (основни, збирни бројеви, бројне именице на -ица) и редни бројеви. Глаголи - глаголски вид (несвршени и свршени); глаголски род (прелазни, непрелазни и повратни глаголи); глаголски облици (грађење и основно значење): инфинитив (и инфинитивна основа), презент (презентска основа, наглашени и ненаглашени облици презента помоћних глагола), перфекат, футур I. Предикатска реченица - предикат (глаголски; именски); слагање предиката са субјектом у лицу, броју и роду; прави и неправи објекат; прилошке одредбе (за место, за време, за начин; за узрок и за меру и количину); апозиција. Велико слово у вишечланим географским називима; у називима институција, предузећа, установа, организација (типични примери); велико и мало слово у писању присвојних придева. Заменица Ви из поштовања. Одрична речца не уз именице, придеве и глаголе; речца нај у суперлативу; вишечлани основни и редни бројеви. Интерпункцијски знаци: запета (у набрајању, уз вокатив и апозицију); наводници (наслови дела и називи школа); црта (уместо наводника у управном говору).	– правилно изговара речи водећи рачуна о месту акцента и интонацији реченице – говори јасно поштујући књижевнोजезичку норму – течно и разговетно чита наглас књижевне и неуметничке текстове	CJ.3.1.4. CJ 3.3.3. CJ 3.3.4. CJ 3.3.6. CJ 3.3.7.
	Место акцента у вишесложним речима (типични случајеви). Интонација и паузе везане за интерпункцијске знакове; интонација упитних реченица. Артикулација: гласно читање брзалица, најпре споро, а потом брже (индивидуално или у групи).	– користи различите облике казивања: дескрипцију (портрет и пејзаж), приповедање у 1. и 3. лицу, дијалог – издваја делове текста (наслов, пасусе) и организује га у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста) – саставља говорени или писани текст о доживљају књижевног дела и на теме из свакодневног живота и света маште – проналази експлицитно и имплицитно садржане информације у једноставнијем књижевном и некњижевном тексту – напамет говори одабране књижевне текстове или одломке	
3.	Препричавање, причање, описивање - уочавање разлике између говорног и писаног језика; писање писма (приватно, имејл) Богађење речника: синоними и антоними; некњижевне речи и туђице - њихова замена језичким	– користи различите облике казивања: дескрипцију (портрет и пејзаж), приповедање у 1. и 3. лицу, дијалог – издваја делове текста (наслов, пасусе) и организује га у смисаоне	CJ.1.3.1. CJ.1.3.2. CJ.1.3.3. CJ.1.3.4. CJ.1.3.5.

стандардом; уочавање и отклањање безначајних појединости и сувишних речи у тексту и говору. Техника израде писменог састава (тежиште теме, избор и распоред грађе, основни елементи композиције и груписање грађе према композиционим етапама); пасус као уже тематске целине и његове композицијско-стилске функције. Осам домаћих писмених задатака. Четири школска писмена задатка.	целине (уводни, средишњи и завршни део текста) – саставља говорени или писани текст о доживљају књижевног дела и на теме из свакодневног живота и света маште – проналази експлицитно и имплицитно садржане информације у једноставнијем књижевном и некњижевном тексту – напамет говори одабране књижевне текстове или одломке	CJ.1.3.6. CJ.2.3.1. CJ.2.3.2. CJ.2.3.3. CJ.2.3.4. CJ.2.3.5. CJ.2.3.6. CJ.3.3.1. CJ.3.3.2. CJ.3.3.3. CJ.3.3.5.

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	Активно слуша и бележи; примењује стечена знања; описује појаве и процесе; активно разговара; учествује у обнављању градива и мисаоно се ангажује; активно разговара;	Припрема, реализује и анализира наставни процес; дефинише активности и садржаје; прати ток рада ученика и подржава их у раду; анализира и процењује рад ученика; унапређује наставу и наставну праксу; креира и реализује час у циљу постизања квалитетне наставе; омогућује примену стечених вештина; мотивише ученике, подржава и развија њихова интересовања; помаже ученику да прецизира своје исказе; обавештава, подстиче, прати напредовање сваког ученика; прати ефекте свог рада; помаже ученику да развије своје мишљење	Монолошка; дијалогска; текст-метода; илустративно – демонстративна; индуктивна; дедуктивна; хеуристичка; метода запажања; интерактивна, игровна ----- Фронтални, групни, индивидуални; рад у пару ----- Уџбеник, табла, паметна табла, рачунар, видео-бим аудио и видео-записи из различитих извора, друштвене мреже
2.	учествује у обнављању градива и мисаоно се ангажује; дефинише нове појмове; повезује претходно стечена знања са новим знањима; саопштава и преноси своја запажања; сарађује са својим вршњацима; уважава туђе мишљење; процењује свој рад и рад својих вршњака;		
3.	развија логично мишљење; решава проблемске задатке; креира, истражује, објашњава, дискутује.		

Начин процене/ провере остварености постигнућа: Усмено и писано праћење и оцењивање путем правописних провера, диктата, контролних задатака, контролних вежби, тестова, писмених задатака (два у првом и два у другом полугодишту), говорних вежби, писмених вежби и домаћих задатака (осам у току школске године).

Корелација: историја; географија; грађанско васпитање, математика

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: У пети разред долазе и ученици који нису описмењени или су само делимично описмењени па се за њих организује корективна допунска настава српског језика. За ученике који теже прате програм организује се допунска настава, а за заинтересоване и надарене ученике организује се додатна настава. Прате се талентовани ученици и усмеравају на рад у секцијама које постоје у школи, а то су: литерарна, новинарска, рецитаторска и драмска секција.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„KLETT“	<i>Расковник, Читанка за српски језик за рети разред основне школе</i>	Зона Мркаљ, Зорица Несторовић
	<i>Граматика, за српски језик за рети разред основне школе</i>	Весна Ломпар
	<i>Радна свеска, за српски језик за рети разред основне школе</i>	Весна Ломпар, Зорица Несторовић

Шести разред

Фонд часова: **144/4**

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: **15/2018.**

Циљеви учења предмета *Српски језик и књижевност* јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању; да кроз читање и тумачење књижевних дела развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање; подстиичу имажинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива разлићите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у култури, као и о медијској писмености; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметне области.

Бр .Теме	НАЗИВ ТЕМЕ	ФОНД ЧАСОВА
1.	Језик	63
2.	Књижевност	46
3.	Језичка култура	35
УКУПНО		144

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	Граматика Подела речи по настанку: просте речи и творенице; породица речи, уочавање корена речи. Саставни делови твореница (творбене основе, префикси и суфикси). Граматичка основа и граматички наставци у поређењу са творбеном основом и суфиксима. Настанак гласова и говорни органи; подела гласова: самогласници и сугласници (прави сугласници и сонанти); Подела сугласника по звучности и по месту изговора. Подела речи на слоге; слоготворно р. Гласовне промене – уочавање у грађењу и промени речи: непостојано а; промена л у о; палатализација; сибиларизација; јотоване; једначење сугласника по звучности; једначење сугласника по месту изговора; губљење сугласника. Заменице: неличне именичке заменице (односно-упитне, неодређене, опште, одричне); придевске заменице: присвојне (с нагласком на употребу заменице свој, показне, односно-упитне, неодређене, опште, одричне). Граматичке категорије заменица: род, број, падеж и лице. Грађење и основна значења глаголских времена: аорист, имперфекат (само на нивоу препознавања; имперфекат глагола бити); плусквамперфекат. Независне предикатске реченице – појам комуникативне функције; подела на обавештајне, упитне, заповедне, жељне и узвичне реченице. Правопис Писање имена васионских тела. Растављање речи на крају реда (основна правила). Правописна решења у вези са гласовним променама. Писање именичких и придевских одричних заменица са предлозима. Писање заменице Ваш великим почетним словом. Правописна решења у вези са писањем обрађених глаголских облика.	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: -Вежбањем на тексту уочити разлике зависне и независне реченице -На конкретним примерима ученицима објаснити појмове изведена, неизведена и сложена реч -На конкретним примерима објаснити ученицима све творбене елементе речи (префикс,суфикс, корен речи, творбена основа) - Уз помоћ слике и табеле ученицима објаснити говорне органе, начин изговора гласова и поделе гласова -На конкретним примерима речи наводити ученике да уочавају правила по којима се врше гласовне промене, као и одступања од њих -На конкретним примерима навести ученике да самостално препознају врсту придевских заменица На задатом тексту заједно са ученицима уочавати глаголска времена	CJ.1.3.1. CJ.1.3.3. CJ.2.3.2. CJ.2.3.3. CJ.2.3.4. CJ.3.3.1. CJ.3.3.2. CJ.3.3.4. CJ.1.2.8. CJ.2.2.5. CJ.3.2.5. CJ.1.2.1. CJ.1.2.2.

	Ортоспија Правилан изговор гласова ч, ћ, ц, ч, р. Дуги и кратки акценти.		
2.	ЛИРИКА Лектира Обредне лирске народне песме (избор), Ђура Јакшић: Вече, Јован Дучић: Село, Мирослав Антић: Плава звезда, Вељко Петровић: Ратар / Алекса Шантић: О, класје моје, Десанка Максимовић: Грачаница / Војислав Илић: Свети Сава, Стеван Раичковић: Хвала сунцу, земљи, трави, Милован Данојлић: Овај дечак зове се Пепо Крста, Сергеј Јесењин: Песма о керуши Књижевни термини и појмови Врста строфе према броју стихова у лирској песми: дистих; терцет; врста стиха по броју слогова (лирски и епски десетерац). Одлике лирске поезије: нагласак речи и ритам; рима – парна, укрштена, обгрљена; улога риме у обликовању стиха. Стилске фигуре: контраст, хипербола. Врсте ауторске и народне лирске песме: социјалне песме, дитирамб, елегја; обредне песме (коледарске, краљичке, додолске, божићне). ЕПИКА Лектира Народна песма: Смрт Мајке Југовића, Народна песма: Марко Краљевић укида свадбарину, Петар Кочић: Јаблан, Исидора Секулић: Буре (одломак)/Бранко Ћопић: Чудесна справа, Иво Андрић: Аска и вук, Антон Павлович Чехов: Вањка/Италио Калвино: Шума на ауто-путу (из збирке прича Марковалдо или годишња доба у граду), Светлана Велмар Јанковић: Сирото ждребе (из Књиге за Марка) Књижевни термини и појмови Основна тема и кључни мотиви. Облици казивања: нарација (хронолошко приповедање), описивање, дијалог, монолог. Фабула/радња, редослед догађаја. Врсте епских дела: приповетка, роман. Културно-историјско предање (нпр. Смрт Марка Краљевића) ДРАМА Лектира Коста Трифковић: Избирачица (одломак), Миодраг Станисављевић: И ми трку за коња имамо (одломак), Бранислав Нушић: Аналфабета (одломак) Књижевни термини и појмови	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – повеже књижевне термине и појмове обрађиване у претходним разредима са новим делима која чита; – чита са разумевањем; парафразира прочитано и описује свој доживљај различитих врста књижевних дела и научно-популарних текстова; – одреди род књижевног дела и књижевну врсту; – прави разлику између дела лирског, епског и драмског карактера; – разликује ауторску приповетку од романа; – анализира структуру лирске песме (строфа, стих, рима); – уочава основне елементе структуре књижевноуметничког дела: тема, мотив; радња, време и место радње; – разликује заплет и расплет као етапе драмске радње; – разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца; – разликује облике казивања; – увиђа звучне, визуелне, тактилне, ольфакторне елементе песничке слике; – одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевноуметничком тексту; – анализира узрочно-последичне односе у тексту и вреднује истакнуте идеје које текст нуди; – анализира поступке ликова у књижевноуметничком делу,	CJ.1.4.1. CJ.1.4.2. CJ.1.4.3. CJ.1.4.4. CJ.1.4.5. CJ.1.4.6. CJ.1.4.7. CJ.2.4.2.

Драмске врсте: комедија – основне одлике. Монолог и дијалог у драми. Дидаскалије, реплика. Етапе драмске радње (заплет и расплет). НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ (бирати 2 дела) Вук Караџић: Живот и обичаји народа српскога: Божић (одломак); Ђурђевдан (одломак); Додоле, прпоруше и чароице (одломци), Владимир Хулпах: Легенде о европским градовима (избор), Никола Тесла: Моји изуми (поглавље по избору), Жан-Бернар Пиј, Серж Блок, Ан Бланшар: Енциклопедија лоших ђака, бунтовника и осталих генијалаца (избор), Гроздана Олујић: Били су деца као и ти (избор) ДОМАЋА ЛЕКТИРА Епске народне песме о Косовском боју (избор), Епске народне песме о Марку Краљевићу (избор), Бранислав Нушић: Аутобиографија, Анђела Нанети: Мој дека је био трешња, Весна Алексић: Каљави коњ (Прича о богињи Лади – Звездана вода; Прича о богу Сварогу – Небески ковач и Прича о богу Стрибору – Сеченско светло), Бранко Ћопић: Орлови рано лете, Ференц Молнар: Дечаци Павлове улице Допунски избор лектире (бирати 3 дела) Добрица Ерић: Месечеви миљеници (песме о свицима) (избор), Бранислав Петровић: избор из антологија песама за децу (Морава, Влашићи, Дунав, Говор дрвећа, Грађење куће, Па шта, па шта и друге), Владимир Стојиљковић: Писмописац (Писмо Бранку Ћопићу), Владимир Андрић: Пустолов, Тиодор Росић: Приче старог чаробњака (једна прича по избору), Борислав Пекић: Сентиментална повест Британског царства („Велика повеља слободе у земљи без устава” – одломци), Вилијем Саројан: Зовем се Арам, Хенрик Сјенкијевич: Кроз пустињу и прашуму, Џејмс Крис: Тим Талир или Продати смех, Џек Лондон: Зов дивљине/Бели очњак, Реј Бредбери: Маслачково вино (избор), Ивана Брлић Мажуранић: Приче из давнина (избор), Владислава Војновић: Приче из главе (прича Позориште – одломци), Јасминка Петровић: Ово је најстрашнији дан у мом животу, Александар Поповић: Снежана и седам патуљака, драмска бајка	служећи се аргументима из текста; – уочава хумор у књижевном делу; – разликује хумористички и дитирамбски тон од елегичног тона; – илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима; – уважава националне вредности и негује културноисторијску баштину; – препоручи књижевно дело уз кратко образложење; – упореди књижевно и филмско дело, позоришну представу и драмски текст;	

3.	Текстови у функцији унапређивања језичке културе. Анализирање снимљених казивања и читања (звучна читанка). Говорне вежбе на унапред одређену тему. Учтиве форме обраћања. Лексикологија: аугментативи (са пејоративима), деминутиви (са хипокористима). Правописне вежбе: диктат; допуњавање текста; уочавање и објашњавање научених правописних правила у тексту. Богаћење речника: лексичко-семантичке вежбе (нпр. избегавање сувишних речи и туђица; фигуративна значења речи; проналажење изостављених реченичних делова); стилске вежбе. Писмене вежбе и домаћи задаци и њихова анализа на часу. Четири школска писмена задатка – по два у сваком полугодишту (један час за израду задатка и два за анализу и писање унапређене верзије састава).	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: задатим примером утврдити стечена знања о правопису -На задатом примеру навести ученике да уоче правилну употребу великог слова, писања речце НЕ, употребу зареза, тачке и зареза, неколико тачака, цртице. -Увежбавати писање глаголских облика, речи са гласовном променом или одступањем од ње, придевских заменица; велико слово у писању имена грађевина, божанства, астронимских појава. -Различитим темама развијати ученичку писану културу -Занимљивим избором тема мотивисати ученике на испољавање креативности -Одређеним темама мотивисати ученике да што више читају и пишу -Систематизацијом обрађеног градива мотивисати ученике да усвоје граматичка правила из области врста речи, падежа, реченице, правописа и теорије књижевности Различитим говорним вежбама наставник код ученика развија говорну културу -Наставник подстиче ученике и упућује их на изражајно казивање стихова -Давањем слободу ученицима да се самостално изражавају наставник развија ученичко самопоуздање.	CJ.2.2.1. CJ.2.2.2. CJ.3.2.1. CJ.3.2.5. CJ.1.2.2. CJ.1.2.3. CJ.2.2.1. CJ.2.2.2.

Начини остваривања програма:

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	Активно слуша и бележи; примењује стечена знања; описује појаве и процесе; активно разговара; учествује у обнављању градива и мисаоно се ангажује; дефинише нове појмове; повезује претходно стечена знања са новим знањима; саопштава и преноси своја запажања; сарађује са својим вршњацима; уважава туђе мишљење; процењује свој рад и рад својих вршњака; развија логичко мишљење; решава проблемске задатке;	Припрема, реализује и анализира наставни процес; дефинише активности и садржаје; прати ток рада ученика и подржава их у раду; анализира и процењује рад ученика; унапређује наставу и наставну праксу; креира и реализује час у циљу постизања квалитетне наставе; омогућује примену стечених вештина; мотивише ученике, подржава и развија њихова интересовања; помаже ученику да прецизира своје исказе; води евиденцију о постигнућима и напредовању ученика; прати ефекте свог рада; помаже ученику да развије своје мишљење; припрема материјале за часове и пригодне садржаје из разних извора, приближава ученицима нове садржаје на занимљив и разумљив начин; припрема тестове и вежбања са применом правила и објашњења; на основу формативног оцењивања и праћења свих ученикових активности наставник своди сумативну оцену; помаже увек ученику у решавању проблемских ситуација и прилагођава тежину задатака индивидуалним могућностима ученика; води рачуна ако има ученика којима је потребна додатна подршка.	Монолошка ; дијалошка; текст-метода; илустративно – демонстративна; индуктивна; дедуктивна; хеуристичка; метода запажања; интерактивна; аудио-визуелна ----- Фронтални, групни, индивидуални; рад у пару ----- Уџбеник, табла, рачунар, аудио и видео-записи из различитих извора, друштвене мреже, свеске, панони
2.			
3.	креира, истражује, објашњава, дискутује		

Начин процене/ провере остварености постигнућа: Посматрање и праћење, усмена провера, провера домаћих задатака и задатака у радној свесци, тестова, писмених задатака, ангажовање на часу; оцењивање језичких вештина, усвојености лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа; прегледање писаног рада и анализа и исправка уочених грешака; формативно и сумативно оцењивање.

Корелација: Историја (друштвено-историјака локализација књижевних текстова и ликова који се у њима појављују, историјски оквири језичког развоја). **Географија** (географске и демографске одлике средине за коју се везују радње књижевних текстова, легенде). **Ликовна култура** (илустрације књижевних текстова). **Музичка култура** (мотивски). Страни језици (тумачење непознатих речи, порекло речи у нашем језику, поређење граматичких особина, нпр. конгруенције). **Математика** (математички модели у служби сликовитости и веће памтљивости градива из граматике и теорије књижевности, дијаграми, графикони).

Сарадња са свим облицима људског знања и деловања, посета Градској галерији, Народном музеју, Сајму књига, праћење позоришних представа, биоскопских пројекција, књижевних вечери и свих других културних дешавања у локалној средини.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: За ученике који теже прате програм организује се допунска настава, а за заинтересоване и надарене ученике организује се додатна настава. Прате се талентовани ученици и усмеравају на рад у секцијама које постоје у школи, а то су: литерарна, новинарска, рецитаторска и драмска секција.

У нашој школи се за ученике којима је потребна додатна подршка због тешкоћа у приступању, укључивању и учествовању у образовању и васпитању, планирају и спроводе посебне мере и планови за отклањање физичких, комуникацијских и социјалних препрека (мере индивидуализације), подршке ученицима, односно ради се индивидуални образовни план. Посвећује се више пажње сарадњи са родитељима пошто је потребна додатна мотивација јер и сами родитељи, који долазе из маргинализованих група, нису довољно савесни по питању редовности похађања наставе и потреби да се континуирано усвајају наставни садржаји.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„KLETT“	<i>Извор, Читанка за српски језик за шести разред основне школе</i>	Зона Мркаљ, Зорица Несторовић
	<i>Граматика, за српски језик за шести разред основне школе</i>	Весна Ломпар
	<i>Радна свеска, за српски језик за шести разред основне школе</i>	Весна Ломпар, Зона Мркаљ, Зорица Несторовић,

Седми разред

Фонд часова: 144/4

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: 18/2018 и 5/2019.

Циљеви учења предмета *Српски језик и књижевност* јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању; да кроз читање и тумачење књижевних дела развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање; подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива разлићите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у култури, као и о медијској писмености; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметне области.

Бр .Теме	НАЗИВ ТЕМЕ	ФОНД ЧАСОВА
1.	Језик	54
2.	Књижевност	52
3.	Језичка култура	38
УКУПНО		144

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	Граматика Грађење и основна значења глаголских облика: футур II, императив, потенцијал; трпни гл. придев, гл. прилог садашњи и гл. прилог прошли. Подела глаголских облика на просте и сложене и на личне (времена и начини) и неличне. Непроменљиве врсте речи: везници, речце, узвици. Појам синтагме (главни члан и зависни чланови); врсте синтагми: именичке, придевске, прилошке и глаголске. Атрибут у оквиру синтагме. Логички субјекат. Сложени глаголски предикат. Напоредни односи међу реченичним члановима – саставни, раставни и супротни. Појам комуникативне и предикатске реченице.	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: разликује глаголске начине и неличне глаголске облике и употреби их у складу са нормом; одреди врсте непроменљивих речи у типичним случајевима; уочи делове именичке синтагме; искаже реченични члан речју, предлошко-падежном	CJ.1.3.4. CJ.1.3.6. CJ.1.3.8. CJ.1.3.10. CJ.2.3.1. CJ.2.3.5. CJ.2.3.6. CJ.3.3.5.

	Независне предикатске реченице – напоредни односи међу независним реченицама (саставни, раставни, супротни). Зависне предикатске реченице (изричне, односне, месне, временске, узрочне, условне, допусне, намерне, последичне и поредбене). Реченични чланови исказани речју, предлошко-падежном конструкцијом, синтагмом и реченицом. Конгруенција – основни појмови. Правопис Правописна решења у вези са обрађеним глаголским облицима. Интерпункција у вези са зависним реченицама (запета, тачка и запета). Писање скраћеница. правописних знакова. Ортографија Дугоузлазни и дугосилазни акценат.	конструкцијом, синтагмом и реченицом; разликује граматички и логички субјекат; разликује сложени глаголски предикат од зависне реченице са везником да; препозна врсте напоредних односа међу реченичним члановима и независним реченицама; идентификује врсте зависних реченица; примени основна правила конгруенције у реченици; доследно примени правописну норму; разликује дугосилазни и дугоузлазни акценат;	
2.	ЛИРИКА Лектира 1. Јован Дучић: Подне 2. Милан Ракић: Божур 3. Владислав Петковић Дис: Међу својима 4. Милутин Бојић: Плава гробница 5. Десанка Максимовић: Крвава бајка 6. Стеван Раичковић: После кише 7. Јован Јовановић Змај: Јутутунска јухахаха 8. Рабиндранат Тагоре: Папирни бродови 9. Вислава Шимборска: Облаци ЕПИКА 1. Народна бајка (једна по избору): Међедовић / Чудотворни прстен / Златоруни ован 2. Стефан Митров Љубиша: Кањош Мацедоновић (одломак) 3. Радоје Домановић: Вођа (одломак) 4. Петар Кочић: Кроз међаву 5. Иво Андрић: Јелена, жена које нема (одломак) 6. Данило Киш: Прича о печуркама / Еолска харфа 7. Алфонс Доде: Последњи час / Владимир Набоков: Лош дан 8. Дневник Ане Франк (одломак) 9. Ефраим Кишон: Код куће је најгоре (једна прича по избору) 10. Афоризми (Душан Радовић и други) ДРАМА 1. Бранислав Нушић: Власт (одломак) 2. Вида Огњеновић: Кањош Мацедоновић (одломак о сусрету Кањоша и Фулрана)	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: користи књижевне термине и појмове обрађиване у претходним разредима и повезује их са новим делима која чита; истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; чита са разумевањем различите врсте текстова и коментарише их, у складу са узрастом; разликује народну од ауторске књижевности и одлике књижевних родова и основних књижевних врста; разликује основне одлике стиха и строфе –укрштену, обгрљену и парну риму; слободни и везани стих; рефрен; тумачи мотиве (према њиховом садејству или контрастивности) и песничке слике у одабраном лирском тексту;	CJ. 1.4.1. CJ. 1.4.2. CJ. 1.4.3. CJ. 1.4.4. CJ. 1.4.5. CJ. 1.4.6. CJ. 1.4.7. CJ. 1.4.8. CJ. 1.4.9. CJ. 2.4.1. CJ. 2.4.2. CJ. 2.4.4. CJ. 2.4.5. CJ. 2.4.6. CJ. 2.4.7. CJ. 2.4.8. CJ. 2.4.9. CJ. 3.4.1. CJ. 3.4.2. CJ. 3.4.3. CJ. 3.4.5. CJ. 3.4.6. CJ. 3.4.8. Вештина разумевања прочитаног: CJ. 1.1.1. CJ. 1.1.2. CJ. 1.1.4 CJ. 1.1.5. CJ. 1.1.6.

НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ Обавезна дела 1. Михајло Пупин: Са пашњака до научењака (одломак) 2. Јелена Димитријевић: Седам мора и три океана (одломак) / Милош Црњански: Наша небеса („Крф, плава гробница“ – одломак) Једно дело по избору 1. Јован Цвијић: Охридско језеро (одломак) / Пеђа Милосављевић: Потера за пејзажима 2. Светлана Велмар Јанковић: Српски Београд деспота Стефана (Капија Балкана) 3. Уметнички и научнопопуларни текстови о природним лепотама и културноисторијским споменицима завичаја 4. Избор из енциклопедија и часописа за децу ДОМАЋА ЛЕКТИРА 1. Епске народне песме покосовског тематског круга (Смрт војводе Пријезде, Диоба Јакшића и песма по избору) 2. Епске народне песме о хајдучима и ускоцима (Мали Радојица, Стари Вујадин, Старина Новак и кнез Богосав; Иво Сенковић и ага од Рибника, Ропство Јанковић Стојана) 3. Свети Сава у књижевности: - одломак из Житија Светог Симеона (о опроштају оца од сина); - избор из народних прича и предања (на пример Свети Сава и ђаво, легенде о Светом Сави); - избор из ауторске поезије о Св. Сави (на пример Матија Бећковић: Прича о Светом Сави) 4. Мирослав Антић: Плави чуперак и Шашава књига (избор) 5. Антоан де Сент Егзипери: Мали Принц; Момо Капор: Мали Принц 6. Јован Стерија Поповић: Покондирена тиква 7. Душан Ковачевић: Свемирски змај 8. Дејан Алексић: Ципела на крају света / Игор Коларов: Дванаесто море ДОПУНСКИ ИЗБОР ЛЕКТИРЕ (бирати 3 дела) 1. Милорад Павић: Руски хрт (одломак) 2. Тургенев: Шума и степа 3. Антон Павлович Чехов: Чиновникова смрт 4. Јанко Веселиновић: Хајдук Станко (одломак из првог дела романа) 5. Гордана Малетић: Катарке Београда (прича Зебња и друге) 6. Урош Петровић: Загонетне приче 7. Александар Манић: У свитање света 8. Јасминка Петровић: Лето кад сам научила да летим 9. Градимир Стојковић: Хајдук у Београду 10. Корнелија Функе: Срце од мастила 11. Душица Лукић: Земља је у квару (избор)	локализује књижевна дела из обавезног школског програма; разликује етапе драмске радње; разликује аутора књижевноуметничког текста од наратора, драмског лица или лирског субјекта; разликује облике казивања (форме приповедања); идентификује језичко-стилска изражајна средства и разуме њихову функцију; анализира идејни слој књижевног дела служећи се аргументима из текста; уочи разлике у карактеризацији ликова према особинама: физичким, говорним, психолошким, друштвеним и етичким; разликује хумористички од ироничног и сатиричног тона књижевног дела; критички промишља о смислу књижевног текста и аргументовано образложи свој став; доведе у везу значење пословица и изрека са идејним слојем текста; препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину; размотри аспекте родне равноправности у вези са ликовима књижевно-уметничких текстова; препоручи књижевно дело уз кратко образложење; упореди књижевно и филмско дело настало по истом предлошку, позоришну представу и драмски текст;	CJ. 1.1.8 CJ. 2.1.1. CJ. 2.1.5. CJ. 2.1.7. CJ. 3.1.2.

	12. Гордана Брајовић: из збирке песама Индија, Индија (Пролази слон пун мириса, Пролази слон пун Хималаја) 13. Душан Поп Ђурђев: Лет лионског Икара КЊИЖЕВНИ ТЕРМИНИ И ПОЈМОВИ Опкорачење. Рефрен. Цезура. Везани и слободни стих. ауторске лирске песме: рефлексивна и сатирична песма. Језичко-стилска изражајна средства: метафора, алегорија, градација, словенска антитеза, фигуре понављања (асонанца и алитерација). Функција мотива у композицији лирске песме. Песма у прози. Фабула и сиже. Статички и динамички мотиви. Композиција. Епизода. Идејни слој књижевног текста. Хумор, иронија и сатира. Врсте карактеризације књижевног лика. Унутрашњи монолог. Хронолошко и ретроспективно приповедање. Дневник. Путопис. Аутобиографија. Легендарна прича. Предања о постанку бића, места и ствари. Афоризам. Пословице, изреке; питалице; загонетке. Драмска радња; етапе драмске радње: увод, заплет, врхунац, перипетија, расплет. Драмска ситуација. Драма у ужем смислу.		
3.	Књижевни и остали типови текстова у функцији унапређивања језичке културе. Књижевноуметнички и публицистички текстови. Усмени и писмени састави према унапред задатим смерницама (ограничен број речи; задата лексика; одређени граматички модели и сл.). Текст заснован на аргументима. Технички и сугестивни опис. Репортажа. Цитати и фусноте из различитих књижевних и неуметничких текстова. Нелинеарни текстови: табеле, легенде, графикони, мапе ума и друго. Говорне вежбе: интерпретативно-уметничке (изражајно читање, рецитовање); вежба аргументовања (дебатни разговор). Правописне вежбе: диктат, исправљање правописних грешака у тексту; запета у зависносложеним реченицама; глаголски облици; електронске поруке. Језичке вежбе: допуњавање текста различитим облицима променљивих речи; допуњавање текста непроменљивим речима; обележавање комуникативне реченице у тексту; исказивање реченичног члана на више начина (реч, синтаagma,	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: говори на задату тему поштујући књижевнојезичку норму; разликује књижевноуметнички од публицистичког функционалног стила; састави кохерентан писани текст у складу са задатом темом наративног и дескриптивног типа; напише једноставнији аргументативни текст позивајући се на чињенице; користи технички и сугестивни опис у изражавању; препозна цитат и фусноте и разуме њихову улогу; пронађе потребне информације у нелинеарном тексту;	CJ.1.1.8. CJ.1.2.1. CJ.1.2.2. CJ.1.2.3. CJ.1.2.7. CJ.1.2.8. CJ.2.1.2. CJ.2.2.5. CJ.3.2.1. CJ.3.2.3. CJ.3.2.5.

	предлошко-падежна конструкција, реченица); фразеологизми (разумевање и употреба) и друге. Писмене вежбе и домаћи задаци и њихова анализа на часу. Четири школска писмена задатка – по два у сваком полугодишту.	напише електронску (имејл, SMS) поруку поштујући нормативна правила; примени различите стратегије читања (информативно, доживљајно, истраживачко и др.); састави текст репортажног типа (искуствени или фикционални).	

Начини остваривања програма:

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	Активно слуша и бележи; примењује стечена знања; описује појаве и процесе; активно разговара; учествује у обнављању градива и мисаоно се ангажује; дефинише нове појмове; повезује претходно стечена знања са новим знањима; саопштава и преноси своја запажања; сарађује са својим вршњацима; уважава туђе мишљење; процењује свој рад и рад својих вршњака; развија логичко мишљење; решава проблемске задатке; креира, истражује, објашњава, дискутује	Припрема, реализује и анализира наставни процес; дефинише активности и садржаје; прати ток рада ученика и подржава их у раду; анализира и процењује рад ученика; унапређује наставу и наставну праксу; креира и реализује час у циљу постизања квалитетне наставе; омогућује примену стечених вештина; мотивише ученике, подржава и развија њихова интересовања; помаже ученику да прецизира своје исказе; води евиденцију о постигнућима и напредовању ученика; прати ефекте свог рада; помаже ученику да развије своје мишљење; припрема материјале за часове и пригодне садржаје из разних извора, приближава ученицима нове садржаје на занимљив и разумљив начин; припрема тестове и вежбања са применом правила и објашњења; на основу формативног оцењивања и праћења свих ученикових активности наставник своди сумативну оцену; помаже увек ученику у решавању проблемских ситуација и прилагођава тежину задатака индивидуалним могућностима ученика; води рачуна ако има ученика којима је потребна додатна подршка.	Монолошка ; дијалогска; текст-метода; илустративно – демонстративна; индуктивна; дедуктивна; хеуристичка; метода запажања; интерактивна; аудио-визуелна ----- Фронтални, групни, индивидуални; рад у пару ----- Уџбеник, табла, рачунар, аудио и видео-записи из различитих извора, друштвене мреже, свеске, панони
2.			
3.			

Начин процене/ провере остварености постигнућа: Посматрање и праћење, усмена провера, провера домаћих задатака и задатака у радној свесци, тестова, писмених задатака, ангажовање на часу; оцењивање језичких вештина, усвојености лексичких садржаја и језичких структура, примена

правописа; прегледање писаног рада и анализа и исправка уочених грешака; формативно и сумативно оцењивање.

Корелација: историја; географија; музичка култура; ликовна култура; народна традиција; веронаука; информатика, грађанско васпитање.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: За ученике који теже прате програм организује се допунска настава, а за заинтересоване и надарене ученике организује се додатна настава. Прате се талентовани ученици и усмеравају на рад у секцијама које постоје у школи, а то су: литерарна, новинарска, рецитаторска и драмска секција.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„KLETT“	<i>Плетисанка, Читанка за српски језик за седми разред основне школе</i>	Зона Мркаљ, Зорица Несторовић
	<i>Граматика, за српски језик за седми разред основне школе</i>	Весна Ломпар
	<i>Радна свеска, за српски језик за седми разред основне школе</i>	Весна Ломпар, Зона Мркаљ Зорица Несторовић,

Осми разред

Фонд часова: 136/4

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: 88-2017,27-2018, 10-2019

Циљеви учења предмета *Српски језик и књижевност* јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању; да кроз читање и тумачење књижевних дела развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање; подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално

просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива разлиците слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у култури, као и о медијској писмености; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметне области.

Бр .Теме	НАЗИВ ТЕМЕ	ФОНД ЧАСОВА
1.	Језик	43
2.	Књижевност	64
3.	Језичка култура	29
УКУПНО		136

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	Граматика Језик Словена у прапостојбини; сеобе Словена и стварање словенских језика. Мисија Ћирила и Методија. Почетак писмености код Срба. Старословенски језик и писма (глаголица и ћирилица). Развој српског књижевног језика: српкословенски, рускословенски, славеносрпски језик. Вук Карацић – реформа језика, писма и правописа. Књижевни језик код Срба од Вука до данас (основни подаци). Основне језичке групе у Европи и место српског језика у породици словенских језика. Дијалекти српског језика: екавски (призренско-тимочки, косовско-ресавски, шумадијско-војвођански) и ијекавски (зетско-рашки и источнохерцеговачки). Народни језик (језик као скуп дијалеката) и књижевни (нормирани) језик. Службена употреба језика и писма према Уставу. Језици националних мањина (основни подаци). Језик – основне особине говорног и писаног језика. Грађење речи: – основни модели: извођење, слагање, префиксација; – просте речи и творенице (изведенице, сложенице, префиксалне творенице); – састав твореница: корен, творбена основа, префикс, суфикс. Систематизација претходно обрађених садржаја из фонетике, морфологије и синтаксе. Фонетика: подела гласова и гласовне промене.	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: разуме значај књижевног језика за културу и историју српског народа; – сврста српски језик у одговарајућу језичку групу у Европи; – именује дијалекте српског језика; – разуме постојеће језичке прилике у Србији; – издвоји делове творенице и препозна основне моделе њиховог грађења; – користи садржаје из граматике обрађене у претходним разредима и повеже их са новим градивом; – доследно примени правописну норму;	CJ.1.2.7. CJ.1.3.1. CJ.1.3.2. CJ.1.3.3. CJ.1.3.4. CJ.1.3.5. CJ.1.3.6. CJ.1.3.7. CJ.1.3.8. CJ.1.3.9. CJ.1.3.10. CJ.1.3.7. CJ.1.3.8. CJ.1.3.9. CJ.2.3.3. CJ.2.3.4. CJ.2.3.5. CJ.2.3.6. CJ.2.3.7. CJ.2.3.8. CJ.3.2.5. CJ.3.3.1.

	Морфологија: врсте и подврсте речи и њихове категорије. Синтакса: реченични чланови (састав и функција); независне и зависне реченице; слагање реченичних чланова. Правопис Писање имена из страних језика са акцентом на њихову промену. Спојено и одвојено писање речи (сложенице, полусложенице, синтагме). Генитивни знак. Црта и цртица; други интерпункцијски и правописни знаци. Ортоепија Краткоузлазни и краткосилазни акценат; правила о распореду акцената и неакцентованих дужина (основни појмови).	– примени основна правила о распореду акцената;	
2.	ЛИРИКА Лектира 1. Ђура Јакшић: „Отаџбина” 2. Јован Јовановић Змај: „Светли гробови” 3. Јован Јовановић Змај: „Ђулићи” (избор) 4. Десанка Максимовић: „Пролетња песма” / „Опомена” 5. Момчило Настасијевић: „Труба” 6. Иван В. Лалић: „Ветар” 7. Марина Цветајева: „Месечев сјај” Епско-лирске врсте 1. Бранко Радичевић: <i>Ђачки растанак</i> (одломак „Ој Карловци, место моје драго...”) 2. Народна епско-лирска песма: <i>Женидба Милића Брајактара</i> Епика 1. Вук Стефановић Караџић: <i>О народним певачима</i> 2. Вук Стефановић Караџић: <i>Житије Ајдук Вељка Петровића</i> (одломак) 3. Доситеј Обрадовић: <i>Живот и прикљученија</i> (одломак) 4. Прота Матеја Ненадовић: <i>Мемоари</i> (одломак) 5. Петар Петровић Његош: <i>Горски вијенац</i> (одломак „Бадње вече”) 6. Симо Матавуљ: „Пилипенда” 7. Лаза Лазаревић: „Све ће то народ позлатити” 8. Милош Црњански: <i>Сеобе</i> (одломак) / <i>Роман о Лондону</i> („Пролеће је стигло у Лондон”) 9. Бранимир Ћосић: <i>Покошено поље</i> (одломак из прве књиге „Читава једна младост”) 10. Дино Буцати: „Колумбар” 11. Херман Хесе: „Магија књиге” / Нил Гејмен: „Зашто наша будућност зависи од библиотека, читања и сањарења” / Милорад Павић: <i>Роман као држава</i> (избор одломака из огледа: „Кратка историја читања”, „Последњих сто читалаца”, „Нова генерација електронске књиге”, „Скакутаво читање или повратак фусноте”, „Романи без речи”)— Драма 1. Данило Киш: <i>Ноћ и магла</i> 2. Петар Кочић: <i>Јазавац пред судом</i> (одломак) 3. Жан Батист Поклен Молијер: <i>Грађанин племић</i> (одломак)	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – чита са разумевањем књижевноуметничке текстове и остале типове текстова, примењујући различите стратегије читања; – тумачи значења, језичке, естетске и структурне особине уметничких текстова, користећи књижевне термине и појмове; – критички промишља о стварности на основу прочитаних дела; – истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; – повеже писце и дела из обавезног дела програма од 5. до 8. разреда; – издвоји основне одлике књижевног рода и врсте у конкретном тексту, као и језичко-стилске карактеристике текста у склопу интерпретације; – уочи слојевитост књижевног дела и међужанровско прожимање; – повеже књижевна дела са историјским или другим одговарајућим контекстом; – одреди временски оквир у којем је писац стварао;	CJ.1.4.1. CJ.1.4.2. CJ.1.4.3. CJ.1.4.4. CJ.1.4.5. CJ.1.4.6. CJ.1.4.7. CJ.1.4.8. CJ.2.1.1. CJ.2.4.1. CJ.2.4.2. CJ.2.4.4. CJ.2.4.6. CJ.2.4.9. CJ.3.4.6. CJ.3.4.8.

Научнопопуларни и информативни текстови 1. Веселин Чајкановић: „О ускршњим обичајима” 2. Милутин Миланковић: <i>Кроз васиону и векове</i> (одломак) 3. Хилда Дајч: <i>Писма</i> – одломци 4. Споменка Крајчевић: <i>Кругом двојке</i> (избор одломака) 5. Герман Титов: „25 сати у свемиру” Са наведеног списка, обавезан је избор два дела за обраду. Домаћа лектира 1. Народне епске песме новијих времена (тематски круг о ослобођењу Србије: „Почетак буне против хахија”; „Бој на Мишару”, „Бој на Чокешини”...) 2. Љубавне народне лирске песме („Српска дјевојка”, „Љубавни растанак”...); обичајне народне лирске песме (избор) 3. Избор из савремене српске поезије (нпр. Васко Попа: „Очију твојих да није”, Бранко Миљковић: „Критика метафоре”, Војислав Карановић: „О читању поезије”, Момчило Мошо Одаловић: „Ршуме, јеси ли знао Црњанског”, Ана Ристовић: „Гледајући у дрвеће”...) 4. Иво Андрић: <i>Деца</i> („Деца”, „Књига” и „Панорама”) 5. Бранислав Нушић: <i>Сумњиво лице</i> 6. Клод Кампањ: <i>Збогом мојих петнаест година</i> 7. Давид Албахари, <i>Мамац</i> Допунски избор лектире (бирати 3–6 дела) 1. Милош Црњански: „Ја, ти и сви савремени парови” 2. Оскар Давичо: „Србија” / „Детињство” (избор) 3. Бранко Ћопић: <i>Мала моја из Босанске Крупе</i> 4. Станислав Винавер: <i>Ратни другови</i> („Аритон”) 5. Народна приповетка: <i>Усуд</i> 6. Вук Стефановић Караџић: <i>Српски рјечник</i> (избор, нпр. „Отмица”...); 7. Растко Петровић: <i>Африка</i> (одломци) 8. Радослав Братић: <i>Мајсторова рука</i> (одломак) 9. Милорад Павић: <i>Хазарски речник</i>, одреднице о Ћирилу и Методију (одломци) 10. Душан Ковачевић: <i>Ко то тамо пева</i> 11. Гроздана Олујић: <i>Гласам за љубав</i> 12. Џон Селинџер: <i>Ловац у жити</i> 13. Ричард Бах: <i>Галеб Џонатан Ливингстон</i> 14. Кајо Ритер: <i>Дечко који није био из Ливерпула</i> 15. Џон Бојн: <i>Дечак у пругастој пиџами</i> 16. Сју Таузенд: <i>Дневник Адријана Мола</i>. Књижевни термини и појмови Стилска средства: анафора и епифора, апострофа. Лирске врсте: народне љубавне песме, обичајне песме (сватовске, тужбалице и здравице); љубавна песма (ауторска). Епско-лирске врсте: поема, балада. Драмски спев. Мемоари. Биографија.	– разликује аутора књижевноуметничког текста од наратора, драмског лица или лирског субјекта; – препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину, поштујући особености сопственог народа и других народа; – учествује у избору књижевних дела и начина њихове обраде и представљања	

3.	Књижевни и остали типови текстова у функцији унапређивања језичке културе. Текстови писани различитим функционалним стиловима: публицистички стил (репортажа, интервју); административни стил (молба, жалба, уплатница, обрасци, радна биографија; бирократски језик); научни стил (примери из текстова у уџбеницима других наставних предмета; употреба термина). Лексикологија: – једнозначност и вишезначност речи; – лексичка метафора и лексичка метонимија као механизми остваривања вишезначности; – синонимија, антонимија и хомонимија; – застареле речи; нове речи – неологизми; – речник, лексикон, енциклопедија. Пропагандни текстови (рекламе и слично). Расправа и есеј на задату тему. Приказ (књиге, филма, позоришне представе и сл.). Говорне вежбе: интерпретативно-уметничке (изражајно читање, рецитовање); анализа снимљеног разговора; интервју; расправа (дискусија); презентовање чињеница и коментара. Правописне вежбе: диктат, уочавање и објашњавање правописних грешака у тексту; писање имена из страних језика; писање позајмљеница (информатички термини, мејл и сл.); писање сложеница, полусложеница и синтагми; писање црте и цртице; запета у независносложеним реченицама. Језичке вежбе: уочавање и исправљање грешака у неправилно маркираном тексту; попуњавање текста са празнинама; тражење грешака у тексту и исправљање. Лексичко-семантичке вежбе: допуњавање реченица хомонимима (хомоними и акценти); проналажење одговарајућег синонима; антонимски ланац; одређивање значења метафоре и метонимије у тексту; тумачење застарелих речи и неологизама; дефинисање лексема. Писмене вежбе и домаћи задаци и њихова анализа на часу. Четири школска писмена задатка – по два у сваком полуугодишту.	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – уочи разлику између научног, административног и разговорног функционалног стила; – пише и говори поштујући карактеристике различитих функционалних стилова; – уочи разлику између речи и лексема; – препозна метафору и метонимију као лексичке механизме и разуме значење вишезначних речи карактеристичних за свакодневну комуникацију; – разуме значење застарелих речи и неологизама; – користи речник, енциклопедију и лексикон; – уочи манипулацију у пропагандним текстовима; – напише приказ, расправу и краћи есеј; – разликује делове текста и књиге – укључујући индекс, појмовник, библиографију – и уме да их користи; – повезује информације и идеје изнесене у тексту, уочава јасно исказане односе и изводи закључак заснован на тексту	CJ.1.1.1. CJ.1.1.2. CJ.1.1.3. CJ.1.1.4. CJ.1.1.5. CJ.1.1.6. CJ.1.1.7. CJ.1.1.8. CJ.1.2.3. CJ.1.2.5. CJ.1.2.6. CJ.1.3.12. CJ.1.3.14. CJ.1.3.15. CJ.1.3.16. CJ.2.1.3. CJ.2.1.4. CJ.2.1.5. CJ.2.2.1. CJ.2.2.2. CJ.2.2.3. CJ. 2.3.9. CJ.2.3.11. CJ.3.2.1.

Начини остваривања програма :

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	Активно слуша и бележи; примењује стечена знања; описује појаве и процесе; активно разговара; учествује у обнављању градива и мисаоно се ангажује; дефинише нове појмове; повезује	Припрема, реализује и анализира наставни процес; дефинише активности и садржаје; прати ток рада ученика и подржава их у раду; анализира и процењује рад ученика; унапређује наставу и наставну праксу; креира и реализује час у циљу постизања квалитетне наставе; омогућује примену стечених вештина; мотивише ученике ,	Монолошка ; дијалошка; текст-метода; илустративно – демонстративна; индуктивна; дедуктивна; хеуристичка; метода запажања; интерактивна; аудио-визуелна ----- Фронтални, групни,

2.	претходно стечена знања са новим знањима; саопштава и преноси своја запажања; сарађује са својим вршњацима; уважава туђе мишљење; процењује свој рад и рад својих вршњака; развија логичко мишљење; решава проблемске задатке;	подржава и развија њихова интересовања; помаже ученику да прецизира своје исказе; води евиденцију о постигнућима и напредовању ученика; прати ефекте свог рада; помаже ученику да развије своје мишљење; припрема материјале за часове и пригодне садржаје из разних извора, приближава ученицима нове садржаје на занимљив и разумљив начин; припрема тестове и вежбања са применом правила и објашњења; на основу формативног оцењивања и праћења свих ученикових активности наставник своди сумативну оцену; помаже увек ученику у решавању проблемских ситуација и прилагођава тежину задатака индивидуалним могућностима ученика; води рачуна ако има ученика којима је потребна додатна подршка.	индивидуални; рад у пару ----- Уџбеник, табла, рачунар, аудио и видео-записи из различитих извора, друштвене мреже, свеске, панони
3.	креира, истражује, објашњава, дискутује		

Начин процене/ провере остварености постигнућа: Посматрање и праћење, усмена провера, провера домаћих задатака и задатака у радној свесци, тестова, писмених задатака, ангажовање на часу; оцењивање језичких вештина, усвојености лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа; прегледање писаног рада и анализа и исправка уочених грешака; формативно и сумативно оцењивање.

Корелација: историја; географија; музичка култура; ликовна култура; народна традиција; веронаука; информатика, грађанско васпитање.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: За ученике који теже прате програм организује се допунска настава, а за заинтересоване и надарене ученике организује се додатна настава. Прате се талентовани ученици и усмеравају на рад у секцијама које постоје у школи, а то су: литерарна, новинарска, рецитаторска и драмска секција.

У нашој школи се за ученике којима је потребна додатна подршка због тешкоћа у приступању, укључивању и учествовању у образовању и васпитању, планирају и спроводе посебне мере и планови за отклањање физичких, комуникацијских и социјалних препрека (мере индивидуализације), подршке ученицима, односно ради се индивидуални образовни план. Посвећује се више пажње сарадњи са родитељима пошто је потребна додатна мотивација јер и сами родитељи, који долазе из маргинализованих група, нису довољно савесни по питању редовности похађања наставе и потреби да се континуирано усвајају наставни садржаји.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„KLETT“	<i>Цветник, Читанка за српски језик за осми разред основне школе</i>	Зона Мркаљ, Зорица Несторовић
	<i>Граматика, за српски језик за осми разред основне школе</i>	Весна Ломпар
	<i>Радна свеска, за српски језик за осми разред основне школе</i>	Весна Ломпар, Зона Мркаљ Зорица Несторовић,

2. Енглески језик

Пети разред

Фонд часова: 72/2

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: 15/2018 и 5/2018.

Циљ наставе и учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Бр .Теме	НАЗИВ ТЕМЕ	ФОНД ЧАСОВА
1.	STARTER	4
2.	MODULE 1 HELLO!	9
3.	MODULE 2 HOME & PLACES	10

4.	MODULE 3 EVERY DAY	10
5.	THE FIRST WRITTEN TEST	3
6.	MODULE 4 ALL ABOUT FOOD	11
7.	MODULE 5 IT'S FUN!	9
8.	THE SECOND WRITTEN TEST	3
9.	LONDON WAS GREAT!	9
10.	FESTIVITIES	4
УКУПНО		72

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	Ученици у усменој комуникацији уче и увежбавају: Речи и изразе који се односе на теме - основне бројеве (1-1000), предмете у учионици, боје, поздраве; језичке садржаје <i>a smartphone / an umbrella (a/an) The pen on the desk is Mary's. (the) Open your books. Don't open your books. (Imperative)</i> кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу) ; сличности и разлике у културама.	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој комуникацији: - разумеју једноставнији опис предмета и опишу њихове карактеристике користећи једноставна језичка средства; - разумеју и именују бића и предмете који се односе на тему; - разумеју познате исказе који се односе на поздрављање и представљање; - поздрављају, отпоздрављају, размењују информације личне природе (питају и кажу како се зову); - поштују правила учтиве комуникације. - разумеју једноставна упутства и налоге и реагују на њих.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.
2.	Речи и изразе који се односе на теме – називе спортова и хобија, државе и националности, чланове породице; језичке садржаје – <i>I'm Vicky. She's 10 years old. (Subject personal pronouns) My e-friend is Jill. This is her guitar. (Possessive adjectives) She's in the school basketball team. Are you a</i>	- разумеју и реагују на једноставније исказе који се односе на описивање интересовања и хобија, допадање и недопадање; - опишу своја и туђа интересовања и хобије, допадање и недопадање	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22.

	<i>Canadian? No, I'm not. (The verb to be) Gary has got a hamster. (The verb have got) Kate's sister has got a dog. The colour of the bag is red. (Possessive case: 's/of the) kind, funny, friendly, polite, clever (Adjectives) кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.</i>	једноставним језичким средствима; - разумеју и формулишу једноставније изразе који се односе на поседовање и припадност; - питају и кажу шта неко има / нема и чије је нешто; - разумеју једноставнији опис предмета и опишу њихове карактеристике користећи једноставна језичка средства; - разумеју сличности и разлике у интересовањима и школском животу деце у земљама циљне културе и код нас.	1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.
3.	Речи и изразе који се односе на теме – речи које се односе на кућу, намештај и кућне апарате, редне бројеве, места у граду; језичке садржаје – <i>caps, brushes, babies, scarves, teeth, children (Plurals) This is my dress. These are my dresses. (this/these – that/those) There is a carpet in the room. There are four chairs in the kitchen. Are there paintings on the walls? No, there aren't. (there is – there are) There is a book. There are some books. There isn't a poster. There aren't any posters. There are no posters. (a/an – some – any – no) The blue owl is on the box. (Prepositions of place) This is the boy's guitar. These are the girls' watches. (Possessive case: 's) кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.</i>	- разумеју једноставне описе места; - опишу места користећи једноставна језичка средства; - упореде и опишу карактеристике места; - разумеју једноставније изразе који се односе на количину нечега; питају и кажу колико нечега има/нема користећи једноставнија језичка средства; - разумеју једноставнија питања која се односе на просторне односе и оријентацију у простору и одговоре на њих; опишу просторне односе једноставним, везаним исказима; - разумеју и поштују правила учтиве комуникације.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.
4.	Речи и изразе који се односе на теме, речи које се односе на свакодневне активности, слободно време, хронолошко време, школске предмете; језичке садржаје – <i>In the morning, I get up then I take a shower. (linkers: first, then, after, next) Ana catches the bus to school at 7:30 am. (Present simple) at 7 o'clock, at Easter, on Monday, on New Year's Day, in January, in the winter (Prepositions of time: at, on, in) Dusan always walks to school. (Adverbs of frequency) Who is he? What is his surname? (Question words) Students mustn't be late.</i>	- разумеју једноставне текстове којима се описују сталне, уобичајене радње у садашњости; - размене информације које се доносе на дату комуникативну ситуацију; - опишу сталне и уобичајене активности у неколико везаних исказа; - разумеју једноставне исказе који се односе на интересовања, планове и предлоге и реагују на њих;	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19.

	(<i>must – mustn't/can't</i>) кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.	- размене једноставне исказе у вези са туђим интересовањима, плановима и предлозима; - разумеју и описују сличности и разлике у начину живота у земљама циљне културе и код нас.	2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.
5.	Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у темама 1, 2, 3 и 4; задатке слушања, читања и вођеног писања.	- разумеју једноставнији опис предмета и - опишу њихове карактеристике користећи једноставна језичка средства; - упореде и опишу карактеристике места; - разумеју једноставне текстове којима се описују сталне, уобичајене радње у садашњости.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3.
6.	Речи и изразе који се односе на теме, речи које се односе на храну, пиће и припремање obroka; језичке садржаје – <i>I love eating cereal and eggs. I really like drinking milk. (love, like, hate + -ing form) There's an onion. There are some onions. There's some cheese. (Countable/Uncountable nouns) There's an apple on the table. There isn't any flour left. (a/an/some/any) a bag of cherries, a packet of biscuits (Partitives) How many biscuits are there? How much milk is there? (Quantifiers) Paul's restaurant is busier than Rico's. This is the most delicious dish on the menu. (Comparisons)</i> кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.	- разумеју једноставније изразе који се односе на количину нечега; питају и кажу колико нечега има/ нема, користећи једноставнија језичка средства; на једноставан начин наручи јело и/или пиће у ресторану и пита/каже/ израчуна колико нешто кошта; - разумеју једноставне исказе који се односе на изражавање допадања/ недопадања; размењују и формулишу једноставне исказе који се односе на изражавање допадања /недопадања; - упореде и опишу карактеристике живих бића, појава и места, користећи једноставнија језичка средства. - уочавају сличности и разлике у начину исхране у земљама циљне културе и код нас.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.1.27. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5.
7.	Речи и изразе који се односе на теме, речи које се односе на годишња доба, месеце, временске прилике, одећу и географске појмове; језичке садржаје – <i>I'm writing to you from Moscow. It's raining right now.</i>	- разумеју једноставне текстове којима се описују сталне/уобичајене и тренутне радње;	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17.

	(Present continuous) <i>She is coming out of the theatre now. (Prepositions of movement)</i> Look at him. (Object personal pronouns) My coat is blue. Hers is red. (possessive adjectives/pronouns) Lena is going to eat at an Indian restaurant. <i>It's really cold in here!</i> B: I will close the window. (be going to – will) The Amazon Rainforest is in South America. (the/–) I'm meeting my friends tonight. (Present continuous: future meaning) You have to check out at 2 pm. (have to – don't have to) кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.	- размене информације које се доносе на дату комуникативну ситуацију; - опишу сталне/уобичајене и тренутне активности у неколико везаних исказа; - разумеју планове и намере и реагују на њих; - размене једноставне исказе у вези са својим и туђим плановима и намерама; - саопште шта они или неко други планира или намерава; - упоређују и уочавају сличности и разлике начину пробођења слободног времена циљне културе и код нас.	1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5.
8.	Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у темама 6 и 7; задатке слушања, читања и вођеног писања.	- упореде и опишу карактеристике живих бића, појава и места, користећи једноставнија језичка средства; - опишу сталне/уобичајене и тренутне активности у неколико везаних исказа; - саопште шта они или неко други планира или намерава.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5.
9.	Речи и изразе који се односе на теме, речи које се односе на занимања, превозна средства, животиње; језичке садржаје – <i>Were you at Madame Tussauds yesterday? B: Yes, I was. (was/were) They stayed in a hotel. Last December, we went to Novi Sad for a weekend. (Past simple: regular – irregular verbs) He could swim well when he was five. What could you do when you were five years old? (could: past ability)</i> кратке текстове и дијалоге који се	- разумеју једноставне текстове којима се описују радње у прошлости; - размене информације које се доносе на дату комуникативну ситуацију; - разумеју краће текстове у којима се описују догађаји и способности у прошлости; - размене информације у вези са догађајима и способностима у прошлости;	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13.

	односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.	- опишу радње из прошлости у неколико везаних исказа; - опишу неки историјски догађај.	2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.
10.	Речи и изрази који се односе на празнике Ноћ вештица, Божић, Дан заљубљених и на рођендане ; језичке садржаје – кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.	- разумеју једноставне честитке и одговоре на њих; упуте пригодне честитке; - разумеју и примењујући једноставнија језичка средства опишу начин прославе рођендана и празника; - уоче сличности и разлике у начину прослављања празника и рођендана код нас и у Великој Британији.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.

Начини остваривања програма:

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	Ученик слуша, прати наставникова упутства и сугестије, реагује на постављене захтеве, активно учествује у наставном процесу, поставља питања, одговара на питања, чита, пише, ради вежбања у уџбенику и радној свесци (разврстава, допуњава речи или реченице одговарајућом речи или обликом речи, издваја тражене информације, повезује реченичне делове, саставља реченице од понуђених речи, повезује текст и слику, преуређује слике и реченице по одговарајућем редоследу, повезује реченице и дефиниције, проналази синониме, повезује питања и одговоре, поставља питања за дати одговор, попуњава упитнике и квизове,	Наставник се припрема за час, организује и остварује наставни процес, прилагођава методе и облике рада, излаже градиво, објашњава, поставља захтеве, одговара на ученичка питања, води и усмерава интеракцијски однос у учионици, прати и процењује ученичку активност и постигнућа, процењује свој рад, уважава узраст, способности, предзнање, потребе, интересовања и индивидуалне разлике између ученика, мотивише	вербално –текстуална, аудио-визуелна, писани рад ----- Фронтални, групни, индивидуални; рад у пару ----- Табле (зелена и бела), креда, фломастери за белу таблу, преносиви рачунар, пројектор, уџбеник, дигитални уџбеник, радна свеска, дигитална радна свеска, ЦД плејер, ЦД, мапе, илустрације, постери, штампани материјали, садржаји са интернета.
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			

8.	исправља грешке, ..) пише по диктату, допуњава и саставља дијалог по моделу, усмено и писмено излаже,	их, подржава и охрабрује, подстиче самопоуздање и сарадњу, културу дијалога и толеранцију, разумевање и уважавање различитости, припрема ученике за живот у мултикултурном и вишејезичном друштву.	
9.	учествује у раду у пару и групи, самостално закључује и формулише правила, изражава своје мишљење, уочава везу између сопственог залагања и постигнућа, процењује свој рад.		
10.			

Начин процене/ провере остварености постигнућа: Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.

Корелација: Српски језик и књижевност, математика, ликовна култура, грађанско васпитање, географија, физичко и здравствено васпитање, информатика и рачунарство, биологија, техничко и информатичко образовање, час одељенског старешине, верска настава, музичка култура.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Нашу школу похађају ученици који потичу из веома различитих породица (потпуних, непотпуних, непостојећих, хранитељских, нефункционалних, ..), које се даље разликују по свом материјалном и друштвеном статусу и имају сасвим различите културне и верске обрасце, а притом говоре и различитим језицима. Све поменуто не сме бити извор несугласица и конфликта, већ добра основа да се ученици у школи ваљано припреме за живот у мултиетничком, мултиконфесионалном и вишејезичном друштву.

Велики број ученика није у могућности да редовно похађа наставу, или повремено борави у иностранству немајући никакав контакт са образовно – васпитним процесом. У најнезавиднијој ситуацији су ученици који су због тешког материјалног стања приморани да запоставе школске обавезе или напусте школу да би обављали различите, обично сезонске, тешке физичке послове. Посебан проблем представљају и рани бракови или нејасне ситуације које доводе до тога да, најчешће девојчице, престају да похађају школу.

Са тешкоћама се суочавају и ученици који, на први поглед, имају све предуслове за успешан рад и напредовање, али им недостају мотивација и подршка.

Како би се ублажили или отклонили узроци неуједначености нивоа претходних знања и омогућило достизање планираних исхода и стандарда, школа прати, анализира, планира, спроводи и вреднује разноврсне активности.

На првом месту је редовна и свеобухватна сарадња са ученичким родитељима или старатељима, размена информација, пружање подршке и саветодавни рад. У свим активностима учествују ученици (не само они којима се пружа помоћ и подршка, већ читава одељења и разреда - вршњачка

подршка), одељењске старешине, предметни наставници, стручне службе, педагошки асистенти, представници Центра за социјални рад и Полиције.

Потребно је садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (избор градива, прилагођавање захтева и задатака, начина и врсте проверавања знања и оцењивања...). За ученике којима је потребна додатна образовна подршка, као и за даровите ученике, неопходна је што већа индивидуализација наставе.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„Фреска“, Београд, Србија у сарадњи са Express Publishing – ом, Велика Британија	Right on 1, <i>Уџбеник и радна свеска за 5. разред основне школе</i>	Jenny Dooley

Шести разред

Фонд часова: 72/2

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: 15/2018 и 5/2018.

Циљ наставе и учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Бр.Теме	НАЗИВ ТЕМЕ	ФОНД ЧАСОВА
1.	STARTER UNIT	2
2.	UNIT 1 - MY TIME	7
3.	ТЕСТ 1	2
4.	UNIT 2 - COMMUNICATION	8
5.	UNIT 3 – THE PAST + USED TO	8

6.	ПРВИ ПИСМЕНИ ЗАДАТАК	3
7.	UNIT 4 – IN THE PICTURE	8
8.	UNIT 5 – ACHIEVE + ADJECTIVES	8
9.	UNIT 6 – SURVIVAL + ZERO CONDITIONAL + HAVE TO	8
10.	ТЕСТ 2	2
11.	UNIT 7 - MUSIC	7
12.	ДРУГИ ПИСМЕНИ ЗАДАТАК	3
13.	UNIT 8 - SCARY	6
УКУПНО		72

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	Ученици у усменој комуникацији уче и увежбавају: Речи и изразе који се односе на теме; језичке садржаје – Present Simple – to be – <i>This is me with my sister. We're twins. I'm the one with blue hair.</i> Saxon Genitive-<i>This is Melanie's husband/Michael and Sally's son. What's your mum's name?</i> Have got-<i>Have you got any brothers or sisters? Yes, I have. No, I haven't. He's got a school tie. We've got maths now. I haven't got French today.</i> Possessive adjectives-<i>I'm your teacher. These are two of our new classmates. Their names are Eva and Rick.</i> There is/are- <i>There is a new history teacher. There are a thousand students here.</i> Question words-<i>What's, Who, How old, When's, Where's;</i> кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој комуникацији: - разумеју једноставније текстове којим се описују чланови породице, живот у школи и школски простор; - опишу чланове породице, живот у школи и школски простор једноставнијим језичким средствима; - разумеју и формулишу једноставније исказе који се односе на поседовање и припадање; - питају и саопште шта неко има/нема и чије је нешто; - разумеју сличности и разлике у интересовањима и школском животу деце у земљама циљне културе и код нас.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.
2.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје –	- разумеју једноставније текстове који се односе на изражавање допадања и недопадања; размене	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13.

	Like/love/don't mind/hate+gerund-I like being at the shops. I love being in bed. I hate eating in the fast food restaurant. I don't mind... The Present Simple Tense – all forms + adverbs of frequency-People in China sleep most. I spend too much time travelling to school. She doesn't study. Mark studies a lot. Do you blog about your life? Why do you watch scary films?How often do you go to the cinema? Do you ever go dancing? Ban/let/allow-My dad bans phones when we're eating together. My parents let my sister have a PC because she's older. My mum doesn't allow TVs in our room. Suggestions-Shall we...? How about... Let's... Why don't we...? That sounds good. I don't feel like...; кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сл. Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције; вештине слушања, говора, читања и писања, као и знања о језику, сличности и разлике у културама.	информације које се односе на допадање и недопадање; -разумеју једноставније текстове којима се изражавају интересовања и описују сталне, уобичајене радње у садашњости; размене информације које се доносе на дату комуникативну ситуацију; опишу своја интересовања и сталне и уобичајене активности у неколико једноставнијих везаних исказа; - разумеју једноставно исказане дозволе и забране и реагују на њих; формулишу дозволе и забране једноставнијим језички средствима; - разумеју једноставније исказе који се односе на предлоге и позиве на заједничку активност и реагују на њих; упуте предлоге и позиве на заједничку активност; - разумеју и описују сличности и разлике у начину разоноде у земљама циљне културе и код нас.	1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13.2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.
3.	Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције; вештине слушања, говора, читања и писања, као и знања о језику.	- разумеју једноставније текстове којима се изражавају интересовања и описују сталне, уобичајене радње; - саопште своја и туђа интересовања и опишу свакодневне, уобичајене радње у неколико везаних исказа.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13.2.1.14. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.
4.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје – Emojis and emoticons-emojis on feelings, clothes...; The Present Continuous Tense-Anna is sending Lucy an instant message. They're becoming a truly international language. We aren't speaking face-to-face. Are the boys watching TV? What are they chatting about? The Present Simple vs The Present Continuous-I often listen to music on the phone. I'm listening to a great song now.	- разумеју једноставније текстове којима се описују тренутне радње у садашњости; размене информације које се доносе на дату комуникативну ситуацију; - разумеју и правилно користе емоције и емотиконе; - разумеју и упућују једноставно исказана чуђења, извињења и реагују на њих; - разумеју, упућују и реагују на предлоге исказане једноставнијим језичким средствима;	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1.

	Speaking on the phone-<i>Sorry, I can't hear you. I'm afraid you've got the wrong number. Please hang up.</i> Expressing surprise-<i>I'm surprised. Me too. I'm not surprised. Neither am I. Really? Not really.</i> Making plans-<i>We're thinking of going to the cinema. Are you interested? I can't right now. I can't make it. I can make it at four.</i> кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.	- разумеју и саопштавају једноставно исказане планове; - спроведу истраживање, сумирају и саопште резултате истраживања о слушању музике на енглеском језику; - напишу блог о свакодневним и тренутиним радњама у садашњости, интересовањима и хобијима, користећи једноставна језичка средства; - разумеју и поштују правила учтиве комуникације у циљној култури.	2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.
5.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје – The Past Simple Tense-to be-<i>I was in London with my family last summer. The shoe exhibition wasn't boring. Were Mary and her family in Paris last year? No, they weren't. How was your weekend? Not bad, thanks. Really? What was it like. It was brilliant.</i> The Past Simple Tense (regular and irregular verbs) – <i>Last Saturday I went to a football match with my friends. I visited him. She didn't have dinner with Queen Victoria in London. Did Mary watch a football match in Brazil? Yes, she did.</i> Used to – <i>She used to be... Did she use to be...? She didn't use to be...;</i> кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.	- разумеју једноставније текстове у којима се описују искуства и догађаји из прошлости; размене појединачне и/или неколико везаних информација у низу о догађајима из прошлости; опишу у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; опишу неки историјски догађај, историјску личност и сл. - разумеју повезаност прошлости и садашњости.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.
6.	Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције; задатке слушања, читања и вођеног писања.	-разумеју једноставније текстове у којима се описују искуства и догађаји из прошлости; опишу у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; опишу неки историјски догађај.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.
7.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје – The Past Continuous Tense-<i>Bush fires were burning everywhere. The firefighters were walking when Mr Tree saw koala. On 9 February, Mr Tree</i>	- разумеју једноставније текстове у којима се описују искуства и догађаји из прошлости; размене појединачне и/или неколико везаних информација у низу о догађајима из прошлости; опишу у неколико	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23.

	was working with his team. Who were you talking to after class yesterday? Past Continuous vs Past Simple-I saw this squirrel while I was photographing flowers in the park. Adjectives and adverbs-It isn't easy to photograph wild animals because they are fast. They are not slow. They don't move slowly. Showing interest and gratitude-You are kidding. I'm impressed. That's really kind of you. кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.	краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; - разумеју једноставан текстове у којима се описују радње, стања и збивања; опишу појаве, радње, стања и збивања; - разумеју једноставније исказе којима се изражава захвалност интересовање за тему и реагују на њих; изражавају захвалност и интересовање за тему користећи једноставна језичка средства. - разумеју повезаност прошлости и садашњости.	1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.6.
8.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје – Numbers and quantities-billion, million, hundred, thousand, kilo, ton, quarter, minute, second...; Comparative and superlative adjectives-They are three times bigger than they were seven million years ago. Are human brains the biggest? as...as, not so/as...as-The water is as cold as ice. Tom is not so/as tall as his father. Adjectives ending in -ed/-ing-The theme park was really exciting. I', not surprised that it's popular. Can/Could for ability-When I was three, I couldn't speak English, but now I can. Suggestions and advice-What's the best way to...? It's probably best to... Yes, but... Well, you can/the best thing to do is... I suppose... кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.	разумеју једноставније изразе који се односе на бројеве и количине; размене информације које се односе на број и количину нечега; - разумеју једноставније описе бића, предмета и места; упореде и опишу бића, предмете и места користећи једноставнија језичка средства; - разумеју једноставнији текст који се односи на изражавање способности у садашњости и прошлости; размене информације у вези са способностима у садашњости и прошлости; саопште способности у садашњости и прошлости користећи једноставнија језичка средства; - разумеју једноставније исказе којима се износе предлози или савети и реагују на њих; упуте једноставније предлоге и савете; - разумеју и опишу познату личност из циљне културе.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 1.3.5. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.7. 2.3.8.
9.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје – Ability-Are you good at...? Can you...? I'm not good at, but I can... How do you...? How will you...? Future Simple-Two people will face sixteen-day jungle adventure. Which team will win? At the end of the challenge, Steve will decide. Zero Conditional-If you press that button, the alarm will ring. If the red light is on, the lift is busy. First Conditional-If I get lost, I'll use my phone to get directions. If we find mushrooms, we won't pick them.	- разумеју једноставнији текст који се односи на описивање способности, будућих радњи, одлука, претпоставки, предвиђања; размене и саопште информације у вези са својим и туђим способностима, будућим радњама, одлукама, претпоставкама и предвиђањима користећи једноставнија језичка средства; - разумеју једноставније формулисана правила, обавезе, савете и упутства и реагују на њих;	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 1.3.5. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25.

	Must, have to, don't have to, should, mustn't - <i>You must be fit to go on the Desert Challenge. You should watch this film, it's very nice. You shouldn't buy that T-shirt, it's too expensive. You mustn't take dogs into the park. I mustn't eat junk food. I have to train hard. She doesn't have to do jumping every day.</i> Instructuons-Just remember to stay with the group. Let's It's important to protect your head. It needs to be secure. кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.	формулишу једноставнија правила, обавезе, савете и упутства; - разумеју и опишу сличности и разлике у природним лепотама у циљној култури и код нас.	2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.4.
10.	Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције; вештине слушања, говора, читања и писања, као и знања о језику.	- разумеју једноставнији текст који се односи на описивање способности, будућих радњи, одлука, претпоставки, предвиђања; размене и саопште информације у вези са својим и туђим способностима, будућим радњама, одлукама, претпоставкама и предвиђањима користећи једноставнија језичка средства; - разумеју једноставније формулисана правила, обавезе, савете и упутства и реагују на њих; формулишу једноставнија правила, обавезе, савете и упутства.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13.2.1.14. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.4. 2.3.7. 2.3.8.
11.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје – Expressing opinion-What do you think of...? It sounds like... It isn't very catchy. Will&be going to-I'm going to be famous. We're going to have cool keyboard. It'll be a hit. Layla isn't going to change the lyrics. We aren't going to practise every day, but we'll definitely have a lot of fans. Present Continuos vs be going to-Are you doing anything tomorrow? What are you going to do when you leave school? кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.	- разумеју једноставније текстове који се односе на изражавање мишљења, предвиђања, планова и намера; размене информације које се односе на изражавање мишљења, предвиђања, планова и намера; саопште своје или туђе мишљење, планове и намере; - разумеју једноставне текстове у којима се описују карактеристике личности; размене информације које се односе на карактеристике личности; саопште какав је неко; - разумеју и опишу сличности и разлике у популарној музици у циљној култури и код нас.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 1.3.5. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.4.
12.	Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције; задатке слушања, читања и вођеног писања.	- разумеју једноставније текстове који се односе на изражавање мишљења, предвиђања, планова и намера; размене информације које се односе на изражавање мишљења,	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17.

		предвиђања, планова и намера; саопште своје или туђе мишљење, планове и намере.	1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 1.3.5. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.4.
13.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје – Present Perfect Simple - <i>Jane has/hasn't ridden on a roller coaster before. Have you ever...? I have never.... They've just/already... They haven't... yet. Have you ever...? Has she...yet?</i> кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.	- разумеју једноставније текстове којима се описују радње и искуства у прошлости; размене информације које се доносе на дату комуникативну ситуацију; опишу радње и искуства из прошлости у неколико везаних исказа; - разумеју и опишу сличности и разлике у популарним спортовима у циљној култури и код нас.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5.

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	Ученик слуша, прати наставникова упутства и сугестије, реагује на постављене захтеве, активно учествује у наставном процесу, поставља питања, одговара на питања, чита, пише, ради вежбања у уџбенику и радној свесци (разврстава, допуњава речи или реченице одговарајућом речи или обликом речи, издваја тражене информације, повезује реченичне делове, саставља реченице од понуђених речи, повезује текст и слику, преуређује слике и реченице по одговарајућем редоследу, повезује	Наставник се припрема за час, организује и остварује наставни процес, прилагођава методе и облике рада, излаже градиво, објашњава, поставља захтеве, одговара на ученичка питања, води и усмерава интеракцијски однос у учioniци, прати и процењује ученичку активност и постигнућа, процењује свој рад, уважава узраст, способности,	вербално –текстуална, аудио-визуелна, писани рад ----- Фронтални, групни, индивидуални; рад у пару ----- Табле (зелена и бела), креда, фломастери за белу таблу, преносиви рачунар, пројектор, уџбеник, дигитални уџбеник, радна свеска, дигитална радна свеска, ЦД плејер, ЦД, мапе, илустрације, постери, штампани материјали, садржаји са интернета.
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			

8.	реченице и дефиниције, проналази синонине, повезује питања и одговоре,	предзнање, потребе, интересовања и	
9.	поставља питања за дати одговор, попуњава упитнике и квизове,	индивидуалне разлике	
10.	исправља грешке, ..) пише по диктату, допуњава и саставља дијалог по моделу, усмено и писмено излаже,	између ученика, мотивише их, подржава и охрабрује,	
11.	самостално закључује и формулише правила, изражава своје мишљење,	подстиче самопоуздање и сарадњу, културу дијалога и толеранцију, разумевање и уважавање различитости,	
12.	учествује у раду у пару и групи, уочава везу између сопственог залагања и постигнућа,	припрема ученике за живот у мултикултурном и	
13.	процењује свој рад.	вишејезичном друштву.	

Начин процене/ провере остварености постигнућа: Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.

Корелација: Српски језик и књижевност, грађанско васпитање, географија, физичко и здравствено васпитање, информатика и рачунарство, биологија, музичка култура, други страни језик, историја.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Нашу школу похађају ученици који потичу из веома различитих породица (потпуних, непотпуних, непостојећих, хранитељских, нефункционалних, ..), које се даље разликују по свом материјалном и друштвеном статусу и имају сасвим различите културне и верске обрасце, а притом говоре и различитим језицима. Све поменуто не сме бити извор несугласица и конфликта, већ добра основа да се ученици у школи ваљано припреме за живот у мултиетничком, мултиконфесионалном и вишејезичном друштву.

Велики број ученика није у могућности да редовно похађа наставу, или повремено борави у иностранству немајући никакав контакт са образовно – васпитним процесом. У најнезавиднијој ситуацији су ученици који су због тешког материјалног стања приморани да запоставе школске обавезе или напусте школу да би обављали различите, обично сезонске, тешке физичке послове. Посебан проблем представљају и рани бракови или нејасне ситуације које доводе до тога да, најчешће девојчице, престају да похађају школу.

Са тешкоћама се суочавају и ученици који, на први поглед, имају све предуслове за успешан рад и напредовање, али им недостају мотивација и подршка.

Како би се ублажили или отклонили узроци неуједначености нивоа претходних знања и омогућило достизање планираних исхода и стандарда, школа прати, анализира, планира, спроводи и вреднује разноврсне активности.

На првом месту је редовна и свеобухватна сарадња са ученичким родитељима или старатељима, размена информација, пружање подршке и саветодавни рад. У свим активностима учествују ученици (не само они којима се пружа помоћ и подршка, већ читава одељења и разреди - вршњачка подршка), одељењске старешине, предметни наставници, стручне службе, педагошки асистенти, представници Центра за социјални рад и Полиције.

Потребно је садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (избор градива, прилагођавање захтева и задатака, начина и врсте проверавања знања и оцењивања ...). За ученике којима је потребна додатна образовна подршка, као и за даровите ученике, неопходна је што већа индивидуализација наставе.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„Нови логос“, Београд, Србија у сарадњи са Oxford University Press – ом, Оксфорд, Велика Британија	ENGLISH PLUS 2, Second edition, <i>Уџбеник и радна свеска за 6. разред основне школе</i>	Ben Wetz, Diana Pye, Janet Hardy Gould

Седми разред

Фонд часова: 72/2

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: **18/2018** и **5/2019**.

Циљ наставе и учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу. Циљ наставе је и да сви ученици стекну базичну језичку писменост и да напредују ка реализацији образовних стандарда постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развијају мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје и овладају комуникативним вештинама.

Бр .Теме	НАЗИВ ТЕМЕ	ФОНД ЧАСОВА
1.	STARTER UNIT	2
2.	UNIT 1 - FADS AND FASHIONS	7

	(СЛОБОДНО ВРЕМЕ – ЗАБАВА, РАЗОНОДА, ХОБИЈИ / МОДА И ОДЕВАЊЕ)	
3.	TEST 1	2
4.	UNIT 2 – SENSATIONS (НАУКА И ИСТРАЖИВАЊА)	10
5.	UNIT 3 – ADVENTURE (ПУТОВАЊА / СПОРТ)	7
6.	THE FIRST WRITTEN TEST	3
7.	UNIT 4 – MATERIAL WORLD (ЖИВИ СВЕТ / ИСХРАНА И НАВИКЕ У ИСХРАНИ)	10
8.	UNIT 5 – YEARS AHEAD (ЖИВОТНИ ЦИКЛУСИ)	7
9.	UNIT 6 – LEARN (ШКОЛА, ШКОЛСКИ ЖИВОТ, ШКОЛСКИ СИСТЕМ, ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ)	7
10.	TEST 2	2
11.	UNIT 7 – BIG IDEAS (ЕТИЧКИ ПРИНЦИПИ; СТАВОВИ, СТЕРЕОТИПИ, ПРЕДРАСУДЕ, ТОЛЕРАНЦИЈА И ЕМПАТИЈА; БРИГА О ДРУГОМЕ)	5
12.	THE SECOND WRITTEN TEST	3
13.	UNIT 8 – ON SCREEN (УМЕТНОСТ)	7
УКУПНО		72

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје - The Present Simple и The Present Continuous – <i>What are you doing in town this morning? I'm looking for a present for my mum. Do you always go shopping on Saturday mornings? No, I don't. I normally play football, but I'm not playing this morning.</i> The Past Simple – <i>I wasn't scared, but I was nervous. He bought some new sports clothes. I didn't see you at the sports centre. Who visited you? Who did you visit?</i>	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој комуникацији: - разумеју једноставније текстове у којима се описују радње у садашњости и прошлости; - размене појединачне информације и /или неколико информација које се односе на радње у садашњости и прошлости; опишу радње у садашњости и прошлости користећи неколико повезаних исказа;	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 3.1.1. 3.1.6.

	- кратке текстове који се односе на тему (слушају, читају, говоре и пишу); - сличности и разлике у културама.	- разумеју и описују сличности и разлике у свакодневним активностима тинејџера у земљама циљне културе и код нас.	
2.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје: Expressing interest, likes and dislikes – <i>Are you into sports? I'm a big comics fan. They're a bit baggy. It's so comfortable. They're so cool.</i> Used to – <i>People used to go and watch some of the best pole-sitters. People didn't use to have smart phones. Did people really use to buy pet rocks?</i> The Past Continuous + Past Continuous vs Past Simple – <i>We were waiting for a bus when I took this photo. While I was waiting for him, my sister was learning Japanese words.</i> - кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); - сличности и разлике у културама.	- разумеју једноставније текстове који се односе на изражавање интересовања, допадања и недопадања; размене информације које се односе на интересовања, допадање и недопадање; -разумеју једноставније текстове којима се изражавају интересовања и описују искуства и догађаји у прошлости; размене појединачне информације и / или неколико информација које се односе на искуства и радње у прошлости; опишу радње у прошлости користећи неколико повезаних исказа; - разумеју и опишу сличности и разлике у модним трендовима у земљама циљне културе и код нас.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.6. 3.1.8. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.25. 3.1.29. 3.1.30.
3.	Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције; вештине слушања, говора, читања и писања, као и знања о језику.	- разумеју једноставније текстове којима се изражавају интересовања, радње у садашњости и прошлости; - саопште своја и туђа интересовања и опишу радње у садашњости и прошлости.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.6. 3.1.8. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.25.
4.	Речи и изразе који се односе на теме; језичке садржаје - Expressing likes, dislikes and recommendations – <i>What's your favourite smell? I love the taste of coffee in the morning. I can't stand the smell of our school canteen. It's one of the most...in the world. Don't forget to try... They're (all) worth seeing.</i> Making and responding to suggestions / invitations – <i>Let's have lunch together. Can't we have fish and chips? Why not try</i>	- разумеју једноставније текстове који се односе на изражавање допадања, недопадања и препорука; - размене информације које се односе на допадање, недопадање и препоруке; - разумеју и упуте позив на заједничку активност и реагују на њега уз одговарајуће образложење;	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.6. 3.1.7. 3.1.8. 3.1.10.

	<i>something different? OK. I'll give it a try. It doesn't sound much fun to me.</i> The present perfect simple with since and for – <i>I haven't felt this happy for years. We haven't seen him since last week. She has lived in London since 2010.</i> Present perfect vs past simple – <i>I've eaten a few interesting things since we've lived in Africa. I've ridden an alpaca. I rode the alpaca when I was six.</i> Adverbs of manner – <i>She started the car quickly. Amazingly, she noticed Novak Đoković standing outside the courts.</i> - кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); - сличности и разлике у културама.	- разумеју једноставније текстове који описују искуство које је почело у прошлости и још увек траје; - опишу искуство које је почело у прошлости и још увек траје користећи једноставнија језичка средства; - разумеју једноставније текстове који се односе на описе појава, радњи, стања и збивања; - опишу појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; - поштују правила учтиве комуникације.	3.1.11. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.1.29. 3.1.30. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2.
5.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје – Describing places – <i>The Red Sea is a great place for scuba-diving. Beautiful cliffs of ice are home for penguins.</i> The present perfect simple vs past simple – <i>I have lived here for ten years. I lived here for ten years. I haven't seen you for ages. What have you been up to? I've just got back from... It was nice to see you.</i> The present perfect simple with just, already, still and yet; - кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); - сличности и разлике у културама.	- разумеју једноставније текстове који се односе на опис места; - опишу место користећи једноставнија језичка средства; - разумеју једноставније текстове у којима се описују искуства и догађаји из прошлости; - размене појединачне и / или неколико повезаних информација у низу о догађајима из прошлости; - опишу у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; - опишу познату личност из циљне културе.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.6. 3.1.7. 3.1.8. 3.1.10. 3.1.11. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.1.29. 3.1.30. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2.
6.	Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције; задатке слушања, читања и вођеног писања.	-разумеју једноставније текстове у којима се описују искуства и догађаји из прошлости; опишу у неколико краћих, повезаних исказа искуства, догађај из прошлости; опишу неки историјски догађај.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.6. 3.1.7. 3.1.8. 3.1.10. 3.1.11. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.1.29. 3.1.30. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2.
7.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје –Expressing opinion – <i>I'm worried/quite concerned about</i>	- разумеју једноставније текстове који се односе на изражавање мишљења;	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16.

	<i>throwing rubbish away. It's important that we stop throwing rubbish away. I'm not too worried about world hunger because there are many kinds of food we can eat. I agree, but I think it's important that we start eating different things.</i> Quantifiers – a few, a little, a lot of, much, many, enough; Units of measurement – 380 centimetres; Comparing products and prices – <i>It's quite expensive. It's £70. Yes, but it's not as expensive as that silver one. I much prefer that one. It's a bit / much too expensive.</i> Question tags, indefinite pronouns; Uncountable nouns – news, advice, elections, information, police, Maths... - кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); - сличности и разлике у културама.	- изразе мишљење, слагање и неслагање и дају кратко образложење; - разумеју једноставније текстове који се односе на опис предмета; - упореде и опишу предмете користећи једноставнија језичка средства; - разумеју једноставније исказе који се односе на количине, димензије и цене; - размене информације у вези са количинама, димензијама и ценама; - разумеју и објасне сличности и разлике у потрошачким навикама људи у циљној култури и код нас.	1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.8. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.4. 3.1.5. 3.1.8. 3.1.10. 3.1.12. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.1.26. 3.1.27. 3.1.29. 3.1.30. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2.
8.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје – Making predictions with will and might – <i>Hopefully I'll... I definitely won't... I might... Maybe I'll... I doubt that I'll...</i> First conditional with if and unless – <i>If we survive, our brain will get bigger. We'll colonize other planets if Earth gets too crowded. There will be a catastrophe unless we protect the environment.</i> Will and Be going to – <i>I'm going to start my own business, make a million dollars in two years and then I'll retire young and travel the world.</i> Present simple and present continuous to talk about future events – <i>I've got a meeting this afternoon. It starts at 12.30. I'm meeting a director at 2.00 p.m.</i> - кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); - сличности и разлике у културама.	- разумеју једноставнији текст који се односи на изражавање претпоставки, могућности, и исказивање обећања, планова и намера у будућности; - размене једноставније исказе који се односе на изражавање претпоставки, могућности, обећања, планова и намера у будућности; - саопште шта они или неко други планира, намерава, предвиђа; - уоче и опишу сличности и разлике у планирању обавеза и активности између тинејџера у циљној култури и код нас.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.3. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.4. 3.1.5. 3.1.5. 3.1.6. 3.1.8. 3.1.10. 3.1.12. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.22. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.26. 3.1.27. 3.1.29. 3.1.30. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2. 3.3.3.
9.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје – Expressing opinion – <i>I definitely think... I'm not sure I agree... It all depends on... I like the idea of... That's a good point.</i> Can, could, be able to to talk about past, present and future ability – <i>People believed that girls couldn't play football</i>	- разумеју једноставније текстове који се односе на изражавање мишљења; - изразе мишљење, слагање и неслагање и дају кратко образложење; - разумеју једноставнији текст који се односи на изражавање	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16.

	as well as boys. Can you hear the bell in your classroom? In the future, we will be able to do all our classes online. Have to, need to, must/mustn't and should to talk about obligation, necessity and advice – <i>You have to be a really strong swimmer. I must get really good marks. I don't have to make a decision right now. You mustn't do something you're not sure about. I don't need to do an apprenticeship. My friends say I should become a nurse.</i> Asking for and giving advice – <i>What should I do? What would you do? Can you give me any advice? Don't panic. You need to speak to someone. My advice is to get help now.</i> - кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); - сличности и разлике у културама.	способности у прошлости, садашњости и будућности; - размене и саопште информације које се односе на способности у прошлости, садашњости и будућности користећи једноставнија језичка средства; - разумеју једноставније исказе који се односе на правила, обавезе и савете и реагују на њих; - размене једноставније информације које се односе на правила, обавезе и савете; - уоче и опишу сличности и разлике у школама и школским предметима у циљној култури и код нас.	2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.6. 3.1.7. 3.1.8. 3.1.10. 3.1.11. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.1.29. 3.1.30. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2.
10.	Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције; вештине слушања, говора, читања и писања, као и знања о језику.	- разумеју једноставнији текст који се односи на описивање способности, будућних радњи, одлука, претпоставки, предвиђања, планова и намера; размене и саопште информације у вези са својим и туђим способностима, будућним радњама, одлукама, претпоставкама и предвиђањима користећи једноставнија језичка средства; - разумеју једноставније формулисана правила, обавезе и савете и упутства и реагују на њих; формулишу једноставнија правила, обавезе и савете и упутства.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.3. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.4. 3.1.5. 3.1.6. 3.1.8. 3.1.10. 3.1.12. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.22. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.26. 3.1.27. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2. 3.3.3.
11.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје – Expressing opinion and suggestions – <i>I think people should... We must... We need to... I think it's the best thing to do. Let's create a petition. I hope they introduce a law against it soon.</i> Can, may, might, could, must, can't and perhaps to talk about possibility in the present and future – <i>A spontaneous act of kindness can change another person's life. Life can't be easy for musician Daniel</i>	- разумеју једноставније текстове који се односе на изражавање мишљења и предлога; - размене информације које се односе на изражавање мишљења и предлога; - саопште своје или туђе мишљење и предлоге користећи једноставнија језичка средства; - разумеју једноставне текстове који се односе на исказивање	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.3. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.4. 3.1.5.

	<i>Black. She must be his grandma. Spread kindness to others today, it could/may/might change their lives. Spread kindness to others, perhaps it'll change their lives.</i> - кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); - сличности и разлике у културама.	могућности у садашњости и будућности; саопште могућности користећи једноставнија језичка средства; - разумеју и опишу сличности и разлике у еколошким навикама у циљној култури и код нас.	3.1.5. 3.1.6. 3.1.8. 3.1.10. 3.1.12. 3.1.15. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.22. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.26. 3.1.27. 3.1.28. 3.1.29. 3.1.30. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2. 3.3.3.
12.	Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције; задатке слушања, читања и вођеног писања.	- разумеју једноставније текстове који се односе на изражавање мишљења; - саопште своје или туђе мишљење.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.3. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.4. 3.1.5. 3.1.6. 3.1.8. 3.1.10. 3.1.12. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.22. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.26. 3.1.27. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2. 3.3.3.
13.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје – Expressing opinion and suggestion – <i>The films are really good, but they're not quite as good as the books. How about going to the cinema tonight? All right. What about Extreme Escape? It stars Jack Hutson. I don't prefer an adventure film. I'd rather see a science fiction film.</i> Present and past passive – <i>More films are made in India than in any other country in the world. It was made by a team of thirty people. It wasn't made in a usual way. We aren't told about the film trivia. Was the book adapted for film? Is the actor nominated for an award every year?</i> Present perfect, Future simple passive + Passive with modal verbs – <i>The microphone has just been stolen from the stage. The job won't be taken by anyone. Everything you do can be seen on the screen. The members of the band must be carefully selected. The stage was really high so the performers could be seen from a distance.</i>	- разумеју једноставније текстове који се односе на изражавање мишљења и предлога; - разумеју и саопште своје или туђе мишљење или предлог и реагују на њих; - разумеју једноставније текстове у којима се описују радње у садашњости, прошлости и будућности; - размене појединачне информације и /или неколико информација које се односе на радње у садашњости, прошлости и будућности; - опишу радње у садашњости, прошлости и будућности користећи неколико повезаних исказа; - разумеју и описују сличности и разлике у омиљеним књижевним и филмским жанровима између тинејџера у циљној култури и код нас .	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.4. 1.3.5. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.3. 2.3.8. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.4. 3.1.5. 3.1.5. 3.1.6. 3.1.8. 3.1.10. 3.1.12. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.22. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.26. 3.1.27. 3.1.29. 3.1.30. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2. 3.3.3.

	- кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); - сличности и разлике у културама.		

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	Ученик слуша, прати наставникова упутства и сугестије, реагује на постављене захтеве, активно учествује у наставном процесу, поставља питања, одговара на питања, чита, пише, ради вежбања у уџбенику и радној свесци (разврстава, допуњава речи или реченице одговарајућом речи или обликом речи, издваја тражене информације, повезује реченичне делове, саставља реченице од понуђених речи, повезује текст и слику, преуређује слике и реченице по одговарајућем редоследу, повезује реченице и дефиниције, проналази синониме, повезује питања и одговоре, поставља питања за дати одговор, попуњава упитнике и квизове, исправља грешке, ...) пише по диктату, допуњава и саставља дијалог по моделу, усмено и писмено излаже, учествује у раду у пару и групи, самостално закључује и формулише правила, изражава своје мишљење, уочава везу између сопственог залагања и постигнућа, процењује свој рад.	Наставник се припрема за час, организује и остварује наставни процес, прилагођава методе и облике рада, излаже градиво, објашњава, поставља захтеве, одговара на ученичка питања, води и усмерава интеракцијски однос у учioniци, прати и процењује ученичку активност и постигнућа, процењује свој рад, уважава узраст, способности, предзнање, потребе, интересовања и индивидуалне разлике између ученика, мотивише их, подржава и охрабрује, подстиче самопоуздање и сарадњу, културу дијалога и толеранцију, разумевање и уважавање различитости, припрема ученике за живот у мултикултурном и вишејезичном друштву.	вербално –текстуална, аудио-визуелна, писани рад ----- Фронтални, групни, индивидуални; рад у пару ----- Табле (зелена и бела), креда, фломастери за белу таблу, преносиви рачунар, пројектор, уџбеник, дигитални уџбеник, радна свеска, дигитална радна свеска, ЦД плејер, ЦД, мапе, илустрације, постери, штампани материјали, садржаји са интернета.
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
11.			
12.			
13.			

Начин процене/ провере остварености постигнућа: Иницијално тестирање. Посматрање и праћење заинтересованости ученика, степена укључености током свих активности, као и њихове успешности у решавању задатака и примени стечених знања и вештина. Усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања, ученички радови / пројекти. Тест слушања, читања и писања. Сумативно оцењивање.

Корелација: Српски језик и књижевност, грађанско васпитање, географија, физичко и здравствено васпитање, информатика и рачунарство, биологија, музичка култура, други страни језик, историја, филмска уметност, ЧОС, Професионална оријентација, Математика, Ликовна култура

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Нашу школу похађају ученици који потичу из веома различитих породица (потпуних, непотпуних, непостојећих, хранитељских, нефункционалних, ..), које се даље разликују по свом материјалном и друштвеном статусу и имају сасвим различите културне и верске обрасце, а притом говоре и различитим језицима. Све поменуто не сме бити извор несугласица и конфликта, већ добра основа да се ученици у школи ваљано припреме за живот у мултиетничком, мултиконфесионалном и вишејезичном друштву.

Велики број ученика није у могућности да редовно похађа наставу, или повремено борави у иностранству немајући никакав контакт са образовно – васпитним процесом. У најнезавиднијој ситуацији су ученици који су због тешког материјалног стања приморани да запоставе школске обавезе или напусте школу да би обављали различите, обично сезонске, тешке физичке послове. Посебан проблем представљају и рани бракови или нејасне ситуације које доводе до тога да, најчешће девојчице, престају да похађају школу.

Са тешкоћама се суочавају и ученици који, на први поглед, имају све предуслове за успешан рад и напредовање, али им недостају мотивација и подршка.

Како би се ублажили или отклонили узроци неуједначености нивоа претходних знања и омогућило достизање планираних исхода и стандарда, школа прати, анализира, планира, спроводи и вреднује разноврсне активности.

На првом месту је редовна и свеобухватна сарадња са ученичким родитељима или старатељима, размена информација, пружање подршке и саветодавни рад. У свим активностима учествују ученици (не само они којима се пружа помоћ и подршка, већ читава одељења и разреди - вршњачка подршка), одељењске старешине, предметни наставници, стручне службе, педагошки асистенти, представници Центра за социјални рад и Полиције.

Потребно је садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (избор градива, прилагођавање захтева и задатака, начина и врсте проверавања знања и оцењивања ...). За ученике којима је потребна додатна образовна подршка, као и за даровите ученике, неопходна је што већа индивидуализација наставе.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„Нови логос“, Београд, Србија у сарадњи са Oxford University	<i>English Plus 3 (Second edition), Уџбеник и радна свеска за 7. разред основне школе</i>	Ben Wetz, Katrina Gormley Kate Mellersh

Press – ом, Оксфорд, Велика Британија	English Plus 3 (Second edition) Teacher's book, <i>Наставнички приручник</i>	Sheila Dignen

Осми разред

Фонд часова: 68/2

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: **18/2018** и **11/2019**.

Циљ наставе и учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Бр .Теме	НАЗИВ ТЕМЕ	ФОНД ЧАСОВА
1.	STARTER UNIT	4
2.	LOST AND FOUND	5
3.	TEST 1	2
4.	CHOICES	6
5.	WHAT'S IT WORTH?	7
6.	THE FIRST WRITTEN TEST IN ENGLISH	3
7.	FEELINGS	8
8.	DISCOVERY	7
9.	ABOUT ME	7
10.	TECT 2	2
11.	ON THE STREETS	7
12.	THE SECOND WRITTEN TEST IN ENGLISH	3

13.	13. THE LAW	7
УКУПНО		68

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	Ученици у усменој и писменој комуникацији уче и увежбавају: Речи и изразе који се односе на теме; језичке садржаје –<i>How much time do you spend online each day? What blog are you reading now? Most people live their lives online. I'm living my life online. (Present Simple, Present Continuous); You really love golf, don't you? People don't think so much now, do they?(Question tags); Life used to be more difficult. Did people use to have more skills? TV didn't use to have colour pictures. (Used to...);</i> текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама. - сличности и разлике у културама.	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој комуникацији: - разумеју општи смисао и главне информације из текстова који се односе на описивање радњи и ситуација у садашњости и прошлости; - размене неколико информација у низу које се односе на радње и ситуације у садашњости и из прошлости; - поштују правила учтивне комуникације.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 3.1.10. 3.1.11. 3.1.15. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18.
2.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје –<i>When I was young, we went on holiday to Scotland and I left my Teddy at a hotel. (Past Simple); Some workers were repairing the building when we arrived. (Past Continuous); Common objects show people what normal life was like. Put some clips from popular films. (Adjectives);</i> кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.	- разумеју општи смисао и главне информације из текстова који се односе на описивање искустава, и догађаја у прошлости; - размене неколико информација у низу о искуствима, и догађајима у прошлости; - опишу искуства и догађаје из прошлости повезујући неколико краћих исказа у смислену целину; - опишу историјски догађај из циљне културе.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.4. 3.1.5. 3.1.6. 3.1.7. 3.1.8. 3.1.9. 3.1.10. 3.1.11. 3.1.12. 3.1.13. 3.1.14. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.21. 3.1.22. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.1.26. 3.1.27. 3.1.28. 3.1.29. 3.1.30. 3.1.31. 3.1.32. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2. 3.3.3. 3.3.4. 3.3.6. 3.3.8. 3.3.9.
3.	Лексику и језичке структуре које се односе на теме и комуникативне функције које су се обрађивале у темама 1 и 2; вештине слушања, говора, читања и писања, као и знања о језику.	Исходи из тема 1 и 2 (комбиновано).	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20.

			2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 3.1.6. 3.1.16. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.24. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.2.
4.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје – <i>I didn't see him yesterday. I saw him on Tuesday. I haven't seen him for a couple of days. I haven't started revising for my test yet. Our teacher has just given us our results. We still haven't tried anything. We haven't seen each other since last month. (Present Perfect vs Past Simple) How good are you at...? I'm pretty good at... I'm someone who...</i> текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.	- разумеју општи смисао и главне информације из текстова који се односе на описивање искустава, и догађаја у прошлости; - размене неколико информација у низу о искуствима, и догађајима у прошлости; - опишу искуства и догађаје из прошлости повезујући неколико краћих исказа у смислену целину; - разумеју једноставније текстове који се односе на описивање способности у садашњости; - саопште своје и туђе способности у садашњости; - размене неколико информација о способностима у садашњости; - разумеју и објасне сличности и разлике у популарним музичким жанровима између своје и циљне културе.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.4. 3.1.5. 3.1.6. 3.1.7. 3.1.8. 3.1.9. 3.1.10. 3.1.11. 3.1.12. 3.1.14. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.22. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.26. 3.1.27. 3.1.29. 3.1.30.
5.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје – <i>Computer printers can seem like a bargain. It's worth more than gold: 150,000 flowers (approximately two football pitches) only make one kilo of saffron which can cost approximately \$10,000. I'd like to talk to you about... Let me start by showing you... It's worth mentioning that... This will appeal to both boys and girls. The only downside is that... The best thing about it is... I'm leaving in half an hour. (Present Continuous – arrangements); I'm sure you'll leave late, as always. (Future Simple – predictions); How are you going to get there? (Going to...);</i> текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.	-разумеју краће низове исказа који се односе на количине и цене; - размене информације у вези са количинама ценама; - разумеју општи смисао и главне информације из текстова који се односе на изражавање мишљења и давање препорука; - размене информације које се односе на изражавање мишљења и давање препорука; - повежу неколико исказа у краћи текст којим се описују бића, места и предмети и дају препоруке; - разумеју општи смисао и главне информације из текстова који се на будуће радње и предвиђања; - размене неколико исказа у вези са будућим радњама и предвиђањима; саопшти будуће радње и предвиђања; - разумеју и објасне сличности и разлике навикама куповине између своје и циљне културе.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.6. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.4. 3.1.5. 3.1.6. 3.1.7. 3.1.8. 3.1.9. 3.1.10. 3.1.11. 3.1.12. 3.1.14. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.22. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.26. 3.1.27. 3.1.29. 3.1.30.

6.	Лексику и језичке структуре које се односе на комуникативне функције које су се обрађивале у темама 4 и 5; вештине слушања, говора, читања и писања, као и знања о језику.	Исходи из тема 4 и 5 – комбиновано.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.4. 3.1.5. 3.1.6. 3.1.7. 3.1.8. 3.1.9. 3.1.10. 3.1.11. 3.1.12.
7.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје – <i>It makes me feel... I get quite (embarrassed) when I... Adjectives ending in -ed/-ing</i> We may know more in the future. They could express sadness. The evidence suggests that animals must feel something. They might have emotions. They can't simply be like robots. (Modal verbs may, might, can, could, must to express possibility and certainty); I think my best friend can / could / will be able to walk. (Modal verbs can, could, be able to for ability); You should / must / have to / ought to practise all day. You'd better exercise. (Modal verbs should, must, have to, ought to for advice and obligations; You'd better for suggestions); текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.	- разумеју општи смисао и главне информације из текстова који се односе на осећања; - размене неколико повезаних информација у вези са осећањима; - искаже и образложе осећања; - разумеју једноставније текстове који се односе на могућности; - размене неколико информација које се односе на могућности; - разумеју једноставније текстове који се односе на способности, обавезе, предлоге и савете, и реагује на њих; - размене неколико информација које се односе на способности, обавезе, предлоге и савете; - разумеју британски и амерички смисао за хумор.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.4. 3.1.5. 3.1.6. 3.1.7. 3.1.8. 3.1.9. 3.1.10. 3.1.11. 3.1.12. 3.1.13. 3.1.14. 3.1.15. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.22. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.1.26. 3.1.27. 3.1.28. 3.1.29. 3.1.30. 3.1.31. 3.1.32. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2. 3.3.3. 3.3.4. 3.3.6. 3.3.9.
8.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје – <i>People invented the wheel more than 5,000 years ago. Wat designed a modern radar system. It's hard to imagine life without... I can't think of anything better. It's logical that... It might be... because... Seeing a shark is an exciting experience. I want to stop driving and start cycling. (Gerunds and infinitives)</i> If we don't experiment, things won't change.If you travelled to Mars, what things would you miss? (First and second conditional); кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.	- разумеју општи смисао и главне информације из текстова који се односе на прошлост; размене неколико информација у низу о догађајима у прошлости; - опишу догађаје из прошлости повезујући неколико краћих исказа у смислену целину; - разумеју једноставније текстове који се односе на изражавање мишљења, планова и намера; - саопште своја и туђа мишљења, планове и намере; - разумеју једноставније текстове који се односе на исказивање могућности и хипотетичких ситуација;	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.1.27. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.6. 3.1.11. 3.1.24. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2.

		- размене неколико информација у низу о могућностима и хипотетичким ситуацијама; - наведу биографске податке и најважнија открића/дела научника/уметника из циљне културе.	
9.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје – <i>I'm more of a pessimist. I tend to be an optimist. I'll be myself, so please respect me. (Reflexive pronouns) I'll be with the people who have similar interests. Cleaning toilets isn't something that I am keen on. Alasaka is a place where you can see wild bears. (Relative pronouns);</i> кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.	- разумеју општи смисао и главне информације из текстова који се односе на описивање бића, предмета и места; - опишу догађаје из прошлости повезујући неколико краћих исказа у смислену целину; - размене неколико информација у низу о карактеристикама бића, предмета и места; - упореде и наведу сличности и разлике у карактеристикама савремене поезије у својој и циљној култури.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5. 3.1.26. 3.1.27. 3.1.28. 3.1.29. 3.1.30. 3.1.31. 3.1.32. 3.2.1.
10.	Лексику и језичке структуре које се односе на комуникативне функције које су се обрађивале у темама 7, 8 и 9; вештине слушања, говора, читања и писања, као и знања о језику.	Исходи из тема 7, 8 и 9 (комбиновано).	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5. 3.1.2. 3.1.6. 3.1.16. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.24. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.2.
11.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје – <i>Wembly Stadium is a sports stadium in London with a capacity of 90,000 people. There are a lot of things to see in London. There's too much traffic in... Thousands of skaters take to the streets of Paris on Friday nights. (Quantifiers and numbers); Many ancient things are discovered accidentally. The ship was located under a pub near Liverpool. The ship hasn't been removed yet. They hope it will be displayed in a museum. It is believed that... (Passive: present, past and future; Passive with modal verbs);</i> кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају,	- разумеју општи смисао и главне информације из текстова који се односе на опис предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; - размене информације које се односе на опис бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; - повеже неколико исказа у краћи текст којим се описују и пореде бића, предмети, места, појаве, радње, стања и збивања; - разумеју краће низове исказа који се односе на количину; размене информације у вези са количином, димензијама и ценама;	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.4. 3.1.5. 3.1.6. 3.1.7. 3.1.8. 3.1.9. 3.1.10. 3.1.11. 3.1.12. 3.1.13. 3.1.14. 3.1.15. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.21. 3.1.22. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.1.26. 3.1.27. 3.1.28. 3.1.29. 3.1.30. 3.1.31. 3.1.32. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2. 3.3.3. 3.3.4. 3.3.6. 3.3.8. 3.3.9.

	говоре и пишу); сличности и разлике у културама.	- упореди и наведе сличности и разлике између уличног живота у градовима широм света.	
12.	Лексику и језичке структуре које се односе на комуникативне функције које су се обрађивале у теми 11; вештине слушања, говора, читања и писања, као и знања о језику.	Исходи из теме 11.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.4. 3.1.5. 3.1.6. 3.1.7. 3.1.8. 3.1.9. 3.1.10. 3.1.11. 3.1.12. 3.1.13. 3.1.14. 3.1.15. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.22. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.1.26. 3.1.27. 3.1.29. 3.1.30. 3.1.31. 3.1.32. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2. 3.3.3. 3.3.4. 3.3.5. 3.3.6. 3.3.8. 3.3.9.
13.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје – <i>It's a bit much, isn't it? That seems fair, doesn't it? In the UK, trolling is now a criminal offense. I'm a massive fan of Sherlock. The children say they are hungry. She asks if you have seen Al lately. (Reported speech with present simple reporting verb)</i> кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.	- разумеју општи смисао и главне информације из текстова који се односе на опис појава и догађаја; - размене информације које се односе на опис појава и догађаја; - повежу неколико исказа у краћи текст којим се описују појаве и догађаји; - упореде и опишу сличности и разлике између законских регулатива код нас и у циљној култури.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.4. 3.1.5. 3.1.6. 3.1.7. 3.1.8. 3.1.9. 3.1.10. 3.1.11. 3.1.12. 3.1.13. 3.1.14. 3.1.15. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.22. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.1.26. 3.1.27. 3.1.29. 3.1.30. 3.1.31. 3.1.32. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2. 3.3.3. 3.3.4. 3.3.5. 3.3.6. 3.3.8. 3.3.9.

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.-13.	Ученик слуша, прати наставникова упутства и сугестије, реагује на постављене захтеве, активно учествује у наставном процесу, поставља питања, одговара на питања, чита, пише, ради вежбања у уџбенику и радној свесци (разврстава, допуњава речи или реченице одговарајућом речи или обликом речи, издава тражене информације, повезује реченичне делове, саставља реченице од понуђених речи, повезује текст и слику, преуређује слике и реченице по одговарајућем редоследу, повезује реченице и дефиниције, проналази синонине, повезује питања и одговоре, поставља питања за дати одговор, попуњава упитнике и квизове, исправља грешке, ..) пише по диктату, допуњава и саставља дијалог по моделу, усмено и писмено излаже, учествује у раду у пару и групи, самостално закључује и формулише правила, изражава своје мишљење, уочава везу између сопственог залагања и постигнућа, процењује свој рад.	Наставник се припрема за час, организује и остварује наставни процес, прилагођава методе и облике рада, излаже градиво, објашњава, поставља захтеве, одговара на ученичка питања, води и усмерава интеракцијски однос у учионици, прати и процењује ученичку активност и постигнућа, процењује свој рад, уважава узраст, способности, предзнање, потребе, интересовања и индивидуалне разлике између ученика, мотивише их, подржава и охрабрује, подстиче самопоуздање и сарадњу, културу дијалога и толеранцију, разумевање и уважавање различитости, припрема ученике за живот у мултикултурном и вишејезичном друштву.	вербално –текстуална, аудио-визуелна, писани рад ----- Фронтални, групни, индивидуални; рад у пару ----- Табле (зелена и бела), креда, фломастери за белу таблу, преносиви рачунар, пројектор, уџбеник, дигитални уџбеник, радна свеска, дигитална радна свеска, ЦД плејер, ЦД, мапе, илустрације, постери, штампани материјали, садржаји са интернета.

Начин процене/ провере остварености постигнућа: Иницијално тестирање. Посматрање и праћење заинтересованости ученика, степена укључености током свих активности, као и њихове успешности у решавању задатака и примени стечених знања и вештина. Усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања, ученички радови / пројекти. Тест слушања, читања и писања. Сумативно оцењивање.

Корелација: Српски језик и књижевност, Грађанско васпитање, Географија, Физичко и здравствено васпитање, Информатика и рачунарство, Биологија, Музичка култура, други страни језик, Историја, Филмска уметност, Математика, Ликовна култура, екологија, астрономија, психологија.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Нашу школу похађају ученици који потичу из веома различитих породица (потпуних, непотпуних, непостојећих, хранитељских, нефункционалних, ..), које се даље разликују по свом материјалном и друштвеном статусу и имају сасвим различите културне и верске обрасце, а притом говоре и различитим језицима. Све поменуто не сме бити извор несугласица и конфликта, већ добра основа да се

ученици у школи ваљано припреме за живот у мултиетничком, мултиконфесионалном и вишејезичном друштву.

Велики број ученика није у могућности да редовно похађа наставу, или повремено борави у иностранству немајући никакав контакт са образовно – васпитним процесом. У најнезавиднијој ситуацији су ученици који су због тешког материјалног стања приморани да запоставе школске обавезе или напусте школу да би обављали различите, обично сезонске, тешке физичке послове. Посебан проблем представљају и рани бракови или нејасне ситуације које доводе до тога да, најчешће девојчице, престају да похађају школу.

Са тешкоћама се суочавају и ученици који, на први поглед, имају све предуслове за успешан рад и напредовање, али им недостају мотивација и подршка.

Како би се ублажили или отклонили узроци неуједначености нивоа претходних знања и омогућило достизање планираних исхода и стандарда, школа прати, анализира, планира, спроводи и вреднује разноврсне активности.

На првом месту је редовна и свеобухватна сарадња са ученичким родитељима или старатељима, размена информација, пружање подршке и саветодавни рад. У свим активностима учествују ученици (не само они којима се пружа помоћ и подршка, већ читава одељења и разреди - вршњачка подршка), одељењске старешине, предметни наставници, стручне службе, педагошки асистенти, представници Центра за социјални рад и Полиције.

Потребно је садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (избор градива, прилагођавање захтева и задатака, начина и врсте проверавања знања и оцењивања ...). За ученике којима је потребна додатна образовна подршка, као и за даровите ученике, неопходна је што већа индивидуализација наставе.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„Нови логос“, Београд, Србија у сарадњи са Oxford University Press – ом, Оксфорд, Велика Британија	English Plus 4 (Second edition), <i>Уџбеник и радна свеска за 8. разред основне школе</i>	Ben Wetz, Janet Hardy Gould

3. Ликовна култура

Пети разред

Фонд часова: 72/2

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: 15/2018.

Циљ: Циљ наставе и учења ликовне културе је да се ученик развијајући стваралачко и креативно мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и решавање проблема и да изграђује позитиван однос према уметничком наслеђу и културној баштини свог и других народа

Бр .Теме	НАЗИВ ТЕМЕ	ФОНД ЧАСОВА
1.	ЛИНИЈА	20
2.	ОБЛИК	30
3.	РИТАМ	16
4.	ВИЗУЕЛНО СПОРАЗУМЕВАЊЕ	6
УКУПНО		72

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	Врсте линија и изражајна својства линија. Линије у природи и окружењу. Линија као ивица тродимензионалних облика; Изражајна својства линија у односу на прибор, материјал, притисак и угао под којим се држи прибор/материјал. Савремена средства за цртање – дигитална табла и оловка за цртање, 3Д оловка, апликативни програми за цртање... Својства линије у апликативном програму за цртање. Цртање светлом; Уметнички цртеж, аматерски цртеж, дејчи цртеж, схематски цртеж, технички цртеж, научне илустрације... Врсте уметничког цртежа – скица, студија, илустрација, стрип, карикатура, графити... Занимања у којима је неопходна вештина слободоручног цртања; Поступци грађења цртежа	- опише линије које уочава у– природи, окружењу и уметничким делима; - пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте линија; - гради линије различитих вредности комбинујући материјал, угао и притисак прибора/материјала; - користи одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналних цртежа;	- 1.1.1. - 1.1.2. - 1.2.1. - 2.2.2. - 3.3.2.

	додавањем и одузимањем линија. Лавирани цртеж. Линеарни цртеж. Цртеж у боји; Текстура (ликовни елемент). Поступци грађења текстуре линијама. Ритам линија; Различити садржаји као подстицај за стваралачки рад (облици из природе и окружења, звуци из природе и окружења, музика, кретање у природи и окружењу, текст, писмо...); Читање (декодирање) цртежа, стрипа, карикатуре, графита, рекламних порука... – значај наслеђа	- разматра, у групи, како је учио/ла о изражајним својствима линија и где се та знања примењују; - црта разноврсним прибором и материјалом изражавајући замисли, машту, утиске и памћење опаженог; - искаже своје мишљење о томе како је развој цивилизације утицао на развој уметности;	
2.	Дводимензионални и тродимензионални облици. Правилни геометријски облици (геометријске фигуре и тела). Правилни облици у природи и у ликовној уметности. Неправилни облици; Својства облика. Величина облика. Боја облика. Реална и имагинарна функција облика. Карактеристични детаљи и својства по којима је облик препознатљив. Светлост као услов за опажање облика. Изглед облика посматраног из различитих углова. Стилизовање облика; Статични облици. Кретање облика (кретање статичних облика помоћу ветра и воде, карактеристично кретање бића и машина); Распоред облика у простору и њихово дејство на посматрача. Положај облика у равни – линија хоризонта, планови и величина облика у односу на растојање од посматрача. Преклапање, прожимање, додиривање облика; Поступци грађења апстрактних и фантастичних облика (превођење реалних облика у апстрактне одузимањем карактеристичних детаља, превођење реалних облика у фантастичне додавањем неочекиваних детаља, грађење имагинарних и апстрактних облика на основу једне, две и три информације...); Луминообјекти. ЛЕД технологија у савременој уметности. Обликовање простора светлом; Обликовање (дизајн) употребних предмета. Преобликовање материјала и предмета за рециклажу; Различити садржаји као подстицај за стваралачки рад (облици из природе и окружења, кретање у природи и окружењу, уметничка дела, етно наслеђе, садржаји других наставних предмета...); Орнамент и орнаментика. Функција орнамента. Симетрија. Ритам линија, боја и облика . Уметничко наслеђе – наслеђе етно културе. Значајни римски споменици на тлу Србије. у орнаменту;	-поређи облике из природе, окружења и уметничких дела према задатим условима; - гради апстрактне и/или фантастичне облике користећи одабране садржаје као подстицај за стваралачки рад; - наслика реалне облике у простору самостално мешајући боје да би добио/ла жељени тон; - обликује препознатљиве тродимензионалне облике одабраним материјалом и поступком; - преобликује предмет за рециклажу дајући му нову употребну вредност; - комбинује ритам, линије и облике стварајући оригиналан орнамент за одређену намену; - објасни зашто је дизајн важан и ко дизајнира одређене производе; - разматра, у групи, како је учио/ла о облицима и где та знања примењује; - искаже своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно;	- 1.1.1. --1.2.1. -2.2.1. -3.2.3.
3.	Поступци за безбедно и одговорно коришћење и одржавање прибора и радне површине; Материјал из природе, вештачки материјал, материјал за рециклажу, рециклирани материјал, импровизовани прибор, школски прибор и материјал, професионални прибор; Ритам у природи (смена дана и обданице, смена годишњих доба, таласи, падавине...); Ритам у простору (распоред тродимензионалних облика у	-описи ритам који уочава у– природи, окружењу и уметничким делима; - пореди утисак који на њега/њу– остављају различите врсте ритма;	-1.1.1. -1.3.4. -2.2.1.; -3.1.2.

	природи, урбаним срединама и у ближем окружењу ученика). Ритам у структури (грађи) облика. Ритам у текстури природних и вештачких материјала; Врсте ритма. Правилан и неправилан ритам. Слободан ритам. Спонтани ритам (ритам линија, облика, мрља). Функције ритма – понављање боја, линија и/или облика да би се постигла динамичност (живост) или ред. Утисак који различите врсте ритма остављају на посматрача. Субјективни утисак кретања и оптичка илузија кретања; Ритам као принцип компоновања у делима ликовних уметности. Ритам у другим врстама уметности. Примена визуелног ритма свакодневном животу; Различити ритмови као подстицај за стваралачки рад – звуци из природе и окружења, музика, кретање у природи и окружењу, плес...; Уметничко наслеђе – значај праисторијског наслеђа на простору Србије и у свету.	- разматра, у групи, како је учио/ла о визуелном ритму и где та знања може применити; - гради правилан, неправилан и слободан визуелни ритам, спонтано или с одређеном намером; - користи, у сарадњи са другима, одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналног визуелног ритма; - направи, самостално, импровизовани прибор од одабраног материјала; - искаже своје мишљење о томе зашто људи стварају уметност;	
4.	Различите врсте комуникације од праисторије до данас; Невербална комуникација – читање информација; израз лица и карактеристичан положај тела; Читање визуелних информација (декодирање). Визуелно изражавање; Уметничко наслеђе – значај наслеђа за туризам и за познавање сопственог порекла.	поређи различите начине– комуницирања од праисторије до данас; - обликује убедљиву поруку примењујући знања о ритму, линији, облику и материјалу; - изрази исту поруку писаном, вербалном, невербалном и визуелном комуникацијом; - тумачи једноставне визуелне информације; - објасни зашто је наслеђе културе важно.	-1.1.2. -1.3.4. -2.2.1. -3.1.2.

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	Слушање, упоређивање, уочавање, примена, анализирање,	Наставник презентује наставни садржај, подстиче ученике на активно деловање,	-вербално- текстуални (кроз разговор и дискусију дефинисање појма линија и њених карактеристика- својстава и врста); -илустративна- корелација са природом и појавом линије у природи; - подстицање на опажање различитих врста и карактера линија у природи; - практично- демонстративни поступак ; -примена игре као методе учења и приступа задатку; - дефинисање илустрацијом и демонстрацијом линије као границе 3д облика у техници вајања; - креирање задатака; - подстицање, коректура (савети које наставник даје у току практичног рада, питања која наводе ученика на промишљање и развијање идеја); - увођење и примена савремених технологија у настави; - кооперативно учење; - естетска анализа (изражавање
2.	разговор, размена сопствених знања и мишљења, истраживање, самостално тумачење.	мотивише их и развија активан однос према култури и визуелној уметности.	
3.			

4.			ставова, идеја, мишљења и вредности на позитиван и аргументован начин, тумачење и разумевање уметничког дела/ученичког рада); - вредновање, организовање одељењских изложби, учење на разликама и процена сопственог напретка;

Начин процене/ провере остварености постигнућа: Оцењивање се врши према правилнику о оцењивању. Процењивање напредовања ученика и оствареност исхода врши се такозваном алтернативном (аутентичном) методом, која се и до сада користила у пракси. Напредак ученика се прати да би наставник подржао развој потенцијала сваког ученика. Наставник може и да састави чек-листе за процену и самопроцену напретка. Међутим, ако се има у виду однос фонда часова и неопходног времена за неспутани развој ученика, као и искуство из света, пожељно је да се чек-листе не користе често. Уколико их наставник користи, препорука је да се користе на тромесечју и да садрже мањи број индикатора, кратко и јасно формулисаних (детаљнија објашњења могу се наћи у стручној литератури и на интернету). Треба имати у виду да су се до сада као најефикаснији вид подршке напредовању ученика показали савети које наставник даје у току практичног рада, као и питања која наводе ученике на промишљање и развијање идеја. Други вид ефикасне подршке је одељенска изложба (по завршетку задатка) на којој су заступљени сви радови ученика. Поређењем свих решења истог ликовног проблема ученици ефикасно уче на разликама и умеју да процене сопствени напредак. Коначно, ученички портфолио (мапа радова) омогућава ученику да и ван наставе самостално процењује сопствени напредак.

Напредак и оствареност исхода процењују се на три нивоа (основни, средњи и напредни). Када обавештава ученике о њиховом напретку, наставник може да формулише исказе на подстицајнији начин (на пример, добро је, одлично, изузетно). Програм подржава индивидуални развој ученика. По завршетку прве теме, Ритам, не завршава се учење о ритму. У наредним темама и разредима ученици ће примењивати стечено искуство и знања о ритму у различитим контекстима, прошириваће и продубљивати знања и искуства на различите начине. То значи да ће многи ученици по завршетку прве теме достићи исходе теме на основном нивоу, а да ће до краја године напредовати и исте исходе остварити на средњем или напредном нивоу. Због тога је за закључну процену најважније сагледати целокупни напредак и крајњи резултат, односно доказ о томе да је ученик напредовао.

Корелација: Српски језик и књижевност, информатика и рачунарство, историја, музичка култура, техника и технологија, грађанско васпитање, веронаука.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Током остваривања програма потребно је уважити високу образовну и мотивациону вредност активних и интерактивних (кооперативних) метода наставе/учења те кроз све програмске целине доследно осигурати да најмање једна трећина наставе буде организована употребом ових метода.

У настави користити, најмање у трећини случајева, задатке који захтевају примену наученог у разумевању и решавању свакодневних проблемских ситуација. Приликом оцењивања обезбедити да су ученици информисани о критеријумима на основу којих су оцењивани. Различитим примереним методама у раду с ученицима треба тумачити садржаје програма како би ученици поступно и спонтано усвајали нова сазнања. Програмом се такође наставља тежња да се захвате сви садржаји којима ће се постићи образовни карактер овог предмета. Целином арабеска циљ је да се овом узрасту деце назначи утицај других култура (Сирије, Египта, Ирана и осталих исламских култура). Целином пропорција (размера, сразмера) ученицима треба у корелацији са математиком, физиком и биологијом. Треба указати на значај целине композиција и простор, како би ученици у складу са узрастним могућностима проучили овај појам као организацију и однос разних елемената у одређеном простору. Целина обједињавање покрета, игре и звука представља повезаност између древних цивилизација и савремене уметности у којој се бришу границе уметничких подручја и наглашавају савремени видови уметничког изражавања и нове концепције. Иако је технологија фотографије увелико усавршена, неопходно је начинити кратак осврт на основе ове дисциплине. Перманентан задатак треба да буде афирмација детета као актера ствараоца у складу са његовим склоностима.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„БИГЗ школство“	<i>Ликовна култура, Уџбеник за пети разред основне школе</i>	Миливој Мишко Павловић

Шести разред

Фонд часова: 36/1

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: 15/2018

Циљ: Циљ наставе и учења ликовне културе је да се ученик развијајући стваралачко и креативно мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и решавање проблема и да изграђује позитиван однос према уметничком наслеђу и културној баштини свог и других народа.

Бр .Теме	НАЗИВ ТЕМЕ	ФОНД ЧАСОВА
1.	СЛОБОДНО РИТМИЧКО ИЗРАЖАВАЊЕ БОЈЕНИМ МРЉАМА, ЛИНИЈАМА СВЕТЛИНАМА, ОБЛИЦИМА И ВОЛУМЕНИМА	4
2.	ВИЗУЕЛНО СПОРАЗУМЕВАЊЕ	3
3.	ТЕКСТУРА	6
4.	СВЕТЛИНА	8
5.	БОЈА	12
6.	СВЕТ УОБРАЗИЉЕ У ДЕЛИМА ЛИКОВНЕ УМЕТНОСТИ	3
УКУПНО		36

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	Слободно ритмичко изражавање бојеним мрљама, линијама, светлинама, облицима и волуменима;	Одабира адекватна средстава, материјал, технику, поступак, помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју идеју. Уочава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и на радовима других. Користи друга места и изворе да би проширио своја знања из визуелних уметности.	ЛК.1.1.2. ЛК.1.3.1. ЛК.2.1.1. ЛК.2.2.2. ЛК.3.2.1. ЛК.3.2.4. ЛК.3.3.3.
2.	Визуелно споразумевање;	Разликује и користи основне медије, материјале и технике визуелних уметности. Одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт. Описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности.	ЛК.1.1.1. ЛК.1.3.2. ЛК.2.2.1. ЛК.2.2.2. ЛК.3.1.2 ЛК.3.3.3. ЛК.3.3.4
3.	Текстуралне и тактилне вредности површине и облика; Материјали (традиционални и савремени) и врсте материјала; Својства и врсте текстуре;	Ученик изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове. Одабира адекватна средстава, материјал, технику, поступак, помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју идеју. Користи тачне термине из визуелних уметности када образлаже свој рад и радове других.	ЛК.1.1.2. ЛК.1.2.1. ЛК.2.2.1. ЛК.2.2.2. ЛК.3.1.2. ЛК.3.2.3. ЛК.3.3.2
4.	Тонске разлике; Светло – тамно; Степен светлости и затамњеност; Градација светлости у односу на одређеност извора; Илузија	Ученик разликује и користи основне медије, материјале и технике визуелних уметности. Изводи радове са одређеном намером, користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат. Користи друга места и	ЛК.1.1.1. ЛК.1.2.1. ЛК.2.2.1. ЛК.2.2.2. ЛК.3.2.2

	заобљености и пластичности волумена	изворе да би проширио своја знања из визуелних уметности.	ЛК.3.2.4. ЛК:3.3.3.
5.	Хроматски (основне и изведене) и ахроматски скуп; Топле и хладне боје; Комплементарне боје; Контраст тоналитета; Слојевито сликање; Боја - вежбање	Познаје и користи основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности. Изводи радове са одређеном намером, користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат. Користи друга места и изворе да би проширио своја знања из визуелних уметности.	ЛК.1.1.1. ЛК:1.3.1. ЛК.2.1.1. ЛК.2.2.2. ЛК.3.2.2. ЛК.3.2.3. ЛК:3.3.3.
6.	Свет уобразиље у делима ликовне уметности (снови, бајке, митови)	Познаје и користи основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности. Одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт. Анализира одабрана уметничка дела у односу на време настанка и према културној припадности	ЛК.1.1.1. ЛК:1.3.1. ЛК.2.1.1. ЛК.2.2.1. ЛК.3.1.2. ЛК.3.2.3. ЛК.3.3.1.

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	Посматрање, опажање, учешће у дискусији,	саопштава наставне садржаје; организује и усмерава идеје и креативност; упознаје ученике са методама и техникама успешног ликовног изражавања;	Монолошка, дијалогска, хеуристичка, дискусија, мет. посматрања, илуистаративна, демонстративна, метод. писаних радова, мет. практичних активности, истаживачка
2.	откривање и увиђање законитости и процеса, изражавање својих мисли, осећања и закључака, анализа и синтеза	преноси теоријска и практична знања процењује и оцењује ниво и квалитет радова преноси културне вредности; формира правилан поглед на свет и систем вредности; развија карактер ученика и црте личности	Фронтални, индивидуални, групни, комбиновани
3.	опаженог, стварање, вежбање, усвајање знања, понављање,		Текстуална средства (штампани и писани текстови), визуелна (предмети, фотографије, цртежи, карте, шеме, дијаграми, симболи,...), аудитивна (шумови у природи, музички и тонски ефекти, звучни ефекти,...), аудио-визуелна, мануелна (разноврсни алати, машине, инструменти, апарати, препарати, предмети, материјали и др.), помоћно-техничка (разноврсне табле, столице, апликатори, покзивачи и др.)
4.	израда и презентовање		
5.	самосталних и практичних радова		
6.			

Начин процене/ провере остварености постигнућа: Према важећем Правилнику о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању успостављена је директна веза између бројчаног оцењивања и нивоа испуњености образовних стандарда. Како је бројчано оцењивање најчешћи облик оцењивања у школи, неопходно је што више познате инструменте оцењивања (усмено излагање, учешће у дискусијама, контролне и писмене вежбе, домаћи задатак, практичан рад,

лабораторијске и друге вежбе, портфолио, итд.) везати за постојеће образовне стандарде. Такође, анализом иницијалног и завршног испита, који су урађени у складу са стандардима, може се добити повратна информација о нивоу испуњености стандарда.

Корелација: Српски језик и књижевност, информатика и рачунарство, историја, музичка култура, техника и технологија, грађанско васпитање, веронаука, географија.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Различитим примереним методама у раду с ученицима треба тумачити садржаје програма како би ученици поступно и спонтано усвајали нова сазнања.. Проблемски захтеви овог програма имају карактер наставног садржаја, а теме су у служби реализације предвиђених задатака.

Садржаји програма за шести разред базирају се на непосредном опажању ритма светлина, боја, текстуре и чулне осетљивости и осећајности за визуелно споразумевање и свет уобразиље у ликовним делима. Првом целином Слободно ритмичко изражавање бојеним мрљама, линијама, светлинама, облицима и волуменима наглашено је поимање правилности у ритмичком кретању елемената, али и могућност да се слободно, без геометријске строгости, тумачи ритам. У овој целини унет је недовољно заступљен појам волумен којим треба равноправно инсистирати на вежбању вајања. Имајући у виду велики значај визуелних комуникација и потребе развијања критичке свести код деце, другом целином Визуелно споразумевање назначена је важност стварања и декодирања визуелне шифре. Задатак текстуре је да се постигне материјализација облика, њоме се истиче особеност материјала и она учествује као и други елементи у композицији дела. Свакако да је најсложенија целина Боја, коју треба тумачити у складу са узрастом деце. Целину Свет уобразиље у ликовним делима треба методом разговора тумачити уз неопходну илустрацију уметничких дела са фантастичним, религијским, митолошким ликовима. У том контексту, настава мора бити повезана са осталим предметима. Истраживањем непосредне околине и уметничког дела, стваралачком прерадом информација, подстичу се сазнајни процеси. Детету је ликовно-уметничко дело могућност сагледавања тековина и поимања постојећих остварења и могућност ослањања на светско и своје уметничко наслеђе.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„БИГЗ школство“	<i>Ликовна култура, Уџбеник за шести разред основне школе</i>	Миливој Мишко Павловић

Седми разред

Фонд часова: **36/1**

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: **5/2019.**

Циљ: Циљ наставе и учења ликовне културе је да се ученик развијајући стваралачко и креативно мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и решавање проблема и да изграђује позитиван однос према уметничком наслеђу и културној баштини свог и других народа.

Бр .Теме	НАЗИВ ТЕМЕ	ФОНД ЧАСОВА
1.	АРАБЕСКА	4
2.	ПРОПОРЦИЈЕ	4
3.	КОМПОЗИЦИЈА И ПРОСТОР	20
4.	ОБЈЕДИЊАВАЊЕ ПОКРЕТА, ИГРЕ И ЗВУКА	6
5.	ФОТОГРАФИЈА	2
УКУПНО		36

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	Арабеска. Перцепција - аперцепција. Цртање, сликање, вајање; одговарајућа средства и материјали. Арабеска - вежбање, естетска анализа, итд.	Ученик познаје и користи основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности. Изводи радове са одређеном намером, користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат. Користи друга места и изворе да би проширио своја знања из визуелних уметности.	Л.К.1.1.1; Л.К.1.1.3; Л.К.1.2.3; Л.К.2.1.1; Л.К.2.1.2; Л.К.2.2.1; Л.К.2.2.2; Л.К.2.3.1; Л.К.3.2.1; Л.К.3.2.3; Л.К.3.2.4; Л.К.3.3.1; Л.К.1.3.1;
2.	Пропорције. Перцепција - аперцепција. Цртање; природни угљени штапићи, оловке с меким графитним улошком, папири, итд. Пропорције - вежбање и естетска анализа	Ученик познаје и користи основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности. Изводи радове са одређеном	Л.К.1.1.3; Л.К.1.2.3; Л.К.2.1.2; Л.К.2.2.1; Л.К.2.2.2; Л.К.2.3.1; Л.К.3.2.3; Л.К.3.2.4. Л.К.1.1.1; Л.К.2.1.1;

		намером, користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат. Користи друга места и изворе да би проширио своја знања из визуелних уметности.	
3.	Равнотежа облика и масе у простору. Перцепција – аперцепција. Цртање, сликање, вајање; одговарајућа средства и материјали. Равнотежа боје у простору. Перцепција – аперцепција. Цртање, сликање; одговарајућа средства и материјали. Компонување величина у простору. Перцепција - аперцепција. Цртање, сликање, вајање; одговарајућа средства и материјали. Компонување више ритмичких целина различитог значања у простору. Перцепција – аперцепција. Цртање, сликање, вајање; одговарајућа средства и материјали. Понављање и степеновање облика у простору. Перцепција. Цртање, сликање, вајање; одговарајућа средства и материјали. Контраст, светлина, површина и облика у одређеном простору. Перцепција - аперцепција. Цртање, сликање, вајање; одговарајућа средства и материјали. Сродност ликовних вредности у одређеном простору. Перцепција - аперцепција. Цртање, сликање, вајање; одговарајућа средства и материјали. Композиција и простор - вежбање. Композиција и простор - естетска анализа	Ученик познаје и користи основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности. Изводи радове са одређеном намером, користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат. Користи друга места и изворе да би проширио своја знања из визуелних уметности.	Л.К.1.1.1; Л.К.1.1.2; Л.К.1.3.1; Л.К.2.1.1; Л.К.2.2.1; Л.К.3.2.1; Л.К.3.2.3; Л.К.1.3.2; Л.К.3.1.2; Л.К.2.2.2; Л.К.3.2.2; Л.К.1.1.3; Л.К.2.1.2; Л.К.2.3.1; Л.К.1.2.3; Л.К.3.1.1; Л.К.3.2.4.
4.	Обједињавање покрета, игре и звука. Постављање на сцену једноставне приче; припреме; скице, планови, идеје за детаље; одређивање главних и споредних личности, светлосни и звучни ефекти, декор, маске, костими, реализација. Ритам дешавања (успорен, убрзан, наизменичан) у интервалима одређеног трајања. Груписање и преплитање различитих врста опажаја. Комбиновани -одговарајућа средства и материјали. Обједињавање покрета, игре и звука, естетска анализа.	Ученик познаје и користи основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности. Изводи радове са одређеном намером, користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат. Користи друга места и изворе да би проширио своја знања из визуелних уметности.	Л.К.1.1.1; Л.К.1.1.3; Л.К.1.2.3; Л.К.1.3.2; Л.К.1.3.3; Л.К.2.1.1; Л.К.2.1.2; Л.К.2.2.1; Л.К.2.2.2; Л.К.3.1.1; Л.К.3.1.2; Л.К.3.2.1; Л.К.3.2.3; Л.К.3.2.4.
5.	Фотографија, перцепција. Одговарајућа средства и материјали	Образлаже свој рад и радове других. Анализира одабрана уметничка дела у односу на време настанка и према културној припадности. Описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности.	Л.К.1.3.2; Л.К.2.1.1; Л.К.3.1.1; Л.К.3.2.3

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	Посматрање, опажање, учешће у дискусији, откривање и увиђање законитости и процеса, изражавање својих мисли, осећања и закључака, анализа и синтеза опаженог, стварање, вежбање, усвајање знања, понављање, израда и презентовање самосталних и практичних радова.	Саопштава наставне садржаје, организује и усмерава идеје и креативност, упознаје ученике са методама и техникама успешног ликовног изражавања, преноси теоријска и практична знања, процењује и оцењује ниво и квалитет радова, преноси културне вредности, формира правилан поглед на свет и систем вредности, развија карактер ученика и црте личности.	Монолошка, дијалогска, хеуристичка, дискусија, мет. посматрања, илустративна, демонстративна, метод. писаних радова, мет. практичних активности, истраживачка. Асоцијативна техника, симболизација и упрошћавање, brain storming, контрастирање, когнитивно мишљење.
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			

Начин процене/ провере остварености постигнућа: Према важећем Правилнику о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању успостављена је директна веза између бројчаног оцењивања и нивоа испуњености образовних стандарда. Како је бројчано оцењивање најчешћи облик оцењивања у школи, неопходно је што више познате инструменте оцењивања (усмено излагање, учешће у дискусијама, контролне и писмене вежбе, домаћи задатак, практичан рад, лабораторијске и друге вежбе, портфолио, итд.) везати за постојеће образовне стандарде. Такође, анализом иницијалног и завршног испита, који су урађени у складу са стандардима, може се добити повратна информација о нивоу испуњености стандарда.

Корелација: Српски језик и књижевност, физика, математика, музичка култура, физичко и здравствено васпитање, енглески језик.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Током остваривања програма потребно је уважити високу образовну и мотивациону вредност активних и интерактивних (кооперативних) метода наставе/учења те кроз све програмске целине доследно осигурати да најмање једна трећина наставе буде организована употребом ових метода.

У настави користити, најмање у трећини случајева, задатке који захтевају примену наученог у разумевању и решавању свакодневних проблемских ситуација. Приликом оцењивања обезбедити да су ученици информисани о критеријумима на основу којих су оцењивани. Различитим примереним методама у раду с ученицима треба тумачити садржаје програма како би ученици поступно и спонтано усвајали нова сазнања. Програмом се такође наставља тежња да се захвате сви садржаји којима ће се постићи образовни карактер овог предмета. Целином арабеска циљ је да се овом узрасту деце назначи утицај других култура (Сирије, Египта, Ирана и осталих исламских култура). Целином пропорција (размера, сразмера) ученицима треба у корелацији са математиком, физиком и биологијом. Треба указати на значај целине композиција и простор, како би ученици у складу са узрастним могућностима проучили овај појам као организацију и однос разних елемената у одређеном простору. Целина обједињавање покрета, игре и звука представља повезаност између древних цивилизација и савремене уметности у којој се бришу границе уметничких подручја и

наглашавају савремени видови уметничког изражавања и нове концепције. Иако је технологија фотографије увелико усавршена, неопходно је начинити кратак осврт на основе ове дисциплине. Перманентан задатак треба да буде афирмација детета као актера ствараоца у складу са његовим склоностима.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„БИГЗ школство“	<i>Ликовна култура, Уџбеник за седми разред основне школе</i>	Миливој Мишко Павловић

Осми разред

Фонд часова: **34/1**

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: **11/2019.**

Циљ: Циљ наставе и учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

Циљ наставе ликовне културе јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и уметничку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

Бр .Теме	НАЗИВ ТЕМЕ	ФОНД ЧАСОВА
1.	КОМПОЗИЦИЈА	15
2.	НАСЛЕЂЕ	7
3.	КОМУНИКАЦИЈА	12
УКУПНО		34

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	КОМПОЗИЦИЈА	– бира одговарајући прибор, материјал, технику, уређај и апликативни програм за изражавање идеја, имагинације, емоција, ставова и порука; – користи разноврсне податке и информације као подстицај за стваралачки рад; – примењује знања о елементима и принципима компоновања у стваралачком раду и свакодневном животу; – реализује једноставне ликовне пројекте, самостално и у сарадњи са другима; – дискутује аргументовано о својим и радовима других уважавајући различита мишљења; – прави презентације усклађујући слику и текст и приказујући кључне податке и визуелне информације; – тумачи садржаје одабраних уметничких дела и одабрану визуелну метафорику; – разговара о значају културне баштине за лични развој, развој туризма и очување културног идентитета земље	ЛК.1.1.1. ЛК.1.3.1. ЛК.2.1.1. ЛК.2.2.1. ЛК.3.2.2. ЛК.3.2.4. ЛК.3.3.1. ЛК.1.1.1. ЛК.1.2.1. ЛК.2.1.1. ЛК.2.3.1. ЛК.3.2.2. ЛК.3.2.4. ЛК.3.3.3.
2.	НАСЛЕЂЕ	– бира одговарајући прибор, материјал, технику, уређај и апликативни програм за изражавање идеја, имагинације, емоција, ставова и порука; – користи разноврсне податке и информације као подстицај за стваралачки рад; – примењује знања о елементима и принципима компоновања у стваралачком раду и свакодневном животу; – реализује једноставне ликовне пројекте, самостално и у сарадњи са другима; – дискутује аргументовано о својим и радовима других уважавајући различита мишљења; – прави презентације усклађујући слику и текст и приказујући кључне податке и визуелне информације; – тумачи садржаје одабраних уметничких дела и одабрану визуелну метафорику; – разговара о значају културне баштине за лични развој, развој туризма и очување културног идентитета земље	ЛК.1.1.1. ЛК.1.2.1. ЛК.2.1.1. ЛК.2.3.1. ЛК.3.2.2. ЛК.3.2.4. ЛК.3.3.3.
3.	КОМУНИКАЦИЈА	– бира одговарајући прибор, материјал, технику, уређај и апликативни програм за изражавање идеја, имагинације, емоција, ставова и порука; – користи разноврсне податке и информације као подстицај за стваралачки рад; – примењује знања о елементима и принципима компоновања у стваралачком раду и свакодневном животу; – реализује једноставне ликовне пројекте, самостално и у сарадњи са другима; – дискутује аргументовано о својим и радовима других уважавајући различита мишљења; – прави презентације усклађујући слику и текст и приказујући кључне податке и визуелне информације; – тумачи садржаје одабраних уметничких дела и одабрану визуелну метафорику; – разговара о значају културне баштине за лични развој, развој туризма и очување културног идентитета земље	ЛК.1.1.1. ЛК.1.3.2. ЛК.2.1.1. ЛК.2.2.1. ЛК.3.2.3. ЛК.3.3.2. ЛК.3.3.4.

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	Слушање, упоређивање, уочавање, примена, анализирање, разговор, размена сопствених знања и мишљења, истраживање, самостално тумачење.	Наставник презентује наставни садржај, подстиче ученике на активно деловање, мотивише их и развија активан однос према култури и визелној уметности.	-вербално- текстуални (кроз разговор и дискусију дефинисање појма линија и њених карактеристика- својстава и врста); -илустративна- корелација са природом и појавом линије у природи; - подстицање на опажање различитих врста и карактера линија у природи; - практично- демонстративни поступак ; -примена игре као методе учења и приступа задатку; - дефинисање илустрацијом и демонстрацијом линије као границе 3д облика у техници вајања; - креирање задатака; - подстицање, коректура (савети које наставник даје у току практичног рада, питања која наводе ученика на промишљање и развијање идеја); -увођење и примена савремених технологија у настави; -кооперативно учење; - естетска анализа (изражавање ставова, идеја, мишљења и вредности на позитиван и аргументован начин, тумачење и разумевање уметничког дела/ученичког рада); - вредновање, организовање одељењских изложби, учење на разликама и процена сопственог напретка;
2.			
3.			

Начин процене/ провере остварености постигнућа: Према важећем Правилнику о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању успостављена је директна веза између бројчаног оцењивања и нивоа испуњености образовних стандарда. Како је бројчано оцењивање најчешћи облик оцењивања у школи, неопходно је што више познате инструменте оцењивања (усмено излагање, учешће у дискусијама, контролне и писмене вежбе, домаћи задатак, практичан рад, лабораторијске и друге вежбе, портфолио, итд.) везати за постојеће образовне стандарде. Такође, анализом иницијалног и завршног испита, који су урађени у складу са стандардима, може се добити повратна информација о нивоу испуњености стандарда.

Корелација: Српски језик, музичка култура, биологија, географија, техничко, историја.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Током остваривања програма потребно је уважити високу образовну и мотивациону вредност активних и интерактивних (кооперативних) метода наставе/учења те кроз све програмске целине доследно осигурати да најмање једна трећина наставе буде организована употребом ових метода.

У настави користити, најмање у трећини случајева, задатке који захтевају примену наученог у разумевању и решавању свакодневних проблемских ситуација. Приликом оцењивања обезбедити да су ученици информисани о критеријумима на основу којих су оцењивани. Различитим примереним методама у раду с ученицима треба тумачити садржаје програма како би ученици поступно и спонтано усвајали нова сазнања. Програмом се такође наставља тежња да се захвате сви садржаји којима ће се постићи образовни карактер овог предмета. Целином арабеска циљ је да се овом узрасту деце назначи утицај других култура (Сирије, Египта, Ирана и осталих исламских култура). Целином пропорција (размера, сразмера) ученицима треба у корелацији са математиком, физиком и биологијом. Треба указати на значај целине композиција и простор, како би ученици у

складу са узрасним могућностима проучили овај појам као организацију и однос разних елемената у одређеном простору. Целина обједињавање покрета, игре и звука представља повезаност између древних цивилизација и савремене уметности у којој се бришу границе уметничких подручја и наглашавају савремени видови уметничког изражавања и нове концепције. Иако је технологија фотографије увелико усавршена, неопходно је начинити кратак осврт на основе ове дисциплине. Перманентан задатак треба да буде афирмација детета као актера ствараоца у складу са његовим склоностима.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„БИГЗ школство“	<i>Ликовна култура, Уџбеник за осми разред основне школе</i>	Јован Глигоријевић

4. Музичка култура

Пети разред

Фонд часова: 72/2

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: 15/2018.

Циљ: Циљ наставе музичке културе је развијање интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, естетске критеријуме, формирање естетске перцепције и музичког укуса, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа. Међу циљевима је и остваривање исхода за дате области и теме.

Бр.Теме	НАЗИВ ТЕМЕ	ФОНД ЧАСОВА
1.	ЧОВЕК И МУЗИКА	6
2.	МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ	5

3.	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	15
4.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	41
5.	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	5
УКУПНО		72

НАПОМЕНА: Слушање музике заступљено је на свим часовима, без обзира на наставну јединицу, тему и садржај часа.

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	Човек у праисторији Улога музике у првобитном друштву Човек и ритуал: улога музике у ритуалу (музичко-антрополошка истраживања) Магијска моћ музике Елементи муз. тока: покрет, ритам, (ритам као основа ритуала), коло/групни плес Покрет: порекло плеса Слушање/доживљај ритма телом Најстарија фолклорна музичка традиција у Србији и светске баштине Човек Антике Божанска природа музике: -митолошка свест античког човека -музички атрибути богова -човек и држава Музика у храму и музика на двору Примери различитих инструмената и муз. облика у античким цивилизацијама Улога и место музике у античким цивилизацијама: Индија, Сумер/Вавилон, Кина, Египат, Грчка, Рим Појава првих нотација-пентатоника	Ученик ће бити у стању да: -наведе начине и средства муз. изражавања у праисторији и античком добу -објасни као друштвени развој утиче на начине и облике муз. изражавања -искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека -реконструише у сарадњи са другима начин комуникације кроз музику у смислу ритуалног понашања и пантеизма -идентификује утицај ритуалног понашања у музици савременог доба (муз. елементи, наступ и сл.)	М.к.1.1.2. М.к.1.2.4. М.К.2.1.3. М.К.3.1.2. М.К.3.1.3.
2.	Најстарији инструменти: тело, удараљке, дувачки, жичани Удараљке-настанак, првобитни облик и развој Ритмичке удараљке као најједноставнија група инструмената Мелодијске удараљке	-Класификује инструменте по начину настанка звука -описује основне карактеристике удараљки -препозна везу између избора врсте инструмената и догађаја, односно прилике када се музика изводи	М.К.1.1.2. М.К.1.2.2. М.К.2.1.1. М.К.2.2.2. М.К.3.1.1.
3.	Елементи муз. изражајности: темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената	Изражава се покретима за време слушања музике -вербализује свој доживљај музике	М.К.1.1.2. М.К.1.2.1. М.К.1.2.2.

	Слушање вокалних, вок-инструменталних и кратких инструменталних композиција, домаћих и страних аутора Слушање дела најстарије фолклорне традиције српског и других народа Слушање народних и уметничких дела инспирисаних фолклором народа и народности, различитог садржаја, облика и расположења, као и музичких прича	- идентификује ефекте којима различити елементи муз. изражајности (мелодија, ритам, темпо, динамика), утичу на тело и осећања - анализира слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте - илуструје примере коришћења плесова и музике према намени у свакодневном животу ((војна музика, обредна, музика за забаву...)) - критички просуђује лош утицај прегласне музике на здравље	М.К.1.2.3. М.К.1.2.4. М.К.2.2.1. М.К.3.2.2. М.К.3.2.3.
4.	Певање песама по слуху самостално и у групи Певање песама из нотног текста солмизацијом Извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива (у стилу) музике старих цивилизација певањем Певање песама у комбинацији са покретом Свирање песама и лакших инструменталних дела по слуху на инструментима Орфовог инструментаријума или на другим инструментима Свирање из нотног текста, дечијих, народних и уметничких композиција Извођење дечијих, народних и уметничких игара Извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива (у стилу) музике старих цивилизација на инструментима или покретом	- пева и свира, самостално и у групи - примењује правилну технику певања - користи различита средства изражајног певања и свирања у зависности од врсте, намене и карактера композиције - кроз свирање и покрет Развија сопствену координацију и моторику - примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању - искаже своја осећања у току извођења музике - користи могућности ИКТ-а за слушање музике и Извођење - користи музичке обрасце у осмишљавању муз. целина кроз певање, свирање и покрет	М.К.1.1.1. М.К.1.3.1. М.К.1.3.2. М.К.3.3.1.
5.	Креирање покрета уз музику коју ученици изводе Креирање пратње за песме ритмичким и звучним ефектима, користећи притом различите изворе звука Импровизација мелодије на задати текст Осмишљавање музичких питања и одговора, ритмичка допуњалка, мелодијска допуњалка са потписаним текстом, састављање мелодије од понуђених мотива Импровизација дијалога на инструментима Орфовог инструментаријума и другим инструментима Реконструкција музичких догађаја у стилу старих цивилизација Израда једноставних музичких инструмената	- користи музичке обрасце у осмишљавању муз. целина кроз певање, свирање и покрет - комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом - учествује у креирању школских приредби, догађаја, пројеката - учествује у шк. приредбама и манифестацијама - понаша се у складу са правилима муз. бонтона - критички просуђује утицај музике на здравље користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, Извођење и стваралаштво - изражава своје емоције осмишљавањем мањих муз. целина	М.К.1.4.1. М.К.1.4.2. М.К.1.4.3. М.К.1.4.4. М.К.3.4.2.

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	Покрет, ритам, коло групни плес, доживљај ритма телом. Бележење, посматрање и закључивање, разумевање, разликовање и процењивање муз. вредности, дискусија са наставником, пројектна настава	Вербално излагање наставног садржаја, дијалог с ученицима записивање на табли, пуштање звучних примера, усмеравање пажње ученика на слушање, подстицање различитих видова изражавања ученика	Вербално аудитивна, Дијалогска, Слушање аудио примера, метода Демонстрације, Монолошка ----- Фронтални, групни, индивидуални ----- Табла, Пројектор, уџбеник, Постери Свеска, Цд плејер, лап-топ, таблет
2.	Упознавање и препознавање ритмичких и мелодијских удараљки, као и дувачке и жичане инструменте. Бележење, посматрање и закључивање, разумевање, разликовање и процењивање муз. вредности, дискусија са наставником.		
3.	Аналитичко слушање звучних примера, писање белешки, разумевање, разликовање и доживљавање муз. дела. Анализира слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте		
4.	Групно музицирање (певање, свирање). Бележење, посматрање и закључивање, разумевање, разликовање и процењивање муз. вредности, дискусија са наставником	Певање, свирање, записивање на табли, праћење интересовања, умешности и рада ученика, коришћење очигледних средстава	
5.	Развијање мисаоне активности, подстицање слободног изражавања, импровизовање у свим облицима (мелодија, ритам, плес), смишљање музичких питања и одговора, састављање мелодије од понуђених двотакта	Помоћ ученицима при импровизацији, праћење интересовања, креативности ученика	

Начин процене/ провере остварености постигнућа:

- Усмена провера (знање)
- Праћење степена ангажованости, кооперативности, интересовања, става
- Кратке 15-минутне провере
- оцењивање доприноса ученика за време групног рада
- оцењивање рада на пројекту
- оцењивање специфичних вештина
- процена практичног рада и стваралачког ангажовања.

Корелација: Историја, Географија, Српски језик, Грчка митологија, биологија, веронаука, Енглески језик, Немачки језик, информатика, техника и технологија, Италијански језик, биологија, ликовна култура, математика, грађанско васпитање, физичко и здравствено васпитање, народна традиција.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Због структуре одељења и одређеног броја ученика из социјално нестимулативних средина, поједини садржаји су прилагођени, захтеви смањени само на основно препознавање музичких епоха и музичких инструмената, користећи илустрације из уџбеника као и пресликавање лекције са табле, јер често ти ученици не знају сва слова.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„Нови логос“	<i>Музичка култура, уџбеник за 5. разред основне школе</i>	Александра Паладин, Драгана Михајловић Бокан

Шести разред

Фонд часова: **36/1**

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: **15/2018.**

Циљ: Циљ наставе музичке културе је развијање интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, естетске критеријуме, формирање естетске перцепције и музичког укуса, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа. Међу циљевима је и остваривање исхода за дате области и теме.

Бр .Теме	НАЗИВ ТЕМЕ	ФОНД ЧАСОВА
1.	ЧОВЕК И МУЗИКА	6
2.	МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ	3
3.	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	7
4.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	18

5.	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	2
УКУПНО		36

НАПОМЕНА: Слушање музике заступљено је на свим часовима, без обзира на наставну јединицу, тему и садржај часа.

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	Средњи век. Ранохришћанска музика. Византијско певање. Грегоријански корал. Рани облици вишегласја-мотет. Световна муз. средњег века: трубадури, трувери, минезенгери. Духовна и световна музика у средњовековној Европи и Србији. Музика средњег века као инспирација за уметничку и популарну музику. Ренесанса. Развој духовног и световног вишегласја. Мотет, миса, мадригал. Највећи представници ренесансне вокалне музике Ђ. П. да Палестрина и О. ди Ласо. Инструментална музика ренесансе	Ученик ће бити у стању да: -повеже различите видове муз. изражавања са друштвено историјским амбијентом у ком су настали -наведе изражајна средства муз. уметности карактеристична за период средњег века и ренесансе -уочи основне карактеристике муз. стваралаштва у средњем веку и ренесанси -описе улогу музике у Средњовековној Србији -уочи разлике између духовних и световних вокалних композиција средњег века и ренесансе -објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија, технологија записивања, штампања нота, извођачке и техничке могућности инструмената) -разликује вок-инструменталне и инструменталне облике средњег века и ренесансе -идентификује репрезентативне муз. примере најзначајнијих представника средњег века и ренесансе -уочи сличности и разлике између православне и римо католичке духовне музике -идентификује елементе средњовековне музике као инспирацију музике савременог доба	М.К.1.1.2. М.К.1.2.2. М.К.1.2.3. М.к.2.1.3. М.к.2.2.2. М.к.3.1.2. М.к.3.2.2. М.к.3.4.2.
2.	Инструменти са диркама: оргуље, чембало, клавир, хармоника, челеста. Народни инструменти	-одреди врсту муз. инструмента са диркама по изгледу и звуку -описе разлику у начину добијања звука код инструмената са диркама -препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог муз. стила	М.к.1.1.2. М.К.1.2.2. М.К.2.1.1. М.К.3.1.3.
3.	Елементи муз. изражајности: темпо, динамика. Тонске боје различитих гласова и инструмената. Слушање световне и духовне средњовековне и ренесансне музике. Слушање вокалних, вок-инструменталних и инструменталних композиција	-коментарише слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте -издвоји начине коришћења изражајних средстава у одабраним муз. примерима - одреди врсту муз. инструмената са диркама по изгледу и звуку -препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог муз. стила	М.к.1.2.1. М.К.1.2.2. М.К.1.2.3. М.К.1.2.4. М.К.2.2.1. М.К.2.2.2. М.К.3.2.2.

	домаћих и страних аутора. Слушање дела традиционалне народне музике Слушање дела инспирисаних фолклором	-идентификује репрезентативне муз. примере најзначајнијих представника средњег века и ренесансе	
4.	Певање песама по слуху самостално и у групи. Певање песама из нотног текста солмизацијом. Извођење (певање и свирање) једноставних ритмичких и мелодијских репрезентативних примера (одломак/тема) у стилу музике средњег века и ренесансе. Певање песама у комбинацији са покретом. Свирање по слуху децјих,народних и уметничких композиција на инструментима Орфовог инструментаријума или на другим инструментима. Свирање из нотног текста, децјих, народних и уметничких композиција на инструментима Орфовог инструментаријума или на другим инструментима. Извођење једноставних муз.примера у вези са обрађеном темом	-изводи муз,примере користећи глас,покрет и традиционалне/електронске инструменте ,самостално и у групи -примењује правилну технику певања -примењује различита средства изражајног певања и свирања у зависности од врсте,намема и карактера композиције -развије координацију и моторику кроз свирање и покрет -примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању -користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, Извођење и стваралаштво -користи музичке обрасце у осмишљавању муз.целина кроз певање,свирање и покрет	M.K.1.1.1. M.K.1.3.1. M.K.1.3.2. M.K.3.1.1. M.K.3.3.1.
5.	Креирање покрета уз музику коју ученици изводе. Креирање пратње за песме ритмичким и звучним ефектима,користећи притом различите изворе звука. Стварање мелодије на задати текст. Импровизација дијалога на инструментима Орфовог инструментаријума и другим инструментима. Реконструкција музичких догађаја у стилу средњег века и ренесансе	користи музичке обрасце у осмишљавању муз.целина кроз певање,свирање и покрет -комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом,инструментом или покретом -учествује у креирању школских приредби,догађаја,пројеката -изрази доживљај музике језиком других уметности(плес,глума,писана или говорна реч,ликовна уметност) -учествује у шк.приредбама и манифестацијама -понаша се у складу са правилима муз.бонтонa у различитим муз.приликама -критички просуђује утицај музике на здравље користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, Извођење и стваралаштво	M.K.1.4.1. M.K.1.4.2. M.K.3.4.2. M.K.3.4.3.

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	Записивање белешки, слушање звучних примера, дискусија и разговор са наставником, посматрање и закључивање, групно музицирање, аналитичко слушање музике	Вербално излагање наставног садржаја, пуштање звучних примера, усмеравање пажње ученика, подстицање различитих видова изражавања ученика, дискусуја и разговор са ученицима, праћење интересовања ученика, развоја личности, певање, свирање, записивање на табли, праћење интересовања, умешности и рада ученика, коришћење очигледних средстава	Вербално аудитивна, Дијалогска, Слушање аудио примера, метода Демонстрације, Монолошка ----- Фронтални, групни, индивидуални ----- Табла, Пројектор, уџбеник, Постери Свеска, Цд плејер, лаптоп, таблет
2.	Аудитивно и визуелно упознавање и препознавање историјско стилских периода музике средњег века и ренесансе разликовање духовне и световне музике, као и музичких облика: грегоријански корал, мотет, миса, мадригал, бележење, посматрање, слушање музике, закључивање, разумевање разликовање музичких облика и историје музике, дискусија са наставником		
3.	Анализира слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте -аналитичко слушање звучних примера -доживљавање музичког дела		
4.	Групно музицирање (певање, свирање). Бележење, посматрање, закључивање, разумевање, разликовање и процењивање музичких вредности, дискусија са наставником		
5.	Развијање мисаоне активности, подстицање слободног изражавања, импровизовање у свим облицима (мелодија, ритам, плес), смишљање. Музичких питања и одговора, учешће у креирању школских приредби. Учесће у пројектима	Помоћ ученицима при импровизацији, праћење интересовања и креативности ученика, помоћ у реализацији и учешћу на школским приредбама, помоћ у реализацији пројекта	

Начин процене/ провере остварености постигнућа:

- Усмена провера (знање)
- Праћење степена ангажованости, кооперативности, интересовања, става
- Кратке 15 .мин провере
- оцењивање доприноса ученика за време групног рада
- оцењивање рада на пројекту
- оцењивање специфичних вештина
- процена практичног рада и стваралачког ангажовања.

Корелација: Историја, Географија, Српски језик, Грчка митологија, биологија, веронаука, Енглески језик, Немачки језик, информатика, техника и технологија, Италијански језик, биологија, ликовна култура, математика, грађанско васпитање, физичко и здравствено васпитање, народна традиција.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Због структуре одељења и одређеног броја ученика из социјално нестимулативних средина, поједини садржаји су прилагођени, захтеви смањени само на основно препознавање музичких епоха и музичких инструмената, користећи илустрације из уџбеника као и пресликавање лекције са табле, јер често ти ученици не знају сва слова.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„Нови логос“	<i>Музичка култура, уџбеник за 6 разред основне школе</i>	Александра Паладин, Драгана Михајловић Бокан

Седми разред

Фонд часова: **36/1**

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: **5/2019.**

Циљ: Циљ наставе музичке културе је развијање интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, естетске критеријуме, формирање естетске перцепције и музичког укуса, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа. Међу циљевима је и остваривање исхода за дате области и теме.

Бр.Теме	НАЗИВ ТЕМЕ	ФОНД ЧАСОВА
1.	ЧОВЕК И МУЗИКА	11
2.	МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ	6

3.	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	5
4.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	2
5.	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	2
УКУПНО		36

НАПОМЕНА: Слушање музике заступљено је на свим часовима, без обзира на наставну јединицу, тему и садржај часа.

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	Барок, рођење опере, Клаудио Монтеверди. Облици вокално инструменталне музике(ораторијум, кантата). Инструментална музика: солистичко, камерно и оркестарско музицирање. Инструментални облици: свита, концерто гресо. Антонио Вивалди, Ј.С.Бах, Г.Ф.Хендл	Ученик ће бити у стању да: -повеже различите видове муз.изражавања са друштвено историјским амбијентом у ком су настали -наведе изражајна средства муз. уметности карактеристична за период барока и класицизма -уочи основне карактеристике муз.стваралаштва у бароку и класицизму -објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности(музика и религија, технологија записивања, штампања нота, извођачке и техничке могућности инструмената) -разликује муз.форме барока и класицизма -идентификује репрезентативне муз. примере најзначајнијих представника барока и класицизма -идентификује елементе музике барока и класицизма као инспирацију музике савременог доба	М.К.1.1.2. М.К.1.2.2. М.К.1.2.3. М.к.2.1.3. М.к.2.2.2. М.к.3.1.2. М.к.3.2.2. М.к.3.4.2.
2.	Жичани: гудачки и трзалачки Градитељске школе Појам симфонијског оркестра Српски народни муз.инструменти	-препозна врсту жичаних инструмената по изгледу и звуку -описује начин добијања тона код жичаних инструмената -препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог муз.стила	М.к.1.1.2. М.К.1.2.2. М.К.2.1.1. М.К.3.1.3.
3.	Елементи муз.изражајности: темпо, Динамика. Тонске боје различитих гласова и инструмената. Слушање световне и духовне музике барока и класицизма. Слушање вокалних, вок.инструменталних и инструменталних композиција домаћих и страних аутора. Слушање дела традиционалне народне музике	-препозна врсту жичаних инструмената по изгледу и звуку препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог муз.стила идентификује репрезентативне муз. примере најзначајнијих представника барока и класицизма	М.к.1.2.1. М.К.1.2.2. М.К.1.2.3. М.К.1.2.4. М.К.2.2.1. М.К.2.2.2. М.К.3.2.2.

4.	Певање песама по слуху и из нотног текста (солмизацијом), самостално и у групи. Певање песама у комбинацији са покретом. Певање и свирање из нотног текста, народних и уметничких композиција на инструментима Орфовог инструментаријума, или на другим инструментима. Извођење једноставнијих муз. примера у вези са обрађеном темом. Извођење (певање и свирање) једноставних ритмичких и мелодијских репрезентативних примера (одломак/тема) у стилу музике барока и класицизма	-изводи муз, примере користећи глас, покрет и инструменте, самостално и у групи -примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању -користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, Извођење и стваралаштво -користи музичке обрасце у осмишљавању муз. целина кроз певање, свирање и покрет	М.К.1.1.1. М.К.1.3.1. М.К.1.3.2. М.К.3.1.1. М.К.3.3.1.
5.	Креирање покрета уз музику коју ученици изводе. Креирање ритмичке пратње. Реконструкција музичких догађаја у стилу барока и класицизма	-користи музичке обрасце у осмишљавању муз. целина кроз певање, свирање и покрет -комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом -учествује у креирању школских приредби, догађаја, пројеката -изрази доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност) -учествује у шк. приредбама и манифестацијама -понаша се у складу са правилима муз. бонтона у различитим муз. приликама -критички просуђује утицај музике на здравље користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, Извођење и стваралаштво	М.К.1.4.1. М.К.1.4.2. М.к.3.4.2. М.К.3.4.3.

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	Записивање белешки, слушање звучних примера, дискусија и разговор са наставником, посматрање и закључивање, групно музицирање, аналитичко слушање музике	Вербално излагање наставног садржаја, пуштање звучних примера, усмеравање пажње ученика, подстицање	Вербално аудитивна, Дијалогска, Слушање аудио примера, метода

2.	Аудитивно и визуелно упознавање и препознавање историјско стилских периода музике средњег века и ренесансе разликовање духовне и световне музике, као и музичких облика: грегоријански корал, мотет, миса, мадригал, бележење, посматрање, слушање музике, закључивање, разумевање разликовање музичких облика и историје музике, дискусија са наставником	различитих видова изражавања ученика, дискусуја и разговор са ученицима, праћење интересовања ученика, развоја личности, певање, свирање, записивање на табли, праћење интересовања, умешности и рада ученика, коришћење очигледних средстава	Демонстрације, Монолошка ----- Фронтални, групни, индивидуални ----- Табла, Пројектор, уџбеник, Постери Свеска, Цд плејер, лаптоп, таблет
3.	Анализира слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте -аналитичко слушање звучних примера -доживљавање музичког дела		
4.	Групно музицирање (певање, свирање). Бележење, посматрање, закључивање, разумевање, разликовање и процењивање музичких вредности, дискусија са наставником		
5.	Развијање мисаоне активности, подстицање слободног изражавања, импровизовање у свим облицима (мелодија, ритам, плес), смишљање. Музичких питања и одговора, учешће у креирању школских приредби. Учесће у пројектима	Помоћ ученицима при импровизацији, праћење интересовања и креативности ученика, помоћ у реализацији и учешћу на школским приредбама, помоћ у реализацији пројекта	

Начин процене/ провере остварености постигнућа:

- Усмена провера (знање)
- Праћење степена ангажованости, кооперативности, интересовања, става
- Кратке 15 .мин провере
- оцењивање доприноса ученика за време групног рада
- оцењивање рада на пројекту
- оцењивање специфичних вештина
- процена практичног рада и стваралачког ангажовања.

Корелација: Историја, Географија, Српски језик, Грчка митологија, биологија, веронаука, Енглески језик, Немачки језик, информатика, техника и технологија, Италијански језик, биологија, ликовна култура, математика, грађанско васпитање, физичко и здравствено васпитање, народна традиција.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Због структуре одељења и одређеног броја ученика из социјално нестимулативних средина, поједини садржаји су прилагођени, захтеви смањени само на основно препознавање музичких епоха и музичких инструмената, користећи илустрације из уџбеника као и пресликавање лекције са табле, јер често ти ученици не знају сва слова.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„Вулкан знање“	<i>Музичка култура 7, уџбеник за 7. разред основне школе</i>	Јасмина Чолић, Маријана Савов Стојановић

Осми разред

Фонд часова: **34/1**

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: **11/2019.**

Циљ: Циљ наставе музичке културе је развијање интересовања за музичку уметност ,стваралачко и критичко мишљење,естетске критеријуме,формирање естетске перцепције и музичког укуса,као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа. Међу циљевима је и остваривање исхода за дате области и теме.

Бр .Теме	НАЗИВ ТЕМЕ	ФОНД ЧАСОВА
1.	ЧОВЕК И МУЗИКА	15
2.	МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ	6
3.	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	7
4.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	4
5.	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	2
УКУПНО		34

НАПОМЕНА: Слушање музике заступљено је на свим часовима, без обзира на наставну јединицу, тему и садржај часа.

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	Романтизам Програмска и апсолутна музика Соло песма Клавирска минијатура Националне и стилизоване игре (полка, мазурка, чардаш, казачок, сиртаки, валцер, танго...) Музичко-сценска дела Сметана, Дворжак, Шопен, Лист, Шуберт, Шуман, Паганини, Верди, Пучини, Росини, Чајковски, Бородин, Мусоргски, Мокрањац Импесионизам Равел, Дебиси Савремено доба Жанрови: Џез, популарна музика, апстрактна музика. Импровизација (појам) Стравински, Прокофјев, Коњовић, Константин Бабић, Вера Миланковић	Ученик ће бити у стању да: – повеже различите видове музичког изражавања са друштвено-историјским амбијентом у коме су настали; – уочи основне карактеристике музичког стваралаштва у романтизму, импресионизму и савременом добу; – препознаје националне игре у делима уметничке музике; – наведе изражајна средства музичке уметности карактеристична за период романтизма, импресионизма и савременог доба; – разликује музичке форме романтизма, импресионизма и савременог доба; – идентификује репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника романтизма, импресионизма и савременог доба; – идентификује елементе музике ранијих епоха као инспирацију у музици савременог доба; – се понаша у складу са правилима музичког бонтона у различитим муз.приликама	М.к.1.1.2. М.к.1.2.1. М.к.1.2.2. М.к.2.1.1. М.к.2.2.1. М.к.3.1.2. М.к.3.2.2.
2.	Дувачки инструменти Дрвени 1)са директним удубавањем ваздуха у цев Флаута и пиколо 2)са једноструким тршчаним језичком Кларинет, бас кларинет и саксофон 3)са двоструким тршчаним језичком Обоа, енглески рог, фагот, контрафагот Лимени Труба, тромбон, хорна, туба	– препозна врсту дувачких инструмента по изгледу и звуку; – опише начин добијања тона код дувачких инструмената; – препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила; – објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; извођачке и техничке могућности инструмената;	М.К.1.1.2 М.К.1.2.2. М.К.1.3.2. М.К.1.4.1. М.к.2.1.1. М.К.3.1.1.

3.	Елементи музичке изражајности: темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената. Слушање световне и духовне музике романтизма, импресионизма и савременог доба. Слушање вокалних, вокално-иструменталних и инструменталних композиција, домаћих и страних композитора. Слушање дела традиционалне народне музике.	-изрази доживљај музике језиком других уметности(плес,глума,писана или говорна реч,ликовна музика) -критички просуђује утицај музике на здравље -понаша се у складу са правилима музичког бонтон у различитим муз.приликама	М.К.1.1.2. М.к.1.2.1. М.К.1.2.2. М.К.1.2.3. М.К.1.2.4. М.К.2.2.1. М.К.2.2.2. М.К.3.2.2. М.К.3.2.3.
4.	Певање песама по слуху и из нотног текста (солмизацијом) самостално и у групи. Певање песама у мешовитим тактовима (7/8, 5/8) по слуху. Певање песама у комбинацији са плесним покретом. Певање и свирање из нотног текста народних и уметничких композиција на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима. Извођење једноставнијих музичких примера у вези са обрађеном темом. Извођење (певање или свирање) једноставних ритмичких и мелодијских репрезентативних примера (одломака/тема) у стилу музике романтизма, импресионизма и савременог доба.	-изводи муз.примере користећи глас,покрет ,инструменте,самостално и у групи -користи могућности икт-а за самостално истраживање,извођење и стваралаштво -користи муз.обрасце у осмишљавању муз.целина кроз певање свирање и покрет -комуницира у групи импровизујући мање муз.целине гласом,инструментом или покретом	М.К.1.1.1 М.К.1.3.1. М.К.1.3.2. М.К.3.3.1.
5.	Импровизација Креирање покрета уз музику коју ученици изводе. Креирање ритмичке пратње. Реконструкција музичких догађаја у стилу романтизма, импресионизма и савремене музике. Израда дувачких инструмената од доступних материјала.	-користи муз.обрасце у осмишљавању муз.целинакроз певање свирање и покрет -комуницира у групи импровизујући мање муз.целине гласом,инструментом или покретом -учествује у креирању и реализацији школских приредби,догађаја и пројеката - користи могућности икт-а за самостално истраживање,извођење и стваралаштво	М.К.1.4.1. М.К.1.4.2. М.К.1.4.3. М.К.1.4.4. М.К.3.2.1. М.К.3.2.2. М.К.3.4.1. М.К.3.4.2. М.К.3.4.3.

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	Записивање белешки,слушање звучних примера,дискусија и разговор са наставником,посматрање и закључивање,групно музицирање,аналитичко слушање музике	Вербално излагање наставног садржаја,пуштање звучних примера,усмеравање пажње ученика,подстицање	Вербално аудитивна, Дијалогска, Слушање аудио примера,метода

2.	Аудитивно и визуелно упознавање и препознавање историјско стилских периода музике средњег века и ренесансе разликовање духовне и световне музике, као и музичких облика: грегоријански корал, мотет, миса, мадригал, бележење, посматрање, слушање	различитих видова изражавања ученика, дискусуја и разговор са ученицима, праћење интересовања ученика, развоја личности, певање, свирање, записивање на табли, праћење интересовања, умешности и рада ученика, коришћење очигледних средстава	Демонстрације, Монолошка ----- Фронтални, групни, индивидуални ----- Табла, Пројектор, уџбеник, Постери Свеска, Цд плејер, лаптоп, таблет
3.	разликовање музичких облика и историје музике, дискусија са наставником Анализира слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте -аналитичко слушање звучних примера -доживљавање музичког дела		
4.	Групно музицирање (певање, свирање). Бележење, посматрање, закључивање, разумевање, разликовање и процењивање музичких вредности, дискусија са наставником		
5.	Развијање мисаоне активности, подстицање слободног изражавања, импровизовање у свим облицима (мелодија, ритам, плес), смишљање. Музичких питања и одговора, учешће у креирању школских приредби. Учесће у пројектима	Помоћ ученицима при импровизацији, праћење интересовања и креативности ученика, помоћ у реализацији и учешћу на школским приредбама, помоћ у реализацији пројекта	

Начин процене/ провере остварености постигнућа:

- Усмена провера (знање)
- Праћење степена ангажованости, кооперативности, интересовања, става
- Кратке 15 мин провере
- оцењивање доприноса ученика за време групног рада
- оцењивање рада на пројекту
- оцењивање специфичних вештина
- процена практичног рада и стваралачког ангажовања.

Корелација: Историја, Географија, Српски језик, Грчка митологија, биологија, веронаука, Енглески језик, Немачки језик, информатика, техника и технологија, Италијански језик, биологија, ликовна култура, математика, грађанско васпитање, физичко и здравствено васпитање, народна традиција.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Због структуре одељења и одређеног броја ученика из социјално нестимулативних средина, поједини садржаји су прилагођени, захтеви смањени само на основно препознавање музичких епоха и музичких инструмената, користећи илустрације из уџбеника као и пресликавање лекције са табле, јер често ти ученици не знају сва слова.

Основна школа
„Јован Цвијић“
Костолац

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„Вулкан знање“	<i>Музичка култура 8, уџбеник за 8. разред основне школе</i>	Јасмина Чолић, Александра Хаци-Ђорђевић

5. Историја

Пети разред

Фонд часова: **36/1**

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: **3/2019.**

Циљ наставе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

Бр .Теме	НАЗИВ ТЕМЕ	ФОНД ЧАСОВА
1.	ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	4
2.	ПРАИСТОРИЈА	3
3.	СТАРИ ИСТОК	5
4.	АНТИЧКА ГРЧКА	12
5.	АНТИЧКИ РИМ	12
УКУПНО		36

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	Ученик ће бити у стању да: – разликује основне временске одреднице (годину, деценију, век, миленијум, еру); – лоцира одређену временску одредницу на временској ленти; – разликује начине рачунања времена у прошлости и садашњости; – именује периоде прошлости и историјске периоде и наведе граничне догађаје; – разврста историјске изворе према њиховој основној подели; – повеже врсте историјских извора са установама у којима се чувају (архив, музеј, библиотека).	ИС.1.1.1. ИС.1.1.2. ИС.1.1.3. ИС.1.1.6. ИС.1.2.4. ИС.3.2.5.
2.	ПРАИСТОРИЈА	Ученик ће бити у стању да: – именује периоде прошлости и историјске периоде и наведе граничне догађаје; – користи основне историјске појмове; – наведе главне проналаске и опише њихов утицај на начин живота људи у праисторији; – разликује основне одлике каменог и металног доба.	ИС.1.1.6. ИС.1.1.2. ИС.1.1.9. ИС.2.1.4.
3.	СТАРИ ИСТОК	Ученик ће бити у стању да: – лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе Старог истока; – користећи историјску карту, доведе у везу особине рељефа и климе са настанком цивилизација Старог истока; – одреди место припадника друштвене групе на графичком приказу хијерархије заједнице; – пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева на Старом истоку; – наведе најважније одлике државног уређења цивилизација Старог истока; – идентификује основна обележја и значај религије у цивилизацијама Старог истока; – разликује врсте писама цивилизација Старог истока; – илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа народа Старог истока на савремени свет; – користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност у одговарајући миленијум или век;	ИС.1.1.6. ИС.1.1.8. ИС.1.1.9. ИС.1.2.1. ИС.2.1.4. ИС.2.2.2. ИС.2.2.3. ИС.3.2.5.

		– изложи, у усменом или писаном облику, историјске догађаје исправним хронолошким редоследом; – прикупи и прикаже податке из различитих извора информација везаних за одређену историјску тему; – визуелне и текстуалне информације повеже са одговарајућим историјским периодом или цивилизацијом.	
4.	АНТИЧКА ГРЧКА	Ученик ће бити у стању да: – опише особености природних услова и географског положаја античке Грчке; – лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе античке Грчке; – приказује друштвену структуру и државно уређење грчких полиса на примеру Спарте и Атине; – пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева у античкој Грчкој; – идентификује узроке и последице грчко-персијских ратова и Пелопонеског рата; – истражи основна обележја и значај религије старих Грка; – разликује легенде и митове од историјских чињеница; – наведе значај и последице освајања Александра Великог; – илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа античке Грчке и хеленистичког доба на савремени свет; – користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност из историје античке Грчке и хеленизма у одговарајући миленијум, век или деценију; – израчуна временску удаљеност између појединих догађаја; – користи основне историјске појмове.	ИС 1.1.6. ИС 1.1.8. ИС 1.1.9. ИС.1.2.3 ИС 1.2.4. ИС.1.2.5. ИС.2.1.1. ИС.2.1.4. ИС.2.1.6. ИС.2.2.1. ИС.2.2.3. ИС.3.1.2. ИС.3.1.5. ИС.3.2.5.
5.	АНТИЧКИ РИМ	Ученик ће бити у стању да: – лоцира на историјској карти простор настанка и ширења Римске државе; – наведе основне разлике између античке римске републике и царства; – разликује узроке од последица најзначајнијих догађаја у историји античког Рима; – истражи основна обележја и значај религије античког Рима;	ИС 1.1.6. ИС 1.1.8. ИС 1.1.9. ИС.1.2.4. ИС.1.2.5. ИС.2.1.1. ИС.2.1.4. ИС.2.1.6. ИС.2.2.1. ИС.2.2.3. ИС.3.1.5.

		– илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа античког Рима на савремени свет; – пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева у античком Риму; – наведе најзначајније последице настанка и ширења хришћанства; – лоцира на карти најважније римске локалитете на територији Србије; – користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност из историје античког Рима у одговарајући миленијум, век или деценију.	

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	Усвајају нова и повезују стара знања о старом веку, упоређују, бележе, показују на карти и историјском атласу одговарају, закључују, постављају питања раде домаћи задатак, нова и повезују стара знања, Усвајају упоређују, бележе, показују на карти и историјском атласу, одговарају, закључују, постављају питања, раде домаћи задатак, истражују;	Израже градиво, објашњава и појашњава, дефинише нове појмове, показује на карти, показује илустрације и слике, чита историјске изворе, води разговор и дискусију, подстиче ученике, проверава, поставља питања ученицима, даје домаћи задатак;	Монолошка, Дијалoшка, Текст, Демонстративна, Комбинована
2.			Фронтални, Индивидуални, Групни
3.			Уџбеник, историјски атлас, историјске карте, табла, компјутер-лаптоп, Гуглчионице, историјске слике, историјска читанка, Мултимедијална пдф средства (краткометражни, прилагођени филмови преко пројектора и паметних табли, анимације ...)
4.			
5.			

Начин процене/ провере остварености постигнућа: свакодневна комуникација са ученицима у виду питања, усмених провера (одговарања), 15 – минутних блиц – провера, самосталних ученичких пројеката (уз смернице наставника) попут есеја (на основу аспирација и заинтересованости ученика за одређене теме / области, историјске догађаје / процесе и личности ...;

Корелација: географија, ликовна, музичка култура, грађанско васпитање.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: ИОП -и и ПП профили, као и свакодневно прилагођавање наставних материјала (плана и програма часова) за ученике са посебним потребама, социјално запуштену децу, као и сву децу која имају потребу за поменутим прилагођавањем и посебним приступом у било ком облику, уз консултације са стручним сарадницима (одељенским старешинама, другим предметним наставницима, ПП службом, родитељимљ, социјалном службом ...);

Основна школа
„Јован Цвијић“
Костолац

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
Фреска	<i>Историја за пети разред основне школе, Уџбеник са читанком и радном свеском</i>	Данијела Стефановић, Снежана Ферјанчић, Зорица Недељковић
„Завод за уџбенике и наставна средства“	<i>Историјски атлас, за ученике од 5 до 8 разреда</i>	Данијела Стефановић, Зорица Недељковић, Снежана Ферјанчић

Шести разред

Фонд часова: 72/2

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: 15/2018-77, 18/2018-1, 3/2019-83, 3/2020-3, 6/2020-94.

Циљ: остваривање наставних планова, програма и потреба ученика и родитеља, школе и језичке локалне самоуправе, на основу кога се остварује развојни план и укупан образовно – васпитни рад у школи, у складу са Законом.

Бр .Теме	НАЗИВ ТЕМЕ	ФОНД ЧАСОВА
1.	УВОД	3
2.	РАНИ СРЕДЊИ ВЕК	18
3.	ПОЗНИ СРЕДЊИ ВЕК	36
4.	РАНИ НОВИ ВЕК	15
УКУПНО		72

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	Доба средњег века и историјски извори;	Ученик ће бити у стању да : наведе, објасни на конкретним примерима, сагледа, покаже на историјској карти, идентификује разлике и основне одлике доба средњег века, презентује (самостално или у групи) и тамношње историјске изворе (материјалне, писане / повеље и житја, усмене / обичајне – традиција и аудио – визуелне (ТВ, радио, ИТ – технолошке ...;	ИС 111,112,115,116, 117,119,1110,121, 122,123,124, 127, 211,212,213,214, 216,316,321
2.	Велика сеоба народа, државе, религије, феудално друштво, досељавање, прве државе и покрштавање Словена / Срба и крај раног средњег века;	Ученик ће бити у стању да : - образложи узроке и последице Велике сеобе народа, религија, феудалног друштва, досељавања, првих држава, покрштавања и краја раног средњег века; - наведе најзначајније последице поменутих историјских догађаја; - изведе закључке (на основу датих примера) о повезаности националне историје са регионалном и европском историјом; - сагледа значај и улогу историјских личности у датом историјском контексту; - покаже на историјској карти динамику различитих историјских догађаја и процеса; - илуструје примерима значај прожимања различитих цивилизација и култура у Великој сеоби народа, феудалном друштву и првим државама раног средњег века (Франачка, Арапски калифат, Немачка ...);	ИС 111,112,115,116, 117,118,119,1110 121,123,124,127 211,212,213,214, 215,216,221,222 311,312,313,314 316,321,322
3.	Света земља и крсташки ратови, европске државе, свакодневни живот, култура, уметност и наука у позном средњем веку, Србија и Балканско полуострво у доба Немањиха, српске земље и османска освајања, последњи отпор хришћанских држава Османлијама;	Ученик ће бити у стању да : - образложи узроке и последице Крсташких ратова, свакодневног живота људи, културе, уметности и науке у позном средњем веку; - пореди историјске појаве; - наведе најзначајније последице, сагледа значај и улогу Немањиха у настанку и развоју српске средњовековне државе; - покаже на историјској карти; - идентификује и разликује основна обележја и одлике Немањихке Србије, њен значај, утицај на савремену Србију и српско национално биће;	ИС 111, 114, 116,117,118,119,1 110,121,123, 124, 125, 127,211, 212, 213,214,215, 216, 221,222,224, 311, 312, 313,314,316,321,3 22
4.	Почетак новог века : Велика географска открића, хуманизам и ренесанса, хришћанска црква, апсолутистичке монархије, Османско царство и	Ученик ће бити у стању да : - објасни почетак новог века, његове узроке, последице, основне карактеристике / обележја и њихов значај за даљи ток историје, науке и уметности (хуманизам и ренесанса); - објасни апсолутистичке монархије као облик државног уређења, покаже на историјској карти државе са тим обликом уређења;	ИС 111, 114, 116,117,118,119,1 110,121,123, 124, 125, 127,211, 212, 213,214,215, 216, 221,222,224, 311, 312,

Срби, прединдустријско доба;	- објасни значај и улогу Османског царства у историји Срба / региона и његов утицај на европску историју (походи на Беч, „турцизми“ у српском језику), узроке и последице турских продора у јужну и централну Европу; - објасни и образложи појам прединдустријског доба, његове последице и утицај на савремену индустрију и привреду;	313,314,316,321,322

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	Усвајају нова и повезују стара знања о старом веку, упоређују, бележе, показују на карти и историјском атласу одговарају, закључују, постављају питања раде домаћи задатак, нова и повезују стара знања, Усвајају упоређују, бележе, показују на карти и историјском атласу, одговарају, закључују, постављају питања, раде домаћи задатак, истражују;	Израже градиво, објашњава и појашњава, дефинише нове појмове, показује на карти, показује илустрације и слике, чита историјске изворе, води разговор и дискусију, подстиче ученике, проверава, поставља питања ученицима, даје домаћи задатак;	Монолошка, Дијалoшка, Текст, Демонстративна, Комбинована
2.			Фронтални, Индивидуални, Групни
3.			Уџбеник, историјски атлас, историјске карте, табла, компјутер-лаптоп, Гуглчионице, историјске слике, историјска читанка, Мултимедијална пдф средства (краткометражни, прилагођени филмови преко пројектора и паметних табли, анимације ...)
4.			

Начин процене/ провере остварености постигнућа: свакодневна комуникација са ученицима у виду питања, усмених провера (одговарања), 15 – минутних блиц – провера, самосталних ученичких пројеката (уз смернице наставника) попут есеја (на основу аспирација и заинтересованости ученика за одређене теме / области, историјске догађаје / процесе и личности ...;

Корелација: географија, ликовна, музичка култура, грађанско васпитање.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: ИОП -и и ПП профили, као и свакодневно прилагођавање наставних материјала (плана и програма часова) за ученике са посебним потребама, социјално запуштено децу, као и сву децу која имају потребу за поменутим прилагођавањем и посебним приступом у било ком облику, уз консултације са стручним сарадницима (одељенским старешинама, другим предметним наставницима, ПП службом, родитељимљ, социјалном службом ...);

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„Фреска“	<i>Историја, уџбеник са одабраним историјским изворима за 6 разред основне школе</i>	Марко Шуица, Радивој Радић, Перо Јелић
„Завод за уџбенике и наставна средства“	<i>Историјски атлас за ученике од 5 до 8 разреда</i>	Данијела Стефановић, Зорица Недељковић, Снежана Ферјанчић

Седми разред

Фонд часова: 72/2

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: 5/2019.

Циљ: наставе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

Бр .Теме	НАЗИВ ТЕМЕ	ФОНД ЧАСОВА
1.	ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	3
2.	ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД НА ПОЧЕТКУ ИНДУСТРИЈСКОГ ДОБА (до средине XIX века)	24
3.	ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ XIX ВЕКА	31
4.	ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД НА ПОЧЕТКУ XX ВЕКА	14
УКУПНО		72

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	На крају часа ученик ће бити у стању да: – наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група насталих у новом веку; – повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни); – пореди различите историјске изворе и класификује их на основу њихове сазнајне вредности; – анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја; – уочава специфичности у тумачењу одређених историјских догађаја и појава на основу поређења извора различитог порекла; – раздваја битно од небитног у историјској наративи; – препознаје смисао и сврху неговања сећања на важне личности и догађаје из историје државе и друштва.	ИС.1.1.3. ИС.1.1.4. ИС.1.1.8. ИС.1.1.10. ИС.1.2.1. ИС.1.2.2. ИС.1.2.3. ИС.1.2.4. ИС.1.2.8. ИС.2.1.2. ИС.2.1.5. ИС.2.2.3. ИС.2.2.4. ИС.3.1.1. ИС.3.1.2. ИС.3.1.4. ИС.3.1.5. ИС.3.2.1. ИС.3.2.5.
2.	ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД НА ПОЧЕТКУ ИНДУСТРИЈСКОГ ДОБА (до средине XIX века)	На крају часа ученик ће бити у стању да: – доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима; – изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском, на основу датих примера; – уочава везу између развоја српске државности током новог века и савремене српске државе; – сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту; – наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група насталих у новом веку; – анализира процес настанка модерних нација и наводи њихове основне карактеристике; – уочава утицај и улогу књижевних и уметничких дела на формирање националног идентитета у прошлости; – уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса на прилике у савременом друштву; – препознаје историјску подлогу савремених институција и друштвених појава (грађанска права, парламентаризам, уставност); – анализирајући дате примере, уочава утицај научно-технолошког развоја на промене у друштвеним и привредним односима и природном окружењу; – пореди положај и начин живота припадника различитих друштвених слојева и група у индустријско доба; – приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена у новом веку;	ИС.1.1.3. ИС.1.1.4. ИС.1.1.5. ИС.1.1.6. ИС.1.1.7. ИС.1.1.9. ИС.1.1.10. ИС.1.2.2. ИС.1.2.3. ИС.1.2.4. ИС.1.2.7. ИС.1.2.8. ИС.2.1.3. ИС.2.1.4. ИС.2.1.5. ИС.2.1.6. ИС.2.2.2. ИС.2.2.3. ИС.2.2.4. ИС.3.1.1. ИС.3.1.2. ИС.3.1.3. ИС.3.1.5. ИС.3.1.6. ИС.3.2.1. ИС.3.2.2. ИС.3.2.3. ИС.3.2.5.

		– уочава историјске промене, поређењем политичке карте савременог света са историјским картама других епоха; – пореди информације приказане на историјској карти са информацијама датим у другим симболичким модалитетима; – повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни); – пореди различите историјске изворе и класификује их на основу њихове сазнајне вредности; – анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја; – уочава специфичности у тумачењу одређених историјских догађаја и појава на основу поређења извора различитог порекла; – уочи пристрасност, пропаганду и стереотипе у садржајима историјских извора; – употреби податке из графикона и табела у елементарном истраживању; – презентује, самостално или у групи, резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе, користећи ИКТ; – упоређује, анализира и уочава разлике између својих и ставова других; – раздваја битно од небитног у историјској наративи; – препознаје смисао и сврху неговања сећања на важне личности и догађаје из историје државе и друштва; идентификује историјске споменике у локалној средини и учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања.	
3.	ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ XIX ВЕКА	На крају часа ученик ће бити у стању да: – доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима; – изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском, на основу датих примера; – уочава везу између развоја српске државности током новог века и савремене српске државе; – сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту; – наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група насталих у новом веку; – уочава утицај и улогу књижевних и уметничких дела на формирање националног идентитета у прошлости; – уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса на прилике у савременом друштву; – препознаје историјску подлогу савремених институција и друштвених појава (грађанска права, парламентаризам, уставност); – приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена у новом веку;	ИС.1.1.3. ИС.1.1.4. ИС.1.1.5. ИС.1.1.7. ИС.1.1.8. ИС.1.1.9. ИС.1.1.10. ИС.1.2.2. ИС.1.2.3. ИС.1.2.4. ИС.1.2.7. ИС.1.2.8. ИС.2.1.2. ИС.2.1.3. ИС.2.1.4. ИС.2.1.6. ИС.2.2.2. ИС.2.2.3. ИС.2.2.4. ИС.3.1.1. ИС.3.1.2. ИС.3.1.3.

		– пореди различите историјске изворе и класификује их на основу њихове сазнајне вредности; – анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја; – уочава специфичности у тумачењу одређених историјских догађаја и појава на основу поређења извора различитог порекла; – уочи пристрасност, пропаганду и стереотипе у садржајима историјских извора; – раздваја битно од небитног у историјској наративи; – препознаје смисао и сврху неговања сећања на важне личности и догађаје из историје државе и друштва; идентификује историјске споменике у локалној средини и учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања.	ИС.3.1.4. ИС.3.1.6. ИС.3.2.1. ИС.3.2.2. ИС.3.2.3. ИС.3.2.5.
4.	ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД НА ПОЧЕТКУ XX ВЕКА	– доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима; – изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском, на основу датих примера; – уочава везу између развоја српске државности током новог века и савремене српске државе; – сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту; – наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група насталих у новом веку; – уочава утицај и улогу књижевних и уметничких дела на формирање националног идентитета у прошлости; – уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса на прилике у савременом друштву; – препознаје историјску подлогу савремених институција и друштвених појава (грађанска права, парламентаризам, уставност); – приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена у новом веку; – уочава историјске промене, поређењем политичке карте савременог света са историјским картама других епоха; – пореди информације приказане на историјској карти са информацијама датим у другим симболичким модалитетима; – повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни); – пореди различите историјске изворе и класификује их на основу њихове сазнајне вредности; – анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја; – уочава специфичности у тумачењу одређених историјских догађаја и појава на основу поређења извора различитог порекла; – уочи пристрасност, пропаганду и стереотипе у садржајима историјских извора;	ИС.1.1.3. ИС.1.1.4. ИС.1.1.5. ИС.1.1.6. ИС.1.1.8. ИС.1.1.9. ИС.1.1.10. ИС.1.2.2. ИС.1.2.4. ИС.1.2.6. ИС.1.2.7. ИС.1.2.8. ИС.2.1.2. ИС.2.1.3. ИС.2.1.4. ИС.2.1.5. ИС.2.1.6. ИС.2.2.2. ИС.2.2.3. ИС.2.2.4. ИС.2.2.5. ИС.3.1.1. ИС.3.1.2. ИС.3.1.3. ИС.3.1.4. ИС.3.1.5. ИС.3.1.6. ИС.3.2.1. ИС.3.2.2. ИС.3.2.3. ИС.3.2.4. ИС.3.2.5.

	– употреби податке из графикана и табела у елементарном истраживању; – презентује, самостално или у групи, резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе, користећи ИКТ; – упоређује, анализира и уочава разлике између својих и ставова других; – раздваја битно од небитног у историјској наративи; – препознаје смисао и сврху неговања сећања на важне личности и догађаје из историје државе и друштва; – идентификује историјске споменике у локалној средини и учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања.	

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методe, облици, средства)
1.	Усвајају нова и повезују стара знања о старом веку, упоређују, бележе, показују на карти и историјском атласу одговарају, закључују, постављају питања раде домаћи задатак, нова и повезују стара знања, Усвајају упоређују, бележе, показују на карти и историјском атласу, одговарају, закључују, постављају питања, раде домаћи задатак, истражују;	Израже градиво, објашњава и појашњава, дефинише нове појмове, показује на карти, показује илустрације и слике, чита историјске изворе, води разговор и дискусију, подстиче ученике, проверава, поставља питања ученицима, даје домаћи задатак;	Монолошка, Дијалoшка, Текст, Демонстративна, Комбинована
2.			Фронтални, Индивидуални, Групни
3.			Уџбеник, историјски атлас, историјске карте, табла, компјутер-лаптоп, Гуглчлонице, историјске слике, историјска читанка, Мултимедијална пдф средства (краткометражни, прилагођени филмови преко пројектора и паметних табли, анимације ...)
4.			

Начин процене/ провере остварености постигнућа: свакодневна комуникација са ученицима у виду питања, усмених провера (одговарања), 15 – минутних блиц – провера, самосталних ученичких пројеката (уз смернице наставника) попут есеја (на основу аспирација и заинтересованости ученика за одређене теме / области, историјске догађаје / процесе и личности ...;

Корелација: географија, ликовна, музичка култура, грађанско васпитање.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: ИОП -и и ПП профили, као и свакодневно прилагођавање наставних материјала (плана и програма часова) за ученике са посебним потребама, социјално запуштену децу, као и сву децу која имају потребу за поменутим прилагођавањем и посебним приступом у било ком облику, уз консултације са стручним сарадницима (одељенским старешинама, другим предметним наставницима, ПП службом, родитељимљ, социјалном службом ...).

Основна школа
„Јован Цвијић“
Костолац

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„Фреска“	<i>Историја 7, уџбеник са одабраним историјским изворима за седми разред основне школе</i>	Сузана Рајић, Данка Леовац
„Завод за уџбенике и наставна средства“	<i>Историјски атлас за ученике од 5 до 8 разреда</i>	Данијела Стефановић, Зорица Недељковић, Снежана Ферјанчић

Осми разред

Фонд часова: 68/2

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: 11/2019-61, 2/2020-6, 6/2020-118;

Циљ: остваривање наставних планова, програма и потреба ученика и родитеља, школе и језичке локалне самоуправе, на основу кога се остварује развојни план и укупан образовно – васпитни рад у школи, у складу са Законом.

Бр .Теме	НАЗИВ ТЕМЕ	ФОНД ЧАСОВА
1.	ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	4
2.	ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА	22
3.	ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ	17
4.	СВЕТ, ЕВРОПА И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ХЛАДНОГ РАТА	17
5.	СВЕТ, ЕВРОПА, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД У САВРЕМЕНИМ ПРОЦЕСИМА	8
УКУПНО		68

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	Основне одлике савременог доба Историјски извори за проучавање савременог доба	Ученик ће бити у стању да: – смешта кључне догађаје, појаве и процесе из савремене историје на временској ленти; – пореди различите историјске изворе и рангира их на основу њихове сазнајне вредности; – анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја; – поредећи различите изворе о истој историјској појави или догађају, анализира позицију аутора; – доведе у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима; – наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група у историјском периоду савременог доба; – образложи значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту; – изведе закључак о повезаности националне историје са регионалном и светском, на основу датих примера; – образложи утицај историјских догађаја, појава и процеса на савремено друштво.	ИС.1.1.1. ИС.1.1.2. ИС.1.1.4. ИС.1.1.5. ИС.1.1.6. ИС.1.1.8. ИС.1.1.9. ИС.1.1.10. ИС.1.2.1. ИС.1.2.2. ИС.1.2.3. ИС.1.2.5. ИС.1.2.8. ИС.2.1.1. ИС.2.1.2. ИС.2.1.4. ИС.2.1.6. ИС.2.2.2. ИС.3.1.1. ИС.3.1.2. ИС.3.1.3. ИС.3.1.4. ИС.3.1.5. ИС.3.1.6. ИС.3.2.1. ИС.3.2.2. ИС.3.2.3.
2.	Прилике у свету после Великог рата: – економске и друштвене последице политичке идеологије – ауторитарни национализам – свет на путу ка новом рату – Краљевина СХС / Краљевина Југославија – хрватско питање – југословенски културни простор	Ученик ће бити у стању да: – смешта кључне догађаје, појаве и процесе из савремене историје на временској ленти; – уочи динамику различитих историјских појава и промена на историјској карти; – пореди различите историјске изворе и рангира их на основу њихове сазнајне вредности; – анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја; – поредећи различите изворе о истој историјској појави или догађају, анализира позицију аутора; – доведе у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима; – наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група у историјском периоду савременог доба; – образложи значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту; – уочи елементе континуитета и дисконтинуитета српске државности; – изведе закључак о повезаности националне историје са регионалном и светском, на основу датих примера; – образложи утицај историјских догађаја, појава и процеса на савремено друштво; – идентификује основне карактеристике тоталитарних идеологија и наводи њихове последице у историјском и савременом контексту; – препозна, на примерима из савремене историје, важност поштовања људских права;	ИС.1.1.1. ИС.1.1.2. ИС.1.1.4. ИС.1.1.5. ИС.1.1.6. ИС.1.1.7. ИС.1.1.8. ИС.1.1.9. ИС.1.1.10. ИС.1.2.1. ИС.1.2.2. ИС.1.2.3. ИС.1.2.4. ИС.1.2.5. ИС.1.2.6. ИС.1.2.7. ИС.1.2.8. ИС.2.1.1. ИС.2.1.2. ИС.2.1.3. ИС.2.1.4. ИС.2.1.5. ИС.2.1.6. ИС.2.2.1. ИС.2.2.2. ИС.2.2.3. ИС.2.2.4. ИС.2.2.5. ИС.3.1.1. ИС.3.1.2. ИС.3.1.3. ИС.3.1.4. ИС.3.1.5. ИС.3.1.6. ИС.3.2.1. ИС.3.2.2. ИС.3.2.3. ИС.3.2.4. ИС.3.2.5. ИС.3.2.6. ИС.3.2.7.
3.	Други светски рат :	Ученик ће бити у стању да:	ИС.1.1.1. ИС.1.1.2. ИС.1.1.4. ИС.1.1.5.

	– доминација а сила Осовине – рат – победа Антифашистичке коалиција – последице рата – рат на југословенском простору (1941 – 1945) – баланс рата и допринос Југославије победи	– наведе примере како су идеје о родној, верској и етничкој равноправности утицале на савремене политичке прилике и развој друштва; – пореди положај и начин живота припадника различитих друштвених група у историјском периоду савременог доба; – илуструје примерима утицај научно-технолошког развоја на промене у друштву, економији и природном окружењу; – образложи утицај различитих друштвено-економских система на свакодневни живот људи, анализирајући дате примере; – идентификује узроке, елементе и последице историјских сукоба и ратова и дискутује о могућим начинима превенције конфликта; – објасни значење појмова геноцид и Холокауст; – изрази ставове, засноване на историјским аргументима, уважавајући мишљење саговорника; – препозна пропаганду, стереотипе и идеолошку позицију у историјском извору и формулише став који се супротставља манипулацији; – критички се односи према информацијама из медија користећи се историјским знањима и вештинама; – анализира историјске догађаје и појаве на основу доступног аудио-визуелног изворног материјала; – осмисли, спроведе и презентује резултате истраживања заснованог на одабраним историјским изворима и литератури, користећи ИКТ; – образложи смисао неговања сећања на важне догађаје и личности из историје савременог доба; – истражи меморијалне споменике у локалној средини и учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања; – покаже одговоран однос према културно-историјском наслеђу сопственог и других народа; – уочи одраз историјских догађаја и појава у књижевним и уметничким делима.	ИС.1.1.6. ИС.1.1.7. ИС.1.1.8. ИС.1.1.9. ИС.1.1.10. ИС.1.2.1. ИС.1.2.2. ИС.1.2.3. ИС.1.2.4. ИС.1.2.5. ИС.1.2.6. ИС.1.2.7. ИС.1.2.8. ИС.2.1.1. ИС.2.1.2. ИС.2.1.3. ИС.2.1.4. ИС.2.1.5. ИС.2.1.6. ИС.2.2.1. ИС.2.2.2. ИС.2.2.3. ИС.2.2.4. ИС.2.2.5. ИС.3.1.1. ИС.3.1.2. ИС.3.1.3. ИС.3.1.4. ИС.3.1.5. ИС.3.1.6. ИС.3.2.1. ИС.3.2.2. ИС.3.2.3. ИС.3.2.4. ИС.3.2.5. ИС.3.2.6. ИС.3.2.7.
4.	Послератни свет : – противуречности – покрети и идеје савременог друштва – европска интеграција – нова власт и спољнополитички положај Југославије – друштвени и економски развој Југославије	Ученик ће бити у стању да: – наведе примере како су идеје о родној, верској и етничкој равноправности утицале на савремене политичке прилике и развој друштва; – пореди положај и начин живота припадника различитих друштвених група у историјском периоду савременог доба; – илуструје примерима утицај научно-технолошког развоја на промене у друштву, економији и природном окружењу; – образложи утицај различитих друштвено-економских система на свакодневни живот људи, анализирајући дате примере; – препозна како су културне интеракције, и сарадња различитих етничких и социјалних група утицали на политички, друштвени и привредни живот; – наведе примере утицаја спортских и уметничких достигнућа на обликовање савременог друштва; – идентификује узроке, елементе и последице историјских сукоба и ратова и дискутује о могућим начинима превенције конфликта; – изрази ставове, засноване на историјским аргументима, уважавајући мишљење саговорника;	ИС.1.1.1. ИС.1.1.2. ИС.1.1.4. ИС.1.1.5. ИС.1.1.6. ИС.1.1.7. ИС.1.1.8. ИС.1.1.9. ИС.1.1.10. ИС.1.2.1. ИС.1.2.2. ИС.1.2.3. ИС.1.2.4. ИС.1.2.5. ИС.1.2.6. ИС.1.2.7. ИС.1.2.8. ИС.2.1.1. ИС.2.1.2. ИС.2.1.3. ИС.2.1.4. ИС.2.1.5. ИС.2.1.6. ИС.2.2.1. ИС.2.2.2. ИС.2.2.3.

	– друштвена криза и пораз Југославије	– препозна пропаганду, стереотипе и идеолошку позицију у историјском извору и формулише став који се супротставља манипулацији; – критички се односи према информацијама из медија користећи се историјским знањима и вештинама; – анализира историјске догађаје и појаве на основу доступног аудио-визуелног изворног материјала; – осмисли, спроведе и презентује резултате истраживања заснованог на одабраним историјским изворима и литератури, користећи ИКТ; – образложи смисао неговања сећања на важне догађаје и личности из историје савременог доба; – истражи меморијалне споменике у локалној средини и учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања; – покаже одговоран однос према културно-историјском наслеђу сопственог и других народа; – уочи одраз историјских догађаја и појава у књижевним и уметничким делима; – препозна историјску димензију политичких, културних и технолошких промена у савременом свету и Републици Србији.	ИС.2.2.4. ИС.2.2.5. ИС.3.1.1. ИС.3.1.2. ИС.3.1.3. ИС.3.1.4. ИС.3.1.5. ИС.3.1.6. ИС.3.2.1. ИС.3.2.2. ИС.3.2.3. ИС.3.2.4. ИС.3.2.5. ИС.3.2.6. ИС.3.2.7.
5.	Европа, свет и српска држава и народ у савременим процесима : – изазови савременог света (глобализација, тероризам, екологија и сиромаштво) – друштвене и економске промене – наука, култура и уметност у постхладноратовском свету – рат са НАТО – пактом – пад Слободана Милошевића и	Ученик ће бити у стању да: – наведе примере како су идеје о родној, верској и етничкој равноправности утицале на савремене политичке прилике и развој друштва; – пореди положај и начин живота припадника различитих друштвених група у историјском периоду савременог доба; – илуструје примерима утицај научно-технолошког развоја на промене у друштву, економији и природном окружењу; – образложи утицај различитих друштвено-економских система на свакодневни живот људи, анализирајући дате примере; – препозна како су културне интеракције, и сарадња различитих етничких и социјалних група утицали на политички, друштвени и привредни живот; – идентификује узроке, елементе и последице историјских сукоба и ратова и дискутује о могућим начинима превенције конфликта; – изведе закључке о узроцима, току и последицама ратова условљених распадом СФРЈ користећи изворе различитог порекла и сазнајне вредности; – изрази ставове, засноване на историјским аргументима, уважавајући мишљење саговорника; – препозна пропаганду, стереотипе и идеолошку позицију у историјском извору и формулише став који се супротставља манипулацији; – критички се односи према информацијама из медија користећи се историјским знањима и вештинама; – анализира историјске догађаје и појаве на основу доступног аудио-визуелног изворног материјала;	ИС.1.1.1. ИС.1.1.2. ИС.1.1.4. ИС.1.1.5. ИС.1.1.6. ИС.1.1.7. ИС.1.1.8. ИС.1.1.9. ИС.1.1.10. ИС.1.2.1. ИС.1.2.2. ИС.1.2.3. ИС.1.2.4. ИС.1.2.5. ИС.1.2.6. ИС.1.2.7. ИС.1.2.8. ИС.2.1.1. ИС.2.1.2. ИС.2.1.3. ИС.2.1.4. ИС.2.1.5. ИС.2.1.6. ИС.2.2.1. ИС.2.2.2. ИС.2.2.3. ИС.2.2.4. ИС.2.2.5. ИС.3.1.1. ИС.3.1.2. ИС.3.1.3. ИС.3.1.4. ИС.3.1.5. ИС.3.1.6. ИС.3.2.1. ИС.3.2.2. ИС.3.2.3.

преобликовање српске државе	– осмисли, спроведе и презентује резултате истраживања заснованог на одабраним историјским изворима и литератури, користећи ИКТ; – образложи смисао неговања сећања на важне догађаје и личности из историје савременог доба; – истражи меморијалне споменике у локалној средини и учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања; – покаже одговоран однос према културно-историјском наслеђу сопственог и других народа; – уочи одраз историјских догађаја и појава у књижевним и уметничким делима; – препозна историјску димензију политичких, културних и технолошких промена у савременом свету и Републици Србији.	ИС.3.2.4. ИС.3.2.5. ИС.3.2.6. ИС.3.2.7.

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	Усвајају нова и повезују стара знања о старом веку, упоређују, бележе, показују на карти и историјском атласу одговарају, закључују, постављају питања раде домаћи задатак, нова и повезују стара знања, Усвајају упоређују, бележе, показују на карти и историјском атласу, одговарају, закључују, постављају питања, раде домаћи задатак, истражују;	Излаже градиво, објашњава и појашњава, дефинише нове појмове, показује на карти, показује илустрације и слике, чита историјске изворе, води разговор и дискусију, подстиче ученике, проверава, поставља питања ученицима, даје домаћи задатак;	Монолошка, Дијалогска, Текст, Демонстративна, Комбинована ----- Фронтални, Индивидуални, Групни ----- Мултимедијална пдф средства (краткометражни, прилагођени филмови преко пројектора и паметних табли, анимације ...)
2.			
3.			
4.			
5.			

Начин процене/ провере остварености постигнућа: свакодневна комуникација са ученицима у виду питања, усмених провера (одговарања), 15 – минутних блиц – провера, самосталних ученичких пројеката (уз смернице наставника) попут есеја (на основу аспирација и заинтересованости ученика за одређене теме / области, историјске догађаје / процесе и личности ...;

Корелација: географија, ликовна, музичка култура, грађанско васпитање.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: ИОП -и и ПП профили, као и свакодневно прилагођавање наставних материјала (плана и програма часова) за ученике са посебним потребама, социјално запуштену децу, као и сву децу која имају потребу за поменутим прилагођавањем и посебним приступом у било ком облику, уз консултације са стручним сарадницима (одељенским старешинама, другим предметним наставницима, ПП службом, родитељимљ, социјалном службом ...);

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„Фреска“	<i>Историја, уџбеник са одабраним историјским изворима за 8. разред основне школе</i>	Љубодраг Димић, Љиљана Раковић
„Завод за уџбенике и наставна средства“	<i>Историјски атлас за ученике од 5 до 8 разреда</i>	Данијела Стефановић, Зорица Недељковић, Снежана Ферјанчић

6. Географија

Пети разред

Фонд часова: **36/1**

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: **5/2017**.

Циљ: Циљ учења Географије је да ученик појмовно и структурно овлада природно-географским, демографским, насеобинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.

Бр .Теме	НАЗИВ ТЕМЕ	ФОНД ЧАСОВА
1.	ЧОВЕК И ГЕОГРАФИЈА	1
2.	ВАСИОНА	5
3.	ПЛАНЕТА ЗЕМЉА	30
УКУПНО		36

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	ЧОВЕК И ГЕОГРАФИЈА	– Ученик повезује постојећа знања о природи и друштву са географијом као науком; – Ученик на примерима покаже значај учења географије за свакодневни живот човека; – Ученик разликује одговорно од неодговорног понашања човека према природним ресурсима и опстанку живота на планети Земљи.	ГЕ 2.1.3.
2.	ВАСИОНА	– Ученик разликује појмове васиона, галаксија, Млечни пут, Сунчев систем, Земља; – Ученик уме да објасни и прикаже структуру Сунчевог система и положај Земље у њему; – Ученик разликује небеска тела и наводи њихове карактеристике; – Ученик уме да одреди положај Месеца у односу на Земљу и именује месечеве мене.	ГЕ 1.2.1., ГЕ 1.2.2., ГЕ 2.1.3., ГЕ 2.2.1., ГЕ 3.2.1.
3.	Облик Земље и структура њене површине; Земљина кретања; Унутрашња грађа и рељеф Земље; Ваздушни омотач Земље; Воде на Земљи; Биљни и животињски свет на Земљи	– Ученик помоћу глобуса описује облик Земље и наводи доказе о њеном облику; – Ученик помоћу карте уме да опише распоред копна и воде на Земљи и наведе називе континената и океана; Ученик примерима уме да објасни деловање Земљине теже на географски омотач. – Ученик уме да разликује и објасни Земљина кретања и њихове последице; – Ученик повезује смер ротације са сменом дана и ноћи; – Ученик повезује нагнутост земљине осе са различитом осветљеношћу површине Земље; Ученик повезује револуцију Земље са сменом годишњих доба на северној и јужној полулопти и појавом топлотних појасава. – Ученик разликује деловање унутрашњих сила (сила Земљине теже, унутрашња топлота Земље); – Ученик разликује основне омотаче унутрашње грађе Земље; – Ученик наводи спољашње силе (ветар, вода) Земље; – Ученик помоћу карте и цртежа опише начине и последице кретања литосферних плоча (вулканизам, земљотреси, набирање и раседање); – Ученик разликује хипоцентар и епицентар и наведе трусне зоне у свету и у Србији; – Ученик наводи поступке које ће предузети за време земљотреса ; – Ученик уме да опише процес вулканске ерупције и њене последице; – Ученик помоћу фотографија или узорка стена разликује основне врсте стена, описује њихов настанак и наводи примере за њихово коришћење; – Ученик помоћу карте, цртежа и мултимедија објашњава настанак планина и низија и разликује надморску и релативну висину; – Ученик разликује ерозивне и акумулативне процесе; наведе примере деловања човека на промене у рељефу (броне, насипи, копови). – Ученик уме да опише структуру атмосфере; – Ученик уме да наведе временске промене које се дешавају у тропосфери (ветрови, падавине, облаци, загревање ваздуха...);	ГЕ 1.2.2., ГЕ 1.2.3., ГЕ 2.2.2., ГЕ 3.2.1., ГЕ 3.2.2.

	– Ученик уме да разликује појам времена од појма клима; – Ученик уме да наведе климатске елементе и чиниоце и основне типове климе; – Ученик уме да графички представи и чита климатске елементе (климадијаграм) користећи ИКТ; – Ученик уме да користи дневне метеоролошке извештаје из медија и планира своје активности у складу са њима; – Ученик наводи примере утицаја човека на загађење атмосфере и предвиђа последице таквог понашања; – Ученик наводи примере о утицају атмосферских непогода на човека (екстремне температуре и падавине, град, гром, олуја). – Ученик уочава и разликује на географској карти океане, већа мора, заливе и мореузе; – Ученик уме да наведе и опише својства морске воде; – Ученик помоћу карте прави разлику између речне мреже и речног слива; – Ученик уме да наведе и опише елементе реке (извор, ушће, различити падови на речном току); – Ученик разликује типове језерских басена према начину постанка; – Ученик уме да наведе узроке настанка поплава и бујица и објасни последице њиховог дејства; – Ученик уме да наведе поступке које ће предузети за време поплаве и након ње; – Ученик уме да наведе примере утицаја човека на загађивање вода и предвиђа последице таквог понашања. – Ученик помоћу карте уме да повеже климатске услове са распрострањеношћу живог света на Земљи; – Ученик помоћу карте уме да наведе природне зоне и карактеристичан живи свет у њима; – Ученик описује утицај човека на изумирање одређених биљних и животињских врста; – Ученик уме да наведе примере за заштиту живог света на Земљи.	

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	Усвајају нова и повезују стара знања о старом веку, упоређују, бележе, показују на карти и историјском атласу одговарају, закључују, постављају питања раде домаћи задатак, нова и повезују стара знања,	Излаже градиво, објашњава и појашњава, дефинише нове појмове, показује	Монолошка, Дијалогска, Текст, Демонстративна, Комбинована ----- Фронтални, Индивидуални, Групни -----

2.	Усвајају упоређују, бележе, показују на карти и историјском атласу, одговарају, закључују, постављају питања, раде домаћи задатак, истражују;	на карти, показује илустрације и слике, чита историјске изворе, води разговор и дискусију, подстиче ученике, проверава, поставља питања ученицима, даје домаћи задатак;	Мултимедијална пдф средства (краткометражни, прилагођени филмови преко пројектора и паметних табли, анимације ...)
3.			

Начин процене/ провере остварености постигнућа: На основу свакодневних домаћих задатака и разговора са ученицима.

Корелација: историја, биологија, српски језик, ликовна култура, музичка куктура, информатика, математика, физика, енглески језик, немачки језик.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Велики број ученика у одељењу и разлика у националном и социјалном статусу ученика са посебномпажњом на ученике ромске националсти.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„Клетт“	<i>Географија 5, Уџбеник за пети разред основне школе</i>	Винко Ковачевић, Сања Топаловић

Шести разред

Фонд часова: 72/2

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: 5/2018.

Циљ: Циљ наставе географије је усвајање знања о природногеографским и друштвеногеографским објектима, појавама и процесима и њиховим међусобним везама и односима у геопростору. Настава географије треба да допринесе стварању реалне и исправне слике о свету као целини и месту и улози наше државе у свету.

Бр .Теме	НАЗИВ ТЕМЕ	ФОНД ЧАСОВА
1.	ДРУШТВЕНА ГЕОГРАФИЈА	2
2.	ГЕОГРАФСКА КАРТА	12
3.	СТАНОВНИШТО	10
4.	НАСЕЉА	8
5.	ПРИВРЕДА	18
6.	ДРЖАВА И ИНТЕГРАЦИОНИ ПРОЦЕСИ	12
7.	ГЕОГРАФИЈА ЕВРОПЕ	12
УКУПНО		72

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	Друштвена географија, предмет проучавања и подела	По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: – успоставља везе између физичко-географских и друштвено-географских објеката, појава и процеса; – одређује математичко-географски положај на Земљи.	ГЕ.2.1.3.
2.	Географска/картографска мрежа Географска ширина и географска дужина, часовне зоне Појам карте и њен развој кроз историју Елементи карте (математички, географски и допунски) Картографски знаци и методе за представљање рељефа на карти Подела карата према садржају и величини размера Оријентација у простору и оријентација карте, мерење на карти, сателитски навигациони системи.	– анализира, чита и тумачи општегеографске и тематске карте; – оријентише се у простору користећи компас, географску карту и сателитске навигационе системе.	ГЕ.1.1.3. ГЕ.1.3.1. ГЕ.1.3.2. ГЕ.2.1.2. ГЕ.2.1.3. ГЕ.2.1.4. ГЕ.3.1.1. ГЕ. 3.4.2.
3.	Основни појмови о становништву: демографски развитац и извори података о становништву Број и распоред становништва на Земљи Природно кретање становништва Миграције становништва	– доводи у везу размештај светског становништва са природним карактеристикама простора; – анализира компоненте популационе динамике и њихов утицај на формирање укупних демографских	

	Структуре становништва: биолошке и друштвено-економске Савремени демографски процеси у Србији, Европи и свету	потенцијала на примерима Србије, Европе и света; – анализира различита обележја светског становништва и развија свест о солидарности између припадника различитих социјалних, етничких и културних група.	
4.	Појам и настанак првих насеља Положај и географски размештај насеља Величина и функције насеља Типови насеља Урбанизација Град – унутрашња структура и односи са околним простором Село и рурални процеси	– објашњава континуиране процесе у развоју насеља и даје примере у Србији, Европи и свету; – доводи у везу типове насеља и урбане и руралне процесе са структурама становништва, миграцијама, економским и глобалним појавама и процесима.	
5.	Привреда, привредне делатности и сектори привреде Пољопривреда и географски простор Индустрија и географски простор Саобраћај, туризам и географски простор Ванпривредне делатности Развијени и неразвијени региони и државе и савремени геоекономски односи у свету Концепт одрживог развоја	– уз помоћ географске карте анализира утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности; – доводи у везу размештај привредних објеката и квалитет животне средине; – вреднује алтернативе за одрживи развој у својој локалној средини, Србији, Европи и свету.	
6.	Појам и настанак првих држава Географски положај државе Величина и компактност територије државе Појам и функција државних граница Главни град Облик владавине Политичкогеографска карта Европе после Другог светског рата Политичкогеографска карта света после Другог светског рата Територијални интегритет и спорови Интеграциони процеси	– објасни политичко-географску структуру државе; – представи процесе који су довели до формирања савремене политичко-географске карте света.	
7.	Географске регије и регионална географија Положај и границе Европе Природне карактеристике Европе Становништво Европе Насеља Европе. Привреда Европе Географске регије Европе	– објасни како се издвајају географске регије; – илуструје уз помоћ карте најважније географске објекте, појаве и процесе на простору Европе.	

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	Усвајају нова и повезују стара знања о старом веку, упоређују, бележе, показују на карти и историјском атласу одговарају, закључују, постављају питања раде домаћи задатак, нова и повезују стара знања, Усвајају упоређују, бележе, показују на карти и историјском атласу, одговарају, закључују, постављају питања, раде домаћи задатак, истражују;	Излаже градиво, објашњава и појашњава, дефинише нове појмове, показује на карти, показује илустрације и слике, чита историјске изворе, води разговор и дискусију, подстиче ученике, проверава, поставља питања ученицима, даје домаћи задатак;	Монолошка, Дијалошка, Текст, Демонстративна, Комбинована ----- Фронтални, Индивидуални, Групни ----- Мултимедијална пдф средства (краткометражни, прилагођени филмови преко пројектора и паметних табли, анимације ...)
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			

Начин процене/ провере остварености постигнућа: На основу свакодневних домаћих задатака и разговора са ученицима.

Корелација: историја, биологија, српски језик, ликовна култура, музичка кучтура, информатика, математика, физика, енглески језик, немачки језик.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Велики број ученика у одељењу и разлика у националном и социјалном статусу ученика са посебномпажњом на ученике ромске националсти.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„Клетт“	<i>Географија 6, Уџбеник за шести разред основне школе</i>	Тања Парезановић

Седми разред

Фонд часова: 72/2

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: 5/2019.

Циљ: Циљ наставе географије јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да упознају и разумеју географске објекте, појаве, процесе и законитости у простору, њихове узрочно-последичне везе и односе, развију географску писменост и географски начин мишљења, свести и одговорног односа према свом завичају, држави, континенту и свету као целини и толерантног става према различитим народима, њиховим културама и начину живота.

Бр .Теме	НАЗИВ ТЕМЕ	ФОНД ЧАСОВА
1.	УВОД	2
2.	ЕВРОПА	22
3.	АЗИЈА	16
4.	АФРИКА	9
5.	СЕВЕРНА АМЕРИКА	6
6.	СРЕДЊА АМЕРИКА	3
7.	ЈУЖНА АМЕРИКА	6
8.	АУСТРАЛИЈА И ОКЕАНИЈА	5
9.	ПОЛАРНЕ ОБЛАСТИ	3
УКУПНО		72

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	УВОД	- дефинише предмет проучавања, циљеве и задатке регионалне географије у седмом разреду; - зна да дефинише појам регије и може да наведе критеријуме за регионализацију;	ГЕ. 1.4.2. ГЕ. 2.1.2. ГЕ. 2.4.2. ГЕ. 3.1.1.

		• разликује хомогену и функционалну регију; • наводи пример регије из свог окружења;	ГЕ. 3.4.3.
2.	Јужна Европа; Државе настале распадом СФРЈ; Република Грчка; Република Италија; Краљевина Шпанија; Средња Европа; Савезна Република Немачка; Западна Европа; Република Француска; Уједињено Краљевство Велике Британије и Северне Ирске; Северна Европа; Краљевина Норвешка; Источна Европа; Руска Федерација; Европска унија – пример интеграционих процеса	• на географској карти Света одреди географски положај Европе према другим континентима и великим воденим површинама; • успоставља везе између физичко-географских и друштвено-географских објеката, појава и процеса; • објасни како се издавају географске регије Европе; • примењује општа географска (физичка и друштвена) знања у оквиру регија Европе; • одређује и анализира географски положај одређених регија Европе и појединачних држава; • наведе основне природно-географске и друштвено-економске одлике сваке појединачне регије европског континента и појединачних држава; • илуструје уз помоћ карте најважније географске објекте, појаве и процесе на простору сваке појединачне регије Европе и у оквиру држава на простору датих регија; • користи више доступних извора информација као што су: географска карта, уџбеник, интернет;	ГЕ. 1.1.3. ГЕ. 1.3.1. ГЕ. 1.4.2. ГЕ. 2.1.1. ГЕ. 2.1.2. ГЕ. 2.1.4. ГЕ. 2.3.1. ГЕ. 2.4.2. ГЕ. 3.1.1. ГЕ. 3.3.1. ГЕ. 3.3.2.
3.	Азија – положај, рељеф, клима, воде и живи свет; Становништво, насеља и економско-географске одлике Азије; Регионализација и политичко-географске одлике Азије; Југозападна Азија; Јужна и Југоисточна Азија; Источна и средња Азија;	• зна порекло назива Азије, површину Азије и њено простирање; • на географској карти Света одреди географски положај Азије, њене математичко-географске координате и положај према другим континентима и великим воденим површинама; • опише облике разуђености обала Азије и да их именује (већа острва, полуострва, заливи, мореузи, мора, ртови) и уочи на карти • уочава на географској карти Азије најкрупније облике рељефа и именује планине, висоравни, низије, пустиње, депресије, платформе; • повезује кретање литосферних плоча са настанком рељефних целина са појавама вулкана и земљотреса у „ватреном појасу Пацифика“; • анализира климатске дијаграме, одреди типове климе и њихов просторни распоред у Азији; • препозна климатске чиниоце који утичу на климу Азије; • уочи на географској карти веће реке и повеже их са сливовима којима припадају; • разликује режим река према природно-географским одликама регија кроз које теку и објасни њихов значај за живот и привреду људи који живе на њиховим обалама; • препозна већа језера Азије и објасни њихов значај за живот и привреду људи који живе на њиховим обалама; • препозна већа језера Азије и објасни њихов постанак и значај; • објасни и упоређи међузависност климе, биљног света и типова тла у Азији; • издвоји специфичне вегетацијске зоне и заштићене биљне и животињске врсте за азијски континент;	ГЕ. 1.1.3. ГЕ. 1.3.1. ГЕ. 1.4.2. ГЕ. 2.1.1. ГЕ. 2.1.2. ГЕ. 2.1.3. ГЕ. 2.1.4. ГЕ. 2.3.1. ГЕ. 2.4.2. ГЕ. 3.1.1. ГЕ. 3.3.1. ГЕ. 3.3.2. ГЕ. 3.4.3.

		• покаже на карти просторни распоред становништва и објасни утицај природних услова на различиту густину насељености; • одреди главне смерове миграција становништва Азије кроз различите временске периоде; • опише биолошку, националну, верску и језичку структуру становништва Азије и њених регија; • разуме позитивне и негативне последице урбанизације; • именује главна природна богатства и енергетске изворе као предуслове за привредни развој регија и држава Азије; • наброји типичне пољопривредне културе и упоређи одлике пољопривредне производње у регијама и појединим државама Азије; • процени важност нафте и природног гаса за привреду земаља које врше експлоатацију; • повеже узроке честих ратова, међународних санкција и политичке нестабилности, као и загађеност воде, земљишта и ваздуха са експлоатацијом нафте; • издвоји поједине азијске регије и државе код којих постоји велика разлика у привредној развијености; • именује главне регионалне целине азијског континента и њихов просторни размештај; • наведе основне природно-географске и друштвено-економске одлике сваке појединачне регије Азије и држава у оквиру тих регија;	
4.	Положај, рељеф, клима, воде и живи свет Африке; Становништво, насеља и урбанизација Африке; Политичке и привредне одлике Африке; Сахарска Африка и афрички Медитеран; Подсахарска Африка;	• зна порекло назива Африке, површину и њено простирање; • уме на географској карти Света да одреди географски положај Африке према другим континентима и великим воденим површинама; • именује облике разуђености афричког континента и уочи их на географској карти; • уочи на географској карти Африке најкрупније облике рељефа и именује планине, висоравни, низије, котлине, ровове, пустиње; • именује зонални распоред климатских типова и чиниоце који их условљавају; • препозна велике разлике у количини падавина које примају поједини делови Африке и последице тих разлика; • уочи на географској карти Африке већа језера, реке и сливове река; • разликује хидрографске режиме афричких река у односу на природно-географске одлике регија кроз које теку; • именује и објасни појмове (вади, катаракте, оазе, шотови...) и да их покаже на географској карти Африке; • уочи одређене природне зоне и симетрични распоред биљних и животињских врста афричког континента, као и њихову хоризонталну распрострањеност и значај; • користи више доступних извора у прикупљању информација о просторном распореду становништва Африке и о природним и друштвеним условима који их одређују;	ГЕ. 1.1.3. ГЕ. 1.3.1. ГЕ. 1.3.2. ГЕ. 1.4.2. ГЕ. 2.1.3. ГЕ. 2.1.4. ГЕ. 2.3.1. ГЕ. 2.4.2. ГЕ. 3.1.1. ГЕ. 3.3.1. ГЕ. 3.3.2. ГЕ. 3.4.3.

		- опише биолошку, верску, националну и језичку структуру становништва Африке; - објасни појам „демографска експлозија“ и разлоге дешавања - наведе фазе демографске транзиције и стопе природног прираштаја у Африци; - објасни колонијализам и последице које је оставио на поједине регије и државе Африке; - издвоји европске колонијалне поседе и независне државе на политичкој карти Африке; - именује природно богатство, енергетске изворе и подручја богата рудама на афричком континенту, као и услове за привредни развој; - разликује пољопривредне културе у Африци намењене исхрани локалног становништва (батат, кафа, какаовац, ...) намењене извозу; - именује главне регионалне целине афричког континента и њихов просторни размештај; - наведе основне природно-географске и друштвено-економске одлике сваке појединачне регије афричког континента као и специфичних држава унутар тих регија;	
5.	Географски положај, границе, величина и природне одлике Северне Америке; Становништво и урбанизација Северне Америке; Политичке и привредне одлике Северне Америке	- зна порекло назива Америка, површину простирање и поделу Америке на Северну, Средњу и Јужну Америку; - на географској карти света одреди положај Северне Америке према другим континентима и великим воденим површинама; - препозна главне смерове миграција и правце насељавања америчког континента кроз историју, као и њихов значај; - зна основне географске податке о Северној Америци и облицима разуђености њене обале, да именује: острва, полуострва, заливе, мореузе, мора; - именује најкрупније облике рељефа и пронађе на карти планине, висоравни, низије, котлине; - анализира клима-дијаграме и објасни основне климатске типове на америчком континенту као и чиниоце који их одређују; - разликује вегетациону зоналност северноамеричког континента и карактеристичне биљне и животињске врсте на њему; - уочи на географској карти Северне Америке језера и веће реке и разврста их према сливовима; - објасни просторни размештај становништва Северне Америке и његову структуру; - покаже веће градове на тлу Северне Америке и именује три мегалополиса: Босваш, Чипитс, Сан-Сан; - зна како је извршена политичка подела Северне Америке и како су и када настале САД и Канада; - објасни како је Северна Америка данас привредно економски водећа регија света; - именује главна природна богатства (руде, енергетске изворе) као предуслов за привредни развој;	ГЕ. 1.1.3. ГЕ. 1.3.1. ГЕ. 1.4.2. ГЕ. 2.1.1. ГЕ. 2.1.3. ГЕ. 2.1.4. ГЕ. 2.3.1. ГЕ. 2.4.2. ГЕ. 3.1.1. ГЕ. 3.3.1. ГЕ. 3.3.2. ГЕ. 3.4.3.

		• зна да издвоји и на карти покаже специјализоване просторе за гајење одређених пољопривредних култура (појасеви-кукурузни, пшенични, памучни и пиринчани); • објасни претпоставке привредне развијености САД и Канаде и њихов привредни и политички значај у свету;	
6.	Положај, природне и друштвене одлике Средње Америке	• да на географској карти света одреди географски положај Средње Америке и поделу на мање регионалне целине; • објасни процес настанка континенталног и острвског дела Средње Америке и њену припадност „Ватреном појасу Пацифи-ка“; • именује острва у Карипском мору и издвоји острвске групе – Велики и Мали Антили и Бахамска острва; • анализира хоризонталну и вертикалну климатску и вегетациону зоналност Средње Америке и факторе који утичу на њих; • повезује облике рељефа са развијеношћу речне мреже у Средњој Америци; • разуме измешаност становништва Средње Америке као последицу колонијалне прошлости и њихово порекло; • зна да објасни како висока стопа природног прираштаја изазива велики демографски проблем, што доводи до пренасељености држава Средње Америке; • објашњава како слаба економска развијеност и пренасељеност подстичу миграције (најчешћи правац миграната ка развијеним државама Средње Америке и САД); • уочава на географској карти највеће државе на континенталном и острвском делу; • одређује размештај рудног и енергетског богатства Средње Америке као и степен привредне развијености; • зна да је главна пољопривредна грана земљорадња која је екстензивна, а да је интензивна само плантажна производња кафе, банана и шећерне трске; • зна да објасни привредну повезаност Мексика и осталих земаља Средње Америке са САД; • наводи туризам као значајан извор прихода за Мексико и за острвске земље Средње Америке;	ГЕ. 1.1.3. ГЕ.1.3.1. ГЕ. 1.3.2. ГЕ. 1.4.2. ГЕ. 2.1.3. ГЕ. 2.1.4. ГЕ. 2.3.1. ГЕ. 2.4.2. ГЕ. 3.1.1. ГЕ. 3.3.1. ГЕ. 3.3.2. ГЕ. 3.4.3.
7.	Положај и природне одлике Јужне Америке; Становништво, урбанизација, политичке и привредне одлике Јужне Америке	• зна основне географске податке о Јужној Америци и одликама географског положаја према другим континентима и великим воденим површинама; • уочи на географској карти Јужне Америке облике рељефа и именује планине, висоравни, низије, вулкане; • објашњава основне климатске и вегетацијске зоне на јужноамеричком континенту као и чиниоце који их одређују; • повезује утицај количине падавина на формирање и густину речне мреже; • именује веће реке, њихове притоке, језера и водопаде на географској карти; • препознаје просторни размештај становништва, његово порекло и структуру;	ГЕ. 1.1.3. ГЕ. 1.3.1. ГЕ. 1.3.2. ГЕ. 1.4.2. ГЕ. 2.1.3. ГЕ. 2.1.4. ГЕ. 2.3.1. ГЕ. 2.4.2. ГЕ. 3.1.1. ГЕ. 3.3.1. ГЕ. 3.3.2. ГЕ. 3.4.3.

		• именује државе Јужне Америке и уочава на географској карти највећу државу и њен просторни размештај; • зна да наведе главна природна богатства – руде, енергетске изворе и одреди степен искоришћености; • разуме значај плантажне производње култура кафе, банана, шећерне трске и дувана, који су у власништву, за домаћу радну снагу;	
8.	Географски положај, границе, величина и природне одлике Аустралије и Океаније; Друштвене одлике Аустралије и Океаније	• одреди на географској карти Света положај Аустралије и Океаније према другим континентима и океанским басенима; • анализира облике разуђености обала и именује три острвске групе у оквиру Океаније; • именује веће рељефне целине и највеће пустиње Аустралије; • објасни климатске и хидролошке карактеристике Аустралије и чиниоце који их одређују; • препознаје специфичности биљног и животињског света Аустралије; • објасни како је текло откривање и насељавање Аустралије и Океаније, као и структуру и просторни размештај становништва; • именује главна природна богатства и гране привреде као и степен привредне развијености Аустралије и Океаније;	ГЕ. 1.1.3. ГЕ. 1.3.1. ГЕ. 1.3.2. ГЕ. 1.4.2. ГЕ. 2.1.3. ГЕ. 2.1.4. ГЕ. 2.3.1. ГЕ. 2.4.2. ГЕ. 3.1.1. ГЕ. 3.3.1. ГЕ. 3.3.2. ГЕ. 3.4.3.
9.	Поларне области – Арктик и Антарктик	• уочава Поларне области и упоређује их у односу на географски положај, климу, биљни и животињски свет.	ГЕ. 1.1.3. ГЕ. 1.3.1. ГЕ. 1.3.2. ГЕ. 1.4.2. ГЕ. 2.1.3. ГЕ. 2.1.4. ГЕ. 2.3.1. ГЕ. 2.4.2. ГЕ. 3.1.1. ГЕ. 3.3.1. ГЕ. 3.3.2. ГЕ. 3.4.3.

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	Усвајају нова и повезују стара знања о старом веку, упоређују, бележе, показују на карти и историјском атласу одговарају, закључују, постављају питања раде домаћи задатак, нова и повезују стара знања, Усвајају упоређују, бележе, показују на карти и историјском атласу, одговарају, закључују, постављају питања, раде домаћи задатак, истражују;	Излаже градиво, објашњава и појашњава, дефинише нове појмове, показује на карти, показује илустрације и слике, чита историјске изворе, води разговор и дискусију, подстиче ученике, проверава,	Монолошка, Дијалошка, Текст, Демонстративна, Комбинована ----- Фронтални, Индивидуални, Групни ----- Мултимедијална пдф средства (краткометражни, прилагођени филмови преко пројектора и паметних табли, анимације ...)
2.			
3.			
4.			
5.			

Основна школа
„Јован Цвијић“
Костолац

6.		поставља питања ученицима, даје домаћи задатак;	
7.			

Начин процене/ провере остварености постигнућа: На основу свакодневних домаћих задатака и разговора са ученицима.

Корелација: историја, биологија, српски језик, ликовна култура, музичка куктура, информатика, математика, физика, енглески језик, немачки језик.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Велики број ученика у одељењу и разлика у националном и социјалном статусу ученика са посебномпажњом на ученике ромске националности.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„Вулкан знање“	<i>Географија 7, Уџбеник за седми разред основне школе</i>	Марко В. Милошевић

Осми разред

Фонд часова: **68/2**

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: **3/2020.**

Циљ: Циљ учења Географије је да ученик појмовно и структурно овлада природно-географским, демографским, насебинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.

Бр .Теме	НАЗИВ ТЕМЕ	ФОНД ЧАСОВА
1.	ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ, ГРАНИЦЕ И ВЕЛИЧИНА ТЕРИТОРИЈЕ СРБИЈЕ	6
2.	ФИЗИЧКО- ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ СРБИЈЕ	23
3.	ДРУШТВЕНО- ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ СРБИЈЕ	24
4.	ПРИРОДНА И КУЛТУРНА БАШТИНА СРБИЈЕ	5
5.	ГЕОГРАФИЈА ЗАВИЧАЈА	5
6.	СРБИ У РЕГИОНУ И ДИЈАСПОРИ	5
УКУПНО		68

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ, ГРАНИЦЕ И ВЕЛИЧИНА ТЕРИТОРИЈЕ СРБИЈЕ	– анализира тематске карте и статистичке податке и графички их приказује; – одреди географски положај Србије и доведе га у везу са историјско-географским развојем; – анализира карактеристике граница и пограничних крајева Србије;	1.1.3. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 3.1.1.
2.	ФИЗИЧКО- ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ СРБИЈЕ	– опише узроке и последице геотектонских процеса на територији Србије; – класификује облике рељефа на територији Србије и именује репрезентативне; – анализира утицај климатских фактора и климатских елемената на климу Србије; – класификује и описује својства водних објеката користећи карту Србије; – наводи начине коришћења вода Србије; – препознаје ефекте утицаја физичко-географских процеса на човека и адекватно реагује у случају природних непогода; – доведи у везу распрострањеност биљних и животињских врста и физичко-географске карактеристике простора;	1.1.3. 1.4.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.4.1. 3.1.1. 3.4.1.
3.	ДРУШТВЕНО- ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ СРБИЈЕ	– објашњава популациону динамику становништва Србије, кретање броја становника, природни прираштај и миграције; – изводи закључке о утицају популационе динамике на структуре становништва у нашој земљи; – изводи закључке о важности предузимања мера популационе политике;	1.1.3. 1.3.1. 1.3.2. 1.4.1. 2.1.2.

		– израђује и анализира графичке приказе структура становништва; – објашњава утицај природних и друштвених фактора на настанак, развој и трансформацију насеља у нашој земљи; – уз помоћ карте Србије и других извора информација анализира утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности у нашој земљи; – доводи у везу размештај привредних делатности са квалитетом животне средине у нашој земљи; – препознаје ефекте производње и коришћења различитих извора енергије на квалитет животне средине;	2.1.3. 2.1.4. 2.3.1. 2.4.1. 3.1.1. 3.3.1. 3.3.2.
4.	ПРИРОДНА И КУЛТУРНА БАШТИНА СРБИЈЕ	– описује репрезентативне објекте природне и културне баштине и означава их на карти; – процењује важност очувања природне и културне баштине Србије;	1.3.1. 1.4.1. 2.1.2. 2.1.4. 3.1.1.
5.	ГЕОГРАФИЈА ЗАВИЧАЈА	- истраживачки рад	1.1.3. 1.4.1. 2.1.1. 2.4.1. 3.4.1.
6.	СРБИ У РЕГИОНУ И ДИЈАСПОРИ	– објашњава утицај историјских и савремених миграција на размештај Срба у свету	1.3.1. 2.1.2. 3.3.1.

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	Усвајају нова и повезују стара знања о старом веку, упоређују, бележе, показују на карти и историјском атласу одговарају, закључују, постављају питања раде домаћи задатак, нова и повезују стара знања, Усвајају упоређују, бележе, показују на карти и историјском атласу, одговарају, закључују, постављају питања, раде домаћи задатак, истражују;	Излаже градиво, објашњава и појашњава, дефинише нове појмове, показује на карти, показује илустрације и слике, чита историјске изворе, води разговор и дискусију, подстиче ученике, проверава, поставља питања ученицима, даје домаћи задатак;	Монолошка, Дијалогска, Текст, Демонстративна, Комбинована ----- Фронтални, Индивидуални, Групни ----- Мултимедијална пдф средства (краткометражни, прилагођени филмови преко пројектора и паметних табли, анимације ...)
2.			
3.			
4.			
5.			

Начин процене/ провере остварености постигнућа: Праћење и вредновање усвојених садржаја одвија се на сваком часу редовне и допунске наставе. Вредновање се врши на основу разумевања и повезивања усвојених садржаја са свакодневним животом, а не на основу меморисања појмова и дефиницања истих. У настави се вреднује свакодневни рад на часу, израда домаћих задатака,

закључивање, дискутовање, израда плаката, презентација и других материјала у складу са потребама садржаја и исхода по наставним темама. Ученици у току наставе раде провере знања (тестове) у трајању од петнаест минута и у трајању један школски час.

Корелација: историја, биологија, српски језик, ликовна култура, музичка кучтура, верска настава, грађанско васпитање, информатика.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Акценат наставе географије у осмом разреду је да ученик схвати значај изучавања географије за њега лично и да развије вештине, ставове и вредности за одговоран однос према себи и средини у којој живи.

Настава и часови се планирају у складу са исходима и стандардима у настави географије. Користе се савремена наставна средства и ставља се нагласак на што веће коришћење савремених мултимедијалних средстава у настави географије (дигиталног уџбеника, интернета, пп презентација, филмова итд.). У складу са развијањем различитих компетенција ученика у настави географије користе се различите методе рада и то: монолошка, дијалошка, метода дискусије, илутративна, демонстративна, методе писаних радова и излагања истих, израда пп презентација ученика и др.

Ученици се подстичу на самосталан, истраживања и израду радова у складу са потребама наставе.

Упознавање ученика са садржајем наставног програма и давање упутстава за рад, упознати их са основним појмовима поделе и предмета проучавања географије.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„Нови Логос“	<i>Географија 8, уџбеник за осми разред</i>	Дејан Шабић, Снежана Вујадиновић

7. Физика

Шести разред

Фонд часова: 72/2

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: 15/2018.

Циљ: упознавање ученика са природним појавама и основним законима природе, стицање основе научне писмености, оспособљавање за уочавање и распознавање физичких појава и активно стицање знања о физичким феноменима кроз истраживање, усвајање основа научног метода и усмеравање према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.

Бр .Теме	НАЗИВ ТЕМЕ	ФОНД ЧАСОВА
1.	УВОД У ФИЗИКУ	4
2.	КРЕТАЊЕ	14
3.	СИЛА	14
4.	МЕРЕЊЕ	13
5.	МАСА И ГУСТИНА	15
6.	ПРИТИСАК	12
УКУПНО		72

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	Физика као природна наука; Методе истраживања у физици; Везе физике и других наука и технике	– стекне појам о начину како физика истражује природу – зна да разликује појмове физичких тела од супстанција од којих се састоје тела	Основни 1.4.2
2.	Кретање у свакодневном животу; Путања, пређени пут и време; Брзина, правац и смер кретања, векторски карактер брзине; Подела кретања према облику путање и брзини тела;	– зна врсте кретања и описује их помоћу појмова и физичких величина – зна математичку зависност брзине и уме да је израчуна – користи јединицу за брзину у SI систему: m/s – уме да измери и израчуна сталну брзину	Основни 1.2.1, 1.2.2, 1.2.3; 1.4.4 Средњи

	Брзина равномерног праволинијског кретања; Одређивање пређеног пута и времена при равномерно праволинијском кретању; Графичко представљање зависности брзине и пута од времена; Променљиво праволинијско кретање и средња брзина	– разликује временски тренутак од временског интервала – користи јединице SI система набројаних физичких величина (m, s, ...)	2.2.1, 2.2.2; 2.4.1; 2.6.1, 2.6.2, 2.6.3; 2.7.1 Напредни 3.2.1; 3.4.1; 3.7.1, 3.7.2
3.	Узајамно деловање два тела у непосредном додиру Трење и отпор средине при релативном кретању тела у непосредним додиру; Узајамно деловање тела која нису у непосредном додиру; Сила као мера узајамног деловања тела и векторски карактер силе; Слагање сила истог правца; Одређивање интензитета силе динамометром; Сила Земљине теже и тежина тела	– на основу појма узајамног деловања тела (одбијања, привлачења, деформација, промене кретања) схвати силу као меру узајамног деловања тела, која се мери динамометром – уме да измери силу динамометром – користи јединицу силе у SI систему: N – зна да је сила векторска величина	Основни 1.1.1, 1.1.2 Средњи 2.1.1, 2.1.2; 2.4.1, 2.4.3; 2.6.1, 2.6.2, 2.6.3; 2.7.1 Напредни 3.7.1, 3.7.2
4.	Међународни систем мера, основне и изведене физичке величине и мерне јединице; Мерила и мерни инструменти. Директно и индиректно мерење (мерење дужине и времена); Мерила и мерни инструменти. Директно и индиректно мерење (мерење површине); Мерила и мерни инструменти. Директно и индиректно мерење (мерење запремине); Појам средње вредности и грешке при директним мерењима; Мерила и мерни инструменти. Директно и индиректно мерење (Мерење запремине чврстих тела неправилног облика помоћу мензуре)	– зна које су основне физичке величине и њихове мерне јединице – да повеже физичке величине са одговарајућим мерним јединицама – овлада мерењем следећих физичких величина: дужине, времена и запремине – уме да рукује мерилима и инструментима за мерење одговарајућих физичких величина лењиром, мерном траком, нонијусом, хронометром, мензуром	Основни 1.4.1, 1.4.2, 1.4.3, 1.4.5, 1.4.6; 1.7.1, 1.7.2 Средњи 2.4.1, 2.4.2, 2.4.3, 2.4.4; 2.7.3 Напредни 3.4.1, 3.4.3; 3.7.1, 3.7.2
5.	Инертност тела и закон инерције; Маса тела; Мерење масе тела вагом; Маса и тежина као различити појмови; Густина тела; Пливање тела и средња густина; Одређивање густине чврстих тела (Одређивање густине чврстих тела правилног и неправилног облика) Одређивање густине течности;	– добије представу о маси као карактеристици физичког тела при узајамном деловању тела, да зна да се маса тела мери вагом и да је адитивна величина – уме помоћу дефиниционих формула да израчуна бројне вредности густине – уме да одреди густину чврстих тела и течности мерењем масе и запремине – зна јединице масе и густине у SI систему: kg, kg/m ³	Основни 1.1.1, 1.1.2 Средњи 2.1.1, 2.1.2; 2.4.1, 2.4.3; 2.6.1, 2.6.2, 2.6.3; 2.7.1 Напредни 3.7.1, 3.7.2

	Одређивање густине течности (Одређивање густине течности мерењем њене масе и запремине)		
6.	Притисак чврстих тела; Притисак у мирној течности; Спојени судови; Атмосферски притисак; Торичелијев оглед и барометри; Паскалов закон и његова примена	– одреди притисак чврстих тела мерењем и израчунавањем – користи јединицу притиска у SI систему: Pa – схвати преношење притиска у течностима и гасовима – разуме Паскалов закон – разуме атмосферски притисак	Основни 1.1.3; 1.4.1, 1.4.2, 1.4.3 Средњи 2.1.1, 2.1.5, 2.1.6; 2.4.1, 2.4.3; 2.6.1 Напредни 3.1.3, 3.1.4

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	Ученици слушају излагање наставника, записују, дају коментаре, постављају питања. Пажљиво прате излагање наставника и износе своје ставове. Решавају пажљиво одабране рачунске задатке. Ученици пажљиво прате излагање наставника. Одговарају на постављена питања наставника. Учествују у дискусији. Постављају питања. Решавају пажљиво одабране рачунске задатке.	Наставник корак по корак излаже ново градиво, пажљиво уводи нове физичке величине, подстиче ученике на размишљање и води дијалог са њима. Објашњава решавање рачунских задатака. Прати излагање ученика. Прати ученике при решавању рачунских задатака.	Дијалогска, илустративна, демонстративна ----- Фронтални облик рада, групни рад, рад у паровима ----- Уџбеник, збирка, свеска, табла

Начин процене/ провере остварености постигнућа: У настави оријентисаној на достизање исхода вреднују се остварени ниво постигнућа и напредовање током процеса учења. Да би вредновање било објективно, потребно је да буде усклађено са принципима оцењивања (Правилник о оцењивању у основној школи).

Наставник континуирано прати рад сваког ученика кроз проверавање његових усвојених знања, стечених на основу свих облика наставе: демонстрационих огледа (пре свега оних реализованих применом предвиди-посматрај-објасни наставне стратегије), предавања и активног учешћа у раду, решавања квантитативних, квалитативних, графичких, практичних и истраживачких задатака, пројектне наставе и лабораторијских вежби.

Континуирано се пратити и вреднује знање, вештине и ставови ученика помоћу усменог испитивања, кратких писмених провера, контролних вежби, провером практичних вештина, као и вредновањем учешћа и продуката пројектне наставе. Наставник треба да омогући ученицима да искажу сопствена размишљања о неким физичким појавама и да то адекватно вреднује.

Корелација: математика, информатика, хемија, биологија.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: За ученике који теже прате програм организује се допунска настава. За надарене ученике организује се додатна настава. За ученике који раде по ИОП-у пише се индивидуални образовни план. Просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма. Размена искустава и сарадња са члановима одговарајућих стручних већа и тимова у Школи.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„Клетт“	Физика 6, <i>Уџбеник за 6. разред основне школе</i>	Марина Радојевић
	Физика 6, <i>Збирка задатака са лабораторијским вежбама за 6. разред основне школе</i>	

Седми разред

Фонд часова: 72/2

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: 5/2019.

Циљ: упознавање ученика са природним појавама и основним законима природе, стицање основе научне писмености, оспособљавање за уочавање и распознавање физичких појава и активно стицање знања о физичким феноменима кроз истраживање, усвајање основа научног метода и усмеравање према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.

Бр .Теме	НАЗИВ ТЕМЕ	ФОНД ЧАСОВА
1.	СИЛА И КРЕТАЊЕ	23
2.	КРЕТАЊЕ ТЕЛА ПОД ДЕЈСТВОМ ЗЕМЉИНЕ ГРАВИТАЦИОНЕ СИЛЕ	13
3.	РАВНОТЕЖА ТЕЛА	12
4.	МЕХАНИЧКИ РАД И ЕНЕРГИЈА. СНАГА	15

5.	ТОПЛОТНЕ ПОЈАВЕ	9
УКУПНО		72

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	Сила као узрок промене брзине тела. Појам убрзања; Успостављање везе између силе, масе тела и убрзања. Други Њутнов закон; Динамичко мерење силе. Мерење силе динамометром; Међусобно деловање два тела – силе акције и реакције. Трећи Њутнов закон; Равномерно променљиво праволинијско кретање. Интензитет, правац и смер брзине и убрзања; Зависност брзине и пута од времена при равномерно променљивом праволинијском кретању Графичко представљање зависности брзине тела од времена код равномерно променљивог праволинијског кретања	– разликује скаларне и векторске физичке величине – користи и анализира резултате мерења различитих физичких величина и приказује их табеларно и графички – анализира зависност брзине и пређеног пута од времена код праволинијских кретања са сталним убрзањем – примењује Њутнове законе динамике на кретање тела из окружења	Основни: 1.1.1; 1.1.2; 1.6.1; 1.6.2; 1.6.3. Средњи: 2.1.1; 2.1.4; 2.6.1; 2.6.2; 2.6.3. Напредни: 3.1.3; 3.6.1; 3.6.3; 3.6.4.
2.	Убрзање при кретању тела под дејством силе теже; Галилејев оглед. Слободно падање тела, бестежинско стање. Падање тела у разним срединама; Слободно падање тела, бестежинско стање; Хитац навише; Хитац наниже; Кретање тела у гравитационом пољу; Сила трења; Сила трења. Коefицијент трења; Сила отпора средине	– користи и анализира резултате мерења различитих физичких величина и приказује их табеларно и графички – анализира зависност брзине и пређеног пута од времена код праволинијских кретања са сталним убрзањем – показује од чега зависи сила трења и на основу тога процењује како може променити њено деловање – демонстрира појаве: инерције тела, убрзаног кретања, кретања тела под дејством сталне силе, силе трења на примерима из окружења – самостално изводи експеримент из области кинематике и динамике, прикупља податке мерењем, одређује тражену физичку величину и објашњава резултате експеримента	Основни: 1.1.1; 1.1.2; 1.6.1; 1.6.2; 1.6.3. Средњи: 2.1.1; 2.1.2; 2.1.4; 2.6.1; 2.6.2; 2.6.3. Напредни: 3.1.3; 3.6.1; 3.6.3; 3.6.4.
3.	Деловање две силе на тело, појам резултујуће силе кроз различите примере слагања сила; Разлагање сила; Појам и врсте равнотеже тела;	– показује врсте и услове равнотеже чврстих тела на примеру из окружења	Основни: 1.1.2; 1.1.3.

	Полуга. Момент силе; Сила потиска у течности и гасу. Архимедов закон и његова примена; Пливање и тоњење тела	– наводи примере простих машина које се користе у свакодневном животу – приказује како сила потиска утиче на понашање тела потопљених у течност и наводи услове пливања тела на води	Средњи: 2.1.1; 2.1.2; 2.1.4; 2.6.2; 2.6.3. Напредни: 3.1.1.
4.	Механички рад. Рад силе; Рад силе теже и силе трења; Квалитативно увођење појма механичке енергије тела. Кинетичка енергија тела; Потенцијална енергија. Гравитациона потенцијална енергија тела; Веза између промене механичке енергије тела и извршеног рада. Закон о одржању механичке енергије; Снага. Коефицијент корисног дејства	– повезује појмове: механички рад, енергија и снага и израчунава рад силе теже и рад силе трења – разликује кинетичку и потенцијалну енергију тела и повезује њихове промене са извршеним радом – демонстрира важење закона одржања енергије на примерима из окружења – решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (кинематика и динамика кретања тела, трење, равнотежа полуге, сила потиска, закони одржања...)	Основни: 1.1.3; 1.6.3. Средњи: 2.1.5; 2.6.1; 2.6.2; 2.6.3. Напредни: 3.1.2; 3.1.3.
5.	Честични састав супстанције: молекули и њихово хаотично кретање. Топлотно ширење тела; Појам и мерење температуре. Унутрашња енергија и температура; Количина топлоте. Топлотна равнотежа; Агрегатна стања супстанције	– разликује појмове температуре и количине топлоте и приказује различите механизме преноса топлоте са једног тела на друго – анализира промене стања тела (димензија, запремине и агрегатног стања) приликом грејања или хлађења – наводи методе добијања топлотне енергије и указује на примере њеног рационалног коришћења	Основни: 1.2.1; 1.2.2. Средњи: 2.2.1; 2.2.2. Напредни: 3.2.1; 3.2.2; 3.2.3.

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	Ученици слушају излагање наставника, записују, дају коментаре, постављају питања. Пажљиво прате излагање наставника и износе своје ставове. Решавају пажљиво одабране рачунске задатке. Ученици пажљиво прате излагање наставника. Одговарају на постављена питања наставника. Учествују у дискусији. Постављају питања. Решавају пажљиво одабране рачунске задатке.	Наставник корак по корак излаже ново градиво, пажљиво уводи нове физичке величине, подстиче ученике на размишљање и води дијалог са њима. Објашњава решавање рачунских задатака. Прати излагање ученика. Прати ученике при решавању рачунских задатака.	Дијалогска, илустративна, демонстративна ----- Фронтални облик рада, групни рад, рад у паровима ----- Уџбеник, збирка, свеска, табла

Начин процене/ провере остварености постигнућа: У настави оријентисаној на достизање исхода вреднују се остварени ниво постигнућа и напредовање током процеса учења. Да би вредновање било објективно, потребно је да буде усклађено са принципима оцењивања (Правилник о оцењивању у основној школи).

Наставник континуирано прати рад сваког ученика кроз проверавање његових усвојених знања, стечених на основу свих облика наставе: демонстрационих огледа (пре свега оних реализованих применом предвиди-посматрај-објасни наставне стратегије), предавања и активног учешћа у раду, решавања квантитативних, квалитативних, графичких, практичних и истраживачких задатака, пројектне наставе и лабораторијских вежби.

Континуирано се пратити и вреднује знање, вештине и ставови ученика помоћу усменог испитивања, кратких писмених провера, контролних вежби, провером практичних вештина, као и вредновањем учешћа и продуката пројектне наставе. Наставник треба да омогући ученицима да искажу сопствена размишљања о неким физичким појавама и да то адекватно вреднује.

Корелација: математика, информатика, хемија, биологија.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: За ученике који теже прате програм организује се допунска настава. За надарене ученике организује се додатна настава. За ученике који раде по ИОП-у пише се индивидуални образовни план. Просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма. Размена искустава и сарадња са члановима одговарајућих стручних већа и тимова у Школи.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„Клетт“	Физика 7, <i>Уџбеник за 7. разред основне школе</i>	Марина Радојевић
	Физика 7, <i>Збирка задатака са лабораторијским вежбама за 7. разред основне школе</i>	Марина Радојевић, Митко Николов

Осми разред

Фонд часова: 68/2

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: 88/2017, 27/2018, 10/2019

Циљ: упознавање ученика са природним појавама и основним законима природе, стицање основе научне писмености, оспособљавање за уочавање и распознавање физичких појава и активно стицање знања о физичким феноменима кроз истраживање, усвајање основа научног метода и усмеравање према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.

Бр .Теме	НАЗИВ ТЕМЕ	ФОНД ЧАСОВА
1.	ОСЦИЛАТОРНО И ТАЛАСНО КРЕТАЊЕ	8
2.	СВЕТЛОСНЕ ПОЈАВЕ	15
3.	ЕЛЕКТРИЧНО ПОЉЕ	10
4.	ЕЛЕКТРИЧНА СТРУЈА	18
5.	МАГНЕТНО ПОЉЕ	6
6.	ЕЛЕМЕНТИ АТОМСКЕ И НУКЛЕАРНЕ ФИЗИКЕ	8
7.	ФИЗИКА И САВРЕМЕНИ СВЕТ	3
УКУПНО		68

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	Осцилаторно кретање (осциловање тела окаченог о опругу, осциловање куглице клатна). Појмови и величине којима се описује осциловање тела (амплитуда, период, фреквенција). Закон о одржању механичке енергије при осциловању тела. Механички таласи. Основни параметри којима се описује таласно кретање (таласна дужина, фреквенција, брзина). Звук. Карактеристике звука и звучна резонанција. <u>Демонстрациони огледи</u>	Ученик ће бити у стању да: - повезује физичке величине које описују осцилације и таласе - описује карактеристике звука, ултразвука и инфразвука и наводи примере примене ултразвука - демонстрира и објасни осциловање куглице клатна и тела обешеног о опругу, осциловање жица и ваздушних стубова	Основни ниво: ФИ 1.2.1 ФИ 1.7.1 ФИ 1.7.2 Средњи ниво: ФИ 2.2.3 ФИ 2.6.1 ФИ 2.7.3 Напредни ниво: ФИ 3.2.2 ФИ 3.2.3 ФИ 3.2.4 ФИ 3.2.5 ФИ 3.7.1

	Осциловање куглице клатна и тела обешеног о опругу (у ваздуху и у течности). Осциловање жица и ваздушних стубова (ксилофон, различите затегнуте жице, једнаке стаклене флаше са различитим нивоима воде). Одакле долази звук (гумено црево са два левка, канап и две пластичне чаше...). Таласи (таласна машина или када). Демонстрација звучне резонанције променом висине ваздушног стуба (дужа стаклена цев са водом).	- примењује превентивне мере заштите од буке решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке	
2.	Карактеристике светлости. Праволинијско простирање светлости (сенка и полусенка, помрачење Сунца и Месеца). Закон одбијања светлости. Равна и сферна огледала и конструкција ликова предмета. Брзина светлости у различитим срединама. Индекс преламања и закон преламања светлости. Тотална рефлексија. Преламање светлости кроз призму и сочива. Одређивање положаја ликова код сочива. Оптички инструменти. Лупа и микроскоп. <u>Демонстрациони огледи</u> Сенке. Хартлијева плоча за илустровање закона о одбијању и преламању светлости. Преламање светлости (штапић делимично уроњен у чашу с водом, новчић у чаши са водом и испод ње). Преламање беле светлости при пролазу кроз призму. Преламање светлости кроз сочиво, око и корекција вида (оптичка клупа, геометријска оптика на магнетној табли, стаклена флаша са водом као сочиво). Лупа и микроскоп.	Ученик ће бити у стању да: - анализира примере одбијања и преламања светлости, тоталне рефлексије (огледала и сочива) - користи лупу и микроскоп - демонстрира и објасни појаву сенке - демонстрира и објасни функционисање ока и корекцију вида - примењује превентивне заштите од прекомерног излагања Сунчевом зрачењу - решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке	Основни ниво: ФИ 1.7.1 ФИ 1.7.2 Средњи ниво: ФИ 2.7.2 ФИ 2.7.3 Напредни ниво: ФИ 3.2.5 ФИ 3.2.6 ФИ 3.7.1
3.	Наелектрисавање тела. Елементарна количина наелектрисања. Закон о одржању количине наелектрисања. Узајмно деловање наелектрисаних тела. Кулонов закон. Електрично поље (линије сила, хомогено и нехомогено поље). Рад силе електричног поља. Напон. Веза напона и јачине хомогеног електричног поља. Електричне појаве у атмосфери.	Ученик ће бити у стању да: - прикаже и опише електрично поље - израчуна силу којом поље делује на наелектрисање - повеже електрични напон и јачину електричног поља - решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке	Основни ниво: ФИ 1.1.2 Средњи ниво: ФИ 2.4.1 ФИ 2.6.1
4.	Електрична струја (једносмерна, наизменична). Услови за настајање електричне струје и извори струје (EMS). Мерење електричне струје и напона. Електрична отпорност проводника. Проводници и изолатори. Омов закон за део струјног кола. Рад и снага електричне струје. Џул-Ленцов закон. Омов закон за цело струјно коло. Везивање отпорника. Електрична струја у течностима и гасовима. Мере заштите од електричне струје (жива бића, објекти и електрични уређаји).	Ученик ће бити у стању да: - објасни провођење струје кроз метале, течности и гасове - упоређи отпорности металних проводника на основу њихових карактеристика - наводи и користи различите изворе електричне струје (EMS) и зна да их разврстава ради рециклаже	Основни ниво: ФИ 1.3.1 ФИ 1.4.1 ФИ 1.4.2 ФИ 1.4.3 ФИ 1.7.1 ФИ 1.7.2 Средњи ниво: ФИ 2.3.1 ФИ 2.3.2 ФИ 2.3.3 ФИ 2.3.4 ФИ 2.3.5 ФИ 2.3.6

	<u>Демонстрациони огледи</u> Демонстрациони амперметар у струјном колу. Регулисање електричне струје у колу реостатом и потенциометром. Графитна мина (оловке) као потенциометар. Мерење електричне отпорности омметром. Загревање проводника при протицању електричне струје. Протицање електричне струје у воденом раствору кухињске соли. Лимун као батерија. Пажњење у Гајслеровим цевима помоћу Теслиног трансформатора.	- познаје основне елементе електричног кола и уме да их повеже - изабере одговарајући опсег мерног инструмента и мери јачину електричне струје и напон - одређује вредност редно и паралелно везаних отпорника и резултате прикаже табеларно и графички - описује ефекте који се испољавају при протицању електричне струје - препозна основна својства наизменичне струје - израчуна потрошњу електричне енергије у домаћинству - се придржава основних правила безбедности при коришћењу електричних уређаја у животу - решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке	ФИ 2.4.1 ФИ 2.4.3 ФИ 2.5.2 ФИ 2.6.1 ФИ 2.7.1 ФИ 2.7.3 Напредни ниво: ФИ 3.3.1 ФИ 3.4.2 ФИ 3.7.1
5.	Магнетно поље сталних магнета. Магнетно поље Земље. Магнетно поље електричне струје. Дејство магнетног поља на струјни проводник. Допринос Николе Тесле и Михајла Пупина развоју науке о електромагнетним појавама и њиховој примени.	Ученик ће бити у стању да: - описује узајамно деловање два паралелна проводника са струјом - деловање магнетног поља на струјни проводник - принцип рада електромагнета и електромотора - објасни принцип рада компаса и природу Земљиног магнетног поља - користи компас и апликације за паметне телефоне за оријентацију у природи - решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке	Основни ниво: ФИ 1.1.2 ФИ 1.3.2 Средњи ниво: ФИ 2.5.2 ФИ 2.6.1 Напредни ниво: ФИ 3.7.2
6.	Структура атома (језгро, електронски омотач). Нуклеарне силе. Природна радиоактивност. Радиоактивно зрачење (алфа, бета и гама зраци) и њихово дејство на биљни и животињски свет. Заштита од радиоактивног зрачења. Вештачка радиоактивност. Фисија и фузија. Примена нуклеарне енергије и радиоактивног зрачења.	Ученик ће бити у стању да: - објасни структуру атомског језгра и нуклеарне силе - опише радиоактивност, врсте зрачења, радиоактивне изотопе, препознаје њихово дејство, примену и мере заштите - разликује фисију и фузију и наводи могућности њихове примене	
7.	Значај физике за развој других природних наука Допринос физике развоју савремене медицине (ултразвук, ЕКГ, скенер, магнетна резонанција, Гама нож...) Физика и савремене технологије (интернет, мобилна телефонија, даљинско управљање, нанофизика....)	Ученик ће бити у стању да: - препозна значај физике и схвати њен значај за развој других природних наука	

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	Ученици слушају излагање наставника, записују, дају коментаре, постављају питања. Пажљиво прате излагање наставника и износе своје ставове. Решавају пажљиво одабране рачунске задатке. Ученици пажљиво прате излагање наставника. Одговарају на постављена питања наставника.	Наставник корак по корак излаже ново градиво, пажљиво уводи нове физичке величине, подстиче ученике на размишљање и води дијалог са њима. Објашњава решавање рачунских задатака. Прати излагање ученика. Прати ученике при решавању рачунских задатака.	Дијалогска, илустративна, демонстративна
2.			Фронтални облик рада, групни рад, рад у паровима
3.			Уџбеник, збирка, свеска, табла
4.			
5.			

Начин процене/ провере остварености постигнућа: На почетку школске године, потребно је спровести иницијални тест. Овај тест је инструмент провере предзнања и потенцијала ученика.

У настави оријентисаној на достизање исхода вреднују се остварени ниво постигнућа и напредовање током процеса учења. Да би вредновање било објективно, потребно је да буде усклађено са принципима оцењивања (Правилник о оцењивању у основној школи).

Наставник континуирано прати рад сваког ученика кроз проверавање његових усвојених знања, стечених на основу свих облика наставе: демонстрационих огледа (пре свега оних реализованих применом предвиди-посматрај-објасни наставне стратегије), предавања и активног учешћа у раду, решавања квантитативних, квалитативних, графичких, практичних и истраживачких задатака, пројектне наставе и лабораторијских вежби.

Континуирано се пратити и вреднује знање, вештине и ставови ученика помоћу усменог испитивања, кратких писмених провера, контролних вежби, провером практичних вештина, као и вредновањем учешћа и продуката пројектне наставе. Наставник треба да омогући ученицима да искажу сопствена размишљања о неким физичким појавама и да то адекватно вреднује.

Корелација: математика, информатика, хемија, биологија.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: За ученике који теже прате програм организује се допунска настава. За надарене ученике организује се додатна настава. За ученике који раде по ИОП-у пише се индивидуални образовни план. Просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма. Размена искустава и сарадња са члановима одговарајућих стручних већа и тимова у Школи.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„Клетт“	Физика 8, <i>Уџбеник за 8. разред основне школе</i>	Марина Радојевић
	Физика 8, <i>Збирка задатака са лабораторијским вежбама за 8. разред основне школе</i>	Марина Радојевић, Митко Николов

8. Математика

Пети разред

Фонд часова: **144/4**

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: **15/2018.**

Циљ: Циљ учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

Бр.теме	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
1.	ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ДЕЉИВОСТ	13	14	27
2.	ОСНОВНИ ГЕОМЕТРИЈСКИ ПОЈМОВИ	8	10	18
3.	УГАО	8	11	19
4.	РАЗЛОМЦИ	29	27	56

5.	ОСНА СИМЕТРИЈА	4	6	10
6.	ИЗРАДА И ИСПРАВКА ПИСМЕНИХ ЗАДАТАКА	0	8	8
7.	ИНИЦИЈАЛНИ ТЕСТ; ГОДИШЊЕ ОБНАВЉАЊЕ ГРАДИВА	0	6	6
УКУПНО		62	82	144

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	Први део Својства операција сабирања, множења, одузимања и дељења у скупу N_0. Дељење са остатком у скупу N_0 (једнакост $a = bq + r$, $0 \leq r < b$). Својства дељивости; чиниоци и садржаоци природног броја. Дељивост са 2, 5 и декадним јединицама. Дељивост са 4 и 25. Дељивост са 3 и 9. Скупови и скуповне операције: унија, пресек и разлика. Други део Прости и сложени бројеви. Ератостеново сито. Растављање природних бројева на просте чиниоце. Заједнички делилац и највећи заједнички делилац. Еуклидов алгоритам за налажење НЗД. Заједнички садржалац и најмањи заједнички садржалац. Веза између НЗД и НЗС.	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева); – реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева); – примени правила дељивости са 2, 3, 4, 5, 9, 25 и декадним јединицама; – разликује просте и сложене бројеве и растави број на просте чиниоце; – одреди и примени НЗС и НЗД; – изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употребљава одговарајуће скуповне ознаке, – правилно користи речи и, или, не, сваки у математичко-логичком смислу.	МА.1.1.1. МА.1.1.3. МА.1.1.4. МА.1.1.5. МА.1.1.6. МА.2.1.2. МА.2.1.3. МА.2.1.4. МА.3.1.1. МА.3.1.2. МА.3.1.3. МА.1.2.1. МА.2.2.5.
2.	Тачке и праве; односи припадања и распореда. Однос правих у равни; паралелност. Мерење дужине и једнакост дужи. Кружница и круг. Кружница и права. Преношење и надовезивање дужи. Централна симетрија. Вектор и транслација.	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – анализира односе датих геометријских објеката и запише их математичким писмом; – опише основне појмове у вези са кругом (центар, полупречник, тангента, тетива) и одреди положај тачке и праве у односу на круг; – нацрта праву паралелну датој правој користећи геометријски прибор;	МА.1.3.1. МА.1.3.3. МА.1.3.6. МА.1.4.1. МА.1.4.2. МА.1.4.4. МА.2.4.1. МА.3.4.1

		– упореди, сабира и одузима дужи, конструктивно и рачунски; – преслика дати геометријски објекат централном симетријом и транслацијом; – правилно користи геометријски прибор.	
3.	Угао, централни угао; једнакост углова. Надовезивање углова (суседни углови, конструктивно упоређивање, сабирање и одузимање углова). Упоредни углови; врсте углова. Мерење углова, сабирање и одузимање мере углова. Угао између две праве; нормалне праве; унакрсни углови. Углови на трансверзали. Транслација и углови.	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – идентификује врсте и опише својства углова (суседни, упоредни, унакрсни, углови на трансверзали, углови са паралелним крацима) и примени њихове узајамне односе; – нацрта праву нормалну на дату праву користећи геометријски прибор; – измери дати угао и нацрта угао задате мере; – упореди, сабере и одузме углове рачунски и конструктивно; – реши једноставан задатак применом основних својстава паралелограма (једнакост наспрамних страница и наспрамних углова).	МА.2.3.1. МА.3.3.1. МА.1.4.1. МА.1.4.2. МА.1.4.4. МА.3.4.1
4.	Први део Појам разломка облика a/b (a, b из N). Придруживање тачака бројевне полуправе разломцима. Проширивање, скраћивање и упоређивање разломака. Децимални запис разломка и превођење у запис облика a/b ($b \neq 0$). Упорјеђивање бројева у децималном запису. Заокругљивање бројева. Други део Основне рачунске операције с разломцима (у оба записа) и њихова својства. Изрази. Једначине и неједначине у скупу разломака. Трећи део Примене разломака (проценти, аритметичка средина, размера). Основна неједнакост $p < (p+q)/2 < q$.	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – прочита, запише, упореди и представи на бројевној полуправој разломке у оба записа и преводи их из једног записа у други запис; – одреди месну вредност цифре у запису децималног броја; – заокружи број и процени грешку заокруживања; – израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину и неједначину; – реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину; – одреди проценат дате величине; – примени размеру у једноставним реалним ситуацијама; – примени аритметичку средину датих бројева; – сакупи податке и прикаже их табелом и кружним дијаграмом и, по потреби, користи калкулатор или расположиви софтвер.	МА.1.1.1. МА.1.1.2. МА.1.1.3. МА.1.1.4. МА.1.1.5. МА.1.1.6. МА.2.1.1. МА.2.1.2. МА.2.1.3. МА.2.1.4. МА.3.1.1. МА.3.1.2. МА.3.1.3. МА.1.2.1. МА.2.2.5. МА.1.4.3. МА.1.4.4. МА.2.4.2. МА.2.4.3. МА.3.4.2. МА.1.5.2. МА.1.5.3. МА.1.5.4. МА.2.5.2. МА.3.5.2. МА.3.5.3.

5.	Осна симетрија у равни и њене особине. Оса симетрије фигуре. Симетрала дужи и конструкција нормале. Симетрала угла.	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – идентификује оносиметричну фигуру и одреди њену осу симетрије; – симетрично преслика тачку, дуж и једноставнију фигуру користећи геометријски прибор; – конструише симетралу дужи и симетралу угла и примењује њихова својства; – конструише праву која је нормална на дату праву или је паралелна датој правој.	МА.1.3.6. МА.2.3.6.

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	– одговара на постављена питања наставника; – прати излагање наставника; – прати упутства наставника; – учествује у дискусији; – даје промишљене одговоре на постављена питања; – анализира и закључује;	– Припрема, реализује, анализира наставни процес; – Дефинише активности и садржаје; – Анализира и процењује напредовање ученика; – Мотивише ученике за рад на једноставним примерима; – Подржава и развија њихова интересовања;	дијалогска, илустративна, самостални рад ученика, демонстративна, хеуристичка ----- фронтални, рад у паровима, групни рад, индивидуални ----- Уџбеник, Збирка, табла, креда (фломастери), наставни листићи, тест, Чарт папир са исписаних првих 100 природних бројева, ланац знања, мапе ума, картон, дрвене бојице
2.	– поставља питања; – решава примере и задатке уз помоћ наставника; – решава задатке из наставног листа уз помоћ наставника; – при часовима облика групног рада распоређује се у групу којој га наставник додели, решава задатке из наставног листа уз помоћ вршњака из групе и наставника, упознаје наставника и друге вршњаке са решењима задатака и прати решења других	– Помаже ученику да прецизира своје исказе; – Прати ефекте свог рада; – Помаже ученику да развије своје мишљење; – Обнавља, продубљује и утврђује са ученицима стечена знања; – Упућује ученике на решавање задатака на часу; – Прати израду задатака ученика у индивидуалном или групном раду; – Поставља ученицима питања која се односе на дато градиво; – Задаје ученицима задатке за израду код куће;	дијалогска, илустративна, демонстративна, хеуристичка ----- фронтални, рад у паровима ----- Уџбеник, Збирка, табла, креда (фломастери), геометријски прибор за цртање
3.			Дијалогска, илустративна, демонстративна, самостални рад ученика ----- фронтални, рад у паровима, индивидуални ----- Уџбеник, Збирка, табла, креда (фломастери), прибор за геометрију, наставни листићи, тест
4.			Дијалогска, илустративна, проблемска, самостални рад ученика, хеуристичка, монолошка

	ученика и дискутује о решењима; – учествује у креирању продукта пројекта своје групе; – сарађује са члановима своје групе;	– Анализира израду домаћег задатка, отклања евентуалне нејасноће код ученика; – Надгледа ученике док решавају тестове и писмене вежбе, које ће му послужити да добије слику о ученицима, односно о нивоу њиховог знања; – Одржава дисциплину;	----- фронтални, групни рад, индивидуални, рад у паровима ----- Уџбеник, Збирка, табла, креда (фломастери), наставни листићи, ланац знања, лењир, мапе ума, картон, дрвене бојице
5.	– вреднује свој рад и рад вршњака из своје групе; – вреднује презентације ученика других група; – при часовима облика рада у паровима, сарађује са вршњаком са којим је у пару;		Дијалогска, илустративна, хеуристичка, самостални рад ученика, демонстративна, ----- фронтални, индивидуални, групни ----- Уџбеник, Збирка, табла, креда (фломастери), прибор за геометрију, папир у боји, маказе, модел од картона, наставни листићи, тест

Начин процене/ провере остварености постигнућа: процес треба започети иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази, затим, посматрање ученичког учешћа, закључивања и одговарања на постављена питања, анализирање успешности ученика у решавању задатака и примера и приликом решавања тестова, анализирање успешности ученика у креирању мапе ума и састављању задатака, анализирање резултата ученика на датом часу, анализирање резултата ученика са писмених задатака, анализирање успешности ученика у активностима које спроводе групним радом, посматрање ученичког учешћа у излагању свог рада, самовредновању и вредновању резултата истраживања.

Корелација: Унутарпредметна и међупредметна са садржајима из Физике, Хемије, Ликовне културе, Технике и технологије, Информатике и рачунарства, Музичке културе, Географије, Биологије и Српског језика.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: за ученике ће бити организована допунска и додатна настава у трајању од једног часа недељно (за оне ученике којима је то потребно). Настава се индивидуализује за ученике који раде по ИОП-у. С обзиром да у нашој школи постоји велики број ученика који изискују индивидуални приступ рада, неопходно је и просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...), као и размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи. Потребно је што више охрабривати коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„KLETT”	<i>Математика 5, уџбеник за рети разред основне школе</i>	Н. Икодиновић, С. Димитријевић
	<i>Математика 5, збирка задатака за рети разред основне школе</i>	Б. Поповић, М. Станић, С. Милојевић, Н. Вуловић
	<i>Математика 5, приручник за наставнике за пети разред основне школе</i>	С. Димитријевић, Н. Икодиновић, А. Миленковић

Шести разред

Фонд часова: **144/4**

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: **15/2018**.

Циљ: Циљ учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

Бр.теме	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
1.	ЦЕЛИ БРОЈЕВИ	9	9	18
2.	ТРОУГАО	11	13	24
3.	РАЦИОНАЛНИ БРОЈЕВИ	18	30	48
4.	ЧЕТВОРОУГАО	8	14	22

5.	ПОВРШИНА ТРОУГЛОВА И ЧЕТВОРОУГЛОВА	6	10	16
6.	ИНИЦИЈАЛНИ ТЕСТ; ГОДИШЊЕ ОБНАВЉАЊЕ ГРАДИВА		4	4
7.	ПРИПРЕМА, ИЗРАДА И ИСПРАВКА ПИСМЕНИХ ЗАДАТАКА*		12	12
УКУПНО		52	92	144

*Поред програмом предвиђених 8 часова за израду и исправку писмених задатака, издвојена су још 4 часа за припреме за писмене задатке. Ови часови су издвојени јер по правилу не припадају једној од наставних области, на њима се систематизује знање из више наставних области.

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГЊУЋА УЧЕНИКА
1.	Скуп целих бројева; Супротан број; Апсолутна вредност броја; Приказ целих бројева на бројевној правој; Упоредивање целих бројева; Основне рачунске операције са целим бројевима (сабирање, одузимање, множење, дељење) и њихова својства; Изрази са целим бројевима.	Ученик ће бити у стању да: - прочита, запише, упореди и представи на бројевној правој целе бројеве; - одреди супротан број и апсолутну вредност целог броја; - израчуна вредности једноставнијих бројевних израза; - реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз.	МА.1.1.1. МА.1.1.3. МА.1.1.4. МА.1.1.6. МА.2.1.2. МА.2.1.4. МА.3.1.1. МА.3.1.3.
2.	Први део Троугао (појам и основни елементи); Обим троугла; Једнакокраки и једнакостранични троуглови; Висина троугла; Збир углова у троуглу; Врсте троуглова према угловима Однос страница и углова троугла; Неједнакост троугла; Конструкције неких углова (90 °, 60°, 120°, 30°, 45°, 75°, 135°). Други део Основне конструкције троуглова; Конструкције	Ученик ће бити у стању да: - класификује троуглове на основу њихових својстава; - конструише углове од 90 ° и 60° и користи њихове делове за конструкције других углова; - уочи одговарајуће елементе подударних троуглова; - утврди да ли су два троугла подударна на основу ставова подударности; - конструише троугао на основу задатих елемената (странице и углови); - примени својства троуглова у једноставнијим задацима;	МА.1.3.1. МА.1.3.2. МА.1.3.6. МА.2.3.2. МА.3.3.2. МА.3.3.6.

	троугла (СУС, УСУ, ССС, ССУ); Подударност троуглова и ставови подударности троуглова (СУС, УСУ, ССС, ССУ); Примена подударности и особине осне и централне симетрије; Описана и уписана кружница троугла.	-одреди центар описане и уписане кружнице троугла; -примењује особине осне симетрије, централне симетрије и транслације у једноставнијим задацима; -правилно користи геометријски прибор.	
3.	Први део Скуп рационалних бројева; Супротан број; Апсолутна вредност рационалног броја; Приказ рационалних бројева на бројевној правој; Упоредивање рационалних бројева; Основне рачунске операције са рационалним бројевима (сабирање, одузимање, множење, дељење); Изрази са рационалним бројевима; Једначине и неједначине са рационалним бројевима; Други део Правоугли координатни систем; Приказ података у координатном систему; Размере, пропорције и проценти ;Директна и обрнута пропорционалност; Пропорције и примена пропорција; График зависности међу величинама; Графички приказ података (Графици и дијаграми).	Ученик ће бити у стању да: -прочита, запише, упореди и представи на бројевној правој рационалне бројеве у облику разломка и у децималном запису; -одреди супротан број и апсолутну вредност рационалног броја; -израчуна вредности једноставнијих бројевних израза и реши једноставну линеарну једначину и неједначину у скупу рационалних бројева; -реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину и неједначину у скупу рационалних бројева; -примени пропорцију и проценат у реалним ситуацијама; -прикаже податке у зависности између две величине у координатном систему (стубичасти, тачкасти и линијски дијаграм); -тумачи податке приказане табелом и графички.	МА.1.1.1. МА.1.1.2. МА.1.1.3. МА.1.1.4. МА.2.1.1. МА.2.1.2. МА.2.1.4. МА.3.1.3. МА.1.5.3. МА.2.5.2. МА.2.5.3. МА.3.5.2. МА.3.5.3.
4.	Четвороугао (појам и основни елементи); Збир углова у четвороуглу; Врсте четвороуглова и њихова својства (паралелограм, правоугаоник, квадрат, ромб, трапез, делтоид); Конструкција паралелограма и трапеза;	Ученик ће бити у стању да: -класификује четвороуглове на основу њихових својстава; конструира паралелограм и трапез на основу задатих елемената (странице, углови и дијагонале четвороугла); -примени својства четвороуглова у једноставнијим задацима;	МА.1.3.2. МА.1.3.6. МА.2.3.1. МА.2.3.6. МА.3.3.2. МА.3.3.6.

	Вектори и основне операције са векторима (сабирање, одузимање, множење скаларом); Примене вектора, средња линија троугла и трапеца.	-сабира и одузима векторе и користи их у реалним ситуацијама; -примењује особине осне симетрије, централне симетрије и транслације у једноставнијим задацима.	
5.	Појам површине; Једнакост површина подударних фигура; Мерење површине и мерне јединице; Површина правоугаоника, квадрата, паралелограма, ромба, трапеца; Површина четвороугла са нормалним дијагоналама; Површина троугла.	Ученик ће бити у стању да: -израчуна површину троугла и четвороугла користећи обрасце или расположиву једнакост.	МА.1.3.2. МА.1.3.6 МА.1.4.1. МА.3.4.1.

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	- одговара на постављена питања наставника; - прати излагање наставника; - прати упутства наставника; - учествује у дискусији; - даје промишљене одговоре на постављена питања;	- Припрема, реализује, анализира наставни процес; - Дефинише активности и садржаје; - Анализира и процењује напредовање ученика; - Мотивише ученике за рад на једноставним примерима;	дијалогска, илустративна, хеуристичка, самостални рад ученика ----- фронтални, групни рад, индивидуални, рад у паровима ----- Уџбеник, збирка, е-уџбеник, табла, креда (фломастери), наставни лист, манипулативи у виду усмерених дужи од картона, тест
2.	- анализира и закључује; - поставља питања; - решава примере и задатке уз помоћ наставника; - решава задатке из наставног листа уз помоћ наставника; - при часовима облика групног рада распоређује се у групу којој га наставник додели, решава задатке	- Подржава и развија њихова интересовања; - Помаже ученику да прецизира своје исказе; - Прати ефекте свог рада; - Помаже ученику да развије своје мишљење; - Обнавља, продубљује и утврђује са ученицима стечена знања; - Упућује ученике на решавање задатака на часу;	дијалогска, илустративна, демонстративна, самостални рад ученика, хеуристичка ----- фронтални, индивидуални, рад у паровима, групни рад ----- Уџбеник, збирка, е-уџбеник, прибор за геометрију, табла, креда (фломастери), модели троуглова од картона (папира), маказе, радни лист, ланац знања, наставни листићи, тест
3.			дијалогска, илустративна, проблемска настава, хеуристичка, самостални рад ученика

	из наставног листа уз помоћ вршњака из групе и наставника, упознаје наставника и друге вршњаке са решењима задатака и прати решења других ученика и дискутује о решењима;	– Прати израду задатака ученика у индивидуалном или групном раду; – Поставља ученицима питања која се односе на дато градиво; – Задаје ученицима задатке за израду код куће; – Анализира израду домаћег задатка, отклања евентуалне нејасноће код ученика;	----- фронтални, рад у паровима, групни рад ----- Уџбеник, е-уџбеник, збирка, табла, креда (фломастери), ланац знања, мапе ума, картон, дрвене бојице, манипулативи (стрелице), наставни лист
4.	– учествује у креирању продукта пројекта своје групе; – сарађује са члановима своје групе; – вреднује свој рад и рад вршњака из своје групе; – вреднује презентације ученика других група; – при часовима облика рада у паровима, сарађује са вршњаком са којим је у пару;	– Надгледа ученике док решавају тестове и писмене вежбе, које ће му послужити да добије слику о ученицима, односно о нивоу њиховог знања; – Одржава дисциплину;	Дијалогска, илустративна, демонстративна, хеуристичка, самостални рад ученика ----- фронтални, индивидуални, групни рад ----- Уџбеник, збирка, прибор за геометрију, табла, креда (фломастери), модели четвороуглова од картона (папира), маказе, постер, мапе ума, картон, дрвене бојице
5.			Дијалогска, илустративна, самостални рад ученика, хеуристичка ----- фронтални, групни рад, индивидуални, рад у пару ----- Уџбеник, збирка, прибор за геометрију, табла, креда (фломастери), танграм, наставни лист, манипулативи (модели паралелограма и подударних троуглова од папира или картона), маказе, ланац знања

Начин процене/ провере остварености постигнућа: процес треба започети иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази, затим, посматрање ученичког учешћа, закључивања и одговарања на постављена питања, анализирање успешности ученика у решавању задатака и примера и приликом решавања тестова, анализирање успешности ученика у креирању мапе ума и састављању задатака, анализирање резултата ученика на датом часу, анализирање резултата ученика са писмених задатака, анализирање успешности ученика у активностима које спроводе групним радом, посматрање ученичког учешћа у излагању свог рада, самовредновању и вредновању резултата истраживања.

Корелација: Унутарпредметна и међупредметна са садржајима из Физике, Географије, Хемије и Технике и технологије.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: за ученике ће бити организована допунска и додатна настава у трајању од једног часа недељно (за оне ученике којима је то потребно). Настава се индивидуализује за ученике који раде по ИОП-у. С обзиром да у нашој школи постоји велики број ученика који изискују индивидуални приступ рада, неопходно је и просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...), као и размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи. Потребно је што више охрабрити коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„KLETT“	<i>Математика 6, уџбеник за шести разред основне школе</i>	Н. Икодиновић, С. Димитријевић
	<i>Математика 6, збирка задатака за шести разред основне школе</i>	Б. Поповић, М. Станић, С. Милојевић, Н. Вуловић
	<i>Математика 6, приручник за наставнике за шести разред основне школе</i>	С. Димитријевић, Н. Икодиновић, А. Миленковић

Седми разред

Фонд часова: **144/4**

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: **5/2019.**

Циљ: Циљ учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

Бр.теме	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
1.	РЕАЛНИ БРОЈЕВИ	8	12	20
2.	ПИТАГОРИНА ТЕОРЕМА	7	11	18
3.	ЦЕЛИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ	19	26	45
4.	МНОГОУГАО	7	15	22
5.	КРУГ	7	11	18
6.	ОБРАДА ПОДАТАКА	2	3	5
7.	ПРИПРЕМА, ИЗРАДА И ИСПРАВКА ПИСМЕНИХ ЗАДАТАКА*		12	12
8.	ИНИЦИЈАЛНИ ТЕСТ; ГОДИШЊЕ ОБНАВЉАЊЕ ГРАДИВА		4	4
УКУПНО		50	94	144

*Поред програмом предвиђених 8 часова за израду и исправку писмених задатака, издвојена су још 4 часа за припреме за писмене задатке. Ови часови су издвојени јер по правилу не припадају једној од наставних области, на њима се систематизује знање из више наставних области.

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	Квадрат рационалног броја. Решавање једначине $x^2 = a$. Постојање ирационалних бројева(нпр. решавање једначине $x^2 = 2$). Реални бројеви и бројевна права. Квадратни корен, једнакост $\sqrt{a^2} = a $. Децимални запис реалног броја; приближна вредност реалног броја; апсолутна грешка. Основна својства операција са реалним бројевима. Функција директне пропорционалности $y = kx$, $k \in R/\{0\}$. Продужена пропорција	Ученик ће бити у стању да: – израчуна степен реалног броја и квадратни корен потпуног квадрата и примени одговарајућа својства операција; – одреди бројевну вредност једноставнијег израза са реалним бројевима; – на основу реалног проблема састави и израчуна вредност једноставнијег бројевог израза са реалним бројевима; – одреди приближну вредност реалног броја и процени апсолутну грешку; – нацрта график функције	МА.1.1.2. МА.1.1.3. МА.1.1.4. МА.2.1.1. МА.2.1.2. МА.2.1.4. МА.3.1.1. МА.3.1.3.

		$y = kx, k \in R \setminus \{0\}$; – примени продужену пропорцију у реалним ситуацијама.	
2.	Питагорина теорема (директна и обратна). Важније примене Питагорине теореме. Конструкција тачака на бројевној правој које одговарају бројевима $\sqrt{2}$, $\sqrt{3}$, $\sqrt{5}$ итд. Растојање између две тачке у координатном систему.	Ученик ће бити у стању да: – примени Питагорину теорему у рачунским и конструктивним задацима; – правилно користи геометријски прибор.	МА.1.3.2. МА.2.3.2. МА.3.3.2.
3.	-Први део Степен чији је изложилац природан број; степен декадне јединице чији је изложилац цео број; операције са степенима; степен производа, количника и степена. -Други део Алгебарски изрази. Полиноми и операције (мономи, сређени облик, трансформације збира, разлике и производа полинома у сређен облик полинома). Квадрат бинома и разлика квадрата. Растављање полинома на чиниоце коришћењем дистрибутивног закона, формуле за разлику квадрата и квадрат бинома. Примене.	Ученик ће бити у стању да: – трансформише збир, разлику и производ полинома; – примени формуле за разлику квадрата и квадрат бинома; – растави полином на чиниоце (користећи дистрибутивни закон и формуле за квадрат бинома и разлику квадрата); – примени трансформације полинома на решавање једначина.	МА.1.1.6. МА.2.1.4. МА.2.2.2. МА.2.2.3. МА.3.1.1. МА.3.1.3. МА.3.2.2. МА.3.2.3.
4.	Појам многоугла. Врсте многоуглова. Збир углова многоугла. Број дијагонала многоугла. Правилни многоуглови (појам, својства, конструкције). Обим и површина многоугла. Тежишна дуж троугла. Ортоцентар и тежиште троугла. Сложеније примене ставова подударности.	Ученик ће бити у стању да: – примени својства страница, углова и дијагонала многоугла; – израчуна површину многоугла користећи обрасце или разложиву једнакост; – конструише ортоцентар и тежиште троугла; – примени ставове подударности при доказивању једноставнијих тврђења и у конструктивним задацима.	МА.2.3.1. МА.2.3.2. МА.3.3.2. МА.3.3.3.
5.	Централни и периферијски угао у кругу. Примена Питагорине теореме на круг. Обим круга, број π . Дужина кружног лука. Површина круга, кружног исечка и кружног прстена. Ротација.	Ученик ће бити у стању да: – примени својства централног и периферијског угла у кругу; – израчуна обим и површину круга и његових делова; преслика дати геометријски објекат ротацијом.	МА.1.3.3. МА.2.3.3. МА.3.3.3.
6.	Средња вредност, медијана и мод. Обрада података	Ученик ће бити у стању да: – одређује средњу вредност, медијану и мод.	МА.1.5.2. МА.1.5.3. МА.2.5.2. МА.2.5.3.

		МА.3.5.2. МА.3.5.3.

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	– одговара на постављена питања наставника; – прати излагање наставника; – прати упутства наставника; – учествује у дискусији;	– Припрема, реализује, анализира наставни процес; – Дефинише активности и садржаје; – Анализира и процењује напредовање ученика; – Мотивише ученике за рад на једноставним примерима;	- дијалошка, монолошка, самостални рад ученика; ----- - фронтални, индивидуални, групни рад; ----- - учбеник, збирка, дигитални учбеник, табла, креда (фломастери), наставни лист, тест;
2.	– даје промишљене одговоре на постављена питања; – анализира и закључује; – поставља питања; – решава примере и задатке уз помоћ наставника; – решава задатке из наставног листа уз помоћ наставника;	– Подржава и развија њихова интересовања; – Помаже ученику да прецизира своје исказе; – Прати ефекте свог рада; – Помаже ученику да развије своје мишљење; – Обнавља, продубљује и утврђује са ученицима стечена знања;	- дијалошка, монолошка, хеуристичка, самостални рад ученика, демонстративна, проблемска; ----- - фронтални, рад у паровима, групни рад; ----- - учбеник, збирка, дигитални учбеник, табла, креда (фломастери), наставни лист, ланац знања, прибор за геометрију, мапе ума, картон, дрвене бојице;
3.	– решава задатке из наставног листа уз помоћ наставника; – при часовима облика групног рада распоређује се у групу којој га наставник додели, решава задатке из наставног листа уз помоћ вршњака из групе и наставника, упознаје наставника и друге вршњаке са решењима задатака и прати решења других ученика и дискутује о решењима;	– Упућује ученике на решавање задатака на часу; – Прати израду задатака ученика у индивидуалном или групном раду; – Поставља ученицима питања која се односе на дато градиво; – Задаје ученицима задатке за израду код куће; – Анализира израду домаћег задатка, отклања евентуалне нејасноће код ученика;	- монолошка, дијалошка, самостални рад ученика, илустративна, хеуристичка; ----- - фронтални, индивидуални, рад у паровима, групни рад; ----- - учбеник, збирка, дигитални учбеник, табла, креда (фломастери), наставни листићи, ланац знања, тест, прибор за геометрију, мапе ума, картон, дрвене бојице;
4.	– упознаје наставника и друге вршњаке са решењима задатака и прати решења других ученика и дискутује о решењима; – учествује у креирању продукта	– Надгледа ученике док решавају тестове и писмене вежбе, које ће му послужити да добије слику о ученицима, односно о нивоу њиховог знања;	- дијалошка, монолошка, хеуристичка, самостални рад ученика; ----- - фронтални, индивидуални, групни рад; ----- - учбеник, збирка, дигитални учбеник, табла, креда (фломастери), наставни листићи, прибор за геометрију, тест;

5.	пројекта своје групе; – сарађује са члановима своје групе; – вреднује свој рад и рад вршњака из своје групе; – вреднује презентације ученика других група;	– Одржава дисциплину;	дијалошка, монолошка, хеуристичка, илустративна, самостални рад ученика, демонстративна, проблемска; ----- фронтални, индивидуални, рад у паровима; ----- учбеник, збирка, дигитални учбеник, табла, креда (фломастери), модел пропелера од картона, наставни листови, ланац знања;
6.	– при часовима облика рада у паровима, сарађује са вршњаком са којим је у пару;		дијалошка, монолошка, илустративна, самостални рад ученика, демонстративна; ----- фронтални, групни рад, индивидуални; ----- учбеник, збирка, дигитални учбеник, табла, креда (фломастери), наставни лист, панон, постери, презентације, чланци;

Начин процене/ провере остварености постигнућа: процес треба започети иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази, затим, посматрање ученичког учешћа, закључивања и одговарања на постављена питања, анализирање успешности ученика у решавању задатака и примера и приликом решавања тестова, анализирање успешности ученика у креирању мапе ума и састављању задатака, анализирање резултата ученика на датом часу, анализирање резултата ученика са писмених задатака, анализирање успешности ученика у активностима које спроводе групним радом, посматрање ученичког учешћа у излагању свог рада, самовредновању и вредновању резултата истраживања.

Корелација: Унутарпредметна и међупредметна са садржајима из Физике, Географије, Биологије, Хемије, Ликовне културе, Информатике и рачунарства, Физичког и здравственог васпитања и Технике и технологије.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: за ученике ће бити организована допунска и додатна настава у трајању од једног часа недељно (за оне ученике којима је то потребно). Настава се индивидуализује за ученике који раде по ИОП-у. С обзиром да у нашој школи постоји велики број ученика који изискују индивидуални приступ рада, неопходно је и просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...), као и размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи. Потребно

је што више охрабрити коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„KLETT“	<i>Математика, уџбеник за седми разред основне школе</i>	Небојша Икодиновић, Слађана Димитријевић
	<i>Математика, збирка задатака за седми разред основне школе</i>	Бранислав Поповић, Марија Станић, Сања Милојевић, Ненад Вуловић

Осми разред

Фонд часова: **136/4**

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: **11/2019.**

Циљ: Циљ учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

Бр.теме	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
1.	СЛИЧНОСТ	6	10	16
2.	ТАЧКА, ПРАВА И РАВАН	7	6	13
3.	ЛИНЕАРНЕ ЈЕДНАЧИНЕ И НЕЈЕДНАЧИНЕ СА ЈЕДНОМ НЕПОЗНАТОМ	6	11	17

4.	ПРИЗМА	4	8	12
5.	ПИРАМИДА	4	7	11
6.	ЛИНЕАРНА ФУНКЦИЈА	5	8	13
7.	СИСТЕМИ ЛИНЕАРНИХ ЈЕДНАЧИНА СА ДВЕ НЕПОЗНАТЕ	5	7	12
8.	ВАЉАК, КУПА И ЛОПТА	9	12	21
9.	ОБНАВЉАЊЕ ГРАДИВА ИЗ ПРЕТХОДНИХ РАЗРЕДА		4	4
10.	ПРИПРЕМА, ИЗРАДА И ИСПРАВКА ПИСМЕНИХ ЗАДАТАКА*		12	12
11.	ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК		5	5
УКУПНО		46	90	136

*Поред програмом предвиђених 8 часова за израду и исправку писмених задатака, издвојена су још 4 часа за припрему за писмене задатке. Ови часови су издвојени јер по правилу не припадају једној од наставних области, на њима се систематизује знање из више наставних области.

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	Пропорционалне величине. Талесова теорема. Сличност троуглова. Примене сличности.	Ученик ће бити у стању да: – примени Талесову теорему у геометријским задацима и реалном контексту; – примени сличност троуглова у геометријским задацима и реалном контексту;	МА.1.1.2. МА.1.1.3. МА.1.1.4. МА.2.1.1. МА.2.1.2. МА.2.1.4. МА.3.1.1. МА.3.1.3.
2.	Однос тачке и праве, тачке и равни. Односи правих; мимоилазне праве. Односи праве и равни, нормала на раван, растојање тачке од равни. Односи две равни. Ортогонална пројекција на раван (тачке, дужи и праве). Угао између праве и равни. Полиедар.	Ученик ће бити у стању да: – анализира односе тачака, правих и равни у простору и запише те односе математичким писмом; – представља цртежом односе геометријских објеката у равни и простору и користи их приликом решавања задатака;	МА.1.3.2. МА.2.3.2. МА.3.3.2.

		– уочи правоугли троугао у простору и примени Питагорину теорему у геометријским задацима и реалном контексту;	
3.	Линеарна једначина. Решавање линеарних једначина с једном непознатом. Линеарна неједначина. Решавање линеарних неједначина с једном непознатом. Примена у реалним ситуацијама.	Ученик ће бити у стању да: – реши линеарну једначину, неједначину и систем линеарних једначина са две непознате; – реши реалне проблеме користећи линеарну једначину, неједначину или систем линеарних једначина са две непознате;	МА.1.2.1. МА.2.2.1. МА.3.2.1. МА.2.2.5. МА.3.2.5.
4.	Призма: појам, врсте, елементи. Мрежа праве призме. Површина праве призме. Запремина праве призме.	Ученик ће бити у стању да: – израчуна површину и запремину праве призме; – примени обрасце за површину и запремину тела у реалним ситуацијама;	МА.1.3.2. МА.1.3.4. МА.3.3.2. МА.2.3.4. МА.3.3.4. МА.3.3.6.
5.	Пирамида; појам, врсте, елементи. Мрежа пирамиде. Површина пирамиде. Запремина пирамиде.	Ученик ће бити у стању да: – израчуна површину и запремину четворостране пирамиде (основа правоугаоник), правилне троугране и шестостране пирамиде; – примени обрасце за површину и запремину тела у реалним ситуацијама;	МА.1.3.2. МА.1.3.4. МА.3.3.2. МА.2.3.4. МА.3.3.4. МА.3.3.6.
6.	Линеарна функција ($y = kx + n$). График линеарне функције; нула и знак функције, монотоност. Имплицитни облик задавања линеарне функције. Цртање и читање графика линеарних функција.	Ученик ће бити у стању да: – нацрта и анализира график линеарне функције;	МА.1.2.4. МА.2.2.4. МА.3.2.4
7.	Појам линеарне једначине с две непознате. Појам система од две линеарне једначине с две непознате. Решавање система методом замене и методом супротних коефицијената; графичка интерпретација система. Примена у реалним ситуацијама.	Ученик ће бити у стању да: – реши систем линеарних једначина са две непознате; – реши реалне проблеме користећи систем линеарних једначина са две непознате.	МА.2.2.1. МА.3.2.1. МА.3.2.5.
8.	Ваљак и његови елементи. Мрежа ваљка. Површина и запремина правога ваљка. Купа и њени елементи. Мрежа купе. Површина и запремина праве купе. Појам лопте и сфере. Пресеци лопте (сфере) и равни. Површина и запремина лопте.	Ученик ће бити у стању да: – израчуна површину и запремину ваљка, купе и лопте; – примени обрасце за површину и запремину тела у реалним ситуацијама;	МА.1.3.3. МА.2.3.3. МА.3.3.3. МА.1.3.5. МА.2.3.5. МА.3.3.5.
11.	Пројектни задатак	Ученик ће бити у стању да: – учествује у избору истраживачког пројекта и начина рада.	

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.-8.	– одговара на постављена питања наставника; – прати излагање наставника; – прати упутства наставника; – учествује у дискусији; – даје промишљене одговоре на постављена питања; – анализира и закључује; – поставља питања; – решава примере и задатке уз помоћ наставника; – решава задатке из наставног листа уз помоћ наставника; – при часовима облика групног рада распоређује се у групу којој га наставник додели, решава задатке из наставног листа уз помоћ вршњака из групе и наставника, упознаје наставника и друге вршњаке са решењима задатака и прати решења других ученика и дискутује о решењима; – учествује у креирању продукта пројекта своје групе; – сарађује са члановима своје групе; – вреднује свој рад и рад вршњака из своје групе; – вреднује презентације ученика других група; – при часовима облика рада у паровима, сарађује са вршњаком са којим је у пару; – истражује и претражује.	– Припрема, реализује, анализира наставни процес; – Дефинише активности и садржаје; – Анализира и процењује напредовање ученика; – Мотивише ученике за рад на једноставним примерима; – Подржава и развија њихова интересовања; – Помаже ученику да прецизира своје исказе; – Прати ефекте свог рада; – Помаже ученику да развије своје мишљење; – Обнавља, продубљује и утврђује са ученицима стечена знања; – Упућује ученике на решавање задатака на часу; – Прати израду задатака ученика у индивидуалном или групном раду; – Поставља ученицима питања која се односе на дато градиво; – Задаје ученицима задатке за израду код куће; – Анализира израду домаћег задатка, отклања евентуалне нејасноће код ученика; – Надгледа ученике док решавају тестове и писмене вежбе, које ће му послужити да добије слику о ученицима, односно о нивоу њиховог знања; – Одржава дисциплину.	Самостални рад, дијалогска, илустративна, проблемска, демонстративна, монолошка, хеуристичка ----- фронтални, индивидуални, групни рад, рад у паровима ----- уџбеник, збирка, табла, креда (фломастер), прибор за геометрију, наставни листићи, модели, тест, ланац знања, мапе ума, картон, дрвене бојице, маказе, панони, постери, презентације;
11.	– пасправљају и заједно с наставником бирају тему; – предлажу или бирају понуђене подтеме; – у оквиру малих група/тимова међу собом деле улоге ради успешније реализације изабраног задатка;	– заједно са ученицима предлаже теме и формулише опште образовне и пројектне циљеве; – помаже ученицима у постављању и прецизирању подтема; – формира групе по изабраним подтемама водећи рачуна о интересовањима ученика;	Самостални рад, дијалогска, илустративна, проблемска, хеуристичка ----- групни рад

– прихватају обавезе у изради задатка; – расправљају и утврђују облике презентовања резултата својих истраживања; – истражују према унапред утврђеним задацима и процедурама уз инструкције наставника; – обједињују резултате према прихваћеним правилима; – извештавају о резултатима свог рада и добијају повратне информације; – ученици оцењују читав процес, своју улогу и допринос у процесу.	– унапред разрађује задатке, питања за истраживачки рад и припрема потребне ресурсе; – организује расправу и учествује у њој; – прати и усмерава рад ученика; – упућује ученике како да обједине резултате; – организује (јавну презентацију); – процењује резултате активности и ефекат.	----- табла, креда (фломастер), прибор за геометрију, картон, дрвене бојице, маказе, панои, постери, презентације и др.;

Начин процене/ провере остварености постигнућа: процес треба започети иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази, затим, посматрање ученичког учешћа, закључивања и одговарања на постављена питања, анализирање успешности ученика у решавању задатака и примера и приликом решавања тестова, анализирање успешности ученика у креирању мапе ума и састављању задатака, анализирање резултата ученика на датом часу, анализирање резултата ученика са писмених задатака, анализирање успешности ученика у активностима које спроводе групним радом, посматрање ученичког учешћа у излагању свог рада, самовредновању и вредновању резултата истраживања.

Корелација: Унутарпредметна и међупредметна са садржајима из Историје, Географије, Физике, Хемије и Информатике и рачунарства.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: за ученике ће бити организована допунска и додатна настава у трајању од једног часа недељно (за оне ученике којима је то потребно). Настава се индивидуализује за ученике који раде по ИОП-у. С обзиром да у нашој школи постоји велики број ученика који изискују индивидуални приступ рада, неопходно је и просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...), као и размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи. Потребно је што више охрабривати коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„KLETT“	<i>Математика 8, уџбеник за осми разред основне школе</i>	Н. Икодиновић, С. Димитријевић
	<i>Математика 8, збирка задатака за осми разред основне школе</i>	Б. Поповић, М. Станић, С. Милојевић, Н. Вуловић

9. Биологија

Пети разред

Фонд часова: 72/2

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: **88/2017, 27/2018, 10/2019.**

Циљ учења Биологије је да ученик, изучавањем биолошких процеса и живих бића у интеракцији са животном средином, развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.

Бр.теме	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	ФОНД ЧАСОВА
1.	ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	34
2.	ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	11
3.	НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	7
4.	ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	12

5.	ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	8
УКУПНО		72

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	Жива природа, нежива природа, биологија. Особине живих бића: ћелијска грађа, исхрана, дисање, излучивање, надражљивост, покретљивост, размножавање, раст и развиће. Једноћелијски и вишећелијски организми. Основе класификације: главни (морфолошки) карактери и особине важне за класификацију. Формирање скупова карактера који се уклапају једни у друге (груписање живих бића). Исхрана. Храна као извор и градивних супстанци потребних за обављање свих животних процеса. Дисање као размена гасова у свим животним срединама. Излучивање. Надражљивост. Покретљивост-кретање. Размножавање-бесполно и полно. Раст и развиће. Дужина живота. Промене које човек пролази током развића, пубертет и полна зрелост.	- истражује особине живих бића према упутствима наставника и води рачуна о безбедности током рада - групише жива бића према њиховим заједничким особинама - одабира макро-морфолошки видљиве особине важне за класификацију живих бића	БИ.1.1.1; БИ.1.1.2; БИ.1.1.3; БИ.1.1.4; БИ.2.1.1; БИ.2.1.2; БИ.2.1.3; БИ.2.1.4; БИ.3.1.1; БИ.3.1.2; БИ.3.1.3; БИ.3.1.4; БИ.1.6.1; БИ.1.6.2; БИ.1.6.3; БИ.1.6.4; БИ.2.6.1; БИ.2.6.2; БИ.2.6.3; БИ.2.6.4; БИ.3.6.1; БИ.3.6.2; БИ.3.6.3; БИ.3.6.4;
2.	Живот у воденој и копненој средини- изглед прилагођености на начин живота. Живот у води- изглед, прилагођености на начин живота. Живот на копну - изглед, прилагођености на начин живота. Живот под земљом- изглед, прилагођености на начин живота	- идентификује основне прилагођености спољашње грађе на услове животне средине, укључујући и основне односе исхране и распрострањење и једноставним цртежом прикаже биолошке објекте које посматра и истражује и означи кључне детаље	БИ.1.2.1; БИ.1.2.2; БИ.1.2.3; БИ.1.2.4; БИ.2.2.1; БИ.2.2.2; БИ.2.2.3; БИ.2.2.4; БИ.3.2.1; БИ.3.2.2; БИ.3.2.3; БИ.3.2.4; БИ.1.6.1; БИ.1.6.2; БИ.1.6.3; БИ.1.6.4; БИ.2.6.1; БИ.2.6.2; БИ.2.6.3; БИ.2.6.4; БИ.3.6.1; БИ.3.6.2; БИ.3.6.3; БИ.3.6.4;
3.	Преношење особина са родитеља на потомке. Разлике родитеља и потомака. Разлике полног и бесполог размножавања у настанку варијабилности. Јединке унутар једне врсте се међусобно разликују (варијабилност)-узроци варијабилности, наслеђивање и утицај	- прикупља податке о варијабилности организама унутар једне врсте - табеларно и графички их представља и изводи једноставне закључке - разликује наследне особине и особине које су резултат деловања средине - на моделима из свакодневног живота поставља једноставне	БИ.1.3.1; БИ.1.3.2; БИ.1.3.3; БИ.1.3.4; БИ.2.3.1; БИ.2.3.2; БИ.2.3.3; БИ.2.3.4; БИ.3.3.1; БИ.3.3.2; БИ.3.3.3; БИ.3.3.4; БИ.1.6.1; БИ.1.6.2; БИ.1.6.3; БИ.1.6.4; БИ.2.6.1; БИ.2.6.2; БИ.2.6.3; БИ.2.6.4; БИ.3.6.1; БИ.3.6.2; БИ.3.6.3; БИ.3.6.4;

	средине на развиће сваке јединке. Варијабилност унутар врсте је предуслов за еволуцију	предпоставке, огледом испитује утицај срединског фактора на ненаследне особине живих бића и критички сагледава резултате - користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата	
4.	Жива бића из непосредног окружења. Позитиван и негативан утицај људи на животну средину и жива бића. Заштита живих бића и животне средине. Пројекат очувања животне средине у мом крају. Дивље животиње као кућни љубимци- да или не. Значај врста за човека (самоникло јестиво, отровно, лековито биље, животиње као храна и могући преносиоци болести, отровне животиње)	- доведе у везу промене у спољашњој средини (укључујући утицај човека) са губитком разноврсности живих бића на Земљи - направи разлику између одговорног и нродговорног односа према живим бићима у непосредном окружењу - предлаже акције бриге о биљкама и животињама у непосредном окружењу, учествује у њима, сарађује са осталим учесницима и решава конфликте на ненасиљан начин - илуструје примерима деловање људи на животну средину и процењује последице таквих дејстава	БИ.1.4.1; БИ.1.4.2; БИ.1.4.3; БИ.1.4.4; БИ.2.4.1; БИ.2.4.2; БИ.2.4.3; БИ.2.4.4; БИ.3.4.1; БИ.3.4.2; БИ.3.4.3; БИ.3.4.4; БИ.1.6.1; БИ.1.6.2; БИ.1.6.3; БИ.1.6.4; БИ.2.6.1; БИ.2.6.2; БИ.2.6.3; БИ.2.6.4; БИ.3.6.1; БИ.3.6.2; БИ.3.6.3; БИ.3.6.4;
5.	- Здрава исхрана и унос воде. Енергетски напаци Штетност дуванског дима и психоактивних супстанци. Физичка активност и здравље. Промене у пубертету и последице преурањеног ступања у сексуалне односе.	- Идентификује елементе здравог начина живота и у односу на њих уме да процени сопствене животне навике и избегава ризична понашања	БИ.1.3.1; БИ.1.3.2; БИ.1.3.3; БИ.1.3.4; БИ.2.3.1; БИ.2.3.2; БИ.2.3.3; БИ.2.3.4; БИ.3.3.1; БИ.3.3.2; БИ.3.3.3; БИ.3.3.4; БИ.1.6.1; БИ.1.6.2; БИ.1.6.3; БИ.1.6.4; БИ.2.6.1; БИ.2.6.2; БИ.2.6.3; БИ.2.6.4; БИ.3.6.1; БИ.3.6.2; БИ.3.6.3; БИ.3.6.4;

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.-5.	Активности ученика обухватају различите ученичке активности у току часа попут: посматрања, слушања, бележења, закључивања, експериментални рад, анализирање, класификовање, упоређивање, репавање тестова, квизова,	Активности наставника обухватају предавање, демонстрирање, вођење дебате, координаторство у ученичким активностима, остваривање ауторитета у образовном и васпитном смислу, оцењивање...	монолошка, дијалогска, текст метод, самостални радови ученика, практични рад, демонстрациона, комбиновани рад, ИКТ методе. ----- фронтални, рад у групи или у аровима, индивидуални или комбиновани метод рада. ----- учбеник и радна свеска из биологије штампани, електронски учбеник, паметна табла, лаптоп, пројектор, интернет, биолошки модели, микроскоп, постери, различита биолошка литература попут енциклопедија у кабинету

	укрптеница, одговарање...		биологије или из школске библиотеке, научни часописи, различити мултимедијални садржаји и апликације...

Начин процене/ провере остварености постигнућа проверавамо различитим захевима које представљамо пред ученике, водећи рачуна који ниво желимо да проверимо. Проверавање може бити усмено и писмено. Пожељно је да се приликом оцењивања користе оба начина проверавања. Без обзира на тип провере важно је да код ученика развијемо логичко размишљање и повезивање.

Корелација: српски језик, хемија, географија, физика, историја,...

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: У остваривању наставе потребно је подстицати радозналост, аргументовање, креативност, рефлексивност, истрајност, одговорност, аутономно мишљење, сарадњу, једнакост међу половима, уважавање и прихватање различитости. Препоручује се максимално коришћење ИКТ решења јер се могу превазићи материјална, просторна и друга ограничења; рачунарске симулације и апликације за андроид уређаје; домаћи и међународни сајтови и портали.

Током рада ученици би требало да користе лабораторијски прибор (пинцете, капаљке, лабораторијске чаше, сахатно стакло и сл.) и опрему за теренски рад у мери у којој је школа опремљена. У случају да прибор не постоји, може се надоместити предметима за свакодневну употребу (пинцете, капалице са флашице за лек...). Табеларно и графичко приказивање резултата, са обавезним извођењем закључака, би требало практиковати увек када се прикупљају подаци. Препорука је да се ИКТ користи за прикупљање, обраду података и представљање резултата истраживања или огледа, када се ученици оспособе за њено коришћење на часовима предмета Информатика и рачунарство и Техника и технологија. У настави оријентисаној на постизање исхода користе се активни начини учења, као што је комбинација програмиране наставе (програмиран материјал многи наставници остављају на друштвеним мрежама или сајтовима школа, па се њихови ученици служе њима и уче темпом који им одговара) и проблемске наставе (на часу ученици, користећи стечена знања, решавају проблем који наставник формулише) или учење путем открића (наставник инструкцијама усмерава ученике који самостално истражују, структуришу чињенице и извлаче закључке; тако сами упознају стратегије учења и методе решавања проблема, што омогућава развој унутрашње мотивације, дивергентног мишљења, које отвара нове идеје и могућа решења проблема).

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„БИГЗ школство ”	<i>Биологија 5, уџбеник за пети разред основне школе</i>	Дејан Бошковић
	<i>Биологија 5, Радна свеска из биологије за пети разред основне школе</i>	

Шести разред

Фонд часова: 72/2

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: **88/2017, 27/2018, 10/2019.**

Циљ учења Биологије је да ученик, изучавањем биолошких процеса и живих бића у интеракцији са животном средином, развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.

Бр.теме	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	ФОНД ЧАСОВА
1.	ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	36
2.	ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	16
3.	НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	6
4.	ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОГ СВЕТА	6
5.	ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	8
УКУПНО		72

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	Грађа живих бића-унутрашња и спољашња .Грађа људског тела,хијерархијски низ од организма до ћелије. Једноћелијски организми-бактерија,амеба,ћелија квасца.Удруживање ћелија у колоније.Вишећелијски организми-одабрани примери гљива,биљака и животиња. Основне животне функције на нивоу организма:исхрана,дисање,транспорт и елиминација штетних супстанци,размножавање. Разлика у грађи биљака,гљива и животиња и начину функционисања,као и сличности и разлике у обављању животних процеса Откриће ћелије и микроскопа. Основна грађа ћелије(мембрана,цитоплазма,једро,митохондрије,хлоропласти) Разлика између бактеријске,биљне и животињске ћелије.Ћелијско дисање,стварање енергије,основне чињенице о фотосинтези.	-упореди грађу животиња, биљака и бактерија на нивоу ћелије и нивоу организма; -повеже грађу и животне процесе на нивоу ћелије и нивоу организма; -цртежом или моделом прикаже основне елементе грађе ћелије једноћелијских и вишећелијских организама; -користи лабораторијски прибор и школски микроскоп за израду и посматрање готових и самостално израђених препарата; -користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата -одреди положај органа човека и њихову улогу, -табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке, -разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени.	БИ.1.2.1; БИ.1.2.2; БИ.1.2.3; БИ.1.2.4; БИ.2.2.1; БИ.2.2.2 ;БИ.2.2.3; БИ.2.2.4; БИ.3.2.1; БИ.3.2.2; БИ.3.2.3; БИ.1.6.1; БИ.1.6.2; БИ.1.6.3; БИ.2.6.1; БИ.2.6.2; БИ.2.6.3; БИ.3.6.1; БИ.3.6.2; БИ.3.6.3;
2.	Популација,станиште,еколошке нише,екосистем,адаптације,животне форме,трофички односи-ланци исхране Абиотички и биотички фактори.Значај абиотичких и биотичких фактора.Антропогрни фактор и облици загађења. Угрожавање живих бића и њихова заштита	-Направи разлику између животне средине,станишта,популације екосистема и еколошке нише -размотри односе међу члановима једне популације,као и односе између различитих популација на конкретним примерима -илуструје примерима међусобни утицај живих бића и узајамни однос са животном средином	БИ.1.4.1; БИ.1.4.2; БИ.1.4.3; БИ.1.4.4 ;БИ.2.4.1;БИ.2.4.2; БИ.2.4.3; БИ.2.4.4; БИ.3.4.1; БИ.3.4.2; БИ.3.4.3; БИ.3.4.4; БИ.3.4.5 БИ.1.6.1; БИ.1.6.2; БИ.1.6.3; БИ.2.6.1; БИ.2.6.2; БИ.2.6.3; БИ.3.6.1; БИ.3.6.2; БИ.3.6.3;
3.	Наследни материјал(ДНК,гени).Телесне и полне ћелије. Пренос наследног материјала. Наследне особине(веза између гена и особина,утицај спољашње средине) Индивидуална варијабилност	-истражи утицај средине на испољавање особина,поштујући принципе научног метода	БИ.1.3.1; БИ.1.3.2; БИ.1.3.3; БИ.1.3.3; БИ.1.3.4; БИ.1.3.5; БИ.2.3.1; БИ.2.3.2; БИ.2.3.3; БИ.2.3.4;

	Природна селекција на одабраним примерима.Вештачка селекција.Значај гајених биљака и припотмљених животиња за човека	-идентификује примере природне и вештачке селекције у окружењу и у задатом тексту/илустрацији -повеже еволутивне промене са наследном варијабилношћу и природном селекцијом	БИ.3.3.1; БИ.3.3.2; БИ.3.3.3; БИ.3.3.4; БИ.1.6.1; БИ.1.6.2; БИ.1.6.3; БИ.2.6.1; БИ.2.6.2; БИ.2.6.3; БИ.3.6.1; БИ.3.6.2; БИ.3.6.3;
4.	Постанак живота на Земљи(прве ћелије без једра,постанак ћелија са једром појава вишећеличности. „Дрво живота“(заједничко порекло и основни принципи филогеније,сличност и сродност). Организми без једра. Организми са једром. Положај основних група једноћелијских и вишећелијских организама на „дрвету живота“	-групише организме према особинама које указују на заједничко порекло на Земљи -одреди положај непознате врсте на дрвету живота на основу основних карактеристика једноћелијских и вишећелијских организама	БИ.1.1.1; БИ.1.1.2; БИ.1.1.3; БИ.1.1.4; БИ.2.1.1; БИ.2.1.2; БИ.2.1.3; БИ.2.1.4; БИ.3.1.1; БИ.3.1.2; БИ.3.1.3 БИ.1.6.1; БИ.1.6.2; БИ.1.6.3; БИ.2.6.1; БИ.2.6.2; БИ.2.6.3; БИ.3.6.1; БИ.3.6.2; БИ.3.6.3;
5.	Обољења која изазивају,односно преносе бактерије и животиње Бактерије и антибиотици. Путеви преношења заразних болести. Повреде и прва помоћ:повреде коже,убоди инсеката и других бескичмењака,тровање храном,сунчаница,топлотни удар.Превенција и понашање у складу са климатским параметрима. Последице болести зависности-алкохолизам	-прикупи податке о радовима научника који су допренили изучавању људског здравља и изнесе свој став о значају њихових истраживања -одржава личну хигијену и хигијену личног простора у циљу спречавања ширења инфекција -доведе у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци -збрине површинске озледе коже,укаже прву помоћ у случају убода инсекта,сунчанице и топлотног удара и затражи лекарску помоћ кад процени да је потребна -повеже узроке нарушавања животне средине са последицама по животну средину и људско здравље и делује личним примером у циљу заштите животне средине	БИ.1.5.1; БИ.1.5.2; БИ.1.5.3; БИ.1.5.4; БИ.2.5.1; БИ.2.5.2; БИ.2.5.3; БИ.2.5.4; БИ.3.5.1; БИ.3.5.2; БИ.3.5.3; БИ.3.5.4; БИ.3.5.5; БИ.1.6.1; БИ.1.6.2; БИ.1.6.3; БИ.2.6.1; БИ.2.6.2; БИ.2.6.3; БИ.3.6.1; БИ.3.6.2; БИ.3.6.3;

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.-5.	Активности ученика обухватају различите ученичке активности у току часа попут: посматрања, слушања, бележења, закључивања, експериментални рад, анализирање, класификовање, упоређивање, репавање тестова, квизова, укрпница, одговарање...	Активности наставника обухватају предавање, демонстрирање, вођење дебате, координаторство у ученичким активностима, остваривање ауторитета у образовном и васпитном смислу, оцењивање...	монолошка, дијалошка, текст метод, самостални радови ученика, практични рад, демонстрациона, комбиновани рад, ИКТ методе. ----- фронтални, рад у групи или у аровима, индивидуални или комбиновани метод рада. ----- учбеник и радна свеска из биологије штампани, електронски учбеник, паметна табла, лаптоп, пројектор, интернет, биолошки модели, микроскоп, постери, различита биолошка литература попут енциклопедија у кабинету биологије или из школске библиотеке, научни часописи, различити мултимедијални садржаји и апликације...

Начин процене/ провере остварености постигнућа проверавамо различитим захевима које представљамо пред ученике, водећи рачуна који ниво желимо да проверимо. Проверавање може бити усмено и писмено. Пожељно је да се приликом оцењивања користе оба начина проверавања. Без обзира на тип провере важно је да код ученика развијемо логичко размишљање и повезивање.

Корелација: српски језик, хемија, географија, физика, историја,...

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: У остваривању наставе потребно је подстицати радозналост, аргументовање, креативност, рефлексивност, истрајност, одговорност, аутономно мишљење, сарадњу, једнакост међу половима, уважавање и прихватање различитости. Препоручује се максимално коришћење ИКТ решења јер се могу превазићи материјална, просторна и друга ограничења; рачунарске симулације и апликације за андроид уређаје; домаћи и међународни сајтови и портали.

Током рада ученици би требало да користе лабораторијски прибор (пинцете, капаљке, лабораторијске чаше, сахатно стакло и сл.) и опрему за теренски рад у мери у којој је школа опремљена. У случају да прибор не постоји, може се надоместити предметима за свакодневну употребу (пинцете, капалице са флашице за лек...). Табеларно и графичко приказивање резултата, са обавезним извођењем закључака, би требало практиковати увек када се прикупљају подаци. Препорука је да се ИКТ користи за прикупљање, обраду података и представљање резултата истраживања или огледа, када се ученици оспособе за њено коришћење на часовима предмета

Информатика и рачунарство и Техника и технологија. У настави оријентисаној на постизање исхода користе се активни начини учења, као што је комбинација програмиране наставе (програмиран материјал многи наставници остављају на друштвеним мрежама или сајтовима школа, па се њихови ученици служе њима и уче темпом који им одговара) и проблемске наставе (на часу ученици, користећи стечена знања, решавају проблем који наставник формулише) или учење путем открића (наставник инструкцијама усмерава ученике који самостално истражују, структуришу чињенице и извлаче закључке; тако сами упознају стратегије учења и методе решавања проблема, што омогућава развој унутрашње мотивације, дивергентног мишљења, које отвара нове идеје и могућа решења проблема).

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„БИГЗ школство ”	<i>Биологија 6, уџбеник за шести разред основне школе</i>	Дејан Бошковић
	<i>Биологија 6, Радна свеска из биологије за шести разред основне школе</i>	

Седми разред

Фонд часова: 72/2

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: **10/2019, 18/2018, 5/2019.**

Циљ учења Биологије је да ученик, изучавањем биолошких процеса и живих бића у интеракцији са животном средином, развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.

Бр.теме	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	ФОНД ЧАСОВА
1.	НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	10
	ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	32

2.		
3.	ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	11
4.	ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	12
5.	ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	7
УКУПНО		72

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	Улога и значај једра у метаболизму ћелије. Деоба ћелије (хромозоми, настајање телесних и полних ћелија). ДНК и појам гена (алел, генотип, фенотип) Прво Менделово правило, крвне групе, трансфузија и трансплантација. Наслеђивање пола. Наследне болести. Животни циклуси биљака и животиња. Смена генерација. Једнополни и двополни организми. Значај и улога полног размножавања	– прикупи и анализира податке о животним циклусима почевши од оплођења; – упореди бесполно и полно размножавање; – идентификује разлике између митозе и мејозе на основну промене броја хромозома и њихове улоге у развићу и репродукцији; – одреди однос између гена и хромозома и основну улогу генетичког материјала у ћелији; – шематски прикаже наслеђивање пола и других особина према првом Менделовом правилу;	БИ.1.3.1; БИ.1.3.2; БИ.1.3.3; БИ.1.3.4; БИ.2.3.1; БИ.2.3.2; БИ.2.3.3; БИ.2.3.4; БИ.3.3.1; БИ.3.3.2; БИ.3.3.3; БИ.3.3.4; БИ.1.6.1; БИ.1.6.2; БИ.1.6.3; БИ.1.6.4; БИ.2.6.1; БИ.2.6.2; БИ.2.6.3; БИ.2.6.4; БИ.3.6.1; БИ.3.6.2; БИ.3.6.3; БИ.3.6.4;
2.	Основни принципи организације живих бића. Појам симетрије – типични примери код једноћелијских и вишећелијских организама; биолошки значај. Симетрија, цефализација и сегментација код животиња. Присуство/одсуство биљних органа, (симетрија и сегментација код биљака). Ћелије са специфичном функцијом: мишићне, крвне, нервне, ћелије затваранице... Грађа и улога ткива, органа, органских система и значај за функционисање организма. Компаративни преглед грађе главних група биљака, гљива и животиња – сличности и разлике у обављању основних животних	– одреди положај организма на дрвету живота на основу прикупљених и анализираних информација о његовој грађи; – упореди организме на различитим позицијама на „дрвету живота“ према начину на који обављају животне процесе; – користи микроскоп за посматрање грађе гљива, биљних и животињских ткива;	БИ.1.2.1; БИ.1.2.2; БИ.1.2.3; БИ.1.2.4; БИ.2.2.1; БИ.2.2.2; БИ.2.2.3; БИ.2.2.4; БИ.3.2.1; БИ.3.2.1; БИ.3.2.3; БИ.3.2.4; БИ.1.6.1; БИ.1.6.2; БИ.1.6.3; БИ.1.6.4; БИ.2.6.1; БИ.2.6.2; БИ.2.6.3; БИ.2.6.4; БИ.3.6.1; БИ.3.6.2; БИ.3.6.3; БИ.3.6.4;

	процеса на методски одабраним представницима		
3.	Основни принципи систематике (Карл Лине, биномна номенклатура). Приказ разноврсности живота кроз основне систематске категорије до нивоа кола и класе. Докази еволуције, фосили и тумачење филогенетских низова (предачке и потомачке форме, прелазни фосили)	– разврста организме према задатим критеријумима применом дихотомних кључева; – повеже принципе систематике са филогенијом и еволуцијом на основу данашњих и изумрлих врста – фосила;	БИ.1.1.1; БИ.1.1.2; БИ.1.1.3; БИ.1.1.4; БИ.2.1.1; БИ.2.1.2; БИ.2.1.3; БИ.2.1.4; БИ.3.1.1; БИ.3.1.2; БИ.3.1.3; БИ.3.1.4; БИ.1.6.1; БИ.1.6.2; БИ.1.6.3; БИ.1.6.4; БИ.2.6.1; БИ.2.6.2; БИ.2.6.3; БИ.2.6.4; БИ.3.6.1; БИ.3.6.2; БИ.3.6.3; БИ.3.6.4;
4.	Састав и структура популација. Популациона динамика (природни прираштај и миграције). Абиотички фактори и биотички односи као чиниоци природне селекције (адаптације). Мреже исхране. Животне области. Конвергенција и дивергенција животних форми. Заштита природе. Заштита биодиверзитета.	– идентификује основне односе у биоценози на задатим примерима; – илуструје примерима однос између еколошких фактора и ефеката природне селекције; – упоређи прикупљене податке о изабраној врсти и њеној бројности на различитим стаништима; – повеже утицај абиотичких чинилаца у одређеној животној области – биому са животним формама које га насељавају; – анализира разлику између сличности и сродности организама на примерима конвергенције и дивергенције; – идентификује трофички ниво организма у мрежи исхране; – предложи акције заштите биодиверзитета и учествује у њима;	БИ.1.4.1; БИ.1.4.2; БИ.1.4.3; БИ.1.4.4; БИ.2.4.1; БИ.2.4.2; БИ.2.4.3; БИ.2.4.4; БИ.3.4.1; БИ.3.4.2; БИ.3.4.3; БИ.3.4.4; БИ.1.6.1; БИ.1.6.2; БИ.1.6.3; БИ.1.6.4; БИ.2.6.1; БИ.2.6.2; БИ.2.6.3; БИ.2.6.4; БИ.3.6.1; БИ.3.6.2; БИ.3.6.3; БИ.3.6.4;
5.	Примери наследних болести. Особине и грађа вируса. Болести изазване вирусима. Имунитет, вакцине. Пулс и крвни притисак. Прва помоћ: повреде крвних судова (практичан рад). Принципи уравнотежене исхране и поремећаји у исхрани. Значај правилног чувања, припреме и хигијене намирница; тровање храном. Промене у адолесценцији. Здрави стилови живота (сан, кондиција, итд). Последице болести зависности – наркоманија	– анализира задати јеловник са аспекта уравнотежене и разноврсне исхране; – идентификује поремећаје исхране на основу типичних симптома (гојазност, анорексија, булимија); – планира време за рад, одмор и рекреацију; – доведе у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци; – аргументује предности вакцинације; – примени поступке збрињавања лакших облика крварења; – расправља о различитости међу људима са аспекта генетичке варијабилности, толеранције и прихватања различитости.	БИ.1.3.1; БИ.1.3.2; БИ.1.3.3; БИ.1.3.4; БИ.2.3.1; БИ.2.3.2; БИ.2.3.3; БИ.2.3.4; БИ.3.3.1; БИ.3.3.2; БИ.3.3.3; БИ.3.3.4; БИ.1.6.1; БИ.1.6.2; БИ.1.6.3; БИ.1.6.4; БИ.2.6.1; БИ.2.6.2; БИ.2.6.3; БИ.2.6.4; БИ.3.6.1; БИ.3.6.2; БИ.3.6.3; БИ.3.6.4;

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.-5.	Активности ученика обухватају различите ученичке активности у току часа попут: посматрања, слушања, бележења, закључивања, експериментални рад, анализирање, класификовање, упоређивање, репавање тестова, квизова, укрпница, одговарање...	Активности наставника обухватају предавање, демонстрирање, вођење дебате, координаторство у ученичким активностима, остваривање ауторитета у образовном и васпитном смислу, оцењивање...	монолошка, дијалошка, текст метод, самостални радови ученика, практични рад, демонстрациона, комбиновани рад, ИКТ методе. ----- фронтални, рад у групи или у аровима, индивидуални или комбиновани метод рада. ----- уџбеник и радна свеска из биологије штампани, електронски уџбеник, паметна табла, лаптоп, пројектор, интернет, биолошки модели, микроскоп, постери, различита биолошка литература попут енциклопедија у кабинету биологије или из школске библиотеке, научни часописи, различити мултимедијални садржаји и апликације...

Начин процене/ провере остварености постигнућа проверавамо различитим захевима које представљамо пред ученике, водећи рачуна који ниво желимо да проверимо. Проверавање може бити усмено и писмено. Пожељно је да се приликом оцењивања користе оба начина проверавања. Без обзира на тип провере важно је да код ученика развијемо логичко размишљање и повезивање.

Корелација: српски језик, хемија, географија, физика, историја,...

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: У остваривању наставе потребно је подстицати радозналост, аргументовање, креативност, рефлексивност, истрајност, одговорност, аутономно мишљење, сарадњу, једнакост међу половима, уважавање и прихватање различитости. Препоручује се максимално коришћење ИКТ решења јер се могу превазићи материјална, просторна и друга ограничења; рачунарске симулације и апликације за андроид уређаје; домаћи и међународни сајтови и портали.

Током рада ученици би требало да користе лабораторијски прибор (пинцете, капаљке, лабораторијске чаше, сахатно стакло и сл.) и опрему за теренски рад у мери у којој је школа опремљена. У случају да прибор не постоји, може се надоместити предметима за свакодневну употребу (пинцете, капалице са флашице за лек...). Табеларно и графичко приказивање резултата, са обавезним извођењем закључака, би требало практиковати увек када се прикупљају подаци. Препорука је да се ИКТ користи за прикупљање, обраду података и представљање резултата истраживања или огледа, када се ученици оспособе за њено коришћење на часовима предмета

Информатика и рачунарство и Техника и технологија. У настави оријентисаној на постизање исхода користе се активни начини учења, као што је комбинација програмиране наставе (програмиран материјал многи наставници остављају на друштвеним мрежама или сајтовима школа, па се њихови ученици служе њима и уче темпом који им одговара) и проблемске наставе (на часу ученици, користећи стечена знања, решавају проблем који наставник формулише) или учење путем открића (наставник инструкцијама усмерава ученике који самостално истражују, структуришу чињенице и извлаче закључке; тако сами упознају стратегије учења и методе решавања проблема, што омогућава развој унутрашње мотивације, дивергентног мишљења, које отвара нове идеје и могућа решења проблема).

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„БИГЗ школство ”	<i>Биологија 7, уџбеник за седми разред основне школе</i>	Дејан Бошковић
	<i>Биологија 7, Радна свеска из биологије за седми разред основне школе</i>	

Осми разред

Фонд часова: 68/2

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: 88/17, 27/18 – др. закон и 10/19.

Циљ учења Биологије је да ученик, изучавањем биолошких процеса и живих бића у интеракцији са животном средином, развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.

Бр.теме	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	ФОНД ЧАСОВА
1.	ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	26

2.	ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	9
3.	ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	7
4.	НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	7
5.	ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	19
УКУПНО		72

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГЊУЋА УЧЕНИКА
1.	Улога и значај појединих ћелијских органела у метаболизму ћелије: једро, ендоплазмични ретикулум, рибозоми, хлоропласти, центриоле, лизозоми. Матичне ћелије – ћелије програмиране за различите функције. Принцип економичности грађе и функције живих бића Улога и значај ензима. Ендокрини систем и хуморална регулација. Регулаторна улога хормона биљака и животиња. Надражљивост, проводљивост, контрактилност. Чулно-нервни систем животиња. Рефлексни лук. Поремећаји функције ендокриног система, нервног система и чула. Неуротрансмитери, нервни импулси, драж, надражај. Хомеостаза – принцип повратне спреге. Фотосинтеза. Ћелијско дисање. Транспирација. Температурна регулација.	Ученик треба да: – повеже грађу ћелијских органела са њиховом улогом у метаболизму ћелије; – повеже однос површине и запремине ћелије и тела са начином обављања основних животних функција; – идентификује регулаторне механизме у одржавању хомеостазе; – илуструје примерима везу између физиолошких одговора живих бића и промена у спољашњој средини;	БИ.1.2.1; БИ.1.2.2; БИ.1.2.3; БИ.1.2.4; БИ.1.2.5; БИ.1.2.6; БИ.1.2.7; БИ.2.1.1; БИ.2.1.2; БИ.2.2.1; БИ.2.2.4; БИ.2.2.7; БИ.2.2.8; БИ.2.2.9; БИ.3.2.6; БИ.3.2.7; БИ.3.1.1; БИ.3.1.2; БИ.3.2.4; БИ.3.3.2.
2.	Резултати стандардних лабораторијских анализа крви и урина. Биолошки смисао адолесценције (родни и полни идентитет у контексту хормонске активности и индивидуалне генетичке варијабилности). Заштита од полно преносивих болести контрацепција.	– одговорно се односи према свом здрављу; – изрази критички став према медијским садржајима који се баве здравим стиловима живота; – повеже промене настале у пубертету са деловањем хормона;	БИ.1.5.1; БИ.1.5.2; БИ.1.5.4; БИ.1.5.5; БИ.1.5.6; БИ.1.5.7; БИ.1.5.8; БИ.1.5.9; БИ.1.5.10; БИ.1.5.11; БИ.1.5.13; БИ.2.1.4; БИ.3.2.8;

	Одговорност за сопствено здравље.	– идентификује поремећаје у раду органа и система органа изазваних нездравим начином живота;	БИ.3.5.1; БИ.3.5.2; БИ.3.5.3; БИ.3.5.4; БИ.3.5.5; БИ.3.5.6; БИ.3.5.8.
3.	„Календар живота“, еволуција различитих група организама кроз геолошка доба и велика изумирања. Значај алги (цијанобактерија) и биљака за продукцију O ₂ и озонског омотача, као заштита од УВ зрака, и услов за развој осталих живих бића. Строматолити. Излазак из воде на копно.	– доведе у везу промене животних услова са еволуцијом живота на планети; – истражи давно нестале екосистеме;	БИ.1.1.1; БИ.1.1.2; БИ.1.1.3; БИ.2.3.5;
4.	Улуткавање и пресвлачење инсеката. Пубертет и адолесценција човека. Цветање, плодношење и сазревање плодова биљака. Теорија еволуције. Постанак нових врста кроз еволуционе процесе. Еволуција човека.	– повеже промене које се догађају организму током животног циклуса са активностима гена; – повеже промене наследног материјала са настанком нових врста путем природне селекције;	БИ.1.1.5; БИ.1.3.8; БИ.1.3.9; БИ.1.3.10; БИ.2.3.6; БИ.2.5.4; БИ.3.1.5; БИ.3.2.3; БИ.3.2.5; БИ.3.3.5; БИ.3.3.6.
5.	Еволуција и развој екосистема. Концепт климакса. Циклуси кружења основних супстанци у природи (H ₂ O, C, N) и њихова повезаност. Азотофиксација, микориза, симбиоза, симбионтски организми (лишајеви). Ограниченост ресурса (капацитет средине) и одрживи развој. Нестанак врста и фактори угрожавања (Н.І.Р.Р.О. концепт). Типични екосистеми Србије. Ретке и угрожене врсте Србије. Интродукције и реинтродукције и инвазивне врсте. Последице глобалних промена.	– установи узрочно-последичну везу између губитака врста у екосистему и негативних последица у преносу супстанце и енергије у мрежама исхране; – критички процени последице људских делатности у односу на расположиве ресурсе на Земљи; – повеже утицај еколошких чинилаца са распоредом карактеристичних врста које насељавају простор Србије; – истражи присуство инвазивних врста у својој околини и вероватне путеве насељавања; – истражи разлоге губитка биодиверзитета на локалном подручју.	БИ.1.4.1; БИ.1.4.2; БИ.1.4.3; БИ.1.4.4; БИ.1.4.5; БИ.1.4.6; БИ.1.4.7; БИ.1.4.8; БИ.2.4.3; БИ.2.4.4; БИ.2.4.5; БИ.2.5.6; БИ.2.4.8; БИ.2.4.9; БИ.3.4.1; БИ.3.4.2; БИ.3.4.3; БИ.3.4.4; БИ.3.4.5; БИ.3.4.6; БИ.3.4.7; БИ.3.4.8.

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.-5.	Активности ученика обухватају различите ученичке активности у току часа попут: посматрања, слушања, бележења, закључивања, експериментални рад, анализирање, класификовање, упоређивање, репавање тестова, квизова, укрпница, одговарање...	Активности наставника обухватају предавање, демонстрирање, вођење дебате, координаторство у ученичким активностима, остваривање ауторитета у образовном и васпитном смислу, оцењивање...	монолошка, дијалошка, текст метод, самостални радови ученика, практични рад, демонстрациона, комбиновани рад, ИКТ методе. ----- фронтални, рад у групи или у аровима, индивидуални или комбиновани метод рада. ----- учбеник и радна свеска из биологије штампани, електронски учбеник, паметна табла, лаптоп, пројектор, интернет, биолошки модели, микроскоп, постери, различита биолошка литература попут енциклопедија у кабинету биологије или из школске библиотеке, научни часописи, различити мултимедијални садржаји и апликације...

Начин процене/ провере остварености постигнућа проверавамо различитим захевима које представљамо пред ученике, водећи рачуна који ниво желимо да проверимо. Проверавање може бити усмено и писмено. Пожељно је да се приликом оцењивања користе оба начина проверавања. Без обзира на тип провере важно је да код ученика развијемо логичко размишљање и повезивање.

Корелација: српски језик, хемија, географија, физика, историја,...

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: У остваривању наставе потребно је подстицати радозналост, аргументовање, креативност, рефлексивност, истрајност, одговорност, аутономно мишљење, сарадњу, једнакост међу половима, уважавање и прихватање различитости. Препоручује се максимално коришћење ИКТ решења јер се могу превазићи материјална, просторна и друга ограничења; рачунарске симулације и апликације за андроид уређаје; домаћи и међународни сајтови и портали.

Током рада ученици би требало да користе лабораторијски прибор (пинцете, капаљке, лабораторијске чаше, сахатно стакло и сл.) и опрему за теренски рад у мери у којој је школа опремљена. У случају да прибор не постоји, може се надоместити предметима за свакодневну употребу (пинцете, капалице са флашице за лек...). Табеларно и графичко приказивање резултата, са обавезним извођењем закључака, би требало практиковати увек када се прикупљају подаци. Препорука је да се ИКТ користи за прикупљање, обраду података и представљање резултата истраживања или огледа, када се ученици оспособе за њено коришћење на часовима предмета

Информатика и рачунарство и Техника и технологија. У настави оријентисаној на постизање исхода користе се активни начини учења, као што је комбинација програмиране наставе (програмиран материјал многи наставници остављају на друштвеним мрежама или сајтовима школа, па се њихови ученици служе њима и уче темпом који им одговара) и проблемске наставе (на часу ученици, користећи стечена знања, решавају проблем који наставник формулише) или учење путем открића (наставник инструкцијама усмерава ученике који самостално истражују, структуришу чињенице и извлаче закључке; тако сами упознају стратегије учења и методе решавања проблема, што омогућава развој унутрашње мотивације, дивергентног мишљења, које отвара нове идеје и могућа решења проблема).

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„БИГЗ школство ”	<i>Биологија 8, уџбеник за осми разред основне школе</i>	Дејан Бошковић
	<i>Биологија 8, Радна свеска из биологије за осми разред основне школе</i>	

10. Хемија

Седми разред

Фонд часова: 72/2

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: 5/2019.

Циљ учења Хемије је да ученик развије систем основних хемијских појмова и вештине за правилно руковање лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, да се оспособи за примену стеченог знања и вештина за решавање проблема у свакодневном животу и наставку образовања, да развије способности апстрактног и критичког мишљења, способности за сарадњу и тимски рад, и одговоран однос према себи, другима и животној средини.

Основна школа
„Јован Цвијић“
Костолац

Бр.теме	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	ФОНД ЧАСОВА
1.	ХЕМИЈА КАО ЕКСПЕРИМЕНТАЛНА НАУКА И ХЕМИЈА У СВЕТУ ОКО НАС	5
2.	ХЕМИЈСКА ЛАБОРАТОРИЈА	8
3.	АТОМИ И ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТИ	11
4.	МОЛЕКУЛИ ЕЛЕМЕНАТА И ЈЕДИЊЕЊА, ЈОНИ И ЈОНСКА ЈЕДИЊЕЊА	10
5.	ХОМОГЕНЕ И ХЕТЕРОГЕНЕ СМЕШЕ	12
6.	ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ И ХЕМИЈСКЕ ЈЕДНАЧИНЕ	6
7.	ИЗРАЧУНАВАЊА У ХЕМИЈИ	8
8.	ВОДОНИК И КИСЕОНИК, И ЊИХОВА ЈЕДИЊЕЊА; СОЛИ	12
УКУПНО		72

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГЊУЋА УЧЕНИКА
1.	Предмет изучавања хемије. Везе између хемије и других наука. Примена хемије у различитим делатностима и свакодневном животу. Супстанца. Врсте супстанци: хемијски елементи, хемијска једињења и смеше. Демонстрациони огледи: демонстрирање узорака елемената, једињења и смеша.	-идентификује и објашњава појмове који повезују хемију са другим наукама и различитим професијама и принципима одрживог развоја; -разуме значај хемије за развој технологије и развој друштва уопште; -разликује елементе од једињења на примерима супстанци из окружења; -зна да постоји 118 елемената и да постоји могућност откривања нових; -закључује на основу огледа да елементи у једињењима не задржавају своја својства; -разликује једињења од смеша; -препознају примере смеша у свакодневном окружењу;	. ХЕ.1.1.1; ХЕ.1.1.2; ХЕ.1.1.3; ХЕ.1.1.4; ХЕ.1.1.8; ХЕ.1.1.12; ХЕ.1.5.1; ХЕ.1.6.1; ХЕ.1.6.2. ХЕ.2.1.2; ХЕ.2.6.3 ХЕ.3.1.1; ХЕ.3.1.2; ХЕ.3.1.8

		-разликује врсте смеша на примерима	
2.	Хемијска лабораторија и експеримент. Лабораторијско посуђе и прибор. Физичка и хемијска својства супстанци. Физичке и хемијске промене супстанци. Демонстрациони огледи: демонстрирање правилног руковања лабораторијским посуђем и прибором, и правилног извођења основних лабораторијских техника рада; испитивање физичких и хемијских својстава и промена супстанци. Лабораторијска вежба I: основне лабораторијске технике рада: мешање, уситњавање и загревање супстанци. Лабораторијска вежба II: физичка својства супстанци, мерење масе, запремине и температуре супстанце. Лабораторијска вежба III: физичке и хемијске промене супстанци.	-разуме фазе научног метода. -зна шта је хемијски експеримент и где се изводи; -зна и разуме шта је демонстрациони оглед и ко га изводи; -разуме и зна физичке величине и њихове мерне јединице и препознаје мерне инструменте и физичке величине које се њима мере; -зна и разуме основна правила рада, мере опреза у хемијској лабораторији; -зна какве незгоде могу настати у хемијској лабораторији; -зна и разуме шта подразумева прва помоћ у хемијској лабораторији; -правилно рукује лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, и показује одговоран однос према здрављу и животној средини; -експериментално појединачно и у групи испита, опише и објасни физичка и хемијска својства супстанци и физичке и хемијске промене супстанци; -објашњава основну разлику између хемијских елемената и једињења и препознаје примере хемијских елемената и једињења у свакодневном животу; -објашњава по чему се разликују чисте супстанце од смеша и илуструје то примерима.	XE.1.1.1; XE.1.1.2; XE.1.1.3; XE.1.1.4; XE.1.1.8; XE.1.1.9; XE.1.1.10; XE.1.1.12 XE.1.2.10; XE.1.5.1; XE.1.6.1; XE.1.6.2 XE.2.1.1; XE.2.1.5; XE.2.1.7; XE.2.6.1; XE.2.6.2; XE.2.6.3 XE.3.1.8; XE.3.6.1; XE.3.6.2; XE.3.6.3; XE.3.6.4; XE.3.1.2; XE.3.1.8
3.	Атоми хемијских елемената. Хемијски симболи. Грађа атома: атомско језгро и електронски омотач. Атомски и масени број, изотопи. Распоред електрона по нивоима у атомима елемената. Периодни систем елемената (ПСЕ), закон периодичности и веза између броја и распореда електрона по нивоима у атомима елемената и положаја елемената у ПСЕ. Племенити гасови. Својства и примена. Демонстрациони огледи: формулисање претпоставке о честичној грађи супстанци.	-представља структуру атома, молекула и јона помоћу модела, хемијских симбола и формула; -повезује распоред електрона у атому елемента с положајем елемента у Периодном систему елемената и својствима елемента; -зна да нуклеони чине језгро, а електрони образују електронски омотач атома; -зна релативна наелектрисања протона, неутрона и електрона; -повезује наелектрисања протона, неутрона и електрона са наелектрисањем атома; -зна однос маса протона, неутрона и електрона; -разликују атомски од масеног броја; -објашњава зависност масеног броја од броја нуклеона; -повезује атомски и масени број са израчунавањем броја протона, неутрона и електрона; -уочава да су изотопи атоми истог елемента, али да се разликују по маси; -повезује знање о изотопима са њиховом применом;	XE.1.1.6; XE.1.1.8 XE.2.1.2 XE.3.1.2; XE.3.1.4

	Вежба IV: одређивање валентног нивоа и броја валентних електрона.	-разуме да се електрони крећу у електронском омотачу по енергетским нивоима; -зна да се електрони по енергетским нивоима разликују по енергији; -разуме појам валентних електрона; -примењује правила распоређивања електрона по енергетским нивоима; -уочава, анализира и објашњава податке из таблице Периодног система елемената; -разуме својства елемената, атомски број, број и распоред електрона у електронском омотачу; -разликује хемијске елементе и једињења на основу хемијских симбола и хемијских формула; -изгради знање о племенитим гасовима; -зна на који начин се добијају племенити гасови; -зна физичка својства племенитих гасова; -објасни стабилност племенитих гасова.	
4.	Ковалентна веза: молекули елемената и молекули једињења. Атомска и молекулска кристална решетка. Јонска веза и јонска кристална решетка. Валенца. Хемијске формуле и називи. Демонстрациони огледи: својства супстанци са ковалентном и јонском везом. Лабораторијска вежба V: упоређивање својстава супстанци са јонском и супстанци са ковалентном везом.	-препознаје тип хемијске везе у супстанцама и повезује га са својствима тих супстанци; -објашњава настајање ковалентне везе на једноставнијим примерима; -разликује поларну и неполарну ковалентну везу; -разуме квалитативно и квантитативно значење хемијских формула; -разликује молекулске, електронске и структурне формуле и разуме њихово значење; -објашњава настајање молекула елемената и молекула једињења; -објашњава настанак јонске везе на примерима; -разуме да је хемијска формула једињења са јонском везом најмањи бројчани однос јона у јонској кристалној решетки; -разуме разлике и сличности између атома и јона по броју и врсти субатомских честица; -разуме појам кристалне решетке и разликује атомске, молекулске и јонске кристалне решетке на примерима; -повезује честичну структуру супстанце и агрегатно стање које она има при нормалним условима; -уочава и објашњава зависност својстава хемијских једињења од типа хемијске везе и врсте кристалне решетке; -уочава, анализира, објашњава и закључује о разликама у својствима једињења са поларном и неполарном ковалентном везом на основу огледа; -примењује правила писања хемијских формула на основу валенце елемената -разликује молекулске, електронске и структурне формуле и разуме њихово значење;	ХЕ.1.1.1; ХЕ.1.1.2; ХЕ.1.1.3; ХЕ.1.1.4; ХЕ.1.1.5; ХЕ.1.1.6; ХЕ.1.1.8; ХЕ.1.1.10; ХЕ.1.1.11 ХЕ.2.1.1; ХЕ.2.1.2; ХЕ.2.1.4 ХЕ.3.1.1; ХЕ.3.1.3; ХЕ.3.1.4; ХЕ.3.1.7

		-одређује валенце елемената на основу хемијске формуле; -на основу модела напише хемијску формулу	
5.	Смеше: хомогене и хетерогене. Раствори – хомогене смеше. Растварање и растворљивост. Вода и ваздух – хомогене смеше у природи. Масени процентни састав смеша. Раздвајање састојака смеша: декантовање, цеђење и одвајање помоћу магнета. Демонстрациони огледи: састав и својства смеша; раствори и њихова својства; растворљивост; незасићени, засићени и презасићени раствори; раздвајање састојака смеша. Лабораторијска вежба VI: испитивање растворљивости супстанци. Лабораторијска вежба VII: раздвајање састојака смеша: декантовање, цеђење и одвајање помоћу магнета.	-разликује хомогене и хетерогене смеше; -наводи примере смеша из свакодневног живота; -зна да је састав смеша произвољан; -објашњава по чему се разликују чисте супстанце од смеша и илуструје то примерима; -објасни процес растварања супстанце и квантитативно значење растворљивости супстанце; -зна који је састав и шта утиче на квалитет и састав ваздуха; -зна значај воде за живи свет и разликује једињење воде од вода у природи; -изводи израчунавања у вези с масеним процентним саставом раствора; -зна да наведе, бира и примењује основне методе раздвајања састојака смеша.	XE.1.1.1; XE.1.1.2; XE.1.1.4; XE.1.1.5; XE.1.1.6; XE.1.1.7; XE.1.1.8; XE.1.1.9; XE.1.1.10; XE.1.1.11; XE.1.1.12; XE.1.2.10; XE.1.6.1 XE.2.1.2; XE.2.1.3; XE.2.1.5; XE.2.1.6; XE.2.1.9; XE.2.1.10 XE.3.1.1; XE.3.1.3; XE.3.1.4; XE.3.1.5; XE.3.1.7; XE.3.1.8
6.	Хемијске реакције. Закон о одржању масе. Хемијске једначине. Демонстрациони огледи: мерење и упоређивање укупне масе супстанци пре и после хемијске реакције у отвореном и затвореном реакционом систему. Вежба VIII: састављање једначина хемијских реакција.	-напише једначине хемијских реакција и објасни њихово квалитативно и квантитативно значење; -квантитативно тумачи хемијске симболе и формуле.	XE.1.1.5; XE.1.1.6; XE.1.1.8 XE.2.1.2; XE.2.1.4; XE.2.2.2 XE.3.1.4
7.	Релативна атомска и релативна молекулска маса. Количина супстанце и мол. Моларна маса. Закон сталних односа маса. Масени процентни састав једињења. Израчунавања на основу једначина хемијских реакција. Лабораторијска вежба IX: мерење масе супстанце и израчунавање моларне масе и количине супстанце.	-разуме да је стварна маса атома мала и да се користи релативна атомска маса; -разуме да је стварна маса молекула мала; -на основу хемијске формуле израчуна релативну молекулску масу; -квантитативно тумачи хемијске симболе и формуле користећи појмове релативна атомска и молекулска маса, количина супстанце и моларна маса; -изводи израчунавања у вези с масеним процентним саставом раствора; -разуме и примењује Закон о одржању масе при писању једначина хемијских реакција и при хемијским израчунавањима;	XE.1.1.1; XE.1.1.2; XE.1.1.4; XE.1.1.5; XE.1.1.6; XE.1.1.7; XE.1.1.8; XE.1.1.10; XE.1.1.12; XE.1.6.1; XE.1.6.2 XE.2.1.8; XE.2.1.9; XE.2.1.10; XE.2.6.1; XE.2.6.2; XE.2.6.3 XE.3.1.1; XE.3.1.2; XE.3.1.3; XE.3.1.5; XE.3.1.9; XE.3.6.1;

		-изводи једноставна израчунавања на основу једначине хемијске реакције – стехиометријска израчунавања	ХЕ.3.6.2; ХЕ.3.6.3; ХЕ.3.6.4.
8.	Водоник. Кисеоник. Оксидација, сагоревање и корозија. Оксиди: хемијске формуле, називи и основна својства. Киселине: хемијске формуле, називи и основна својства. Хидроксиди (базе): хемијске формуле, називи и основна својства. Мера киселости раствора: рН-скала. Неутрализација – хемијска реакција киселина и хидроксида (база). Соли: формуле и називи. Демонстрациони огледи: испитивање кисело-базних својстава раствора помоћу индикатора; реакција неутрализације. Лабораторијска вежба Х: испитивање кисело-базних својстава раствора помоћу индикатора.	-описује и објасни физичка и хемијска својства водоника и кисеоника; -зна појам оксид и оксидација; -зна и примењује правила писања оксида; -представља хемијским једначинама хемијске реакције оксидације; -разуме појам киселина и начине добијања киселина; -доказује киселине индикаторима; -разликује киселине од оксида; -разуме појам хидроксиди и начин њиховог добијања; -примени правила писања хидроксида; -доказује хидроксиде индикаторима; -разуме појам соли и начин њиховог добијања; -зна физичка и хемијска својства соли; -зна и разуме појам електролитичке дисоцијације, примењује писање једначина дисоцијације киселина, хидроксида и соли; -разуме појам неутрализације; -тумачи ознаке са амбалаже супстанци/комерцијалних производа	ХЕ.1.1.1; ХЕ.1.1.2; ХЕ.1.1.4; ХЕ.1.1.5; ХЕ.1.1.6; ХЕ.1.1.7; ХЕ.1.1.8; ХЕ.1.2.1; ХЕ.1.2.2; ХЕ.1.2.3; ХЕ.1.2.4; ХЕ.1.2.5; ХЕ.1.2.6; ХЕ.1.2.7; ХЕ.1.2.8 ХЕ.2.1.2; ХЕ.2.1.4; ХЕ.2.2.1; ХЕ.2.2.3; ХЕ.2.2.4 ХЕ.3.1.2; ХЕ.3.1.8; ХЕ.3.2.1; ХЕ.3.2.2; ХЕ.3.2.3; ХЕ.3.2.4; ХЕ.3.2.5; ХЕ.3.2.6

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.-8.	Активно слуша и бележи; примењује стечена знања; описује појаве и процесе; активно разговара; учествује у обнављању градива и мисаоно се ангажује; дефинише нове појмове; повезује претходно стечена знања са новим знањима; саопштава и преноси своја запажања; сарађује са својим вршњацима; уважава туђе мишљење; процењује свој рад и рад својих вршњака;	Припрема, реализује и анализира наставни процес; дефинише активности и садржаје; прати ток рада ученика и подржава их у раду; анализира и процењује рад ученика; унапређује наставу и наставну праксу; креира и реализује час у циљу постизања квалитетне наставе; омогућује примену стечених вештина; мотивише ученике, подржава и развија њихова интересовања; помаже ученику да прецизира своје исказе; води евиденцију о постигнућима и напредовању ученика; прати ефекте свог рада; помаже ученику да развије своје мишљење; припрема материјале за часове и пригодне садржаје из разних извора, приближава ученицима нове садржаје на занимљив и разумљив начин; припрема тестове и вежбања са применом	Монолошка; дијалогска; текст-метода; илустративно – демонстративна; индуктивна; дедуктивна; хеуристичка; метода запажања; интерактивна; аудио-визуелна ----- Фронтални, групни, индивидуални; рад у пару ----- Уџбеник, табла, рачунар, аудио и видео-записи из различитих извора, друштвене мреже, свеске, панони

	развија логичко мишљење; решава проблемске задатке; креира, истражује, објашњава, дискутује	правила и објашњења; на основу формативног оцењивања и праћења свих ученикових активности наставник своди сумативну оцену; помаже увек ученику у решавању проблемских ситуација и прилагођава тежину задатака индивидуалним могућностима ученика; води рачуна ако има ученика којима је потребна додатна подршка	

Начин процене/ провере остварености постигнућа: Посматрање и праћење, усмена провера, провера домаћих задатака и задатака у радној свесци, тестова, ангажовање на часу; оцењивање хемијских појмова, усвојености садржаја и хемијских појмова, примена наученог; повезивање појмова кроз области, примена у лабораторијским вежбама формативно и сумативно оцењивање, повезивање усвојеног са оним што већ зна, .

Корелација: математика, биологија, географија, ликовна култура, информатика, физика, историја.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: За ученике који теже прате програм организује се допунска настава, а за заинтересоване и надарене ученике организује се додатна настава. У нашој школи се за ученике којима је потребна додатна подршка због тешкоћа у приступању, укључивању и учествовању у образовању и васпитању планирају и спроводе посебне мере и планови за отклањање физичких, комуникацијских и социјалних препрека (мере индивидуализације), подршке ученицима, односно ради се индивидуални образовни план. Посвећује се више пажње сарадњи са родитељима пошто је потребна додатна мотивација јер и сами родитељи који долазе из маргинализованих група нису довољно савесни по питању редовности похађања наставе и потреби да се континуирано усвајају наставни садржаји.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„КЛЕТТ”	<i>Хемија 7, уџбеник за седми разред основне школе</i>	Незрина Миховић, Милош Козић, Невена Томашевић, Драгица Крвавац, Милан Младеновић
	<i>Хемија 7, Збирка задатака са лабораторијским вежбама за 7. разред основне школе</i>	

Осми разред

Фонд часова: 68/2

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: 11/2019.

Циљ је да сви ученици стекну научну писменост и да напредују ка реализацији Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке, да изразе и образложе своје мишљење, дискутују, развијају мотивисаност за учење, заинтересованост за предметне садржаје. Развијање хемијске писмености, коришћење хемијских симбола, елемената, једињења у свакодневном животу, развијање способности за извођење једноставних експеримената, развијање способности за решавање теоретских и експерименталних проблема, развијање логичког, апстрактног и логичког мишљења, осамостаљивање ученика за тражење и коришћење информација у различитим изворима, подстицање ученичке радозналости, развијање савести о сопственим знањима и способностима, развијање свести о одговорном према животној средини, рационално коришћење и одлагање различитих супстанци.

Бр.теме	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	ФОНД ЧАСОВА
1.	МЕТАЛИ, ОКСИДИ, ХИДРОКСИДИ	10
2.	НЕМЕТАЛИ, ОКСИДИ И КИСЕЛИНЕ	10
3.	СОЛИ	8
4.	ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА И ЊИХОВА ОПШТА СВОЈСТВА	3
5.	УГЉОВОДОНИЦИ	13
6.	ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА СА КИСЕОНИКОМ	9
7.	БИОЛОШКИ ВАЖНА ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА	11
8.	ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ЗЕЛЕНА ХЕМИЈА	4
УКУПНО		68

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	Метали у живој и неживој природи Општа физичка и хемијска својства метала Алкални и земноалкални метали Гвожђе, бакар, алуминијум, олово и цинк, легуре метала и практична примена Оксиди метала и хидроксиди . Својства и примена Демонстрациони огледи: реакција Na, K, Mg и Ca са водом; реакција MgO и CaO са водом и испитивање својстава насталог раствора помоћу лакмус хартије; испитивање електропроводљивости раствора натријум хидроксида. Лабораторијска вежба I: испитивање физичких својстава метала; реакција метала са киселинама.	- зна о заступљености метала и њихових једињења у природи; - зна физичка својства метала; - разуме хемијска својства метала; - повезује својства метала са положајем у периодном систему елемената; - зна значење појмова хидроксид; - уме да примењује правила писања формула хидроксида. - разуме начине добијања хидроксида; - испитује физичка својства метала; - зна да примењује начине доказивања хидроксида индикаторима; - разликује на основу формула оксиде, киселине и хидроксида; - зна својства метала која одређују њихову практичну примену; - зна својства и примене важнијих легура; - зна да наведе заступљеност метала и неметала, неорганских и органских једињења у живој и неживој природи; - уме да испита и опише физичка својства метала и неметала, и повеже их с њиховом практичном применом; - уме правилно да рукује лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, и показује одговоран однос према здрављу и животној средини; - зна и уме да изведе експеримент према датом упутству, табеларно и графички прикаже податке, формулише објашњења и изведе закључке	ХЕ.1.1.2.; ХЕ.1.1.6.; ХЕ.1.1.8.; ХЕ.1.1.10; ХЕ.1.1.12; ХЕ.1.2.1.; ХЕ.1.2.2.; ХЕ.1.2.3.; ХЕ.1.2.4.; ХЕ.1.2.5.; ХЕ.1.2.6.; ХЕ.1.2.10; ХЕ.1.6.1.; ХЕ.1.6.2. ХЕ.2.1.7.; ХЕ.2.2.1.; ХЕ.2.2.2.; ХЕ.2.2.4.; ХЕ.2.6.1.; ХЕ.2.6.2.; ХЕ.2.6.3. ХЕ.3.2.1.; ХЕ.3.2.2.; ХЕ.3.6.1.; ХЕ.3.6.2.; ХЕ.3.6.3.; ХЕ.3.6.4.
2.	Неметали у неживој и живој природи Физичка и хемијска својства неметала Неметали флуор, хлор, бром, јод, сумпор, азот, фосфор и угљеник Демонстрациони огледи: добијање сумпор(IV) -оксида и испитивање његових својстава; разблаживање концентроване сумпорне киселине; добијање угљеник(IV)-оксида и испитивање његових својстава; испитивање електропроводљивости	-зна о заступљености неметала и њихових једињења у природи; -зна физичка својства неметала; -разуме хемијска својства неметала; -зна и уме да повезује својства неметала са положајем у Периодном систему елемената; -зна и уме да примењује правила писања формула оксида; -зна да представља хемијским једначинама реакције оксидације; -зна примене важнијих неметала и њихових једињења у свакодневном животу; -зна значење појмова оксид и оксидација; -зна значење појма киселина; -разуме начине добијања киселина; -разликује на основу формула оксиде и киселине;	ХЕ.1.1.2.; ХЕ.1.2.1.; ХЕ.1.2.2.; ХЕ.1.2.4.; ХЕ.1.2.5.; ХЕ.1.2.6.; ХЕ.1.2.10; ХЕ.1.6.1.; ХЕ.1.6.2. ХЕ.2.1.1.; ХЕ.2.2.1.; ХЕ.2.2.3.; ХЕ.2.6.1.; ХЕ.2.6.2.; ХЕ.2.6.3. ХЕ.3.1.1.; ХЕ.3.2.1.;

	дестиловане воде и хлороводоничне киселине; доказивање базних својстава воденог раствора амонијака. Лабораторијска вежба II: испитивање физичких својстава неметала. Лабораторијска вежба III: доказивање киселости неорганских киселина помоћу лакмус хартије.	-зна и уме да примењује начине доказивања киселина индикаторима.	ХЕ.3.2.2.; ХЕ.3.6.1.; ХЕ.3.6.2.; ХЕ.3.6.3.; ХЕ.3.6.4.
3.	Добијање соли Формуле и називи соли Електролитичка дисоцијација соли Физичка и хемијска својства соли Примена соли Демонстрациони огледи: реакција неутрализације хлороводоничне киселине и раствора натријум-хидроксида; реакција између метала и киселине; хемијске реакције соли: између калцијум-карбоната и хлороводоничне киселине, раствора гвожђе(III)-хлорида и натријум-хидроксида, раствора сребро нитрата и натријум-хлорида. Лабораторијска вежба IV: добијање соли и испитивање растворљивости различитих соли у води; добијање баријум сулфата; доказивање угљеник(IV)-оксида и настајање калцијум карбоната.	-зна значење појма соли; -зна и уме да саставља формуле соли на основу назива; -зна и уме да саставља називе соли на основу формуле; -разуме начине добијања соли; -уочава генетску повезаност оксида, киселина, хидроксида и соли; -зна физичка својства соли; -разуме хемијска својства соли. -разликује на основу формула оксиде, киселине, хидроксида и соли; -зна примене важнијих соли; -зна шта су електролити; -објашњава појам електролитичке дисоцијације; -разуме реакције електролитичке дисоцијације киселина, хидроксида и соли и представља их хемијским једначинама; -уме да тумачи рН-скалу; -зна рН вредност воде; -зна киселост неких супстанци из свакодневног живота (сапуна, кафе, итд.).	ХЕ.1.1.4.; ХЕ.1.1.5.; ХЕ.1.1.8.; ХЕ.1.2.1.; ХЕ.1.2.2.; ХЕ.1.2.3.; ХЕ.1.2.4.; ХЕ.1.2.5.; ХЕ.1.2.6.; ХЕ.1.2.8.; ХЕ.1.2.9.; ХЕ.1.2.10; ХЕ.1.6.1.; ХЕ.1.6.2. ХЕ.2.1.4.; ХЕ.2.2.1.; ХЕ.2.6.1.; ХЕ.2.6.2.; ХЕ.2.6.3. ХЕ.3.2.2.; ХЕ.3.2.3.; ХЕ.3.2.4.; ХЕ.3.2.5.; ХЕ.3.6.1.; ХЕ.3.6.2.; ХЕ.3.6.3.; ХЕ.3.6.4.
4.	Својства атома угљоводоника и многобројност органских једињења Функционалне групе и класе органских једињења Општа својства органских једињења Демонстрациони огледи:	-зна да су једињења угљеника, изузев оксида, угљене киселине и њених соли (карбоната и хидрогенкарбоната) органска једињења; -разуме да су различити начини повезивања угљеникових једињења узрок многобројности органских једињења; -зна општа својства органских једињења	ХЕ.1.3.1.; ХЕ.1.3.2.; ХЕ.1.3.3 ХЕ.2.3.1 ХЕ.3.3.1.; ХЕ.3.3.2.; ХЕ.3.3.3

	упоређивање својстава органских и неорганских једињења; доказивање угљеника у органским супстанцама.		
5.	Подела угљоводоника Номенклатура угљоводоника Изомерија Физичка својства угљоводоника Хемијска својства угљоводоника Полимери Нафта и земни гас Демонстрациони огледи: испитивање растворљивости и сагоревање п-хексана (медицински бензин); разликовање засићених и незасићених ацикличних угљоводоника (реакција са калијум-перманганатом). Вежба V: састављање модела молекула угљоводоника, писање структурних формула и именовање угљоводоника.	-зна састав, поделу и физичка својства угљоводоника; -зна и уме да саставља формуле и називе једноставнијих угљоводоника; -зна састав, поделу и физичка својства угљоводоника; -разликује алкане, алкене и алкине на основу молекулске и структурне формуле и на основу назива; -зна да саставља формуле и називе једноставнијих угљоводоника; -зна да угљоводоници подлежу реакцији сагоревања у којој се ослобађа топлота; -разуме основне хемијске реакције алкана (супституција), алкена и алкина (адисија); -зна да су главни природни извори угљоводоника нафта и земни гас; -зна примене важнијих деривата nafte и земног гаса; -зна примене важнијих полимера	ХЕ.1.1.5.; ХЕ.1.1.6.; ХЕ.1.3.1.; ХЕ.1.3.2.; ХЕ.1.3.3.; ХЕ.1.6.1.; ХЕ.1.6.2 ХЕ.2.1.2.; ХЕ.2.3.1.; ХЕ.2.6.1.; ХЕ.2.6.2.; ХЕ.2.6.3 ХЕ.3.3.1.; ХЕ.3.3.2.; ХЕ.3.3.3.; ХЕ.3.6.1.; ХЕ.3.6.2.; ХЕ.3.6.3.; ХЕ.3.6.4
6.	Алкохоли Карбоксилне киселине Масне киселине Естри Демонстрациони огледи: добијање алкохола алкохолним врењем; доказивање киселости карбоксилних киселина; лабораторијско добијање и испитивање својстава етил-етаноата. Лабораторијска вежба VI: физичка и хемијска својства органских једињења са кисеоником; испитивање растворљивости алкохола и карбоксилних киселина са различитим бројем атома угљеника у молекулу у води и неполарном растварачу; реакција етанске и лимунске киселине са натријум-хидрогенкарбонатом.	-уочава хидроксилну групу алкохола као функционалну групу која карактерише алкохоле као класу органских једињења; -зна да примењује правила номенклатуре алкохола; -разликује алкохоле на основу различитих подела; -повезује добијање етанола са претходним знањима; -разуме да су физичка и хемијска својства алкохола одређена присуством хидроксилне групе; -уочава, испитује, анализира и закључује о својствима алкохола на основу огледа. -повезује претходна знања са применом алкохола и разуме примену етанола као замену за фосилна горива; -уочава функционалну групу карактеристичну за карбоксилне киселине; -зна да примењује правила номенклатуре карбоксилних киселина; -уме да повезује знања о органским киселинама (сирћетна, лимунска, млечна киселина) са знањима из других предмета или из свакодневног живота; -уме да повезује присуство карбоксилне групе са физичким и хемијским својствима карбоксилних киселина; -зна и уме да уочава, објашњава, анализира и закључује о својствима карбоксилних киселина на основу огледа испитивања својстава сирћетне киселине.	ХЕ.1.1.6.; ХЕ.1.1.12; ХЕ.1.2.10; ХЕ.1.6.1.; ХЕ.1.6.2.; ХЕ.1.3.1.; ХЕ.1.3.2.; ХЕ.1.3.3.; ХЕ.1.6.1.; ХЕ.1.6.2 ХЕ.2.1.4.; ХЕ.2.3.1.; ХЕ.2.6.2.; ХЕ.2.6.3.; ХЕ.2.6.1.; ХЕ.2.6.2.; ХЕ.2.6.3 ХЕ.3.1.6.; ХЕ.3.3.1.; ХЕ.3.3.2.; ХЕ.3.3.3.; ХЕ.3.6.1.; ХЕ.3.6.2.; ХЕ.3.6.3.; ХЕ.3.6.4

		-уме да повезује знања о општим својствима карбоксилних киселина са својствима виших масних киселина; -разуме да су више масне киселине састојци примарних биомолекула-масти и уља; -зна појам естара; -разуме правила номенклатуре естара; -разуме реакције естерификације. -уочава својства естара на основу огледа; -разуме утицај својстава естара присутних у природним производима на њихове одлике	
7.	Масти и уља Угњени хидрати Амино-киселине Протеини Витамини Демонстрациони огледи: сапонификација масти – сапуни. Лабораторијска вежба VII: испитивање растворљивост масти и уља, и угљених хидрата у води; доказивање скроба; денатурација протеина.	-зна хемијски састав масти и уља; -зна физичка својства масти и уља; -разуме основна хемијска својстава масти и уља; -зна о значају и улози масти и уља у живим бићима; -зна шта су угљени хидрати и о њиховом значају и улози у живим бићима; -зна да представља структурним формулама глукозу и фруктозу; -разуме физичка својства угљених хидрата; -разликује према сложености моносахариде, дисахариде и полисахариде; -зна о практичној примени угљених хидрата; -зна структуру аминокиселина. -зна формуле и називе важнијих аминокиселина; -зна да су протеини природни полимери протеинских аминокиселина; -зна значај есенцијалне аминокиселине; -зна о значају и улози протеина у живим бићима; -наводи животне намирнице богате мастима и уљима, угљеним хидратима и протеинима; -зна да разликује витамине према растворљивости у води; -зна о значају и улози витамина у људском организму; -испитује и уочава својства масти и уља, угљених хидрата и протеина на основу огледа; -уме да докаже скроб у намирницама	ХЕ.1.4.1.; ХЕ.1.4.2.; ХЕ.1.6.1.; ХЕ.1.6.2 ХЕ.2.4.1.; ХЕ.2.6.1.; ХЕ.2.6.2.; ХЕ.2.6.3 ХЕ.3.1.6.; ХЕ.3.4.1.; ХЕ.3.4.2.; ХЕ.3.6.1.; ХЕ.3.6.2.; ХЕ.3.6.3.; ХЕ.3.6.4
8.	Загађивачи, загађујуће супстанце и последице загађивања Зелена хемија	-зна о загађивачима (неорганским и органским супстанцама) ваздуха, воде и земљишта и мерама заштите; -зна да рукује супстанцама и комерцијалним производима у складу с ознакама опасности, упозорења и обавештења на амбалажи; -зна да придржава се правила о начину чувања производа и одлагању отпада; -зна да наведе загађујуће супстанце ваздуха, воде и земљишта и опише њихов утицај на животну средину; -зна да критички процени последице људских активности које доводе до загађивања воде, земљишта и ваздуха; -зна да објасни значај планирања и решавања проблема заштите животне средине	ХЕ.1.5.1.

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.-8.	Активно слуша и бележи; примењује стечена знања; описује појаве и процесе; активно разговара; учествује у обнављању градива и мисаоно се ангажује; дефинише нове појмове; повезује претходно стечена знања са новим знањима; саопштава и преноси своја запажања; сарађује са својим вршњацима; уважава туђе мишљење; процењује свој рад и рад својих вршњака; развија логичко мишљење; решава проблемске задатке; креира, истражује, објашњава, дискутује	Припрема, реализује и анализира наставни процес; дефинише активности и садржаје; прати ток рада ученика и подржава их у раду; анализира и процењује рад ученика; унапређује наставу и наставну праксу; креира и реализује час у циљу постизања квалитетне наставе; омогућује примену стечених вештина; мотивише ученике, подржава и развија њихова интересовања; помаже ученику да прецизира своје исказе; води евиденцију о постигнућима и напредовању ученика; прати ефекте свог рада; помаже ученику да развије своје мишљење; припрема материјале за часове и пригодне садржаје из разних извора, приближава ученицима нове садржаје на занимљив и разумљив начин; припрема тестове и вежбања са применом правила и објашњења; на основу формативног оцењивања и праћења свих ученикових активности наставник своди сумативну оцену; помаже увек ученику у решавању проблемских ситуација и прилагођава тежину задатака индивидуалним могућностима ученика; води рачуна ако има ученика којима је потребна додатна подршка	Монолошка ; дијалошка; текст-метода; илустративно – демонстративна; индуктивна; дедуктивна; хеуристичка; метода запажања; интерактивна; аудио-визуелна Фронтални, групни, индивидуални; рад у пару Уџбеник, табла, рачунар, аудио и видео-записи из различитих извора, друштвене мреже, свеске, панони

Начин процене/ провере остварености постигнућа: Посматрање и праћење, усмена провера, провера домаћих задатака и задатака у радној свесци, тестова, ангажовање на часу; оцењивање хемијских појмова, усвојености садржаја и хемијских појмова, примена наученог; повезивање појмова кроз области, примена у лабораторијским вежбама формативно и сумативно оцењивање, повезивање усвојеног са оним што већ зна, .

Корелација: математика, биологија, географија; ликовна култура, информатика, физика, историја.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: За ученике који теже прате програм организује се допунска настава, а за заинтересоване и надарене ученике организује се додатна настава. У нашој школи се за ученике којима је потребна додатна подршка због тешкоћа у приступању, укључивању и учествовању у образовању и васпитању планирају и спроводе посебне мере и планови за отклањање физичких, комуникацијских и социјалних препрека (мере индивидуализације), подршке ученицима, односно ради се индивидуални образовни план.

Посвећује се више пажње сарадњи са родитељима пошто је потребна додатна мотивација јер и сами родитељи који долазе из маргинализованих група нису довољно савесни по питању редовности похађања наставе и потреби да се континуирано усвајају наставни садржаји.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„КЛЕТТ“	<i>Хемија 8, уџбеник за осми разред основне школе</i>	Драгица Тривић, Весна Милановић
	<i>Хемија 8, Збирка задатака са лабораторијским вежбама за 8. разред основне школе</i>	

11. Техника и технологија

Пети разред

Фонд часова: 72/2

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: 6/2017.

Циљ наставе и учења технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

Бр.теме	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	ФОНД ЧАСОВА
1.	ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ	6
2.	САОБРАЋАЈ	14
3.	ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	16

4.	РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА	20
5.	КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ	16
УКУПНО		72

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ
1.	-Подручја човековог рада и производње.Занимања и послови у области технике и технологије -Правила понашања и рада у кабинету.Организација радног места у кабинету и примена мера заштите на раду. -Коришћење техничких апарата и ИКТ уређаја у животном и радном окружењу	- описује улогу технике, технологије и иновација у развоју заједнице и њихово повезивање - разликује основна подручја човековог рада, производње и пословања у техничко-технолошком подручју - наводи занимања у области технике и технологије - процењује сопствена интересовања у области технике и технологије - организује радно окружење у кабинету - правилно и безбедно користи техничке апарате и ИКТ уређаје у животном и радном окружењу
2.	-Улога, значај и врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени. Историјски развој саобраћаја. -Професије у подручју рада саобраћаја. Употреба информационо-комуникационих технологија у савременом саобраћају -Регулисање друмског саобраћаја: Саобраћајна сигнализација, Саобраћајни полицајац -Правила и прописи кретања пешака, возача бицикла и дечијих возила (ролери, скејт, тротинет) у саобраћају – рачунарска симулација и саобраћајни полигон. -Обавезе и одговорност деце као учесника у саобраћају. -Заштитна опрема потребна за безбедно управљање бициклом и дечијим возилима	- процени како би изгледао живот људи без саобраћаја - класификује врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени - наводи професије у подручју рада саобраћаја - направи везу између савременог саобраћаја и коришћења информационих технологија - разликује безбедно од небезбедног понашања пешака, возача бицикла и дечијих возила - правилно се понаша као пешак, возач бицикла и дечијих возила у саобраћају - користи заштитну опрему за управљање бициклом и дечијим возилима - аргументује неопходност коришћења сигурносних појасева на предњем и задњем седишту аутомобила и увек их користи као путник - повеже место седења у аутомобилу са узрастом ученика - одговорно се понаша као путник у возилу - показује поштовање према другим учесницима у саобраћају - анализира симулирану саобраћајну незгоду на рачунару и идентификује ризично понашање пешака и возача бицикла
3.	-Прибор за техничко цртање(оловка, гумица, лењир, троуглови, шестар).	- самостално црта скицом и техничким цртежом фигуру - правилно чита технички цртеж

	Формати цртежа.Размера. -Врсте линија. Геометријско цртање. -Елементи котирања. -Цртање техничког цртежа са елементима (типови линија, размера и котирање) -Пренос података између ИКТ уређаја -Апликација за дигиталну обраду слике. Операција подешавања осветљености и контраста слике, издвајање дела слике -Креирање документа у програму за обраду текста.Форматирање текста, уметање слике и графике. -Претрага и приступање онлајн ресурсима.	- преноси податке између ИКТ уређаја - примењује основне поступке обраде дигиталне слике на рачунару - користи програм за обраду текста за креирање документа са графичким елементима - користи Интернет сервисе за претрагу и приступање online ресурсима - преузима одговорност за рад, представи идеје и планове за акције које предузима користећи савремену информационо-комуникациону технологију и софтвер
4.	-Природни ресурси на Земљи:енергија и материјали. Управљање отпадом (рециклажа; заштита животне средине) -Врсте, својства и примена природних материјала -Технологија прераде и обраде дрвета. -Технологија прераде материјала: текстил и кожа -Технологија производње папира. -Поступци ручне обраде и спајања папира, текстила, коже и дрвета – сечење/резање, спајање (лепљење) и заштита (лакирање). -Коришћење алата и прибора за ручну обраду и спајање наведених материјала – маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега.	- повезује својства природних материјала са применом - објасни технологије прераде и обраде дрвета и коже, производње текстила и папира - сече, спаја и врши заштиту папира, текстила, коже и дрвета - правилно и безбедно користи алате и прибор за ручну механичку обраду (маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега) - направи план израде једноставног производа и план управљања отпадом - самостално израђује једноставан модел
5.	-Израда предмета/модела ручном обрадом и спајањем папира и/или дрвета, текстила, коже коришћењем одговарајућих техника, поступака и алата -Приказивање идеје, поступка израде и решења/производа	- самостално проналази информације потребне за израду предмета/модела користећи ИКТ и Интернет сервисе - одабира материјале и алате за израду предмета/модела - мери, обележава и оцртава предмет/модел - ручно израђује једноставан предмет/модел користећи папир и/или дрво, текстил, кожу и одговарајуће технике, поступке и алате - користи програм за обраду текста за креирање документа реализованог решења - самостално представља пројектну идеју, поступак израде и решење/производ - показује иницијативу и јасну оријентацију ка остваривању циљева и постизању успеха - планира активности које доводе до остваривања циљева укључујући оквирну процену трошкова - активно учествује у раду пара или мале групе

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	Записују најважније чињенице, цртају, дискутују, самостално користе литературу, одговарају на постављена питања, постављају питања, износе мишљења и закључке, усвајају нове појмове, активно слушају једни друге, вреднују и процењују дате одговоре, уочавају чињенице важне за разумевање наставне теме посматрају и анализирају мултимедијалне видео и аудио садржаје, текстове, слике, уочавају кључне појмове, активно слушају једни друге, вреднују и процењују дате одговоре.	учествовање у разговору, причање, именовање, објашњавање, описивање, предавање, решавање задатака,	метода усменог излагања, дијалогска метода, метода писмених и графичких радова, метода демонстрације, илустрациона метода, метода практичних радова, метода програмираног учења, метода егземпларног учења, метода проблемског учења, метода рада на тексту и радним листовима, метода рада помоћу мапе ума, квизови...
2.	Записују најважније чињенице, цртају, дискутују, самостално користе литературу, одговарају на питања, постављају питања, износе мишљења и закључке, усвајају нове појмове, активно слушају једни друге, вреднују и процењују дате одговоре, вежбају на школском полигону правилно понашање пешака и бициклизисте у саобраћају, уочавају и повезују чињенице важне за разумевање наставне теме, посматрају и анализирају мултимедијалне видео и аудио садржаје, текстове, слике, истражују и размишљају, износе своје идеје и мишљења, уче кроз социјалну интеракцију, активно учествују у проналажењу решења за постављену проблемску ситуацију.	записивање, проналажење и одабирање података из литературе и с интернета, израда презентације, посматрање, слушање, постављање питања, одговарање, размењивање знања и искуства, проверавање датих одговора,	Фронтални, групни, индивидуални; рад у пару
3.	Записују најважније чињенице, цртају скице и техничке цртеже, вежбају читање техничких цртежа, преносе податке између ИКТ уређаја, вежбају практично обраду слике на рачунару, израђују техничку документацију у програму за обраду текста, практично вежбају коришћење Интернета за претрагу и приступ online ресурсима, дискутују, самостално користе литературу, одговарају на питања, постављају питања, износе идеје, мишљења и закључке, усвајају нове појмове, активно слушају једни друге, вреднују и процењују дате одговоре, уочавају и повезују чињенице важне за разумевање наставне теме, посматрају и анализирају мултимедијалне видео и аудио садржаје, текстове, слике, истражују и размишљају, износе своје идеје и мишљења, уче кроз социјалну интеракцију, активно учествују у проналажењу решења за постављену проблемску ситуацију.	допуњавање и кориговање одговора, реферисање о постигнутим резултатима, вођење рачуна о дисциплини на часу, повезивање претходног с новим знањем, сумирање рада, извођење закључака,	а) наставно-радна средства (учбеник, радна свеска, интерактивна табла, лаптоп, пројектор, рачунари, алат и прибор за обраду материјала, прибор за цртање...); б) демонстрациона наставна средства (модел, макета, слике, прикази, раскрсница и различитих
4.	Записују најважније чињенице, цртају, дискутују, самостално користе литературу, одговарају на питања, постављају питања, повезују и уочавају својства материјала, вежбају практично правилну и безбедну употребу алата и прибора за ручну механичку обраду материјала, вежбају правилно извођење операција сечења, спајања и заштите папира, текстила, коже и дрвета, износе мишљења и закључке, усвајају нове појмове, активно слушају једни друге, вреднују и процењују дате одговоре, уочавају и повезују чињенице важне за разумевање наставне теме, посматрају и анализирају мултимедијалне видео и аудио садржаје, текстове, слике, истражују и размишљају, износе своје идеје и		

	мишљења, уче кроз социјалну интеракцију, активно учествују у проналажењу решења за постављену проблемску ситуацију.	процењивање успешности часа, организовање часа који ће бити занимљив ученицима и сл.	саобраћајних ситуација и примера...); в) мултимедијална наставна средства (мултимедијалне презентације, видео записи, интерактивни квизови, симулације рада машина, апарата, алата и уређаја...) .
5.	Записују најважније чињенице, цртају, дискутују, самостално користе литературу, одговарају на питања, постављају питања, вежбају практично проналажење информација на Интернету, правилно бирају материјале и алат за израду модела, изводе практично радне операције мерења, обележавања и сечења материјала, ручно израђују једноставне моделе, користе програм за обраду текста за креирање техничке документације, представљају своје пројектне идеје, израђују план активности за остваривање циљева, активно учествују у раду групе – пара, пружају помоћ једни другима, процењују оставеност резултата и дају предлоге за унапређење, износе мишљења и закључке, усвајају нове појмове, активно слушају једни друге, вреднују и процењују дате одговоре, истражују и размишљају, уче кроз социјалну интеракцију.		

Начин процене/ провере остварености постигнућа: Разговор, вежбе, посматрање, израда панона, дискусија, писмена провера знања, презентација, демонстрација безбедног понашања у саобраћају на школском полигону, практичан рад, решавање постављених проблемских ситуација, самостална израда скица и техничких цртежа, писмена провера знања, читање техничких цртежа, обрада слике на рачунару, практично коришћење Интернета, израда цртежа, самосталан рад у планирању и изради једноставнијег производа, израда плана за управљање отпадом, решавање постављених проблемских ситуација, практично коришћење Интернета, правилан избор материјала и алата за израду предмета, самосталан рад приликом израде предмета, рад у групи и индивидуални рад.

Корелација: Информатика и рачунарство, Математика, Биологија, Географија и Ликовна култура.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Специфичност наше школе се односи на приличан број ученика ромске националности који углавном потичу из окружења која нису подстицајна за напредак у раду и учењу. . За ученике који имају недовољан успех из предмета организује се допунска настава која прати дату тему, односно наставне јединице које припадају теми. Ученицима се дају задаци који треба да обезбеде реализацију постављених исхода. Задаци су углавном индивидуалног типа па је и рад углавном оријентисан на појединачан рад са сваким таквим учеником. . Број часова се прилагођава потребама и брзини којом ученик прати и савладава садржај дате теме.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„Нови Логос“	<i>Техника и технологија 5, уџбеник за пети разред основне школе</i>	Жељко Васић, Дијана Каруовић
	<i>Свет технике, Збирка материјала за конструкторско моделовање</i>	Жељко Васић

Шести разред

Фонд часова: 72/2

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: 3/2018.

Циљ наставе и учења технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

Бр.теме	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	ФОНД ЧАСОВА
1.	ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ	6
2.	САОБРАЋАЈ	8
3.	ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	18
4.	РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА	20
5.	КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ	20
УКУПНО		72

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ
1.	Значај и развој грађевинарства. Просторно и урбанистичко планирање. Култура становања у: урбаним и руралним срединама, објектима за индивидуално и колективно становање, распоред просторија, уређење стамбеног простора. Кућне инсталације.	- повеже развој грађевинарства и значај урбанизма у побољшању услова живљења; - анализира карактеристике савремене културе становања; - класификује кућне инсталације на основу њихове намене;
2.	Саобраћајни системи. Саобраћајни објекти. Управљање саобраћајном сигнализацијом. Правила безбедног кретања пешака и возача бицикла у јавном саобраћају.	- класификује врсте саобраћајних објеката према намени; - повезује неопходност изградње прописне инфраструктуре са безбедношћу учесника у саобраћају; - повезује коришћење информационих технологија у саобраћајним објектима са управљањем и безбедношћу путника и робе; - демонстрира правилно и безбедно понашање и кретање пешака и возача бицикла на саобраћајном полигону и/или уз помоћ рачунарске симулације
3.	Приказ грађевинских објеката и техничко цртање у грађевинарству. Техничко цртање помоћу рачунара. Представљање идеја и решења уз коришћење дигиталних презентација.	- скицира просторни изглед грађевинског објекта; - чита и црта грађевински технички цртеж уважавајући фазе изградње грађевинског објекта уз примену одговарајућих правила и симбола; - користи рачунарске апликације за техничко цртање, 3D приказ грађевинског објекта и унутрашње уређење стана уважавајући потребе савремене културе становања; - самостално креира дигиталну презентацију и представља је.
4.	Подела, врсте и карактеристике грађевинских материјала. Техничка средства у грађевинарству и пољопривреди. Организација рада у грађевинарству и пољопривреди. Обновљиви извора енергије и мере за рационално и безбедно коришћење топлотне енергије. Рециклажа материјала у грађевинарству и пољопривреди и заштита животне средине Моделовање машина и уређаја у грађевинарству, пољопривреди или модела који користи обновљиве изворе енергије	- класификује грађевинске материјале према врсти и својствима и процењује могућности њихове примене; - повезује коришћење грађевинских материјала са утицајем на животну средину; - повезује алате и машине са врстама грађевинских и пољопривредних радова; - реализује активност која указује на важност рециклаже; - образложи на примеру коришћење обновљивих извора енергије и начине њиховог претварања у корисне облике енергије; - правилно и безбедно користи уређаје за загревање и климатизацију простора; - повезује значај извођења топлотне изолације са уштедом енергије; - повезује гране пољопривреде са одређеном врстом производње хране; - описује занимања у области грађевинарства, пољопривреде, производње и прераде хране; - изради модел грађевинске машине или пољопривредне машине уз примену мера заштите на раду.
5.	Израда техничке документације.	- самостално/тимски врши избор макете/модела грађевинског објекта и образлажи избор;

Израда макете/модела у грађевинарству, пољопривреди или модела који користи обновљиве изворе енергије. Представљање идеје, поступка израде и решења производа. Одређивање тржишне вредности производа укључујући и оквирну процену трошкова. Представљање производа и креирање дигиталне презентације.	-самостално проналази информације о условима, потребама и начину реализације макете/модела користећи ИКТ; -креира планску документацију (листу материјала, редослед операција, процену трошкова) користећи програм за обраду текста; -припрема и организује радно окружење одређујући одговарајуће алате, машине и опрему у складу са захтевима посла и материјалом који се обрађује; -израђује макету/модел поштујући принципе економичног искоришћења материјала и рационалног одабира алата и машина примењујући процедуре у складу са принципима безбедности на раду; -учествује у успостављању критеријума за вредновање, процењује свој рад и рад других и предлаже унапређења постојеће макете/модела.

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	Записују најважније чињенице, цртају, дискутују, самостално користе литературу, одговарају на постављена питања, постављају питања, износе мишљења и закључке, усвајају нове појмове, активно слушају једни друге, вреднују и процењују дате одговоре, уочавају чињенице важне за разумевање наставне теме посматрају и анализирају мултимедијалне видео и аудио садржаје, текстове, слике, уочавају кључне појмове, активно слушају једни друге, вреднују и процењују дате одговоре,	Надзире Усмерава Контролише Подстиче Исправља Испитује Оцењује Проверава Помаже Сугерише	метода усменог излагања, дијалогска метода, метода писмених и графичких радова, метода демонстрације, илустрациона метода, метода практичних радова, метода програмираног учења, метода егземпларног учења, метода проблемског учења, метода рада на тексту и радним листовима, метода рада помоћу мапе ума, квизови...
2.	Записују најважније чињенице, цртају, дискутују, самостално користе литературу, одговарају на питања, постављају питања, износе мишљења и закључке, усвајају нове појмове, активно слушају једни друге, вреднују и процењују дате одговоре, вежбају на школском полигону правилно понашање пешака и бициклизисте у саобраћају, уочавају и повезују чињенице важне за разумевање наставне теме, посматрају и анализирају мултимедијалне видео и аудио садржаје, текстове, слике, истражују и размишљају, износе своје идеје и мишљења, уче кроз социјалну интеракцију, активно учествују у проналажењу решења за постављену проблемску ситуацију		Фронтални, групни, индивидуални; рад у пару
3.	Записују најважније чињенице, цртају скице и техничке цртеже, вежбају читање техничких цртежа, практично вежбају коришћење Интернета за претрагу и приступ online ресурсима, дискутују, самостално користе литературу, одговарају на питања, постављају питања, износе идеје, мишљења и закључке, усвајају нове појмове, активно слушају једни друге, вреднују и процењују дате одговоре, уочавају и повезују чињенице важне за разумевање наставне теме, посматрају и анализирају мултимедијалне видео и аудио садржаје, текстове, слике, истражују и размишљају, износе своје идеје и мишљења, уче кроз социјалну интеракцију, активно учествују у проналажењу решења за постављену проблемску ситуацију		а) наставно-радна средства (учбеник, радна свеска, интерактивна табла,

4.	Записују најважније чињенице, цртају, дискутују, самостално користе литературу, одговарају на питања, постављају питања, повезују и уочавају својства материјала, вежбају практично правилну и безбедну употребу алата и прибора за ручну механичку обраду материјала, вежбају правилно извођење операција сечења, спајања и заштите папира, текстила, коже и дрвета, износе мишљења и закључке, усвајају нове појмове, активно слушају једни друге, вреднују и процењују дате одговоре, уочавају и повезују чињенице важне за разумевање наставне теме, посматрају и анализирају мултимедијалне видео и аудио садржаје, текстове, слике, истражују и размишљају, износе своје идеје и мишљења, уче кроз социјалну интеракцију, активно учествују у проналажењу решења за постављену проблемску ситуацију		лаптоп, пројектор, рачунари, алат и прибор за обраду материјала, прибор за цртање...); б) демонстрациона наставна средства (модел, макете, слике, прикази раскрсница и различитих саобраћајних ситуација и примера...); в) мултимедијална наставна средства (мултимедијалне презентације, видео записи, интерактивни квивови, симулације рада машина, апарата, алата и уређаја...).
5.	Записују најважније чињенице, цртају, дискутују, самостално користе литературу, одговарају на питања, постављају питања, вежбају практично проналажење информација на Интернету, правилно бирају материјале и алат за израду модела, изводе практично радне операције мерења, обележавања и сечења материјала, ручно израђују једноставне моделе, користе програм за обраду текста за креирање техничке документације, представљају своје пројектне идеје, израђују план активности за остваривање циљева, активно учествују у раду групе – пара, пружају помоћ једни другима, процењују оставеност резултата и дају предлоге за унапређење, износе мишљења и закључке, усвајају нове појмове, активно слушају једни друге, вреднују и процењују дате одговоре, истражују и размишљају, уче кроз социјалну интеракцију		

Начин процене/ провере остварености постигнућа: Разговор, вежбе, посматрање, израда панорама, дискусија, писмена провера знања, презентација, демонстрација безбедног понашања у саобраћају на школском полигону, практичан рад, решавање постављених проблемских ситуација, самостална израда скица и техничких цртежа, писмена провера знања, читање техничких цртежа, обрада слике на рачунару, практично коришћење Интернета, израда цртежа, самосталан рад у планирању и изради једноставнијег производа, израда плана за управљање отпадом, решавање постављених проблемских ситуација, практично коришћење Интернета, правилан избор материјала и алата за израду предмета, самосталан рад приликом израде предмета, рад у групи и индивидуални рад.

Корелација: Информатика и рачунарство, Математика, Биологија, Географија и Ликовна култура.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Специфичност наше школе се односи на приличан број ученика ромске националности који углавном потичу из окружења која нису подстицајна за напредак у раду и учењу. . За ученике који имају недовољан успех из предмета организује се допунска настава која прати дату тему, односно наставне јединице које припадају теми. Ученицима се дају задаци који треба да обезбеде реализацију постављених исхода. Задаци су углавном индивидуалног типа па је и рад углавном оријентисан на појединачан рад са сваком таквим учеником. . Број часова се прилагођава потребама и брзини којом ученик прати и савладава садржај дате теме.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„Нови Логос“	<i>Техника и технологија 6, уџбеник за шести разред основне школе</i>	Жељко Васић, Иван Ђисалов, Дијана Каруовић, Марија Бокан
	<i>Свет технике, Материјали за конструкторско моделовање</i>	Жељко Васић, Иван Ђисалов

Седми разред

Фонд часова: 72/2

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: 5/2019.

Циљ наставе и учења технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

Бр.теме	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	ФОНД ЧАСОВА
1.	ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ	6
2.	САОБРАЋАЈ	6
3.	ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	18
4.	РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА	22
5.	КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ	20
УКУПНО		72

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ
1.	-Појам, улога и развој машина и механизма. -Потрошња енергије у домаћинству и могућности уштеде. -Утицај дизајна и правилне употребе техничких средстава на здравље људи. -Зависност очувања животне средине од технологије.	-повеже развој машина и њихов допринос подизању квалитета живота и рада; -повеже ергономију са здрављем и комфором људи при употреби техничких средстава; -анализира да ли је коришћење одређене познате технике и технологије у складу са очувањем животне средине; -истражи могућности смањења трошкова енергије у домаћинству.
2.	-Машине спољашњег и унутрашњег транспорта. -Подсистеми код возила друмског саобраћаја (погонски, преносни, управљачки, кочиони). -Исправан бицикл/мопед као битан предуслов безбедног учешћа у саобраћају.	- разликује врсте транспортних машина; -повеже подсистеме код возила друмског саобраћаја са њиховом улогом; -провери техничку исправност бицикла; -демонстрира поступке одржавања бицикла или мопеда;
3.	-Специфичности техничких цртежа у машинству. -Ортогнално и просторно приказивање предмета. -Коришћење функција и алата програма за CAD. -Основне компоненте ИКТ уређаја. -Управљање и контрола коришћењем рачунарске технике и интерфејса.	-самостално црта скицом и техничким цртежом предмете користећи ортогнално и просторно приказивање; -користи CAD технологију за креирање техничке документације; -образложи предности употребе 3D штампе у изради тродимензионалних модела и макета; -управља моделима користећи рачунар; -објасни улогу основних компоненти рачунара, таблета, паметних телефона и осталих савремених ИКТ уређаја.
4.	-Рационално коришћење ресурса на Земљи и очување и заштита животне средине. -Материјали у машинству (пластика, метали, легуре и др.). -Мерење и контрола – појам и примена мерних средстава (мерила). -Технологија обраде материјала у машинству (обрада материјала са и без скидања струготине, савремене технологије обраде). -Елементи машина и механизма (елементи за везу, елементи за пренос снаге и кретања, специјални елементи). - Производне машине: врсте, принцип рада, појединачна и серијска производња. -Појам, врсте, намена и конструкција робота (механика, погон и управљање). -Погонске машине – мотори (хидраулични, пнеуматски, топлотни). -Моделовање погонских машина и/или школског мини робота.	-аргументује значај рационалног коришћења расположивих ресурса на Земљи; -идентификује материјале који се користе у машинству и на основу њихових својстава процењује могућност примене; -користи прибор за мерење у машинству водећи рачуна о прецизности мерења; -врши операције обраде материјала који се користе у машинству, помоћу одговарајућих алата, прибора и машина и примени одговарајуће мере заштите на раду; -објасни улогу одређених елемената машина и механизма на једноставном примеру; -образложи значај примене савремених машина у машинској индустрији и

		предности роботизације производних процеса; -објасни основе конструкције робота; -класификује погонске машине – моторе и повеже их са њиховом применом.
5.	-Проналажење информација, стварање идеје и дефинисање задатка. -Самосталан/тимски рад на пројекту. -Израда техничке документације изабраног модела ручно или уз помоћ рачунарских апликација. -Реализација пројекта – израда модела коришћењем алата и машина у складу са принципима безбедности на раду. -Представљање идеје, поступака израде и производа. -Процена сопственог рада и рада других на основу постављених критеријума. -Употреба електронске кореспонденције са циљем унапређења производа. -Одређивање оквирне цене трошкова и вредност израђеног модела.	-самостално/тимски истражи и реши задати проблем у оквиру пројекта; -изради производ у складу са принципима безбедности на раду; -тимски представи идеју, потупак израде и производ; -креира рекламу за израђен производ; -врши е-кореспонденцију у складу са правилима и препорукама са циљем унапређења продаје; -процењује свој рад и рад других на основу постављених критеријума (прецизност, педантност и сл.).

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	Записују најважније чињенице, цртају, дискутују, самостално користе литературу, одговарају на постављена питања, постављају питања, износе мишљења и закључке, усвајају нове појмове, активно слушају једни друге, вреднују и процењују дате одговоре, уочавају чињенице важне за разумевање наставне теме посматрају и анализирају мултимедијалне видео и аудио садржаје, текстове, слике, уочавају кључне појмове, активно слушају једни друге, вреднују и процењују дате одговоре,	учествовање у разговору, причање, именовање, објашњавање, описивање, предавање, решавање задатака, записивање, техничко цртање прибором на табли или на рачунару, подела прибора и алата, вођење рачуна о примени мера заштите на раду, проналажење и одабирање	метода усменог излагања, дијалогска метода, метода писмених и графичких радова, метода демонстрације, илустрациона метода, метода практичних радова, метода програмираног учења, метода егземпларног учења, метода проблемског учења, метода рада на тексту и радним листовима, метода рада помоћу мапе ума, квизови...
2.	Записују најважније чињенице, цртају, дискутују, самостално користе литературу, одговарају на питања, постављају питања, износе мишљења и закључке, усвајају нове појмове, активно слушају једни друге, вреднују и процењују дате одговоре, вежбају на школском полигону правилно понашање пешака и бицикliste у саобраћају, уочавају и повезују чињенице важне за разумевање наставне теме, посматрају и анализирају мултимедијалне видео и аудио садржаје, текстове, слике, истражују и размишљају, износе своје идеје и мишљења, уче кроз социјалну интеракцију, активно учествују у проналажењу решења за постављену проблемску ситуацију		

3.	Записују најважније чињенице, цртају скице и техничке цртеже, вежбају читање техничких цртежа, вежбају практично обраду слике на рачунару, израђују техничку документацију у програму за цртање, практично вежбају коришћење Интернета за претрагу и приступ online ресурсима, дискутују, самостално користе литературу, одговарају на питања, постављају питања, износе идеје, мишљења и закључке, усвајају нове појмове, активно слушају једни друге, вреднују и процењују дате одговоре, уочавају и повезују чињенице важне за разумевање наставне теме, посматрају и анализирају мултимедијалне видео и аудио садржаје, текстове, слике, истражују и размишљају, износе своје идеје и мишљења, уче кроз социјалну интеракцију, активно учествују у проналажењу решења за постављену проблемску ситуацију	података из литературе и с интернета, израда презентације, посматрање, слушање, постављање питања, одговарање, размењивање знања и искуства, проверавање датих одговора, допуњавање и кориговање одговора, реферисање о постигнутим резултатима, вођење рачуна о дисциплини на часу, повезивање претходног с новим знањем, сумирање рада, извођење закључака, процењивање успешности часа, организовање часа који ће бити занимљив ученицима и сл	----- Фронтални, групни, индивидуални; рад у пару ----- а) наставно-радна средства (уџбеник, радна свеска, интерактивна табла, лаптоп, пројектор, рачунари, алат и прибор за обраду материјала, прибор за цртање...); б) демонстрациона наставна средства (модел, макета, слике, прикази раскрсница и различитих саобраћајних ситуација и примера...); в) мултимедијална наставна средства (мултимедијалне презентације, видео записи, интерактивни квизови, симулације рада машина, апарата, алата и уређаја...)
4.	Записују најважније чињенице, цртају, дискутују, самостално користе литературу, одговарају на питања, постављају питања, повезују и уочавају својства материјала, вежбају практично правилну и безбедну употребу алата и прибора за ручну механичку обраду материјала, упознају се са елементима машина и механизма, износе мишљења и закључке, усвајају нове појмове, активно слушају једни друге, вреднују и процењују дате одговоре, уочавају и повезују чињенице важне за разумевање наставне теме, посматрају и анализирају мултимедијалне видео и аудио садржаје, текстове, слике, истражују и размишљају, износе своје идеје и мишљења, уче кроз социјалну интеракцију, активно учествују у проналажењу решења за постављену проблемску ситуацију		
5.	Записују најважније чињенице, цртају, дискутују, самостално користе литературу, одговарају на питања, постављају питања, вежбају практично проналажење информација на Интернету, правилно бирају материјале и алат за израду модела, изводе практично радне операције мерења, обележавања и сечења материјала, ручно израђују једноставне моделе, користе програм за цртање и обраду текста за креирање техничке документације, представљају своје пројектне идеје, израђују план активности за остваривање циљева, активно учествују у раду групе – пара, пружају помоћ једни другима, процењују оствареност резултата и дају предлоге за унапређење, износе мишљења и закључке, усвајају нове појмове, активно слушају једни друге, вреднују и процењују дате одговоре, истражују и размишљају, уче кроз социјалну интеракцију		

Начин процене/ провере остварености постигнућа: Разговор, вежбе, посматрање, израда панона, дискусија, писмена провера знања, презентација, демонстрација безбедног понашања у саобраћају на школском полигону, практичан рад, решавање постављених проблемских ситуација, самостална израда скица и техничких цртежа, писмена провера знања, читање техничких цртежа, обрада слике на рачунару, практично коришћење Интернета, израда цртежа, самосталан рад у планирању и изради једноставнијег производа, израда плана за управљање отпадом, решавање постављених проблемских ситуација, практично коришћење Интернета, правилан избор материјала и алата за израду предмета, самосталан рад приликом израде предмета, рад у групи и индивидуални рад.

Корелација: Информатика и рачунарство, Математика, Биологија, Географија и Ликовна култура.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Специфичност наше школе се односи на приличан број ученика ромске националности који углавном потичу из окружења која нису подстицајна за напредак у раду и учењу. . За ученике који имају недовољан успех из предмета организује се допунска настава која прати дату тему, односно наставне јединице које припадају теми. Ученицима се дају задаци који треба да обезбеде реализацију постављених исхода. Задаци су углавном индивидуалног типа па је и рад углавном оријентисан на појединачан рад са сваким таквим учеником. . Број часова се прилагођава потребама и брзини којом ученик прати и савладава садржај дате теме.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„Нови Логос ”	<i>Техника и технологија 7, уџбеник за седми разред основне школе</i>	Иван Ђисалов, Дијана Каруовић, Иван Палинкаш
	<i>Свет технике 7, Материјали за конструкторско моделовање</i>	Жељко Васић

Осми разред

Фонд часова: **68/2**

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: **88/17, 27/18- др. Закон и 10/19.**

Циљ наставе и учења технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

Бр.теме	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	ФОНД ЧАСОВА
1.	ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ	6

2.	САОБРАЋАЈ	6
3.	ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	18
4.	РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА	20
5.	КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ	18
УКУПНО		72

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ
1.	-Увод у електротехнику, рачунарство и мехатронику - Електрична инсталација, опасност и мере заштите - Примена електричних апарата и уређаја у домаћинству, штедња енергије и енергетска ефикасност - Професије (занимања) у области електротехнике и мехатронике	-процени значај електротехнике, рачунарства и мехатронике у животном и радном окружењу; – анализира опасности од неправилног коришћења електричних апарата и уређаја и познаје поступке пружања прве помоћи; – образложи важност енергетске ефикасности електричних уређаја у домаћинству; – повеже професије (занимања) у области електротехнике и мехатронике са сопственим интересовањима;
2.	-Саобраћајна средства на електропогон – врсте и карактеристике -Хибридна возила. - Електрични и електронски уређаји у саобраћајним средствима -Основи телекомуникација	-упоређи карактеристике електричних и хибридни саобраћајних средстава са конвенционалним; – разуме значај електричних и електронских уређаја у саобраћајним средствима; – користи доступне телекомуникационе уређаје и сервисе
3.	- Основне компоненте ИКТ уређаја - Управљање процесима и стварима на даљину помоћу ИКТ - Основни симболи у електротехници - Рачунарски софтвери за симулацију рада електричних кола -Израда и управљање електромеханичким моделом	– класификује компоненте ИКТ уређаја према намени; – процени значај управљања процесима и уређајима помоћу ИКТ; – црта електричне шеме правилно и користећи симболе; – користи софтвере за симулацију рада електричних кола; – састави електромеханички модел и управља њиме помоћу интерфејса;
4.	-Електроенергетски систем. - Производња, трансформација и пренос електричне енергије. -Обновљиви извори електричне енергије. -Електроинсталациони материјал и прибор.	- објасни систем производње, трансформације и преноса електричне енергије; – анализира значај коришћења обновљивих извора електричне енергије; – разликује елементе кућне електричне инсталације;

	-Кућне електричне инсталације. -Састављање електричних кола -Коришћење фазног испитивача и мерење електричних величина мултиметром. -Електричне машине. -Електротехнички апарати и уређаји у домаћинству. -Основни електронике. -Рециклажа електронских компоненти.	– повеже електрично и/или електронско коло према задатој шеми; – користи мултиметар; – анализира карактеристике електричних машина и повезује их са њиховом употребом; – класификује електронске компоненте на основу намене; – аргументује значај рециклаже електронских компоненти;
5.	-Моделовање електричних машина и уређаја. - Огледи са електропанелима. - Коришћење интерфејса за управљање помоћу рачунара. - Израда једноставног школског робота сопствене конструкције или из конструкторског комплета. - Рад на пројекту: – израда производа/модела – управљање моделом	- самостално/тимски истражује и осмишљава пројекат; – креира документацију, развије и представи бизнис план производа; – састави производ према осмишљеном решењу; – састави и управља једноставним школским роботом или мехатроничким моделом; – представи решење готовог производа/модела; – процењује свој рад и рад других и предлаже унапређење реализованог пројекта.

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	разговор, слушање, описивање, експериментисање,	Пажљиво планира и припрема наставу,	метода усменог излагања, дијалогска метода,
2.	посматрање, уочавање, израда практичног рада, стварање , истраживање, планирање, представљање, унапређивање...	проверава претходна знања и искуства ученика, реализује и води настани процес, помаже ученицима да поставе циљеве и задатке,	метода писмених и графичких радова, метода демонстрације, илустрациона метода, метода практичних радова, метода програмираног учења, метода егземпларног учења, метода проблемског учења, метода рада на тексту и радним листовима, метода рада помоћу мапе ума, квивизи...
3.	Пажљиво прате излагање наставника и својих другова, аргументовано и са уважавањем се укључује у дискусије и износи своја мишљења, планира своје учење и напредак, процењује свој и рад својих другова, проналази начине за решавање проблема, истражује различите изворе знања, повезује нова са ранијим	помаже ученицима у процесу учења и решавања задатака, прати и пружа подршку, подстиче ученике на стваралачко истраживање, подстиче сарадњу и тимски рад, помаже ученицима да превазиђу неочекиване проблеме и ситуације током	Фронтални, групни, индивидуални; рад у пару
4.			а) наставно-радна средства (учбеник, радна свеска, интерактивна табла, лаптоп, пројектор, рачунари, алат и прибор за обраду материјала, прибор за цртање...); б) демонстрациона наставна средства (модели, макете, слике, прикази раскрсница и

5.	знањима и искуством, учествује у различитим наставним и ваннаставним активностима и пројектима...	учења, самостално и заједно са ученицима вреднује процес и резултате наставе, вреднује резултате сопственог рада (рефлексивни практичар)...	различитих саобраћајних ситуација и примера...); в) мултимедијална наставна средства (мултимедијалне презентације, видео записи, интерактивни квизови, симулације рада машина, апарата, алата и уређаја...)

Начин процене/ провере остварености постигнућа: Разговор, вежбе, посматрање, израда панона, дискусија, писмена провера знања, презентација, демонстрација безбедног понашања у саобраћају на школском полигону, практичан рад, решавање постављених проблемских ситуација, самостална израда скица и техничких цртежа, писмена провера знања, читање техничких цртежа, обрада слике на рачунару, практично коришћење Интернета, израда цртежа, самосталан рад у планирању и изради једноставнијег производа, израда плана за управљање отпадом, решавање постављених проблемских ситуација, практично коришћење Интернета, правилан избор материјала и алата за израду предмета, самосталан рад приликом израде предмета, рад у групи и индивидуални рад.

Корелација: Информатика и рачунарство, Математика, Биологија, Географија и Ликовна култура.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Специфичност наше школе се односи на приличан број ученика ромске националности који углавном потичу из окружења која нису подстицајна за напредак у раду и учењу. . За ученике који имају недовољан успех из предмета организује се допунска настава која прати дату тему, односно наставне јединице које припадају теми. Ученицима се дају задаци који треба да обезбеде реализацију постављених исхода. Задаци су углавном индивидуалног типа па је и рад углавном оријентисан на појединачан рад са сваким таквим учеником. . Број часова се прилагођава потребама и брзини којом ученик прати и савладава садржај дате теме.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„Нови Логос“	<i>Техника и технологија 8, уџбеник за осми разред основне школе</i>	Жељко Васић, Борислав Дакић
	<i>Свет технике 8, Материјали за конструкторско моделовање</i>	

12. Информатика и рачунарство

Пети разред

Фонд часова: **36/1**

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: **88/17, 15/18, 27/18 – др. закон, 10/19 и 6/20.**

Циљ учења Информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, производњу дигиталних садржаја и креирање рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.

Бр.теме	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	ФОНД ЧАСОВА
1.	ИКТ	9
2.	ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	5
3.	РАЧУНАРСТВО	16
4.	ПРОЈЕКТНИ ЗАДАЦИ	6
УКУПНО		36

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ
1.	Предмет изучавања информатике и рачунарства. ИКТ уређаји, јединство хардвера и софтвера. Подешавање радног окружења. Организација података. Рад са сликама.	-Наведе примену информатике и рачунарства у савременом животу; -Правилно користи ИКТ уређаје; -Именује основне врсте и компоненте ИКТ уређаја; -Прави разлику између хардвера, софтвера и сервиса; -Прилагоди радно окружење кроз основна подешавања; -Креира дигитални слику и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сараднички); -Креира текстуални документ и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сараднички); -Примени алате за снимање и репродукцију аудио и видео записа;

	Рад са текстом. Рад са мултимедијом. Рад са презентацијама.	-Креира мултимедијалну презентацију и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сараднички); -Сачува и организује податке; -Разликује основне типове датотека.
2.	Употреба ИКТ уређаја на одговоран и сигуран начин. Правила безбедног рада на Интернету. Претраживање Интернета, одабир резултата и преузимање садржаја. Заштита приватности личних података. Заштита здравља, ризик зависности од технологије и управљање временом.	-Реагује исправно када дође у потенцијално небезбедну ситуацију у коришћењу ИКТ уређаја; -Доводи у везу значај правилног одлагања дигиталног отпада и заштиту животне средине; -Разликује безбедно од небезбедног, пожељно од непожељног понашања на Интернету; -Реагује исправно када дођу у контакт са непримереним садржајем или са непознатим особама путем Интернета; -Приступа Интернету, самостално претражује, проналази информације у дигиталном окружењу и преузима их на свој уређај; -Информацијама на интернету приступи критички; -Спроводи поступке за заштиту личних података и приватности на Интернету; -Разуме значај ауторских права; -Препознаје ризик зависности од технологије и доводи га у везу са својим здрављем; -Рационално управља временом које проводи у раду са технологијом и на Интернету.
3.	Увод у логику и скупове: унија, пресек, разлика; речи „и“, „или“, „не“, „сваки“, „неки“, „ако...онда“ Увод у алгоритме аритметике: писмено сабирање, множење, дељење с остатком, Еуклидов алгоритам. Увод у тему програмирања. Радно окружење изабраног софтвера за визуелно програмирање. Алати за рад са графичким објектима, текстом, звуком и видеом. Програм – категорије, блокови наредби, инструкције. Програмске структуре (линијска, циклична, разграната).	-Схвати математичко-логички смисао речи „и“, „или“, „не“, „сваки“, „неки“, израза „ако...онда“; -Зна алгоритме аритметике (сабирања, множења, дељења с остатком, Еуклидов алгоритам) и интерпретира их алгоритамски; -Наведе редослед корака у решавању једноставног логичког проблема; -Креира једноставан рачунарски програм у визуелном окружењу; -Сврхисходно примењује програмске структуре и блокове наредби; -Користи математичке операторе за израчунавања; -Објасни сценарио и алгоритам пројекта; -Анализира и дискутује програм; -Проналази и отклања грешке у програму.
4.	Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења. Израда пројектног задатка у групи у корелацији са другим предметима. Представљање резултата пројектног задатка.	-Сарађује са осталим члановима групе у одабиру теме, прикупљању и обради материјала у вези са темом, формулацији и представљању резултата и закључака; -Одабира и примењује технике и алате у складу са фазама реализације пројекта; -Наведе кораке и опише поступак решавања пројектног задатка; -Вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен;

		-Поставља резултат свог рада на Интернет, ради дељења са другима, уз помоћ наставника.

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	Разумевање предаваног, рад на рачунару посматрања, слушања, закључивања, анализирање, упоређивање, решавање проблема, одговарање.	Предавање и демонстрирање, подршка ученицима у дискусији и раду на рачунару, остваривање ауторитета у образовном и васпитном смислу, оцењивање.	Интерактивни приступ, Демонстративна, Монолошка, Дијалогска
2.			-----
3.			Фронтални, Индивидуални, групни
4.			-----
			Уџбеник, Табла, Рачунар, Дигиталне платформе, Свеске, Панои, Плакати

Начин процене/ провере остварености постигнућа: Наставни програм предмета Информатика и рачунарство се састоји из три тематске целине: Информационо-комуникационе технологије (скр. ИКТ), Дигитална писменост и Рачунарство.

Наставник ће у току петог разреда, ради развијања међупредметних компетенција и остваривања корелације са другим предметима, реализовати са ученицима најмање два пројектна задатка који обухватају теме и из других предмета. Време реализације пројектних задатака (једног из области ИКТ и Дигитална писменост и другог из области Рачунарство) одређује наставник у договору са ученицима и са наставницима других предмета, који обухватају област изабране теме. При избору тема, понудити неколико пројектних тема и омогућити тимовима ученика да одаберу ону која највише одговара њиховим интересовањима.

Програм наставе Информатике и рачунарства заснован је на исходима, односно на процесу учења и ученичким постигнућима. Исходи представљају опис интегрисаних знања, вештина, ставова и вредности које ученик гради, проширује и продубљује кроз све три предметне области овог предмета. У процесу вредновања потребно је континуирано пратити рад ученика. У настави оријентисаној на достизање исхода вреднују се и процес и продукти учења. Треба вредновање више усмерити ка праћењу и вредновању практичних радова и вежбања, а мање ка тестовима знања.

Корелација: Техника и технологија, Математика и други предмети у оквиру пројеката (Биологија, Историја, Географија и др.).

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Велики број ученика без потребних техничких могућности за рад код куће (недостаје им ИКТ опрема).

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„БИГЗ школство ”	<i>Информатика и рачунарство 5, уџбеник за пети разред основне школе</i>	Марина Петровић, Зорица Прокопић, Јелена Пријовић

Шести разред

Фонд часова: **36/1**

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: **88/17, 15/18, 27/18 – др. закон, 10/19 и 6/20.**

Циљ учења Информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, производњу дигиталних садржаја и креирање рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.

Бр.теме	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	ФОНД ЧАСОВА
1.	ИКТ	10
2.	ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	4
3.	РАЧУНАРСТВО	15
4.	ПРОЈЕКТНИ ЗАДАЦИ	4+3
УКУПНО		36

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ
1.	Дигитални уређаји и кориснички програми. Управљање дигиталним документима. Рад са сликама. Рад са текстом. Рад са мултимедијалним презентацијама које садрже видео и аудио садржаје.	-Правилно користи ИКТ уређаје; -Креира, иређује и структурира дигиталне садржаје који садрже табеле у програму за рад са текстом и програму за рад са мултимедијалним презентацијама; -Креира и обрађује дигиталну слику; -Самостално снима и врши основну обраду аудио и видео записа; Уређује мултимедијалну презентацију која садржи видео и аудио садржаје.
2.	Употреба ИКТ уређаја на одговоран и сигуран начин у мрежном окружењу. Интернет сервиси. Правила безбедног рада на Интернету. Претраживање Интернета, одабир резултата и преузимање садржаја. Заштита приватности личних података и ауторских права.	-Чува и организује податке локално и у облаку; -Одговорно и правилно користи ИКТ уређаје у мрежном окружењу; -Разликује основне Интернет сервисе; -Примењује поступке и правила за безбедно понашање и представљање на мрежи; -Приступа Интернету, самостално претражује, проналази и процењује информације и преузима их на свој уређај поштујући ауторска права; -Објасни поступак заштите дигиталног производа/садржаја одговарајућом ЦЦ лиценцом; -Објасни поступак прикупљања података путем онлајн упитника.
3.	Основе изабраног програмског језика. Основне аритметичке операције. Уграђене функције. Ниске (стрингови). Структуре података. Гранање. Понављање. Основни алгоритми.	-Креира једноставан програм у текстуалном програмском језику; -Користи математичке изразе за израчунавање у једноставним програмима; -Објасни и примени одговарајућу програмску структуру (Наредбе доделе, гранања, петље); -Користи у оквиру програма нумеричке, текстуалне и једнодимензионе низове вредности; -Разложи сложени проблем на једноставније функционалне целине (потпрограме); -Проналази и отклања грешке у програму.
4.	Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења. Израда пројектног задатка у корелацији са другим предметима. Вредновање резултата пројектног задатка.	-Сарађује са осталим члановима групе у одабиру теме, прикупљању и обради материјала, представљању пројектних резултата и закључака; -Користи могућности које пружају рачунарске мреже у сфери комуникације и сарадње; -Креира, објављује и представља дигиталне садржаје користећи расположиве алате; -Вреднује процесе и резултате пројектних активности.

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	Разумевање предаваног, рад на рачунару посматрања, слушања,	Предавање и демонстрирање, подршка ученицима у	Интерактивни приступ, Демонстративна, Монолошка, Дијалoшка

2.	закључивања, анализирање, упоређивање, решавање проблема, одговарање.	дискусији и раду на рачунару, остваривање ауторитета у образовном и васпитном смислу, оцењивање.	----- Фронтални, Индивидуални, групни -----
3.			Уџбеник, Табла, Рачунар, Дигиталне платформе, Свеске, Панои, Плакати
4.			

Начин процене/ провере остварености постигнућа: Наставни програм предмета Информатика и рачунарство се састоји из три тематске целине: Информационо-комуникационе технологије (скр. ИКТ), Дигитална писменост и Рачунарство.

Наставник ће у току петог разреда, ради развијања међупредметних компетенција и остваривања корелације са другим предметима, реализовати са ученицима најмање два пројектна задатка који обухватају теме и из других предмета. Време реализације пројектних задатака (једног из области ИКТ и Дигитална писменост и другог из области Рачунарство) одређује наставник у договору са ученицима и са наставницима других предмета, који обухватају област изабране теме. При избору тема, понудити неколико пројектних тема и омогућити тимовима ученика да одаберу ону која највише одговара њиховим интересовањима.

Програм наставе Информатике и рачунарства заснован је на исходима, односно на процесу учења и ученичким постигнућима. Исходи представљају опис интегрисаних знања, вештина, ставова и вредности које ученик гради, проширује и продубљује кроз све три предметне области овог предмета. У процесу вредновања потребно је континуирано пратити рад ученика. У настави оријентисаној на достизање исхода вреднују се и процес и продукти учења. Треба вредновање више усмерити ка праћењу и вредновању практичних радова и вежбања, а мање ка тестовима знања.

Корелација: Техника и технологија, Математика и други предмети у оквиру пројеката (Биологија, Историја, Географија и др.).

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Велики број ученика без потребних техничких могућности за рад код куће (недостаје им ИКТ опрема).

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„БИГЗ школство ”	<i>Информатика и рачунарство 6, уџбеник за шести разред основне школе</i>	Марина Петровић, Зорица Прокопић, Јелена Пријовић

Седми разред

Фонд часова: 36/1

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: 88/17, 15/18, 27/18 – др. закон, 10/19 и 6/20.

Циљ учења Информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, производњу дигиталних садржаја и креирање рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.

Бр.теме	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	ФОНД ЧАСОВА
1.	ИКТ	10
2.	ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	4
3.	РАЧУНАРСТВО	14
4.	ПРОЈЕКТНИ ЗАДАЦИ	4+4
УКУПНО		36

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ
1.	Обележавање логичке структуре и генерисање прегледа садржаја текстуалног документа. Карактеристике рачунарске графике (пиксел, резолуција, RGB и CMYK модели приказа боја, растерска и векторска графика). Рад у програму за растерску графику. Рад у програму за векторску графику. Израда гиф анимација. Коришћење алата за снимање екрана.	-Разликује визуелну презентацију и логичку структуру текста; -Користи алате за стилско обликовање документа и креирање прегледа садржаја у програму за обраду текста; -Објасни принципе растерске и векторске графике и модела приказа боја; -Креира растерску слику у изабраном програму; -Креира векторску слику у изабраном програму; -Користи алате за уређивање и трансформацију слике; -Креира гиф анимацију; -Креира видео-запис коришћењем алата за снимање екрана.
2.	URL, DNS, IP адреса. Хипервеза и хипертекст. Електронска пошта, креирање налога, слање и пријем поште. Електронска пошта (контакти,	-Разликује појмове URL, DNS, IP адреса; -Објасни појмове хипервеза и хипертекст; -Креира, форматира и шаље електронску пошту;

	безбедност, нежељена пошта). Рад на дељеним документима (текстуалним документима / презентацијама /упитницима...) у облаку.	-Обавља електронску комуникацију на сигуран, етички одговоран и безбедан начин водећи рачуна о приватности; -Препозна непримерени садржај, нежељене контакте и адекватно се заштити; -Сараднички креира и дели документе у облаку водећи рачуна о одговарајућим нивоима приступа; -Подешава хипервезе према делу садржаја, другом документу или веб локацији.
3.	Рад са изабраним текстуалним програмским језиком у области 2Д графике. Основне карактеристике изабране графичке библиотеке. Методе за исцртавање основних геометријских облика. Подешавање боја и положаја објеката. Примена петљи и случајно генерисаних вредности на исцртавање геометријских облика.	-Уз помоћ програмске библиотеке текстуалног програмског језика исцртава елементе 2Д графике; -Употребљава петље и генератор насумичних бројева за исцртавање сложенијих облика; -Планира, опише и имплементира решење једноставног проблема; -Проналази и отклања грешке у програму.
4.	Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења. Израда пројектног задатка у корелацији са другим предметима. Вредновање резултата пројектног задатка.	-Сарађује са осталим члановима групе у свим фазама пројектног задатка; -Креира, уређује и структурира дигиталне садржаје који комбинују текст, слике, линкове, табеле и анимације; -Креира рачунарске програме који доприносе решавању пројектног задатка; -Поставља резултат свог рада на Интернет ради дељења са другима уз помоћ наставника; -Вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен.

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	Разумевање предаваног, рад на рачунару посматрања, слушања, закључивања, анализирање, упоређивање, решавање проблема, одговарање.	Предавање и демонстрирање, подршка ученицима у дискусији и раду на рачунару, остваривање ауторитета у образовном и васпитном смислу, оцењивање.	Интерактивни приступ, Демонстративна, Монолошка, Дијалогска
2.			----- Фронтални, Индивидуални, групни
3.			----- Уџбеник, Табла, Рачунар, Дигиталне платформе, Свеске, Панони, Плакати
4.			

Начин процене/ провере остварености постигнућа: Наставни програм предмета Информатика и рачунарство се састоји из три тематске целине: Информационо-комуникационе технологије (скр. ИКТ), Дигитална писменост и Рачунарство.

Наставник ће у току петог разреда, ради развијања међупредметних компетенција и остваривања корелације са другим предметима, реализовати са ученицима најмање два пројектна задатка који обухватају теме и из других предмета. Време реализације пројектних задатака (једног из области ИКТ и Дигитална писменост и другог из области Рачунарство) одређује наставник у договору са ученицима и са наставницима других предмета, који обухватају област изабране теме. При избору тема, понудити неколико пројектних тема и омогућити тимовима ученика да одаберу ону која највише одговара њиховим интересовањима.

Програм наставе Информатике и рачунарства заснован је на исходима, односно на процесу учења и ученичким постигнућима. Исходи представљају опис интегрисаних знања, вештина, ставова и вредности које ученик гради, проширује и продубљује кроз све три предметне области овог предмета. У процесу вредновања потребно је континуирано пратити рад ученика. У настави оријентисаној на достизање исхода вреднују се и процес и продукти учења. Треба вредновање више усмерити ка праћењу и вредновању практичних радова и вежбања, а мање ка тестовима знања.

Корелација: Техника и технологија, Математика и други предмети у оквиру пројеката (Биологија, Историја, Географија и др.).

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Велики број ученика без потребних техничких могућности за рад код куће (недостаје им ИКТ опрема).

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„БИГЗ школство ”	<i>Информатика и рачунарство 7, уџбеник за седми разред основне школе</i>	Зорица Прокопић, Јелена Пријовић

Осми разред

Фонд часова: **34/1**

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: **88/17, 15/18, 27/18 – др. закон, 10/19 и 6/20.**

Циљ учења Информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, производњу дигиталних садржаја и креирање рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.

Бр.теме	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	ФОНД ЧАСОВА
1.	ИКТ	10
2.	ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	2
3.	РАЧУНАРСТВО	12
4.	ПРОЈЕКТНИ ЗАДАЦИ	6+4
УКУПНО		34

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ
1.	Радно окружење програма за табеларне прорачуне. Креирање радне табеле и унос података (нумерички, текстуални, датум, време....). Формуле и функције. Примена формула за израчунавање статистика. Сортирање и филтрирање података. Груписање података и израчунавање статистика по групама. Визуелизација података – израда графикона. Форматирање табеле (вредности и ћелија) и припрема за штампу. Рачунарство у облаку – дељене табеле (нивои приступа, измене и коментари).	-Унесе и мења податке у табели; -Разликује типове података у ћелијама табеле; -Сортира и филтрира податке по задатом критеријуму; -Користи формуле за израчунавање статистика; -Представи визуелно податке на одговарајући начин; -Примени основне функције форматирања табеле, сачува је у пдф формату и одштапа.
2.	Заштита личних података. Права детета у дигиталном добу. Отворени подаци.	-Да приступи дељењем документу, коментарише и врши измене унутар дељеног документа; -Разуме на које све начине делимо личне податке приликом коришћења интернета; -Разуме потенцијалне разлике дељења личних података путем интернета, поготово личних података деце; -Разуме везу између ризика на интернету и кршења права; -Објасни појам “отворени подаци”;

		-Успостави везу између отварања података и стварања услова за развој иновација и привредних грана за које су доступни отворени подаци.
3.	Програмски језици и окружења погодни за анализу и обраду података (Jupyter, Octave, R, ...). Унос података у једнодимензионе низове. Једноставне анализе низова података помоћу библиотечких функција (сабирање, просек, минимум, максимум, сортирање, филтрирање). Графичко представљање низова података. Унос и представљање табеларно записаних података. Анализе табеларно записаних података (нпр. просек сваке колоне, минимум сваке врсте, ...). Обраде табеларно записаних података (сортирање, филтрирање, ...). Груписање података и одређивање статистика за сваку групу.	-Унесе серију (низ) података; -Изврши једноставне анализе низа података (израчуна збир, просек, проценте, ...); -Графички представи низове података (у облику линијског, стубичастог или секторског дијаграма); -Унесе табеларне податке или их прочита из локалних датотека и сними их; -Изврши основне анализе и обраде табеларних података (по врстама и по колонама, сортирање, филтрирање, ...); -Изврши анализе које укључују статистике по групама.
4.	Онлајн упитник (креирање – типови питања, дељење – нивои приступа и безбедност). Онлајн упитник (прикупљање и обрада података, визуализација). Отворени подаци. Инфографик. Управљање дигиталним уређајима (програмирање уређаја). Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења. Израда пројектног задатка у корелацији са другим предметима. Вредновање резултата пројектног задатка.	-Сарађује са осталим члановима групе у свим фазама пројектног задатка; -Сараднички осмисли и спроведе фазе пројектног задатка; -Самовреднује своју улогу у оквиру пројектног задатка тима; -Креира рачунарске програме који доприносе решавању пројектног задатка; -Поставља резултат свог рада на Интернет ради дељења са другима уз помоћ наставника; -Вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен.

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	Разумевање предаваног, рад на рачунару посматрања, слушања,	Предавање и демонстрирање, подршка ученицима у дискусији и раду на рачунару,	Интерактивни приступ, Демонстративна, Монолошка, Дијалошка
2.	закључивања, анализирање, упоређивање,	остваривање ауторитета у образовном и васпитном	Фронтални, Индивидуални, групни

3.	решавање проблема, одговарање.	смислу, оцењивање.	----- Уџбеник, Табла, Рачунар, Дигиталне платформе, Свеске, Панои, Плакати
4.			

Начин процене/ провере остварености постигнућа: Наставни програм предмета Информатика и рачунарство се састоји из три тематске целине: Информационо-комуникационе технологије (скр. ИКТ), Дигитална писменост и Рачунарство.

Наставник ће у току петог разреда, ради развијања међупредметних компетенција и остваривања корелације са другим предметима, реализовати са ученицима најмање два пројектна задатка који обухватају теме и из других предмета. Време реализације пројектних задатака (једног из области ИКТ и Дигитална писменост и другог из области Рачунарство) одређује наставник у договору са ученицима и са наставницима других предмета, који обухватају област изабране теме. При избору тема, понудити неколико пројектних тема и омогућити тимовима ученика да одаберу ону која највише одговара њиховим интересовањима.

Програм наставе Информатике и рачунарства заснован је на исходима, односно на процесу учења и ученичким постигнућима. Исходи представљају опис интегрисаних знања, вештина, ставова и вредности које ученик гради, проширује и продубљује кроз све три предметне области овог предмета. У процесу вредновања потребно је континуирано пратити рад ученика. У настави оријентисаној на достизање исхода вреднују се и процес и продукти учења. Треба вредновање више усмерити ка праћењу и вредновању практичних радова и вежбања, а мање ка тестовима знања.

Корелација: Техника и технологија, Математика и други предмети у оквиру пројеката (Биологија, Историја, Географија и др.).

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Велики број ученика без потребних техничких могућности за рад код куће (недостаје им ИКТ опрема).

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„БИГЗ школство ”	<i>Информатика и рачунарство 8, уџбеник за осми разред основне школе</i>	Зорица Прокопић, Јелена Пријовић

13. Физичко и здравствено васпитање

Пети разред

Фонд часова: 126 (72+54)

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: 5/2018.

Циљ учења предмета Физичко и здравствено васпитање је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Бр.теме	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	ФОНД ЧАСОВА
1.	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	5
2.	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ (Атлетика, Спортска гимнастика, Основе тимских и спортских игара, Плес и ритмика, Пливање)	116
3.	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА (Физичко вежбање и спорт, Здравствено васпитање)	5
УКУПНО		126

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	Обавезни садржаји Вежбе за развој снаге. Вежбе за развој покретљивости. Вежбе за развој аеробне издржљивости. Вежбе за развој брзине. Вежбе за развој координације. Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности	– одабере и примени комплексе простих и општеприпремних вежби одговарајућег обима и интензитета у вежбању; – користи научене вежбе у спорту, рекреацији и другим ситуацијама; – упоређује и анализира сопствене резултате са тестирања са референтним вредностима; – примени усвојене технике кретања у игри, спорту и другим различитим ситуацијама; – примени атлетске дисциплине у складу са правилима; – развија своје физичке способности применом вежбања из атлетике;	ФВ.1.1.24. ФВ.1.1.25. ФВ.1.1.1. ФВ.1.1.2.

		– одржава равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела; – примени вежбања из гимнастике за развој физичких способности;	
2.	- Атлетика Обавезни садржаји Техника истрајног трчања. Истрајно трчање – припрема за крос. Техника спринтерског трчања. Техника високог и ниског старта. Скок увис (прекорачна техника). Бацање лоптице (до 200 г). Препоручени садржаји Техника штафетног трчања. Скок удаљ. Бацања кугле 2 kg. Бацање „вортекс-а“. Тробој.	– изведе елементе усвојених тимских и спортских игара; – примени основна правила тимских и спортских игара; – користи усвојене елементе технике у спортским играма; – примени основне тактичке елементе; – учествује на унутар одељенским такмичењима; – изведе кретања у различитом ритму; – игра народно коло; – изведе основне кораке плеса из народне традиције других култура; – изведе вежбе и саставе уз музичку пратњу;	ФВ.1.1.3.ФВ.1.1.4. ФВ.1.1.5. ФВ.1.1.6. ФВ.1.1.7. ФВ.1.1.8 ФВ.1.1.9. ФВ.1.1.10. ФВ.2.1.3. ФВ.2.1.4. ФВ.2.1.5. ФВ.2.1.7. ФВ.2.1.6. ФВ.3.1.3. ФВ.3.1.4. ФВ.3.1.5.
	- Спортска гимнастика Обавезни садржаји Вежбе на тлу. Прескоци и скокови. Вежбе у упору. Вежбе у вису. Ниска греда. Гимнастички полигон. Препоручени садржаји Вежбе на тлу (напредне варијанте). Висока греда. Трамболина. Прескок. Коњ са хватаљкама. Вежбе у упору (сложенији састав). Вежбе у вису (сложенији састав).	-плива техником краула и леђног краула и прсном техником; – преплива најмање 50m; – процени своје способности и вештине у води; – скочи у воду на ноге и на главу; – рони у дужину у складу са својим могућностима; – поштује правила понашања у води, и око водене средине; – уочи ризичне ситуације у води и око ње; – вреднује утицај примењених вежби на организам – одреди ниво сопствене дневне физичке активности; – користи вежбе ради побољшања својих физичких способности; – предвиди елиминише последице недовољне физичке активности; – примени мере безбедности у вежбању у школи и ван ње;	ФВ.1.1.11.ФВ.1.1.19 ФВ.1.1.12.ФВ.1.1.19 ФВ.1.1.18.ФВ.1.1.19 ФВ.1.1.14.ФВ.1.1.19 ФВ.1.1.17.ФВ.1.1.19 ФВ.1.1.16.ФВ.1.1.19 ФВ.1.1.15.ФВ.1.1.19 ФВ.1.1.13.ФВ.1.1.19. ФВ.2.1.9.ФВ.2.1.10. ФВ.2.1.11.ФВ.2.1.12 ФВ.2.1.13.ФВ.2.1.15 ФВ.2.1.16.ФВ.3.1.6. ФВ.3.1.7.ФВ.3.1.8. ФВ.3.1.9.ФВ.3.1.10. ФВ.3.1.11.ФВ.3.1.12
	- Тимске и спортске игре Обавезни садржаји Рукомет/минирукомет: Основни елементи технике и правила; – вођење лопте, – хватања и додавања лопте, – шутирања на гол, – финтирање, – принципи индивидуалне одбране – основна правила рукомета/минирукомета Спортски полигон. Препоручени садржаји Напредни елементи технике, тактике и правила игре:	– примени мере безбедности у вежбању у школи и ван ње;	ФВ.1.1.1. ФВ.2.1.1. ФВ.3.1.1. ФВ.1.1.2. ФВ.1.1.1. ФВ.2.1.1. ФВ.3.1.1. ФВ.1.1.2.

	– хватања котрљајућих лопти, – дриблинг, – шутирања на гол, – финтирање, – основни принципи колективне одбране.		
	Обавезни садржаји Покрети уз ритам и уз музичку пратњу. Ритмичка вежба без реквизита. Скокови кроз вијачу. Народно коло „Моравац“. Народно коло из краја у којем се школа налази. Основни кораци друштвених плесова.		ФВ.1.1.1. ФВ.2.1.1. ФВ.3.1.1. ФВ.1.1.2.
	Препоручени садржаји Вежбе са обручем. Вежбе са лоптом. Сложенији скокови кроз вијачу.		ФВ.1.1.1. ФВ.2.1.1. ФВ.3.1.1. ФВ.1.1.2
	- Пливање и Ватерполо. Обавезни садржаји Предвежбе у обучавању пливања. Игре у води. Самопомоћ у води.		ФВ.1.1.20.ФВ.1.1.21. ФВ.1.1.22.ФВ.2.1.20. ФВ.3.1.16.ФВ.3.1.18.
	Препоручени садржаји Плива једном техником. Роњење у дужину		ФВ.1.1.23. ФВ.2.1.21. ФВ.3.1.19.
	Полигони Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима. Полигон са препрекама		ФВ.1.1.1. ФВ.1.1.2.
3.	- Физичко вежбање и спорт Циљ и сврха вежбања у физичком и здравственом васпитању. Основна правила. Рукомета/минирукомета и Малог фудбала. Понашање према осталим субјектима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе). Чување и одржавање материјалних добара која се користе у физичком и здравственом васпитању. Уредно постављање и склањање справа и реквизита неопходних за вежбање. Упознавање ученика са најчешћим облицима насиља у физичком васпитању и спорту. „Ферплеј“ (навијање, победа, пораз решавање конфликтних ситуација).	– одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима; – примени и поштује правила игара у складу са етичким нормама; – примерено се понаша као учесник или посматрач на такмичењима; – решава конфликте на друштвено прихватљив начин; – користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекреативних активности; – прихвати победу и пораз; – процени вредност различитих спортова без обзира на лично интересовање; – примени усвојене моторичке вештине у ванредним ситуацијама; – вреднује лепоту покрета у физичком вежбању и спорту; – подстиче породицу на редовно вежбање;	ФВ.1.2.1. ФВ.1.2.2. ФВ.1.2.3. ФВ.1.2.4. ФВ.1.2.5. ФВ.1.3.1. ФВ.1.3.2. ФВ.2.2.1 ФВ.2.2.2. ФВ.2.2.3. ФВ.3.1.23.

	Писани и електронски извори информација из области физичког васпитања и спорта. Значај развоја физичких способности за снажање у ванредним ситуацијама (земљотрес, поплава, пожар...) Здравствено васпитање Физичка активност, вежбање и здравље. Основни принципи вежбања и врсте физичке активности. Одржавање личне опреме за вежбање и поштовање здравствено-хигијенских мера пре и после вежбања. Лична и колективна хигијена пре и после вежбања.	– повеже врсте вежби, игара и спорта са њиховим утицајем на здравље; – планира дневни ритам рада, исхране и одмора у складу са својим потребама; – разликује здраве од нездравих облика исхране – правилно користи додатке исхрани; – примењује здравствено-хигијенске мере у вежбању; – правилно реагује и пружи основну прву помоћ приликом повреда; – чува животну средину током вежбања; – анализира штетне последице конзумирања дувана, алкохола, штетних енергетских напитака и психоактивних супстанци	

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	-редовно похађа наставу	- планирање наставе и учења	концепција физичког и здравственог васпитања заснива се на јединству наставних и ваннаставних организационих облика рада, као основне претпоставке за остваривање циља кроз достизање исхода и стандарда овог васпитно-образовног подручја. а. часови физичког и здравственог васпитања; б. секције, в. недеља школског спорта, г. активности у природи (кросеви, зимовање, летовање - камповање...), д. школска и ваншколска такмичења ђ. корективно-педагошки рад.
2.	-посматра и слуша објашњавање наставника	-демонстрација и објашњавање ученицима	
3.	-вежба за време часа	- остваривање наставе и учења	
	-води рачуна о хигијени за време часа	-кориговање грешака ученика	
	-одговара за оцену из физичког и здравственог васпитања	- праћење и вредновање	

Начин процене/ провере остварености постигнућа: Оцењивање технике извођења ученика за време часа.

Корелација: биологија, хемија.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Настава се одвија у фискултурној сали школе.

Шести разред

Фонд часова: **126 (72+54)**

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: **5/2018.**

Циљ учења предмета Физичко и здравствено васпитање је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Бр.теме	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	ФОНД ЧАСОВА
1.	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	5
2.	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ (Атлетика, Спортска гимнастика, Основе тимских и спортских игара, Плес и ритмика, Пливање)	116
3.	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА (Физичко вежбање и спорт, Здравствено васпитање)	5
УКУПНО		126

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	Основни садржаји Вежбе за развој снаге. Вежбе за развој покретљивости. Вежбе за развој аеробне издржљивости. Вежбе за развој брзине. Вежбе за развој координације. Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности	– одабере и примени комплексе простих и општеприпремних вежби одговарајућег обима и интензитета у вежбању; – користи научене вежбе у спорту, рекреацији и другим ситуацијама; – упоређује и анализира сопствене резултате са тестирања са референтним вредностима; – примени усвојене технике кретања у игри, спорту и другим различитим ситуацијама; – примени атлетске дисциплине у складу са правилима; – развија своје физичке способности применом вежбања из атлетике; – одржава равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела; – примени вежбања из гимнастике за развој физичких способности;	ФВ.1.1.24. ФВ.1.1.25. ФВ.1.1.1. ФВ.1.1.2.

2.	Атлетика Штафетно трчање Истрајно трчање –припрема за крос. Спринтерско трчање. Скок удаљ. Бацања кугле. 2 kg. Скок увис (опкорачна техника). Бацање „вортекс-а“. Тробој	– изведе елементе усвојених тимских и спортских игара; – примени основна правила тимских и спортских игара; – користи усвојене елементе технике у спортским играма;	ФВ.1.1.3.ФВ.1.1.4. ФВ.1.1.5.ФВ.1.1.6. ФВ.1.1.7.ФВ.1.1.8. ФВ.1.1.9.ФВ.1.1.10. ФВ.2.1.3.ФВ.2.1.4. ФВ.2.1.5.ФВ.2.1.7. ФВ.2.1.6.ФВ.3.1.3. ФВ.3.1.4.ФВ.3.1.5.
	Спортска гимнастика Основни садржаји: Вежбе на тлу. Прескоци и скокови, Вежбе у упору. Вежбе у вису. Греда. Гимнастички полигон. Проширени садржаји Вежбе на тлу (напредневаријанте) Висока греда Трамболина. Прескок. Коњ са хватаљкама. Вежбе у упору (сложенији састав) Вежбе у вису (сложенији састав)	– примени основне тактичке елементе; – учествује на унутар одељенским такмичењима; – изведе кретања у различитом ритму; – игра народно коло; – изведе основне кораке плеса из народне традиције других култура; – изведе вежбе и саставе уз музичку пратњу;	ФВ.1.1.11.ФВ.1.1.19. ФВ.1.1.12.ФВ.1.1.19. ФВ.1.1.18.ФВ.1.1.19. ФВ.1.1.14.ФВ.1.1.19. ФВ.1.1.17.ФВ.1.1.19. ФВ.1.1.16.ФВ.1.1.19. ФВ.1.1.15.ФВ.1.1.19. ФВ.1.1.13.ФВ.1.1.19. ФВ.2.1.9.ФВ.2.1.10. ФВ.2.1.11.ФВ.2.1.12. ФВ.2.1.13.ФВ.2.1.15. ФВ.2.1.16.ФВ.3.1.6. ФВ.3.1.7.ФВ.3.1.8. ФВ.3.1.9.ФВ.3.1.10. ФВ.3.1.11.ФВ.3.1.12.
	Тимске и спортске игре Основни садржаји Кошарка: Основни елементи технике и правила: - кретање у основном ставу и одбрани - контрола лопте У месту и кретању -Вођење лопте - Дриблинг -шутирања -принципи индивидуалне одбране - откривање и покривање (сарадња играча) - основна правила кошарке Проширени садржаји Напредни елементи тактике и правила игре: Дриблинг (сложеније варијанте) -финтирање .Основни принципи колективне одбране и напада	-плива техником краула и леђног краула и прсном техником; – преплива; – процени своје способности и вештине у води; – скочи у воду на ноге и на главу; – рони у дужину у складу са својим могућностима; – поштује правила понашања у води, и око водене средине; – уочи ризичне ситуације у води и око ње; – вреднује утицај примењених вежби на организам	ФВ.1.1.1. ФВ.2.1.1. ФВ.3.1.1. ФВ.1.1.2. ФВ.1.1.1. ФВ.2.1.1. ФВ.3.1.1. ФВ.1.1.2. ФВ.1.1.1. ФВ.2.1.1. ФВ.3.1.1. ФВ.1.1.2.
	Активност по избору Плес и ритмика Основни садржаји:	– одреди ниво сопствене дневне физичке активности;	ФВ.1.1.20. ФВ.1.1.21. ФВ.1.1.22.

	Вежбе са вијачом. Народно коло „Моравац“. Вежбе са обручем. Народно коло из краја у којем се школа налази. Проширени садржаји Састав са обручем Састав са лоптом Кратак састав са вијачом Енглески валцер	– користи вежбе ради побољшања својих физичких способности; – предвиди елиминише последице недовољне физичке активности; – примени мере безбедности у вежбању у школи и ван ње;	ФВ.2.1.20. ФВ.3.1.16. ФВ.3.1.18.
	- Пливање и Ватерполо Пливање Предвежбе у обучавању технике пливања Техника крауле, леђног краула Одржавање на води ради самопомоћ. Проширени садржаји Роњење у дужину 5-10 m.		ФВ.1.1.23. ФВ.2.1.21. ФВ.3.1.19.
	Полигони Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима.		ФВ.1.1.1. ФВ.1.1.2.
3.	ФИЗИЧКО ВЕЖБАЊЕ И СПОРТ Основни садржаји Основна правила вежбања. Основна правила кошарке и правила рукомета. Понашање према осталим субјектима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе). Чување и одржавање материјалних добара која се користе у вежбању. Уредно постављање и склањање справа и реквизита неопходних за вежбање. Облици насиља у физичком васпитању и спорту "Ферплеј" (навијање, победа, пораз, решавање конфликтних ситуација) Писани и електронски извори информација из области физичког васпитања и спорта. Развој физичких способности у ф-ји сналажења у ванредним ситуацијама (земљотрес, поплава, пожар... Повезаност физичког вежбања и естетике. Значај вежбања у породици. Планирање вежбања у оквиру дневних активности. ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ Значај физичке активности за здравље. Поштовање здравствено-хигијенских мера пре и после вежбања.	– одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима; – примени и поштује правила игара у складу са етичким нормама; – примерено се понаша као учесник или посматрач на такмичењима; – решава конфликте на друштвено прихватљив начин; – користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекреативних активности; – прихвати победу и пораз; – процени вредност различитих спортова без обзира на лично интересовање; – примени усвојене моторичке вештине у ванредним ситуацијама; – вреднује лепоту покрета у физичком вежбању и спорту; – подстиче породицу на редовно вежбање; – повеже врсте вежби, игара и спорта са њиховим утицајем на здравље;	ФВ.1.2.1. ФВ.1.2.2. ФВ.1.2.3. ФВ.1.2.4. ФВ.1.2.5. ФВ.1.3.1. ФВ.1.3.2. ФВ.2.2.1 ФВ.2.2.2. ФВ.2.2.3. ФВ.3.1.23.

	Последице неодржавања хигијене –пре и после вежбања. Значај употребе воћа у исхрани. Последице неправилне исхране и прекомерног уношења енергетских напитака. Поступци након повреда (тражење помоћи) Вежбање и грање у различитим временским условима (упутство за игруи вежбање на отвореном) Чување околине на отвореним просторима изабраним за вежбање. Последице конзумирања дувана.	– планира дневни ритам рада, исхране и одмора у складу са својим потребама; – разликује здраве од нездравих облика исхране – правилно користи додатке исхрани; – примењује здравствено-хигијенске мере у вежбању; – правилно реагује и пружи основну прву помоћ приликом повреда; – чува животну средину током вежбања; – анализира штетне последице конзумирања дувана, алкохола, штетних енергетских напитака и психоактивних супстанци	

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	-редовно похађа наставу	- планирање наставе и учења	концепција физичког и здравственог васпитања заснива се на јединству наставних и ваннаставних организационих облика рада, као основне претпоставке за остваривање циља кроз достизање исхода и стандарда овог васпитно-образовног подручја. а. часови физичког и здравственог васпитања; б. секције, в. недеља школског спорта, г. активности у природи (кросеви, зимовање, летовање - камповање...), д. школска и ваншколска такмичења ђ. корективно-педагошки рад.
2.	-посматра и слуша објашњавање наставника	-демонстрација и објашњавање ученицима	
3.	-вежба за време часа -води рачуна о хигијени за време часа -одговара за оцену из физичког и здравственог васпитања	- остваривање наставе и учења -кориговање грешака ученика - праћење и вредновање	

Начин процене/ провере остварености постигнућа: Оцењивање технике извођења ученика за време часа.

Корелација: биологија, хемија.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Настава се одвија у физкултурној сали школе.

Седми разред

Фонд часова: **102**

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: **5/2019.**

Циљ учења предмета Физичко и здравствено васпитање је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Бр.теме	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	ФОНД ЧАСОВА
1.	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	5
2.	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ (Атлетика, Спортска гимнастика, Основе тимских и спортских игара, Плес и ритмика, Пливање)	92
3.	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА (Физичко вежбање и спорт, Здравствено васпитање)	5
УКУПНО		102

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ Вежбе за развој снаге. Вежбе за развој покретљивости. Вежбе за развој аеробне издржљивости. Вежбе за развој брзине. Вежбе за развој координације. Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности	– одабере и примени комплексе простих и општеприпремних вежби одговарајућег обима и интензитета у вежбању; – користи научене вежбе у спорту, рекреацији и другим ситуацијама; – упоређује и анализира сопствене резултате са тестирања са референтним вредностима; – примени усвојене технике кретања у игри, спорту и другим различитим ситуацијама;	ФВ.1.1.24. ФВ.1.1.25. ФВ.1.1.1. ФВ.1.1.2.
2.	- Атлетика Техника штафетног трчања	-примени атлетске дисциплине у складу са правилима;	ФВ.1.1.3. ФВ.1.1.4.ФВ.1.1.5.

Скок удаљ. Бацања кугле. Скок увис. Бацање „вортекс-а“. Проширени садржаји Скок увис (леђна техника). Тробој.	– развија своје физичке способности применом вежбања из атлетике; – одржава равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела;	ФВ.1.1.6.ФВ.1.1.7. ФВ.1.1.8.ФВ.1.1.9. ФВ.1.1.10.ФВ.2.1.3. ФВ.2.1.4.ФВ.2.1.5. ФВ.2.1.7. ФВ.2.1.6. ФВ.3.1.3.ФВ.3.1.4. ФВ.3.1.5.
- Спортска гимнастика Основни садржаји: Вежбе и комбинације вежби карактеристичних за поједине справе: Тло Прескок Трамполина Вратио Двовисински разбој Паралелни разбој Кругови Коњ са хватаљкама Греда. Проширени садржаји: На тлу и справама сложеније вежбе и комбинације вежби	– примени вежбања из гимнастике за развој физичких способности;	ФВ.1.1.11. ФВ.1.1.19. ФВ.1.1.12. ФВ.1.1.19. ФВ.1.1.18. ФВ.1.1.19. ФВ.1.1.14. ФВ.1.1.19. ФВ.1.1.17. ФВ.1.1.19. ФВ.1.1.16. ФВ.1.1.19. ФВ.1.1.15. ФВ.1.1.19. ФВ.1.1.13.ФВ.1.1.19. ФВ.2.1.9. ФВ.2.1.10. ФВ.2.1.11. ФВ.2.1.12. ФВ.2.1.13. ФВ.2.1.15. ФВ.2.1.16. ФВ.3.1.6. ФВ.3.1.7. ФВ.3.1.8. ФВ.3.1.9. ФВ.3.1.10. ФВ.3.1.11. ФВ.3.1.12.
- Тимске и спортске игре Одбојка: Основни елементи технике, тактике и правила игре. Футсал: Игра уз примену правила. Рукомет: Игра уз примену правила. Кошарка: Сложенији елементи технике, тактике и правила игре. Активност по избору	– изведе елементе усвојених тимских и спортских игара; – примени основна правила тимских и спортских игара; – користи усвојене елементе технике у спортским играма; – примени основне тактичке елементе; – учествује на унутар одељенским такмичењима;	ФВ.1.1.1. ФВ.2.1.1. ФВ.3.1.1. ФВ.1.1.2. ФВ.1.1.1. ФВ.2.1.1. ФВ.3.1.1. ФВ.1.1.2.
Плес и ритмика Основни садржаји Вежбе са вијачом. Вежбе са обручем. Вежбе са лоптом. Народно коло „Моравац“. Народно коло из краја у којем се школа налази. Енглески валцер. Проширени садржаји Састав са обручем. Састав са лоптом. Састав са вијачом. Основни кораци rock n roll.	– изведе кретања у различитом ритму; – игра народно коло; – изведе основне кораке плеса из народне традиције других култура; – изведе вежбе и саставе уз музичку пратњу; -плива техником краула и леђног краула и прсном техником;	ФВ.1.1.20. ФВ.1.1.21. ФВ.1.1.22. ФВ.2.1.20. ФВ.3.1.16. ФВ.3.1.18.

	- Пливање и Ватерполо Основни садржаји Пливање Техника краула. Техника прсног пливања. Одржавање на води на разне начине и саопомоћ. Роњење у дужину до 10 m. Пливање 25 m одабраном техником на време. Проширени садржаји Мешовито пливање (две технике). Ватерполо Пливање са лоптом. Хватање и додавање. Шут на гол. Проширени садржаји Пливање Мешовито пливање. Игре у води. Ватерполо Основни елементи тактике и игра.	– преплива најмање 50m; – процени своје способности и вештине у води; – скочи у воду на ноге и на главу; – рони у дужину у складу са својим могућностима; – поштује правила понашања у води, и око водене средине; – уочи ризичне ситуације у води и око ње; – вреднује утицај примењених вежби на организам – одреди ниво сопствене дневне физичке активности; – користи вежбе ради побољшања својих физичких способности; – предвиди елиминише последице недовољне физичке активности; – примени мере безбедности у вежбању у школи и ван ње;	ФВ.1.1.23. ФВ.2.1.21. ФВ.3.1.19.
	Полигони Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима.	– одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима;	ФВ.1.1.1. ФВ.1.1.2.
3.	- Физичко вежбање и спорт Основни садржаји Основна подела вежби. Функција скелетно-мишићног система. Основна правила одбојке. Понашање према осталим субјектима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе). Чување и одржавање материјалних добара која се користе у вежбању. Облици насиља у физичком васпитању и спорту. Навијање, победа, пораз решавање спорних ситуација. Писани и електронски извори информација из области физичког васпитања и спорта. Вежбање у функцији сналажења у ванредним ситуацијама. Значај вежбања за одбрамбено-безбедносне потребе. Повезаност физичког вежбања и естетике. Породица и вежбање Планирање вежбања.	– примени и поштује правила игара у складу са етичким нормама; – примерено се понаша као учесник или посматрач на такмичењима; – решава конфликте на друштвено прихватљив начин; – користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекреативних активности; – прихвати победу и пораз; – процени вредност различитих спортова без обзира на лично интересовање; – примени усвојене моторичке вештине у ванредним ситуацијама; – вреднује лепоту покрета у физичком вежбању и спорту;	ФВ.1.2.1. ФВ.1.2.2. ФВ.1.2.3. ФВ.1.2.4. ФВ.1.2.5. ФВ.1.3.1. ФВ.1.3.2. ФВ.2.2.1 ФВ.2.2.2. ФВ.2.2.3. ФВ.3.1.23.

Здравствено васпитање Основни садржаји Утицај аеробног вежбања (ходања, трчања и др.) на кардио-респираторни систем. Здравствено-хигијенске мере пре и после вежбања. Значај употребе воћа и поврћа и градивних материја (протеини и беланчевине) у исхрани. Подела енергетских напитака и последице њиховог прекомерног конзумирања. Прва помоћ након површинских повреда (посекотина и одеротина). Вежбање у различитим временским условима. Чување околине при вежбању. Последице конзумирања дувана и алкохола. Додаци исхрани – суплементи. Вежбање и менструални циклус. Значај заштите репродуктивних органа приликом вежбања	– подстиче породицу на редовно вежбање; – повеже врсте вежби, игара и спорта са њиховим утицајем на здравље; – планира дневни ритам рада, исхране и одмора у складу са својим потребама; – разликује здраве од нездравих облика исхране – правилно користи додатке исхрани; – примењује здравствено-хигијенске мере у вежбању; – правилно реагује и пружи основну прву помоћ приликом повреда; – чува животну средину током вежбања; – анализира штетне последице конзумирања дувана, алкохола, штетних енергетских напитака и психоактивних супстанци	

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	-редовно похађа наставу	- планирање наставе и учења	концепција физичког и здравственог васпитања заснива се на јединству наставних и ваннаставних организационих облика рада, као основне претпоставке за остваривање циља кроз достизање исхода и стандарда овог васпитно-образовног подручја. а. часови физичког и здравственог васпитања; б. секције, в. недеља школског спорта, г. активности у природи (кросеви, зимовање, летовање - камповање...), д. школска и ваншколска такмичења ђ. корективно-педагошки рад.
2.	-посматра и слуша објашњавање наставника	-демонстрација и објашњавање ученицима	
3.	-вежба за време часа -води рачуна о хигијени за време часа -одговара за оцену из физичког и здравственог васпитања	- остваривање наставе и учења -кориговање грешака ученика - праћење и вредновање	

Начин процене/ провере остварености постигнућа: Оцењивање технике извођења ученика за време часа.

Корелација: биологија, хемија.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Настава се одвија у фискултурној сали школе.

Осми разред

Фонд часова: **102**

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: **5/2019**.

Циљ учења предмета Физичко и здравствено васпитање је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Бр.теме	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	ФОНД ЧАСОВА
1.	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	5
2.	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ (Атлетика, Спортска гимнастика, Основе тимских и спортских игара, Плес и ритмика, Пливање)	92
3.	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА (Физичко вежбање и спорт, Здравствено васпитање)	5
УКУПНО		102

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	Вежбе за развој снаге. Вежбе за развој покретљивости. Вежбе за развој аеробне издржљивости. Вежбе за развој брзине. Вежбе за развој координације.	– одабере и примени комплексе простих и општеприпремних вежби одговарајућег обима и интензитета у вежбању; – користи научене вежбе у спорту, рекреацији и другим ситуацијама;	ФВ.1.1.24. ФВ.1.1.25. ФВ.1.1.1. ФВ.1.1.2.

	Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности	– упоређује и анализира сопствене резултате са тестирања са референтним вредностима; – примени усвојене технике кретања у игри, спорту и другим различитим ситуацијама; – примени атлетске дисциплине у складу са правилима; – развија своје физичке способности применом вежбања из атлетике; – одржава равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела; – примени вежбања из гимнастике за развој физичких способности;	
2.	- Атлетика Истрајно трчање Спринтерско трчање. Штафетно трчање Скок удаљ. Бацања кугле. Скок увис (леђна техника). Бацање „вортекс-а“. Четворобој	– изведе елементе усвојених тимских и спортских игара; – примени основна правила тимских и спортских игара; – користи усвојене елементе технике у спортским играма;	ФВ.1.1.3.ФВ.1.1.4. ФВ.1.1.5.ФВ.1.1.6. ФВ.1.1.7.ФВ.1.1.8 ФВ.1.1.9.ФВ.1.1.10. ФВ.2.1.3.ФВ.2.1.4. ФВ.2.1.5.ФВ.2.1.7. ФВ.2.1.6.ФВ.3.1.3. ФВ.3.1.4.ФВ.3.1.5.
	- Спортска гимнастика Основни садржаји: Вежбе и комбинације вежби карактеристичних за поједине справе: Тло Прескок Трамполина Вратило Двовисински разбој Паралелни разбој Кругови Коњ са хватаљкама Греда Проширени садржаји: На тлу и справама сложеније вежбе и комбинације вежби	– примени основне тактичке елементе; – учествује на унутар одељенским такмичењима; – изведе кретања у различитом ритму; – игра народно коло; – изведе основне кораке плеса из народне традиције других култура; – изведе вежбе и саставе уз музичку пратњу;	ФВ.1.1.11.ФВ.1.1.19. ФВ.1.1.12.ФВ.1.1.19. ФВ.1.1.18.ФВ.1.1.19. ФВ.1.1.14.ФВ.1.1.19. ФВ.1.1.17.ФВ.1.1.19. ФВ.1.1.16.ФВ.1.1.19. ФВ.1.1.15.ФВ.1.1.19. ФВ.1.1.13.ФВ.1.1.19. ФВ.2.1.9.ФВ.2.1.10. ФВ.2.1.11.ФВ.2.1.12. ФВ.2.1.13.ФВ.2.1.15. ФВ.2.1.16.ФВ.3.1.6. ФВ.3.1.7.ФВ.3.1.8. ФВ.3.1.9.ФВ.3.1.10. ФВ.3.1.11.ФВ.3.1.12.
	- Тимске и спортске игре Футсал: Елементи технике и тактике. Игра уз примену правила Рукомет: Елементи технике и тактике. Игра уз примену правила.	– преплива најмање 50m; – процени своје способности и вештине у води; – скочи у воду на ноге и на главу;	ФВ.1.1.1.ФВ.2.1.1. ФВ.3.1.1.ФВ.1.1.2. ФВ.1.1.1.ФВ.2.1.1. ФВ.3.1.1.ФВ.1.1.2.
	Кошарка: Елементи технике и тактике. - Игра уз примену правила	– рони у дужину у складу са својим могућностима;	ФВ.1.1.1. ФВ.2.1.1. ФВ.3.1.1. ФВ.1.1.2.
	Одбојка: Елементи технике и тактике.	– поштује правила понашања у води, и око водене средине;	ФВ.1.1.1. ФВ.2.1.1.

3.	Игра уз примену правила.	– уочи ризичне ситуације у води и око ње;	ФВ.3.1.1. ФВ.1.1.2
	- Активност по избору Плес и ритмика Вежбе са вијачом. Вежбе са обручем. Народно коло „Моравац“. Народно коло из краја у којем се школа налази. Енглески валцер.	– вреднује утицај примењених вежби на организам – одреди ниво сопствене дневне физичке активности; – користи вежбе ради побољшања својих физичких способности;	ФВ.1.1.20. ФВ.1.1.21. ФВ.1.1.22. ФВ.2.1.20. ФВ.3.1.16. ФВ.3.1.18.
	- Пливање и Ватерполо Пливање Техника крауле, леђног краула и прсног пливања. Одржавање на води на разне начине и самопомоћ. Роњење у дужину 10–15m. Скокови на ноге и главу. Мешовито пливање. Игре у води. Помоћ другима у води Ватерполо Пливање са лоптом. Хватање и додавање. Основни елементи тактике и игра.	– предвиди елиминише последице недовољне физичке активности; – примени мере безбедности у вежбању у школи и ван ње;	ФВ.1.1.23. ФВ.2.1.21. ФВ.3.1.19.
	Полигони Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима. - Полигон са препрекама		ФВ.1.1.1. ФВ.1.1.2.
3.	- Физичко вежбање и спорт Подела моторичких способности. Функција срчано-дисајног система. Основна правила и тактика спортских игара. Понашање на такмичењима и спортским манифестацијама. Чување и одржавање простора, справа и реквизита који се користе у вежбању. Превенција насиља у физичком васпитању и спорту. Решавање спорних ситуација. Коришћење писаних и електронских извора информација из области физчког васпитања и спорта. Вежбање у функцији сналажења у ванредним ситуацијама. Значај и улога физичког вежбања за професионална занимања у спорту, образовању, здравству, војсци, полицији и другим занимањима.	– одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима; – примени и поштује правила игара у складу са етичким нормама; – примерено се понаша као учесник или посматрач на такмичењима; – решава конфликте на друштвено прихватљив начин; – користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекреативних активности; – прихвати победу и пораз; – процени вредност различитих спортова без обзира на лично интересовање; – примени усвојене моторичке вештине у ванредним ситуацијама; – вреднује лепоту покрета у физичком вежбању и спорту; – подстиче породицу на редовно вежбање;	ФВ.1.2.1. ФВ.1.2.2. ФВ.1.2.3. ФВ.1.2.4. ФВ.1.2.5. ФВ.1.3.1. ФВ.1.3.2. ФВ.2.2.1 ФВ.2.2.2. ФВ.2.2.3. ФВ.3.1.23.

	Структура физичке културе (физичко васпитање, спорт и рекреација).	– повеже врсте вежби, игара и спорта са њиховим утицајем на здравље; – планира дневни ритам рада, исхране и одмора у складу са својим потребама; – разликује здраве од нездравих облика исхране – правилно користи додатке исхрани; – примењује здравствено-хигијенске мере у вежбању; – правилно реагује и пружи основну прву помоћ приликом повреда; – чува животну средину током вежбања; – анализира штетне последице конзумирања дувана, алкохола, штетних енергетских напитака и психоактивних супстанци	

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	-редовно похађа наставу	- планирање наставе и учења	концепција физичког и здравственог васпитања заснива се на јединству наставних и ваннаставних организационих облика рада, као основне претпоставке за остваривање циља кроз достизање исхода и стандарда овог васпитно-образовног подручја. а. часови физичког и здравственог васпитања; б. секције, в. недеља школског спорта, г. активности у природи (кросеви, зимовање, летовање - камповање...), д. школска и ваншколска такмичења ђ. корективно-педагошки рад.
2.	-посматра и слуша објашњавање наставника	-демонстрација и објашњавање ученицима	
3.	-вежба за време часа -води рачуна о хигијени за време часа -одговара за оцену из физичког и здравственог васпитања	- остваривање наставе и учења -кориговање грешака ученика - праћење и вредновање	

Начин процене/ провере остварености постигнућа: Оцењивање технике извођења ученика за време часа.

Корелација: биологија, хемија.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Настава се одвија у фискултурној сали школе.

В. Изборни предмети

1. Верска настава

Пети разред

Фонд часова: 36/1

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: 11/2016.

Циљ: Циљ верске наставе јесте да се њоме посведоче садржај вере и духовно искуство традиционалних цркава и религијских заједница које живе и делују на нашем животном простору, да се ученицима пружи целовит религијски поглед на свет и живот и да им се омогући слободно усвајање духовних и животних вредности цркве или заједнице којој историјски припадају, односно чување и неговање сопственог верског и културног идентитета. Ученици треба да упознају веру и духовне вредности сопствене, историјски дате цркве или верске заједнице у отвореном и толерантном дијалогу, уз уважавање других религијских искустава и филозофских погледа, као и научних сазнања и свих позитивних искустава и достигнућа човечанства.

Бр.теме	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	ФОНД ЧАСОВА
1.	УВОД	1
2.	РЕЛИГИЈА И КУЛТУРА СТАРОГ СВЕТА	3
3.	ОТКРИВЕЊЕ – СВЕТ БИБЛИЈЕ	4
4.	СТВАРАЊЕ СВЕТА И ЧОВЕКА	7
5.	СТАРОЗАВЕТНА ИСТОРИЈА СПАСЕЊА	7
6.	ЗАКОН БОЖИЈИ	4
7.	МЕСИЈАНСКА НАДА	8

8.	ЕВАЛУАЦИЈА И СИСТЕМАТИЗАЦИЈА	2
УКУПНО		36

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ
1.	Упознавање са садржајем програма и начином рада Прелиминарна систематизација	Ученик ће: моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 5. разреда основне школе; моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном циклусу школовања.
2.	Религија и култура старог света Човекова жеђ за Богом и вечним животом Митови и легенде	моћи да именује неке политеистичке религије. моћи да наведе неке од карактеристика политеистичких религија и културе старог века
3.	Божије Откровење Свето Писмо (настанак, подела)	моћи да уочи да се Бог откривао изабраним људима, за разлику од паганских божанстава; моћи да објасни да је рођење Христово догађај који дели историју на стару и нову еру; моћи да наведе неке од библијских књига, њихове ауторе и оквирно време настанка моћи да разликује Стари и Нови Завет бити подстакнут да се односи према Библији као светој књизи;
4.	Шестоднев Стварање човека „по икони и подобију“ Прародитељски грех Човек изван рајског врта (Каин и Авељ, Ноје, Вавилонска кула)	моћи да преприча библијску причу о постању и доживи је као дело љубави Божије моћи да увиди да је Бог поред видљивог света створио и анђеле моћи да преприча библијску приповест о стварању човека и уочи да је човек сличан Богу јер је слободан бити подстакнут на развијање осећаја личне одговорности према природи; моћи да наведе неке од последица првородног греха по човека и читаву створену природу; моћи да преприча неку од библијских прича до Аврама; моћи да повеже причу о Нојевој барци са Црквом
5.	Аврам и Божији позив Исак и његови синови Праведни Јосиф Мојсије Пасха	моћи да наведе неке од најважнијих старозаветних личности и догађаја моћи да уочи везу старозаветних праотаца и патријараха са Христом моћи да исприча да јеврејски народ прославља Пасху као успомену на излазак из Египта моћи да извуче моралну поуку из библијских приповести моћи да препозна старозаветне личности и догађаје у православној иконографији.
6.	Добијање Божијих заповести на гори Синају Садржај Десет Божјих заповести Смисао Декалога као припреме за Христа	моћи да преприча библијски опис давања Десет Божијих заповести Мојсију; моћи да наведе и протумачи на основном нивоу Десет Божјих заповести; моћи да разуме да је од односа према Заповестима зависила и припадност Божијем народу; бити подстакнут да примени вредности Декалога у свом свакодневном животу
7.	Насељавање Обећане земље (Исус Навин, Самсон...) Цар Давид Соломон и јерусалимски храм Псалми Давидови Старозаветни пророци Месијанска нада	моћи да препозна на слици Ковчег Завета и Скинију и да у једној реченици каже шта је мана моћи да именује најважније личности јеврејског народа у Обећаној земљи моћи да уочи да је Светиња над светињама посебно место Божијег присуства знати да је цар Давид испевао Псалме у славу Божију моћи да наведе неке од старозаветних пророка моћи да уочи да су старозаветни пророци најављивали

	долазак Месије увидети значај покајања и молитве као „жртве угодне Богу“ на основу одељака поучних и пророчких књига

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	слободно изражавање мишљења и ставова; усваја- сазнаје; развијање вештина комуникација повезивање сопственог искуства са тематиком; дискусија; слуша посматра; црта; рецитије; упоређује; смишља; доцртава; слаже; разговара; решава; испуњава; посећивање верских институција; организовање квизова; израда радова и паноя	испитује предзнања ученика; упознаје се са интелектуалним могућностима ученика; развија и одржава комуникацију; подстиче интеракцију, пружа повратну информацију; уважава и реагује на потребе групе и појединаца; дели одговорност; одабира поступке за наставни рад; прилагођава методе и облике рада индивидуалним способностима деце; организује наставне активности; организује посете православним храмовима; прилагођава методе и облике рада индивидуалним способностима деце;	Дијалогска, демонстративна, методе активне наставе, рад у пару, тимски рад ----- Индивидуални, фронтални, групни ----- Учионица, дидактички материјал, иконе, радне свеске

Начин процене/ провере остварености постигнућа: Катихизација као литургијска делатност- заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. Врсте наставе. Настава се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (32 часова) практична настава (2 часа). Место реализације наставе. Теоријска настава се реализује у учионици; Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању; Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе. Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. Имајући у виду захтеве наставног програма и могућности транспонованја

наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу. Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота. Евалуација наставе Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; Оцењивање Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: усмено испитивање; писмено испитивање; посматрање понашања ученика.

Корелација: Српски језик, Природа и друштво, Народна традиција, Музичка култура, Ликовна култура, Грађанско васпитање.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Активнији ђаци одлазе до локалне цркве, учествују у празничним прославама. С обзиром да је реч о мултиконфесионалној и мултиетничкој средини повећана пажња се посвећује темама толеранције.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„Фреска“	<i>Православни катихизис за пети разред</i>	епископ др Игнатије Мидић

Шести разред

Фонд часова: **36/1**

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: **11/2016.**

Циљ: Циљ верске наставе јесте да се њоме посведоче садржај вере и духовно искуство традиционалних цркава и религијских заједница које живе и делују на нашем животном простору, да се ученицима пружи целовит религијски поглед на свет и живот и да им се омогући слободно усвајање духовних и животних вредности цркве или заједнице којој историјски припадају, односно чување и неговање сопственог верског и културног идентитета. Ученици треба да упознају веру и

духовне вредности сопствене, историјски дате цркве или верске заједнице у отвореном и толерантном дијалогу, уз уважавање других религијских искустава и филозофских погледа, као и научних сазнања и свих позитивних искустава и достигнућа човечанства.

Бр.теме	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	ФОНД ЧАСОВА
1.	УВОД	1
2.	ПРИПРЕМА СВЕТА ЗА ДОЛАЗАК СИНА БОЖИЈЕГ	5
3.	УВОД У НОВИ ЗАВЕТ	5
4.	БОГОЧОВЕК – ИСУС ХРИСТОС	16
5.	ЦРКВА ДУХА СВЕТОГА	7
6.	ЕВАЛУАЦИЈА И СИСТЕМАТИЗАЦИЈА	2
УКУПНО		36

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ
1.	Упознавање са садржајем програма и начином рада	Ученик ће: моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 6. разреда основне школе; моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања.
2.	Историјске околности пред долазак Христов Старозаветна пророштва о доласку Месије Свети Јован Претеча	моћи да каже да су Јевреји пред долазак Месије били под Римском окупацијом и да су међу њима постојале поделе моћи да препозна да су Јевреји очекивали Месију на основу старозаветних пророштава моћи да преприча живот Светог Јована Претече и Крститеља Господњег и каже да је он припремао народ за долазак Христа моћи да доживи врлински живот и покајање као припрему за сусрет са Христом;
3.	Нови Завет је испуњење Старог Завета Новозаветни списи (настанак, подела, функција, аутори...) Јеванђелисти	моћи да закључи да је доласком Исуса Христа Бог склопио Нови Завет са људима. моћи да наведе неке од новозаветних књига и околности њиховог настанка; моћи да пронађе одређени библијски одељак; моћи да каже да се Библија користи на богослужењима; моћи да именује Јеванђелисте и препозна њихове иконографске симболе; бити подстакнут на читање Светог Писма

4.	Пресвета Богородица – Благовести Богородичини празници Рођење Христово Христос је Богочовек Крштење Христово Христова чуда Новозаветне заповести и Беседа на гори Христос – Онај који је наш „пут, истина и живот“ Лазарева Субота и Цвети Тајна Вечера – прва Литургија Страдање Христово Васкрсење Христово	моћи да преприча догађај Благовести и да препозна да је то „почетак спасења“; моћи да препозна службу анђела као гласника и служитеља Божијих; моћи да препозна Богородичино прихватање воље Божије као израз слободе; моћи да уочи да је за разлику од Еве, Богородица послушала Бога моћи да преприча неке од догађаја из живота Пресвете Богородице и повеже их са Богородичиним празницима; моћи да преприча библијски опис Рођења Христовог; моћи да препозна да је Христос дошао на свет да сједини Бога и човека моћи да преприча библијски опис Христовог Крштења, поста и кушања; моћи да препозна да су Христова чуда израз Његове љубави према људима; моћи да увиди разлику између старозаветног закона и новозаветних заповести о љубави; бити подстакнут да прихвати Христа за свој животни узор; моћи да преприча догађаје Васкрсења Лазаревог и Уласка у Јерусалим; моћи да увиди контрадикторност између очекивања јеврејског народа спрема Христове личности; моћи да хронолошки наведе догађаје Страсне седмице; моћи да преприча библијски опис Тајне Вечере и у приносу хлеба и вина препозна Свету Литургију; моћи да преприча библијски опис Христовог Страдања и Васкрсења моћи да кроз тумачење тропара Христовог Васкрсења препозна да је Христос победио смрт и омогућио свима васкрсење из мртвих
5.	Вазнесење и Педесетница Заједница у Јерусалиму, према извештају из Дела апосолских Мисионарско дело светог апостола Павла Гоњења Цркве Свети цар Константин и крштење царства	моћи да преприча догађаје Вазнесења и Педесетнице; моћи да каже да је силаском Духа Светог на апостоле рођена Црква Христова; моћи да именује неколико светих апостола и наведе неке од догађаја из њиховог живота; моћи да уочи да су у Римском царству хришћани били гоњени и наведе неке од примера мучеништва; моћи да објасни значај доношења Миланског едикта; моћи да усвоји вредност толеранције међу људима различитих верских убеђења;

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	слободно изражавање мишљења и ставова; усваја-	испитује предзнања ученика; упознаје се са интелектуалним могућностима ученика; развија и одржава комуникацију;	Дијалогска,
2.	сазнаје; развијање вештина	подстиче интеракцију, пружа повратну информацију; уважава и реагује на потребе групе и појединаца; дели одговорност; одабира поступке за наставни рад; прилагођава методе и облике рада индивидуалним способностима деце; организује наставне активности; организује посете православним храмовима; прилагођава методе и облике рада индивидуалним способностима деце;	демонстративна, методе активне наставе, рад у пару, тимски рад
3.	комуникација повезивање сопственог искуства са тематиком; дискусија; слуша посматра; црта; рецитије;		-----
4.	упоређује; смишља; доцртава; слаже; разговара; решава; испуњава; посећивање верских институција;		Индивидуални, фронтални, групни
5.	организовање квизова; израда радова и паноа		-----
6.			Учионица, дидактички материјал, иконе, радне свеске

Начин процене/ провере остварености постигнућа: Катихизација као литургијска делатност- заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. Врсте наставе. Настава се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (32 часова) практична настава (2 часа). Место реализације наставе. Теоријска настава се реализује у учионици; Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању; Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе. Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. Имајући у виду захтеве наставног програма и могућности транспонована наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу. Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота. Евалуација наставе. Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; Оцењивање. Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: усмено испитивање; писмено испитивање; посматрање понашања ученика.

Корелација: Српски језик, Природа и друштво, Народна традиција, Музичка култура, Ликовна култура, Грађанско васпитање.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Активнији ђаци одлазе до локалне цркве, учествују у празничним прославама. С обзиром да је реч о мултиконфесионалној и мултиетничкој средини повећана пажња се посвећује темама толеранције.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„Фреска“	<i>Православни катихизис за шести разред</i>	епископ др Игнатије Мидић

Седми разред

Фонд часова: **36/1**

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: **11/2016.**

Циљ: Циљ верске наставе јесте да се њоме посведоче садржај вере и духовно искуство традиционалних цркава и религијских заједница које живе и делују на нашем животном простору, да се ученицима пружи целовит религијски поглед на свет и живот и да им се омогући слободно усвајање духовних и животних вредности цркве или заједнице којој историјски припадају, односно чување и неговање сопственог верског и културног идентитета. Ученици треба да упознају веру и духовне вредности сопствене, историјски дате цркве или верске заједнице у отвореном и толерантном дијалогу, уз уважавање других религијских искустава и филозофских погледа, као и научних сазнања и свих позитивних искустава и достигнућа човечанства.

Бр.теме	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	ФОНД ЧАСОВА
1.	УВОД	1
2.	БОГОПОЗНАЊЕ	5
3.	ЈЕДИНСТВО ЦРКВЕ ХРИСТОВЕ	7
4.	СВЕТОТАЈИНСКИ ЖИВОТ ЦРКВЕ	11
5.	СРПСКА ЦРКВА КРОЗ ВЕКОВЕ	10

6.	ЕВАЛУАЦИЈА И СИСТЕМАТИЗАЦИЈА	2
УКУПНО		36

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ
1.	Упознавање са садржајем програма и начином рада	Ученик ће: моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 7. разреда основне школе; моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања.
2.	Процес сазнавања као дело целе личности: чула, разум, слободна воља, искуство Личносно познање, упознавање кроз љубав Познање Бога Бог је један, али није сам (Бог је заједница три личности: Отац, Син и Свети Дух)	моћи да уочи да су знање и учење важни у његовом животу; моћи да кроз очигледне примере и експерименте закључи да постоје различити начини сазнавања моћи да кроз примере из личног искуства уочи да једино онај кога заволимо за нас постаје личност - непоновљиво и бескрајно важно биће; моћи да повезује личносно познање са нашим познањем Бога; моћи да препозна да нам Христос открива Бога као љубавну заједницу три личности; моћи да вреднује своје понашање на основу љубави коју исказује према својим ближњима; бити подстакнут на одговорније обликовање заједничког живота са другима.
3.	Сабори као израз јединства Цркве Васељенски сабори Символ вере Христос је истинити Бог и истинити Човек	моћи да уочи да је Црква на Саборима решавала проблеме са којима се сусретала кроз историју; бити подстакнут да своје проблеме и несугласице са другима решава кроз разговор и заједништво; знати да је Символ вере установљен на Васељенским саборима; умети да интерпретира Символ вере; знати да се Символ вере изговара на Крштењу и Литургији; моћи да уочи да појам Богочовека описује Христа као истинитог Бога и истинитог Човека;
4.	Светотајински живот Цркве Света Литургија као светајна Цркве Свете Тајне Крштења и Миропомазања Света Тајна Исповести Света Тајна брака (слика Христа и Цркве) Монашка заједница (искорак ка животу будућег века) Света Тајна Рукоположења Молитвословља Цркве	моћи да увиди да Црква Светим Тајнама повезује човека са Богом у најважнијим моментима његовог живота (рођење и духовно рођење – Крштење, венчање и Брак, Црквена брига за болесне у јелеосвећењу...) моћи да увиди да је Литургија извор и циљ свих Тајни Цркве; знати да је Причешће врхунац светотајинског живота моћи да препозна Крштење и Миропомазање као Тајне уласка у Цркву; бити подстакнут да на покајање гледа као на промену начина живота; моћи да увиди да су брак и монаштво два пута која воде ка Богу; моћи да разликује и именује службе у Цркви (епископ, свештеник, ђакон и народ); моћи да препозна своју службу у Цркви; моћи да у молитвословљима уочи важност природних елемената (воде, грожђа, жита, светлости...) бити подстакнут на учествовање у светотајинском животу Цркве;
5.	Света браћа Кирило и Методије Свети Сава Срби светитељи (вероучитељ ће на више часова описати живот и подвиге неколико светитеља Српске Цркве по избору: - Света лоза Немањића- Св. цар Лазар - Св. Василије Острошки - Св.	моћи да препозна да култура и писменост Словена имају корен у мисионарској делатности просветитеља равноапостолних Кирила и Методија; моћи да објасни просветитељску улогу и значај Светога Саве за српски народ; бити подстакнут да доживи српске светитеље као учитеље хришћанских врлина; моћи да препозна неговање српских православних обичаја као начин преношења искуства вере и прослављања Бога и светитеља моћи да препозна евхаристијску

Николај Жички и Охридски - Св. Петар Цетињски - Св. Вукашин из Клепаца) Крсна слава и обичаји (литије, храмовне и градске славе...) Српска црквена баштина	симболику у елементима Крсне Славе; бити подстакнут да прослављање Крсне славе везује за Литургију бити подстакнут да доживи, вреднује и негује богатство и лепоту српске културне баштине.

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	слободно изражавање мишљења и ставова; усваја-сазнаје; развијање вештина комуникација повезивање сопственог искуства са тематиком; дискусија; слуша посматра; црта; рецитије; упоређује; смишља; доцртава; слаже; разговара; решава; испуњава; посећивање верских институција; организовање квизова; израда радова и панора	испитује предзнања ученика; упознаје се са интелектуалним могућностима ученика; развија и одржава комуникацију; подстиче интеракцију, пружа повратну информацију; уважава и реагује на потребе групе и појединаца; дели одговорност; одабира поступке за наставни рад; прилагођава методе и облике рада индивидуалним способностима деце; организује наставне активности; организује посете православним храмовима; прилагођава методе и облике рада индивидуалним способностима деце;	Дијалогска, демонстративна, методе активне наставе, рад у пару, тимски рад ----- Индивидуални, фронтални, групни ----- Учионица, дидактички материјал, иконе, радне свеске
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			

Начин процене/ провере остварености постигнућа: Катихизација као литургијска делатност-заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. Врсте наставе. Настава се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (32 часова) практична настава (2 часа). Место реализације наставе. Теоријска настава се реализује у учионици; Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању; Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе. Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и

информативно. Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. Имајући у виду захтеве наставног програма и могућности транспонованја наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу. Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота. Евалуација наставе Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; Оцењивање Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: усмено испитивање; писмено испитивање; посматрање понашања ученика.

Корелација: Српски језик, Природа и друштво, Народна традиција, Музичка култура, Ликовна култура, Грађанско васпитање.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Активнији ђаци одлазе до локалне цркве, учествују у празничним прославама. С обзиром да је реч о мултиконфесионалној и мултиетничкој средини повећана пажња се посвећује темама толеранције.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„Фреска“	<i>Православни катихизис за седми разред</i>	епископ др Игнатије Мидић

Осми разред

Фонд часова: **34/1**

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: **11/2016.**

Циљ: Циљ верске наставе јесте да се њоме посведоче садржај вере и духовно искуство традиционалних цркава и религијских заједница које живе и делују на нашем животном простору,

да се ученицима пружи целовит религијски поглед на свет и живот и да им се омогући слободно усвајање духовних и животних вредности цркве или заједнице којој историјски припадају, односно чување и неговање сопственог верског и културног идентитета. Ученици треба да упознају веру и духовне вредности сопствене, историјски дате цркве или верске заједнице у отвореном и толерантном дијалогу, уз уважавање других религијских искустава и филозофских погледа, као и научних сазнања и свих позитивних искустава и достигнућа човечанства.

Бр.теме	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	ФОНД ЧАСОВА
1.	УВОД	1
2.	ЧОВЕК ЈЕ ИКОНА БОЖИЈА	6
3.	ПОДВИЖНИЧКО – ЕВХАРИСТИЈСКИ ЕТОС	7
4.	ЛИТУРГИЈА	9
5.	ЦАРСТВО БОЖИЈЕ	8
6.	ЕВАЛУАЦИЈА И СИСТЕМАТИЗАЦИЈА	3
УКУПНО		34

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ
1.	Упознавање са садржајем програма и начином рада	Ученик ће: моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 8. разреда основне школе; моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања.
2.	Човек - икона Божја и свештеник твари Хришћанско схватање личности Грех као промашај човековог назначења Две велике заповести о љубави Слобода и љубав у хришћанском етосу	моћи да увиди да је човек икона Божија јер је слободна личност и да је служба човекова да буде спона између Бога и света. моћи да увиди да се човек остварује као личност у слободној заједници љубави са другим. бити подстакнут да учествује у литургијској заједници. моћи да сагледа грех као промашај људског назначења; моћи да разликује слободу од самовоље; моћи да увиди да човек може бити роб својих лоших особина и навика; бити подстакнут да увиди вредност ближњег у сопственом животу; моћи да усвоји став да једино кроз

		љубав човек може превазићи конфликт; моћи да вреднује своје поступке на основу Христових заповести о љубави.
3.	Хришћански подвиг Примери подвига: свети људи су имали различите подвиге Хришћански пост (духовни смисао, начин поста, евхаристијски, једнодневни и вишедневни пост) Основне хришћанске врлине Евхаристијски поглед на свет	моћи да увиди да је подвиг начин живота у Цркви; моћи да препозна различите подвиге као путеве који воде ка истом циљу; моћи да објасни кад и како се пости; моћи да увиди смисао и значај поста; бити подстакнут на пост и молитву као начин служења Богу; бити подстакнут да развија хришћанске врлине; бити подстакнут да се критички односи према својим поступцима; бити подстакнут да чита Житија Светих; бити подстакнут да заснује свој однос према Богу на захвалности
4.	Молитва - лична и саборна Црква је Тело Христово Божанствена литургија - Проскомидија - Литургија речи (јектенија, мали вход, читања) - Евхаристија (велики вход, анафора, Молитва Господња, причешће) Литургијски простор (делови храма) Повезивање времена са литургијским доживљајем вечности (дневни, недељни и годишњи богослужбени круг)	моћи да увиди да је молитва разговор са Богом; бити подстакнут да преиспита и обогати свој молитвени живот; моћи да схвати личну молитву као припрему за саборну молитву; моћи да објасни значење речи Литургија и Евхаристија; моћи да однос међу члановима Цркве пореди са повезаношћу удова у људском телу; моћи да препозна неке од елемената Литургије; моћи да увиди да Молитва Господња има литургијску основу; моћи да наведе најважније делове храма и препозна њихову богослужбену намену. моћи да именује нека богослужења и да зна да постоје покретни и непокретни празници; бити подстакнут да активније учествује у богослужењима;
5.	Царство Божије – циљ стварања Васкрсење мртвих и живот будућег века Етос хришћана као сведочанство Царства Божијег Обожење – живот у савршеној заједници с Богом и другима Знаци присутва Царства Божијег у овом свету (чуда, мошти...) Икона – прозор у вечност	моћи да објасни да је Бог створио свет са циљем да постане Царство Божије; моћи да објасни да Царство Божије у пуноћи наступа по другом Христовом доласку и васкрсењу мртвих; моћи да објасни да је Бог створио човека као сарадника на делу спасења; моћи да препозна да је Литургија икона Царства Божијег; бити подстакнут да активније учествује у Светој Литургији. моћи да преприча догађај Преображења Господњег; моћи да повеже појмове светости и обожења са дејством Светога Духа моћи да препозна да је прекурс Царства Божијег присутан у моштима, чудотворним иконама, исцељењима... моћи да препозна разлику између православне иконографије и световног сликарства; моћи да препозна икону као симбол Царства Божијег; бити подстакнут да на правилан начин изражава поштовање према хришћанским светињама.

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	слободно изражавање мишљења и ставова; усваја-	испитује предзнања ученика; упознаје се са интелектуалним могућностима	Дијалогска,
2.	сазнаје; развијање вештина	ученика; развија и одржава комуникацију;	демонстративна, методе
3.	комуникација повезивање сопственог искуства са	подстиче интеракцију, пружа повратну информацију; уважава и реагује на	активне наставе, рад у
4.	тематиком; дискусија; слуша посматра; црта; рецитије;	потребе групе и појединаца; дели одговорност; одабира поступке за	пару, тимски рад ----- Индивидуални, фронтални, групни

5.	упоређује; смишља; доцртава; слаже; разговара; решава; испуњава; посећивање верских институција;	наставни рад; прилагођава методе и облике рада индивидуалним способностима деце; организује наставне активности; организује посете православним храмовима; прилагођава методе и облике рада индивидуалним способностима деце;	----- Учионица, дидактички материјал, иконе, радне свеске
6.	организовање квизова; израда радова и панора		

Начин процене/ провере остварености постигнућа: Катихизација као литургијска делатност-заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. Врсте наставе. Настава се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (32 часова) практична настава (2 часа). Место реализације наставе. Теоријска настава се реализује у учионици; Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању; Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе. Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. Имајући у виду захтеве наставног програма и могућности транспонована наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу. Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота. Евалуација наставе. Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; Оцењивање. Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: усмено испитивање; писмено испитивање; посматрање понашања ученика.

Корелација: Српски језик, Природа и друштво, Народна традиција, Музичка култура, Ликовна култура, Грађанско васпитање.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Активнији ђаци одлазе до локалне цркве, учествују у празничним прославама. С обзиром да је реч о мултиконфесионалној и мултиетничкој средини повећана пажња се посвећује темама толеранције.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„Фреска“	<i>Православни катихизис за осми разред</i>	епископ др Игнатије Мидић

2. Грађанско васпитање

Пети разред

Фонд часова: **36/1**

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: **15/2018.**

Циљ: Оспособљавање ученика за активно учешће у животу школе и локалне заједнице проширивањем знања о демократији, њеним принципима и вредностима кроз практично деловање.

Бр.теме	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	ФОНД ЧАСОВА
1.	УПОЗНАВАЊЕ ОСНОВНИХ ЕЛЕМЕНАТА ПРОГРАМА	3
2.	САГЛЕДАВАЊЕ ШКОЛСКОГ ЖИВОТА	6
3.	ИЗБОР ПРОБЛЕМА НА КОМЕ ЋЕ СЕ РАДИТИ	2
4.	СКУПЉАЊЕ ПОДАТАКА О ИЗАБРАНОМ ПРОБЛЕМУ	9

5.	АКТИВИЗАМ И ПАРТИЦИПАЦИЈА	2
6.	ЈАВНА ПРЕЗЕНТАЦИЈА	11
7.	ОСВРТ НА НАУЧЕНО-ЕВАЛУАЦИЈА	3
УКУПНО		36

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ
1.	Упознавање основних елемената програма	Подстицање и оспособљавање за активно учествовање у животу школе, упознавање школских правила, разумевање функције органа управе школе и стручних тела
2.	Сагледавање школског живота	Упознавање права и одговорности свих актера у школи, Подстицање и оспособљавање за активно учествовање у животу школе
3.	Избор проблема на коме ће се радити	Тимски рад, комуникација, критичко просуђивање
4.	Скупљање података о изабраном проблему	Упознавање права и одговорности свих актера у школи, Подстицање и оспособљавање за активно учествовање у животу школе, тимски рад
5.	Активизам и партиципација	Тимски рад, комуникација, критичко просуђивање
6.	Јавна презентација	Критичко и самокритичко просуђивање, групни рад, тимски рад
7.	Осврт на научено-евалуација	Комуникација, групни рад, тимски рад

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	Двосмерна комуникација, изношење својих ставова и мишљења, одржав	Иницирање и одржавње двосмерне комуникације, подстицање изношења запажања, мишљења и погледа на проблем,	Садржаје би требало реализовати тако да се ученицима омогући слобода изражавања и мишљења о проблему који су сами идентификовали
2.			Комуникација, групни рад, слобода изражавања и мишљења

Основна школа
„Јован Цвијић“
Костолац

3.	ање радне атмосфере	креирање атмосфере на часу, мотивација ученика на рад	Садржаје би требало реализовати тако да се ученицима омогући слобода изражавања и мишљења о проблему који су сами идентификовали
4.			Унапређење комуникације у различитим социјалним ситуацијама
5.			Садржаје би требало реализовати тако да се ученицима омогући слобода изражавања и мишљења о проблему који су сами идентификовали, развој способности критичког мишљења
6.			Повезивање властитих искустава са потребама школе, комуникација, развој критичког мишљења
7.			Комуникација

Начин процене/ провере остварености постигнућа: дискусија, аргументовање ставова, дебата, анкете, пројекти ученика

Корелација: Настава грађанског васпитања у свим разредима повезиваће се са садржајима следећих предмета: српски језик, географија, историја, информатика и рачунарство, ликовна култура, као и са другим предметима у зависности од тема које се обрађују.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Часови грађанског васпитања се одржавају у међу смени, што отежава њихово редовно одржавање због разних школских обавеза, као и због тога што велики број ученика путује и има утврђену сатницу превоза.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
Министарство просвете и спорта Републике Србије	<i>Приручник за грађанско васпитање пети разред</i>	/

Шести разред

Фонд часова: **36/1**

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: **15/2018.**

Циљ: Оспособљавање ученика за активно учешће у животу школе и локалне заједнице проширивањем знања о демократији, њеним принципима и вредностима кроз практично деловање.

Бр.теме	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	ФОНД ЧАСОВА
1.	УПОЗНАВАЊЕ ОСНОВНИХ ЕЛЕМЕНАТА ПРОГРАМА	6
2.	УОЧАВАЊЕ ПРОБЛЕМА У ЗАЈЕДНИЦИ	4
3.	ИЗБОР ПРОБЛЕМА	1
4.	САКУПЉАЊЕ ПОДАТАКА О ИЗАБРАНОМ ПРОБЛЕМУ	8
5.	ИЗРАДА СТУДИЈЕ	12
6.	ЈАВНА ПРЕЗЕНТАЦИЈА СТУДИЈЕ	1
7.	ОСВРТ НА НАУЧЕНО	4
УКУПНО		36

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ
1.	- представљање циљева, задатка и садржаја програма и упознавање ученика са начином рада; - упознавање са најзначајнијим појмовима из програма, упознавање ученика са карактеристикама и правилима тимског рада; - упознавање ученика са изработом разредне студије, начином прикупљања материјала и прилога за презентацију и документацију за четири дела студије	- представљање циљева, задатка и садржаја програма и упознавање ученика са начином рада; - упознавање са најзначајнијим појмовима из програма, упознавање ученика са карактеристикама и правилима тимског рада; - упознавање ученика са изработом разредне студије, начином прикупљања материјала и прилога за презентацију и документацију за четири дела студије

2.	-ученици кроз дискусију идентификују честе проблеме заједнице и у групама попуњавају "Упитник за уочавање и анализу проблема"; -подела ученика у групе за прикупљање података о појединим проблемима	-ученици кроз дискусију идентификују честе проблеме заједнице и у групама попуњавају "Упитник за уочавање и анализу проблема"; -подела ученика у групе за прикупљање података о појединим проблемима
3.	- процењивање прикупљених података, дискусија о проблемима и избор заједничког проблема	- Слободно, демократско изражавање сопствених идеја - Учење преузимања одговорности за сопствене одлуке
4.	ученици кроз дискусију идентификују честе проблеме заједнице и у групама попуњавају "Упитник за уочавање и анализу проблема"; -подела ученика у групе за прикупљање података о појединим проблемима и упућивање у начин коришћења "Упитника за прикупљање података". - Прикупљање података: - разговор са родитељима, наставницима и другим члановима заједнице, - коришћење штампаних извора и информација из медија; - извештавање и дискусија о прикупљеним подацима сваке групе;	Унапређење комуникацијских вештина у различитим социјалним ситуацијама - са представницима јавних институција, организација и другим учесницима у животу локане заједнице - Развијање способности критичког мишљења, аргументовања и залагања за сопствене
5.	- подела ученика на четири студијске групе: упознавање са деловима студије и задацима студијских група на основу "Упутстава за студијске групе"; - разврставања и класификовање сакупљених материјала према захтевима делова студије; - критеријуми за израду студије: упознавање ученика са мерилима за израду и процену студије.; - израда студије: ученици раде на два дела студије - показни део (пано) и документациони део;	-Оспособљавање ученика за рад у групи и тиму, - Оспособљавање ученика да самостално и активно учествују у свим активностима и преузетим одговорностима --Упознавање ученика са мерилима за израду и процену студије. - Упознавање ученика са циљевима јавног представљања и припремња презентације у складу са упутствима (симулација презентације)
6.	- јавно представљање разредне студије: ученици пред жиријем и публиком представљају своје делове разредне студије и одговарају на питања.	Оспособљавање ученика за јавно представљање - Упознавање свих структура: школе, родитеља, представника локалне заједнице, са оствареним резултатима програма
7.	- ученици самостално процењују искуства и вештине које су стекли током програма; - ученици бележе утиске о личном и заједничком раду и напредовању.	-Оспособљавање да самостално процене, искуства и вештине које су стекли током програма

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	Слуша, бележи, тражи информације,	Припрема материјал за час, пружа информације и даје примере,	Бреинсторминг, дискусија, аргументовање,
2.			
3.			

4.	активно учествује у свим активностима на часу, предлаже идеје и концепте, даје примере, истражује.	организује и води ученичке активности, даје повратне информације, усмерава	дебата, анализа случаја, поређење, играње улога, демонстрација. Фронтални, индивидуални рад, групни рад, рад у пару.
5.			
6.			
7.			

Начин процене/ провере остварености постигнућа: дискусија, аргументовање ставова, дебата, анкете, пројекти ученика.

Корелација: Настава грађанског васпитања у свим разредима повезиваће се са садржајима следећих предмета: српски језик, географија, историја, информатика и рачунарство, ликовна култура, као и са другим предметима у зависности од тема које се обрађују.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Часови грађанског васпитања се одржавају у међу смени, што отежава њихово редовно одржавање због разних школских обавеза, као и због тога што велики број ученика путује и има утврђену сатницу превоза.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
Министарство просвете и спорта Републике Србије	<i>Приручник за грађанско васпитање шести разред</i>	/

Седми разред

Фонд часова: **36/1**

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: **15/2018.**

Циљ: Оспособљавање ученика за активно учешће у животу школе и локалне заједнице проширивањем знања о демократији, њеним принципима и вредностима кроз практично деловање.

Бр.теме	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	ФОНД ЧАСОВА
1.	УПОЗНАВАЊЕ ОСНОВНИХ ЕЛЕМЕНАТА ПРОГРАМА	6
	УОЧАВАЊЕ ПРОБЛЕМА У ЗАЈЕДНИЦИ	4

2.		
3.	ИЗБОР ПРОБЛЕМА	1
4.	САКУПЉАЊЕ ПОДАТАКА О ИЗАБРАНОМ ПРОБЛЕМУ	8
5.	ИЗРАДА СТУДИЈЕ	12
6.	ЈАВНА ПРЕЗЕНТАЦИЈА СТУДИЈЕ	1
7.	ОСВРТ НА НАУЧЕНО	4
УКУПНО		36

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ
1.	- представљање циљева, задатка и садржаја програма и упознавање ученика са начином рада; - упознавање са најзначајнијим појмовима из програма, упознавање ученика са карактеристикама и правилима тимског рада; - упознавање ученика са изработом разредне студије, начином прикупљања материјала и прилога за презентацију и документацију за четири дела студије	- представљање циљева, задатка и садржаја програма и упознавање ученика са начином рада; - упознавање са најзначајнијим појмовима из програма, упознавање ученика са карактеристикама и правилима тимског рада; - упознавање ученика са изработом разредне студије, начином прикупљања материјала и прилога за презентацију и документацију за четири дела студије
2.	-ученици кроз дискусију идентификују честе проблеме заједнице и у групама попуњавају "Упитник за уочавање и анализу проблема"; -подела ученика у групе за прикупљање података о појединим проблемима	-ученици кроз дискусију идентификују честе проблеме заједнице и у групама попуњавају "Упитник за уочавање и анализу проблема"; -подела ученика у групе за прикупљање података о појединим проблемима
3.	- процењивање прикупљених података, дискусија о проблемима и избор заједничког проблема	- Слободно, демократско изражавање сопствених идеја - Учење преузимања одговорности за сопствене одлуке
4.	ученици кроз дискусију идентификују честе проблеме заједнице и у групама попуњавају "Упитник за уочавање и анализу проблема"; -подела ученика у групе за прикупљање података о појединим проблемима и упућивање у начин коришћења "Упитника за прикупљање података". - Прикупљање података: - разговор са родитељима, наставницима и другим члановима заједнице, -	Унапређење комуникацијских вештина у различитим социјалним ситуацијама - са представницима јавних институција, организација и другим учесницима у животу локане заједнице - Развијање способности критичког мишљења, аргументовања и залагања за сопствене

	коришћење штампаних извора и информација из медија; - извештавање и дискусија о прикупљеним подацима сваке групе;	
5.	- подела ученика на четири студијске групе: упознавање са деловима студије и задацима студијских група на основу "Упутстава за студијске групе"; - разврставања и класификовање сакупљених материјала према захтевима делова студије; - критеријуми за израду студије: упознавање ученика са мерилима за израду и процену студије.; - израда студије: ученици раде на два дела студије - показни део (пано) и документациони део;	-Оспособљавање ученика за рад у групи и тиму, - Оспособљавање ученика да самостално и активно учествују у свим активностима и преузетим одговорностима --Упознавање ученика са мерилима за израду и процену студије. - Упознавање ученика са циљевима јавног представљања и припремња презентације у складу са упутствима (симулација презентације)
6.	- јавно представљање разредне студије: ученици пред жиријем и публиком представљају своје делове разредне студије и одговарају на питања.	Оспособљавање ученика за јавно представљање - Упознавање свих структура: школе, родитеља, представника локалне заједнице, са оствареним резултатима програма
7.	- ученици самостално процењују искуства и вештине које су стекли током програма; - ученици бележе утиске о личном и заједничком раду и напредовању.	-Оспособљавање да самостално процене, искуства и вештине које су стекли током програма

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	Слуша, бележи, тражи информације, активно учествује у свим активностима на часу, предлаже идеје и концепте, даје примере, истражује.	Припрема материјал за час, пружа информације и даје примере, организује и води ученичке активности, даје повратне информације, усмерава	Бреинсторминг, дискусија, аргументовање, дебата, анализа случаја, поређење, играње улога, демонстрација. Фронтални, индивидуални рад, групни рад, рад у пару.
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			

Начин процене/ провере остварености постигнућа: дискусија, аргументовање ставова, дебата, анкете, пројекти ученика.

Корелација: Настава грађанског васпитања у свим разредима повезиваће се са садржајима следећих предмета: српски језик, географија, историја, информатика и рачунарство, ликовна култура, као и са другим предметима у зависности од тема које се обрађују.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Часови грађанског васпитања се одржавају у међу смени, што отежава њихово редовно одржавање због

разних школских обавеза, као и због тога што велики број ученика путује и има утврђену сатницу превоза.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
Министарство просвете и спорта Републике Србије	<i>Приручник за грађанско васпитање седми разред</i>	/

Осми разред

Фонд часова: **34/1**

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: **15/2018.**

Циљ: Оспособљавање ученика за активно учешће у животу школе и локалне заједнице проширивањем знања о демократији, њеним принципима и вредностима кроз практично деловање.

Бр.теме	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	ФОНД ЧАСОВА
1.	ЉУДСКА ПРАВА	4
2.	ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО	12
3.	ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ	8
4.	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ	10
УКУПНО		34

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ
1.	Припадност држави и нацији; патриотизам; начини изражавања патриотизма; обесправљивање и угрожавање слободе људи; заједница различитих културних група	-изрази осећај љубави и поноса према својој домовини на начин који никог не угрожава - образложи зашто су понашања која се могу описати као ксенофобија, расизам, антисемитизам, антициганизам облици дискриминације и кршења људских права;
2.	- Пол и род - Родна перспектива - Родна равноправност - Родно засновано насиље	- наведе примере повезаности различитих култура у једној заједници и образложи потребу интеркултуралног дијалога за квалитетан живот свих чланова те заједнице; - покаже интересовање за упознавање различитих култура; - наведе права која националне мањине у Србији по Уставу имају; - разликује појмове пол и род и препознаје родне стереотипе; - уочава у рекламама, филмовима, књигама, изрекама, стриповима и другим продукцијама културе на који начин се преносе родни образци; - указује на примере родне равноправности и неравноправности у ситуацијама из свакодневног живота; - дискутује о значају уважавања родне перспективе приликом доношења одлука значајних за једну заједницу; - наведе неколико привремених позитивних мера за постизање родне равноправности и аргументе за њихову примену; - препозна у понашању особе карактеристике насилника и жртве; - наведе могућ
3.	Медији Врсте и функције медија. Слобода медија и њихов допринос развоју демократије. Медији као извор информација и дезинформација. Манипулације путем медија (одлагање информације, скретање пажње, побуђивање емоција, стварање осећаја кривице, неговање некултуре...).	- наведе основне функције медија и образложи зашто је важно да постоје кодекс новинара и кодекс деца и медији; - образложи значај слободе медија за развој демократије; - у медијима проналази примере предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама и критички их анализира; - препозна механизме манипулације медија и утицај медија на сопствено мишљење и деловање; - проналази и користи информације из различитих извора, критички их разматра и вреднује; - препозна пример злоупотребе деце у медијима;
	Медијска писменост Способност разумевања, критичког и аналитичког усвајања медијских садржаја. Кодекс у медијима Кодекс деца и медији. Кодекс новинара. Притисци на новинаре као инструмент ограничавања слободе изражавања.	
4.	Снимање кратког филма о вредностима грађанског друштва Избор теме и формулисање идеје. Писање сценарија. Подела задатака. Снимање. Монтажа. Презентација. Евалуација.	- у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на конструктиван начин; - учествује у припреми, реализацији и евалуацији кратког филма, - учествује у избору садржаја и начина рада.

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	Дискутује, анализира истражује, игра се, учи, разговара, анкетира, аргументује,	Дискутује ,координира, презентује, посматра, даје инструкције, подстиче на активност, поставља питања, слуша, помаже	Дискусија аргументовање, дебата, анализа случајева, покретање иницијативе
2.	осмишљава, одлучује, гласа, активно учествује, симулира, прави план, прави презентацију, креативно се изражава,		
3.	износи и размењује мишљење са осталима, процењује, вреднује		
4.			

Начин процене/ провере остварености постигнућа: Разговор са ученицима, наставник учи ученике да процењују свој напредак и напредак других, као и оствареност циљева, посматрање, евалуационе листе, продукти ученика.

Корелација: Настава грађанског васпитања у свим разредима повезиваће се са садржајима следећих предмета: српски језик, географија, историја, информатика и рачунарство, ликовна култура, као и са другим предметима у зависности од тема које се обрађују.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Часови грађанског васпитања се одржавају у међу смени, што отежава њихово редовно одржавање због разних школских обавеза, као и због тога што велики број ученика путује и има утврђену сатницу превоза.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
Министарство просвете и спорта Републике Србије	<i>Приручник за грађанско васпитање осми разред</i>	/

3. Француски језик

Пети разред

Фонд часова: 72/2

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: **88/2017, 27/2018, 10/2019.**

Циљ: Да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Бр.теме	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	ФОНД ЧАСОВА
1.	SALUT! - ЗДРАВО! ПОЗДРАВЉАЊЕ ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ	16
2.	LA FÊTE - ЗАБАВА	18
3.	DOUBLE-CLICK ИСКАЗИВАЊЕ ВРЕМЕНА (ХРОНОЛОШКОГ) ОПИСИВАЊЕ СВОЈЕ ПОРОДИЦЕ	20
4.	LE MONDE DES ADOS - СВЕТ ТИНЕЈџЕРА	15
5.	LE PREMIER DEVOIR ECRIT EN FRANÇAIS ПРВИ ПИСМЕНИ ЗАДАТАК	3
УКУПНО		72

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	Salut! - Здраво! Поздрављање Представљање себе и других; давање основних информација о себи; давање и тражење основних информација о другима	- поздрави и отпоздрави, примењујући најједноставнија језичка средства - представи себе и другог	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.13. 1.1.14.

	Разумевање и давање једноставних упутстава и налога Честитање Реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака, и слично) и иницирање упознавања; успостављања контакта (нпр. при сусрету, на разгледници, у имејлу, СМС-у) <i>Salut ! Tu vas bien ? Bonjour, ça va ? Ça va, merci! Bonsoir ! Bonnenuit ! Bonjour, Monsieur. Aurevoir, Madame. A demain. A bientôt.</i> Питање интонацијом. Неодређени члан(<i>un, une, des</i>). Иницирање упознавања, посредовање у упознавању и представљање других особа, присутних и одсутних, усмено и писано; слушање и читањескратких и једноставних текстова којим се неко представља; попуњавање формулара основним личним подацима (пријава на курс, претплата на дечји часопис, налепница за пртљаг, чланска карта и слично) Слушање и читање налога и упутстава и реаговање на њих (комуникација у учионици – упутства и налози које размењују учесници у наставном процесу, упутства за игру и слично) <i>Je m'appelle Milica. Je suis serbe. J'habite à Kragujevac. Tu t'appelles comment ? Comment allez-vous ? Tu habites où ? J'ai onze ans. Et toi, tu as quel âge. C'est mon copain /ma sœur / mon père. Il s'appelle Zoran. Qui est absent ? Qui n'est pas là ? Vous comprenez ? C'est clair ? Je ne comprends pas. C'est parfait ! Vous avez fini ? J'ai fini. J'ai fait mon devoir. Pardon, Madame, je suis en retard.</i>	- разуме јасно постављена једноставна питања личне природе и одговара на њих - разуме упутства и налоге и реагује на њих	1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.4.
2.	La fête - Забава Исказивање правила понашања Позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој активности Описивање живих бића, предмета, места и појава Описивање уобичајених и тренутних активности, планова и способности Честитање Парцијално питање са упитним речима (<i>quel/ quelle</i>). Кондиционал учтивости (<i>je pourrais</i>) <i>Vous pouvez répéter, s'il vous plaît ? Ecoutez ! Répondez ! Lisez ! Regardez ! Dessinez ! Vous allez écouter un dialogue. Ouvrez / fermez vos livres. Levez la main. Prenez vos cahiers. Dépêchez-vous ! Très bien !</i>	- разуме једноставна и пажљиво исказана правила понашања (сугестије, препоруке, забране) и реагује на њих, уз визуелну подршку (знакови, симболи и слично) и без ње - разуме једноставан опис живих бића, предмета, места и појава, опише жива бића, предмете и места и појаве једноставним језичким средствима - разуме једноставно исказане честитке и одговара на њих - упути једноставне честитке	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20.

	Слушање и читање кратких једноставних позива на заједничку активност и реаговање на њих, усмено или писано (позив на рођендан, журку, на игру, у биоскоп...); упућивање и прихватање /одбијање позива на заједничку активност, усмено или писано, користећи најједноставније изразе молби, захвалности, извињења. <i>On va au cinéma ? Viens chez moi après l'école. Tu veux jouer avec moi ?</i> <i>Oui, super !</i> <i>Désolé, je ne peux pas.</i> <i>Je t'invite à mon anniversaire.</i> Лична заменица <i>on</i>. Садашње време неправилних глагола (<i>aller, venir, pouvoir</i>). Присвојни придеви (<i>mon/ ma, ton/ ta</i>). Заповедни начин. Питање интонацијом.		2.1.21. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.4.
3.	Слушање и читање краћих једноставних описа живих бића, предмета, места и појава у којима се појављују информације о спољном изгледу, појавним облицима, димензијама и осталим најједноставнијим карактеристикама; давање кратких усмених и писаних описа живих бића, предмета, места и појава <i>Ma meilleure amie s'appelle Ivana : Elle est petite et blonde.</i> <i>Elle aime le sport.</i> <i>Le chien de mon voisin est grand et noir. Mon école est grande. Ma classe est claire.</i> <i>Bruxelles est la capitale de la Belgique.</i> <i>C'est une belle ville.</i> Слушање и читање описа у вези са уобичајеним и тренутним активно-стима, плановима и способностима у породичној и школској средини; састављање порука и спискова у вези са уобичајеним и тренутним активностима, плановима и способностима <i>Je vais à l'école à huit heures.</i> <i>Il rentre de l'école à quatre heures.</i> <i>Je déjeune avec mes grands-parents le dimanche.</i> <i>Après l'école il joue au basket.</i> <i>Je sors toujours avec mes amis.</i> <i>A quelle heure commence le film?</i> <i>Le mercredi je vais à la piscine.</i> Садашње време фреквентних правилних глагола (<i>rentrer, déjeuner, jouer, commencer</i>) и неправилних глагола (<i>aller, sortir</i>).	- разуме позив и реагује на њега - упути позив на заједничку активност - разуме једноставне исказе о уобичајеним и тренутним активностима и способностима и реагује на њих - опише и планира уобичајене и тренутне активности кратким једноставним језичким средствима - опише шта уме/не уме да (у)ради - разуме једноставна обавештења о хронолошком/метеоролошком времену и реагује на њих тражи и даје кратка и једноставна обавештења о хронолошком времену - разуме свакодневне исказе у вези с непосредним потребама, осетима и осећањима и реагује на њих - изрази основне потребе, осете и осећања кратким и	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.4.

		једноставним језичким средствима	
4.	Слушање и читање краћих текстова у којима се на једноставан начин описују просторни односи и оријентација у простору; усмено и писано тражење и давање информација о сналажењу / оријентацији у простору; усмено и писано описивање просторних односа у приватном и јавном простору (соба, стан, кућа, учионица, школа, музеј, биоскоп) Слушање и читање кратких текстова који се односе на тачно време, дан, месец или део дана (разглас/план вожње на аутобуској/железничкој станици, аеродрому; биоскопски програм, договор за неку активност) усмено и писано тражење и давање информација о времену дешавања неке активности <i>Quelle heure est-il ?</i> <i>Il est six heures.</i> <i>Hier, je suis allée à la bibliothèque.</i> <i>Demain, je vais aller au cirque.</i> <i>Il y a un petit chat dans la rue.</i> <i>Il est sous la voiture. Je vais le mettre sur la fenêtre. La chaise est devant / derrière la table.</i> <i>Ma rue est longue. Cette place est grande.</i> <i>La pharmacie est à côté, première rue à gauche.</i> Предлози (<i>dans, sous, sur, devant, derrière</i>). Прилози за место (<i>ici, là, à côté</i>). Презент неправилних глагола (<i>prendre, faire</i>). Слушање и читање кратких текстова који се односе на метеоролошко време (тренутне или уобичајене временске прилике); усмено и писано тражење и давање информација о метеоролошким приликама	- разуме једноставна обавештења о простору и оријентацији у простору и реагује на њих - тражи и пружи кратка и једноставна обавештења о оријентацији у простору - опише непосредни простор у којем се креће - разуме једноставна обавештења о метеоролошком времену и реагује на њих тражи и даје кратка и једноставна обавештења о метеоролошком времену - разуме једноставан опис живих бића, предмета, места и појава, опише жива бића, предмете и места и појаве једноставним језичким средствима -	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.4.
5.	. Le Premier devoir écrit en français Први писмени задатак Описивање догађаја садашњости; описивање појава и карактеристика бића.	- представи себе и другог - разуме једноставне исказе о уобичајеним и тренутним активностима и способностима и реагује на њих - опише и планира уобичајене и тренутне активности кратким једноставним језичким средствима	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2.

		- опише шта уме/не уме да (у)ради - тражи и пружи кратка и једноставна обавештења о оријентацији у простору - опише непосредни простор у којем се креће - разуме једноставна и пажљиво исказана правила понашања (сугестије, препоруке, забране) и реагује на њих, уз визуелну подршку (знакови, симболи и слично) и без ње	2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.4.

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	Слушање и реаговање на инструкције наставника, или на аудио запис (пише, црта, повезује, боји, отвара или затвара свеску и уџбеник по потреби)	Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује не само постигнућа ученика, процес наставе и учења, већ и сопствени рад како би перманентно унапређивао наставни процес.	Интерактивни приступ, Аудио-визуелне методе, Илустративне, Демонстративне, Рад са текстом, Израда писмених задатака
2.	Ради у пару,		
3.	води дијалог, игра улогу, ради презентације, паное, упоређује, решава проблем ситуације, ради говорне и писане вежбе и контролне	Наставник на основу програма који му је прописан од стране Министарства планира редослед наставних садржаја и реализује часове непосредне наставе, поштујући Правилник.	----- Фронтални, Групни, Индивидуални, У пару
4.	и писмене задатке, препричава неки догађај, описује некога или нешто, планира заједничке активности као нпр. приредбе, рекламни плакат, извештај....	Наставник координира свим активностима ученика, даје инструкције, презентује на разне начине нове наставне садржаје, води евиденцију о постигнућима и напредовању ученика.	----- Уџбеник, Табла, Рачунар, Цд, Двд, Аудио и видео записи из различитих извора, Друштвене мреже, Свеске, Паное, Плакати
5.	У оквиру групе даје свој допринос изради пројектног задатка Изражава свој суд и мишљење о некој појави или теми. Мануелне активности (израда паное, презентација, зидних новина, постера и сл.). Вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селекутовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.).	Помаже ученицима у изради пројеката и даје сугестије и креативне идеје и увек треба да омогући приступ и прихватање нових идеја. Упућује ученике на аутентичне изворе. Припрема материјале за часове и пригодне садржаје из разних извора приближава ученицима. Припрема тестове и вежбања са применом правила и објашњења у контекстима и новим говорним ситуацијама. Упознаје ученике са лексичким и граматичким својствима језика али и са интеркултурном димензијом језика, традицијом и обичајима циљаног народа.	

		На основу формативног оцењивања и праћења свих ученикових активности наставник своди сумативну оцјену. Помаже увек ученику у решавању проблем ситуација и прилагођава тежину задатака индивидуалним могућностима ученика. Води рачуна ако има ученика којима је потребна додатна подршка у раду.	

Начин процене/ провере остварености постигнућа: Посматрање и праћење, усмена провера играњем улога у паровима, симулације у паровима, домаћи задаци и задаци у радној свесци, тестови, ангажованост на часу; задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања. Оцењивање језичких вештина, усвојености лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, примена социо-лингвистичких норми. Прегледање писаног рада и анализа и исправка уочених грешака. Формативно и сумативно оцењивање. Самоевалуација на крају теме: Да ли је добро испланирана динамика реализације? Да ли је међупредметна повезаност добро испланирана? Да ли је за тему предвиђен одговарајући број часова? Наставник је у сталној комуникацији са учеником; наставник прати израду домаћих задатака, учешће ученика на часовима и сарадњу са осталим ученицима у раду или у групи. Наставник прати рад ученика на пројектима и самостални рад на платформи. Први писмени задатак

Корелација: Грађанско васпитање, српски језик, енглески језик, географија, биологија, математика.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: У нашој школи се за ученике којима је потребна додатна подршка због тешкоћа у приступању, укључивању и учествовању у образовању и васпитању планирају и спроводе посебне мере и планови за отклањање физичких, комуникацијских и социјалних препрека (мере индивидуализације), подршке ученицима, односно ради се индивидуални образовни план. Посвећује се више пажње сарадњи са родитељима пошто је потребна додатна мотивација јер и сами родитељи који долазе из маргинализованих група нису довољно савесни по питању редовности похађања наставе и потреби да се континуирано усвајају наставни садржаји

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„КЛЕТТ ”	ET TOI? 1 , <i>уџбеник за пети разред основне школе</i>	Мари Жозе Лопез, Жан Тјери ле Буњак
	ET TOI? 1 , <i>Радна свеска за пети разред основне школе</i>	Мари Жозе Лопез, Жан Тјери ле Буњак, Гај Луис

Шести разред

Фонд часова: 72/2

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: 88/2017, 27/2018, 10/2019.

Циљ: Да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Бр.теме	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	ФОНД ЧАСОВА
1.	TU ORGANISES UN SEJOUR DE VACANCES EN FRANCE	16
2.	TU INSTALLES UNE FAMILLE FRANÇAISE DANS TA VILLE	16
3.	TU CRÉES UNE ASSOCIATION DE PROTECTION DE L'ENVIRONNEMENT	14
4.	TU CRÉES UN PROJET DE JOURNAL POUR TA CLASSE	20
5.	ПРОЈЕКТНА НАСТАВА	6
УКУПНО		72

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	- Разговор о томе како је ученик провео летњи распуст; - Опис места које ученик воли; - Препричавање догађаја хронолошки; - Изражавање трајања радње у прошлости; - Активности везане за годишњи одмор, места, природа, врсте одмора, летњи	• разуме краће текстове у којима се описују догађаји у прошлости; • постави питање и одговори на исто уз образложење • негативно одговори на питање • разуме једноставан опис особа, биљака, животиња, предмета, појава или места; • разуме краће текстове у којима се описују догађаји у прошлости;	ДСТ.1.1.2., ДСТ.1.1.3., ДСТ.1.1.4., ДСТ.1.1.5., ДСТ.1.1.6., ДСТ.1.1.8., ДСТ.1.1.10., ДСТ.1.1.11., ДСТ.1.1.12., ДСТ.1.1.13., ДСТ.1.1.14., ДСТ.1.1.15., ДСТ.1.1.19., ДСТ.1.1.23., ДСТ.1.1.24.,

	кампови, породични одмори, Французи на одмору; - Граматика: le passé composé уз помоћне глаголе être и avoir, имперфекат, изражавање трајања уз помоћ предлога pendant	• размени информације у вези са догађајима у прошлости; • опише у неколико краћих, везаних исказа догађај из прошлости;	ДСТ.1.2.1. , ДСТ.1.2.2., ДСТ.1.2.3., ДСТ.1.3.2., ДСТ.2.1.1., ДСТ.2.1.2., ДСТ.2.1.5., ДСТ.2.1.6., ДСТ.2.1.10., ДСТ.2.1.16., ДСТ.2.1.17., ДСТ.2.1.20., ДСТ.2.1.24., ДСТ.2.1.29., ДСТ.2.1.30., ДСТ.2.2.3., ДСТ.2.3.5.ДСТ.2.3.7., ДСТ.3.1.1.
2.	- тражење/давање упутстава како стићи до неке тачке - тумачење мапе града - описивање свог града и кварта - опис места где се живи: зграда, кућа, стан - прављење и тумачење плана стана или куће - представљање својих породичних веза - предлагање активности некоме - описивање своје собе - изражавање незадовољства - описивање градова - граматика: предлози за место, одређени и неодређени члан, место и слагање придева, редни бројеви, присвојни придеви, релативне заменице qui, que, où, изражавање количине	• разуме једноставна питања која се односе на положај предмета и бића у простору и правац кретања, и одговори на њих; • разуме обавештења о положају предмета и бића у простору и правцу кретања; • опише специфичније просторне односе и величине једноставним, везаним исказима; • опише дневни/недељни распоред активности; • разуме једноставан опис особа, биљака, животиња, предмета, појава или места; • опише карактеристике бића, предмета, појава и места користећи једноставна језичка средства; • разуме и следи једноставна упутства у вези са уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; • даје једноставна упутства из домена свакодневног живота и личних интересовања; • разуме једноставне изразе који се односе на поседовање и припадност; формулише једноставне исказе који се односе на поседовање и припадност	ДСТ.1.1.2. , ДСТ.1.1.3., ДСТ.1.1.4., ДСТ.1.1.5. , ДСТ.1.1.6., ДСТ.1.1.8., ДСТ.1.1.10., ДСТ.1.1.11., ДСТ.1.1.12., ДСТ.1.1.13. , ДСТ.1.1.14., ДСТ.1.1.15., ДСТ.1.1.19., ДСТ.1.1.23. , ДСТ.1.1.24. , ДСТ.1.2.1. , ДСТ.1.2.2., ДСТ.1.2.3., ДСТ.2.1.1., ДСТ.2.1.2., ДСТ.2.1.5., ДСТ.2.1.6., ДСТ.2.1.10., ДСТ.2.1.16., ДСТ.2.1.17., ДСТ.2.1.20., ДСТ.2.1.24., ДСТ.2.1.29., ДСТ.2.1.30., ДСТ.2.2.3., ДСТ.2.3.7., ДСТ.3.1.1.
3.	- давање савета - рециклажа отпада - изражавање средства - изражавање користи - означавање некога - изражавање наредби, препорука, предлагање решења за неки проблем	• разуме планове и намере и реагује на њих; • размени једноставне исказе у вези са својим и туђим плановима и намерама; • саопшти шта он/она или неко други планира, намерава; • разуме свакодневне изразе у вези са непосредним и конкретним жељама, потребама, осетима и осећањима и реагује на њих	ДСТ.1.1.2. , ДСТ.1.1.3., ДСТ.1.1.4., ДСТ.1.1.5. , ДСТ.1.1.6., ДСТ.1.1.8., ДСТ.1.1.10., ДСТ.1.1.11., ДСТ.1.1.12., ДСТ.1.1.13. , ДСТ.1.1.14., ДСТ.1.1.15., ДСТ.1.1.19., ДСТ.1.1.23. , ДСТ.1.1.24. ,

	- говорити о нечему или некоме а да се не помене име те ствари/особе - говор о стању планете Земље - обраћање некоме - давање препорука - граматика: кондиционал, наглашене личне заменице, одређени и партитивни члан, показни придеви, потврдни и одрични императив, il faut/il faudrait + инфинитив, глаголи + à, личне заменице у функцији правог и неправог објекта	• самостално проналази и користи различите изворе информација • презентује свој рад на тему исхране, природе и путовања	ДСТ.1.2.1., ДСТ.1.2.2., ДСТ.1.2.3., ДСТ.1.3.2., ДСТ.2.1.1., ДСТ.2.1.2., ДСТ.2.1.5., ДСТ.2.1.6., ДСТ.2.1.10., ДСТ.2.1.16., ДСТ.2.1.17., ДСТ.2.1.20., ДСТ.2.1.24., ДСТ.2.1.29., ДСТ.2.1.30., ДСТ.2.2.3., ДСТ.2.3.5. ДСТ.2.3.7., ДСТ.3.1.1. ДСТ.1.1.1., ДСТ.1.1.2., ДСТ.1.1.3., ДСТ.1.1.17., ДСТ.1.1.19., ДСТ.2.1.2., ДСТ.2.1.4., ДСТ.2.1.27.
4.	- постављање питања - изражавање осећања заљубљености - описивање - изражавање жеље, обавезе - разумевање/писање огласа којим се тражи кореспондент - разумевање временске прогнозе - говорење о временским приликама - разумевање стрипа - граматика: блиски футур, упитне речи и конструкције, субјунктив, прости футур	• разуме једноставна питања која се односе на положај предмета и бића у простору и правац кретања, и одговори на њих; • размени информације које се односе на опис догађаја и радњи у садашњости и блиској будућности; • размени једноставне исказе у вези са својим и туђим плановима и намерама; • разуме свакодневне изразе у вези са непосредним и конкретним жељама, потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; • изрази основне жеље, потребе, осете и осећања користећи једноставна језичка средства; • разуме једноставна обавештења о метеоролошком и хронолошком времену и реагује на њих тражи и даје кратка и једноставна обавештења о метеоролошком времену; • разуме честитку и одговори на њу; • упуту пригодну честитку; • размени информације које се односе на опис догађаја и радњи у садашњости и блиској будућности; • размени једноставне исказе у вези са својим и туђим плановима и намерама; • разуме свакодневне изразе у вези са непосредним и конкретним жељама,	ДСТ.1.1.2., ДСТ.1.1.3., ДСТ.1.1.4., ДСТ.1.1.5., ДСТ.1.1.6., ДСТ.1.1.8., ДСТ.1.1.10., ДСТ.1.1.11., ДСТ.1.1.12., ДСТ.1.1.13., ДСТ.1.1.14., ДСТ.1.1.15., ДСТ.1.1.19., ДСТ.1.1.23., ДСТ.1.1.24., ДСТ.1.2.1., ДСТ.1.2.2., ДСТ.1.2.3., ДСТ.2.1.1., ДСТ.2.1.2., ДСТ.2.1.5., ДСТ.2.1.6., ДСТ.2.1.10., ДСТ.2.1.16., ДСТ.2.1.17., ДСТ.2.1.20., ДСТ.2.1.24., ДСТ.2.1.29., ДСТ.2.1.30., ДСТ.2.2.3., ДСТ.2.3.7., ДСТ.3.1.1.

		потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; - изрази основне жеље, потребе, осете и осећања користећи једноставна језичка средства; - разуме једноставна питања која се односе на положај предмета и бића у простору и правац кретања, и одговори на њих; - размени информације које се односе на опис догађаја и радњи у садашњости и блиској будућности; - размени једноставне исказе у вези са својим и туђим плановима и намерама; - разуме свакодневне изразе у вези са непосредним и конкретним жељама, потребама, осетима и осећањима и реагује на њих;	
5.	- Дигитална компетенција - Комуникација - Предузимљивост и оријентација ка предузетништву - Рад с подацима и информацијама - Решавање проблема - Сарадња - Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према здрављу	- самостално проналази и користи различите изворе информација - презентује свој рад на тему исхране, природе и путовања говори на тему исхране, природе и путовања	ДСТ.1.1.1.; ДСТ.1.1.2.; ДСТ.1.1.3.; ДСТ.1.1.4.; ДСТ.1.1.6.; ДСТ.1.1.8.; ДСТ.1.1.10.; ДСТ.1.1.15.; ДСТ.1.1.21.; ДСТ.1.1.23.; ДСТ.1.1.24.; ДСТ.1.2.1.; ДСТ.1.2.3.; ДСТ.1.2.4.; ДСТ.2.1.1.; ДСТ.2.1.2.; ДСТ.2.1.3.; ДСТ.2.1.4.; ДСТ.2.1.5.; ДСТ.2.1.6.; ДСТ.2.1.16.; ДСТ.2.1.17.; ДСТ.2.1.18.; ДСТ.2.1.19.; ДСТ.2.1.24.; ДСТ.2.1.25. ; ДСТ.2.1.28. ; ДСТ.2.1.29. ; ДСТ.2.1.30. ; ДСТ.2.2.1.; ДСТ.2.2.3.;

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	Слушање и реаговање на инструкције наставника, или на аудио запис (пише, црта, повезује, боји, отвара или затвара свеску и уџбеник по потреби)	Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује не само постигнућа ученика, процес наставе и учења, већ и сопствени рад како би перманентно унапређивао наставни процес.	Интерактивни приступ, Аудио-визуелне методе, Илустративне, Демонстративне, Рад са текстом,
2.	Ради у пару,		

3.	води дијалог, игра улогу, ради презентације, панос, упоређује, решава проблем ситуације, ради говорне и писане вежбе и контролне	Наставник на основу програма који му је прописан од стране Министарства планира редослед наставних садржаја и реализује часове непосредне наставе, поштујући Правилник.	Израда писмених задатака, пројективна настава
4.	и писмене задатке, препричава неки догађај, описује некога или нешто, планира заједничке активности као нпр. приредбе, рекламни плакат, извештај....	Наставник координира свим активностима ученика, даје инструкције, презентује на разне начине нове наставне садржаје, води евиденцију о постигнућима и напредовању ученика.	----- Фронтални, Групни, Индивидуални, У пару -----
5.	У оквиру групе даје свој допринос изради пројектног задатка Изражава свој суд и мишљење о некој појави или теми. Мануелне активности (израда паноса, презентација, зидних новина, постера и сл.). Вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селекувати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.).	Помаже ученицима у изради пројектата и даје сугестије и креативне идеје и увек треба да омогући приступ и прихватање нових идеја. Упућује ученике на аутентичне изворе. Припрема материјале за часове и пригодне садржаје из разних извора приближава ученицима. Припрема тестове и вежбања са применом правила и објашњења у контекстима и новим говорним ситуацијама. Упознаје ученике са лексичким и граматичким својствима језика али и са интеркултурном димензијом језика, традицијом и обичајима циљаног народа. На основу формативног оцењивања и праћења свих ученикових активности наставник своди сумативну оцену. Помаже увек ученику у решавању проблем ситуација и прилагођава тежину задатака индивидуалним могућностима ученика. Води рачуна ако има ученика којима је потребна додатна подршка у раду.	Уџбеник, Табла, Рачунар, Цд, Двд, Аудио и видео записи из различитих извора, Друштвене мреже, Свеске, Паноси, Плакати

Начин процене/ провере остварености постигнућа: Посматрање и праћење, усмена провера играњем улога у паровима, симулације у паровима, домаћи задаци и задаци у радној свесци, тестови, ангажованост на часу; задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања. Оцењивање језичких вештина, усвојености лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, примена социо-лингвистичких норми. Прегледање писаног рада и анализа и исправка уочених грешака. Формативно и сумативно оцењивање. Самоевалуација на крају теме: Да ли је добро испланирана динамика реализације? Да ли је међупредметна повезаност добро испланирана? Да ли је за тему предвиђен одговарајући број часова? Наставник је у сталној комуникацији са учеником; наставник прати израду домаћих задатака, учешће ученика на часовима и сарадњу са осталим ученицима у раду или у групи. Наставник прати рад ученика на пројектима и самостални рад на платформи. Први писмени задатак

Корелација: Грађанско васпитање, српски језик, енглески језик, географија, биологија, математика.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: У нашој школи се за ученике којима је потребна додатна подршка због тешкоћа у приступању, укључивању и учествовању у образовању и васпитању планирају и спроводе посебне мере и планови за

отклањање физичких, комуникацијских и социјалних препрека (мере индивидуализације), подршке ученицима, односно ради се индивидуални образовни план. Посвећује се више пажње сарадњи са родитељима пошто је потребна додатна мотивација јер и сами родитељи који долазе из маргинализованих група нису довољно савесни по питању редовности похађања наставе и потреби да се континуирано усвајају наставни садржаји

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„КЛЕТТ“	ET TOI? 2 , уџбеник за шести разред основне школе	Мари Жозе Лопез, Жан Тјери ле Буњак
	ET TOI? 2 , Радна свеска за шести разред основне школе	Мари Жозе Лопез, Жан Тјери ле Буњак, Гај Луис

Седми разред

Фонд часова: 72/2

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: **88-17, 27-18-др.закон и 10-19.**

Циљ: Да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Бр.теме	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	ФОНД ЧАСОВА
1.	UNITE 1 – LE CLUB DE L'AMITIE	13
2.	UNITE 2 – LE CLUB DE LA SOLIDARITE	12
3.	UNITE 3 – LE CLUB DES ECOLOS	11

4.	UNITE 4 – LE CLUB DES INVENTEURS	11
5.	UNITE 5 – LE CLUB DES POETES	11
6.	UNITE 6 – LE CLUB DES AVENTURIERS	14
УКУПНО		72

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	- Дописивање и упознавање са вршњацима којима је француски матерњи језик - Разумевање туђег представљања себе и других, представљање другима, опис својих свакодневних навика и преференција - Храна и пиће - Разумевање плана путовања/посете неког места, препричавање догађаја с тог путовања у прошлом времену - Описивање свог и туђег карактера - Исказивање својих интересовања - Разговор о хороскопским знацима - Разговор о пријатељству и значају пријатељства - Граматика: суперлатив, релативне заменице, перфекат, описни придеви и именице од којих су настали	- поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставнија језичка средства; - размени једноставније информације личне природе; - у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима; - размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости; - разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; - опише и упоређи жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; - разуме једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагује на њих; - изрази допадање и недопадање уз једноставно образложење.	ДСТ.1.1.1., ДСТ.1.1.2., ДСТ.1.1.3., ДСТ.1.1.5., ДСТ.1.1.6., ДСТ.1.1.7., ДСТ.1.1.8., ДСТ.1.1.9., ДСТ.1.1.10., ДСТ.1.1.11., ДСТ.1.1.12., ДСТ.1.1.14., ДСТ.1.1.15., ДСТ.1.1.16., ДСТ.1.1.20., ДСТ.1.1.21., ДСТ.1.1.23., ДСТ.1.1.24., ДСТ.1.2.4., ДСТ.2.1.1., ДСТ.2.1.2., ДСТ.2.1.5., ДСТ.2.1.6., ДСТ.2.1.9., ДСТ.2.1.13., ДСТ.2.1.16., ДСТ.2.1.17., ДСТ.2.1.19., ДСТ.2.1.21., ДСТ.2.1.27., ДСТ.2.1.29., ДСТ.2.1.30., ДСТ.2.2.3., ДСТ.3.1.3., ДСТ.3.1.10., ДСТ.3.1.13., ДСТ.3.1.17., ДСТ.3.1.22., ДСТ.3.1.24., ДСТ.3.1.25.
2.	- Изражавање својих идеја, хобија, осећања; - Изражавање учесталости - Прошло време, опис прошлих догађаја	- разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; - изрази жеље, интересовања, потребе, осете	ДСТ.1.1.1., ДСТ.1.1.2., ДСТ.1.1.3., ДСТ.1.1.5., ДСТ.1.1.6., ДСТ.1.1.8., ДСТ.1.1.10., ДСТ.1.1.21., ДСТ.1.1.23., ДСТ.1.1.24.,

		и осећања једноставнијим језичким средствима; – размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости; – опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости;	ДСТ.1.2.4., ДСТ.2.1.1., ДСТ.2.1.2., ДСТ.2.1.6., ДСТ.2.1.13., ДСТ.2.1.16., ДСТ.2.1.21., ДСТ.2.1.29., ДСТ.2.1.30., ДСТ.2.2.3., ДСТ.3.1.3., ДСТ.3.1.13., ДСТ.3.1.22., ДСТ.3.1.24
3.	- Исказивање ставова о еколошким проблемима; - Изражавање припадности, наредби/облигација и забрана; - Давање наредби - Граматика: присвојне заменице; обавезе и забране; личне заменице у функцији индиректног објекта; место личних заменица	– разуме једноставније исказе који се односе на поседовање и припадност; – формулише једноставније исказе који се односе на поседовање и припадност; – пита и каже шта неко има/ нема и чије је нешто; – разуме једноставније забране, правила понашања, своје и туђе обавезе и реагује на њих; – размени једноставније информације које се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе код куће, у школи и на јавном месту;	ДСТ.1.1.1., ДСТ.1.1.2., ДСТ.1.1.3., ДСТ.1.1.5., ДСТ.1.1.6., ДСТ.1.1.8., ДСТ.1.1.10., ДСТ.1.1.21., ДСТ.1.1.23., ДСТ.1.1.24., ДСТ.1.2.4., ДСТ.2.1.1., ДСТ.2.1.2., ДСТ.2.1.6., ДСТ.2.1.13., ДСТ.2.1.16., ДСТ.2.1.21., ДСТ.2.1.29., ДСТ.2.1.30., ДСТ.2.2.3., ДСТ.2.3.5., ДСТ.2.3.6., ДСТ.3.1.3., ДСТ.3.1.13., ДСТ.3.1.22., ДСТ.3.1.24.
4.	- изражавање тренутка кад се нека радња дешава - изражавање будућности и претпоставки у будућности - описивање предмета - коришћење формалног језика - описивање неког места - граматика: блиски и прости футур, хипотезе у футуру, место описног придева, заменице EN и Y	– разуме једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагује на њих; – саопшти шта он/она или неко други планира, намерава, предвиђа; – разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; – упуту предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе	ДСТ.1.1.1., ДСТ.1.1.2., ДСТ.1.1.3., ДСТ.1.1.5., ДСТ.1.1.6., ДСТ.1.1.8., ДСТ.1.1.10., ДСТ.1.1.21., ДСТ.1.1.23., ДСТ.1.1.24., ДСТ.1.2.4., ДСТ.2.1.1., ДСТ.2.1.2., ДСТ.2.1.6., ДСТ.2.1.8., ДСТ.2.1.13., ДСТ.2.1.16., ДСТ.2.1.21., ДСТ.2.1.29., ДСТ.2.1.30., ДСТ.2.2.3., ДСТ.2.3.7., ДСТ.2.3.8., ДСТ.3.1.3., ДСТ.3.1.13., ДСТ.3.1.22., ДСТ.3.1.24.
5.	- препознавање жанра књига и филмова - разликовање људи и предмета - говорење о прошлим навикама Граматика: заменица EN, показне заменице, потврдне и одричне реченице, имперфекат, сам и у комбинацији с перфектом.	– разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости – размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости; – опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; – опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.	ДСТ.1.1.1., ДСТ.1.1.2., ДСТ.1.1.3., ДСТ.1.1.5., ДСТ.1.1.6., ДСТ.1.1.8., ДСТ.1.1.10., ДСТ.1.1.21., ДСТ.1.1.23., ДСТ.1.1.24., ДСТ.1.2.4., ДСТ.2.1.1., ДСТ.2.1.2., ДСТ.2.1.6., ДСТ.2.1.8., ДСТ.2.1.13., ДСТ.2.1.16., ДСТ.2.1.21., ДСТ.2.1.29., ДСТ.2.1.30., ДСТ.2.2.3., ДСТ.2.3.5., ДСТ.2.3.8., ДСТ.3.1.3., ДСТ.3.1.13., ДСТ.3.1.22.,

6.	- разговор о месту за годишњи одмор; - давање савета, директива, наредби - давање савета, жеље, учтиво изражавање молби и предлога - граматика: релативна заменица „оу“, императив и личне заменице, кондиционал, набрајање	- разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење; - упуту предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; - разуме једноставније забране, правила понашања, своје и туђе обавезе и реагује на њих; - размени једноставније информације које се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе код куће, у школи и на јавном месту; - разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; - изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима; - разуме уобичајене молбе и захтеве и реагује на њих; - упуту уобичајене молбе и захтеве; - процени постигнућа у вези са темама четврте, пете и шесте области; - разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих; - изражава мишљење, слагање/ неслагање и даје кратко образложење; - повеже знања из уметности и француског језика; - презентује свој рад у вези са темом иноватора.	ДСТ.1.1.1., ДСТ.1.1.2., ДСТ.1.1.3., ДСТ.1.1.5., ДСТ.1.1.6., ДСТ.1.1.8., ДСТ.1.1.10., ДСТ.1.1.21., ДСТ.1.1.23., ДСТ.1.1.24., ДСТ.1.2.4., ДСТ.2.1.1., ДСТ.2.1.2., ДСТ.2.1.6., ДСТ.2.1.8., ДСТ.2.1.9., ДСТ.2.1.13., ДСТ.2.1.16., ДСТ.2.1.21., ДСТ.2.1.22., ДСТ.2.1.23., ДСТ.2.1.29., ДСТ.2.1.30., ДСТ.2.2.3., ДСТ.2.3.8., ДСТ.3.1.3., ДСТ.3.1.13., ДСТ.3.1.22., ДСТ.3.1.24.

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	Слушање и реаговање на инструкције наставника, или на аудио запис (пише, црта, повезује,	Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује не само	Интерактивни приступ, Аудио-визуелне методе,

2.	боји, отвара или затвара свеску и уџбеник по потреби) Ради у пару,	постигнућа ученика, процес наставе и учења, већ и сопствени рад како би перманентно унапређивао наставни процес.	Илустративне, Демонстративне, Рад са текстом, Израда писмених задатака, пројективна настава
3.	води дијалог, игра улогу, ради презентације, паное, упоређује, решава проблем ситуације, ради говорне и писане вежбе и контролне	Наставник на основу програма који му је прописан од стране Министарства планира редослед наставних садржаја и реализује часове непосредне наставе, поштујући Правилник.	----- Фронтални, Групни, Индивидуални, У пару
4.	и писмене задатке, препричава неки догађај, описује некога или нешто, планира заједничке активности као нпр. приредбе, рекламни плакат, извештај....	Наставник координира свим активностима ученика, даје инструкције, презентује на разне начине нове наставне садржаје, води евиденцију о постигнућима и напредовању ученика.	----- Уџбеник, Табла, Рачунар, Цд, Двд, Аудио и видео записи из различитих извора, Друштвене мреже, Свеске, Панои, Плакати
5.	У оквиру групе даје свој допринос изради пројектног задатка Изражава свој суд и мишљење о некој појави или теми. Мануелне активности (израда паное, презентација, зидних новина, постера и сл.). Вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.).	Помаже ученицима у изради пројеката и даје сугестије и креативне идеје и увек треба да омогући приступ и прихватање нових идеја. Упућује ученике на аутентичне изворе. Припрема материјале за часове и пригодне садржаје из разних извора приближава ученицима. Припрема тестове и вежбања са применом правила и објашњења у контекстима и новим говорним ситуацијама. Упознаје ученике са лексичким и граматичким својствима језика али и са интеркултурном димензијом језика, традицијом и обичајима циљаног народа. На основу формативног оцењивања и праћења свих ученикових активности наставник своди сумативну оцену. Помаже увек ученику у решавању проблем ситуација и прилагођава тежину задатака индивидуалним могућностима ученика. Води рачуна ако има ученика којима је потребна додатна подршка у раду.	

Начин процене/ провере остварености постигнућа: Посматрање и праћење, усмена провера играњем улога у паровима, симулације у паровима, домаћи задаци и задаци у радној свесци, тестови, ангажованост на часу; задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања. Оцењивање језичких вештина, усвојености лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, примена социо-лингвистичких норми. Прегледање писаног рада и анализа и исправка уочених грешака. Формативно и сумативно оцењивање. Самоевалуација на крају теме: Да ли је добро испланирана динамика реализације? Да ли је међупредметна повезаност добро испланирана? Да ли је за тему предвиђен одговарајући број часова? Наставник је у сталној комуникацији са учеником; наставник прати израду домаћих задатака, учешће ученика на часовима и сарадњу са осталим ученицима у раду или у групи. Наставник прати рад ученика на пројектима и самостални рад на платформи. Први писмени задатак

Корелација: Грађанско васпитање, српски језик, енглески језик, географија, биологија, математика.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: У нашој школи се за ученике којима је потребна додатна подршка због тешкоћа у приступању, укључивању и учествовању у образовању и васпитању планирају и спровode посебне мере и планови за отклањање физичких, комуникацијских и социјалних препрека (мере индивидуализације), подршке ученицима, односно ради се индивидуални образовни план. Посвећује се више пажње сарадњи са родитељима пошто је потребна додатна мотивација јер и сами родитељи који долазе из маргинализованих група нису довољно савесни по питању редовности похађања наставе и потреби да се континуирано усвајају наставни садржаји

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„КЛЕТТ ”	<i>ET TOI? 3 , уџбеник за седми разред основне школе</i>	Aurelie Combriat, Philippe Liria
	<i>ET TOI? 3 , Радна свеска за седми разред основне школе</i>	

Осми разред

Фонд часова: 68/2

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: **88-17, 27-18-др.закон и 10-19.**

Циљ: Да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Бр.теме	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	ФОНД ЧАСОВА
1.	UNITÉ 1 - LE CLUB DU LYCÉE (ШКОЛА, ШКОЛСКИ ЖИВОТ, ШКОЛСКИ СИСТЕМ, ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ)	14

2.	UNITE 2 - LE CLUB DE LA TECHNOLOGIE (МЕДИЈИ, МАСМЕДИЈИ, ИНТЕРНЕТ И ДРУШТВЕНЕ МРЕЖЕ)	12
3.	UNITE 3 - LE CLUB DE LA BIODIVERSITE (ЖИВИ СВЕТ- ПРИРОДА, ЉУБИМЦИ, ОЧУВАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ЕКОЛОШКА СВЕШТ)	13
4.	UNITE 4 - LE CLUB DES PROFESSIONNELS (ПРОФЕСИОНАЛНИ ЖИВОТ, ИЗАБРАНА –БУДУЋА СТРУКА, ПЛАНОВИ ВЕЗАНИ ЗА БУДУЋЕ ЗАНИМАЊЕ.)	12
5.	UNITE 5 - LE CLUB DES LOISIRS (СЛОБОДНО ВРЕМЕ-СПОРТ, ЗАБАВА, РАЗОНОДА, ХОБИЈИ)	17
УКУПНО		68

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
1.	-Поздрављање и представљање себе и других и тражење/давање основних информација о себи и другима, учтиво обраћање, саветовање, изражавање узрока - презентзативи(c' est, ce sont) -Питања интонацијом, -упитна морфема n' est-ce pas? -Описни придеви -Презент повратних глагола -Наглашене личне заменице -Кондиционал презента -кондиционал модалних глагола -императив и инфинитив - упитне реченице- Est-ce que... / Il faut que+subjonctif present Il faut+infinitif -изрицање дозвола, забрана, правила понашања, молби, захтева, извињења, честитања и захвалности -презент фреквентних глагола	- разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење; - разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; - опише и упоређи жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; - затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности; - опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; - разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости; - изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима; - разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; - пружи једноставнија упутства у вези са уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота;	ДСТ.1.1.1., ДСТ.1.1.2., ДСТ.1.1.3., ДСТ.1.1.5., ДСТ.1.1.6., ДСТ.1.1.8., ДСТ.1.1.9., ДСТ.1.1.10., ДСТ.1.1.11., ДСТ.1.1.14., ДСТ.1.1.15., ДСТ.1.1.16., ДСТ.1.1.21., ДСТ.1.1.23., ДСТ.1.1.24., ДСТ.1.2.4., ДСТ.2.1.1., ДСТ.2.1.2., ДСТ.2.1.5., ДСТ.2.1.6., ДСТ.2.1.9., ДСТ.2.1.13., ДСТ.2.1.16., ДСТ.2.1.17., ДСТ.2.1.19., ДСТ.2.1.21., ДСТ.2.1.27., ДСТ.2.1.29., ДСТ.2.1.30., ДСТ.2.2.3., ДСТ.3.1.3., ДСТ.3.1.10., ДСТ.3.1.13., ДСТ.3.1.14., ДСТ.3.1.17., ДСТ.3.1.18., ДСТ.3.1.22., ДСТ.3.1.23., ДСТ.3.1.24., ДСТ.3.1.25.

	- Прилози за начин L' expression de la cause: comme, parce que, car, à cause de, grace à...	- разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осећањима и реагује на њих; - разуме уобичајене молбе и захтеве и реагује на њих; упути уобичајене молбе и захтеве	
2.	Изражавање мишљења, Исказивање жеља, интересовања, потреба, осета и осећања, разликовање циља и узрока, исказивање става о нечему Презент фреквентних глагола -Изрази: Selon....pour...à mon avis.... Изрази и глаголи са предлозима à ! de Узвичне реченице, екскламативни модалитет(Quel +adjective/nom, Que/ Comme/ Qu' est-ce que... Изражавање мишљења: je pense/ je trouve/ je crois que/et que../ mais que/ L' expression du but : pour+infinitif	- изражава мишљење, слагање/неслагање и даје кратко образложење; - разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осећањима и реагује на њих; - разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; - опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; - изрази осете и осећања једноставнијим језичким средствима; - разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих; - разуме уобичајене изразе у вези са потребама и намерама и реагује на њих; изрази потребе и намере једноставнијим језичким средствима	ДСТ.1.1.1., ДСТ.1.1.2., ДСТ.1.1.3., ДСТ.1.1.5., ДСТ.1.1.6., ДСТ.1.1.8., ДСТ.1.1.9., ДСТ.1.1.10., ДСТ.1.1.11., ДСТ.1.1.14., ДСТ.1.1.15., ДСТ.1.1.16., ДСТ.1.1.21., ДСТ.1.1.23., ДСТ.1.1.24., ДСТ.1.2.4., ДСТ.2.1.1., ДСТ.2.1.2., ДСТ.2.1.5., ДСТ.2.1.6., ДСТ.2.1.9., ДСТ.2.1.13., ДСТ.2.1.16., ДСТ.2.1.17., ДСТ.2.1.19., ДСТ.2.1.21., ДСТ.2.1.27., ДСТ.2.1.29., ДСТ.2.1.30., ДСТ.2.2.3., ДСТ.3.1.3., ДСТ.3.1.10., ДСТ.3.1.13., ДСТ.3.1.14., ДСТ.3.1.17., ДСТ.3.1.18., ДСТ.3.1.22., ДСТ.3.1.23., ДСТ.3.1.24., ДСТ.3.1.25.
3.	Исказивање просторних односа и упуштава за оријентацију у простору Релативне заменице, основни бројеви, Прилози и предлози за место Стране света Називи и род држава и предлози уз државе и градове, континенте и остале географске појмове -називи биљака и животиња Описивање догађаја у прошлости -смештање догађаја у одређени тренутак у прошлости(passé composé- перфекат) и трајање радње, описивање (imparfait)-временске реченице Изрази il y a/ depuis/ dans/pendant	- разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; - опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; - размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; - размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости; - опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; - разуме једноставнија питања која се односе на оријентацију/ положај предмета, бића и места у простору и правац кретања и одговори на њих; - затражи и разуме обавештења о оријентацији/положају предмета, бића и места у простору и правцу кретања;	ДСТ.1.1.1., ДСТ.1.1.2., ДСТ.1.1.3., ДСТ.1.1.5., ДСТ.1.1.6., ДСТ.1.1.8., ДСТ.1.1.9., ДСТ.1.1.10., ДСТ.1.1.11., ДСТ.1.1.14., ДСТ.1.1.15., ДСТ.1.1.16., ДСТ.1.1.21., ДСТ.1.1.23., ДСТ.1.1.24., ДСТ.1.2.4., ДСТ.2.1.1., ДСТ.2.1.2., ДСТ.2.1.5., ДСТ.2.1.6., ДСТ.2.1.9., ДСТ.2.1.13., ДСТ.2.1.16., ДСТ.2.1.17., ДСТ.2.1.19., ДСТ.2.1.21., ДСТ.2.1.27., ДСТ.2.1.29., ДСТ.2.1.30., ДСТ.2.2.3., ДСТ.3.1.3., ДСТ.3.1.10., ДСТ.3.1.13., ДСТ.3.1.14., ДСТ.3.1.17., ДСТ.3.1.18., ДСТ.3.1.22., ДСТ.3.1.23., ДСТ.3.1.24., ДСТ.3.1.25.

	Средства за исказивање аргумената и логичких односа: d'abord/puis/ensuite/enfin/mais/ grâce à/à cause de/ parce que	затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности; опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, језичка радње, стања и збивања користећи једноставнија средства	
4.	Описивање будућих радњи (планова, намера, предвиђања), Изражавање количине, димензија и цена Планови за будућа занимања, лексика везана за називе професија + хипотетичке реченице + просто и блиско будуће време, основни и редни бројеви, партитивни члан, партитивно de, компарација, личне заменице у функцији правог објекта. Одричан облик (jamais, rien, personne) Неодређени придеви: quelques, tout, tous, chaque... + род и број именица које означавају занимања Логички след догађаја: d'abord, puis/ensuite/enfin Интеркултурални садржаји- друштвено окружење, предузећа и свет рада циљних култура	- изражава мишљење, слагање/неслагање и даје кратко образложење; - у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима; - разуме једноставније исказе који се односе на количину, димензије и цене; - размени информације у вези са количином, димензијама и ценама. - размени једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; - саопшти шта он/она или неко други планира, намерава, предвиђа; - размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; - опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања	ДСТ.1.1.1., ДСТ.1.1.2., ДСТ.1.1.3., ДСТ.1.1.5., ДСТ.1.1.6., ДСТ.1.1.8., ДСТ.1.1.9., ДСТ.1.1.10., ДСТ.1.1.11., ДСТ.1.1.14., ДСТ.1.1.15., ДСТ.1.1.16., ДСТ.1.1.21., ДСТ.1.1.23., ДСТ.1.1.24., ДСТ.1.2.4., ДСТ.2.1.1., ДСТ.2.1.2., ДСТ.2.1.5., ДСТ.2.1.6., ДСТ.2.1.9., ДСТ.2.1.13., ДСТ.2.1.16., ДСТ.2.1.17., ДСТ.2.1.19., ДСТ.2.1.21., ДСТ.2.1.27., ДСТ.2.1.29., ДСТ.2.1.30., ДСТ.2.2.3., ДСТ.3.1.3., ДСТ.3.1.10., ДСТ.3.1.13., ДСТ.3.1.14., ДСТ.3.1.17., ДСТ.3.1.18., ДСТ.3.1.22., ДСТ.3.1.23., ДСТ.3.1.24., ДСТ.3.1.25.
5.	Изрицање забрана, дозвола, правила понашања и обавеза, жеља -изражавање слагања или неслагања са нечим -разумевање и давање упутстава - давање предлога - препричавање нечијег говора - индиректни говор (изјавна, упитна реченица и заповедни начин) -модални глаголи за изражавање воље и жеље -субјунктив	- разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење; - упути предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; - разуме једноставније исказе који се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе и реагује на њих; - разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осећањима и реагује на њих;	ДСТ.1.1.1., ДСТ.1.1.2., ДСТ.1.1.3., ДСТ.1.1.5., ДСТ.1.1.6., ДСТ.1.1.8., ДСТ.1.1.9., ДСТ.1.1.10., ДСТ.1.1.11., ДСТ.1.1.14., ДСТ.1.1.15., ДСТ.1.1.16., ДСТ.1.1.21., ДСТ.1.1.23., ДСТ.1.1.24., ДСТ.1.2.4., ДСТ.2.1.1., ДСТ.2.1.2., ДСТ.2.1.5., ДСТ.2.1.6., ДСТ.2.1.9., ДСТ.2.1.13., ДСТ.2.1.16., ДСТ.2.1.17., ДСТ.2.1.19., ДСТ.2.1.21., ДСТ.2.1.27., ДСТ.2.1.29., ДСТ.2.1.30., ДСТ.2.2.3.,

	Интеркултурни садржаји: гестикулација, интересовања, хо би, забава, разонода, спорт и рекреација, Учтиво изражавање зависно од ситуације.	• разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осећањима и реагује на њих; • изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима; • у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима; • разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих; • изражава мишљење, слагање/неслагање и даје кратко образложење; • затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности; • разуме једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе; • размени једноставније информације личне природе; • опише и упоређи жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; • разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење; изрази допадање и недопадање уз једноставније образложење	ДСТ.3.1.3., ДСТ.3.1.10., ДСТ.3.1.13., ДСТ.3.1.14., ДСТ.3.1.17., ДСТ.3.1.18., ДСТ.3.1.22., ДСТ.3.1.23., ДСТ.3.1.24., ДСТ.3.1.25.

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	Слушање и реаговање на инструкције наставника, или на аудио запис (пише, црта, повезује, боји, отвара или затвара свеску и уџбеник по потреби)	Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује не само постигнућа ученика, процес наставе и учења, већ и сопствени рад како би перманентно унапређивао наставни процес.	Интерактивни приступ, Аудио-визуелне методе, Илустративне, Демонстративне, Рад са текстом, Израда писмених задатака, пројективна настава
2.	Ради у пару, води дијалог, игра улогу, ради презентације, паное, упоређује, решава проблем ситуације, ради говорне и писане вежбе и контролне	Наставник на основу програма који му је прописан од стране Министарства планира редослед наставних садржаја и реализује часове непосредне наставе, поштујући Правилник.	-----
3.	и писмене задатке, препричава неки догађај, описује некога или нешто,	Наставник координира свим активностима ученика, даје инструкције, презентује на разне начине нове	Фронтални,

5.	планира заједничке активности као нпр. приредбе, рекламни плакат, извештај.... У оквиру групе даје свој допринос изради пројектног задатка Изражава свој суд и мишљење о некој појави или теми. Мануелне активности (израда паноя, презентација, зидних новина, постера и сл.). Вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.).	наставне садржаје, води евиденцију о постигнућима и напредовању ученика. Помаже ученицима у изради пројеката и даје сугестије и креативне идеје и увек треба да омогући приступ и прихватање нових идеја. Упућује ученике на аутентичне изворе. Припрема материјале за часове и пригодне садржаје из разних извора приближава ученицима. Припрема тестове и вежбања са применом правила и објашњења у контекстима и новим говорним ситуацијама. Упознаје ученике са лексичким и граматичким својствима језика али и са интеркултурном димензијом језика, традицијом и обичајима циљаног народа. На основу формативног оцењивања и праћења свих ученикових активности наставник своди сумативну оцену. Помаже увек ученику у решавању проблем ситуација и прилагођава тежину задатака индивидуалним могућностима ученика. Води рачуна ако има ученика којима је потребна додатна подршка у раду.	Групни, Индивидуални, У пару ----- Уџбеник, Табла, Рачунар, Цд, Двд, Аудио и видео записи из различитих извора, Друштвене мреже, Свеске, Панои, Плакати

Начин процене/ провере остварености постигнућа: Посматрање и праћење, усмена провера играњем улога у паровима, симулације у паровима, домаћи задаци и задаци у радној свесци, тестови, ангажованост на часу; задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања. Оцењивање језичких вештина, усвојености лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, примена социо-лингвистичких норми. Прегледање писаног рада и анализа и исправка уочених грешака. Формативно и сумативно оцењивање. Самоевалуација на крају теме: Да ли је добро испланирана динамика реализације? Да ли је међупредметна повезаност добро испланирана? Да ли је за тему предвиђен одговарајући број часова? Наставник је у сталној комуникацији са учеником; наставник прати израду домаћих задатака, учешће ученика на часовима и сарадњу са осталим ученицима у раду или у групи. Наставник прати рад ученика на пројектима и самостални рад на платформи. Први писмени задатак

Корелација: Грађанско васпитање, српски језик, енглески језик, географија, биологија, математика.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: У нашој школи се за ученике којима је потребна додатна подршка због тешкоћа у приступању, укључивању и учествовању у образовању и васпитању планирају и спроводе посебне мере и планови за отклањање физичких, комуникацијских и социјалних препрека (мере индивидуализације), подршке ученицима, односно ради се индивидуални образовни план. Посвећује се више пажње сарадњи са родитељима пошто је потребна додатна мотивација јер и сами родитељи који долазе из маргинализованих група нису довољно савесни по питању редовности похађања наставе и потреби да се континуирано усвајају наставни садржаји

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„КЛЕТТ ”	ET TOI? 4 , <i>уџбеник за осми разред основне школе</i>	Estelle Foullon
	ET TOI? 4 , <i>Радна свеска за осми разред основне школе</i>	

4. Ромски језик са елементима националне културе

V - VIII разред

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: **15/2018.**

Фонд часова: 72/2

Циљ: Ромског језика са елементима националне културе јесте стицање знања о особеностима ромског језика, књижевности и културе Рома, као и развијање свести о сопственом националном идентитету, као и свести о томе да их националне особености не чине мање вредним субјектима шире заједнице у којој и са којом живе. Настава ромског језика, такође има за циљ да оспособи ученике за слушање и разумевање говора, усмено изражавање, писмено изражавање на основу одређене тематике.

Бр.теме	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	ФОНД ЧАСОВА
1.	ПОРОДИЦА	4
2.	ШКОЛА	4
3.	НЕПОСРЕДНА ОКОЛИНА	4

4.	ПРИРОДА	5
5.	ВРЕМЕ	5
6.	БРОЈЕВИ	4
7.	ГРАМАТИКА	20
8.	КУЛТУРА ИЗРАЖАВАЊА	20
9.	ИСТОРИЈА РОМА	6
УКУПНО		72

Број теме	САДРЖАЈ ТЕМЕ	ИСХОДИ
1.	Развијање свести ученика о важности породице, оспособљавање ученика за именовање чланова своје породице, као и њихове улоге у домаћинству.	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: -Именује чланове своје породице и да зна која је њихова улога у кругу породице.
2.	Оспособљавање ученика да знају која је улога школе, зашто је школа важна за њих. Развијање свести о учењу, и осталим школским обавезама	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: -зна која је важност образовања и школе као институције. -препозна своје обавезе у школи.
3.	Развијање свести ученицима о њиховој непосредној околини. Оспособљавање ученика за именовање и препознавање места из своје околине: дом културе, биоскоп, дом здравља, позориште.... Развијање свести о нормама понашања на јавним местима.	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: -да препозна и именује места из своје околине
4.	Развијање свести ученика о значају природе за живи свет. Оспособљавање ученика да наброје шта све чини природу. Оспособљавање ученика за именовање годишњих доба и какве су промене у природи.	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: -Уочи и препозна важност природе за живи свет. -Зна да именује годишња доба.
5.	Развијање свести ученицима о сналажењу у времену.	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: -Препозна и дефинише појмове година, месец, дан, сат... - зна да дефинише дане у недељи и месеце у години.

	Оспособљавање ученика за дефинисање и препознавање појмова година, месец, дан, сат... Оспособљавање ученика за дефинисање месеца у години, дана у недељи.	
6.	Развијање свести о бројевима. Ученици стичу знања о бројевима на ромском језику.	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: - Броји на ромском језику.
7.	Развијање свести ученицима о граматички на ромском језику која садржи познавање ромског писма.	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: - разликује речи тј.врсте речи на ромском језику - препозна и напише ромско писмо - одређује основне граматичке категорије именица и глагола; - поштује и примењује основна правописна правила...
8.	Оспособљавање ученика за континуирани рад на сликовници и Писменици, усвајање новог лексичког материјала, самостално изражавање на дате теме.	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: - влада основном техником читања и писања на ромском језику - користи различите облике усменог и писменог изражавања: препричавање, причање, описивање; - правилно састави дужу и потпуну реченицу и споји више реченица у краћу целину; - учествује у разговору и пажљиво слуша саговорника; - разликује основне делове текста (наслов, пасус, име аутора, садржај); - изражајно чита текст.
9.	Развијање свести ученика о култури, традицији и историји ромског народа.	Да схвати важност језика, културе и традиције.

Начини остваривања програма

Бр. теме	Активност ученика	Активност наставника	Начини остваривања програма: (методе, облици, средства)
1.	-Нацртати породичну кућу или стан. -Именовање просторија у кући. -Именовање чланова своје породице. - Нацртати и усмено описати улогу члана своје породице.	- Објаснити ученицима дефиницију породице. На неколико конкретних примера приближити ученицима значај породице за њихов живот.	Метода разговора,, метода писаних радова, метода усменог излагања.
2.	Нацртати спољашњи изглед школе и усменим путем описати. Нацртати унутрашњи изглед школе – своју учионицу и усменим путем описати.	Објаснити ученицима кроз разговор зашто је школа важна за њих, која је њена улога и значај. Кроз разговор, постављањем и одговарањем на питања приближити им која су њихова права, а које су им школске обавезе.	
3.	Ученици описују шта се налази у њиховој околини. Ученици су подељени по групама и свака група илустрира објекат из околине уз краћи опис	На основу фотографија или цртежа објаснити ученицима поједине објекте из непосредне околине, као и њихов значај и улогу. Такође, им треба објаснити како да се понашају на таквим местима.	

4.	Ученици стичу знања о природи. На основу цртежа описују реку, језеро, парк.... Кроз рад у пару описују дату слику на којој се налази детаљ из природе.	Ученицима приближити кроз неколико примера значај природе за човека. На основу текста из уџбеника причати о годишним добрима	
5.	Ученици стичу знања о времену. Раде задатке у својим радним свескама. Записују са табле називе дана у недељи на ромском језику, и месеца у години.	Ученицима објаснити појмове везане за време. Приближити им појмове на конкретним примерима. На основу фотографија објаснити шта је сат, и зашто је он од велике важности.	
6.	Ученици уче да броје на ромском језику.	Наставник записује бројеве на табли и именује речима одређени број.	
7.	Ученици треба да науче основне појмове из граматике. Како би у вишим разредима допунили своје знање из ове области.	Објаснити и приближити ученицима основне појмове из сваке лекције везане за граматiku ромског језика, како би ученици могли да примене на конкретним примерима	
8.	Ученици треба да науче интонацију за добро изражавање на ромском језику на основу датих текстова, на основу сликовница и писменице	Наставник настоји да ученицима приближи како треба да се течно и разумљиво изражавају на свом матерњем језику. Поред усменог изражавања, ученике упознаје и са писменим изражавањем на основу описивања лектире, бајке, састава на задату тему....	
9.	Ученици на часу попуњавају своје радне свеске и решавају задатке везане за историју Рома	Наставник на основу дефиниција и текстова о историји Рома, усменим путем објашњава важности језика, културе традиције и историје за њих.	

Начин процене/ провере остварености постигнућа:

Корелација: српски језик, грађанско васпитање, свет око нас, физичко и здравствено васпитање, музичка култура, ликовна култура, математика, верска настава.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Ученици који похађају наставу на ромском језику не говоре добро српски језик, већина ученика ради по ИОП –у. Већина ученика приликом писања користе и латинично и ћирилично писмо.

Уџбеник и литература за реализацију програма:

Издавач	Наслов уџбеника	Име/на аутора
„Romano Nevipe“	<i>Историја ромског језика</i>	Љуан Коко
	<i>Чирикљори, Дечији ромски лист</i>	

IV. Програми слободних наставних активности

У зависности од расположивог кадра, могућности организације, школа ученицима од 5. до 8. разреда нуди слободне активности:

1. Хор и оркестар

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: 5/2008.

Циљеви садржаја програма: Општи циљ наставе је развијање интересовања за музичку уметност и упознавање музичке традиције и културе свога и других народа. Остали циљеви: оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања; развијање осетљивости за музичке вредности; неговање способности извођења музике (певање/свирање); стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука; подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике); упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности.

Разред V - VIII				
Фонд часова: 36				
Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника

ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ ПЕВАЊЕМ И СВИРАЊЕМ	21	Фронтални, индивидуални, групни Клавир, ЦД плејер, инструменти, партитуре..	Подела по гласовима, инструментима, певање, свирање	Подела по гласовима,инструментима, анализа, показивање,објашњавање...
СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	9		Слушање, учавање елемената музике	Указивање на одређене делове композиције, заједничка анализа и конкретна примена у настави
ОСНОВИ МУЗИЧКЕ ПИСМЕНОСТИ	6		Учење и примена наученог у делима која се обрађују	Конкретна примена наученог у делима која се изводе било певањем или свирањем,анализа, показивање,објашњавање...

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Због великог броја ученика потребна је подела на групе. Групе ће се делити по разредима у складу са могућностима ученика.

Корелација: Математика, физичко, српски језик, страни језици.

Начин провере остварености постигнућа/циљева: Поред традиционалних начина оцењивања, треба користити и друге начине оцењивања као што су: допринос ученика за време групног рада; израда креативних задатака на одређену тему; рад на пројекту (ученик даје решење за неки проблем и одговара на конкретне потребе); специфичне вештине.

2. Домаћинство

Циљеви садржаја програма: Циљ наставе изборног предмета домаћинство јесте да ученици стекну нова знања о улози породице у формирању културе понашања, становања, исхране, одевања и рада, као и да интегришу и унапреде претходно стечена знања и вештине, усвоје вредности и формирају навике у вези с важним активностима у свакодневном животу.

Разред VII				
Фонд часова: 36				
Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника

САВРЕМЕНО ДОМАЋИНСТВО И ПОРОДИЦА		Демонстрација, практичан рад; фронтални и групни облик рада		
КУЛТУРА СТАНОВАЊА				
КУЛТУРА ОДЕВАЊА				
КУЛТУРА ПОНАШАЊА (КУПОВИНА, ПУТОВАЊЕ, КОМУНИКАЦИЈА)				
Разред VIII				
Фонд часова: 36				
Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
ИСХРАНА ЧОВЕКА		Демонстрација, практичан рад; фронтални и групни облик рада		
СРЕДСТВА ЗА ОДРЖАВАЊЕ ЛИЧНЕ ХИГИЈЕНЕ И ХИГИЈЕНЕ СТАНА				

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи:

Корелација: Биологија, Хемија, Физика, ...

Начин провере остварености постигнућа/циљева: Оцењује се начин извођења вежбе, хигијена радног места, брзина презентовања и естетски изглед рада.

3. Шах

Циљеви садржаја програма: Циљ наставе шаха јесте да ученици овладају основним и напредним законитостима и принципима шаховске игре ради формирања њихових радних способности, свесности, истрајности, упорности, уредности, радозналости, креативности, оригиналности и спремности на сарадњу уз уважавање туђег мишљења и начела лепог понашања, да се код ученика изгради култура рада, да се рад обавља у одређено време у предвиђеном радном простору, као и да се развија свесна потреба да се започети посао заврши до краја.

Разред V - VI				
Фонд часова: 36				
Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
УВОД	1	Демонстрација, групни облик рада, фронтални, рад у паровима; Шаховска табла, шаховске фигуре, рачунар.	Активно слушање, постављање питања, тражење објашњења, тимски рад у пару.	Информисање ученика, одговарање на питања, давање објашњења, подршка ученицима у раду.
СРЕДИШЊИЦА	15			
ОДИГРАВАЊЕ ПАРТИЈА	5			
ЗАВРШНИЦА	6			
ТЕОРИЈА ОТВАРАЊА	5			
ПРЕЛАЗАК ИЗ ОТВАРАЊА У СРЕДИШЊИЦУ	4			

Разред VII - VIII				
Фонд часова: 36				
Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
УВОД	1	Демонстрација, групни облик рада,	Активно слушање, постављање	Информисање ученика, одговарање на питања,

ОТВАРАЊЕ И СРЕДИШЊИЦА	12	фронтални, рад у паровима; Шаховска табла, шаховске фигуре, рачунар.	питања, тражење објашњења, тимски рад у пару.	давање објашњења, подршка ученицима у раду.
ОДИГРАВАЊЕ ПАРТИЈА	8			
ПРОБЛЕМСКИ ШАХ	6			
СВЕТСКИ ШАМПИОНИ И ЊИХОВО СТВАРАЛАШТВО	9			

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Због великог броја ученика потребна је подела на групе. Групе ће се делити по разредима у складу са могућностима ученика.

Корелација: Математика, Информатика и рачунарство.

Начин провере остварености постигнућа/циљева: Посматрање и праћење, провера играњем у паровима, симулације на рачунару, ангажованост на часу.

4. Цртање, сликање и вајање

Циљеви садржаја програма: Циљ васпитно-образовног рада овог изборног предмета јесте да додатно подстиче развој и практичних и теоријских знања ученика која су важна за њихово слободно, спонтано и креативно комбиновање ликовних елемената у области: цртања, сликања, вајања, графике, примењених уметности и визуелних комуникација, а у циљу развоја њиховог креативног мишљења.

Разред V - VII				
Фонд часова: 36				
Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
ЦРТАЊЕ	12	Метода усменог излагања (предавање, описивање,	Перцепција, аперцепција; цртање различитим цртачким	Подстицање и мотивисање ученика да се ликовно изражавају и развијају креативности

		објашњавање); методе дијалога, демонстрације, показивања, илустрације. Различити цртачки материјали (меке оловке, креде перо трска, туш и перо,...) остала дидактичка средства, колаж, остала дидактичка средства, вајарски материјали. поред активности на часовима спровешће се и посете галеријама, музејима и позоришту. Организоваће се и колективне изложбе у школи и ван ње, као и учешће на ликовним конкурсима и такмичењима.	материјалима, опажање ритма, линија, боја, облика,...	код њих упознавањем и применом различитих ликовних техника и мат
СЛИКАЊЕ	12		Перцепција, аперцепција; цртање, сликање, колажирање, опажање ритма, линија, боја, облика.	Оспособљавање ученика са самосталао ликовно изражавањем, обogaћивање скеале појединих боја и њиховог односа и увођење у бојене вредн. сликањем по природи и илустровањем
ВАЈАЊЕ	12		Перцепција, аперцепција; трoдимензионално обликовање	Подстицање стваралачког мишљења и понашања.

Разред VIII

Фонд часова: 34

Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
СЛОБОДНО КОМПОНОВАЊЕ	8	Метода усменог излагања (предавање, описивање, објашњавање); методе дијалога, демонстрације, показивања, илустрације,пра ктичног рада... Различити цртачки материјали (меке оловке, угљени штапићи, креде, перо,...) остала дидактичка средства.	Перцепција, аперцепција; цртање различитим цртачким материјалима, опажање пропор. линија, боја, облика,...Компоно вање величина у простору.	Подстицање и мотивисање ученика да се лик. изражавају и развијајање креативности код њих упознавањем и применом различитих ликовних техника и материјала

ВИЗУЕЛНА МЕТАФОРИКА	6	Метода усменог излагања , методе дијалога, демонстрације, показивања, илустрације, практичног рада,... Сликарски и цртачки материјали, посете музејима и галеријама , остала дидактичка средства.	Перцепција, аперцепција; цртање, сликање, опажање контраста, светлина, ритма, линија, боја, облика.	Оспособљавање ученика са самостало ликовно изражавање
КОНТРАСТ, ЈЕДИНСТВО И ДОМИНАНТА У ПРОСТОРУ	14	Метода усменог излагања , методе дијалога, демонстрације, показивања, илустрације, практичног рада,...	Перцепција, аперцепција; цртање, сликање, вајање	Подстицање стваралачког мишљења и понашања.
СЛОБОДНО КОМПОНОВАЊЕ И ФАНТАСТИКА	4	Цртачки, сликарски и вајарски материјали; литература,		Подстицање имагинације, маште,...при ликовном деловању

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Због великог броја ученика потребна је подела на групе. Групе ће се делити по разредима у складу са могућностима ученика.

Корелација: Ликовна култура, техничко и информатичко образовање, српски језик.

Начин провере остварености постигнућа/циљева: Праћење индивидуалног рада и напредовања уз сталне инструкције, естетске анализе. Формирање мапа са радовима и дневника за праћење напредовања ученика

5. Чувари природе

Циљеви садржаја програма: Циљ наставе изборног предмета чувари природе јесте развијање функционалне писмености из области заштите животне средине, усвајање и примена концепта одрживог развоја и остваривање образовања о квалитету живота.

Разред V

Фонд часова: 36

Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
ПОЛОЖАЈ И УЛОГА ЧОВЕКА У ПРИРОДИ	11	Садржаји ће се реализовати селективно и поступно. Концепција програма пружа широке могућности за примену различитих наставних метода, као и употребу информационих технологија. Примењиваће се индивидуални, фронтални и групни облик рада са усмереношћу на мултидисциплинарни приступ темама са циљем да се ови садржаји представе и усвоје као систем, кроз: одлазак у природу ради прикупљања биљака повезивањем садржаја са знањем из природе и друштва ученици се воде кроз различите начине учења и представљања резултата рада (панони, питања, плакат, теренски рад у природи, дискусија, представљање видео материјала, дебата, математички задаци и експеримент) Коришћење технике микроскопирања	Ученици посматрају, бележе, анализирају, дискутују, закључују. Ученици праве презентацију.	Улога наставника је да уз примену различитих метода рада подстичу и усмеравају интересовања и креативност ученика у покушају да самостално објасне узроке и последице човековог дејства на животне средине.
ПРИРОДНА БОГАТСТВА (РЕСУРСИ) И ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ	6			
ИЗВОРИ И ПОСЛЕДИЦЕ ЗАГАЂИВАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	14			
БИОДИВЕРЗИТЕТ – БИОЛОШКА РАЗНОВРНОСТ	5			

Разред VI

Фонд часова: 36

Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
ОДРЖИВОСТ, ЖИВОТНА СРЕДИНА И УТИЦАЈ ЧОВЕКА	4	Садржаји ће се реализовати селективно и поступно. Концепција програма пружа широке могућности за примену различитих наставних метода, као и употребу информационих технологија. Примењиваће се индивидуални, фронтални и групни облик рада са усмереношћу на мултидисциплинарни приступ темама са циљем да се ови садржаји представе и усвоје као систем, кроз: одлазак у природу ради прикупљања биљака повезивањем садржаја са знањем из природе и друштва	Ученици посматрају, бележе, анализирају, дискутују, закључују. Ученици праве презентацију.	Улога наставника је да уз примену различитих метода рада подстичу и усмеравају интересовања и креативност ученика у покушају да самостално објасне узроке и последице човековог дејства на животне средине.
ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ОДРЖИВОСТИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	11			
ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ЗДРАВЉУ	6			

ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ЖИВОТИЊАМА	7	ученици се воде кроз различите начине учења и представљања резултата рада (панои, питања, плакат, теренски рад у природи, дискусија, представљање видео материјала, дебата, математички задаци и експеримент) Коришћење технике микроскопирања		средине.
ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА РАЗНОВРСНОСТ И ЖИВОГ СВЕТА	8			

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Због великог броја ученика потребна је подела на групе. Групе ће се делити по разредима у складу са могућностима ученика.

Корелација: Биологија, Физичко и здравствено васпитање.

Начин провере остварености постигнућа/циљева: Праћење постигнућа ученика кроз израду презентација, семинарских радова.

V. Програм додатне наставе

1. Српски језик

Циљеви садржаја програма: Упознавање са законитостима српског књижевног језика на којем ће се ученици усмено и писмено правилно изражавати; ученици изнад просечних способности и посебних интересовања за наставу српског језика продубљују и проширују знања из различитих тематских подручја (књижевност, језик, култура изражавања, граматика); упознају, доживљавају и оспособљавају се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Проширивање знања, умења и вештина из предмета српски језик и књижевност; активирање ученика и оспособљавање за самообразовање; развијање маште; подстицање на стваралачки рад и упућивање на самостално коришћење различитих извора сазнања.

Разред V

Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
ЈЕЗИК	36	Фронтални, групни, индивидуални; рад у пару ----- Монолошка ; дијалошка; текст-метода; илустративно – демонстративна; индуктивна; дедуктивна; хеуристичка; метода запажања; интерактивна; аудио-визуелна	Активно слуша и бележи; примењује стечена знања; активно разговара; учествује у обнављању градива; дефинише нове појмове; саопштава и преноси своја запажања; сарађује са вршњацима; уважава туђе мишљење; развија логичко мишљење; решава проблемске задатке; креира, истражује, објашњава	Припрема, реализује, анализира наставни процес; дефинише активности и садржаје; анализира и процењује напредовање ученика; мотивише ученике за рад на интересантнијим и захтевнијим примерима; подржава и развија њихова интересовања; помаже ученику да прецизира своје исказе; прати ефекте свог рада; помаже ученику да развије своје мишљење
КЊИЖЕВНОСТ				
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА		Уџбеник, табла, рачунар, аудио и видео-записи из различитих извора, друштвене мреже, свеске, панони		

Разред VI

Фонд часова: 36

Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
ЈЕЗИК	22	Фронтални, групни, индивидуални; рад у пару ----- Монолошка ; дијалошка; текст-метода; илустративно – демонстративна; индуктивна; дедуктивна; хеуристичка; метода запажања; интерактивна; аудио-визуелна	Активно слуша и бележи; примењује стечена знања; описује појаве и процесе; активно разговара; учествује у обнављању градива и мисаоно се ангажује; дефинише нове појмове; повезује претходно стечена знања са новим знањима; саопштава и преноси своја запажања; сарађује са својим вршњацима; уважава туђе мишљење; процењује свој рад и рад својих вршњака;	- Припрема, реализује и анализира наставни процес; дефинише активности и садржаје; прати ток рада ученика и подржава их у раду; анализира и процењује рад ученика; унапређује наставу и наставну праксу; креира и реализује час у циљу постизања квалитетне наставе; омогућује примену стечених вештина; мотивише ученике , подржава и развија њихова интересовања; помаже ученику да прецизира своје исказе; води евиденцију о постигнућима и напредовању ученика; прати ефекте свог рада; помаже ученику да развије своје мишљење; припрема материјале за часове и пригодне садржаје из разних извора, приближава
КЊИЖЕВНОСТ	8			
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	6	Уџбеник, табла, рачунар,		

		аудио и видео-записи из различитих извора, друштвене мреже, свеске, панони	развија логичко мишљење; решава проблемске задатке; креира, истражује, објашњава, дискутује	ученицима нове садржаје на занимљив и разумљив начин; припрема тестове и вежбања са применом правила и објашњења.

Разред VII

Фонд часова: 36

Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
ЈЕЗИК	24	Фронтално, групно, рад у паровима, индивидуално; ----- Монолошка ; дијалогска; текст-метода; илустративно – демонстративна;	- Активно слуша и бележи; примењује стечена знања; описује појаве и процесе; активно разговара; учествује у обнављању градива и мисаоно се ангажује; дефинише нове појмове; повезује претходно стечена знања са новим знањима; саопштава и преноси своја запажања; сарађује са својим вршњацима; уважава туђе мишљење; процењује свој рад и рад својих вршњака; развија логичко мишљење;	- Припрема, реализује и анализира наставни процес; дефинише активности и садржаје; прати ток рада ученика и подржава их у раду; анализира и процењује рад ученика; унапређује наставу и наставну праксу; креира и реализује час у циљу постизања квалитетне наставе; омогућује примену стечених вештина; мотивише ученике , подржава и развија њихова интересовања; помаже ученику да прецизира своје исказе; води евиденцију о постигнућима и напредовању ученика; прати ефекте свог рада; помаже ученику да развије своје мишљење; припрема материјале за часове и пригодне садржаје из разних извора, приближава ученицима нове садржаје на занимљив и разумљив начин;
КЊИЖЕВНОСТ	8	индуктивна; дедуктивна; хеуристичка; метода запажања; интерактивна; аудио-визуелна ----- Уџбеник, табла, рачунар, аудио и видео-записи из различитих извора, друштвене мреже, свеске, панони		
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	4			

Разред VIII

Фонд часова: 34

Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
ЈЕЗИК	16	Фронтално, групно, рад у паровима, индивидуално; ----- Монолошка ;	-Активно слуша и бележи; примењује стечена знања; описује појаве и процесе; активно разговара;	Припрема, реализује и анализира наставни процес; дефинише активности и садржаје; прати ток рада ученика и подржава их у раду; анализира и процењује рад ученика;

КЊИЖЕВНОСТ	14	дијалошка; текст-метода; илустративно – демонстративна; индуктивна; дедуктивна; хеуристичка; метода запажања; интерактивна; аудио-визуелна	учествује у обнављању градива и мисаоно се ангажује; дефинише нове појмове; повезује претходно стечена знања са новим знањима; саопштава и преноси своја запажања; сарађује са својим вршњацима; уважава туђе мишљење; процењује свој рад и рад својих вршњака; развија логичко мишљење; решава проблемске задатке; креира, истражује, објашњава, дискутује	унапређује наставу и наставну праксу; креира и реализује час у циљу постизања квалитетне наставе; омогућује примену стечених вештина; мотивише ученике, подржава и развија њихова интересовања; помаже ученику да прецизира своје исказе; води евиденцију о постигнућима и напредовању ученика; прати ефекте свог рада; помаже ученику да развије своје мишљење; припрема материјале за часове и пригодне садржаје из разних извора, приближава ученицима нове садржаје на занимљив и разумљив начин; припрема тестове и вежбања са применом правила и објашњења;
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	4	Уџбеник, табла, рачунар, аудио и видео-записи из различитих извора, друштвене мреже, свеске, панои		

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Надарени ученици похађају додатну наставу. Раде задатке који су у складу са њиховим могућностима и прате план који одговара вишем нивоу знања у одређеном разреду. Знања, умења и вештине које су стекли истраживачким, индивидуалним и групним радом, надарени ученици користе у редовној настави, слободним активностима, такмичењима. Додатни рад може се реализовати као индивидуални (примерен појединим ученицима) и групни (за групе ученика које се посебно интересују за исте програмске садржаје додатног рада); зависно од интересовања ученика, групе се могу мењати.

Начин провере остварености постигнућа/циљева: Усмено и писмено праћење и оцењивање путем диктата, писмених вежби, говорних вежби, контролних провера, којим се проверава виши степен савладаности градива, јер се ради о надареним ученицима. Праћење анализирањем остварених резултата на такмичењима.

2. Енглески језик

Циљеви садржаја програма: Додатна настава се организује за ученике који остварују веома висока постигнућа и достижу напредни ниво у стандардима, уз показивање велике заинтересованости за проширивање и продубљивање знања, умења и вештина које их активирају и оспособљавају за самообразовање, подстичу на стваралачки рад и упућују на самостално истраживање и коришћење различитих извора сазнања.

Највећи број часова се остварује са ученицима осмог разреда, да би се успешно припремили за такмичења у знању енглеског језика. На основу резултата иницијалног тестирања, узимајући у обзир сумативне оцене, однос ученика према настави, обавезама и ангажовање на часовима, наставник одређује ученике који би требало да похађају часове додатне наставе.

У сарадњи са школским Тимом за професионалну оријентацију, ученике треба усмеравати ка широком пољу делатности за које је неопходно знање енглеског језика.

Садржаји додатне наставе се наводе као наставникова искуствена процена, па су у остваривању могућа прилагођавања и измене. Стицање додатних знања и развијање језичких компетенција.

У сврху коришћења стеченог знања, развијање усменог и писаног изражавањана енглеском језику, продубљивање умећа и вештина, непосредније активирање ученика, развијање њихове маште, све у циљу жеље за такмичењем, развијање критичког става према вредностима, у осмом разреду се организују такмичења на разним нивоима, па је циљ што боља припрема и пласман наших ученика.

Разред V

Фонд часова: 18

Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
SKILLS PRACTICE	3	колективни, индивидуални, рад у пару, групни рад вербално- текстуална метода, учење путем открића, решавање проблема, илустративно- демонстративна	усваја нова знања, дефинише нове појмове, именује, посматра, пише, решава проблеме,	организује припрема прати мотивише едукује прати учествује вреднује
WRITING	6			
PRESENTATION SKILLS	6			
FUN TIME	3			

Разред VI

Фонд часова: 36

Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
EXTRA LISTENING AND SPEAKING	8	колективни, индивидуални, рад у пару, групни рад вербално- текстуална метода, учење путем открића, решавање проблема, илустративно- демонстративна	усваја нова знања, дефинише нове појмове, именује, посматра, пише, решава проблеме	организује припрема прати мотивише едукује прати учествује вреднује
CURRICULUM EXTRA	8			
CULTURE	8			
PUZZLES AND GAMES	8			
PROJECTS AND SONGS	4			

Разред VII

Фонд часова: 36

Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
REVISION	4	Фронтално, групно, рад у паровима, индивидуално; ----- Монолошка ; дијалогска; текст-метода; илустративно – демонстративна; индуктивна; дедуктивна; хеуристичка; метода запажања; интерактивна; аудио-визуелна ----- Уџбеник, табла, рачунар, аудио и видео-записи из различитих извора, друштвене мреже, свеске, панони	Ученик слуша, прати наставникова упутства и сугестије, реагује на постављене захтеве, активно учествује у наставном процесу, поставља питања, одговара на питања, чита, пише, ради вежбања у уџбенику и радној свесци (разврстава, допуњава речи или реченице одговарајућом речи или обликом речи, издваја тражене информације, повезује реченичне делове, саставља реченице од понуђених речи, повезује текст и слику, преуређује слике и реченице по одговарајућем редоследу, повезује реченице и дефиниције, проналази синониме, повезује питања и одговоре, поставља питања за дати одговор, попуњава упитнике и квизове, исправља грешке, ..) пише по диктату, допуњава и саставља дијалог по моделу, усмено и писмено излаже, учествује у раду у пару и групи, самостално закључује и формулише правила, изражава своје мишљење, уочава везу између сопственог залагања и постигнућа, процењује свој рад.	Наставник се припрема за час, организује и остварује наставни процес, прилагођава методе и облике рада, излаже градиво, објашњава, поставља захтеве, одговара на ученичка питања, води и усмерава интеракцијски однос у учионици, прати и процењује ученичку активност и постигнућа, процењује свој рад, уважава узраст, способности, предзнање, потребе, интересовања и индивидуалне разлике између ученика, мотивише их, подржава и охрабрује, подстиче самопоуздање и сарадњу, културу дијалога и толеранцију, разумевање и уважавање различитости, припрема ученике за живот у мултикултурном и вишејезичном друштву.
SCIENCE	4			
ART	2			
GEOLOGY	2			
SOCIETY	2			
SPORT	2			
HISTORY	2			
LITERATURE	2			
CULTURE	16			

Разред VIII

Фонд часова: 34

Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
REVISION	2	Фронтално, групно, рад у паровима, индивидуално;	Ученик слуша, прати наставникова упутства и сугестије, реагује на постављене	Наставник се припрема за час, организује и остварује
PRESENT TENSES	3			

PAST TENSES	2	-----	захтеве, активно учествује у наставном процесу,	наставни процес, прилагођава
FUTURE FORMS	2	Монолошка ;	поставља питања, одговара на питања, чита, пише, ради вежбања у уџбенику и радној свесци (	методе и
ALL TENSES-EXERCISES	2	дијалогска; текст-метода;	уџбенику и радној свесци (	облике рада, излаже
PASSIVE VOICE	4	илустративно – демонстративна;	разврстава, допуњава речи или реченице одговарајућом речи или обликом речи, издваја тражене информације, повезује реченичне делове, саставља реченице од понуђених речи, повезује текст и слику, преуређује слике и реченице по одговарајућем редоследу, повезује реченице и дефиниције, проналази синониме, повезује питања и одговоре, поставља питања за дати одговор, попуњава упитнике и квизове, исправља грешке, ..) пише по диктату, допуњава и саставља дијалог по моделу, усмено и писмено излаже, учествује у раду у пару и групи, самостално закључује и формулише правила, изражава своје мишљење, уочава везу између сопственог залагања и постигнућа, процењује свој рад.	градиво, објашњава, поставља захтеве, одговара на ученичка питања, води и усмерава интеракцијски однос у учионици, прати и процењује ученичку активност и постигнућа, процењује свој рад,
REPORTED SPEECH	4	индуктивна; дедуктивна;		
CONDITIONALS	2	хеуристичка; метода запажања;		
EXTRA LISTENING AND SPEAKING	2	интерактивна; аудио-визуелна		
ARTICLES	2	-----		
MODALS	2	Уџбеник, табла, рачунар,		уважава узраст, способности, предзнање, потребе, интересовања и индивидуалне разлике између ученика, мотивише их, подржава и охрабрује, подстиче самопоуздање и сарадњу, културу дијалога и толеранцију, разумевање и уважавање различитости, припрема ученике за живот у мултикултурном и вишејезичном друштву.
WORD FORMATION	2	аудио и видео-записи из различитих извора, друштвене мреже, свеске, панони		
PRONOUNS, ADVERBS AND ADJECTIVES	2			
GRAMMAR AND VOCABULARY PRACTICE (COMPETITION PREPARATION)	2			
CULTURE AND CURRICULUM EXTRA	1			

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Како би се ублажили или отклонили узроци неуједначености нивоа претходних знања и омогућило достизање планираних исхода и стандарда, школа прати, анализира, планира, спроводи и вреднује разноврсне активности.

На првом месту је редовна и свеобухватна сарадња са ученичким родитељима или старатељима, размена информација, пружање подршке и саветодавни рад. У свим активностима учествују ученици (не само они којима се пружа помоћ и подршка, већ читава одељења и разреди - вршњачка подршка), одељењске старешине, предметни наставници, стручне службе, педагошки асистенти, представници Центра за социјални рад и Полиције.

Потребно је садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (избор градива, прилагођавање захтева и задатака, начина и врсте проверавања знања и оцењивања ...). За ученике којима је потребна додатна образовна подршка, као и за даровите ученике, неопходна је што већа индивидуализација наставе.

Начин провере остварености постигнућа/циљева:

- Редовно понављање, увежбавање, утврђивање и повезивање градива;
- Примена разноврсних методичко – дидактичких приступа;
- Упућивање ученика на коришћење различитих извора знања и различитих техника учења;
- Провере знања се остварују на основу нивоа постигнућа ученика (задаци различитих нивоа сложености);
- Давање предности усменој или писменој провери знања (у зависности од индивидуалних могућности ученика);
- Праћење редовности похађања часова, залагања на часовима и успешности у савладавању градива;
- Процена напредовања у односу на почетно стање;
- Интензивна размена искустава и сарадња са одељењским старешинама, стручним службама и родитељима;
- Редовно охрабривање ученика и похваљивање уложеног труда.

3. Физика

Циљеви садржаја програма: Додатни рад обухвата садржаје који се надовезују на програм редовне наставе, али се односе на сложеније физичке појаве или на појаве за које су ученици показали посебан интерес. Додатни рад обухвата припрему за такмичење и/или активности у складу са утврђеним интересовањима ученика.

Разред VI				
Фонд часова: 18				
Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
УВОД У ФИЗИКУ	1	Фронтални, групни, рад у паровима	-пажљиво слуша	-припрема наставу
КРЕТАЊЕ	4	Дијалогска, илустративна, самостални рад	-записује	-објашњава градиво
СИЛА	3	Монолошка	-активно учествује у настави	-објашњава поступак решавања сложенијих задатака
МЕРЕЊЕ	3		-учествује у обнављању градива	-помаже ученику
МАСА И ГУСТИНА	4	Уџбеник, збирка, табла	-примењује стечена знања	-прати напредовање ученика
ПРИТИСАК	3		-решава сложеније задатке	

Разред VII

Фонд часова: 18

Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
СИЛА И КРЕТАЊЕ	4	Фронтални, групни, рад у паровима ----- Дијалогска, илустративна, самостални рад Монолошка ----- Уџбеник, збирка, табла	-пажљиво слуша -записује -активно учествује у настави -учествује у обнављању градива -примењује стечена знања -решава сложеније задатке	-припрема наставу -објашњава градиво -објашњава поступак решавања једноставнијих задатака -помаже ученику -прати напредовање ученика
КРЕТАЊЕ ТЕЛА ПОД ДЕЈСТВОМ ЗЕМЉИНЕ ГРАВИТАЦИОНЕ СИЛЕ	4			
РАВНОТЕЖА ТЕЛА	3			
МЕХАНИЧКИ РАД И ЕНЕРГИЈА. СНАГА	4			
ТОПЛОТНЕ ПОЈАВЕ	3			

Разред VIII

Фонд часова: 15

Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
ОСЦИЛАТОРНО И ТАЛАСНО КРЕТАЊЕ	2	Фронтални, групни, рад у паровима ----- Дијалогска, илустративна, самостални рад Монолошка ----- Уџбеник, збирка, табла	-пажљиво слуша -записује -активно учествује у настави -учествује у обнављању градива -примењује стечена знања -решава сложеније задатке	-припрема наставу -објашњава градиво -објашњава поступак решавања сложенијих задатака -прати напредовање ученика -помаже ученику
СВЕТЛОСНЕ ПОЈАВЕ	3			
ЕЛЕКТРИЧНО ПОЉЕ	2			
ЕЛЕКТРИЧНА СТРУЈА	4			
МАГНЕТНО ПОЉЕ	2			
ЕЛЕМЕНТИ АТОМСКЕ И НУКЛЕАРНЕ ФИЗИКЕ	1			
ФИЗИКА И САВРЕМЕНИ СВЕТ	1			

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Додатну наставу похађају ученици који су надарени.

Начин провере остварености постигнућа/циљева:

Наставник вреднује знање, вештине и ученика помоћу усменог испитивања, кратких писмених провера, контролних вежби, провером практичних вештина, резултата постигнутих на такмичењима.

4. Математика

Циљеви садржаја програма: циљ додатне наставе математике јесте проширивање и продубљивање знања ученика који се у већој мери интересују за математику и који су на редовним часовима показали висок ниво савладаног градива, развијање способности и вештина ученика према њиховим интересовањима и склоностима и развијање такмичарског духа. Оспособљавање за самообразовање и развијање маште ученика; додатна настава их подстиче на стваралачки рад и упућује на самостално коришћење различитих извора сазнања.

Разред V				
Фонд часова: 36				
Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			наставник/ца математике, ученици петог разреда	
			Активност ученика	Активност наставника
ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ДЕЉИВОСТ	8	Фронтално, групно, рад у паровима, индивидуално;	-активно слуша и бележи;	-припрема, реализује, анализира наставни процес;
ОСНОВНИ ГЕОМЕТРИЈСКИ ПОЈМОВИ	2	Дијалогска, илустративна, самостални рад ученика, монолошка,	-активно разговара;	-дефинише активности и садржаје;
УГАО	4	демонстративна, проблемска;	учествује у обнављању градива;	-мотивише ученике за рад на једноставним примерима;
РАЗЛОМЦИ	9	уџбеник, збирка, дигитални уџбеник, табла, креда (фломастери), наставни листићи, математички лист, прибор за геометрију, задаци са ранијих такмичења.	-дефинише нове појмове;	-подржава и развија њихова интересовања;
ОСНА СИМЕТРИЈА	4		-саопштава и преноси своја запажања;	-помаже ученику да прецизира своје исказе
			-сарађује са вршњацима	- прати ефекте свог рада;
			-уважава туђе мишљење;	-помаже ученику да развије своје мишљење
			развија логичко мишљење;	
			-решава проблемске задатке;	
			-креира, истражује, објашњава	

*9 часова додатне наставе је предвиђено за решавање такмичарских задатака

*** број часова по теми додатне наставе је подложен променама, у зависности од брзине савлађивања градива и потреба ученика.

Разред VI

Фонд часова: 36

Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности: наставник/ца математике, ученици шестог разреда	
			Активност ученика	Активност наставника
ЦЕЛИ БРОЈЕВИ	5	Фронтално, групно, рад у паровима, индивидуално; ----- Дијалогска, илустративна, самостални рад ученика, монолошка, демонстративна, проблемска; ----- учбеник, збирка, дигитални учбеник, табла, креда (фломастери), наставни листићи, математички лист, прибор за геометрију, задаци са ранијих такмичења.	-активно слуша и бележи; -примењује стечена знања; -активно разговара; учествује у обнављању градива; -дефинише нове појмове; -саопштава и преноси своја запажања; -сарађује са вршњацима -уважава туђе мишљење; развија логичко мишљење; -решава проблемске задатке; -креира, истражује, објашњава	-припрема, реализује, анализира наставни процес; -дефинише активности и садржаје; -мотивише ученике за рад на једноставним примерима; -подржава и развија њихова интересовања; -помаже ученику да прецизира своје исказе - прати ефекте свог рада; -помаже ученику да развије своје мишљење
ТРОУГАО	8			
РАЦИОНАЛНИ БРОЈЕВИ	9			
ЧЕТВОРОУГАО	7			
ПОВРШИНА ТРОУГЛОВА И ЧЕТВОРОУГЛОВА	2			

*5 часова додатне наставе је предвиђено за решавање такмичарских задатака

*** број часова по теми додатне наставе је подложен променама, у зависности од брзине савлађивања градива и потреба ученика.

Разред VII

Фонд часова: 36

Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности: наставник/ца математике, ученици седмог разреда	
			Активност ученика	Активност наставника
РЕАЛНИ БРОЈЕВИ	6	Фронтално, групно, рад у паровима, индивидуално; ----- Дијалогска, илустративна, самостални рад ученика, монолошка, демонстративна, проблемска; -----	-активно слуша и бележи; -примењује стечена знања; -активно разговара; учествује у обнављању градива; -дефинише нове појмове;	-припрема, реализује, анализира наставни процес; -дефинише активности и садржаје; -мотивише ученике за рад на једноставним примерима;
ПИТАГОРИНА ТЕОРЕМА	4			
ЦЕЛИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ	10			
МНОГОУГАО	4			
КРУГ	4			

ОБРАДА ПОДАТАКА	2	учбеник, збирка, дигитални учбеник, табла, креда (фломастери), наставни листићи, математички лист, прибор за геометрију, задаци са ранијих такмичења.	-саопштава и преноси своја запажања; -сарађује са вршњацима -уважава туђе мишљење; развија логичко мишљење; -решава проблемске задатке; -креира, истражује, објашњава	-подржава и развија њихова интересовања; -помаже ученику да прецизира своје исказе - прати ефекте свог рада; -помаже ученику да развије своје мишљење

*6 часова додатне наставе је предвиђено за решавање такмичарских задатака

*** број часова по теми додатне наставе је подложен променама, у зависности од брзине савлађивања градива и потреба ученика.

Разред VIII				
Фонд часова: 34				
Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			наставник/ца математике, ученици осмог разреда	
			Активност ученика	Активност наставника
СЛИЧНОСТ	3	Фронтално, групно, рад у паровима, индивидуално; ----- Дијалогска, илустративна, самостални рад ученика, монолошка, демонстративна, проблемска; -----	-активно слуша и бележи; -примењује стечена знања; -активно разговара; учествује у обнављању градива; -дефинише нове појмове; -саопштава и преноси своја запажања; -сарађује са вршњацима -уважава туђе мишљење; развија логичко мишљење; -решава проблемске задатке; -креира, истражује, објашњава	-припрема, реализује, анализира наставни процес; -дефинише активности и садржаје; -мотивише ученике за рад на једноставним примерима; -подржава и развија њихова интересовања; -помаже ученику да прецизира своје исказе - прати ефекте свог рада; -помаже ученику да развије своје мишљење
ТАЧКА, ПРАВА И РАВАН	2			
ЛИНЕАРНЕ ЈЕДНАЧИНЕ И НЕЈЕДНАЧИНЕ СА ЈЕДНОМ НЕПОЗНАТОМ	3			
ПРИЗМА	4			
ПИРАМИДА	4			
ЛИНЕАРНА ФУНКЦИЈА	3	учбеник, збирка, дигитални учбеник, табла, креда (фломастери), наставни листићи, математички лист, прибор за геометрију, задаци са ранијих такмичења.		
СИСТЕМИ ЛИНЕАРНИХ ЈЕДНАЧИНА СА ДВЕ НЕПОЗНАТЕ	4			
ВАЉАК, КУПА И ЛОПТА	8			

*3 часова додатне наставе је предвиђено за решавање такмичарских задатака

*** број часова по теми додатне наставе је подложен променама, у зависности од брзине савлађивања градива и потреба ученика.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Надарени ученици похађају додатну наставу. Раде задатке који су у складу са њиховим могућностима и прате

план који одговара вишем нивоу знања у одређеном разреду. Знања, умења и вештине које су стекли истраживачким, индивидуалним и групним радом, надарени ученици користе у редовној настави, слободним активностима, такмичењима. Додатни рад може се реализовати као индивидуални (примерен појединим ученицима) и групни (за групе ученика које се посебно интересују за исте програмске садржаје додатног рада); зависно од интересовања ученика, групе се могу мењати. Наставне методе, облици рада и наставна средства треба да буду усклађени са циљевима и садржајима програма додатне наставе, и тако подстичу интересовања, радозналост и креативност ученика; примена одговарајућих наставних метода подстиче активно стицање знања, упућује у истраживачки рад, подстиче развој критичког мишљења; циљеви додатне наставе морају бити прецизни, конкретни, јасни, усмерени на интересовања ученика; подстицање и охрабривање ученика да слободно износе своја мишљења и запажања; радити на појачању радозналости, интересовања и мотивације ученика путем повезивања различитих области; похваљивати ученике и истицати позитивне примере постигнућа ученика; подстицати укључивање ученика у организован облик рада ван школе (такмичења); реализовати индивидуални рад са ученицима, давати задатке који прате индивидуалне карактеристике ученика; држати већи број часова додатне наставе, са циљем побољшања квалитета рада.

Начин провере остварености постигнућа/циљева: усмене и писмене провере знања на редовним часовима, периодичне усмене и писане провере у оквиру додатне наставе; свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, постигнути резултати на такмичењима.

5. Биологија

Циљеви садржаја програма: Циљ учења Биологије је да ученик, изучавањем биолошких процеса и живих бића у интеракцији са животном средином, развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.

Учећи биологију на часовима додатне у осмом разреду, ученик ће овладати способностима да анализира, интегрише и уопштава биолошке феномене и процесе, чак и на атипичним примерима; примењује стечена знања у решавању широког спектра животних ситуација; критички анализира информације и ризике одређених понашања и јасно аргументује ставове и животне навике који служе позитивном развоју; разуме и користи језик биолошке струке и може да прати усмену и писану биолошку комуникацију у медијима, иницира и учествује у друштвеним акцијама и дебатама са темом очувања животне средине и одрживог развоја, природе и биолошке разноврсности, и на основу биолошких знања и критичког погледа на свет користи и разуме савремене биотехнологије (вакцине, матичне ћелије, генетски модификована храна, генетске основе наследних болести).

Разред V

Фонд часова: 18

Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	4	Фронтални, групни, тимски, рад у паровима и индивидуални, рад са другом-ментором ----- Вербално-текстуалне (монолошко- дијалогске; рад на текстовима из уџбеника, научно-популарне литературе, интернета) Илустративно-демонстративне (демонстрација огледима, сликама у настанку, фотографијама, сајтовима, веб- апликацијама, природним материјалом) Лабораторијско-експерименталне (рад на терену, истраживачки радови ђака и школски пројекти) -----	Активности ученика обухватају различите ученичке активности у току часа попут: посматрања, слушања, бележења, закључивања, експериментални рад, анализирање, класификовање, упоређивање, репавање тестова, квизова, укрптеница, одговарање...	Активности наставника обухватају предавање, демонстрира- ње, вођење дебате, координато- рство у ученичким активности- ма, остваривањ- е ауторитета у образовном и васпитном смислу, оцењивање. ..
ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	4			
НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	4			
ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	3	Средства (природна, визуелна, аудитивна, аудио-визуелна, текстуална и помоћно техничка наставна средства): уџбеник и радна свеска из биологије штампани, електронски уџбеник, паметна табла, лаптоп, пројектор, интернет, биолошки модели, микроскоп, постери, различита биолошка литература попут енциклопедија у кабинету биологије или из школске библиотеке, научни часописи, различити мултимедијални садржаји и апликације...		
ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	3			

Разред VI

Фонд часова: 18

Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	4	Фронтални, групни, тимски, рад у паровима и индивидуални, рад са другом- ментором -----	Активности ученика обухватају различите ученичке активности у	Активности наставника обухватају предавање, демонстрирање, вођење дебате,

ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	4	Вербално-текстуалне (монологско-дијалогско; рад на текстовима из уџбеника, научно-популарне литературе, интернета) Илустративно-демонстративне (демонстрација огледима, сликама у настанку, фотографијама, сајтовима, веб-апликацијама, природним материјалом) Лабораторијско-експерименталне (рад на терену, истраживачки радови ђака и школски пројекти)	току часа попут: посматрања, слушања, бележења, закључивања, експериментални рад, анализирање, класификовање, упоређивање, репавање тестова, квизова, укрпченица, одговарање...	координаторство у ученичким активностима, остваривање ауторитета у образовном и васпитном смислу, оцењивање...
НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	4			
ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОГ СВЕТА	3			
ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	3	Средства (природна, визуелна, аудитивна, аудио-визуелна, текстуална и помоћно техничка наставна средства): уџбеник и радна свеска из биологије штампани, електронски уџбеник, паметна табла, лаптоп, пројектор, интернет, биолошки модели, микроскоп, постери, различита биолошка литература попут енциклопедија у кабинету биологије или из школске библиотеке, научни часописи, различити мултимедијални садржаји и апликације...		

Разред VII

Фонд часова: 18

Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	4	Фронтални, групни, тимски, рад у паровима и индивидуални, рад са другом-ментором Вербално-текстуалне (монологско-дијалогско; рад на текстовима из уџбеника, научно-популарне литературе, интернета) Илустративно-демонстративне (демонстрација огледима, сликама у настанку, фотографијама, сајтовима, веб-апликацијама, природним материјалом) Лабораторијско-експерименталне (рад на терену, истраживачки радови ђака и школски пројекти)	Активности ученика обухватају различите активности у току часа попут: посматрања, слушања, бележења, закључивања, експериментални рад, анализирање, класификовање, упоређивање, репавање тестова, квизова,	Активности наставника обухватају предавање, вођење дебате, координаторство у ученичким активностима, остваривање ауторитета у образовном и васпитном смислу, оцењивање...
ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	4			
ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	4			
ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	3	Средства (природна, визуелна, аудитивна, аудио-визуелна, текстуална и помоћно техничка наставна средства): уџбеник и радна свеска из биологије штампани, електронски уџбеник,		
ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	3			

		паметна табла, лаптоп, пројектор, интернет, биолошки модели, микроскоп, постери, различита биолошка литература попут енциклопедија у кабинету биологије или из школске библиотеке, научни часописи, различити мултимедијални садржаји и апликације...	укрптеница, одговарање...	
Разред VIII				
Фонд часова: 18				
Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	4	Фронтални, групни, тимски, рад у паровима и индивидуални, рад са другом-ментором ----- Вербално-текстуалне (монолошко-дијалогска; рад на текстовима из уџбеника, научно-популарне литературе, интернета) Илустративно-демонстративне (демонстрација огледима, сликама у настанку, фотографијама, сајтовима, веб-апликацијама, природним материјалом)	Активности ученика обухватају различите ученичке активности у току часа попут: посматрања, слушања, бележења, закључивања, експериментални рад, анализирање, класификовање, упоређивање, репавање тестова, квизова, укрптеница, одговарање...	Активности наставника обухватају предавање, демонстрирање, вођење дебате, координаторство у ученичким активностима, остваривање ауторитета у образовном и васпитном смислу, оцењивање...
ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	4	Лабораторијско-експерименталне (рад на терену, истраживачки радови ђака и школски пројекти)		
ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	4	-----		
НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	3	Средства (природна, визуелна, аудитивна, аудио-визуелна, текстуална и помоћно техничка наставна средства): уџбеник и радна свеска из биологије штампани, електронски уџбеник, паметна табла, лаптоп, пројектор, интернет, биолошки модели, микроскоп, постери, различита биолошка литература попут енциклопедија у кабинету биологије или из школске библиотеке, научни часописи, различити мултимедијални садржаји и апликације...		
ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	3			

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: За рад са даровитим ученицима биће организовани посебни часови (додатна настава), на којима ће се ученици спремати за такмичења локалног и међународног нивоа, али и радити школске, локалне и међународне пројекте.

Програм наставе и учења биологије оријентисан је на процес учења и остваривање исхода. Исходи су искази о томе шта ученици умеју да ураде на основу знања која су стекли учећи биологију. Они

омогућавају да се циљ наставе биологије достигне у складу са предметним и међупредметним компетенцијама и стандардима постигнућа. Исходи представљају ученичка постигнућа и као такви су основна водиља наставнику који креира наставу и учење. Програм наставе и учења биологије је тематски конципиран. За сваку област/тему предложени су садржаји. Главна карактеристика наставе усмерене на остваривање исхода биологије је настава усмерена на учење у школи, што значи да ученик треба да учи: – смислено: повезивањем оног што учи са оним што зна и са ситуацијама из живота; повезивањем оног што учи са оним што је учио из биологије и других предмета; – проблемски: самосталним прикупљањем и анализирањем података и информација; постављањем релевантних питања себи и другима; развијањем плана решавања задатог проблема; – дивергентно: предлагањем нових решења; смишљањем нових примера; повезивањем садржаја у нове целине; – критички: поређењем важности појединих чињеница и података; смишљањем аргумената; – кооперативно: кроз сарадњу са наставником и другим ученицима; кроз дискусију и размену мишљења; уважавајући аргументе саговорника.

Начин провере остварености постигнућа/циљева: усмене и писмене провере знања на редовним часовима, периодичне усмене и писане провере у оквиру додатне наставе; свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, постигнути резултати на такмичењима.

6. Хемија

Циљеви садржаја програма: Проширивање знања, умења и вештина из предмета хемија; активирање ученика и оспособљавање за самообразовање; развијње маште; подстицање на стваралачки рад и упућивање на самостално коришћење различитих извора сазнања.

Разред VII				
Фонд часова: 36				
Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
ХЕМИЈА КАО ЕКСПЕРИМЕНТАЛНА НАУКА И ХЕМИЈА У СВЕТУ ОКО НАС	2	Фронтални, групни, индивидуални; рад у пару	Активно слуша и бележи; примењује стечена знања; описује појаве и	Припрема, реализује и анализира наставни процес; дефинише активности и садржаје; прати ток рада

ХЕМИЈСКА ЛАБОРАТОРИЈА	2	----- Монолошка ; дијалошка; текст-метода; илустративно – демонстративна; индуктивна; дедуктивна; хеуристичка; метода запажања; интерактивна; аудио-визуелна -----	процесе; активно разговара; учествује у обнављању градива и мисаоно се ангажује; дефинише нове појмове; повезује претходно стечена знања са новим знањима; саопштава и преноси своја запажања; сарађује са својим вршњацима; уважава туђе мишљење;	ученика и подржава их у раду; анализира и процењује рад ученика; унапређује наставу и наставну праксу; креира и реализује час у циљу постизања квалитетне наставе; омогућује примену стечених вештина; мотивише ученике , подржава и развија њихова интересовања; помаже ученику да прецизира своје исказе; води евиденцију о постигнућима и напредовању ученика; прати ефекте свог рада; помаже ученику да развије своје мишљење; припрема материјале за часове и пригодне садржаје из разних извора, приближава ученицима нове садржаје на занимљив и разумљив начин; припрема тестове и вежбања са применом правила и објашњења;
АТОМИ И ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТИ	5			
МОЛЕКУЛИ ЕЛЕМЕНАТА И ЈЕДИЊЕЊА, ЈОНИ И ЈОНСКА ЈЕДИЊЕЊА	5			
ХОМОГЕНЕ И ХЕТЕРОГЕНЕ СМЕШЕ	5			
ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ И ХЕМИЈСКЕ ЈЕДНАЧИНЕ	6			
ИЗРАЧУНАВАЊА У ХЕМИЈИ	6			
ВОДОНИК И КИСЕОНИК, И ЊИХОВА ЈЕДИЊЕЊА; СОЛИ	5	Уџбеник, табла, рачунар, аудио и видео- записи из различитих извора, друштвене мреже, свеске	процењује свој рад и рад својих вршњака; развија логичко мишљење; решава проблемске задатке; креира, истражује, објашњава, дискутује	

*број часова допунске наставе је подложен променама у зависности од савлађивања градива и потреба ученика

Разред VIII				
Фонд часова: 34				
Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
МЕТАЛИ, ОКСИДИ, ХИДРОКСИДИ	5	Фронтални, групни, индивидуални; рад у пару	Активно слуша и бележи;	Припрема, реализује и анализира наставни процес;
НЕМЕТАЛИ, ОКСИДИ И КИСЕЛИНЕ	5	-----	примењује стечена знања; описује појаве и процесе;	дефинише активности и садржаје; прати ток рада ученика и подржава их у раду; анализира и процењује
СОЛИ	8	Монолошка ; дијалошка; текст- метода;	активно разговара; учествује у обнављању	рад ученика; унапређује наставу и наставну праксу;
ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА И ЊИХОВА ОПШТА СВОЈСТВА	1	илустративно – демонстративна;		

УГЉОВОДОНИЦИ	8	индуктивна; дедуктивна; хеуристичка; метода запажања; интерактивна; аудио-визуелна ----- Уџбеник, табла, рачунар, аудио и видео- записи из различитих извора, друштвене мреже, свеске	градива и мисаоно се ангажује; дефинише нове појмове; повезује претходно стечена знања са новим знањима; саопштава и преноси своја запажања; сарађује са својим вршњацима; уважава туђе мишљење; процењује свој рад и рад својих вршњака; развија логичко мишљење; решава проблемске задатке; креира, истражује, објашњава, дискутује	креира и реализује час у циљу постизања квалитетне наставе; омогућује примену стечених вештина; мотивише ученике, подржава и развија њихова интересовања; помаже ученику да прецизира своје исказе; води евиденцију о постигнућима и напредовању ученика; прати ефекте свог рада; помаже ученику да развије своје мишљење; припрема материјале за часове и пригодне садржаје из разних извора, приближава ученицима нове садржаје на занимљив и разумљив начин; припрема тестове и вежбања са применом правила и објашњења;
ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА СА КИСЕОНИКОМ	5			
БИОЛОШКИ ВАЖНА ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА	2			
ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ЗЕЛЕНА ХЕМИЈА	1			

*број часова допунске наставе је подложен променама у зависности од савлађивања градива и потреба ученика

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Надарени ученици похађају додатну наставу. Раде задатке који су усклађени према њиховим могућностима и прате план који одговара вишем нивоу знања у одређеном разреду.

Начин провере остварености постигнућа/циљева: Посматрање и праћење, усмена провера, провера путем израде тестова, ангажовање на часу.

VI. Програм допунске наставе

1. Српски језик

Циљеви садржаја програма: Упознавање са основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се ученици усмено и писмено правилно изражавати; ученици упознају, доживљавају и оспособљавају се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине. Развијање позитивног односа према раду; развијање љубави према српском језику; усвајање садржаја који нису усвојени на редовном часу; усвајање знања и његово правилно коришћење; подстицање ученика на активност, самосталност и залагање; овладавање српским стандардним језиком на нивоу основношколског образовања.

Разред V				
Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
ЈЕЗИК	36	Фронтални, групни, индивидуални; рад у пару	Активно слуша и бележи; примењује стечена знања; активно разговара; учествује у обнављању градива; дефинише нове појмове; саопштава и преноси своја запажања; сарађује са вршњацима; уважава туђе мишљење; развија логичко мишљење; решава проблемске задатке; креира, истражује, објашњава	Припрема, реализује, анализира наставни процес; дефинише активности и садржаје; анализира и процењује напредовање ученика; мотивише ученике за рад на интересантнијим и захтевнијим примерима; подржава и развија њихова интересовања; помаже ученику да прецизира своје исказе; прати ефекте свог рада; помаже ученику да развије своје мишљење
КЊИЖЕВНОСТ		Монолошка ; дијалогска; текст-метода; илустративно – демонстративна; индуктивна; дедуктивна; хеуристичка; метода запажања; интерактивна; аудио-визуелна		
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА		Уџбеник, табла, рачунар, аудио и видео-записи из различитих извора, друштвене мреже, свеске, панони		

Разред VI

Фонд часова: 36

Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
ЈЕЗИК	23	Фронтални, групни, индивидуални; рад у пару ----- Монолошка ; дијалогска; текст-метода; илустративно – демонстративна; индуктивна; дедуктивна; хеуристичка; метода запажања; интерактивна; аудио-визуелна	Активно слуша и бележи; примењује стечена знања; описује појаве и процесе; активно разговара; учествује у обнављању градива и мисаоно се ангажује; дефинише нове појмове; повезује претходно стечена знања са новим знањима; саопштава и преноси своја запажања; сарађује са својим вршњацима; уважава туђе мишљење; процењује свој рад и рад својих вршњака; развија логичко мишљење; решава проблемске задатке; креира, истражује, објашњава, дискутује	- Припрема, реализује и анализира наставни процес; дефинише активности и садржаје; прати ток рада ученика и подржава их у раду; анализира и процењује рад ученика; унапређује наставу и наставну праксу; креира и реализује час у циљу постизања квалитетне наставе; омогућује примену стечених вештина; мотивише ученике, подржава и развија њихова интересовања; помаже ученику да прецизира своје исказе; води евиденцију о постигнућима и напредовању ученика; прати ефекте свог рада; помаже ученику да развије своје мишљење; припрема материјале за часове и пригодне садржаје из разних извора, приближава ученицима нове садржаје на занимљив и разумљив начин; припрема тестове и вежбања са применом правила и објашњења.
КЊИЖЕВНОСТ	8			
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	5	Уџбеник, табла, рачунар, аудио и видео-записи из различитих извора, друштвене мреже, свеске, панони		

Разред VII

Фонд часова: 36

Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
ЈЕЗИК	24	Фронтално, групно, рад у паровима, индивидуално; ----- Монолошка ; дијалогска; текст-метода; илустративно – демонстративна; индуктивна; дедуктивна;	- Активно слуша и бележи; примењује стечена знања; описује појаве и процесе; активно разговара;	- Припрема, реализује и анализира наставни процес; дефинише активности и садржаје; прати ток рада ученика и подржава их у раду; анализира и процењује рад ученика; унапређује наставу и

КЊИЖЕВНОСТ	8	хеуристичка; метода запажања; интерактивна; аудио-визуелна ----- Уџбеник, табла, рачунар, аудио и видео-записи из различитих извора, друштвене мреже, свеске, панони	учествује у обнављању градива и мисаоно се ангажује; дефинише нове појмове; повезује претходно стечена знања са новим знањима; саопштава и преноси своја запажања; сарађује са својим вршњацима; уважава туђе мишљење; процењује свој рад и рад својих вршњака; развија логичко мишљење;	наставну праксу; креира и реализује час у циљу постизања квалитетне наставе; омогућује примену стечених вештина; мотивише ученике, подржава и развија њихова интересовања; помаже ученику да прецизира своје исказе; води евиденцију о постигнућима и напредовању ученика; прати ефекте свог рада; помаже ученику да развије своје мишљење; припрема материјале за часове и пригодне садржаје из разних извора, приближава ученицима нове садржаје на занимљив и разумљив начин;
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	4			

Разред VIII

Фонд часова: 34

Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
ЈЕЗИК	21	Фронтално, групно, рад у паровима, индивидуално; ----- Монолошка; дијалoшка; текст-метода; илустративно – демонстративна; индуктивна; дедуктивна; хеуристичка; метода запажања; интерактивна; аудио-визуелна	Активно слуша и бележи; примењује стечена знања; описује појаве и процесе; активно разговара; учествује у обнављању градива и мисаоно се ангажује; дефинише нове појмове; повезује претходно стечена знања са новим знањима; саопштава и преноси своја запажања; сарађује са својим вршњацима; уважава туђе мишљење; процењује свој рад и рад својих вршњака; развија логичко мишљење; бјашњава, дискутује	Припрема, реализује и анализира наставни процес; дефинише активности и садржаје; прати ток рада ученика и подржава их у раду; анализира и процењује рад ученика; унапређује наставу и наставну праксу; креира и реализује час у циљу постизања квалитетне наставе; омогућује примену стечених вештина; мотивише ученике, подржава и развија њихова интересовања; помаже ученику да прецизира своје исказе; води евиденцију о постигнућима и напредовању ученика; прати ефекте свог рада; помаже ученику да развије своје мишљење; припрема материјале за часове и пригодне садржаје из разних извора, приближава ученицима нове садржаје на занимљив и разумљив начин
КЊИЖЕВНОСТ	6			
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	7	Уџбеник, табла, рачунар, аудио и видео-записи из различитих извора, друштвене мреже, свеске, панони		

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: За ученике који теже прате програм организује се допунска настава. Допунском наставом су обухваћени они ученици који из одређених разлога заостају у савладавању наставног градива. Раде задатке који су усклађени према њиховим могућностима и прате план који одговара основном нивоу знања у одређеном разреду. Допунски рад претпоставља специфичне облике у савладавању одређених програмских садржаја (наставни листићи, предавања са очигледнијим примерима, посебни групни и индивидуални задаци).

У нашој школи се за ученике којима је потребна додатна подршка због тешкоћа у приступању, укључивању и учествовању у образовању и васпитању планирају и спроводе посебне мере и планови за отклањање физичких, комуникацијских и социјалних препрека (мере индивидуализације), подршке ученицима, односно ради се индивидуални образовни план. Посвећује се више пажње сарадњи са родитељима пошто је потребна додатна мотивација јер и сами родитељи који долазе из маргинализованих група нису довољно савесни по питању редовности похађања наставе и потреби да се континуирано усвајају наставни садржаји.

Начин провере остварености постигнућа/циљева: Усмено и писмено праћење и оцењивање путем диктата, писмених вежби, говорних вежби, контролних провера, којим се проверава основни степен савладаности градива, јер се ради о ученицима са нижим нивоом постигнућа.

2. Енглески језик

Циљеви садржаја програма: Циљ допунске наставе је пружање додатне подршке и помоћи ученицима који имају тешкоће у савладавању наставних садржаја и достизању планираних исхода и стандарда, уз прилагођавање плана и програма индивидуалним могућностима ученика. Овај вид наставе се организује и за ученике који су одсуствовали са наставе, као и за ученике који желе да утврде своје знање како би се препознале, разумеле и отклониле нејасноће, што ће омогућити брже и квалитетније усвајање знања.

На основу резултата иницијалног тестирања, узимајући у обзир сумативне оцене, однос ученика према настави, обавезама и ангажовање на часовима, наставник одређује ученике који би требало да похађају часове допунске наставе.

Садржаји допунске наставе се наводе као наставникова искуствена процена, па су у остваривању могућа прилагођавања и измене.

Разред V				
Фонд часова: 36				
Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
THE ENGLISH ALPHABET AND SPELLING	2	Применљиви облици рада су индивидуални, групни и рад у пару (говорне вежбе) уз комбиновање са различитим наставним методама (вербално-текстуална, демонстративна).	Слуша, понавља, реагује на захтеве, чита, пише, поставља питања, одговара на питања, учествује у групном раду и процењује свој рад и напредак.	Води и усмерава интеракцијски однос у учионици, чита, пише, излаже градиво, објашњава, увежбава и утврђује ново градиво, поставља питања, одговара на ученичка питања, даје упутства за рад и оцењује.
CARDINAL NUMBERS 1-20	1			
CARDINAL NUMBERS 21-100	1			
CLASSROOM OBJECTS	1			
COLOURS	1			
GREETINGS; INTRODUCING ONESELF/OTHERS	1			
CLASSROOM LANGUAGE	1			
COUNTRIES AND NATIONALITIES	1			
SPORTS AND HOBBIES	1			
FAMILY	1			
ROOMS/ PLACES OF A HOUSE; FURNITURE AND APPLIANCES; HOUSE FEATURES	2			
ORDINAL NUMBERS 1 ST -31 ST	1			
PLACES IN A TOWN	1			
PREPOSITIONS OF PLACE	1			
DAILY ROUTINE/ FREE-TIME ACTIVITIES	1			
THE TIME	1			
SCHOOL SUBJECTS; DAYS OF THE WEEK	1			
FOOD AND DRINKS	1			
FOOD PREPARATION	1			
SEASONS/ MONTHS/ ACTIVITIES; THE WEATHER	2			
CLOTHES/ ACCESSORIES/ FOOTWEAR	1			
MEANS OF TRANSPORT	1			
ANIMALS	1			
GRAMMAR PRACTICE	3			
READING PRACTICE	3			
REVISION	4			

Разред VI

Фонд часова: 36

Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
FAMILY	2	Применљиви облици рада су индивидуални, групни и рад у пару (говорне вежбе) уз комбиновање са различитим наставним методама (вербално-текстуална, демонстративна).	Слуша, понавља, реагује на захтеве, чита, пише, поставља питања, одговара на питања, учествује у групном раду и процењује свој рад и напредак.	Води и усмерава интеракцијски однос у учионици, чита, пише, излаже градиво, објашњава, увежбава и утврђује ново градиво, поставља питања, одговара на ученичка питања, даје упутства за рад и оцењује.
WHERE WE SPEND TIME	2			
FREE TIME ACTIVITIES	2			
COMMUNICATION	1			
ON THE PHONE	1			
ADJECTIVES TO DESCRIBE PEOPLE AND PLACES	2			
COMMON VERBS	2			
ACTIONS AND MOVEMENT	2			
UNITS OF MEASUREMENT	2			
JOBS AND SKILLS	2			
SURVIVAL VERBS AND EQUIPMENT	2			
MUSIC AND INSTRUMENTS	2			
FEELINGS	2			
GRAMMAR PRACTICE	4			
LISTENING, SPEAKING AND READING PRACTICE	4			
REVISION	4			

Разред VII

Фонд часова: 36

Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
REVISION	2	Применљиви облици рада су индивидуални, групни и рад у пару (говорне вежбе) уз комбиновање са различитим наставним методама (вербално-текстуална, демонстративна).	Слуша, понавља, реагује на захтеве, чита, пише, поставља питања, одговара на питања, учествује у групном раду и процењује свој рад и напредак.	Води и усмерава интеракцијски однос у учионици, чита, пише, излаже градиво, објашњава, увежбава и утврђује ново градиво, поставља питања, одговара на ученичка питања, даје упутства за рад и оцењује.
FADS AND FASHIONS	4			
SENSATIONS	4			
ADVENTURE	4			
MATERIAL WORLD	4			
YEARS AHEAD	4			
LEARN	4			
BIG IDEAS	4			
ON SCREEN	4			
REVISION	2			

Разред VIII

Фонд часова: 17

Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
LOST AND FOUND	2	Применљиви облици рада су индивидуални, групни и рад у пару (говорне вежбе) уз комбиновање са различитим наставним методама (вербално-текстуална, демонстративна).	Слуша, понавља, реагује на захтеве, чита, пише, поставља питања, одговара на питања, учествује у групном раду и процењује свој рад и напредак.	Води и усмерава интеракцијски однос у учионици, чита, пише, излаже градиво, објашњава, увежбава и утврђује ново градиво, поставља питања, одговара на ученичка питања, даје упутства за рад и оцењује.
CHOICES	2			
WHAT'S IT WORTH?	2			
DISCOVERY	2			
ABOUT ME	2			
ON THE STREETS	2			
THE LAW	2			
READING COMPREHENSION	1			
LISTENING EXERCISES	1			
PREPARATION FOR WRITTEN TEST	1			

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Како би се ублажили или отклонили узроци неуједначености нивоа претходних знања и омогућило достизање планираних исхода и стандарда, школа прати, анализира, планира, спроводи и вреднује разноврсне активности.

На првом месту је редовна и свеобухватна сарадња са ученичким родитељима или старатељима, размена информација, пружање подршке и саветодавни рад. У свим активностима учествују ученици (не само они којима се пружа помоћ и подршка, већ читава одељења и разреди - вршњачка подршка), одељењске старешине, предметни наставници, стручне службе, педагошки асистенти, представници Центра за социјални рад и Полиције.

Потребно је садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (избор градива, прилагођавање захтева и задатака, начина и врсте проверавања знања и оцењивања...). За ученике којима је потребна додатна образовна подршка, као и за даровите ученике, неопходна је што већа индивидуализација наставе.

Начин провере остварености постигнућа/циљева:

- Редовно понављање, увежбавање, утврђивање и повезивање градива;
- Примена разноврсних методичко – дидактичких приступа;
- Упућивање ученика на коришћење различитих извора знања и различитих техника учења;
- Провере знања се остварују на основу нивоа постигнућа ученика (задаци различитих нивоа сложености);
- Давање предности усменој или писменој провери знања (у зависности од индивидуалних могућности ученика);

- Праћење редовности похађања часова, залагања на часовима и успешности у савладавању градива;
- Процена напредовања у односу на почетно стање;
- Интензивна размена искустава и сарадња са одељењским старешинама, стручним службама и родитељима;
- Редовно охрабривање ученика и похваљивање уложеног труда.

3. Физика

Циљеви садржаја програма: Циљ допунске наставе је да ученик, уз додатну помоћ наставника, стекне минимум основних знања из садржаја које предвиђа програм наставе и учења у осмом разреду.

Разред VI				
Фонд часова: 18				
Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
УВОД У ФИЗИКУ	1	Фронтални, групни, рад у паровима	-пажљиво слуша	-припрема наставу
КРЕТАЊЕ	4	Дијалогска, илустративна, самостални рад	-записује	-објашњава градиво
СИЛА	3	Монолошка	-активно учествује у настави	-објашњава поступак решавања сложенијих задатака
МЕРЕЊЕ	3		-учествује у обнављању градива	-помаже ученику
МАСА И ГУСТИНА	4	Уџбеник, збирка, табла	-примењује стечена знања	-прати напредовање ученика
ПРИТИСАК	3		-решава сложеније задатке	
Разред VII				
Фонд часова: 18				
Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
СИЛА И КРЕТАЊЕ	4		-пажљиво слуша	-припрема наставу

КРЕТАЊЕ ТЕЛА ПОД ДЕЈСТВОМ ЗЕМЉИНЕ ГРАВИТАЦИОНЕ СИЛЕ	4	Фронтални, групни, рад у паровима	-записује -активно учествује у настави	-објашњава градиво -објашњава поступак решавања једноставнијих задатака
РАВНОТЕЖА ТЕЛА	3	Дијалoшкa, илустративна, самостални рад	- учествује у обнављању градива	-помаже ученику -прати напредовање ученика
МЕХАНИЧКИ РАД И ЕНЕРГИЈА. СНАГА	4	Монолошкa	-примењује стечена знања	
ТОПЛОТНЕ ПОЈАВЕ	3	Уџбеник, збирка, табла	-решава сложеније здатке	

Разред VIII

Фонд часова: 15

Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
ОСЦИЛАТОРНО И ТАЛАСНО КРЕТАЊЕ	2	Фронтални, групни, рад у паровима	-пажљиво слуша -записује	-припрема наставу -објашњава градиво
СВЕТЛОСНЕ ПОЈАВЕ	3	-----	-активно учествује у настави	-објашњава поступак решавања
ЕЛЕКТРИЧНО ПОЉЕ	2	Дијалoшкa, илустративна,	- учествује у	сложенијих задатака
ЕЛЕКТРИЧНА СТРУЈА	4	самостални рад	обнављању градива	-прати напредовање ученика
МАГНЕТНО ПОЉЕ	2	Монолошкa	-примењује стечена знања	-помаже ученику
ЕЛЕМЕНТИ АТОМСКЕ И НУКЛЕАРНЕ ФИЗИКЕ	1	-----	-решава сложеније здатке	
ФИЗИКА И САВРЕМЕНИ СВЕТ	1	Уџбеник, збирка, табла		

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Допунску наставу похађају ученици који слабије прате програм.

Начин провере остварености постигнућа/циљева: Наставник вреднује знање, вештине и ученика помоћу усменог испитивања, кратких писмених провера, контролних вежби, провером практичних вештина.

4. Математика

Циљеви садржаја програма: усвајање неопходног минимума знања ради успешнијег праћења наставе на редовним часовима, што првенствено подразумева математичко описмењавање ученика и оспособљавање ученика за самосталан рад и савладавање будућих задатака. Циљ је и да код ученика развија позитивне особине, као што су упорност, тачност, систематичност, педантност, самосталност у раду, креативност...Ученици на допунској настави треба да науче да користе

разноврсне изворе знања, да стекну елементарно знање из наставних тема, да развијају способност посматрања, опажања, повезивања и да се труде да своје знање изражавају математичким језиком.

Разред V				
Фонд часова: 36				
Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности: наставник/ца математике, ученици петог разреда и по потреби, педагошко - психолошка служба школе и одељенске старешине	
			Активност ученика	Активност наставника
ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ДЕЉИВОСТ	10	Фронтално, групно, рад у паровима, индивидуално;	-активно слуша и бележи; -примењује стечена знања;	-припрема, реализује, анализира наставни процес;
ОСНОВНИ ГЕОМЕТРИЈСКИ ПОЈМОВИ	2	Дијалогска, илустративна, самостални рад	-активно разговара; -учествује у обнављању градива;	-дефинише активности и садржаје;
УГАО	6	самостални рад ученика, монологска, демонстративна;	-учествује у обнављању градива; -дефинише нове појмове;	-анализира и процењује напредовање ученика;
РАЗЛОМЦИ	16	монологска, демонстративна;	-дефинише нове појмове; -саопштава и преноси своја запажања;	-мотивише ученике за рад на једноставним примерима;
ОСНА СИМЕТРИЈА	2	уџбеник, збирка, дигитални уџбеник, табла, креда (фломастери), наставни листићи, прибор за геометрију.	-сарађује са вршњацима, -уважава туђе мишљење; -развија логичко мишљење;	-подржава и развија њихова интересовања; -помаже ученику да прецизира своје исказе -прати ефекте свог рада; -помаже ученику да развије своје мишљење

* број часова по теми допунске наставе је подложен променама, у зависности од брзине савлађивања градива и потреба ученика.

Разред VI				
Фонд часова: 36				
Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности: наставник/ца математике, ученици шестог разреда и по потреби, педагошко - психолошка служба школе и одељенске старешине	
			Активност ученика	Активност наставника
ЦЕЛИ БРОЈЕВИ	7	Фронтално, групно, рад у паровима, индивидуално;	-активно слуша и бележи; -примењује стечена знања;	-припрема, реализује, анализира наставни процес;
ТРОУГАО	6	Дијалогска,	-активно разговара;	-дефинише активности и садржаје;
	15			

РАЦИОНАЛНИ БРОЈЕВИ		илустративна, самостални рад	-учествује у обнављању градива;	-анализира и процењује напредовање ученика;
ЧЕТВОРОУГАО	5	ученика, монолошка, демонстративна;	-дефинише нове појмове;	-мотивише ученике за рад на једноставним примерима;
ПОВРШИНА ТРОУГЛОВА И ЧЕТВОРОУГЛОВА	3	----- учбеник, збирка, дигитални учбеник, табла, креда (фломастери), наставни листићи, прибор за геометрију.	-саопштава и преноси своја запажања; -сарађује са вршњацима, -уважава туђе мишљење; -развија логичко мишљење;	-подржава и развија њихова интересовања; -помаже ученику да прецизира своје исказе -прати ефекте свог рада; -помаже ученику да развије своје мишљење

* број часова по теми допунске наставе је подложен променама, у зависности од брзине савлађивања градива и потреба ученика.

Разред VII				
Фонд часова: 36				
Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			наставник/ца математике, ученици седмог разреда и по потреби, педагошко - психолошка служба школе и одељенске старешине	
			Активност ученика	Активност наставника
РЕАЛНИ БРОЈЕВИ	6	Фронтално, групно, рад у паровима,	-активно слуша и бележи;	-припрема, реализује,
ПИТАГОРИНА ТЕОРЕМА	4	индивидуално;	-примењује стечена знања;	анализира наставни процес;
ЦЕЛИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ	15	Дијалогска, илустративна, самостални рад	-активно разговара;	-дефинише активности и садржаје;
МНОГОУГАО	4	ученика, монолошка, демонстративна;	-учествује у обнављању градива;	-анализира и процењује напредовање ученика;
КРУГ	4	-----	-дефинише нове појмове;	-мотивише ученике за рад на једноставним примерима;
ОБРАДА ПОДАТАКА	3	учбеник, збирка, дигитални учбеник, табла, креда (фломастери), наставни листићи, прибор за геометрију.	-саопштава и преноси своја запажања; -сарађује са вршњацима, -уважава туђе мишљење; -развија логичко мишљење;	-подржава и развија њихова интересовања; -помаже ученику да прецизира своје исказе -прати ефекте свог рада; -помаже ученику да развије своје мишљење

* број часова по теми допунске наставе је подложен променама, у зависности од брзине савлађивања градива и потреба ученика.

Разред VIII				
Фонд часова: 34				
Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности: наставник/ца математике, ученици осмог разреда и по потреби, педагошко - психолошка служба школе и одељенске старешине	
			Активност ученика	Активност наставника
СЛИЧНОСТ	3	Фронтално, групно, рад у паровима, индивидуално; ----- Дијалогска, илустративна, самостални рад ученика, монолошка, демонстративна; ----- учбеник, збирка, дигитални учбеник, табла, креда (фломастери), наставни листићи, прибор за геометрију.	-активно слуша и бележи; -примењује стечена знања; -активно разговара; -учествује у обнављању градива; -дефинише нове појмове; -саопштава и преноси своја запажања; -сарађује са вршњацима, -уважава туђе мишљење; -развија логичко мишљење;	-припрема, реализује, анализира наставни процес; -дефинише активности и садржаје; -анализира и процењује напредовање ученика; -мотивише ученике за рад на једноставним примерима; -подржава и развија њихова интересовања; -помаже ученику да прецизира своје исказе -прати ефекте свог рада; -помаже ученику да развије своје мишљење
ТАЧКА, ПРАВА И РАВАН	4			
ЛИНЕАРНЕ ЈЕДНАЧИНЕ И НЕЈЕДНАЧИНЕ СА ЈЕДНОМ НЕПОЗНАТОМ	4			
ПРИЗМА	4			
ПИРАМИДА	4			
ЛИНЕАРНА ФУНКЦИЈА	5			
СИСТЕМИ ЛИНЕАРНИХ ЈЕДНАЧИНА СА ДВЕ НЕПОЗНАТЕ	3			
ВАЉАК, КУПА И ЛОПТА	7			

* број часова по теми допунске наставе је подложен променама, у зависности од брзине савлађивања градива и потреба ученика.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Допунском наставом су обухваћени они ученици који из одређених разлога заостају у савладавању наставног градива. Раде задатке који су усклађени према њиховим могућностима и прате план који одговара основном нивоу знања у одређеном разреду. Допунски рад претпоставља специфичне облике у савладавању одређених програмских садржаја. Потребно је да наставне методе, облици рада и наставна средства буду усклађени са циљевима и садржајима програма допунске наставе; циљеви допунске наставе морају бити прецизни, конкретни, јасни, усмерени на интересовања ученика; подстицање и охрабривање ученика да слободно износе своја мишљења и запажања, без озира на нижи ниво постигнућа; похваљивати и истицати позитивне примере постигнућа ученика; реализовати индивидуални рад са ученицима, давати задатке који прате индивидуалне

карактеристике ученика; држати већи број часова допунске наставе, са циљем побољшања квалитета рада.

Начин провере остварености постигнућа/циљева: усмене и писмене провере знања на редовним часовима, периодичне усмене и писане провере у оквиру допунске наставе; свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи.

5. Биологија

Циљеви садржаја програма: Циљ учења Биологије је да ученик, изучавањем биолошких процеса и живих бића у интеракцији са животном средином, развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.

Учећи биологију у осмом разреду на часовима допунске наставе ученик ће разумети основне принципе структуре и функције живих организама, њихове филогенетске међуодносе и еволутивни развој живота на Земљи на основу Дарвиновог учења; разумети и примерено користити биолошке термине који су у широј употреби; разумети и примерено користити стечена знања и вештине за практичну примену у свакодневном животу, као што су лична хигијена, исхрана и животне навике и заштита животне средине.

Разред V				
Фонд часова: 18				
Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	4	Фронтални, групни, тимски, рад у паровима и индивидуални, рад са другом-ментором ----- Вербално-текстуалне (монолошко- дијалогске; рад на текстовима из уџбеника, научно-популарне литературе, интернета)	Активности ученика обухватају различите ученичке активности у току часа попут:	Активности наставника обухватају предавање, демонстрира- ње, вођење
ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	4	Илустративно-демонстративне (демонстрација огледима, сликама у настанку, фотографијама, сајтовима, веб- апликацијама, природним материјалом)	посматрања, слушања, бележења,	дебате, координато- рство у ученичким

НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	4	Лабораторијско-експерименталне (рад на терену, истраживачки радови ђака и школски пројекти)	закључивања, експериментални рад, анализирање, класификовање, упоређивање, репавање тестова, квизова, укргтеница, одговарање...	активности ма, остваривање ауторитета у образовном и васпитном смислу, оцењивање. ..
ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	3	Средства (природна, визуелна, аудитивна, аудио-визуелна, текстуална и помоћно техничка наставна средства): уџбеник и радна свеска из биологије штампани, електронски уџбеник, паметна табла, лаптоп, пројектор, интернет, биолошки модели, микроскоп, постери, различита биолошка литература попут енциклопедија у кабинету биологије или из школске библиотеке, научни часописи, различити мултимедијални садржаји и апликације...		
ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	3			

Разред VI

Фонд часова: 18

Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	4	Фронтални, групни, тимски, рад у паровима и индивидуални, рад са другом-ментором	Активности ученика обухватају различите ученичке активности у току часа попут: посматрања, слушања, бележења, закључивања, експериментални рад, анализирање, класификовање, упоређивање, репавање тестова, квизова, укргтеница, одговарање...	Активности наставника обухватају предавање, демонстрирање, вођење дебате, координаторство у ученичким активностима, остваривање ауторитета у образовном и васпитном смислу, оцењивање...
ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	4	Вербално-текстуалне (монолошко-дијалогска; рад на текстовима из уџбеника, научно-популарне литературе, интернета) Илустративно-демонстративне (демонстрација огледима, сликама у настанку, фотографијама, сајтовима, веб-апликацијама, природним материјалом)		
НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	4	Лабораторијско-експерименталне (рад на терену, истраживачки радови ђака и школски пројекти)		
ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОГ СВЕТА	3	Средства (природна, визуелна, аудитивна, аудио-визуелна, текстуална и помоћно техничка наставна средства): уџбеник и радна свеска из биологије штампани, електронски уџбеник, паметна табла, лаптоп, пројектор, интернет, биолошки модели, микроскоп, постери, различита биолошка литература попут енциклопедија у кабинету биологије или из школске библиотеке, научни часописи, различити мултимедијални садржаји и апликације...		
ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	3			

Разред VII

Фонд часова: 18

Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	4	Фронтални, групни, тимски, рад у паровима и индивидуални, рад са другом-ментором ----- Вербално-текстуалне (монолошко-дијалогска; рад на текстовима из уџбеника, научно-популарне литературе, интернета) Илустративно-демонстративне (демонстрација огледима, сликама у настанку, фотографијама, сајтовима, веб-апликацијама, природним материјалом) Лабораторијско-експерименталне (рад на терену, истраживачки радови ђака и школски пројекти) -----	Активности ученика обухватају различите ученичке активности у току часа попут: посматрања, слушања, бележења, закључивања, експериментални рад, анализирање, класификовање, упоређивање, репавање тестова, квизова, укрупњеница, одговарање...	Активности наставника обухватају предавање, демонстрирање, вођење дебате, координаторств о у ученичким активностима, остваривање ауторитета у образовном и васпитном смислу, оцењивање...
ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	4			
ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	4			
ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	3			
ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	3	Средства (природна, визуелна, аудитивна, аудио-визуелна, текстуална и помоћно техничка наставна средства): уџбеник и радна свеска из биологије штампани, електронски уџбеник, паметна табла, лаптоп, пројектор, интернет, биолошки модели, микроскоп, постери, различита биолошка литература попут енциклопедија у кабинету биологије или из школске библиотеке, научни часописи, различити мултимедијални садржаји и апликације...		

Разред VIII				
Фонд часова: 18				
Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	4	Фронтални, групни, тимски, рад у паровима и индивидуални, рад са другом-ментором ----- Вербално-текстуалне (монологско-дијалогска; рад на текстовима из уџбеника, научно-популарне литературе, интернета) Илустративно-демонстративне (демонстрација огледима, сликама у настанку, фотографијама, сајтовима, веб-апликацијама, природним материјалом) Лабораторијско-експерименталне (рад на терену, истраживачки радови ђака и школски пројекти) -----	Активности ученика обухватају различите ученичке активности у току часа попут: посматрања, слушања, бележења, закључивања, експериментални рад, анализирање, класификовање, упоређивање, репавање тестова, квизова, укргтеница, одговарање...	Активности наставника обухватају предавање, демонстрирање, вођење дебате, координаторство у ученичким активностима, остваривање ауторитета у образовном и васпитном смислу, оцењивање...
ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	4			
ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	4			
НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	3			
ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	3	Средства (природна, визуелна, аудитивна, аудио-визуелна, текстуална и помоћно техничка наставна средства): уџбеник и радна свеска из биологије штампани, електронски уџбеник, паметна табла, лаптоп, пројектор, интернет, биолошки модели, микроскоп, постери, различита биолошка литература попут енциклопедија у кабинету биологије или из школске библиотеке, научни часописи, различити мултимедијални садржаји и апликације...		

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: За рад са ученицима који имају потешкоћа у савладавању градива биће организовани часови допунске наставе. На тај начин ће наставник моћи боље да процени потребе ученика и побољша његова постигнућа.

У случају да дете има велике потешкоће у савладавању градива урадиће се поступак о индивидуализацији наставе која може водити ка изради ИОП1 или ИОП2 плана у сарадњи са ПП службом и Тимом за инклузију. У случају ИОП1 форсираће се први ниво страндарда, а у раду на ИОП2 програм ће се у потпуности прилагодити потребама конкретног ученика.

У остваривању наставе потребно је подстицати радозналост, аргументовање, креативност, рефлексивност, истрајност, одговорност, аутономно мишљење, сарадњу, једнакост међу половима, уважавање и прихватање различитости. Препоручује се максимално коришћење ИКТ решења јер се

могу превазићи материјална, просторна и друга ограничења; рачунарске симулације и апликације за андроид уређаје; домаћи и међународни сајтови и портали.

Током рада ученици би требало да користе лабораторијски прибор (пинцете, капаљке, лабораторијске чаше, сахатно стакло и сл.) и опрему за теренски рад у мери у којој је школа опремљена. У случају да прибор не постоји, може се надоместити предметима за свакодневну употребу (пинцете, капалице са флашице за лек...). Табеларно и графичко приказивање резултата, са обавезним извођењем закључака, би требало практиковати увек када се прикупљају подаци. Препорука је да се ИКТ користи за прикупљање, обраду података и представљање резултата истраживања или огледа, када се ученици оспособе за њено коришћење на часовима предмета Информатика и рачунарство и Техника и технологија. У настави оријентисаној на постизање исхода користе се активни начини учења, као што је комбинација програмиране наставе (програмиран материјал многи наставници остављају на друштвеним мрежама или сајтовима школа, па се њихови ученици служе њима и уче темпом који им одговара) и проблемске наставе.

Начин провере остварености постигнућа/циљева: проверавамо различитим захевима које представљамо пред ученике, водећи рачуна који ниво желимо да проверимо. Проверавање може бити усмено и писмено. Пожељно је да се приликом оцењивања користе оба начина проверавања. Без обзира на тип провере важно је да код ученика развијемо логичко размишљање и повезивање.

6. Хемија

Циљеви садржаја програма: пружање помоћи ученицима у савладавању наставних садржаја, подршка ученицима, развијање когнитивних процеса, индивидуализација, садржаји прилагођени потребама ученика. Пружање помоћи ученицима који заостају у савладавању градива, као и додатна помоћ и подршка ученицима око одређених проблема. Развијање упорности, истрајности, систематичности. Коришћење различитих извора знања. Развијање способности посматрања, опажања, повезивања.

Разред VII

Фонд часова: 36

Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
ХЕМИЈА КАО ЕКСПЕРИМЕНТАЛНА НАУКА И ХЕМИЈА У СВЕТУ ОКО НАС	2	Фронтални, групни, индивидуални; рад у пару ----- Монолошка ; дијалошка; текст-метода; илустративно – демонстративна; индуктивна; дедуктивна; хеуристичка; метода запажања; интерактивна; аудио-визуелна ----- Уџбеник, табла, рачунар, аудио и видео-записи из различитих извора, друштвене мреже, свеске, панони	Активно слуша и бележи; примењује стечена знања; описује појаве и процесе; активно разговара; учествује у обнављању градива и мисаоно се ангажује; дефинише нове појмове; повезује претходно стечена знања са новим знањима; саопштава и преноси своја запажања; сарађује са својим вршњацима; уважава туђе мишљење; процењује свој рад и рад својих вршњака; развија логичко мишљење;	Припрема, реализује и анализира наставни процес; дефинише активности и садржаје; прати ток рада ученика и подржава их у раду; анализира и процењује рад ученика; унапређује наставу и наставну праксу; креира и реализује час у циљу постизања квалитетне наставе; омогућује примену стечених вештина; мотивише ученике , подржава и развија њихова интересовања; помаже ученику да прецизира своје исказе; води евиденцију о постигнућима и напредовању ученика; прати ефекте свог рада; помаже ученику да развије своје мишљење; припрема материјале за часове и пригодне садржаје из разних извора, приближава ученицима нове садржаје на занимљив и разумљив начин;
ХЕМИЈСКА ЛАБОРАТОРИЈА	2			
АТОМИ И ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТИ	5			
МОЛЕКУЛИ ЕЛЕМЕНАТА И ЈЕДИЊЕЊА, ЈОНИ И ЈОНСКА ЈЕДИЊЕЊА	5			
ХОМОГЕНЕ И ХЕТЕРОГЕНЕ СМЕСЕ	6			
ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ И ХЕМИЈСКЕ ЈЕДНАЧИНЕ	6			
ИЗРАЧУНАВАЊА У ХЕМИЈИ	5			
ВОДОНИК И КИСЕОНИК, И ЊИХОВА ЈЕДИЊЕЊА; СОЛИ	5			

*број часова допунске наставе је подложен променама у зависности од савлађивања градива и потреба ученика

Разред VIII

Фонд часова: 34

Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
МЕТАЛИ, ОКСИДИ, ХИДРОКСИДИ	5	Фронтални, групни, индивидуални; рад у пару -----	Активно слуша и бележи; примењује стечена знања; описује појаве и	Припрема, реализује и анализира наставни процес; дефинише активности и садржаје; прати ток рада
НЕМЕТАЛИ, ОКСИДИ И КИСЕЛИНЕ	5			

СОЛИ	8	Монолошка ; дијалошка; текст-метода;	процесе; активно разговара;	ученика и подржава их у раду;
ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА И ЊИХОВА ОПШТА СВОЈСТВА	1	илустративно – демонстративна;	учествује у обнављању градива и мисаоно се ангажује; дефинише нове појмове;	анализира и процењује рад ученика; унапређује наставу и наставну праксу; креира и реализује час у циљу постизања квалитетне наставе; омогућује примену стечених вештина;
УГЉОВОДОНИЦИ	8	индуктивна; дедуктивна;	повезује претходно стечена знања са новим знањима;	мотивише ученике , подржава и развија њихова интересовања;
ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА СА КИСЕОНИКОМ	5	хеуристичка; метода запажања;	саопштава и преноси своја запажања;	помаже ученику да прецизира своје исказе; води евиденцију о постигнућима и напредовању ученика; прати ефекте свог рада; помаже ученику да развије своје мишљење;
БИОЛОШКИ ВАЖНА ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА	2	интерактивна; аудио-визуелна	сарађује са својим вршњацима; уважава туђе мишљење; процењује свој рад и рад својих вршњака; развија логичко мишљење;	припрема материјале за часове и пригодне садржаје из разних извора, приближава ученицима нове садржаје на занимљив и разумљив начин;
ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ЗЕЛЕНА ХЕМИЈА	2	Уџбеник, табла, рачунар, аудио и видео-записи из различитих извора, друштвене мреже, свеске, панони		

*број часова допунске наставе је подложен променама у зависности од савлађивања градива и потреба ученика

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: За ученике који теже прате програм организује се допунска настава. Допунском наставом су обухваћени они ученици који из одређених разлога заостају у савладавању наставног градива. Раде задатке који су усклађени према њиховим могућностима и прате план који одговара основном нивоу знања у одређеном разреду. Допунски рад претпоставља специфичне облике у савладавању одређених програмских садржаја (наставни листићи, предавања са очигледнијим примерима, посебни групни и индивидуални задаци).

У нашој школи се за ученике којима је потребна додатна подршка због тешкоћа у приступању, укључивању и учествовању у образовању и васпитању планирају и спроводе посебне мере и планови за отклањање физичких, комуникацијских и социјалних препрека (мере индивидуализације), подршке ученицима, односно ради се индивидуални образовни план. Посвећује се више пажње сарадњи са родитељима пошто је потребна додатна мотивација јер и сами родитељи који долазе из маргинализованих група нису довољно савесни по питању редовности похађања наставе и потреби да се континуирано усвајају наставни садржаји.

Начин провере остварености постигнућа/циљева: Усмено и писмено праћење, оцењивање контролних провера, којим се проверава основни степен савладаности градива.

7. Француски језик

Циљеви садржаја програма: Да се ученицима који тешко усвајају наставне садржаје олакша рад, помогне у савладавању градива да би и они могли да се усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособе за основну писмену и усмену комуникацију и стекну позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Разред V				
Фонд часова: 32				
Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
SALUT! - ЗДРАВО!	7	Фронтални, групни, индивидуални; рад у Вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.). Индивидуални рад са учеником, стална интеракција у циљу добијања повратне информације о напретку Мануелне активности (израда паноа, презентација, зидних новина, постера и сл.). Интерактивни приступ, Аудио-визуелне методе, Илустративне, Демонстративне, Рад са текстом, Уџбеник, Табла, Рачунар Цд, Двд, Аудио и видео записи из различитих извора, Друштвене мреже, Свеске, Панои, Плакати	Слушање и реаговање на инструкције наставника, или на аудио запис (пише, црта, повезује, боји, отвара или затвара свеску и уџбеник по потреби) ради панос, упоређује, решава проблем ситуације, ради говорне и писане вежбе и контролне и писмене задатке, препричава неки догађај, описује некога или нешто, Изражава свој суд и мишљење о некој појави или теми Вежба читање ...	Помаже увек ученику у решавању проблем ситуација и прилагођава тежину задатака индивидуалним могућностима ученика пружајући додатну подршку у раду. Припрема материјале за вежбу прилагођене потребама сваког ученика, водећи рачуна о индивидуалним карактеристикама и грешкама које треба исправити у конкретном случају.
LA FÊTE - ЗАБАВА	7			
DOUBLE-CLICK	8			
LE MONDE DES ADOS - СВЕТ ТИНЕЉЦЕРА	8			
LE PREMIER DEVOIR ÉCRIT EN FRANÇAIS ПРВИ ПИСМЕНИ ЗАДАТАК	2			

*број часова допунске наставе је подложен променама у зависности од савлађивања градива и потреба ученика

Разред VI				
Фонд часова: 30				
Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
TU ORGANISES UN SEJOUR DE VACANCES EN FRANCE	6	Фронтални, групни, индивидуални; рад у Вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.). Индивидуални рад са учеником, стална интеракција у циљу добијања повратне информације о напретку Мануелне активности (израда панона, презентација, зидних новина, постера и сл.). Интерактивни приступ, Аудио-визуелне методе, Илустративне, Демонстративне, Рад са текстом, Уџбеник, Табла, Рачунар Цд, Двд, Аудио и видео записи из различитих извора, Друштвене мреже, Свеске, Панои, Плакати	Слушање и реаговање на инструкције наставника, или на аудио запис (пише, црта, повезује, боји, отвара или затвара свеску и уџбеник по потреби) ради паное, упоређује, решава проблем ситуације, ради говорне и писане вежбе и контролне и писмене задатке, препричава неки догађај, описује некога или нешто, Изражава свој суд и мишљење о некој појави или теми Вежба читање ...	Помаже увек ученику у решавању проблем ситуација и прилагођава тежину задатака индивидуалним могућностима ученика пружајући додатну подршку у раду. Припрема материјале за вежбу прилагођене потребама сваког ученика, водећи рачуна о индивидуалним карактеристикама и грешкама које треба исправити у конкретном случају.
TU INSTALLES UNE FAMILLE FRANÇAISE DANS TA VILLE	6			
TU CRÉES UNE ASSOCIATION DE PROTECTION DE L'ENVIRONNEMENT	6			
TU CRÉES UN PROJET DE JOURNAL POUR TA CLASSE	6			
ПРОЈЕКТНА НАСТАВА	6			

*број часова допунске наставе је подложен променама у зависности од савлађивања градива и потреба ученика

Разред VII				
Фонд часова: 36				
Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
LE CLUB DE L'AMITIE	6	Фронтални, групни, индивидуални; рад у Вежбе	Слушање и реаговање на инструкције	Помаже увек ученику у решавању

LE CLUB DE LA SOLIDARITÉ	6	слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.). Индивидуални рад са учеником, стална интеракција у циљу добијања повратне информације о напретку Мануелне активности (израда паноа, презентација, зидних новина, постера и сл.). Интерактивни приступ, Аудио-визуелне методе, Илустративне, Демонстративне, Рад са текстом, Уџбеник, Табла, Рачунар ЦД, ДВД, Аудио и видео записи из различитих извора, Друштвене мреже, Свеске, Панои, Плакати	наставника, или на аудио запис (пише, црта, повезује, боји, отвара или затвара свеску и уџбеник по потреби) ради паное, упоређује, решава проблем ситуације, ради говорне и писане вежбе и контролне и писмене задатке, препричава неки догађај, описује некога или нешто, Изражава свој суд и мишљење о некој појави или теми Вежба читање ...	проблем ситуација и прилагођава тежину задатака индивидуалним могућностима ученика пружајући додатну подршку у раду. Припрема материјале за вежбу прилагођене потребама сваког ученика, водећи рачуна о индивидуалним карактеристикама и грешкама које треба исправити у конкретном случају.
LE CLUB DES ÉCOLOS	6			
LE CLUB DES INVENTEURS	6			
LE CLUB DES POÈTES	6			
LE CLUB DES AVENTURIERS	6			

*број часова допунске наставе је подложен променама у зависности од савлађивања градива и потреба ученика

Разред VIII				
Фонд часова: 30				
Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности:	
			Активност ученика	Активност наставника
LE CLUB DU LYCÉE (ШКОЛА, ШКОЛСКИ ЖИВОТ, ШКОЛСКИ СИСТЕМ, ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ)	6	Фронтални, групни, индивидуални; рад у Вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.). Индивидуални рад са	Слушање и реаговање на инструкције наставника, или на аудио запис (пише, црта, повезује, боји, отвара или затвара свеску и уџбеник по потреби)	Помаже увек ученику у решавању проблем ситуација и прилагођава тежину задатака индивидуалним могућностима ученика пружајући
LE CLUB DE LA TECHNOLOGIE (МЕДИЈИ, МАСМЕДИЈИ, ИНТЕРНЕТ И ДРУШТВЕНЕ МРЕЖЕ)	6			

LE CLUB DE LA BIODIVERSITE (ЖИВИ СВЕТ- ПРИРОДА, ЛЉУБИМЦИ, ОЧУВАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ЕКОЛОШКА СВЕСТИ)	6	учеником , стална интеракција у циљу добијања повратне информације о напретку Мануелне активности (израда панора, презентација, зидних новина, постера и сл.). Интерактивни приступ, Аудио-визуелне методе, Илустративне, Демонстративне, Рад са текстом, Уџбеник, Табла, Рачунар Цд, Двд, Аудио и видео записи из различитих извора, Друштвене мреже, Свеске, Панони, Плакати	ради паносе, упоређује, решава проблем ситуације, ради говорне и писане вежбе и контролне и писмене задатке, препричава неки догађај, описује некога или нешто, Изражава свој суд и мишљење о некој појави или теми Вежба читање ...	додатну подршку у раду. Припрема материјале за вежбу прилагођене потребама сваког ученика, водећи рачуна о индивидуалним карактеристикама и грешкама које треба исправити у конкретном случају.
LE CLUB DES PROFESSIONNELS (ПРОФЕСИОНАЛНИ ЖИВОТ, ИЗАБРАНА – БУДУЋА СТРУКА, ПЛАНОВИ ВЕЗАНИ ЗА БУДУЋЕ ЗАНИМАЊЕ.)	6			
LE CLUB DES LOISIRS (СЛОБОДНО ВРЕМЕ- СПОРТ, ЗАБАВА, РАЗОНОДА, ХОБИЈИ)	6			

*број часова допунске наставе је подложен променама у зависности од савлађивања градива и потреба ученика

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: У нашој школи се за ученике којима је потребна додатна подршка због тешкоћа у приступању, укључивању и учествовању у образовању и васпитању планирају и спроводе посебне мере и планови за отклањање физичких, комуникацијских и социјалних препрека (мере индивидуализације), подршке ученицима, односно ради се индивидуални образовни план. Посвећује се више пажње сарадњи са родитељима пошто је потребна додатна мотивација јер и сами родитељи који долазе из маргинализованих група нису довољно савесни по питању редовности похађања наставе и потреби да се континуирано усвајају наставни садржаји.

Зато се предузимају и следеће мере као подршка ученицима који теже усвајају наставне садржаје:

- Прилагођавање плана и програма индивидуалним могућностима ученика;
- Држање часова допунске наставе ученицима који прате план и програм, али с обзиром на индивидуалне могућности, не могу да усвоје знање на редовним часовима;
- Провера знања (систематизација) реализује се на основу нивоа постигнућа ученика (различити нивои контролних задатака);
- Дати предност писменој или усменој провери (у зависности од индивидуалних могућности ученика).

Начин провере остварености постигнућа/циљева: Посматрање и праћење, усмена провера играњем улога у паровима, симулације у паровима, домаћи задаци и задаци у радној свесци, тестови, ангажованост на часу; оцењивање језичких вештина, усвојености лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, примена социо-лингвистичких норми. Прегледање писаног рада и анализа и исправка учених грешака. Формативно и сумативно оцењивање.

Наставник је у сталној комуникацији са учеником; наставник прати израду домаћих задатака, учешће ученика на часовима и сарадњу са осталим ученицима у раду или у групи. Наставник прати рад ученика на пројектима и самостални рад на платформи и предузима следеће мере за побољшање успеха:

1. усмено праћење и оцењивање;
2. писано праћење и оцењивање (контролни задаци, контролне вежбе, тестови прилагођени индивидуалним могућностима ученика)
3. редовно похваљује напредовање ученика и води писмену евиденцију о постигнућима ученика – педагошке свеске

VII. Програм културних активности школе

КЈД - културна и јавна делатност школе

Културне активности школе остварују се на основу програма културних активности који је саставни део Школскг програма .

Циљеви и задаци садржаја програма:

- Развијање културне и јавне делатности школе, приказивање рада школе у средини у којој се школа налази и шире, међупредметна корелација, сарадња са локалном заједницом, црквом
- организовање приредби, разне манифестације, праћење актуелних дешавања, посете позоришту, библиотеци, концертима, праћење актуелних дешавања
- приказивање рада школе у средини у којој се школа налази и шире, организација прослава мале матуре у 4.р. и матуре за 8.р , као и свечани дочек првака, организовање приредби, уз сарадњу са јачким парламентом
- сарадња са Музичком омладином Пожаревца, посете позоришту, концертима организација трибина, презентација

Садржај програма/ теме	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности	
		Активност ученика	Активност наставника
Прослава Дана школе	редовно сазивање састанака и присуство свих чланова приредбе, трибине, дружења са песником, придржавање годишњег плана и програма рада, редовне анализе успеха на јавним наступима, решавање актуелних проблема	Учешће у припремању и презентацији школе на приредби	присуство састанцима КЈД, припремање и презентација школе на приредбама
Почетак и крај школске године и завршетак основно- школског образовања и васпитања	редовно сазивање састанака и присуство свих чланова, придржавање годишњег плана и програма рада, решавање актуелних проблема	Учешће у припремању прослава за пријем првака, и завршетак у 4 и 8. разреду	помоћ у припреми пријема првака и прослава у 4 и 8 разреду
Прославе школских и државних празника, у школи и ван ње	редовно сазивање састанака и присуство свих чланова	Учешће у обележавању школских и државних празника	организација прослава државних и школских празника
Посете народном позоришту Београд и осталим установама културе кроз сарадњу са Музичком омладином Пожареваца која обухвата посете концертима у установама културе у Београду и Српском народном позоришту Нови Сад, музичкој школи Пожаревац,	редовно сазивање састанака и присуство свих чланова, придржавање годишњег плана и програма рада, решавање актуелних проблема Организација музичких радионица, часова професио-налне оријентације, уз сагласност родитеља, добровољно. Сву одговорност сноси организатор Музичка омладина Пожаревац. Могу се у сарадњу са МОП-ом, укључити и нижи разреди уколико учитељи и родитељи то желе .(предходно се сложи Савет родитеља и школски одбор). План и програм рада Музичке омладине заведен је у школи и у складу са њим ће КЈД сарађивати.	Писање есеја, репортажа ,саства о одгледаној представи	помоћ Муз. омладини у организацији одласка на концерте
Обележавање манifestације Дани Дунава	редовно сазивање састанака и присуство свих чланова трибине, придржавање годишњег плана и програма рада	Учешће у обележавању мани фестације Дани Дунава	припремање и презентација школе
Обележавање Дечије недеље -пријем првака у Дечји савез	редовно сазивање састанака и присуство свих чланова приредбе, придржавање годишњег плана и програма рада	Учешће у обележавању дечје недеље	припремање и презентација школе на приредбама
Прослава Нове године	редовно сазивање састанака и присуство свих чланова, приредбе, придржавање годишњег плана и програма рада, решавање актуелних проблема	Учешће у организовању Новогодишње прославе	припремање и презентација школе на приредбама, помоћ јач ком парламенту
Обележавање Дана планете Земље, Дан екологије, У сусрет пролећу		Учешће у обележавању Дана планете Земље и екологије, као и приредбе поводом доласка пролећа	

Ја имам таленат (покажи шта знаш)	редовно сазивање састанака и присуство свих чланова приредбе, трибине, дружења са песником, придржавање годишњег плана и програма рада, редовне анализе успеха на јавним наступима, решавање актуелних проблема	Учешће у организацији приредбе и помоћ Ћачком парламенту	припремање и презентација школе на приредбама, помоћ Ћачком парламенту
Приредбе, представе, изложбе		Учешће у припремању Приредби, Представа изложби	припремање и презентација школе
Заједничке активности школе и јединице локалне самоуправе	редовно сазивање састанака и присуство свих чланова приредбе, трибине, дружења са песником, придржавање годишњег плана и програма рада, редовне анализе успеха на јавним наступима, решавање актуелних проблема	Учешће у припремању	припремање и презентација школе на приредбама,
"Костолачка жишка"	редовно сазивање састанака и присуство свих чланова приредбе, трибине, дружења са песником, придржавање годишњег плана и програма рада, редовне анализе успеха на јавним наступима, решавање актуелних проблема	Учешће у припремању	припремање и презентација школе на приредбама,
Обележавање осталих датума		Учешће у припремању	припремање и презентација школе на приредбама

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Секцијама и тимовима су обухваћени и ученици из социјално нестимулативних средина, који се укључују у приредбе, јавне наступе, трибине, изложбе, радионице

Начин провере остварености постигнућа/циљева: Јавни наступи кроз различите активности, анализе истих, редовни састанци на којима се решавају текући проблеми

Напомена: Уз сарадњу са локалном заједницом, могуће је учешће и на неким другим манифестацијама, хуманитарним концертима и осталим дешавањима у граду.

VIII. Програм школског спорта и спортско-рекреативних активности

Циљеви и задаци програма: Ради развоја и практиковања здравог начина живота, развоја свести о важности сопственог здравља и безбедности, о потреби неговања и развоја физичких способности, као и превенције насиља, наркоманије, малолетничке делинквенције, школа у оквиру школског програма, реализује и програм школског спорта, којим су обухваћени сви ученици.

Садржај програма/ теме	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности	
		Активност ученика	Активност наставника
Између две ватре, мали фудбал	Турнир	Учесници турнира, навијачи	Наставници физичког васп и од. старешине-учитељи
Рукомет, фудбал, кошарка, одбојка, атлетика...	Такмичење		
Трка "За срећније детињство"/ јесењи крос РТС-а	Такмичење	Ученици свих разреда	Стручно веће за физичко васпитање
Школско такмичење у мини рукомету За ученике 5.и6.разреда	Такмичење	Учесници турнира, навијачи	Стручно веће за физичко васпитање
Школски турнир у малом фудбалу за ученике од 5.до 8.разреда	Турнир		Стручно веће за физичко васпитање
Турнир: између две ватре од 1.до 4.разреда;	Турнир	Учесници турнира, навијачи	Наставници физичког васп и учитељи
Недеља школског спорта	Такмичење и манифестације спортског карактера		Наставници физичког васп и учитељи

Школа ће у оквиру програма школског спорта, заједно са јединицом локалне самоуправе, организовати недељу школског спорта најмање једном у току године. Недеља школског спорта обухватиће такмичења свих ученика у спортским дисциплинама прилагођеним узрасту и могућностима ученика.

План спортских секција саставни је део Школског програма рада. На основу испитивања потреба ученика у овој области у школи ће бити организоване следеће спортске дисциплине: одбојка, кошарка, рукомет и фудбал.

У оквиру планираног фонда наставних дана за СВЕ ученике реализоваће се:

- школска спортска такмичење
- јесењи крос
- пролећни крос

IX. Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања, програм спречавања дискриминације и програми превенције других облика ризичног понашања

Циљеви програма: Програм заштите ученика од насиља има као општи циљ да наша школа буде безбедно и подстицајно место чиме се остварује право сваког детета да буде заштићено од свих облика насиља. Ово се постиже применом мера превенције, ради стварања безбедне средине, и мера интервенције у ситуацијама када се јавља насиље, злостављање и занемаривање ученика. Програмом заштите ученика од насиља злостављања и занемаривања су дефинисане превентивне активности, као и кораци и процедуре у поступању у заштити ученика од насиља. Тим за безбедност је дефинисано шта се сматра насиљем, као и које све врсте и облике обухвата.

Задачи програма:

- Стварање и неговање климе, прихватања толеранције и уважавања;
- Дефинисање поступака и процедура и реаговања у ситуацијама насиља;
- Информисање свих укључених у рад школе о процедурама и поступцима;
- Успостављање система ефикасне заштите;
- информисање колектива и ученика о проблемима и случајевима вршњачког насиља;
- комуникација са надлежним службама;

Насиље се дефинише као сваки облик једанпут учињеног или поновљеног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавања здравља, развоја и достојанства ученика.

Када се јавља насиље, злостављање и програм заштите ученика од насиља, злостављања и занемаривања има као општи циљ да наша школа буде безбедно, радно и здраво окружење у коме су сви ученици и запослени заштићени од насиља, злостављања и занемаривања. Наша школа примењује све превентивне активности које се односе на безбедност и поштовање права сваког ученика. Наша школе је безбедна средина за све у којој се примењују све Међународне конвенције, уговори о људским правима и правима деце;

Наша школа је подстицајно место чиме се остварује право сваког детета да буде заштићено од свих облика насиља. Ово се постиже применом мера превенције, ради стварања безбедне средине, и мера интервенције у ситуацијама занемаривање ученика.

Специфични циљеви програма у превенцији су следећи:

1. Подстицање и развијање климе прихватања, толеранције и међусобног уважавања.
2. Идентификација безбедносних ризика у школи увидом у документацију, непосредно окружење евидентирањем критичних места у школи, анкетањем ученика, наставника и родитеља.
3. Повећање осетљивости свих који су укључени у живот и рад школе, на препознавање насиља и злостављања.
4. унапређење способности свих учесника у школском животу – наставног и ваннаставног особља, ученика, родитеља, локалне заједнице – за уочавање, препознавање и решавање проблема насиља.
5. Оспособљавање свих запослених и родитеља за рано препознавање знакова у понашању деце који указују на потенцијално насилно понашање.
6. Пружање помоћи ученицима у савладавању личних проблема и проблема у учењу.
7. Изграђивање и примена норми понашања, информисање о правилима и кућном реду.
8. Дефинисање процедура и поступака реаговања на насиље и информисање свих учесника у школском животу о томе.
9. Омогућавање свим ученицима који имају сазнања о могућем насилном акту да без излагања опасности врше пријављивање насиља.
10. Спровођење психо-социјалног програма превенције кроз обуку за ненасилну комуникацију, самоконтролу реаговања и понашања, превазилажење стреса, учење социјалних вештина.
11. Сарадња са родитељима путем Савета, родитељских састанака, индивидуалних и групних разговора.
12. Сарадња са службама ван школе које посредно и непосредно могу помоћи на превазилажењу проблема насиља у школи.

Насиље обухвата све облике физичког, емоционалног, социјалног и електронског злостављања, сексуалну злоупотребу, трговину људима, као и комерцијалну или другу експлоатацију, што доводи до стварног или потенцијалног нарушавања дететовог здравља, његовог преживљавања, развоја или достојанства у оквиру односа који укључује одговорност, поверење или моћ. Школа, као место где деца организовано заједно проводе највише времена у току дана, треба да преузме примарну улогу у превенцији и заштити деце од насиља. Најбољи резултати се могу постићи ако се у школи негује атмосфера уважавања, разумевања и толеранције. Школе треба да креирају климу у којој се:

- не толерише насиље
- не ћути у вези са насиљем
- развија одговорност свих као одговор на насиље злостављање и занемаривање
- сви који имају сазнање о насиљу обавезују на поступање

Права детета и ученика остварују се у складу са Уставом Републике Србије, ратификованим међународним уговорима, Законом о основама система образовања и васпитања и другим прописима којима се регулишу права детета. Правилником о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање („Сл. Гласник РС“, бр.46/2019 и 104/2020) прописују се садржаји и начини спровођења превентивних и интервентних активности, услови и начини за процену ризика, начини заштите од насиља, злостављања и занемаривања, праћење ефеката предузетих мера и активности. У примени Правилника о протоколу, установа је дужна да обезбеди услове за сигурно и подстицајно одрастање и развој детета и ученика, заштиту од свих облика насиља и социјалну реинтеграцију детета и ученика које је извршило, односно било изложено насиљу, злостављању или занемаривању. Општи циљ посебног Протокола за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања у образовно- васпитном систему (Република Србија, Министарство просвете, 2007.) је унапређивање квалитета живота деце, ученика применом:

- мера превенције, за стварање безбедне средине за живот и рад ученика
- мера интервенције, у ситуацијама када се јавља насиље, злостављање и занемаривање у установама.

Превенција насиља, злостављања и занемаривања планира се развојним планом и саставни је део годишњег плана рада. Установа програмом заштите од насиља, злостављања и занемаривања одређује мере и активности које обезбеђују развијање и неговање позитивне атмосфере и безбедно окружење.

Да би се кораци који су предвиђени процедуром заштите деце од насиља доследно примењивали, свака васпитно- образовна установа је дужна да формира Унутрашњу меру заштите, односно Тим за заштиту деце од насиља, занемаривања и злостављања. Главна улога чланова Тима јесте да буду први корак у спречавању насилног понашања и пруже главну подршку деци која се на било који начин нађу у улози жртве, која доживе неки вид насиља или злостављања. У циљу што ефикаснијег пружања подршке чланови овог тима, поред међусобне координације сарађују са запосленима у установи, родитељима, ученицима, обраћају се релевантним установама, планирају, организују и управљају свим активностима који се тичу насиља. Један од првих задатака чланова тима за заштиту деце од насиља и занемаривања јесте да благовремено планира мере које ће током године спроводити у циљу превенције ове појаве. Оно што је најбитније, јесте да према Правилнику о протоколу поступања у установи у случају насиља, злостављања и занемаривања, Тим чини све оне мере и активности којима се у установи ствара сигурно и подстицајно окружење, негује атмосфера сарадње, уважавања и конструктивне комуникације.

У циљу превенције и заштите од вршњачког насиља, али и у борби против насиља према свим запосленима у установама образовања, направљена је Национална платформа „**ЧУВАМ ТЕ**“ ,под покровитељством Владе Републике Србије, а намењена је деци, ученицима, родитељима, просветним радницима. Платформа садржи информативни материјал, обуке за ученике, родитеље, запослене, као и сегменте који се односе на информисање и едукацију.

Исходи и критеријуми успеха, односно начин евалуације :

- Ученици су оспособљени за конструктивно решавање сукоба;
- Ученици су свесни различитости међу особама, толерантни су и знају колико је важан компромис;
- Познају све врсте насиља, порока и њихове последице;
- Информисани су о особама и институцијама које им могу помоћи;
- Анкетирање
- Трибине од стране ученика
- Увид у записнике Тима за безбедност као и дисциплинске листе одељ. старешина

Напомена: Планиран број састанака у школској години је 10. Тим за безбедност организује једном месечно редовне састанке и по потреби ванредне састанке, уколико се деси насилни догађај.

**Рад на превенцији других облика ризичног понашања
малолетничке деликвенције**

Циљеви и задаци: општи циљ је да наша школа буде безбедно и подстицајно место чиме се остварује право сваког детета да буде заштићено од свих облика насиља. Ово се постиже применом мера превенције, ради стварања безбедне средине, и мера интервенције у ситуацијама када се јавља насиље, злостављање и занемаривање ученика.

Циљеви превенције су:

- подстицање и развијање климе прихватања, толеранције и међусобног уважавања
- идентификација безбедносних ризика у школи увидом у документацију, непосредно окружење евидентирањем критичних места у школи, анкетирањем ученика, наставника и родитеља
- повећање осетљивости свих који су укључени у живот и рад школе, на препознавање насиља и злостављања
- унапређење способности свих учесника у школском животу – наставног и ваннаставног особља, ученика, родитеља, лок.заједнице – за уочавање, препознавање и решавање проблема насиља
- оспособљавање свих запослених и родитеља за рано препознавање знакова у понашању деце који указују на потенцијално насилно понашање

**Годишњи план и програм рада превенције других облика ризичног понашања
/малолетничке деликвенције:**

Активности	Носиоци активности	Време реализације
Успостављање сарадње са МУП Пожаревац-укључивање у спољашњу заштитну мрежа	директор педагог	током године
Успостављање сарадње са Одсеком за малолетничку деликвенцију	директор педагог, психолог	током године
Превентивне активности на нивоу одељењске заједнице /разговори, радионице, предавања на теме: алкохол, дуван, дрога/, организовање спортских и слободних активности у школи	педагог, психолог, разредне старешине представници Муп-а	4 и 5. разред 6. и 7. разред 8. Разред
Идентификација ученика са проблемима у понашању	директор, педагог инспектори и едуковане особе из МУПа	током године по посебном распореду
Пријављивање облика ризичног понашања родитељима/стартељима	одељењски старешина педагог, психолог, директор	током године
Разговор са учеником и његовим родитељем/старатељем	одељењски старешина педагог, психолог, директор	по потреби
Повезивање са другим установама и институцијама МУП, Центар за социјални рад...	одељењски старешина педагог, директор	по ученом ризичном понашању
Израда индивидуалног плана заштите за ученика са ризичним понашањем и његово спровођење ...	директор педагог	након разговора са родитељем/стартељем
Појачани васпитни рад са учеником ризичног понашања- укључивање у едукативне програме .	Одељ..старешина, педагог психолог, тим за заштиту, директор, родитељи ученика	након разговора са родитељем/стартељем
Укључивање ученика са ученим ризичним понашањем у спортске или друге активности у оквиру школе .	Одељ. старешина, педагог, психолог директор, родитељ, други сарадници ван школе	након ученог ризичног понашања
Сарадња са установама које се баве преступничким понашањем /Центар, Одсек за превенцију наркоманије	Одељ.старешина, наставник физичке културе педагог, директор, родитељ	у току рада са учеником
Праћење ефеката појачаног васпитног рада и вредновање плана заштите	Тим за заштиту од насиља	током примене индивидуал. плана заштите
Вођење педагошке документације о ученику ризичног понашања	педагог, психолог, одељ. старешина	током примене индивидуалног плана заштите
Евалуација рада током године (Извештавање о броју уочених случајева, мерама заштите и њиховим ефектима)	тим за заштиту педагог, одељењске старешине	полугодиште, крај године

Х. Програм ваннаставних активности ученика

1. Литерарна секција

Разред: V, VI, VII, VIII

Фонд часова: 34

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику: бр.88-17,27-18 - др.закон и 10-19.

Циљеви садржаја програма: Литерарна секција има за циљ подстицање ученика на креативани стваралачки рад, као и развијање интересовања за интелектуално размишљање, посматрање истраживање у појединим областима. Ученици се подстичу на креативно размишљање, креативно писање и читање.

Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма облици извођења методе, средства..	Носиоци активности	
			Активност ученика	Активност наставника
1.Организовање секције: доношење плана и програма рада 2.Посета библиотеци: упознавање са њеним радом 3.Вежбе у посматрању, уочавању и одабирању мотива за литерарно стваралаштво 4.Стваралачки књижевни покушај: читање самосталних поетских и прозних радова	4	МЕТОДЕ РАДА Монолошка ; дијалогска; текст-метода; илустративно – демонстративна; индуктивна; дедуктивна; хеуристичка; метода запажања; интерактивна; аудио-визуелна	Активно слуша и бележи; примењује стечена знања; описује појаве и процесе; активно разговара; учествује у обнављању градива и мисаоно се ангажује; дефинише нове појмове; саопштава и преноси своја запажања; сарађује са својим вршњацима; уважава туђе мишљење; процењује	Припрема, реализује и анализира наставни процес; дефинише активности и садржаје; прати ток рада ученика и подржава их у раду; анализира и процењује рад ученика; унапређује наставу и наставну праксу; креира и реализује час у циљу постизања квалитетне наставе; омогућује примену стечених вештина; мотивише ученике , подржава и развија њихова интересовања;
5.Осврт на листове и часописе (читање изабраних текстова) 6.Литерарно дружење поводом школске свечаности Дана школе: читање награђених радова 7.Анализа примера различите обраде једног мотива: мотив јесени, мотив облака, мотив вечери 8.Говор и његова стилска функција; анализа прикупљеног говорног материјала 9.Истраживање народног језичког блага	5	ОБЛИЦИ РАДА Фронтални, групни, индивидуални; рад у пару СРЕДСТВА РАДА Уџбеник, табла, рачунар, аудио и видео-записи из различитих извора,		
10.Сређивање грађе која је прикупљена				

11. Читање, анализа и избор радова за слање редакцијама и часописима 12. Анализа и избор радова за зборник „Сто младих талената Браничевског округа“ 13. Истраживање језичког блага – карактеристике локалног говора	4	друштвене мреже, свеске, панони	свој рад и рад својих вршњака; развија логичко мишљење; решава проблемске задатке; креира, истражује, објашњава, дискутује	помаже ученику да прецизира своје исказе; води евиденцију о постигнућима и напредовању ученика; прати ефекте свог рада; помаже ученику да развије своје мишљење; припрема материјале за часове и пригодне садржаје из разних извора, приближава ученицима нове садржаје на занимљив и разумљив начин;
14. Истраживање језичког блага – сређивање грађе 15. Истраживање језичког блага – анализа података о уоченим особинама локалног говора 16. Стваралачки књижевни покушај: шаљиве песме, анегдоте, афоризми 17. Тема заснована на објективном сведочењу, на приказивању догађаја и појава	4			
18. Тематика објективног сведочења заснована на приказивању људи и њихових поступака 19. Књижевно дружење посвећено читању радова о Светом Сави 20. Тема која се односи на друштвени живот и егзистенцијалне проблеме 21. Тема која се односи на народну прошлост, културне вредности 22. Стваралачки покушај: читање и анализа филмских приказа	5			
23. Читање ученичких радова, њихова анализа и избор за слање редакцијама листова и часописа 24. Описивање бића (људи, животиња) – реалистички опис 25. Тема заснована на опису годишњих доба и предела 26. Тема заснована на описивању душевних стања и расположења 27. Читање ученичких радова; анализа и избор за слање редакцијама листова и часописа	5			
28. Сачињавање репортаже, извештаја, цртице, чланка, интервјуа 29. Опис ентеријера и екстеријера 30. Тема заснована на догађају са трагичним елементима 31. Стваралачки покушај са тематиком о раду, пролећу	4			

32.Како се пише писмо, писмо драгој особи	3			
33.Путопис – утисци са путовања				
34.Писање дневника				

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Прате се талентовани ученици и усмеравају на рад у секцијама које постоје у школи, а то су: литерарна, новинарска, рецитаторска и драмска секција.

Начин провере остварености постигнућа/циљева: Евиденција посећености, записници, извештаји, сертификати, ученички радови, ученички панони, дипломе, фотографије, видео-записи.

2. Новинарска секција

Разред: V, VI, VII, VIII

Фонд часова: 36

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику: **бр.88-17, 27-18 - др.закон и 10-19, 18/2018 и 5/2019.**

Циљеви садржаја програма: Новинарска секција има за циљ подстицање ученика на креативни стваралачки рад, као и развијање интересовања за интелектуално размишљање, посматрање, истраживање, извештавање о актуелним догађајима, одабир релевантних података и критичко размишљање. Ученици се подстичу на креативно размишљање, креативно писање и читање.

Садржај програма/ теме	Бр часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности	
			Активност ученика	Активност наставника
Формирање секције; Организација рада редакције радио-емисије „Плави чуперак“и подела задужења у оквиру редакције; Организација рада редакције школског листа „Бачко перо“ у електронском облику и подела задужења у оквиру редакције;Припрема радио-емисије; Осмишљавање концепције листа – представљање једног листа из претходних година; Реализација радио-емисије „Плави чуперак“ Сарадња са Тимом за школски сајт и Летопис; Представљање школског сајта;Сарадња са локалним новинама и Школским спортом Србије;	36	МЕТОДЕ РАДА Монолошка ; дијалошка; текст-метода; илустративно – демонстративна; индуктивна; дедуктивна; хеуристичка; метода запажања; интерактивна; аудио-визуелна	Активно слуша и бележи; примењује стечена знања; описује појаве и процесе; активно разговара;	Припрема, реализује и анализира наставни процес; дефинише активности и садржаје; прати ток рада ученика и подржава их у раду; анализира

Врсте новинарског изражавања; Ажурирање школског сајта; Вест; Припрема радио-емисије; Анализа прилога за „Бачку реч“ и сајт; Реализација радио-емисије „Плави чуперак“; Извештај; Припрема школског листа; Објављивање „Бачког пера“; Ажурирање школског сајта; Анализа објављеног „Бачког пера“; Припрема радио-емисије; Креативно писање у оквиру новинарске секције; Реализација радио-емисије „Плави чуперак“ Припрема материјала за школски лист; На новинарском задатку; Ажурирање сајта; Сарадња са информатичком секцијом; Припрема радио-емисије; Снимање видео и аудио материјала; Снимање видео и аудио материјала- практична вежба; Реализација радио-емисије „Плави чуперак“ Припрема материјала за школски лист; Ажурирање сајта; и припрема радио-емисије; Објављивање „Бачког пера“ Реализација радио-емисије „Плави чуперак“ и анализа објављеног „Бачког пера“. Извештај о раду новинарске секције у првом полугодишту; Припрема радио-емисије; Интервју; Ажурирање сајта; Реализација радио-емисије „Плави чуперак“ Интервју са гостом новинарске секције- практична вежба; Представљање једног забавног или научног часописа; Ажурирање сајта; Припрема материјала за школски лист; Замишљени интервју; Припрема радио-емисије; Илустрације у новинарству; Реализација радио-емисије „Плави чуперак“ Објављивање „Бачког пера“ и ажурирање сајта; Посета градској библиотеци; Припрема радио-емисије; Анализа објављеног „Бачког пера“; Реализација радио-емисије „Плави чуперак“ Репортажа; Припрема радио-емисије; Анализа пристиглих репортажа; Ажурирање сајта; Припрема материјала за школски лист; Заједничка посета Радио „Стилу“; Боје у новинарству и маркетинг; Реализација радио-емисије „Плави чуперак“ Објављивање „Бачког пера“ и ажурирање сајта; Припрема радио-емисије; Посета Археолошком налазишту „Виминацијум“, обилазак Цркве светог Ђорђа ради писања репортаже; Извештај о раду новинарске секције на крају школске године; Реализација радио-емисије.	ОБЛИЦИ РАДА Фронтални, групни, индивидуални; рад у пару СРЕДСТВА РАДА Уџбеник, табла, рачунар, аудио и видео-записи из различитих извора, друштвене мреже, свеске, панои, диктафони, телефони	учествује у обнављању градива и мисаоно се ангажује; дефинише нове појмове; саопштава и преноси своја запажања; сарађује са својим вршњацима; уважава туђе мишљење; процењује свој рад и рад својих вршњака; развија логичко мишљење; решава проблемске задатке; креира, истражује, објашњава, дискутује	и процењује рад ученика; унапређује наставу и наставну праксу; креира и реализује час у циљу постизања квалитетне наставе; омогућује примену стечених вештина; мотивише ученике, подржава и развија њихова интересовања; помаже ученику да прецизира своје исказе; води евиденцију о постигнућима и напредовању ученика; прати ефекте свог рада; помаже ученику да развије своје мишљење; припрема материјале за часове и пригодне садржаје из разних извора, приближава ученицима нове садржаје на занимљив и разумљив начин;

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Прате се талентовани ученици и усмеравају на рад у секцијама које постоје у школи, а то су: литерарна, новинарска, рецитаторска и драмска секција.

Начин провере остварености постигнућа/циљева: Евиденција посећености, записници, извештаји, сертификати, ученички радови, ученички панони, дипломе, фотографије, видео-записи, радио-емисије, новински чланци, аудио и тв прилози за друштвене мреже и Школски спорт Србије.

3. Драмска секција

Разред: V, VI, VII, VIII

Фонд часова: 34-36

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику: **бр.88-17, 27-18 - др.закон и 10-19.**

Циљеви садржаја програма: Упознавање са основама драмског истраживања, богаћење и развијање маште и креативног начина мишљења, развијање способности за концентрацију и способности за јавне наступе, стицање способности лепог, течног и креативног импровизованог изражавања, стицање искуства и навика за колективни живот и рад, развој опажања, размишљања и слободног изражавања, развијање критичке способности, развијање самоконтроле, досетљивости, подстицање интересовања за истраживање, развијање позитивних људских вредности.

Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности	
			Активност ученика	Активност наставника
1. План рада за текућу школску годину - избор садржаја и текстова 2. Аудиција за избор глумаца за приредбу поводом Дана школе 3. Читачка проба и подела улога 4. Читање по улогама, вежбање дикције, корекције у акценту, висина и боја гласа 5. Вежбе покрета и гестова, кретање на сцени 6. Израда и постављање комплетног декора, проба костима и шминке 7. Генерална проба 8. Премијера у оквиру приредбе поводом Дана школе 9. Читачка проба и подела улога	34-36	МЕТОДЕ РАДА Монолошка ; дијалашка; текст-метода; илустративно – демонстративна; хеуристичка; метода запажања; интерактивна; аудио-визуелна ОБЛИЦИ РАДА Фронтални, групни, индивидуални; рад у пару	Активно слуша и бележи; примењује стечена знања; описује појаве и процесе; активно разговара; дефинише нове појмове; повезује претходно стечена знања са новим знањима;	Припрема, реализује и анализира наставни процес; дефинише активности и садржаје; прати ток рада ученика и подржава их у раду; анализира и процењује рад ученика; креира и реализује час у циљу постизања квалитетне

10. Читање по улогама - анализирање говорних радњи 11. Кретање на сцени, коришћење сценског простора, увежбавање покрета 12. Читање по улогама - корекције у акценту, артикулацији, мимици 13. Кретање на сцени, коришћење сценског простора, увежбавање покрета 14. Уживљавање у драмску ситуацију 15. Увежбавање сценских радњи 16. Израда и постављање сцене, проба костима и шминке 17. Генерална проба и проба пред наступ 18. Премијера- наступ у оквиру приредбе 19. Избор текстова 20. Читачка проба и подела улога 21. Читање по улогама - анализирање говорних радњи 22. Читање по улогама - корекције у акценту, артикулацији, мимици 23. Увежбавање сценских радњи 24. Уживљавање у драмску ситуацију 25. Кретање на сцени, коришћење сценског простора, увежбавање покрета 26. Вежбање акцента и паузе, уочавање драмских момената, врхунца сукоба 27. Распоредна проба- звучни и други ефекти 28. Костими и шминка 29. Генерална проба и проба пред наступ 30. Премијера – извођење представа/скетчева (Дан ђака или нека друга манифестација) 31. Теоретско упознавање драмске уметности 32. Упућивање ученика у самосталан стваралачки рад – писање сценских дела 33. Упоредивање теоретских и практичних знања из области драмске уметности 34. Анализа одиграних представа и глумачких умећа ученика 35. Предлози ученика за наредну школску годину 36. Разматрање извештаја о раду секције		СРЕДСТВА РАДА Текстови, табла, рачунар, аудио и видео-записи из различитих извора, друштвене мреже, различити реквизити, костими, сценографија	саопштава и преноси своја запажања; сарађује са својим вршњацима; уважава туђе мишљење; процењује свој рад и рад својих вршњака; развија креативно мишљење; креира, истражује, објашњава, дискутује	наставе; омогућује примену стечених вештина; мотивише ученике, подржава и развија њихова интересовања; помаже ученику да се креативно изрази; води евиденцију о постигнућима и напредовању ученика; прати ефекте свог рада; помаже ученику да развије своје мишљење; приближава ученицима нове садржаје на занимљив и разумљив начин; припрема текстове; упућује на различите изворе знања.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Надарени ученици и ученици са посебним интересовањима похађају драмску секцију. Захтеви су прилагођени њиховим могућностима и прате план који одговара вишем нивоу знања у одређеном разреду.

Начин провере остварености постигнућа/циљева: Посматрање и праћење, ангажовање на часу, оцењивање језичких вештина, учествовање на приредбама и јавном програму.

4. Рецитаторска секција

Разред: V, VI, VII, VIII

Фонд часова: 34-36

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику: бр. 15/2018-77, 05/2019-61.

Циљеви садржаја програма: Развијање и неговање љубави према поетској речи; оспособљавање ученика за изражајно читање и казивање; развијање говорних и изражајних способности; овладавање културом говора; оспособљавање ученика за креативно испољавање; развијање маште, мисли и осећања ученика; развијање љубави према матерњем језику; јачање самопоуздања ученика приликом јавног наступа; неговање поетског укуса; јачање естетског укуса.

Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности	
			Активност ученика	Активност наставника
Формирање рецитаторске секције; договор о раду	1	Монолошка метода, дијалошка метода; тимски рад; договори, анализе, састанци	Ученици слушају излагања наставника, учествују у коментарисању уопштеног плана рада рецитаторске секције; договарају се о тачном термину рада секције, износе своја очекивања, предлоге и идеје.	Упознаје ученике са уопштеним планом рада рецитаторске секције, са значајем рецитаторске секције; договара се са ученицима о термину окупљања чланова рецитаторске секције.
Чиниоци изражајног казивања: артикулација; дикција; акценатске вежбе; вежбе интонације и вежбе интензитета гласа; вежбе ритма, темпа; паузе у рецитовању, понављање и рефрени; вежбе визуелног контакта, мимике и гестикулације; обрада једне изабране песме	9	Монолошка метода, дијалошка метода, текстуална метода, истраживачка метода; индивидуални рад, рад у пару и у групама, тимски рад; практична вежбања	Ученици прате излагања наставника, записују, учествују у осмишљеним вежбама, извршавају задате задатке, читају књижевне	Наставник упознаје ученике са чиниоцима изражајног казивања; са важномшћу правилног изговарања гласова; са акценатским системом и акценатским правилима; са значајем интонације током јавних наступа;

			текстове, анализирају свој рад, посматрају, износ своја запажања, утиске, коментаре, дају критике и предлоге;	са значајем који им комуникација говорника са публиком са значајем положаја тела током јавних наступа; са значајем који израз лица може да има када су на сцени; са значајем ритма, темпа и паузе у рецитовању, понављањима и рефренима; наставник своја излагања заснива на конкретним примерима; осмишљава вежбе
Рецитаторска радионица: Слушање примера рецитовања познатих глумаца; разговор о одслушаним примерима рецитовања познатих глумаца; слушање снимка позоришног дела (или гледање представе уживо); разговор о одслушаном снимку или посећеној представи; упознавање говорне уметности (беседништва); изражајно читање или казивање књижевних дела по избору ученика	6	Монолошка метода, дијалогска метода, текстуална метода, истраживачка метода; демонстративна метода; илустративна метода; аудио-визуелна метода; индивидуални рад, рад у пару и у групама, тимски рад; посета позоришту; Практична вежбања Средства за рад: лаптоп.	Ученици прате излагања наставника, слушају примере рецитовања познатих глумаца, гледају снимке представе или саму представу, посматрају, записују, извршавају задате задатке, читају књижевне текстове, анализирају свој рад; дискутују.	Наставник презентује примере рецитовања познатих глумаца, приказује снимак позоришне представе или изводи у позориште; упознаје их са значајем беседништва, приказује снимке беседништва; изражајно чита или казује књижевне текстове.
Дан школе: избор, анализа и увежбавање садржаја за наступ поводом Дана школе; генерална проба пред наступ.	5	Монолошка метода, дијалогска метода, текстуална метода, истраживачка метода; индивидуални рад, рад у пару и у групама, тимски рад; практична вежбања, јавни наступ.	Ученици учествују у избору дела за наступ поводом Дана школе; примењују сва стечена знања и искуства.	.Наставник, заједно са ученицима, бира дело за наступ поводом Дана школе; посматра ученике, даје савете и пружа подршку.
Савиндан: избор, анализа и увежбавање садржаја за наступ поводом Савиндана;	5	Монолошка метода, дијалогска метода, текстуална метода, истраживачка	Ученици учествују у избору дела за наступ поводом	Наставник, заједно са ученицима, бира дело за наступ поводом Савиндана; посматра

генерална проба пред наступ.		метода; индивидуални рад, рад у пару и у групама, тимски рад; практична вежбања, јавни наступ.	Савиндана; примењују сва стечена знања и искуства.	ученике, даје савете и пружа подршку.
Такмичења рецитатора: избор и подела задатака за школско такмичење; припрема за школско такмичење; припрема за даља такмичење (општинско, окружно); анализа постигнутих резултата; локално такмичење у организацији градске библиотеке	5	Монолошка метода, дијалогска метода, текстуална метода, истраживачка метода; индивидуални рад; практична вежбања, јавни наступ, такмичења.	Ученици учествују у избору дела за такмичење рецитатора; примењују сва стечена знања и искуства.	Наставник, заједно са ученицима, бира дело за такмичење рецитатора; посматра ученике, даје савете и пружа подршку.
Културне активности: посета позоришту; посета градској библиотеци, учешће на манифестацији <i>Костолачка жишка</i>	4	Монолошка метода, дијалогска метода; индивидуални рад, рад у пару и у групама, тимски рад, јавни наступ; посете локалним културним институцијама; практична вежбања	Ученици учествују у избору и увежбавању дела за наступ на културним манифестацијама а „Костолачка жишка“; примењују сва стечена знања и искуства; одлазе у посету културним институцијама.	Наставник, заједно са ученицима, бира дело за наступ на културним манифестацијама (Костолачка жишка); посматра ученике, даје савете и пружа подршку; води их у посету културним институцијама и упознаје их са њиховим значајем.
Анализа рада секције	1	Анализа рада секције; израда извештаја о раду секције	Ученици износе запажања и мишљења о раду секције, дају се предлози за следећу школску годину, коментаришу, дискутују.	Наставник анализира рад секције, постигнуте резултате.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: У рад рецитаторске секције укључени су ученици од петог до осмог разреда. Постоје редовни чланови и они ученици који се придружују секцији када се организује такмичење или одређени културни догађај (Дан школе, Савиндан). Ради лакше организације рада, у припреми ученика за школско такмичење рецитатора укључени су и други предметни наставници српског језика и књижевности,

тако што сваки предметни наставник припрема свог ученика, док је координатор секције задужен за планирање, вођење и организацију свих активности.

Начин провере остварености постигнућа/циљева: Састанци чланова секције, на којима ће се анализирати рад и постигнути резултати секције; праћење постигнућа чланова секције (похвале, признања, награде); праћење и документовање рада секције (записници и извештаји рецитаторске секције, фотографије, видео записи).

5. Секција ликовне културе

Циљеви:

- Развијање моторике, бољег сагледавања суштине ствари, учење занату, одвајање битног од небитног, препознавање и коришћење ликовних елемената за остваривање своје идеје кроз ликовни израз, упознавање са могућностима штампе
- уочавање разлике при стварању треће димензије у односу на дводимензионалне
- Откривање нових ликовних доживљаја и подручја рада и деловања ликовне културе
- Вежбање учешћа у тимским акцијама, прилагођавање, толеранција и развијање потреба да учешћем у културним дешавањима као и учење о понашању у институцијама културе, препознавање лепог и квалитетног и освешћивање доживљеног
- Развијање опажања и одвајања битног од небитног, пажљивије посматрање, увиђање потребе да се види оно што се гледа...
- Прилагођавање рада великом простору, пренос скице на велику површину, неговање љубави и пажње према околини и природи...

Садржај програма/ теме	Број часо ва	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности	
			Активност ученика	Активност наставника
Цртање и сликање различитим техникама	18	Индивидуални и групни по жељи ученика	Цртање и сликање различитим материјалима, на различитим подлогама и различитим техникама и по избору ученика	Организација, мотивација, инспирација...
Вајање различитим материјалима	10	Индивидуални и групни по жељи ученика	Рад на скицама, рад у глини, жици, различитим материјалима...	Организација, обезбеђивање одређеног материјала,

				сигурност ученика...показивање...
Практично упознавање графичких техника	12	Индивидуални и групни по жељи ученика	Рад на скицама, рад на линолеуму, гипсу, картону, ...	Помоћ при штампању, организација, сигурност ученика...показивање...
Основе фотографије и рад са фото апаратом	8	Индивидуални и групни по жељи ученика	Фоторграфисање мотива по слободном избору	Фронтални рад уз разговоре, организација, надгледање,саветовање, селекција
Посета музејима и галеријама и припремање школских изложби	12	Групни рад	Договарање групе, Сређивање паноа,прављење распореда радова...поводом верских празника, државних,као и годишњица Његоша,Првог свет.рада,Г.Принципа.	Организација, Безбедност деце,
Формирање и чување збирки вредних ствари, интересантних облика из природе, уметничких фотографија	6	Индивидуални и групни	Скупљање и доношење разних предмета, бирање...	Обезбеђивање материјала и места,простора, помоћ при селекцији, савети, отварање дискусија
Естетско уређивање школе и њене околине	6	Индивидуалан и групни рад	Осмишљавање идеја и скица, реализација осликавања делова бетонских зидова унутар дворишта.. израда паноа посвећених појединим ликовним уметницима	Обезбеђивање услова за рад, организација, корекције и бирање скица, обезбеђивање материја на нивоу школе, надгледање безбедности ученика

6. Музичка секција

Разред: **V, VI, VII, VIII**

Фонд часова: **34-36**

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику: **11/2019, 15/2018, 5/2019, 18/2018.**

Циљеви: Развијање осећаја припадности колективу, развијање такмичарског духа и осећај одговорности код ученика, развијање слуха и ритма, ширење гласовних могућности, учвршћивање интонације, развијање осећаја за вишегласно певање, развијање осећаја за канонско певање, социјализација ученика, упознавање одређених важних празника, упознавање музичке традиције и културе свога народа, развијање естетских осећања, упознавање нових речи, развијање духовности ученика, сагледавање вредности заједничког учествовања у постизању одређеног уметничког израза, развијање свести о стваралачкој снази људског ума, упознавање међуљудских односа, спречавање вршњачког насиља и учење музичког бонтонa и понашања у установама културе, упознавање музичке традиције свога и других народа.

Задаци: развијање жеље ученика за активним музицирањем и учествовањем у музичкој секцији, подстицање креативности ученика и смисла за колективно музицирање, развијање осећаја припадности колективу, спречавање вршњачког насиља, учење музичком бонтоном и лепом понашању у установама културе.

Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности	
			Активност ученика	Активност наставника
Вокална техника	Заступљена на почетку сваког часа	Примена различитих метода слушне перцепције Демонстративна, дијалогска. фронтално ,групно индивидуално	вежбе за узимање ваздуха и држање даха, вежбе медитације, правилно коришћење дијафрагме, правилно држање тела, Певање, слушање мелодијског мотива који наставник отпева, репродукција тог мотива	певање, показивање усмеравање пажње ученика на дате вежбе, дијалог са ученицима, контролисање да ли ученици правилно користе вежбе Показивање, упознавање са основама вокалне технике, објашњење, певање, свирање, праћење рада ученика, става, постуре гласа
Певање канона	4	Примена различитих Метода слушне перцепције, Демонстративна, дијалогска. фронтално, групно ,индивидуално	вежбе за музикалност ,контрола пажње за вишегласно певање, слушање мелодијског мотива који наставник отпева, репродукција тог мотива, упознавање са канонским начином певања	певање, показивање усмеравање пажње ученика на дате вежбе, дијалог са ученицима, упознавање са канонским начином певања, објашњење, свирање, праћење рада ученика, става, постуре гласа
Композиције са пригодном тематиком	6	Примена различитих метода слушне перцепције	распевање, стварање расположења за одређену тематику,	певање, показивање, усмеравање пажње ученика на одређену тематику, дијалог са ученицима,

		Демонстративна, дијалогска. фронтално, групно индивидуално	певање, слушање мелодијског мотива који наставник отпева, репродукција тог мотива, упознавање са пригодном музиком и композицијама које се певају кад су празници и важни датуми у школи, граду, држави	упознавање са пригодном музиком и композицијама које се певају кад су празници и важни датуми у школи, граду, држави, објашњење, певање, свирање, праћење рада ученика, става, постуре гласа
Композиције старих мајстора и дела духовне музике	9	Примена различитих метода слушне перцепције Демонстративна, дијалогска. фронтално, групно индивидуално	распевање, усвајање нових речи, певање, схватање суштине духовне музике, слушање мелодијског мотива који наставник отпева, репродукција тог мотива, упознавање са духовном музиком и композицијама старих мајстора	певање, показивање, усмеравање пажње ученика на духовну музику, дијалог са ученицима, упознавање са духовном музиком, и делима старих мајстора, објашњење, певање, свирање, праћење рада ученика, става, постуре гласа
Уметничке композиције домаћих и страних аутора	5	Примена различитих метода слушне перцепције Демонстративна, дијалогска. фронтално, групно индивидуално	вежбе са интервалима вежбе за музикалност усмеравање пажње на динамику, развијање осећаја за ритам, Певање, слушање мелодијског мотива који наставник отпева, репродукција тог мотива, упознавање са уметничком музиком домаћих и страних аутора	Показивање, упознавање са уметничком музиком домаћих и страних композитора, објашњење, певање, свирање, праћење рада ученика, става, постуре гласа
Композиције са Фолклорном тематиком	5	Примена различитих метода слушне перцепције Демонстративна, дијалогска. фронтално, групно индивидуално	распевање, стварање расположења за одређену народну песму, певање, слушање мелодијског мотива који наставник отпева, репродукција тог мотива, упознавање са фолклорном традицијом свога и других народа, као и народних обичаја	певање, показивање, усмеравање пажње ученика на народно стваралаштво, начин на који је песма настала, дијалог са ученицима, упознавање са музиком нашег народа, али и других, као и њихових обичаја, објашњење, певање, свирање, праћење рада ученика, става, постуре гласа
Савремена музика	7	Примена различитих метода слушне перцепције Демонстративна, дијалогска. фронтално, групно индивидуално	развијање мисаоне активности, слободно изражавање, емоционално доживљавање, импровизовање, Певање, слушање мелодијског мотива који наставник отпева, репродукција тог мотива,	Показивање, упознавање савремене музике коју ученици предложе, слушање ученика, прихватање предлога, објашњење, певање, свирање, праћење рада ученика, става,

			истраживање, предлагање композиција савремене музике	постуре гласа

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Секцију бира ученик сам, према својим музичким способностима и склоностима, те могу постати чланови секције и из социјално нестимулативних породица, а који имају слух, осећај за ритам, меморију.

Начин провере остварености постигнућа/циљева: кроз разговор, колективно музицирање, певање и свирање, редовно долажење на пробе секције, учешће на приредбама, разним манифестацијама и такмичењима.

Напомена: За израду плана и програма музичке секције, на одабир песама утичу вокалне могућности ученика, појединца, тако да је могуће у току године да дође до одступања у плану и до промена при избору песама.

7. Хор и оркестар

Разред: V, VI, VII, VIII

Фонд часова: 108

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику: 5/2019.

Циљеви садржаја програма: оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања; развијање осетљивости за музичке вредности; неговање способности извођења музике (певање/свирање); стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука; подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике); упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности.

Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности	
			Активност ученика	Активност наставника
Слушање музике	20	Фронтални, индивидуални, групни Клавир, ЦД плејер, инструменти, партитуре..	Слушање, уочавање, анализа елемената музике	Указивање на одређене делове композиције, заједничка анализа и конкретна примена у настави
Певање песама по слуху и из нотног	72	Фронтални, индивидуални, групни	У зависности од тога да ли ће	У зависности од тога да ли ће

текста/извођење композиција на инструментима		Клавир, ЦД плејер, инструменти, партитуре..	настава бити организована као хор, оркестар или оба, ученичке активности биће базиране на тренутним захтевима	настава бити организована као хор, оркестар или оба, наставничке активности биће базиране на тренутним захтевима
Основе музичке писмености	16	Фронтални, индивидуални, групни Клавир, ЦД плејер, инструменти, партитуре..	Учење нота, такта, темпа, динамике; примена научног у делима која се обрађују	Конкретна примена научног у делима која се изводе било певањем или свирањем, анализа, показивање, објашњавање...

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: У зависности од могућности, афинитета, жеље и броја пријављених ученика, настава ће бити организована као Хор, Оркестар или комбинација ова два предмета. У складу са горе наведеним постоји могућност измене плана у законским оквирима.

8. Мали историчари

Разред: VI

Фонд часова: 36

Садржај наставног програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику: **бр.: 15/2018-77, 18/2018-1, 3/2019-83, 3/2020-3, 6/2020-94.**

Циљеви садржаја програма: унапређење ученичких компетенција о средњем и раном новом веку (сазнајних, оперативних / применљивих у школи и свакодневном животу, развој историјске свести и унапређење комплетне ученикове личности кроз сазнајне и креативне / оперативне процесе закључивања, анализе, синтезе, примене историјских знања у школи, другим предметима, као и у свакодневном животу и различитим интересним сферама ученикове личности).

Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности	
			Активност ученика	Активност наставника
Увод у средњи век	1	ОБЛИЦИ РАДА : Фронтални Индивидуални Групни	Усвајају нова и повезују стара знања о старом веку, упоређују, бележе, показују на карти и историјском атласу; одговарају,	Излаже градиво, објашњава и појашњава нове појмове о добу средњег века, дефинише, показује на карти, показује илустрације и слике,

		МЕТОДЕ РАДА: Монолошка Дијалогска, Текст, Демонстративна, Комбинована	закључују, постављају питања раде домаћи задатак, истражују;	чита историјске изворе води разговор и дискусију, подстиче ученике, проверава, поставља питања ученицима, даје домаћи задатак;
Рани средњи век	9	ОБЛИЦИ РАДА : Фронтални Индивидуални Групни МЕТОДЕ РАДА: Монолошка Дијалогска, Текст, Демонстративна, Комбинована	Усвајају нова и повезују стара знања о старом веку, упоређују, бележе, показују на карти и историјском атласу одговарају, закључују, постављају питања раде домаћи задатак, нова и повезују стара знања, Усвајају упоређују, бележе, показују на карти и историјском атласу, одговарају, закључују, постављају питања, раде домаћи задатак, истражују;	Презентује градиво, објашњава и појашњава рани средњи век, дефинише нове појмове, показује на карти, показује илустрације и слике, чита историјске изворе, води разговор и дискусију, подстиче ученике, проверава, поставља питања ученицима, даје домаћи задатак;
Позни средњи век	18	ОБЛИЦИ РАДА : Фронтални Индивидуални Групни МЕТОДЕ РАДА: Монолошка Дијалогска, Текст, Демонстративна, Комбинована	Излаже градиво, објашњава и појашњава, дефинише нове појмове, показује на карти, показује илустрације и слике, чита историјске изворе, води разговор и дискусију, подстиче ученике, проверава, поставља питања ученицима, даје домаћи задатак;	Излаже градиво, објашњава и појашњава, дефинише нове појмове, показује на карти, показује илустрације и слике, чита историјске изворе, води разговор и дискусију, подстиче ученике, проверава, поставља питања ученицима, даје домаћи задатак;
Рани нови век	8	ОБЛИЦИ РАДА : Фронтални Индивидуални Групни МЕТОДЕ РАДА: Монолошка Дијалогска, Текст, Демонстративна, Комбинована	Усваја нова и повезује стара знања, о средњем веку, упоређују, бележе, показују на карти и историјском атласу, одговарају, закључују, постављају питања, раде домаћи задатак, истражују;	Обрзлаже градиво о прединдустријском добу, објашњава и појашњава, дефинише нове појмове, показује на карти, показује илустрације и слике, чита историјске изворе, води разговор и дискусију, подстиче ученике, проверава, поставља питања ученицима, даје домаћи задатак;

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: ИОП -и и ПП
профили, као и свакодневно прилагођавање наставних материјала (плана и програма часова) за

ученике са посебним потребама, социјално запуштену децу, као и сву децу која имају потребу за поменутим прилагођавањем и посебним приступом у било ком облику, уз консултације са стручним сарадницима (одељенским старешинама, другим предметним наставницима, ПП службом, родитељимљ, социјалном службом ...);

Начин провере остварености постигнућа/циљева : свакодневна комуникација са ученицима у виду питања, усмених провера (одговарања), 15 – минутних блиц – провера, самосталних ученичких пројеката (уз смернице наставника) попут есеја (на основу аспирација и заинтересованости ученика за одређене теме / области, историјске догађаје / процесе и личности ...;

9. Географска секција

Разред: V, VI, VII, VIII

Фонд часова: 36

Циљеви садржаја програма: Разумевање појава, процеса и односа у природи и друштву. Развијање способности за активно стицање знања кроз истраживање. Развијање радозналости, способности рационалног расуђивања, самосталности у мишљењу. Развијање логичког и апстрактног мишљења. Схватање повезаности природних и друштвених појава. Развијање свести о потреби заштите природе. Развијање вештина обнове и унапређења животне средине. Развијање радних навика и склоности ка изучавању природних наука.

Садржаји образовно васпитног програма	Број часова	Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника	Начин и поступак остваривања програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Организовање додатног рада	4	Разматрају,предлажу, усвајају план и програм	Предлаже програм,	Разговор	Активно учешће и улога у доношењу одлука
Истраживачки радови	10	Користе стручну литературу,Само стално истражују, пишу реферате	осмишљавају асоцијације, организују квизове	Самосталан рад	активно учествују у планирању и организовању екскурзија
Истраживачки пројекти	2	Користе стручну литературу, самостално истражују, пишу реферате	Консултације Упућује у начине коришћења извора знања, мотивише, спрема тестове	Самосталан рад, Рад у групи рад у пару	Осамостаљивање у раду,самостално истраживање, самостално и прави лно коришћење стручне литературе, штампе
Интернет у настави	7	Обучавање употребе савремених техничких достигнућа, правилно руковање и самостална	Демонстрира саветује о чувању имовине	тимски рад, рад у малим групама	Самостално рукују, истражују, сазнају и примењују техничка достигнућа у настави.

		примена у сопственом истраживању.			
Припрема за такмичење	15	проширују знања петог, шестог, седмог и осмог разреда, самостално користи стручну литературу, интернет, штампу, учествују на свим организованим такмичењима	Проналази изворе знања, мотивише, Спроводи проверу знања, одговара на постављена питања, објашњава, у смерава, даје подршку	Индивидуални Тимски Истраживачки	Развијање свестраније, целокупније личности са ширим размишљањима

Географска секција се организује за ученике од петог до осмог разреда остварује се са по 36 часова, односно са по 1 часом недељно, кроз активности:

- избор ученика, који су се определили анкетом,
- анализа, израда и усвајање годишњег програма,
- уређење кабинета,
- израда тематских карата, зидних новина, паноа,
- реферати-писање, анализа,
- литература и штампа
- читање и анализа,
- примена рачунара и интернета,
- географске занимљивости
- асоцијације, занимљива географија,
- учешће у квизовима и организовање истих,
- припрема и учешће на такмичењима,
- посете и излети,
- анализа остварених резултата.

Све теме су повезане, испреплетане и тако ће бити и оствариване кроз више часова.

10. Млади физичари

Разред: VI, VII, VIII

Фонд часова: 36

Циљеви садржаја програма: проширивање интересовања ученика за физику, повезивање физике са различитим сферама свакодневног живота и развој критичког мишљења.

Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности	
			Активност ученика	Активност наставника
Формирање секције, упознавање ученика са планом секције, договор о раду	1	Монолошка метода, дијалoшка метода, тимски рад		
Методe истраживања у физици, Како се изводе истраживања у физици, шта физичар користи од апаратуре при извођењу експеримената	5	Монолошка, дијалoшка, метода запажања	Прати излагање наставника Учествује у извођењу експеримената	Прати рад ученика Помаже ученицима при извођењу експеримента
Оптика Упознавање и функционисање оптичких апарата. Одређивање величине лика и предмета код сочива и оптиких инструмената, експериментално и рачунски.	15	Монолошка, дијалoшка, метода, демонстративна, тимски рад	Презентује рад	Слуша излагање ученика Ученике дели у групе
Познати физичари Истицање познатих физичара, подела задатака, писање семинарских радова	15	Монолошка метода, дијалoшка метода, договори, анализе, презентовање радова		

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Секцију Млади физичари прате ученици који су заинтересовани за физику.

Начин провере остварености постигнућа/циљева: Праћење постигнућа чланова секције кроз рад на експерименту, писању семинарских радова, изради презентација.

11. Млади математичари

Разред: V, VI, VII, VIII

Фонд часова: 36

Циљеви садржаја програма: Оспособљавање за рад у групи; оспособљавање за креативно размишљање и записивање својих идеја. Развијање способности за активно стицање знања кроз истраживање. Развијање радозналости, способности рационалног расуђивања, самосталности у мишљењу. Развијање логичког и апстрактног мишљења. Проширивање и продубљивање знања ученика који се у већој мери интересују за математику и који су на редовним часовима показали

висок ниво савладаног градива, развијање способности и вештина ученика према њиховим интересовањима и склоностима и развијање такмичарског духа.

Садржај програма/ теме	САДРЖАЈИ	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)
Формирање секције	Формирање секције; договор о раду	Монолошка метода, дијалогска метода; тимски рад; договори, анализе, састанци
Бројеви	Настанак броја. Појам броја као најапстрактнија ствар коју је људски ум створио. Бројни системи. Изглед цифара. Пренос цифара. Слушање примера, читање радова које је наставник припремио. Излагање ученика на задату тему.	Монолошка метода, дијалогска метода; тимски рад; договори, анализе, састанци Литература, интернет.
„Пи“ π	Бројчана вредност. Анализа броја π . Отворена питања. Припрема за „Дан броја π “, избор и подела задужења око припреме.	Монолошка метода, дијалогска метода; тимски рад; договори, анализе, састанци Литература, интернет.
Познати математичари	Истицањем познатих математичара ученици стварају везу између математике и развоја друштва. Извор и подела задатака за семинарски рад. Решавање одређеног проблема.	Монолошка метода, дијалогска метода; тимски рад; договори, анализе, састанци

Начин праћења остваривања програма: Састанци чланова секције, на којима ће се анализирати рад и постигнути резултати секције; праћење постигнућа чланова секције (похвале, признања, награде); праћење и документовање рада секције (свеска, семинарски радови, видеозаписи, презентације).

Предложене мере за побољшање рада: подстицати укључивање ученика у већи број програма у установи и ван ње; радити на појачању интересовања и мотивације ученика за истраживање; мотивисати ученике за читање научне литературе; похваљивати ученике и истицати позитивне примере постигнућа ученика; награђивати ученике за учешће и постигнуте резултате на такмичењима.

12. Биолошка секција

Разред: V, VI, VII, VIII

Фонд часова: 34

Циљеви садржаја програма: Развијање биолошке и еколошке културе ученика кроз васпитавање за одговорно понашање и активно учешће у очувању природне равнотеже како своје непосредне околине тако и читаве планете..

Задаци:

- Проширивање стечених знања из области екологије.
- Примена стечених знања у свакодневном окружењу (шуми, ливади, парку, и свим осталим стаништима)
- Подстицање одговорног понашања према биљкама и животињама из окружења.
- Схватање значаја рационалне потрошње необновљивих извора енергије.
- Схватање значаја употребе обновљивих извора енергије за очување еколошке равнотеже.
- Увиђање загађености ваздуха, воде и земљишта и проучавање могућности за смањење и спречавање загађења.
- Обележавање еколошких датума.
- Уређивање школског простора.

Садржај програма/ теме	Број час	Начини остваривања програма (облици извођења, методе средства)	Носиоци активности	
			Активност ученика	Активност наставника
- Распоред рада, формирање групе, упознавање са циљевима и задацима; - Обележавање Светског дана заштите озонског омотача -11. Септембар; - Посета изложбе гљива Еколошког гљиварског друштва „Виминацијум“ на градској плажи „Топољар“ у Костоцу;	4 (септембар)	<u>Метод</u>: монолошка, дијалогска, текст метод, самостални радови ученика, практични рад, демонстрациона, комбиновани рад, ИКТ методе. <u>Облици рада</u>: фронтални, рад у групи или у паровима, индивидуални или комбиновани метод рада. <u>Средства</u> (природна, визуелна, аудитивна, аудио-визуелна, текстуална и помоћно техничка наставна средства): уџбеник и радна свеска из биологије штампани, електронски уџбеник, паметна табла, лаптоп, пројектор, интернет, биолошки модели, микроскоп, постери, различита биолошка	Активности ученика обухватају различите ученичке активности у току часа попут: посматрања, слушања, бележења, закључивања, експериментални рад, анализирање, класификовање,	Активности наставника обухватају предавање, демонстрирање, вођење дебате, координаторство у ученичким активностима, остваривање ауторитета у образовном и васпитном смислу...

- Обележавање Светског дана борбе против беснила - 28. септембар (у оквиру одељења);		литература попут енциклопедија у кабинету биологије или из школске библиотеке, научни часописи, различитимултимедијални садржаји и апликације...	упоређивање, решавање тестова, квизова, укрштеница, одговарање...	
- Обележавање Дана здраве хране (израда паноа и јеловника); – обележавање Дана животиња 4.10. -Брига о птицама станарицама - прављење кућица за птице	4 (октобар)	<u>Методе:</u> монолошка, дијалогска, текст метод, самостални радови ученика, практични рад, демонстрациона, комбиновани рад, ИКТ методе. <u>Облици рада:</u> фронтални, рад у групи или у паровима, индивидуални или комбиновани метод рада. <u>Средства</u> (природна, визуелна, аудитивна, аудио-визуелна, текстуална и помоћно техничка наставна средства);		Активности наставника обухватају предавање, демонстрирање, вођење дебате, координаторство у ученичким активностима, остваривање ауторитета у образовном и васпитном смислу...
- Обележавање Дана чистог ваздуха - ефекат стаклене баште - какав ваздух желимо да удишемо; -Уређење хола и биолошког кутка	4 (новембар)	<u>Методе:</u> монолошка, дијалогска, текст метод, самостални радови ученика, практични рад, демонстрациона, комбиновани рад, ИКТ методе. <u>Облици рада:</u> фронтални, рад у групи или у паровима, индивидуални или комбиновани метод рада.	Активности ученика обухватају различите ученичке активности у току часа попут: посматрања, слушања, бележења, закључивања, експериментални рад, анализирање, класификовање, упоређивање, решавање тестова, квизова, укрштеница, одговарање...	Активности наставника обухватају предавање, демонстрирање, вођење дебате, координаторство у ученичким активностима, остваривање ауторитета у образовном и васпитном смислу...
-Обележавање 1. децембра, светски Дан борбе против сиде; - обележавање Дана планина - значај земљишта за живи свет; - Припрема ученика за предстојећа такмичења	4 (децембар)	<u>Средства</u> (природна, визуелна, аудитивна, аудио-визуелна, текстуална и помоћно техничка наставна средства);		
- Договор о раду у другом полугодишту; -Обновљиви и необновљиви извори енергије - ЕКО контрола – ученици праве анкету и спровode је у школи (тема: рационална потрошња и штедња)	5 (јануар/ фебруар)	<u>Методе:</u> монолошка, дијалогска, текст метод, самостални радови ученика, практични рад, демонстрациона, комбиновани рад, ИКТ методе. <u>Облици рада:</u> фронтални, рад у групи или у паровима, индивидуални или комбиновани метод рада.	Активности ученика обухватају различите ученичке активности у току часа попут: посматрања, слушања,	Активности наставника обухватају предавање, демонстрирање, вођење дебате, координаторство

- 21. март обележавање Дана шума - израда паноа „Шуме – плућа планете Земље“; - 22.март обележавање Светског дана заштите вода - вода извор живота; - израда паноа „Чувати као кап воде на длану“; - Светски дан борбе против пушења - 31. март (у оквиру одељења);	5 (март)	<u>Методе:</u> монолошка, дијалошка, текст метод, самостални радови ученика, практични рад, демонстрациона, комбиновани рад, ИКТ методе. <u>Облици рада:</u> фронтални, рад у групи или у паровима, индивидуални или комбиновани метод рада.	бележења, закључивања, експериментални рад, анализирање, класификовање, упоређивање, решавање тестова, квизова, укрштеница, одговарање...	у ученичким активностима, остваривање ауторитета у образовном и васпитном смислу...
16. април – обележавање Светског дана гљива теренским обилсаком оближњих терена са стручним предавачима Еколошког гљиварског друштва „Виминацијум“ из Костолаца; - Обележавање Дана планете Земље - 22. април (на нивоу школе) – тим поводом организовање <u>посете ученика додатне наставе биологије и хемије Ботаничкој башти „Јевремовац“ у Београду;</u>	3 (април)	<u>Методе:</u> монолошка, дијалошка, текст метод, самостални радови ученика, практични рад, демонстрациона, комбиновани рад, ИКТ методе. <u>Облици рада:</u> фронтални, рад у групи или у паровима, индивидуални или комбиновани метод рада.	Активности ученика обухватају различите ученичке активности у току часа попут: посматрања, слушања, бележења, закључивања, експериментални рад, анализирање, класификовање, упоређивање, решавање тестова, квизова, укрштеница, одговарање...	Активности наставника обухватају предавање, демонстрирање, вођење дебате, координаторство у ученичким активностима, остваривање ауторитета у образовном и васпитном смислу...
-Обележавање Светског дана биодиверзитета - 22. мај (у оквиру одељења на часовима биологије другог циклуса); - Обележавање Светског дана заштите животне средине (5. јун) - у оквиру одељења; - Анализа реализације плана и предлог за побољшање рада секције на крају школске године;	6 (мај/јун)	<u>Методе:</u> монолошка, дијалошка, текст метод, самостални радови ученика, практични рад, демонстрациона, комбиновани рад, ИКТ методе. <u>Облици рада:</u> фронтални, рад у групи или у паровима, индивидуални или комбиновани метод рада.	бележења, закључивања, експериментални рад, анализирање, класификовање, упоређивање, решавање тестова, квизова, укрштеница, одговарање...	

13. Млади хемичари

Разред: VII, VIII

Фонд часова: 36

Циљеви садржаја програма: Циљ слободних активности јесте подстицање и проширивање интересовања ученика за хемију и развој њихових склоности и способности у функцији професионалног опредељивања.

Задаци:

- омогућити ученицима да према својим склоностима, способностима и интересовањима бирају врсту и облике слободних активности у којима ће учествовати и радити и тако развију самосталност, поверење у сопствене квалитете и свест о важности самообразовања;
- омогућити ученицима да током самосталног рада развију иницијативност, самосталност и стваралаштво;
- створити ситуације у којима ће ученици развијати експерименталне вештине које нису заступљене у редовној настави;
- развијати код ученика свест о повезаности теорије и праксе;
- развијати код ученика интересовање за развој хемије као науке, новитете у примени хемије као науке у савременом начину живота.

Садржај програма/ теме	САДРЖАЈИ	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)
Хемија и њен значај	Температурни календар; правила рада у хемијској лабораторији; густина воде; где ради хемичар; мерење запремине	Монолошка; дијалогска; текст-метода; индуктивна; дедуктивна; метода запажања; хеуристичка; интерактивна; илустративно- демонстративна; лабораторијска
Основни хемијски појмови	Вештачки елементи; смеше; воде као смеше; оглед; раздвајање састојака смеше	
Структура супстанце	Структура атома; модел атома; електрон; Менделјејев; актиноиди и лантанодида; мол и честице; атоми, молекули и јони; поларност супстанци; ковалентна веза; кристалне решетке; молекула воде; израчунавање у хемији	
Хомогене смеше или раствори	Природне воде; квалитет воде; растворљивост; раствори из свакодневног живота; хемијски врт; снижење температуре мржњења	
Хемијске реакције и израчунавања на основу хем једначина	Хемијске реакције; закон сталних односа маса; колико је велики мол; анализа једињења калијум-јодида; енергетске промене при процесима	
соли	Растварање соли, температуре раставања, писање соли, комплексне соли	

угљоводоници	Писање назива, изомерија, структурне формуле	
Сапуни, биолошки важна једињења	Прављење сапуна, разлика између масти и уља	

Начин праћења остављања програма: Анализа резултата истраживачких радова даровитих ученика; анализа остварених резултата на такмичењима; анализа изведених закључака на основу експеримената.

Предложене мере за побољшање рада: Наставне методе, облици рада и наставна средства треба да буду усклађени са циљевима и садржајима програма литерарне секције, и тако подстичу интересовања, радозналост и креативност ученика; примена одговарајућих наставних метода подстиче активно стицање знања, упућује у истраживачки рад, подстиче развој критичког мишљења; циљеви хемијске секције морају бити прецизни, конкретни, јасни, усмерени на интересовања ученика; подстицање и охрабривање ученика да слободно износе своја мишљења и запажања; радити на појачању радозналости, интересовања и мотивације ученика путем повезивања различитих области; похваљивати и награђивати даровите ученике; подстицати укључивање ученика у организован облик рада у школи и ван школе (такмичења).

14. Моделарство

Разред: V

Фонд часова: 36

Садржај програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: 6 од 2017. год

Циљеви садржаја програма: Циљ је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

Садржај програма/ теме	Бр ој час ова	Начини остваривања програма облици извођ методе, средства..	Носиоци активности	
			Активност ученика	Активност наставника
-Подручја човековог рада и производње.	3	разговор, слушање, описивање,	Записују најважније чињенице, цртају, дискутују, самостално	учествовање у разговору, причање, именовање, објашњавање, описивање,

Занимања и послови у области технике и технологије -Правила понашања и рада у кабинету.Организација радног места у кабинету и примена мера заштите на раду. -Коришћење техничких апарата и ИКТ уређаја у животном и радном окружењу		посматрање, уочавање, истраживање, планирање	користе литературу, одговарају на постављена питања, постављају питања, износе мишљења и закључке, усвајају нове појмове, активно слушају једни друге, вреднују и процењују дате одговоре, уочавају чињенице важне за разумевање наставне теме посматрају и анализирају мултимедијалне видео и аудио садржаје, текстове, слике, уочавају кључне појмове, активно слушају једни друге, вреднују и процењују дате одговоре	предавање, решавање задатака, записивање, , проналажење и одабирање података из литературе и с интернета, израда презентације, посматрање, слушање, постављање питања, одговарање, размењивање знања и искуства, проверавање датих одговора, допуњавање и кориговање одговора, реферисање о постигнутим резултатима, вођење рачуна о дисциплини на часу, повезивање претходног с новим знањем, сумирање рада, извођење закључака, процењивање успешности часа, организовање часа који ће бити занимљив ученицима и сл.
-Улога, значај и врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени. Историјски развој саобраћаја. -Професије у подручју рада саобраћаја. Употреба информационо-комуникационих технологија у савременом саобраћају -Регулисање друмског саобраћаја: Саобраћајна сигнализација, Саобраћајни полицајац -Правила и прописи кретања пешака, возача бицикла и дечијих возила (ролери, скејт, тротинет) у саобраћају – рачунарска симулација и саобраћајни полигон. -Обавезе и одговорност деце као учесника у саобраћају. -Заштитна опрема потребна за безбедно управљање бициклом и дечијим возилима	7	Разговор, дискусија, вежбе, писмена провера знања, презентација, демонстрација безбедног понашања у саобраћају на школском полигону, практичан рад, решавање постављених проблемских ситуација	Записују најважније чињенице, цртају, дискутују, самостално користе литературу, одговарају на питања, постављају питања, износе мишљења и закључке, усвајају нове појмове, активно слушају једни друге, вреднују и процењују дате одговоре, вежбају на школском полигону правилно понашање пешака и бицикliste у саобраћају, уочавају и повезују чињенице важне за разумевање наставне теме, посматрају и анализирају мултимедијалне видео и аудио садржаје, текстове, слике, истражују и размишљају, износе своје идеје и мишљења, уче кроз социјалну интеракцију, активно	учествовање у разговору, причање, именовање, објашњавање, описивање, предавање, решавање задатака, записивање, , проналажење и одабирање података из литературе и с интернета, израда презентације, посматрање, слушање, постављање питања, одговарање, размењивање знања и искуства, проверавање датих одговора, допуњавање и кориговање одговора, реферисање о постигнутим резултатима, вођење рачуна о дисциплини на часу, повезивање претходног с новим знањем, сумирање рада, извођење закључака,
Прибор за техничко цртање(оловка, гумица, лењир, троуглови, шестар). Формати цртежа.Размера.	8	Разговор, вежбе, самостална израда скица и техничких цртежа, писмена		

-Врсте линија. Геометријско цртање. -Елементи котирања. -Цртање техничког цртежа са елементима (типови линија, размера и котирање) -Пренос података између ИКТ уређаја -Апликација за дигиталну обраду слике. Операција подешавања осветљености и контраста слике, издвајање дела слике -Креирање документа у програму за обраду текста.Форматирање текста, уметање слике и графике. -Претрага и приступање онлајн ресурсима.		провера знања, читање техничких цртежа, обрада слике на рачунару, практично коришћење Интернета, практичан рад, решавање постављених проблемских ситуација	учествују у проналажењу решења за постављену проблемску ситуацију	процењивање успешности часа, организовање часа који ће бити занимљив ученицима и сл.
Природни ресурси на Земљи:енергија и материјали. Управљање отпадом (рециклажа; заштита животне средине) -Врсте, својства и примена природних материјала -Технологија прераде и обраде дрвета. -Технологија прераде материјала: текстил и кожа -Технологија производње папира. -Поступци ручне обраде и спајања папира, текстила, коже и дрвета – сечење/резање, спајање (лепљење) и заштита (лакирање). -Коришћење алата и прибора за ручну обраду и спајање наведених материјала – маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега.	10	Разговор, вежбе, израда цртежа, писмена провера знања, практичан рад, самосталан рад у планирању и изради једноставнијег производа, израда плана за управљање отпадом, решавање постављених проблемских ситуација,	Записују најважније чињенице, цртају, дискутују, самостално користе литературу, одговарају на питања, постављају питања, повезују и уочавају својства материјала, вежбају практично правилну и безбедну употребу алата и прибора за ручну механичку обраду материјала, вежбају правилно извођење операција сечења, спајања и заштите папира, текстила, коже и дрвета, износе мишљења и закључке, усвајају нове појмове, активно слушају једни друге, вреднују и процењују дате одговоре, уочавају и повезују чињенице важне за разумевање наставне теме, посматрају и анализирају мултимедијалне видео и аудио садржаје, текстове, слике, истражују и размишљају, износе своје	учествовање у разговору, причање, именовање, објашњавање, описивање, предавање, решавање задатака, записивање, техничко цртање прибором на табли или на рачунару, подела прибора и алата, вођење рачуна о примени мера заштите на раду, проналажење и одабирање података из литературе и с интернета, израда презентације, посматрање, слушање, постављање питања, одговарање, размењивање знања и искуства, проверавање датих одговора, допуњавање и кориговање одговора, реферисање о постигнутим резултатима, вођење рачуна о дисциплини на часу, повезивање претходног с новим знањем, сумирање рада, извођење закључака, процењивање успешности часа, организовање часа који ће бити занимљив ученицима и сл.

Израда предмета/модела ручном обрадом и спајањем папира и/или дрвета, текстила, коже коришћењем одговарајућих техника, поступака и алата -Приказивање идеје, поступка израде и решења/производа	8	Разговор, вежбе, израда цртежа, практичан рад, практично коришћење Интернета, правилан избор материјала и алата за израду предмета, самосталан рад приликом израде предмета, рад у групи и индивидуални рад, решавање постављених проблемских ситуација,	идеје и мишљења, уче кроз социјалну интеракцију, активно учествују у проналажењу решења за постављену проблемску ситуацију постављају питања, вежбају практично проналажење информација на Интернету, правилно бирају материјале и алат за израду модела, изводе практично радне операције мерења, обележавања и сечења материјала, ручно израђују једноставне моделе, користе програм за обраду текста за креирање техничке документације, представљају своје пројектне идеје, израђују план активности за остваривање циљева, активно учествују у раду групе – пара, пружају помоћ једни другима, процењују оставеност резултата и дају предлоге за унапређење, износе мишљења и закључке, усвајају нове појмове, активно слушају једни друге, вреднују и процењују дате одговоре, истражују и размишљају, уче кроз социјалну интеракцију	учествовање у разговору, причање, именовање, објашњавање, описивање, предавање, решавање задатака, записивање, техничко цртање прибором на табли или на рачунару, подела прибора и алата, вођење рачуна о примени мера заштите на раду, проналажење и одабирање података из литературе и с интернета, израда презентације, посматрање, слушање, постављање питања, одговарање, размењивање знања и искуства, проверавање датих одговора, допуњавање и кориговање одговора, реферисање о постигнутим резултатима, вођење рачуна о дисциплини на часу, повезивање претходног с новим знањем, сумирање рада, извођење закључака, процењивање успешности часа, организовање часа који ће бити занимљив ученицима и сл.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Специфичност наше школе се односи на приличан број ученика ромске националности који углавном потичу из окружења која нису подстицајна за напредак у раду и учењу.

Начин провере остварености постигнућа/циљева: Разговор, вежбе, посматрање, израда панора, дискусија, писмена провера знања, презентација, демонстрација безбедног понашања у саобраћају на школском полигону, практичан рад, решавање постављених проблемских ситуација, самостална

израда скица и техничких цртежа, писмена провера знања, читање техничких цртежа, обрада слике на рачунару, практично коришћење Интернета, решавање постављених проблемских ситуација, израда цртежа, самосталан рад у планирању и изради једноставнијег производа, израда плана за управљање отпадом, практично коришћење Интернета, правилан избор материјала и алата за израду предмета, самосталан рад приликом израде предмета, рад у групи и индивидуални рад.

15. Архитектура и грађевинарство

Разред: VI

Фонд часова: 36

Садржај програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: број 3 од 2018. године.

Циљеви садржаја програма: Циљ је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

Садржај програма/ теме	Бр. часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности	
			Активност ученика	Активност наставника
-Значај и развој грађевинарства. Просторно и урбанистичко планирање. -Култура становања у: урбаним и руралним срединама, објектима за индивидуално и колективно становање, распоред просторија, уређење стамбеног простора. -Кућне инсталације.	3	Наставне методе: метода усменог излагања, дијалогска метода, метода писмених и графичких радова, метода демонстрације, илустрациона метода, метода практичних радова, метода проблемског учења, метода рада на тексту, метода рада помоћу мапе ума, квизови... Облици рада: а) фронтални облик рада; б) индивидуални облик рада; в) групни облик рада;	Пажљиво прате излагање наставника и својих другова, аргументовано и са уважавањем се укључује у дискусије и износи своја мишљења, планира своје учење и напредак, процењује свој и рад својих другова, проналази начине за решавање проблема, истражује различите изворе знања, повезује нова са ранијим знањима и	Пажљиво планира и припрема наставу, проверава претходна знања и искуства ученика, реализује и води настан процес, помаже ученицима да поставе циљеве и задатке, помаже ученицима у процесу учења и решавања задатака, прати и пружа подршку, подстиче ученике на стваралачко истраживање, подстиче сарадњу и тимски рад, помаже ученицима
Саобраћајни системи. Саобраћајни објекти. Управљање саобраћајном сигнализацијом. Правила безбедног кретања пешака и возача бицикла у јавном саобраћају.	4			
-Приказ грађевинских објеката и техничко цртање у грађевинарству. -Техничко цртање помоћу рачунара. -Представљање идеја и решења уз коришћење дигиталних презентација	9			
Подела, врсте и карактеристике грађевинских материјала. Техничка средства у грађевинарству и пољопривреди.	10			

Организација рада у грађевинарству и пољопривреди. Обновљиви извора енергије и мере за рационално и безбедно коришћење топлотне енергије. Рециклажа материјала у грађевинарству и пољопривреди и заштита животне средине Моделовање машина и уређаја у грађевинарству, пољопривреди или модела који користи обновљиве изворе енергије		г) рад у пару. -Наставна средства: а) наставно-радна средства (учбеник, интерактивна табла, лаптоп, пројектор, рачунари, алат и прибор за обраду материјала, прибор за цртање...); б) демонстрациона наставна средства (модели, макете, слике, прикази раскрсница и различитих саобраћајних ситуација и примера...); в) мултимедијална наставна средства (мултимедијалне презентације, видео записи, интерактивни квизови, симулације рада машина, апарата, алата и уређаја...) .	искуством, учествује у различитим наставним и ваннаставним активностима и пројектима... разговор, слушање, описивање, експериментисање, посматрање, уочавање, израда практичног рада, стварање стварање, истраживање, планирање, представљање, унапређивање..	да превазиђу неочекиване проблеме и ситуације током учења, самостално и заједно са ученицима вреднује процес и резултате наставе, вреднује резултате сопственог рада (рефлексивни практичар)... организатор и реализатор наставе, партнер у комуникацији, мотивише ученика, праћење практичног рада, праћење постигнућа ученика..
-Израда техничке документације. -Израда макете/модела у грађевинарству, пољопривреди или модела који користи обновљиве изворе енергије. -Представљање идеје, поступка израде и решења производа. -Одређивање тржишне вредности производа укључујући и оквирну процену трошкова. -Представљање производа и креирање дигиталне презентације.	10			

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Специфичност наше школе се односи на приличан број ученика ромске националности који углавном потичу из окружења која нису подстицајна за напредак у раду и учењу.

Начин провере остварености постигнућа/циљева: Разговор, вежбе, посматрање, израда панова, дискусија, писмена провера знања, презентација, демонстрација безбедног понашања у саобраћају на школском полигону, практичан рад, решавање постављених проблемских ситуација, самостална израда скица и техничких цртежа, писмена провера знања, читање техничких цртежа, обрада слике на рачунару, практично коришћење Интернета, решавање постављених проблемских ситуација, израда цртежа, самосталан рад у планирању и изради једноставнијег производа, израда плана за управљање отпадом, практично коришћење Интернета, правилан избор материјала и алата за израду предмета, самосталан рад приликом израде предмета, рад у групи и индивидуални рад.

16. Машинство

Разред: VII

Фонд часова: 36

Садржај програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: бр. 5 , од 27.05.2019. год

Циљеви садржаја програма: Циљ је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

Садржај програма/ теме	Бр. час ова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности	
			Активност ученика	Активност наставника
-Појам, улога и развој машина и механизма. -Потрошња енергије у домаћинству и могућности уштеде. -Утицај дизајна и правилне употребе техничких средстава на здравље људи. -Зависност очувања животне средине од технологије.	3	Наставне методе: метода усменог излагања, дијалогска метода, метода писмених и графичких радова, метода демонстрације, илустрациона метода, метода практичних радова, метода проблемског учења, метода рада на програму за обраду текста и програму за цртање, радним листовима, метода рада помоћу мапе ума, квизови...	разговор, слушање, описивање, експериментисање, посматрање, уочавање, израда практичног рада, стварање, истраживање, планирање, представљање, унапређивање...	Пажљиво планира и припрема наставу, проверава претходна знања и искуства ученика, реализује и води настани процес, помаже ученицима да поставе циљеве и задатке, помаже ученицима у процесу учења и решавања задатака, прати и пружа подршку, подстиче ученике на стваралачко истраживање, подстиче сарадњу и тимски рад, помаже ученицима да превазиђу неочекиване проблеме и ситуације током учења, самостално и заједно са
-Машине спољашњег и унутрашњег транспорта. -Подсистеми код возила друмског саобраћаја (погонски, преносни, управљачки, кочиони). -Исправан бицикл/мопед као битан предуслов безбедног учешћа у саобраћају	3			
-Специфичности техничких цртежа у машинству. -Ортогонално и просторно приказивање предмета. -Коришћење функција и алата програма за CAD. -Основне компоненте ИКТ уређаја. -Управљање и контрола коришћењем рачунарске технике и интерфејса	9			
-Рационално коришћење ресурса на Земљи и очување и заштита животне средине. -Материјали у машинству (пластика, метали, легуре...) -Мерење и контрола – појам и примена мерних средстава (мерила).	11	Облици рада: а) фронтални облик рада; б) индивидуални облик рада; в) групни облик рада; г) рад у пару.		

-Технологија обраде материјала у машинству (обрада материјала са и без скидања струготине, савремене технологије обраде). -Елементи машина и механизма (елементи за везу, елементи за пренос снаге и кретања, специјални елементи). -Производне машине: врсте, принцип рада, појединачна и серијска производња. -Појам, врсте, намена и конструкција робота (механика, погон и управљање). -Погонске машине – мотори (хидраулични, пнеуматски, топлотни). -Моделовање погонских машина и/или школског мини робота.		-Наставна средства: а) наставно-радна средства (учбеник, интерактивна табла, лаптоп, пројектор, рачунари, алат и прибор за обраду материјала, прибор за цртање...); б) демонстрациона наставна средства (модел, макете, слике, прикази	проналази начине за решавање проблема, истражује различите изворе знања, повезује нова са ранијим знањима и искуством, учествује у различитим наставним и ваннаставним активностима и пројектима...	ученицима вреднује процес и резултате наставе, вреднује резултате сопственог рада (рефлексивни практичар
-Проналажење информација, стварање идеје и дефинисање задатка. -Самосталан/тимски рад на пројекту. -Израда техничке документације изабраног модела ручно или уз помоћ рачунарских апликација. -Реализација пројекта – израда модела коришћењем алата и машина у складу са принципима безбедности на раду. -Представљање идеје, поступака израде и производа. -Процена сопственог рада и рада других на основу постављених критеријума. -Употреба електронске кореспонденције са циљем унапређења производа. -Одређивање оквирне цене трошкова и вредност израђеног модела.	10	различитих шема и модела електричних и електронских кола ...); в) мултимедијална наставна средства (мултимедијалне презентације, видео записи, интерактивни квивови, симулације рада електричних и електронских кола, апарата, алата и уређаја...) .		

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Специфичност наше школе се односи на приличан број ученика ромске националности који углавном потичу из окружења која нису подстицајна за напредак у раду и учењу.

Начин провере остварености постигнућа/циљева: Разговор, вежбе, посматрање, израда панона, дискусија, писмена провера знања, презентација, демонстрација безбедног понашања у саобраћају на школском полигону, практичан рад, решавање постављених проблемских ситуација, самостална израда скица и техничких цртежа, писмена провера знања, читање техничких цртежа, обрада слике на рачунару, практично коришћење Интернета, решавање постављених проблемских ситуација, израда цртежа, самосталан рад у планирању и изради једноставнијег производа, израда плана за управљање отпадом, практично коришћење Интернета, правилан избор материјала и алата за израду предмета, самосталан рад приликом израде предмета, рад у групи и индивидуални рад.

17. Електротехника

Разред: VIII

Фонд часова: 34

Садржај програма дат је у Сл.гласнику/Просветном гласнику бр.: 88/17, 27/18- др. Закон и 10/19.

Циљеви садржаја програма: Циљ је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности	
			Активност ученика	Активност наставника
-Увод у електротехнику, рачунарство и мехатронику - Електрична инсталација, опасност и мере заштите - Примена електричних апарата и уређаја у домаћинству, штедња енергије и енергетска ефикасност - Професије (занимања) у области електротехнике и мехатронике	3	Наставни облици: фронтални рад групни рад индивидуални рад Наставне методе: вербална, метода учења путем открића, демонстрација Наставна средства: интернет, уџбеник и модели	разговор, слушање, описивање, експериментисање, посматрање, уочавање, израда практичног рада, стварање, истраживање, планирање, представљање, унапређивање...	Пажљиво планира и припрема наставу, проверава претходна знања и искуства ученика, реализује и води настан процес, помаже ученицима да поставе циљеве и задатке, помаже ученицима у процесу учења и решавања задатака, прати и пружа подршку, подстиче ученике на стваралачко истраживање, подстиче сарадњу и тимски рад, помаже ученицима да
Саобраћајна средства на електропогон – врсте и карактеристике -Хибридна возила. - Електрични и електронски уређаји у саобраћајним средствима -Основи телекомуникација	3	Наставни облици: фронтални рад групни рад Наставне методе: вербална-демонстрација, учење путем истраживања, мапе ума, комбинована метода Наставна средства: интернет, уџбеник мултимедијална презентација	Пажљиво прате излагање наставника и својих другова, аргументовано и са уважавањем се укључује у дискусије и износи своја мишљења, планира своје учење и напредак, процењује свој и рад својих другова,	
Основне компоненте ИКТ уређаја - Управљање процесима и стварима на даљину помоћу ИКТ - Основни симболи у електротехници - Рачунарски софтвери за симулацију рада електричних кола -Израда и управљање електромеханичким моделом	9	Наставне методе: вербална-демонстрација учење путем открића графичка метода Метода практичног рада Наставна средства: интернет, уџбеник мултимедијална презентација свеске софтвер модели, интерфејс..		
Електроенергетски систем. - Производња, трансформација	10	Наставни облици: фронтални рад		

и пренос електричне енергије. -Обновљиви извори електричне енергије. -Електроинсталациони материјал и прибор. -Кућне електричне инсталације. -Састављање електричних кола -Коришћење фазног испитивача и мерење електричних величина мултиметром. -Електричне машине. -Електротехнички апарати и уређаји у домаћинству. -Основни електронике. -Рециклажа електронских компоненти.		групни рад индивидуални рад рад у пару Наставне методе: вербална-демонстрација учење путем истраживања, комбинована метода истраживачка метода метода практичног рада Наставна средства: интернет, уџбеник, модели, мултимедијална презентација узорци материјала,	проналази начине за решавање проблема, истражује различите изворе знања, повезује нова са ранијим знањима и искуством, учествује у различитим наставним и ваннаставним активностима и пројектима...	превазиђу неочекиване проблема и ситуације током учења, самостално и заједно са ученицима вреднује процес и резултате наставе, вреднује резултате сопственог рада (рефлексивни практичар)...
Моделовање електричних машина и уређаја. - Огледи са електропанелима. - Коришћење интерфејса за управљање помоћу рачунара. - Израда једноставног школског робота сопствене конструкције или из конструкторског комплета. - Рад на пројекту: — израда производа/модела — управљање моделом представљање производа/модела	9	Наставни облици: рад у пару/групни индивидуални Наставне методе: Вербална, текстуална, истраживачка Метода графичког рада метода практичног рада вербална демонстрација Наставна средства: интернет, уџбеник, модели,материјал, алат и приборпрезентација, модели, свеска...		

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Специфичност наше школе се односи на приличан број ученика ромске националности који углавном потичу из окружења која нису подстицајна за напредак у раду и учењу.

Начин провере остварености постигнућа/циљева: Разговор, вежбе, посматрање, израда панова, дискусија, писмена провера знања, презентација, демонстрација безбедног понашања у саобраћају на школском полигону, практичан рад, решавање постављених проблемских ситуација, самостална израда скица и техничких цртежа, писмена провера знања, читање техничких цртежа, обрада слике на рачунару, практично коришћење Интернета, решавање постављених проблемских ситуација, израда цртежа, самосталан рад у планирању и изради једноставнијег производа, израда плана за управљање отпадом, практично коришћење Интернета, правилан избор материјала и алата за израду предмета, самосталан рад приликом израде предмета, рад у групи и индивидуални рад.

18. Информатичка секција

Разред: V, VI, VII, VIII

Фонд часова: 36

Циљеви садржаја програма: Циљ Информатичке секције је да ученици обогате своја знања у складу са својим афинитетима, а све са циљем оспособљавања ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, креирање дигиталних садржаја и рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења. Такође и развијање осећаја припадности колективу, развијање такмичарског духа и осећај одговорности код ученика.

Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности	
			Активност ученика	Активност наставника
ИКТ	10	Фронтални/индивидуални Градиво се објасни и практично покаже, а ученици кроз вежбе то знање усвајају. Облици наставе Секција се реализује кроз следеће облике наставе:	Разумевање предаваног, рад на рачунару посматрања, слушања, закључивања, анализирање, упоређивање, решавање проблема, одговарање.	Предавање и демонстрирање, подршка ученицима у дискусији и раду на рачунару, остваривање ауторитета у образовном и васпитном смислу, оцењивање.
Дигитална писменост	6	●теоријске основе у кратким цртама: кроз упутства за реализацију задатака, објашњења основних појмова, концепата, стратегија у циљу развијања поступности, препознавања и установљивања личних стратегија учења код ученика;	Разумевање предаваног, рад на рачунару посматрања, слушања, закључивања, анализирање, упоређивање, решавање проблема, одговарање.	Предавање и демонстрирање, подршка ученицима у дискусији и раду на рачунару, остваривање ауторитета у образовном и васпитном смислу, оцењивање.
Рачунарство	20	● практичан рад у групама или индивидуално, индивидуализација је неопходна код конкретног задатка за проверу остварености исхода.	Разумевање предаваног, рад на рачунару посматрања, слушања, закључивања, анализирање, упоређивање, решавање проблема, одговарање.	Предавање и демонстрирање, подршка ученицима у дискусији и раду на рачунару, остваривање ауторитета у образовном и васпитном смислу, оцењивање.

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Секција из Информатике организује свој рад у зависности од интересовања ученика. На секцији ученици имају могућност да у сваком тренутку сами одаберу и изразе жељу за стицањем знања из одређене

информатичке области или одређеног програма на основу којих наставник, уколико постоји техничке и софтверске могућности, коригује, мења и додаје нове активности у наведени првобитни план. Клуб за програмирање је саставни део Информатичке секције и у његов рад су укључени ученици који исказу интересовање.

Начин провере остварености постигнућа/циљева: Провера остварености постигнућа се остварује кроз вредновање рада ученика у оквиру секције и у оквиру својих група, а такође и вредновањем њихових пројеката и задатака у оквиру секције.

19. Фудбалска секција

Разред: V, VI, VII, VIII

Фонд часова: 36

Циљеви садржаја програма: Циљ секције је да разноврсним и систематским, моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно образовним подручјима, допринесе интегралном развоју ученика, развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоретских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Задаци:

- Подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела;
- Развој и усавршавање моторичких способности;
- Стицање моторичких умења која су као садржај утврђени програмом физичког васпитања и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање;
- Усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаног циљем овог васпитно-образовног подручја;
- Формирање морално-вољних квалитета личности
- Оспособљавање ученика да стечена знања, умења и навике користе у свакодневним условима живота и рада
- Стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове околине.

Садржај програма/ теме	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности	
		Активност ученика	Активност наставника
Окупљање ученика формирање две екипе; Техника вођења, дода вања и пријема лопте у месту; До давање и пријем лопте у кретању	МЕТОДЕ И ОБЛИЦИ РАДА Аналитичко-синтетичка метода, Вербално невербална комуникација Демонстрација-асистенција Индивидуални, групни, колективни, фронтални, парови. Такмичења, приредбе	Ученици; Вежбање, елементи са лоптом, Анализирање	Руководиоци секције, Демонстрација, објашњење, Анализирање
Вођење лопте, дриблинг леви и десни; Ударац лопте пуним рисом, спољашним делом стопал		Ученици; Вежбање, елементи са лоптом, Анализирање	Руководиоци секције, Демонстрација, објашњење, Анализирање
Ударац лопте главом, убацивање лопте у игру; Рад по групама, бекови, крила, центарфор		Трчање, вежбање	Демонстрација, дискусија
Дриблинзи и финте; Игра један на један гол са преузимањем играча		Трчање, вежбање	Демонстрација, дискусија
Шутерски тренинг; Игра у нападу, убацивање лопте по крилу		Елементи са лоптом, трчање, анализирање	Демонстрација, дискусија
Игра у нападу, убацивање лопте по крилу; Контранапад		Вежбање, трчање, елементи са лопом, такмичење	Демонстрација, објашњење, суђење
Контранапад, преко центра и крила; Дриблинзи и финте, одбрана		Вежбање, трчање, елементи са лопом, такмичење	Демонстрација, објашњење, суђење
Увежбавање пређених елемената кроз игру, правила; Пресинг игра на пола терена			
Шутерски тренинг, рад са голманом; Игра на два гола уз примену правила Игра на два гола са измешаним екипама			

*Часови неће бити равномерно распоређени током целе године, већ ће се се чешће одржавати у периоду пред јавни наступ (такмичења, изложбе и приредбе). Фонд часова ће можда бити и премашен.

20. Гимнастичка секција

Разред: V, VI, VII, VIII

Фонд часова: 36

Циљеви садржаја програма: Циљ секције је да разноврсним и систематским, моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно образовним подручјима, допринесе интегралном развоју ученика, развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких

умења, навика и неопходних теоретских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Задаци:

- Подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела;
- Развој и усавршавање моторичких способности;
- Стицање моторичких умења која су као садржај утврђени програмом физичког васпитања и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање;
- Усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаног циљем овог васпитно-образовног подручја;
- Формирање морално-вољних квалитета личности
- Оспособљавање ученика да стечена знања, умења и навике користе у свакодневним условима живота и рада.
- Стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове околине.

Садржај програма/ теме	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности	
		Активност ученика	Активност наставника
Формирање секције; Вежба на ПАРТЕРУ за ученике и ученице I –IV разреда Вежба на ПАРТЕРУ за ученике и ученице V –VI разреда Вежба на ПАРТЕРУ за ученике и ученице VII –VIII раз	МЕТОДЕ И ОБЛИЦИ РАДА Аналитичко-синтетичка метода, Вербално невербална комуникација Демонстрација-асистенција Индивидуални, групни, колективни, фронтални, парови.	Ученици: Вежбање, ходање, поскоци	Руководиоц секције: демонстрација
Вежба на ПРЕСКОКУ за ученике и ученице I –VIII разреда		Вежбање, трчање	Демонстрација, асистирање
Вежбе на РАЗБОЈУ за ученике и ученице I –VIII разреда		Вежбање у пару	Чување и помагање
Вежбе на ГРЕДИ за ученице I –IV раз, V –VI разред ; Вежбе на КОЊУ СА ХВАТАЉКАМА за ученике V –VI разреда; Вежбе на КОЊУ СА ХВАТАЉКАМА за ученике I –IV разреда; Вежбе на КОЊУ СА ХВАТАЉКАМА за ученике VII –VIII и на ГРЕДИ за ученице VII –VIII разреда		Ходање, поскоци, окрети	Демонстрација, објашњење
Вежбе на КАРИКАМА за ученике I –IV разреда; V –VI разреда; VII –VII разреда		Изддржаји	Чување и помагање
Вежбе на ГРЕДИ и ПРЕСКОКУ за ученице I –VIII разреда ; Вежбе на РАЗБОЈУ за ученике и ученице VII –VIII разреда		Ходање, поскоци, окрети, издржаји	Демонстрација, објашњење

Вежбе на ВРАТИЛУ за ученике I–IV разреда; Вежбе на ГРЕДИ за ученике I–IV раз; Вежбе на ГРЕДИ за ученике V–VI раз; Вежбе на КОЊУ СА ХВАТАЉ КАМА за ученике V–VI разреда	НАСТАВНА СРЕДСТВА	Вишење, поскоци, окрети, издржаји	Асистенција, објашњење
Вежбе на КОЊУ СА ХВАТАЉКАМА за ученике VII–VIII и на ГРЕДИ за ученике VII–VIII раз; Вежбе на РАЗБОЈУ за ученике и ученике VII–VIII раз; Провера вежби пред такмичење		Вежбање	Демонстрација, Чување и помагање
Вежбе на упорним справама Вежбе на висећим справама Анализа резултата мушке екипе Договор о даљем раду		Вежбање, анализирање	Објашњење, Дискусија
Анализа резултата женске екипе са такмичења; Извештај о раду гимнастичке секције на крају школске године.		Вежбање, анализирање, видео приказ	Објашњење, Дискусија

*Часови неће бити равномерно распоређени током целе године, већ ће се чешће одржавати у периоду пред јавни наступ (такмичења, изложбе и приредбе). Фонд часова ће можда бити и премашен.

21. Рукометна секција

Разред: V, VI, VII, VIII

Фонд часова: 36

Циљеви садржаја програма: Циљ секције је да разноврсним и систематским, моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно образовним подручјима, допринесе интегралном развоју ученика, развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и непходних теоретских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Задаци:

- Подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела;
- Развој и усавршавање моторичких способности;
- Стицање моторичких умења која су као садржај утврђени програмом физичког васпитања и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање;
- Усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаног циљем овог васпитно-образовног подручја;
- Формирање морално-вољних квалитета личности

- Оспособљавање ученика да стечена знања, умења и навике користе у свакодневним условима живота и рада.
- Стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове околине.

Садржај програма/ теме	Број часова	Начини остваривања програма, облици извођења, методе, средства...	Носиоци активности	
			Активност ученика	Активност наставника
Окупљање ученика, формирање две екипе; Техника вођења, додавања и хватања лопте; Техника вођења, додавања и скок шута		МЕТОДЕ И ОБЛИЦИ РАДА	Вежбање елемената са лоптом	Демонстрација, објашњење
Финтирање са скок шутотом, рад у паровима; Игра на један гол, увежбавање пређених елемената; Рад по групама, бекови, крила, голмани		Аналитичко-синтетичка метода, Вербално невербална комуникација	Вежбање, трчање, Елементи са лоптом	Демонстрација, суђење
Игра на два гола, зона 6 : 0 са излажењем на шут; Игра на два гола, зона са фластером 5 : 1, 4 : 2		Демонстрација-асистенција	Елементи са лоптом, такмичење	Дискусија, суђење
Игра у нападу, блокови; Зона 3 : 2 : 1 Зона 3 : 2 : 1 и контра; Увежбавање пређених елемената, примена правила		Индивидуални, групни, колективни, фронтални, парови.	Вежбање, трчање, Елементи са лоптом	Објашњавање, дискусија
Игра на два гола, скок шут; Игра на два гола, скок шут, блокаде ; Скок шут			Елементи са лоптом, такмичење	Анализирање, суђење
Контранапад; Контранапад преко крила; Увежбавање прекида (9м) Игра на два гола, правила		НАСТАВНА СРЕДСТВА	Елементи са лоптом, такмичење	Анализирање, суђење

*Часови неће бити равномерно распоређени током целе године, већ ће се чешће одржавати у периоду пред јавни наступ (такмичења, изложбе и приредбе). Фонд часова ће можда бити и премашен.

22. Школска задруга - "Млади рудари"

Разред: I - VIII

Фонд часова: 36

Циљеви садржаја програма:

- подстицање развијања позитивног односа ученика према раду и професионалне оријентације;
- повезивања наставе са светом рада;
- развијања свести о одговорности за преузете обавезе;
- развој позитивног односа према тимском раду и предузетништву;
- стварање радних навика и професионално усмеравање ученика;
- уређење и развој школе и сопствене средине.

Садржај програма/ теме	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности	
		Активност ученика	Активност наставника
Рад у секцијама: 1. Цвећарска секција	Стручна помоћ, набавка материјала, промоција активности, предаја рециклажног материјала, финансијска подршка Свакодневне радионице, акције по потреби према плану и програму ученичке задруге Ученичка задруга помаже у организацији прослава ученика, учествује у набавци наставних средстава и уџбеника, наградне екскурзије, хуманитарне акције. Средства стечена радом ученичке задруге користе се за проширење материјалне основе рада ученичке задруге, екскурзије, исхрану ученика, награде члановима ученичке задруге и унапређивање образовно-васпитног рада у школи.	Неговање колективног односа међу ученицима, заједничке сарадње, развијање радних навика, развијање креативности, иницијативе, одговорност према раду	Ментори секција задруге, Наставници Анализа реализованих активности, извештавање о реализованим активностима, фотографије на сајту школе и у медијима, презентације
2. Креативна радионица			
3. Рециклажна секција			
4. Сарадња са Ваншколским институцијама/ установама/ удружењима			

Исходи: Ученик :

- разликује материјале за рециклажу и објашњава њихове карактеристике
- свестан/на је потребе за рециклирањем материјала
- познаје основе планирања радног процеса
- придржава се мера опреза при коришћењу алата и опреме
- самостално или у тиму производи украсне производе
- наводи естетска својства производа
- објашњава основне појмове из домена економске и финансијске писмености
- ради у тиму
- презентује свој рад и његове резултате
- нуди производ потенцијалном купцу
- активно учествује у планирању расподеле добити
- тражи могућности за иновације и промене
- преузима одговорност за свој рад и предмете у својој околини
- прихвата неопходност друштвено одговорног пословања
- цени властити и туђи рад.

XI. Програм професионалне оријентације

Разред: VII – VIII

Циљеви садржаја програма: Циљевима образовања и васпитања предвиђено је да школа обезбеђује за све ученике, између осталог, оспособљавање за доношење одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота. У сврху реализације овог циља, реализује се имплементација програма професионалне оријентације "Професионална оријентација на преласку у средњу школу". Основни циљ овог програма је подстицање развоја личности ученика до промишљене, ваљане и реалне одлуке о избору школе и занимања, планирање каријере и укључивање у свет рада.

Садржај програма/ теме/модул	Број часова	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности	
			Активност ученика	Активност наставника
1. Увод у програм ПО	1-2	Блок радионице/радионице на редовним часовима	активно слушање, постављање питања, тражење објашњења	информисање ученика, одговарање на питања, давање објашњења
2. Самоспознаја	2-4	Блок радионице/радионице на редовним часовима	индивидуални рад (на материјалима), учешће у дијалогу, тимски и рад у пару	вођење ученика кроз радионицу/област/модул, усмеравање на најбитније елементе, уопштавање; дистрибуција материјала, објашњавање
3. Информисање	2-4	Блок радионице/радионице на редовним часовима	индивидуални рад (на материјалима), учешће у дијалогу, тимски и рад у пару	вођење ученика кроз радионицу/област/модул, усмеравање на најбитније елементе, уопштавање; дистрибуција материјала, објашњавање
4. Путеви образовања и каријере	2-2	Блок радионице/радионице на редовним часовима	индивидуални рад (на материјалима), учешће у дијалогу, тимски и рад у пару	вођење ученика кроз радионицу/област/модул, усмеравање на најбитније елементе, уопштавање; дистрибуција материјала, објашњавање
5. Реални сусрети	2-2	Блок радионице/радионице на редовним часовима	индивидуални рад (на материјалима), учешће у дијалогу, тимски и рад у пару	вођење ученика кроз радионицу/област/модул, усмеравање на најбитније елементе, уопштавање; дистрибуција материјала, објашњавање
6. Доношење одлуке	3	Блок радионице/радионице на редовним часовима	индивидуални рад (на материјалима), учешће у дијалогу, тимски и рад у пару	вођење ученика кроз радионицу/област/модул, усмеравање на најбитније елементе, уопштавање; дистрибуција материјала, објашњавање

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Због специфичне структуре ученика школе инсистира се на пружању додатне помоћи и подршке ученицима из најугроженијих група кроз укључивање у радионице, али и кроз индивидуални саветодавни рад са ученицима и родитељима.

Начин провере остварености постигнућа/циљева: Евалуациона анкета на крају реализације програма ПО. У сарадњи са Тимом за самовредновање анализира се успешност уписа у средње школе у односу на прву и другу жељу у Листи жеља.

XII. Програм здравствене заштите

У Основној Школи „Јован Цвијић“ у Костоцу већина задатака који доприносе развоју психолошког и физичког здравља ученика биће обухваћени програмима наставних предмета, посебно у оквиру наставе Физичког и здравственог васпитања, као и у оквиру програма ваннаставних активности – разноврсне активности и предавања у оквиру одељењске заједнице, на појединим родитељским састанцима, кроз рад секција и друго.

Програмски садржај ове области биће реализован кроз:

- Ваншколске активности: систематски преглед ученика основне школе, које организује Школски диспанзер Дома здравља Пожаревац. Организоваће се редовно вакцинасање ученика одређених годишта. У току школске године вршиће се континуиран рад на превенцији болести зависности у сарадњи са организацијама и удружењима са наше територије.
- Наставне активности: кроз наставу Физичког и здравственог васпитања ће се обрађивати теме везана за физички развој и здравље ученика. На часовима одељењске заједнице нарочита пажња биће посвећена мерама превенције и сузбијања заразне болести Covid19.
- Ваннаставне активности: педагошко-психолошка служба ће у сарадњи са Црвеним крстом, Заводом за трансфузију крви, Саветовалиштем за младе и школским диспанзером, организовати пригодно предавање за ученике свих разреда поводом свих актуелних здравствених тема. Педагошко-психолошка служба ће реализовати едукативне радионице на тему: Знањем против болести зависности, Здрави стилови живота, Правилна исхрана и поремећаји исхране. У сарадњи са другим организацијама и здравственим институцијама организоваће се предавања о репродуктивном здрављу младих. На часовима одељењске заједнице, одељењске старешине ће у сарадњи са педагогом и психологом школе реализовати следећа предавања: Хуманизација односа међу половима, СИДА и друге полно преносиве болести, Наркоманија, Борба против стреса у функцији заштите менталног здравља..

XIII. Програм социјалне заштите

Социјална заштита ученика подразумева систем различитих мера и активности које школа подузима а чији је циљ пружање најбоље подршке ученицима са социјалним проблема тј. ученицима који припадају осетљивим групама. Програм социјалне заштите подразумева пружање помоћи и оснаживање ученика за самосталан и продуктиван живот и регулисање питања социјалне искључености у друштву у коме живимо. Овим програмом се жели заштитити право сваког ученика на квалитетан живот и рад у школи и оспособити га за самостално и несметано укључивање у васпитно-образовни процес.

Циљеви и активности програма:

- Пружање помоћи ученицима са поремећајима и проблемима у понашању;
- Упознавање и праћење социјалних прилика ученика и помоћ за децу тешких породичних прилика;
- Утврђивање социјално-економског статуса родитеља;
- Упућивање родитеља на начине остваривања права социјалне заштите;
- Упућивање родитеља на извршење родитељских обавеза.
- Допринос социјалној сигурности и стабилности породице
- Допринос васпитној функцији породице
- Подршка социјализацији детета и његовом активном укључивању у колектив и ширу заједницу
- Очување и унапређивање породичних односа
- Ублаживање последица сиромаштва и социјалне искључености
- Превенција и заштита деце од насиља, занемаривања и злостављања
- Стварање квалитетних услова за раст, развој и учење школског детета.

Носиоци активности:

- Стручни сарадници – педагог и психолог
- Директор школе
- Центар за социјални рад
- Ученици с поремећајима у понашању
- Ученици који долазе из породица са несређеним односима, као и ризичним породицама
- Родитељи

Наставници, одељењске старешине и стручни сарадници школе откривају и идентификују социјални проблем, информишу путем дописа или лично Центар за социјални рад. Идентификација

ученика с одређеним социјалним проблемима се у школи одвија свакодневно. Школа предузима следеће кораке:

- Идентификација - Одељењски старешина и стручни сарадници остварују прво сарадњу са родитељима (службеним позивима у школу и информативним разговорима). Уколико нема резултата, по потреби током школске године, шаљу дописе Центру за социјални рад те тиме укључују Центар за социјалну рад у решавање одређеног проблема. Пружање помоћи социјално угроженим ученицима, праћење њихових промена у понашању и уклањању социјално угрожавајућих и ризичних чинилаца из социјалне околине ученика (зависно од проблема).
- Програм социјалне заштите школа остварује путем часова одељењске заједнице, као и на часовима Грађанског васпитања. Теме које се тичу социјалне заштите ученика, наставници планирају и реализују у складу са Годишњим и месечним планом рада наставника. Овај програм, такође, подразумева укључивање родитеља у читав процес превазилажења социјалних и животних тешкоћа ученика. Програм социјалне заштите представља добру основу за рано откривање и предупређивање тешкоћа са којима се млади сусрећу. Такође, окосница је продубљивања сарадње са родитељима и релевантним установама из локалне заједнице, као и међусобног повезивања ова два чиниоца васпитно- образовног рада (породице и институција из локалне заједнице).
- Школа у сарадњи са надлежним установама брине о социјалној заштити, посебно ученика из осетљивих друштвених група, на основу програма социјалне заштите. Уколико би било потребно, школа може организовати прикупљање средстава за ове сврхе кроз низ добротворних акција, концерата и слично.
- У складу са потребама, школа може донети решење о помоћи материјално угроженим ученицима школе за одлазак на екскурзију, за најугроженије ученике се обезбеђују бесплатни уџбеници и прибор за школу.

XIV. Програм заштите животне средине

Заштита и унапређење животне средине има за циљ стицање знања о друштвеним, природним, привредним и техничким појавама и токовима који мењају, обogaђују или угрожавају животну средину.

Васпитни задаци су:

- развијање позитивног односа према природи -изграђивање свести човека о заштити животне средине

- оплемењивање уже и шире околине -стицање одговарајућих знања и формирање правилног односа према уређењу школе и насеља

Активности на заштити животне средине могу да се одвијају на нивоу одељења, разреда или школе. Програм еколошког и хигијенског уређења школе полази од предзнања ученика, као и од знања стечених на часовима у овој школи и предавања током школске године. Такође, важне су навике и васпитање ученика које су стекли у оквиру својих породица и у досадашњем школовању. Потребно је стварати осећања поштовања и уважавања рада и напора који се у школи чине.

Циљеви рада тима за заштиту животне средине су:

- стицање знања
- развијање естетике код ученика
- развијање правилног односа према људима
- развијање правилног односа према непосредном окружењу и природи уопште
- развијање осећаја за личну хигијену и хигијену животног, односно радног простора
- формирање ставова и система вредности и понашања

Циљеви ће бити реализовани кроз наставу биологије, и секције екологије и заштите животне средине, као и кроз предавања ван школе. Такође, у реализовању циљева помоћи ће разне активности (сакупљање старе хартије, пластичних чепова и сличне акције, израде панона и зидних новина).

Задаци тима за заштиту животне средине су:

- организовање учешћа ученика у разним акцијама заштите и унапређивања животне средине
- обележавање Еколошког дана и Дана заштите животне средине, обележаваа Дана здраве хране, Дани вода, Дани шума, Дан планете земље
- развијање код ученика потреба за унапређењем средине као и потреба за естетским уређењем околине, одржавање хигијене школског простора У току године предвиђене су активности на уређивању дворишта, одржавању школских спортских терена, зелених површина.

XV. Програм сарадње са локалном самоуправом

Циљеви и задаци :

- Школа планира и остварује сарадњу са васпитно-образовним, културним, спортским и другим институцијама и установама у свом окружењу на територији Градске општине Костолац и града Пожареваца ..
- Школа покреће и прикључује се еколошким, хуманитарним, културним , спортским и другим акцијама у локалној заједници.;
- Органи локалне заједнице упознати су са потребама школе и наших ученика и пружају помоћ и подршку за задовољење тих потреба ;
- Органи локалне заједнице ће и даље подстицати развој и подршку нашој установи кроз .преговарањем и придобијањем других за остваривање заједничких циљева образовња и васпитања ;
- До сада смо имали одличну сарадњу са различитим институцијама у окружењу у пружању различитих подршака ученика и то :

○ Образовно-васпитних

Наша установа остварује конструктивну сарадњу са представницима министарства просвете и другим актерима васпитно образовних установа у окружењу:

- Школском управом града Пожареваца - Министраством просвете;
- Техничком школом "Никола Тесла" Костолац;
- Дечји вртић „Мајски Цвет „ у Костолцу;
- ПУ "Љубица Вребалов" Пожаревац;
- Основне и средње школе у граду Пожаревацу;
- Полицијска управа Пожаревац (Одељење полиције Костолац).

○ Културних

Наша установа остварује конструктивну сарадњу са представницима:

- Градске општине Костолац ;
- МЗ: у Ст. Костолцу,, Петки , Острову, и Кленовнику;
- Православним црквама у Костолцу и околним селима;
- Центром за културу Костолац ;
- Градском библиотеком у Костолцу;
- Градском библиотеком у Пожаревацу
- Средствима јавног информисања „ Реч народа“, ТВ Виминацијум, Радио „Стил“

○ Здравствених

Наша установа остварује конструктивну сарадњу са представницима:

- Дома здравља Костолац,
- Секундарне и терцијарне здравствене установе у Пожаревцу и Београду;
- Центар за социјални рад Пожаревац,
- Интерресорна комисија општине Пожаревац;
- Ромска канцеларија Костолац
- **Социјалних**
Наша установа остварује конструктивну сарадњу са представницима:
 - Градске општине Костолац
 - П.Д. Аутотранспорт –Костолац -превоз ужине
 - Ромска канцеларија у Костолцу
 - Ромска удружења
- **Спортских**
Наша установа остварује конструктивну сарадњу са представницима спортских организација у Костолцу и то:
 - ДТВ Партизан , спортском халом Костолац
 - Ф.К. Рудар Костолац - Фудбалским стадионим „Бора Бека“
 - Спортских клубова у окружењу Спортско друштво Рудар (фудбал, одбојка, рукомет, гимнастика, стони тенис, шах, куглање, риболов...)
 - Спортским савезом града Пожареваца
 - Школски спорт – Министарство просвете Републике Србије

Годишњим планом рада Установе прецизираће се начин сарадње и реализација у следећим областима:

- "Еколошка учионица"
- "Црвени крст"
- Планинарско друштво "Вукан"
- Градска библиотека Костолац
- "Психолошки центар" Костолац
- "Костолачка Жишка"
- "Музичка омладина" Пожаревац
- Гимнастика и спортски клубови
- Посета позориштима, музејима...
- Сајам књига
- Гљиварско удружење.

Еколошко гљиварско друштво „Виминацијум“ из Костолца основано је 2020. године ради дељења знања и преношења гљиварских искустава младима, развијања љубави према природи,

ширење интересовања људи и омладине за очување природе и природних станишта бројних врста биљака, животиња и гљива, буђење свести о значају екологије. Жеља нам је да остваримо обострану сарадњу са наставницима, ученицима и родитељима.

Предлажемо следеће активности:

Тема/активност/опис	Време /место реализације	Носиоци активности
Изложба гљива КостолацКонкурс за најлепше нацртане или извајане гљиве	11. 9.2021. Плажа Топољар, Костолац	ЕГД Виминацијум, ученици нижих разреда , родитељи, наставници
Учешће на сајмовима, екофестивалима и другим еколошким манифестацијама, обележавање важних еколошких датума	Током школске године Костолац, околна места	ЕГД Виминацијум,ученици нижих разреда , родитељи, наставници
Формирање еко-гљиварског кутка	Септембар Школа/учионица	ЕГД Виминацијум,ученици, родитељи, наставници
Изложбе радова, фотографија и гљива	Током школске године	Школа ЕГД Виминацијум,ученици, родитељи, наставници
Предавања, презентације	Током школске године Школа / околне шуме или шумарци	ЕГД Виминацијум,ученици, родитељи, наставници
Мала школа гљиварења	Током школске године Школа/ околне шуме, шумарци	ЕГД Виминацијум,ученици, родитељи, наставници
Квизови, такмичења , изложбе, трибине, анкете, репортаже	Током школске године Школе у Костолцу и Пожаревцу, остала места по договору	ЕГД Виминацијум,ученици, родитељи, наставници

Такође, омогућиће се презентација програма ученицима и родитељима у просторијама школе.

Пројекти:

- "Квалитетно образовање за све"
- „Премошћавање дигиталног јазу у Србији за најугроженију децу”...
- "Селфи тим"

Годишњи план сарадње са локалном самоуправом:

Активности	Носиоци активности	Време реализације
Сарадња са просветним саветницима и инспекторима ради израде школских законских докумената /Школски програм, Годишњи план рада школе, Развојни план, Извештаја о реализацији образовно васпитног рада израда статута правилника, пословника о раду	директор педагог/психолог, школски одбор, савет родитеља, секретар школе, рачуновођа	Током године
Директор школе заједно са шефом рачуновод-ства планира финансирање послова и активности рада установе за шк. 2017-2018	директор секретар школе, рачуновођа Буџетски инспектор	Током године
Сарадња са локалном самоуправом града Пожареваца - градском Општином Костолац као и у месним заједницама у насељима у којима школа гравитира .Петка Острово ,С.Костолац ,Кленовник	директор школски одбор, савет родитеља ,јединица локалне самоуправе	Током године
Током године директор школе планира одређена финансијска средства ради финансирања материјлно техничких средстава , набавке опреме учешће ученика и наставника на манифестацијама ,такмичењима у органи-зацији локалне самоуправе града Пожареваца	директор школски одбор, савет родитеља ,јединица локалне самоуправе	Током године
Сарадња са јединицом за безбедност ученика у саобраћају – саобраћајна полиција	Директор, оде. старешине родитељи Муп	Током године
Превентивни програми и предавања опревенција наркоманије и алкохолизма за ученике - Болести зависности	Педагог, психолог, од. старешине родитељи, Ученички пар.	Према потреби у току године
Сарадња са развојним саветовалиштем; -Организација систематских прегледа ученика и предавања за ученике из области здравствене заштите -систематски преглед ученика осмог разр	Директор, педагог, психолог Од. старешине, родитељи –Дом здравља Костол	По потреби током године
Сарадња ради пружања додатне подршке ученицима који живе у тежим породичним условима или имају проблеме у понашању ; помоћ ради прикупљања података о ученику ради израде педагошког профила и ИО	Директор, ПП служба одељењски старешина , Центар за социални рад Пожаревац	По потреби током године
Прослава школске Славе С.Сава 27.јануара	Директор, КЈД. У. П., представници цркве Св. Максим Исповедник у Костолцу ,Острову , Петки, С.Костолцу	27.јануар
Организација спортских активности ученика наше школе за шк.2017-2018	Наставници физичког вас Од, старешине Фк.Рудар	Током године према програму спорт.активности
Организација посета биоскопским и позоришним представама - Центар за културу градске општине Костолац	Од.старешине директор , Дом културе Костолац	Према плану посета
Организација посета - Виминацијума У.Парламент и Вршњачки тим	Директор, од. старешине , Координатор У.П.	Током године
Реализација програма рада подмлатка Црвеног Крста	Ђачки парламентар ,Црвени крст Пожаревац Кординатор цр. крста	Током године по посебном плану

Реализација активности екстерног маркетинга школе	Директор школе настав-ници, Савет родитеља, Школски одбор,лок.медији	Током године
Реализација програма - Дечјег савеза октобар 2017	Одељ старешине од 1. до 4. разреда ,педагог, психо-лог, дечји савез Пожарев	Октобар
Реализација плана професионалне оријентације ученика 7 и 8 разреда	Директор, педагог, психо-лог Национална служба за запошљав.Од. старешине	Јануар –мај
Реализација плана других програма за младе	Директор, педагог, психолог,од.стареш.	према посебном плану и динам.
Реализација плана рада библиотечке и новинарске секције секције	Библиотекар Од. старешин Библиотека Костолац и Пожар	Током године

Исходи и критеријуми успеха, односно начин евалуације:

- Већа укљученост ученика у дешавања у локалној заједници и давање сопственог доприноса унапређењу јавног живота и напретка у свим областима;
- Промовисање школе и значаја образовања;
- Доступност разних програма (заштите, превенције од насиља, дроге, алкохола, здравствене заштите..) за шири круг ученика, родитеља и наставника;
- Обезбеђивање материјалних услова школи за успешније функционисање и праћење савремених токова образовања;
- Извештаји рада;
- Анкете, скале процене;

Примери активности: укључивање у акције Дечијег савеза општине; организовање спортских манифестација и догађаја; сарадња са Саветовалиштем за младе (овладавање животним и социјалним вештинама); учешће у кампањама промоција здравих стилова живота; едукација о безбедности у саобраћају и проблемима малолетничке деликвенције (МУП); едукација о хигијени (дом здравља); учешће у раду Установе културе,...

XVI. Програм сарадње са породицом

Циљеви и задаци :

- Школа ће током подстицати и неговати партнерски однос са родитељима, односно старатељима ученика, заснован на принципима међусобног разумевања, поштовања и поверења.
- Програмом сарадње са породицом, који је саставни део Школског програма, школа је дефинисала области, садржаје и облике сарадње са родитељима, односно старатељима деце и ученика, који обухватају детаљно информисање, саветовање, укључивање у наставне и остале активности школе и консултовање у доношењу одлука око безбедносних, наставних, организационих и финансијских питања, с циљем унапређивања квалитета образовања и васпитања, као и обезбеђивања свеобухватности и трајности васпитно-образовних утицаја.
- Програм сарадње са породицом обухвата и организацију „Отворених врата“ и „Отвореног дана школе“ сваког месеца, када родитељи, односно старатељи могу да присуствују образовно-васпитном раду.

Ради праћења успешности програма сарадње са породицом, школа ће на крају сваког полугодишта, организовати анкетирање родитеља, односно старатеља, у погледу њиховог задовољства програмом сарадње са породицом и у погледу њихових сугестија за наредно полугодиште.

Мишљење родитеља, односно старатеља, добијено као резултат анкетирања, узимаће се у обзир у поступку вредновања квалитета рада школе.

Годишњи план сарадње са породицом:

Активности	Носиоци активности	Време реализације
Прикупљање података о индивидуалним карактеристикама развоја ученика	Одељењске старешине, психолог	Приликом уписа ученика у први разред и током године
Информисање родитеља о резултатима учења ученика, владању ученика	Одељењске старешине, педагог	Током године и на класификационим периодима
Информисање родитеља о основним смерницама и циљевима школе, образовним стандардима, и законском регулативом	Директор, секретар школе, спољни сарадници школе	Током године и на класификационим периодима
Информисање родитеља о структурирању одељења 1. Разреда	Психолог, педагог	Почетком школске године (крај августа)
Информисање родитеља о изборним програмима	Одељењске старешине	крај јуна
Информисање родитеља о правилима понашања у школи	Директор, педагог, одељењске старешине	почетком школске године

Информисање родитеља о школском календару и значајним манифестацијама и акцијама у школи	Директор, одељењске старешин	почетком школске године
Информисање родитеља о условима уписа у средњу школу и укључивање у реализацију плана професионалне оријентације	Директор, одељењске старешине	Током године
Организација трибина и разговора на теме према интересовању већине родитеља	Одељ.старешине, Стручни сарадници, спољни сарад. школе	Током године
Међусобна подршка родитеља ученика са сметњама у развоју (радионице за родитеље);	Одељ. старешине, педагог ,психолг	Током године
Стављање на увид родитељима плаката, флајера, литературе и књиге за примедбе предлоге –КЊИГА УТИСАКА	Директор, педагог, наставници	Током године
Укључивање родитеља у рад Тимова: за заштиту ученика од насиља; тим за развојно планирање, Тим за самовредновање рада школе, уже томове за инклузивно образовање	Директор	Почетком и током године
Узимање у обзир ставова и мишљења родитеља о питањима која се тичу образовно васпитних	Директор	Током године
Активности школе које финансирају родитељи (посете, екскурзије, излети, ужине, продужени боравак, набавка уџбеника...)	Директор, одељењске страшине, педагог	Почетком и током године
Упознавање и укључивање родитеља у активности школе на омогућавању квалитет-ног образовања за све (инклузија и индивидуални образовни планове	Директор, одељењске страшине, педагог	Током године
Укључивање родитеља у спортске, хумани-тарне и друге акције које школа организује	Директор сарадници УП.	Током године
Сарадња родитеља са Ученичким парламен-том – пружање подршке и помоћи родитеља у остваривању циљева и задатака рада парламен	Директор сарадници УП.	Током године
Дан посете родитеља Дан отворених врата	Директор ,савет родит	Током године

НАПОМЕНА: У изради овог програма полази се од менталитета средине у којој породица живи и у којој дете одраста.

Исходи и критеријуми успеха, односно начин евалуације:

- Наставници имају комплетнију слику о ученику те могу свакоме приступити према индивидуалним карактеристикама;
- Брже прилагођавање школској средини, успешнија социјализација и формирање позитивних навика;
- Постизање максималног успеха према индивидуалним могућностима
- Анкетирање
- Разговор/ радионице с родитељима.

XVII. Програм излета, екскурзија и наставе у природи

Циљ и задаци излета и екскурзија: Циљ излета је савлађивање и усвајање дела наставног програма непосредним упознавањем, појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног наслеђа и привредних достигнућа која су у вези са делатношћу школе, као и рекреативно-здравствени опоравак ученика.

Образовно-васпитни и здравствени задаци излета су: упознавање ученика са историјским објектима, насељима, градовима, привредним, географским, урбанистичким карактеристикама Војводине и елементима садржаја која су у вези са програмима одговарајућих наставних предмета, уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима, развијање интереса за природу и изграђивање еколошких навика, развијање позитивног односа према националним, културним и естетским вредностима, навикама, социјалним односима, као и схватање значаја здравља и здравих стилова живота, подстицање испољавања позитивних емоционалних доживљаја.

Садржаји излета - подразумевају остваривање дела наставног и ваннаставног плана и програма. Планирани обухват ученика: Излети и Екскурзије ће се реализовати уколико буде заинтересовано **% ученика по разреду**.

Носиоци предвиђених садржаја и активности: Директор школе биће носилац припреме, организације и извођења плана и програма путовања. Стручни вођа путовања припрема и изводи програм који се односи на остваривање постављених образовно-васпитних циљева и задатака и одговарајућих садржаја. Стручног вођу пута именује директор из реда наставника који остварују наставни план и програм, а који су у вези са циљевима, задацима и садржајима наведених активности. Одељенски старешина обезбеђује организационо - техничке услове за извођење путовања и координира остваривање садржаја и активности предвиђених планом и програмом, стара се о безбедности и понашању ученика.

Трајање излета: 1 дан, трајање екскурзија: 2 и 3 дана.

Путни правци - назначени посебно по разредима Техничка организација: Обавиће се у складу са Правилником о програму за остваривање екскурзије у првом и другом циклусу основног образовања и васпитања (**Службени гласник РС -Просветни гласник бр.**).

Годишњи план активности излета и екскурзија од 1. до 8. разреда:

Разред	Носиоци активности	Образовно–васпитни циљеви и задаци	Време реализације
Активности 1. Разреда Релација :	Учитељи - стручног веће првог разреда; Туристичка агенција,	Циљ екскурзије је непосредно упознавање културног, историјског и духовног наслеђа и привредних	Пролеће

Основна школа
„Јован Цвијић“
Костолац

Костолац-Манастир Тумане-Голубац (Голубачка тврђава)- Велико Градиште (Кеј)-Костолац	Ученици 1 разреда , Директор Савет родитеља ОШ „Јован Цвијић“	достигнућа која су у вези са делатношћу школе.	
Активности 2. разреда Релација :Костолац – Авала –Београд - Калемегдан – Костолац	Учитељи актива првог разреда; Туристичка агенција, ученици 2 разреда , Директор и пом. директора Савет родитеља	Циљ екскурзије је непосредно уознавање културног, историјског и духовног наслеђа и привредних достигнућа која су у вези са делатношћу школе.	Пролеће
Активности 3. разреда Релација :Костолац – Манастир Манасија – Јагодина – Костолац	Учитељи актива првог разреда; Туристичка агенција, ученици 3 разреда , Директор и пом. директора , Савет родитеља	Циљ екскурзије је непосредно уознавање културног, историјског и духовног наслеђа и привредних достигнућа која су у вези са делатношћу школе.	Пролеће
Активности 4. разреда Релација : Костолац – Опленац- Аранђеловац – Топола - Костолац	Чланови Стручног већа (актив 4.разреда/ одељенске старешине), изабрана туристичка агенција туристички водич), лекар, Уч 4 разреда	Циљ екскурзије је непосредно уознавање културног, историјског и духовног наслеђа и привредних достигнућа која су у вези са делатношћу школе.	Пролеће
Активности 5. разреда Релација : Костолац – Манастири Хоново и Крушедол-Сремски Карловци-Нови Сад - Костолац	Чланови Стручног већа (актив 5.разреда/ одељенске старешине), изабрана туристичка агенција туристички водич), лекар, Ученици 5 разреда	Циљ екскурзије је непосредно уознавање културног, историјског и духовног наслеђа и привредних достигнућа која су у вези са делатношћу школе.	Пролеће Трајање 2 дана
Активности 6. разреда Релација : Костолац – Ниш – Сокобања– Костолац	Одељенске старешине шестог разреда, агенција изабрана на тендеру, родитељи, директор, помоћник директора	Циљ екскурзије је непосредно уознавање културног, историјског и духовног наслеђа и прив- редних достигнућа која су у вези са делатношћу школе.	Јесен Трајање 2 дана
Активности 7. разред Релација : Костолац – Спомен парк „ Шумарице“ Крагујевац – Манастир Жича – Матарушка бања – Врњачка Бања – Крушевац - Костолац	Чланови стручног већа (актив 7 – ака / одељенске старешине), изабрана туристичка агенција, туристички водич), лекар, Ученици 7 разреда	Циљ екскурзије је непосредно уознавање културног, историјског и духовног наслеђа и привредних достигнућа која су у вези са делатношћу школе.	Јесен трајање 2 дана
Активности 8. разреда Релација :Костолац – Овчарско-Кабларска клисура –Тара –Златибор –Крагујевац –Костолац	Директор школе, ученици и одељењске старешине 8 разреда Савет родитељи ученика у припреми екскурзије, туристички водич агенције, лекар пратилац	Циљ екскурзије је непосредно уознавање културног, историјског и духовног наслеђа и привредних достигнућа која су у вези са делатношћу школе.	Јесен трајање 3 дана

Директор школе и секретар у августу расписују тендер за екскурзије за ученике 6., 7. и 8. разреда . Формираће комисију за отварање понуда и избор најповољније понуде за екскурзију.

Начин финансирања: екскурзију ће финансирати родитељи ученика а средстава прикупљена за ту намену уплатиће се на посебан подрачун школе а школа ће уплатити агенцији која буде добила на тендеру .

XVIII. Програм рада школске библиотеке

Циљ:

- учешће у остваривању наставног плана и програма;
- омогућавање слободног приступа информацијама, знањима и идејама садржаним у библиотечко-информационој грађи и изворима;
- омогућавање ученицима да овладају вештинама налажења и критичког процењивања информација и самосталног и сталног учења током читавог живота;
- развијање и неговање навике читања, као и коришћења библиотеке током читавог живота.

Садржај програма/теме	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности
1. ОСНОВНИ ПОСЛОВИ – БИБЛИОТЕЧКО-ИНФОРМАТИВНА ДЕЛАТНОСТ	1 Редовни библиотечки послови: набавка библиотечко медијатечке грађе, њено инвентарисање, класификација, сигнирање и каталогизација 2. Вођење документације о раду школске библиотеке и школског библиотекарa - извештаји, анализе, самопроцене 3. Систематско информисање ученика и запослених о новим књигама, листовима, часописима 4. Функционално и естетско уређење простора библиотеке 5. Обучавање ученика у коришћењу фонда школске библиотеке 6. Издавање књига на коришћење ученицима и наставницима (задуживање и раздуживање) 7. Израда годишњег и оперативних планова 8. Промоција књига 9. Процена читаности књига-израда статистике коришћења фонда 10. Праћење и вредновање остварености постављених циљева рада школске библиотеке 11. Израда програма рада библиотечке секције	Библиотекари
2. ПОДСТИЦАЊЕ ЧИТАЊА И ПОМОЋ У УЧЕЊУ И РАЗВОЈУ ИНФОРМАТИЧКЕ ПИСМЕНОСТИ	1. Пријем првака у библиотеку 2. Упознавање ученика са радом библиотеке 3. Развијање љубави према књизи 4. Развој информатичке писмености код ученика 5. Помоћ ученицима при избору литературе 6. Часови вршњачке едукације на којима ће старији ученици млађима препоручивати књиге и читати најзанимљивије одломке 7. Квиз библиотеке	Библиотекари, наставници, ученици

	8. Слушање аудио бајки које је посебно занимљиво ученицима првог циклуса основног образовања и васпитања 9. Организација дебата о разним актуелним темама (књиге или рачунар, етика и естетика некад и сад) 10. Учешће у хуманитарним акцијама 11. Мали школски сајам књига 12. Учешћена на конкурсима и такмичењима 13. Обележавање Националног дана књиге (28. фебруар)	
3. РАД СА НАСТАВНИЦИМА	1. Сарадња са наставницима на промоцији читања ради задовољства кроз све облике образовно-васпитног рада 2. Сарадња са наставницима у припремању ученика за самостално коришћење разних извора информација 3. Организовање наставних часова из појединих предмета у школској библиотеци 4. Сарадња са наставницима око утврђивања годишњег плана обраде лектуре, и коришћења наставничко-сарадничког дела школске библиотеке 5. Коришћење ресурса библиотеке у процесу наставе 6. Систематско информисање корисника школске библиотеке о новоиздатим књигама, тематским изложбама, стручним часописима и другој грађи	Библиотекари, предметни наставници, ученици
4. РАД СА УЧЕНИЦИМА	1. Пружање помоћи при избору литературе и друге грађе 2. Издавање уџбеника ученицима на годину дана, координација размене уџбеника међу ученицима старијих и млађих разреда 3. Остваривање програма образовно-васпитног рада са ученицима у школској библиотеци I разред - упознавање ученика са школском библиотеком V разред – корективна настава 4. Пружање помоћи ученицима у припреми и обради задате теме 5. Формирање навика за самостално налажење потребних информација и развијање читалачких способности 6. Развијање навика за чување, заштиту и руковање књижном и некњижном грађом 7. Укључивање у рад библиотечке секције и пружање помоћи у остваривању програма рада 8. Развијање метода самосталног рада за коришћење књижног и некњижног материјала 9. Организовање радионица у школској библиотеци поводом Нове године, Божића, Ускрса и других међународних и верских празника 10. Обележавање дана рођења значајних личности из области културе, науке, књижевности и других уметничких области	Библиотекари у сарадњи са учитељима, наставницима и ученицима
5. РАД СА РОДИТЕЉИМА, ОДНОСНО СТАРАТЕЉИМА	1. Сарадња са родитељима у вези са набавком уџбеника, упознавање са могућностима набавке куповином, издавањем, поклоном, разменом, пружање информација о пројекту Бесплатни уџбеници 2. Остваривање сарадње са родитељима у вези са развијањем читалачких навика ученика, пружање информација о библиотечком фонду 3. Информисање о ученичким интересовањима и развијању читалачких навика	Библиотекари, одељењске старешине предметни наставници, ученици, родитељи
6. РАД СА ДИРЕКТОРОМ, СТРУЧНИМ	1. Сарадња са стручним већима наставника, педагогом, психологом и директором школе у вези с набавком и коришћењем књижне и некњижне грађе, те целокупном организацијом рада школске библиотеке,	Библиотекари, одељењске старешине,

САРАДНИЦИМА, ПЕДАГОШКИМ АСИСТЕНТОМ И ПРАТИОЦЕМ УЧЕНИКА	2. Сарадња око обезбеђивања књижне и некњижне грађе за школску библиотеку коју користе ученици, наставници и стручни сарадници, 3. Припремање и организовање културних активности школе (књижевне трибине, сусрети, разговори, акције прикупљања књига и завичајне књижевне и друге грађе, изложбе, конкурси, обележавање значајних јубилеја везаних за школу и просвету 4. Учесће у припремању прилога и изради школског гласила и интернет презентације школе	предметни наставници, ученици
7. РАД У СТРУЧНИМ ОРГАНИМА И ТИМОВИМА	1. Рад у школским тимовима на изради годишњег и развојног плана школе 2. Рад у стручним тимовима у циљу промовисања школе и прикупљања средстава за обнову књижног фонда 3. Рад на школским пројектима 4. Припремање и организовање културних активности школе 5. Припрема радионица и књижевних сусрета 6. Учесће у изради школског сајта	Библиотекари
8. САРАДЊА СА НАДЛЕЖНИМ УСТАНОВАМА, ОРГАНИЗАЦИЈАМ А, УДРУЖЕЊИМА И ЈЕДИНИЦОМ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ	1. Учествовање у планирању и реализацији културне и јавне делатности школске библиотеке 2. Припремање и организовање културних, такмичарских и сабирних акција (књижевне трибине, сусрети, разговори, такмичења, и др.) 3. Остваривање сарадње са организацијама и установама у области културе: Народном библиотеком „Илија М. Петровић“ у Пожаревцу, одељењем библиотеке у Костоцу, Домом културе у Костоцу 4. Сарадња са Друштвом школских библиотекара Србије 5. Сарадња са предшколском установом, дружење са предшколцима, организовање посете школској библиотеци и упознавање са начином рада и правилима понашања у библ 6. Организација посете градској библиотеци како би ученици видели како раде друге библиотеке 7. Промоције и читање актуелних или награђених књига 8. Организовање посете Сајму књига	Библиотекар ,одељенске старешине предметни наставници ,ученици
9. САРАДЊА У ОСТВАРИВАЊУ ОБРАЗОВНО-ВАС. РАДА- КОРЕКТИВНА НАСТАВА	1. Организовање корективне наставе из српског језика и математике за ученике петог разреда 2. Помоћ и подршка ученицима са тешкоћама у учењу како би савладали основне наставне садржаје из датих наставних предмета кроз индивидуални приступ раду	Библиотекари, ученици петог разреда
10. ПРОМОЦИЈА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ	1. Организација дана отворених врата приликом којих ће деца моћи да покажу производе свог креативног рада у школи 2. Промоција рада библиотеке путем друштвених мрежа, школских гласила, изложбених паноа	Библиотекари, ученици

Начин провере остварености постигнућа/циљева: вођење документације о раду школске библиотеке и школског библиотекара; анализа и вредновање рада школске библиотеке у току школске године

Специфичности за начине и поступке остваривања програма у нашој школи: Активности предвиђене школским програмом рада библиотеке биће реализоване у складу са објективним условима рада библиотеке и у зависности од степена учешћа свих носиоца активности.

* **Корективна настава:** Потребно је садржајно и методичко прилагођавање наставног програма за ученике којима је потребна додатна образовна подршка и неопходна је што већа индивидуализација наставе.

XIX. Начин остваривања других облика развојног плана школе који утичу на образовно-васпитни рад

1. Вршњачки тим

Циљеви и задаци функционисања:

- сузбијање насиља и насилничког понашања у школи и ван ње;
- подизање нивоа свести и осетљивости на насиље;
- унапређење способности свих учесника у школи за уочавање и препознавање насиља;
- развијање толеранције и добре комуникације међу вршњацима;
- пружање помоћи ученицима у савладавању личних проблема;
- неговање и промоција правих, истинских вредности (толеранција, хуманост, солидарност, саосећање, пожртвованост, заједништво, другарство...), као и здравих стилова живота;
- подстицање и развијање позитивне атмосфере у школи;
- неговање односа међусобног разумевања и уважавања;
- развијање и неговање културе понашања;
- сарадња са свим интересним групама у школи и ван ње који могу помоћи у сузбијању насиља, као и промоцији система правих вредности

План рада Вршњачког тима чини:

Активности	Носиоци активности	Време реализац.
• Формирање Вршњачког тима • Избор руководства ВТ • Разматрање плана рада ВТ и договор о раду	Чланови ВТ, координатор ВТ	Септембар
• Учесће у организованим активностима у оквиру Дечије недеље	Чланови ВТ, координатор ВТ, ученици	Октобар
• Прослава Дана школе (12. октобар)	Чланови ВТ, координатор ВТ, ученици	Октобар

- Дефинисање улога и одговорности чланова ВТ и детаљније упознавање са циљевима и задацима рада - Упознавање чланова ВТ са Протоколом о заштити од насиља, злостављања и занемаривања - Увођење Свеске евиденције о понашању ученика	Чланови ВТ, координатор ВТ	Октобар
Обележавање Светског дана толеранције (16. 11.) и Светског дана детета (20.11)	Чланови ВТ, координатор ВТ, Ученички парламент, ученици	Новембар
Увођење „Сандучета поверења“	Чланови ВТ, Координатор ВТ	Новембар
Решавање проблема и тема прикупљених путем „Сандучета поверења“	Чланови ВТ, Координатор ВТ, ПП служба	Током целе године
Дискусија на тему: „Вршњачко насиље у школи“ (анализа резултата анкете о насиљу спроведене шк. 2016/2017. године и доношење плана активности на основу донетих закључака)	Чланови ВТ, координатор ВТ, ПП служба	Децембар
Прослава школске славе – Светог Саве	Чланови ВТ, координатор ВТ, ученици	Јануар
„Спречимо вршњачко насиље“ – активности на ширењу толеранције, ненасиља и другарства	Чланови ВТ, координатор ВТ, ПП служба	Фебруар
Обележавање Дана ђака (16. март)	Чланови ВТ, координатор ВТ, ученици	Март
Разматрање односа међу ученицима, односа и сарадње ученика и наставника, атмосфера у школи	Чланови ВТ, координатор ВТ, ПП служба	Април
Помоћ вршњака вршњацима - посета ученицима 4. разреда у циљу припреме за прелазак у 5. разред	Вршњачки тим, координатор ВТ, учитељи, ученици	Мај
Анализа рада ВТ	Чланови ВТ, координатор ВТ	Јун
Предлог плана рада ВТ за следећу школску годину	Чланови ВТ, координатор ВТ	Јун
Израда извештаја о раду ВТ	Чланови ВТ, координатор ВТ	Јун
Осмишљавање и реализација васпитно-образовних активности у циљу промовисања система позитивних вредности (хуманитарне акције, спортски турнири, предавања...)	Чланови ВТ, координатор ВТ, Ђачки парламент, ПП служба, школска управа	Током целе године
Учешће у свим организованим активностима школе које за циљ имају промоцију система позитивних вредности (хуманитарне акције, спортски турнири, предавања...)	Чланови ВТ, координатор ВТ, Ђачки парламент, ПП служба, школска управа	Током целе године

2. Ученички парламент

Циљеви Ученичког парламента су:

- Учење демократије као вештине у понашању;
- Развијање културе дијалога, подстицање толеранције и солидарности;
- Развијање свести о правим друштвеним вредностима и подизање опште културе;
- Активно учествовање у образовно-васпитним активностима;
- Иницирање сопствених акција у области науке, културе, спорта и другим делатностима;

- Сарадња са Наставничким већем, Школским одбором, Саветом родитеља и руководством школе;
- Разматрање односа ученика и наставника, као и односа између ученика;
- Обавештавање ученика о битним питањима у вези са њиховим школовањем.

Садржај програма/ теме	Начини остваривања програма (облици извођења, методе, средства...)	Носиоци активности	
		Активност ученика	Активност наставника
Организационе активности			
Упознавање основних школских докумената и учешће у раду Тимова и Стручних већа			
Упознавање УП са протоколом о заштити од насиља, злостављања и занемаривања Информисање ученика о питањима од значаја за њихово школовање и безбедност			
Учешће у припреми и реализацији важних школских датума (културно-забавни живот)			
Разматрање успеха и дисциплине на крају класифик. периода -Разматрање узајамних односа и атмосфере у школи			
Учешће у слободним активностима ученика			
Иницирање и организација хуманитарних акција по избору УП			
Информисање УП о ЗИ; Прослава мале матуре;			
Учешће УП у избору ученика генерације (награђивање)			
Предлози УП за развој школе и самовредновање			

Ученички парламент може да:

- даје мишљење и предлоге стручним органима, школском одбору, савету родитеља и директору о правилима понашања у школи, годишњем програму рада, школском развојном плану, слободним и ваннаставним активностима, учешћу на спортским и другим такмичењима и организацији свих манифестација ученика у школи и ван ње;
- разматра односе и сарадњу ученика и наставника односно стручног сарадника;
- обавештава ученике о питањима од посебног значаја за њихово школовање.

Исходи и критеријуми успеха, односно начин евалуације: Евалуација ће се вршити кроз извештаје, анкетање ученика и наставника као и кроз самоевалуацију путем скала процене.

3. Тим за одржавање школског сајта

Адреса школског сајта наше школе је: www.osjovancvijickostolac.edu.rs.

Циљеви и задаци :

- Школа је дужна да има своју интернет страну. (Члан 52 Закона о основном образовању и васпитању "Сл. гласник РС", бр. 55/2013);
- Основни циљеви рада школског сајта је екстерно представљање школе, маркетиншко средство нарочито у време уписа ученика првог разреда, у функцији информисања родитеља и остваривање комуникације са саветом родитеља;
- Школски сајт омогућава постављања питања, сугестија, предлоге родитеља;
- Школски сајт представља огледало онога што школа ради, објављивање радова ученика, као и да радови буду доступни корисницима не само у земљи него и у свету;
- Интернет презентација школе представља информациону базу података везану за установу где се налазе подаци везани за установу као правно лице, седиште и локација, укупан број запослених радника, број ученика, број и списак одељења, групе за изборне предмете у наредној школској години;
- Интернет презентација школе може да пружи квалитетне ресурсе за наставнике, ученике, родитеље и двосмерну комуникацију са свим корисницима;
- Презентација може послужити као богат извор података: база информација за садашње и будуће ђаке, подстицање ученика на интеракцију и учешће у складиштењу податка;
- Интернет презентација школе може да буде виртуелна библиотека која помаже ученицима;
- Задатак сајта школе је подршка учењу и поучавању (креирање наставника кроз презентације, радне листове, квизове и друга дигитална средства);
- Ученици морају бити укључени у креирање садржаја сајта кроз наставне и ван наставне активности и на тај начин развијају ИКТ вештине кроз сарадњу са вршњацима.

План рада Тима за одржавање школског сајта

Активности	Носиоци активности	Време реализације
Формирање тима за вођење и ажурирање школског сајта	Директор и координатори тима	01.септембар
Ажурирање школског сајта објављивањем чланака за почетак школске године и све важне информације везане за нашу школу (распоред часова за први и други циклус и др.)	чланови тима	Током шк.године
Креирање новог изгледа сајта : нове области : школска документација (Годишњи план ,школски програм , Шрп , самовредновање , извештаји) и општи правни акти школе (статит ,пословници ,правилници ,процедуре) ,допуна података из информатичке базе података ;	чланови тима и директор	Октобар
Ажурирање базе података на сајту	чланови тима	током године
Подношење извештаја о вођењу и раду школског сајта на полугодишту 2017	Чланови тима	Јануар

Постављање нових презентација школе, некад и сад 2011-2017, ђачких презентација, презентација са дана школе и Светосавске академије;	Чланови тима	Март
Укључивање ученика у рад школског сајта;	Чланови тима, ученички парламент	Април
Отварање новог садржаја на сајту: разговори, предлози и коментари родитеља	Чланови тима, директор, савет родитеља	Мај
Редовно ажурирање школског сајта о постигнућима ученика на квалификационим периодима, пробном завршном испиту и др.	чланови тима	Током шк. године
Редовно ажурирање школског сајта о раду и активности у школи и свим извештајима везаних за шк. годину;	чланови тима, директор	Током шк. године
Подношење извештаја о вођењу и раду школског сајта на крају шк. године и предлог и сугестије за унапређење у даљем раду	чланови тима, директор	Август

Исходи и критеријуми успеха, односно начин евалуације:

- Нов изглед школског сајта са ажурирањем свих могућих података;
- Статистичка обрада података успеха и дисциплине ученика од 2. до 8.
- Формирање базе података везане за анализу успеха и дисциплину ученика у току школске године;
- Формирање базе података везаних за постигнућа ученика, како кроз општи школски успех, резултате на завршном испиту тако и кроз успехе ученика на такмичењима у шк. години;
- Укључивање ученика у рад школског сајта и развијање ИКТ код ученика.

4. Корективна настава

Допунска корективна настава српског језика / група I

Садржаји програма-ТЕМА	Циљеви и задаци садржаја	Активности ученика	Активности наставника	Начини и поступци остваривања садржаја
Договор о раду	Циљ Корективне наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати; Задаци су основно описмењавање ученика на	Активно слуша; вежба артикула цију гласова, посматра слике и описује оно што види, уочава што више детаља, саставља причу и повезује догађаје на сликама, ради	Припрема, реализује, анализира наставни процес; Врши испитивање способности сваког детета за говорно општење; испитује предзнање из читања и писања; дефинише	<u>Облици рада:</u> Фронтални, индивидуални, групни, рад у паровима <u>Методе рада:</u> Монолошка, дијалогска, текст-
Преписивање текста				
Писање по диктату				
Читање текста				
Увежбавање састављања краћих текстова о себи (име, презиме, адреса школа...),				

Испитивање познавања штампаних ћириличних слова	темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика; оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене употребе	графомоторне вежбе (црта и боји), активно разговара и учествује; уочава да се реченице састоје из речи, повезује претходно стечена знања са новим; саопштава и преноси своја запажања; сарађује са вршњацима; уважава туђе мишљење; процењује свој рад и рад својих вршњака; развија логичко мишљење; решава задатке; креира, истражује, објашњава; пише групе слова, речи, реченице; чита, преписује, ради диктат	активности и садржаје; прати ток рада ученика и подржава их у раду; анализира и процењује рад ученика; унапређује наставу и наставну праксу; креира и реализује час у циљу постизања квалитетне наставе; осмишљава аналитичко-синтетичке вежбе кроз игру (преметаљке, словне слагалице, игре настави започето...), мотивише ученике; подржава и развија њихова интересовања; помаже ученику да прецизира своје исказе; обавештава, подстиче, прати напредовање ученика; прати ефекте свог рада.	метода, илустративнодемонстративна, индуктивна, дедуктивна, хеуристичка, метода запажања, интерактивна <u>Облици рада:</u> Фронтални, индивидуални, групни, рад у паровима <u>Методе рада:</u> Монолошка, дијалогска, текст-метода, илустративнодемонстративна, индуктивна, дедуктивна, хеуристичка, метода запажања, интерактивна
Слово, реч, реченица				
Гласови и штампана слова: Аа, Мм, Нн, Ии, Тт				
Велико слово и интерпункцијски знаци (тачка, зарез, упитник, узвичник)	Оперативни задаци: усвајање правилног изговарања гласова, гласовних скупова, речи и реченица; савладавање технике читања и писања на ћириличком писму; навикавање на употребу књижевног језика у говору и писању; оспособљавање за усмено препричавање, причање и описивање; уочавање и схватање реченице као основне језичке категорије; увежбавање читања наглас;			
Читање – (наглас и у себи)				
Разговор о тексту (Текстови за наставу почетног читања и писања, збирка 2)				
Врсте реченица – обавештајне, узвичне, упитне				
Разговор о тексту – карактеристике ликова (поступци, речи, изглед, особине)				
Разговор о тексту – препричавање, причање, описивање				
Мој омиљени јунак цртаног филма – говорна и писмена вежба				
Утврђивање наученог				
Утврђивање наученог				

Допунска корективна настава српског језика / група II и III

Садржаји програма-ТЕМА	Циљеви и задаци садржаја	Активности ученика	Активности наставника	Начини и поступци остваривања садржаја
Договор о раду	Циљ Корективне наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно	Активно слуша; вежба артикулацију гласова, посматра слике и описује оно што види, уочава што више	Припрема, реализује, анализира наставни процес; Врши испитивање способности сваког детета за говорно општење; испитује	<u>Облици рада:</u> Фронтални, индивидуални, групни, рад у паровима
Преписивање текста				
Писање по диктату				
Читање текста				
Увежбавање састављања краћих текстова о себи (име,				

презиме, адреса школа...),	изражавати; Задачи су основно описмењавање ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика; оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене употребе.	детаља, саставља причу и повезује догађаје на сликама, ради графомоторне вежбе (црта и боји), активно разговара и учествује; уочава да се реченице састоје из речи, повезује претходно стечена знања са новим саопштава и преноси своја запажања; сарађује са вршњацима; уважава туђе мишљење; процењује свој рад и рад својих вршњака; развија логичко мишљење; решава задатке; креира, истражује, објашњава; пише групе слова, речи, реченице; чита, преписује, ради диктат .	предзнање из читања и писања; дефинише активности и садржаје; прати ток рада ученика и подржава их у раду; анализира и процењује рад ученика; унапређује наставу и наставну праксу; креира и реализује час у циљу постизања квалитетне наставе; осмишљава аналитичко- синтетичке вежбе кроз игру (преметаљке, словне слагалице, игре настави започето...), мотивише ученике; подржава и развија њихова интересовања; помаже ученику да прецизира своје исказе; обавештава, подстиче, прати напредовање ученика; прати ефекте свог рада.	<u>Методe рада:</u> Монолошка, дијалошка, текст- метода, илустративнодемон- стративна, индуктивна, дедуктивна, хеуристичка, метода запажања, интерактивн <u>Облици рада:</u> Фронтални, индивидуални, групни, рад у паровима <u>Методe рада:</u> Монолошка, дијалошка, текст- метода, илустративнодемон- стративна, индуктивна, хеуристичка, метода запажања, интерактивн
Испитивање познавања штампаних ћириличних слова				
Слово, реч, реченица				
Гласови и штампана слова: Аа, Мм, Нн, Ии, Тт				
Гласови и штампана слова: Оо, Сс, Ее, Рр, Јј, Уу, Шш				
Обрађена слова – утврђивање				
Рад на тексту – појмови: пасус, наслов, прича				
Велико слово и интерпункцијски знаци (тачка, зарез, упитник, узвичник)				
Гласови и штампана слова: Лл, Љљ, Зз, Вв, Гг, Пп, Кк, Дд				
Гласови и штампана слова: Бб, Њњ, Хх, Жж, Чч, Ћћ.				
Рад на тексту – песма, стих, строфа				
Гласови и штампана слова: Фф, Цц, Џџ, Ђђ.				
Читање и писање, азбука				

5. Индивидуални образовни планови свих ученика који се образују по индивидуалном образовном плану

Програми и активности којима се развијају способности за решавање проблема,
комуникација, тимски рад, самоиницијатива и подстицање предузетничког духа

Развијање способности за решавање проблема, комуникације, тимског рада,
самоиницијативе и подстицање предузетничког духа представљају компетенције које су неопходне
свима за добро сналажење у свакодневном животу, а посебно у професионалном животу. Због тога

је потребно да се и током наставе и током ваннаставних активности у Основној Школи „Јован Цвијић“ сви запослени труде како би ове компетенције код сваког ученика понаособ, биле развијене на највишем могућем нивоу.

Проблеми су део живота, стога је имати проблеме нормална ствар. Ипак, једно је сигурно, од става особе према проблемима зависиће и начин на који се особа односи према њима, да ли има склоност да их решава или одлаже, да ли су начини на који покушава да их реши функционални (у складу са њеним жељама и циљевима) или дисфункционални (штетни).

Проблеми, се најбоље решавају рационалним размишљањем. Међутим, рационални приступ и рационално размишљање нису једини начини решавања проблема. Често људи решавају проблеме и доносе одлуке на основу свог емоционалног стања, ослањања на мишљење ауторитета и сл. Када су у питању важне животне одлуке рационално доношење одлука је ипак најбољи приступ.

Сваки проблем има неко решење. Карл Јунг је рекао: Неки проблеми се не могу решити, али се зато могу превазићи. И то је неко решење. Одлагање и избегавање представља дисфункционалну стратегију решавања проблема (јер не доводи до решења, али доводи до појачавања емоционалне тензије која касније отежава решавање проблема). Најповољнија ситуација за решавање проблема је када постоји лична одговорност за настанак проблема. Највише имамо моћи да променимо нешто код себе (у свом понашању или емотивном реаговању) него када су спољашње околности и услови (на које обично имамо мање моћи да утичемо) одговорни за настанак проблема. На пример много је лакше да престанем да пушим (јер то у потпуности зависи од мене) него да нађем нови посао (јер налажење новог посла не зависи само од моје активности већ и од разних спољашњих околности).

Решавање проблема је процес који укључује седам фаза:

1. **Препознавање проблема** - подразумева препознавање незадовољене жеље.
2. **Дефинисање проблема и циља** - потребно је дефинисати проблем - начин који омогућава трагање за решењем. Након препознавања проблема и ситуација у којима се проблем манифестује, јако важан део за процес решавања проблема је прецизно дефинисање циља - шта је то што желите да постигнете? Без дефинисања циља не можете трагати за адекватним решењем.
3. **Креирање могућих решења** – потребно је смислити бар три алтернативна решења за проблем.
4. **Процена могућих решења** - представља одговор на питања: да ли решење задовољава незадовољену жељу која је у основи проблема, да ли решење уважава жеље других актера укључених у проблем, да ли је легално и социјално прихватљиво решење и да ли је у оквиру мојих моћи?
5. **Доношење одлука** - решења која не задовољавају све горе описане услове, се одбацују. У случају да постоји више решења која задовољавају све услове особа бира себи најбоље.

6. **Примена решења** - подразумева планирање, одигравање (увежбавање), бирање најефикаснијег начина и примену у конкретној ситуацији.
7. **Провера ефекта решења** - да ли је одабрани вид понашања довео до постизања жељеног циља? Ако није особа се враћа на почетак решавања проблема како би видела у ком стадијуму процеса решавања проблема је дошло до грешке.

Неконструктивни стилови решавања проблема су импулсивни стил и избегавање. Особе са импулсивним стилем су у проблематичним ситуацијама плаховите, брзоплете и нефокусиране. Уместо да плански решавају проблем, одреде се за прво решење које им прође кроз главу.

Комуникација

Сваки тимски рад почиње од исте основе, која је створена комуникацијом. Без знања о личној комуникацији немогуће је анализирати комуникацију других и због тога је тешко бити дипломатичан и превазилазити разлике у мишљењима.

Ако сте добри у комуникацији, са другима можете дискутовати о проблемима, уместо што би сте се свађали због њих.

Асертивност подразумева директно, јасно и искрено исказивање својих осећања, потреба и ставова особи која својим понашањем крши туђа права. То је способност супротстављања на неагресиван и неманипулативан начин.

Проста асертивна реченица садржи став, чињеницу или опсервацију. То је кратка реченица која исказује потребу или право онога који је изговара.

Емпатичка асертивност садржи емпатију, препознавање стања и осећања друге особе и асертивност, исказивање сопствених потреба.

Асертивност

Принципи асертивног реаговања:

- Ја имам права да изражавам себе све док тиме не угрожавам друге.
- Када се залажем за своја права ја поштујем себе и добијам поштовање других.
- Јасним изражавањем својих права и потреба ја преузимам одговорност за себе и не пребацујем је другима.
- Ако не кажем другима како њихово понашање делује на мене, ускраћујем им прилику да нешто промене.
- Жртвујући своја права и потребе ја дајем дозволу другима да не воде рачуна о мени.
- У мери у којој сам слободна да се залажем за себе и да то право признам другима ја више добијам од живота.

- Недозвољавање другима да сазнају како се ја осећам јесте једна врста и начин контролисања других.
- Када чиним за себе оно што осећам као право, ја се осећам боље и градим аутентичнији и задовољавајући однос са другима.

Активно слушање

Оно што нас чини људима је и умеће слушања, али управо то представља потешкоћу за много људи. Слушање захтева активан напор да би се истражио и разумео смисао онога што је речено. То значи да морате активно покушавати да разумете оно што ваше други говоре, а не да чујете оно што желите да чујете. Активно слушање је свесна радња коју можете вежбати.

Добри савети у вези са активним слушањем:

- Немојте да имате предрасуде у вези са говорником или оном шта је речено.
- Не зајкључујте пребрзо.
- Не планирајте одговор док слушате.
- Сачувајте дистанцу у односу на ваше мишљење и проблеме.
- Будите сконцентрисани и посебно слушајте есенцијалне ставке.
- Обратите пажњу на говорников тон и говор тела.
- Обратите пажњу на сопствени говор тела.
- Употребљавајте рефлексије, климање главом и звуке који означавају разумевање
- Ако нисте сигурни питајте шта је речено.
- Реците ако немате времена.

Тимски рад

Сврха рада у тимовима јесте постизање резултата који су бољи од индивидуалних. Ефективан тимски рад представља тежњу сваке организације, а често смо сведоци контрапродуктивних ефеката лошег тимског рада на учинак и организациону климу. Да би тим постигао синергију и давао добре резултате, потребно је да буде испуњен низ предуслова.

Проценом тимске динамике и синергије:

- Анализира се комуникација унутар тима
- Анализира се приступ задацима у тиму
- Мери се квалитет при решавању практичног проблема
- Учи се о тимској синергији и о вештинама које су неопходне да би се она постигла

Мерењем тимске синергије процењује се да ли је тимски рад био ефективан, тј. да ли је тимско решење било боље од индивидуалних решења. Мерење тимске динамике даје увид у интеракцију између чланова тима, како су комуницирали, да ли су подржавали једни други,

надовезивали се на туђе идеје или су их критиковали, противили се свим решењима истичући само сопствена решења, да ли су лични циљеви били стављени испред тимских и др.

Мерење тимске синергије се ради кроз мерење квалитета групних решења и одлука уз различите симулације. Учесници добијају одређену ситуацију коју треба да реше, најпре индивидуално, а затим у оквиру тима. Ефективан тимски рад доноси решења која су далеко боља од свих индивидуалних.

Самоиницијатива

Уколико желимо да заблистамо на било ком плану и да покажемо колико можемо да постигнемо, пре свих, морамо имати максимална очекивања од нас самих. То је у неку руку самопоуздање - амбиција коју је неопходно да поседујемо како бисмо могли храбро доносити одлуке. Зашто је важно донети одлуку? Као прво, морамо знати одредити приоритете и према њима одређивати посао који ћемо обављати, јер не можемо очекивати да будемо корак испред свих обавеза. Као друго, морамо знати шта је то што треба да се уради, али без да нам неко изнова понавља.

Подстицање предузетничког духа

Предузетништво и предузетници за сад имају исти судбину као лидерство и лидер. Често се користе, сви говоримо о њиховом значају, али кад дође до дефиниције истог ту већ имамо проблем. Предузетништво се углавном везује за мала и средња предузећа, лидерство за велике фирме и компаније. Форма и окружење је различита, али суштина иста. Предузетништво, као и лидерство, је начин живота: наш став како приступамо послу и колико смо проактивни и иновативни у томе што радимо.

Из тих разлога је и потреба за наглашавањем предузетничког учења у наставним програмима на свим нивоима, као и програмима стручног усавршавања наставника и директора образовних институција.

Оно што је најчешће случај да неку врсту предузетничке едукације деца добијају тек са средњом школом и то на жалост углавном у стручним школама као што је нпр. економска, и да се она наставља кроз факултетског образовање. Недостатак ове едукације у основним школама, тј. периоду у коме можемо највише допринети у развоју предузетничких ставова и понашања, смањујемо реалну шансу да дугорочно гледамо имамо економију предузетништва. С друге стране, многи ће рећи да наше тржиште још увек није толико развијено за квалитетну и различиту едукацију ван формалног окружења. Углавном постоје стандардни пословни тренинзи и семинари фокусиране на „атрактивне“ теме: бизнис планови, развој бизниса, маркетиншки наступ, вештине комуникације, преговарања, тимског рада итд.

Предузетништво се односи на могућност појединца да идеју претвори у дело. Оно укључује креативност, иновацију и преузимање ризика, као и могућност да појединац планира да спроведе пројекте како би постигао одређене циљеве.

Развој предузетничког духа се тиче стварања окружења где људи могу бити иновативни, решавати проблеме, бити креативни, размишљати позитивно, стварати прилике, бити самотивисани, размишљати критички, преузимати ризике, бити проактивни, преузимати иницијативу, сакупљати идеје и проналазити решења.

Активности чији је циљ развијање способности за решавање проблема, комуникације, тимског рада, самоиницијативе и подстицање предузетничког духа могу бити:

- Често организовање разних такмичења;
- Подстицање ученика да раде разне пројекте.

Смернице за прилагођавање и пружање додатне подршке

Додатна подршка у образовању и васпитању саставни је део Закона о основном образовању и васпитању и Закона о средњем образовању и васпитању:

Детету и ученику коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета, тешкоћа у учењу, ризика од раног напуштања школовања и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању, школа обезбеђује отклањање физичких и комуникацијских препрека, прилагођавање начина остваривања школског програма и израду, доношење и остваривање индивидуалног образовног плана.

Циљ додатне подршке у образовању и васпитању јесте постизање оптималног укључивања ученика у редован образовно-васпитни рад, осамостаљивање у вршњачком колективу и његово напредовање.

Смернице за прилагођавање и пружање додатне подршке представљају континуитет претходног Школског програма кога чине сви садржаји, процеси и активности који имају за циљ остваривање образовно васпитних задатака и имају сврху да промовишу интелектуални, лични, друштвени и физички развој ученика. Њиме се осигурава усмереност на децу и њихово учење. Основна Школа „Јован Цвијић“ у Костолацу прилагођава свој Школски програм наставном плану који је прописан законом, али у исто време и условима и ресурсима школе, као и интерним захтевима и потребама и специфичној сз+труктури ученика у овој школи. . У нашој школи ради Тим за додатну подршку ученицима који настоји да унапреди систем пружања подршке ученицима, да подстиче лични професионални и социјални развој сваког ученика и унапреди процедуру препознавања и подршке деце из осетљивих група, и побољша рад на професионалној оријентацији са ученицима.

У оквиру праћења и вредновања образовно-васпитног рада, један од задатака овог програма јесте и праћење и вредновање примене мера индивидуализације и индивидуалног образовног плана за ученике. У оквиру рада са наставницима, програм индивидуалног образовног плана подразумева:

- саветовање наставника у индивидуализацији образовно- васпитног рада, односно наставе на основу уочених потреба, интересовања и способности ученика, односно психолошке процене индивидуалних карактеристика ученика (способности, мотивације, особина личности) и остварености образовних постигнућа у школи;
- пружање подршке наставницима за рад са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка;
- координирање израде у сарадњи са наставницима и родитељима, старатељима, тимско израђивање педагошког профила ученика;
- учествовање у развијању индивидуалних образовних планова коришћењем резултата сопствених психолошких процена и психолошких процена добијених из других установа.

У оквиру рада са ученицима, програм индивидуалног образовног плана подразумева:

- учешће у тимском идентификовању ученика којима је потребна подршка у процесу образовања и осмишљавању и праћењу реализације индивидуализованог приступа у раду,
- пружање подршке ученицима за које се обезбеђује васпитно-образовни рад по индивидуалном образовном плану, односно који се школују по индивидуализираној настави и индивидуалном образовном плану.

Рад са родитељима и старатељима такође је важан у реализацији програма индивидуалног образовања и васпитања и односи се на:

- подршку јачању родитељских , старатељских васпитних компетенција, нарочито информисањем о психолошким карактеристикама њихове деце у оквиру индивидуалних консултација и облика групног психолошког образовања родитеља и старатеља,
- сарадњу са родитељима, односно старатељима на пружању подршке ученицима који се школују по индивидуалном образовном плану.

Поред активности везаних за ученике који се образују по програму индивидуалног образовног плана и за њихове наставнике, родитеље и старатеље, рад на остваривању програма индивидуалног образовног плана укључује и тесну сарадњу са директором, руководиоцима одсека, педагошко- психолошком службом и пратиоцем ученика.

Тим за додатну подршку очекује и планира даље реализовање и обогаћивање појединачних активности, развој тимског рада и укључивање што већег броја свих чинилаца и учесника у рад

школе. Школа ће наставити адекватну организацију сукцесивног праћења реализације постављених задатака и начина кориговања одређених проблема. Наставиће са сарадњом са другим школама у којој је ученик који остварује право на додатну подршку стицао образовање, а у циљу остваривања континуитета додатне подршке.

Индивидуални образовни планови свих ученика који се образују по индивидуалном образовном плану чине прилог школског програма.

6. Тим за инклузивно образовање

Циљеви и задаци: Индивидуални образовни план (ИОП) израђује се за дете/ученика коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању. Циљ ИОПа је оптимални развој детета/ученика, укључивање у вршњачки колектив и остваривање општих и посебних исхода образовања и васпитања. ИОП се израђује на основу претходно реализованих и евидентираних мера индивидуализације и израђеног педагошког профила детета. ИОП се израђује према образовно-васпитним потребама детета и ученика и може да буде заснован на:

- Прилагођавању начина рада као и услова у којима се изводи образовно - васпитни рад (ИОП1);
- Прилагођавању и измени садржаја образовно-васпитног рада, исхода и стандарда постигнућа (ИОП2);
- Обогаћивању и проширивању садржаја образовно-васпитног рада за дете и ученика са изузетним способностима (ИОП3).

Годишњи план и програм рада стручног тима за инклузивно образовање:

Активности	Носиоци активности	Време реализац.
Израда Акционог плана рада рада ТИО; Избор координатора у првом и другом циклусу образовања; Упознавање одељењских старешина са ученицима од стране учитеља и ПП службе; Израда <i>Педагошких профила</i> за све ученике са ИОПом 2, као и за ученике са којима се ради индивидуализација (2-4, 6-8. разред); Израда индивидуалних планова рада (ИОПа) за предмете и ученике где постоји решење ИРК; Дефинисање образовног минимума за ученике и анализа нивоа постигнућа; Сарадња са ИРК Пожаревца на решавању нових захтева за додатном подршком; Праћење законске регулативе у вези са овом тематиком; Формирање ДП тимова;	ТИО, координатор Тима Од.старешине предметни наставници, ПП служба, Секретар школе	Септембар

Праћење адаптације и напредовања ученика I разреда од стране психолога (обилазак часова); Израда <i>Педагошких профила</i> за све ученике који не постижу очекиване стандарде; Организовање <i>Корективне – допунске наставе</i> за ученике са тешкоћама у учењу (снимање ситуације, планирање, реализација) ; Ангажовање Педагошког асистента; Праћење снимљене ситуације евидентираних ученика којима је потребна додатна подршка (по одељењима) и индивидуализација од стране педагога и чланова ТИО; Сарадња са: дефектологом, логопедом, социјалним радницима, педијатрима, ИРК, Министарством просвете...	ТИО ДП Тимови Одељењске старешине и предметни наставници, ППП служба, Пед.асистент	Октобар
Сарадња са родитељима ученика са тешкоћама у учењу; Организовање <i>Корективне – допунске наставе</i> за ученике са тешкоћама у учењу; Ангажовање Педагошког асистента; Организовање <i>Интерног семинара о инклузији</i>; Редовно праћење напредовања деце којој је потребна додатна подршка у образовању (извештаји на I тромесечју); Сарадња са Тимом за развој школског програма;	Од.старешине предметни наставници, ТИО ППП служба, пед. асистент	Новембар
Организовање <i>Корективне – допунске наставе</i> за ученике са тешкоћама у учењу ; Ангажовање Педагошког асистента; Вредновање и оцењивање ученика којима је потребна додатна образовна, здравствена и социјална подршка; Сарадња са МИО (у оквиру примера Добре праксе и размене искустава); Сарадња са Ученичким парламентом и Вршњачким тимом школе;	Одељењско веће, родитељи Тим ИОП, Ученички парламент	Децембар
Организовање <i>Корективне – допунске наставе</i> за ученике са тешкоћама у учењу (евалуација, извештавање) ; Ангажовање Педагошког асистента; Евалуација ИОПа ; Сарадња са родитељима ученика којима је потребна додатна подршка; Праћење адаптације и напредовања ученика I разреда од стране психолога (обилазак часова); Праћење законске регулативе у вези са овом проблематиком; Сарадња са: дефектологом, логопедом, социјалним; радницима, педијатрима, ИРК, Министарством просвете...	Пед. асистент Од.старешине предметни наставници, ППП служба, ТИО, секретар	Јануар/ фебруар
Организовање <i>Корективне – допунске наставе</i> за ученике са тешкоћама у учењу; Ангажовање Педагошког асистента; Сарадња са другим школама (у оквиру примера Добре праксе и размене искустава); Сарадња са Тимом ПО; Сарадња са Тимом за развој школског програма;	Пед. асистент Од.старешине предметни наставници, ППП служба, ТИО	Март
Организовање <i>Корективне – допунске наставе</i> за ученике са тешкоћама у учењу ; Ангажовање Педагошког асистента Редовно праћење напредовања деце којој је потребна додатна подршка у образовању (извештаји на III тромесечју) Сарадња са родитељима ученика којима је потребна додатна подршка;	Пед. асистент Од.старешине предметни наставници, ППП служба	Април
Организовање <i>Корективне – допунске наставе</i> за ученике са тешкоћама у учењу; Ангажовање Педагошког асистента Евалуација ИОПа Сарадња са родитељима ученика којима је потребна додатна подршка; Припрема за Завршни испит ученика са ИОПом 2	Пед. асистент Од.старешине предметни наставници, ППП служба, ТИО	Мај/јун

Исходи и критеријуми успеха односно начин евалуације:

- Сарадња са свим актерима у процесу реализације ИОП-а је остварена
- Ученици напредују у складу са својим могућностима
- Ученици су социјализовани и прихваћени у околини
- Увид у документацију сваког ученика (извештај о раду и напредовању који сачињава наставник, али и преглед свезака и уџбеника сваког ученика)
- Разговор са наставницима, родитељима и другим ученицима
- Евалуација ИОП-а, Анализа успешности ученика који раде по измењеном плану и програму Иоп 1 и Иоп 2;

Инклузивно Образовање – Квалитетно образовање за све:

- За ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом
- За ученике који имају тешкоће у учењу
- За ученике из социјално нестимулативних средина
- За ученике типичног развоја
- За даровите ученике

Право на ИОП (план додатне подршке) има дете за које се процени да има тешкоћа у васпитно-образовном раду, а које би могле значајно да утичу на остваривање неких општих стандарда, као и дете са изузетним способностима.

Садржај ИОП-а:

- лични подаци, опис развоја и образовне ситуације
- персонализовани програм наставе и учења
- посебни прилагођени стандарди

ИОП се односи на:

- део у оквиру наставног предмета,
- један наставни предмет,
- групу наставних предмета или
- све садржаје, односно наставне предмете
- ваннаставне активности.

Кораци израде ИОПа:

1. Прати се развој детета (стручни сарадник и наставник)
- ако дете не остварује очекиване исходе или су резултати значајно изнад нивоа општих и посебних стандарда
2. Прикупљају се подаци и израђује педагошки профил ученика (одељењски стрешина уз помоћ стручних сарадника и предметних наставника)
 - Различити извори

- родитељи
 - стручњак/ци ван утанове
 - вршњаци
 - дете
 - Различите технике
 - посматрање активности детета
 - тестирање
 - интервјуисање
 - упитник
 - медицински налази
3. Индивидуализовани начин рада
- Прилагођавање простора и услова
 - Отклањање физичких баријера
 - Додатне и посебне активности
 - Посебан распоред активности
 - Прилагођавање метода рада и наставних средстава
 - Начин задавања задатака
 - Праћење напредовања
 - Начин усвајања садржаја
 - Провера знања
 - Организација учења
 - Правила понашања и комуникације
4. Процена потребе за ИОП-ом
- Родитељ
 - Наставник
 - Стручни сарадник
5. Предлог за ИОП -а
- Доказ о претходној индивидуализацији
6. Писмено обавештење родитеља о предлогу
7. Родитељ потписује сагласност за израду ИОП-а
8. Директор формира тим за ДП (тим за пружање додатне подршке)
- Родитељ
 - Учитељ
 - Стручни сарадник
 - Предметни наставник
9. Тим за ДП израђује ИОП
10. Родитељ даје сагласност за примену ИОП-а
11. Тим за ИО шаље педагошком колегијуму на усвајање
12. Педагошки колегијум доноси одлуку о ИОП-у .
13. Интерресорна комисија даје мишљење о потреби увођења ИОП2 на иницијативу Школе или родитеља.

XX. Програм безбедности и здравља на раду

који обухвата заједничке активности школе, родитеља, односно других законских заступника и јединице локалне самоуправе, усмерене на развој свести за спровођење и унапређивање безбедности и здравља на раду

Безбедност и здравље на раду представља обезбеђивање таквих услова на раду којима се у највећој мери смањују повреде на раду, професионална обољења и обољења у вези с радом. Обухвата заједничке активности Школе, родитеља односно законских заступника и јединице локалне самоуправе усмерене на развој свести за спровођење и унапређење како безбедности тако и здравља на раду.

Интерес друштва, свих субјеката и сваког појединца је да се оствари највиши ниво безбедности и здравља на раду, да се нежељене последице као што су повреде на раду, професионалне болести и болести у вези са радом сведу на најмању могућу меру, односно да се остваре услови рада у којима би запослени имао осећај задовољства при обављању својих професионалних задатака. За остваривање оваквог циља неопходан је систематски приступ у превентивном деловању.

Ступањем на снагу Закона о безбедности и здрављу на раду „Сл. гласник РС“ бр. 101/2005 91/2015 и 113/2017 запослени су добили шансу да се изборе за безбедно радно место и да током рада сачувају своје здравље. Закон је, пре свега, написан уз поштовање Директива Европске Уније (ЕУ) и Међународне организације рада (МОР), из области безбедности и здравља на раду.

Безбедност и заштита здравља на раду једно је од основних права сваког човека, јер једино безбедан рад, здрава и безбедна радна средина омогућавају продуктиван рад и живот.

Безбедност и здравље на раду јесте обезбеђивање таквих услова на раду којима се, у највећој могућој мери, смањују повреде на раду, професионална обољења и обољења у вези са радом и који претежно стварају претпоставку за пуно физичко, психичко и социјално благостање запослених (члан 4. тачка 4.).

Значај безбедности и здравља на раду

Значај безбедности и здравља на раду се сагледава са **хуманог, социјалног и економског становишта**. Рад у **хуманим условима** представља задовољство за сваког појединца, али и успех и понос за организатора, послодавца и за друштво у целини.

Социјални значај БЗР у највећој мери се изражава кроз велики број запослених који се повреде или изгубе живот на радном месту, оболе од професионалних болести и других болести у вези са радом о којима, а често и о њиховим породицама, преузима бригу друштво.

И трећа, **економска димензија БЗР** сагледава се преко последица повреда на раду, професионалних и других болести и исказује се одређеним финансијским показатељима који зависе од броја и тежине таквих случајева. Наиме, повреде на раду и професионалне болести, често су праћене одсуством са рада чиме се стварају трошкови и издаци због тога што радник не ради, због застоја који настаје у производњи и што се знатна средства издвајају за лечење радника, надокнаду његове зараде и других трошкова и издатака који падају на терет послодавца и фондова социјалног осигурања. То значи да безбедност и здравље на раду утичу на продуктивност и економичност пословања у предузећу, као и на квалитет и конкурентност производа на тржишту, те да послодавац има непосредни интерес да она буде што ефикаснија. Зато је свако улагање у мере заштите за послодавца корисна инвестиција. Од степена безбедности зависи здравствена и радна способност запослених а тиме и продуктивност у оквиру предузећа, која се на националном нивоу одражава на висину националног дохотка. Истовремено бољом заштитом здравља на раду и смањењем броја повреда на раду, професионалних и других болести, смањује се оптерећење фондова социјалног осигурања што се непосредно одражава на висину издвајања ових средстава по основу доприноса и из националног буџета. Дакле, од степена безбедности зависи здравствена и радна способност запослених а тиме и продуктивност у предузећу али и способност радне популације на националном нивоу што у крајњем утиче на национални доходак и стандард свих грађана.

Правни оквир за безбедност и здравље на раду

Уставом Републике Србије (члан 60.), утврђено је право запослених на безбедност и здравље на раду.

Нови Закон о безбедности и здрављу на раду (Сл. гласник РС 101/2005, 91/2015 и 113/2017) доноси одређени број квалитетних новина, пре свега:

- обавезу послодавца да донесе акт о процени ризика у писменој форми за сва радна места у радној околини и да утврди начин и мере за њихово отклањање
- обавезу формирања Одбора за безбедност и здравље на раду у Установи (као тело које има представнике запослених)
- обавезу послодавца да утврди права, обавезе и одговорности у области безбедности и здравља на раду општим актом, односно колективним уговором (уколико предузеће има до десет запослених, послодавац по Закону може уредити обавезе, права и одговорности уговором о раду)
- прецизније прописане превентивне мере...

Унапређење безбедности и здравља на раду

Унапређење безбедности и здравља на раду се може посматрати са више аспеката: кроз активности на различитим друштвеним нивоима (држава, привредни субјекти, појединци) и применом савремених алата – софтверских решења која олакшавају рад у области БЗР.

Савремени алати, софтверска решења која олакшавају рад у области БЗР, стручном лицу за БЗР треба да омогуће праћење стања на што једноставнији начин, без пуно папирологије. Такви програми, тј. софтверска решења треба да омогуће, поред остваривања законског минимума, могућност развоја и креирања додатних аналитичких и статистичких извештаја у циљу унапређења безбедности и здравља на раду. На основу поменутих извештаја, стручно лице за БЗР и сам послодавац могу да добију јаснију и свеобухватнију слику о тренутном стању БЗР у свом предузећу као и корисне информације и податке о могућем унапређењу БЗР.

У оквиру Програма безбедности и здравља на раду, орган управљања у школи је у складу са Законом о основама система образовања и васпитања, донео два општа правна акта која уређују тематику везану за безбедност и здравље на раду запослених и ученика. То су Правилник о безбедности и здрављу на раду и Правилник о мерама, начину и поступку заштите и безбедности ученика за време боравка у школи и свих активности које организује школа за основно и средње музичко образовање “Стеван Мокрањец” у Пожаревцу.

Именована је овлашћена, сертификована фирма за вођење послова у вези са одржавањем безбедности и здравља на раду – „SG Safewise“ d.o.o. из Пожаревца.

Правилником о безбедности и здрављу на раду се у складу са Законом о безбедности и здрављу на раду уређује спровођење безбедности и здравља на раду запослених у школи, у циљу стварања безбедних услова рада, заштите живота, здравља и радне способности запослених.

Право на безбедност и здравље на раду имају:

- Запослени
- Ученици
- Лица која се затекну у радној околини ради обављања одређених послова ако је Школа, односно директор упознат о њиховом присуству.

Школа обезбеђује спровођење безбедности и здравља на раду у складу са техничко-технолошким потребама.

Мере које се могу предузети у програму су свакако у почетку превентивне (чије се предузимање планира) и оне се обезбеђују применом савремених, техничких, здравствених, образовних, социјалних и других мера и средстава за отклањање ризика од повређивања и оштећења здравља запослених или њихово свођење на најмању могућу меру, у поступку пројектовања,

изградње, коришћења и одржавања објекта, технолошких процеса, опреме за рад, коришћење средстава и опреме за личну заштиту на раду, образовања, васпитања.

Мере се базирају на одређеним **начелима** и то:

- Избегавање ризика
- Процена ризика који се не могу избећи на радном месту
- Отклањање ризика на њиховом извору применом савремених техничких решења
- Прилагођавање рада и радног места запосленог (избором опреме за рад, метод рада и избором технолошког процеса да би се избегла монотонија у раду у циљу смањења њиховог утицаја на здравље запосленог)
- Замена опасних технолошких процеса мање опасним
- Давање предности колективним над појединачним мерама безбедности на раду
- Одговарајуће оспособљавање запослених за безбедан и здрав рад и издавање упутстава за рад на сигуран начин
- прилагођавања техничком напретку
- развијања кохерентне целокупне политике превенције

Директор је дужан да донесе **акт о процени ризика** у писменој форми за сва радна места у радној околини и утврди начин и мере за њихово отклањање, као и лице задужено за безбедност и здравље на раду. Акт о процени ризика јесте акт који садржи опис процеса рада са проценом ризика од повреда и оштећења здравља на радном месту у радној околини и мере за отклањање или смањивање ризика у циљу побољшања безбедности и здравља на раду.

Лице за безбедност и здравље на раду је лице које обавља послове безбедности и здравља на раду, има положен стручни испит о практичној оспособљености.

Програм безбедности подразумева да је директор дужан да:

- актом у писменој форми одреди лице за безбедност и здравље на раду
- запосленом одреди обављање послова на којима су спроведене мере безбедности и здравља на раду
- обавештава запослене о увођењу нових технологија и средстава за рад, као и о опасностима од повреда и оштећења здравља који настају њиховим увођењем, односно да у таквим случајевима донесе одговарајућа упутства за безбедан рад
- оспособљава запослене за безбедан и здрав рад
- обезбеди запосленима коришћење средстава и опреме за личну заштиту на раду
- обезбеди одржавање средстава за рад и средстава и опреме за личну заштиту на раду у исправном стању

- ангажује правно лице са лиценцом ради спровођења превентивних и периодичних прегледа и испитивања опреме за рад, као и превентивних и периодичних испитивања услова радне околине
- обезбеди на основу акта о процени ризика и оцене службе медицине рада прописане лекарске прегледе запослених
- обезбеди пружање прве помоћи, као и да оспособи одговарајући број запослених за пружање прве помоћи, спасавање и евакуацију у случају опасности
- заустави сваку врсту рада који представља непосредну опасност за живот или здравље запослених
- обезбеди мере заштите од пожара, спасавање и евакуацију у складу са посебним законом.

Школа је дужна да води и чува евиденције о повредама на раду, професионалним обољењима и болестима у вези са радом, извршеним испитивањем радне околине, извршеним прегледима и испитивањем опреме за рад и средства и опреме личне заштите, пријавама поднетим инспекцији рада о индивидуалним, колективним, лаким и тешким повредама на раду.

Школа је дужна да запослене осигура од повреда на раду, професионалних обољења или обољења у вези са радом ради обезбеђења накнаде штете.

Запослени има право:

- да послодавцу даје предлоге, примедбе и обавештења о питањима безбедности и здравља на раду;
- да контролише своје здравље према ризицима радног места, у складу са прописима о здравственој заштити.
- Запослени који ради на радном месту са повећаним ризиком, има право и обавезу да обави лекарски преглед на који га упућује послодавац.
- Запослени има право и обавезу да се пре почетка рада упозна са мерама безбедности и здравља на раду на пословима или на радном месту на које је одређен, као и да се оспособљава за њихово спровођење.

Запослени има право да одбије да ради:

- ако му прети непосредна опасност по живот и здравље због тога што нису спроведене прописане мере за безбедност и здравље на радном месту на које је одређен, све док се те мере не обезбеде
- ако му послодавац није обезбедио прописани лекарски преглед или ако се на лекарском прегледу утврди да не испуњава прописане здравствене услове
- ако у току оспособљавања за безбедан и здрав рад није упознат са свим врстама ризика и мерама за њихово отклањање

- дуже од пуног радног времена, односно ноћу ако би, према оцени службе медицине рада, такав рад могао да погорша његово здравствено стање
- на средству за рад на којем нису примењене прописане мере за безбедност и здравље на раду

Запослени је дужан:

- Запослени је дужан да пре почетка рада прегледа своје радно место укључујући и средства за рад која користи, као и средства и опрему за личну заштиту на раду, и да у случају уочених недостатака извести послодавца или друго овлашћено лице.
- Пре напуштања радног места запослени је дужан да радно место и средства за рад остави у стању да не угрожавају друге запослене
- Запослени је дужан да, у складу са својим сазнањима, одмах обавести послодавца о неправилностима, штетностима, опасностима или другој појави која би на радном месту могла да угрози његову безбедност и здравље или безбедност и здравље других запослених.
- Запослени је дужан да ради на радном месту са повећаним ризиком, на основу извештаја службе медицине рада, којим се утврђује да је здравствено способан за рад на том радном месту.
- Запослени је дужан да сарађује са послодавцем и лицем за безбедност и здравље на раду, како би се спровео програм за безбедност и здравље на пословима на којима ради.

Активности и мере	Носиоци активности	Временска динамика
Преглед и провера исправности средстава за рад, провера опреме за рад у складу са техничким прописима и одређеним стандардима (средства и опрема за рад, музички инструменти, електричне инсталације, грејање и друге инсталације) врше се на начин који обезбеђује одговарајућу сигурност запослених	Лица са одговарајућом лиценцом	Периодично
Утврђивање да ли радна средина одговара условима за продуктиван рад и здравље (испитивање микроклиме, буке, осветљеност просторија...)	Запослени у установи	Континуирано
Израда акта о процени ризика	Директор	Периодично
Провера теоријске и практичне оспособљености запослених за безбедан и здрав рад	Стручна и одговорна лица за проверу безбедности и здравља на раду	Периодично
Унапређење улоге службе Медицине рада у систему безбедности и здравља на раду кроз праћење здравственог стања запослених	Дом здравља Стручна и одговорна лица за проверу безбедности и здравља на раду	Континуирано
Промоција културе превенције, примера добре праксе у области безбедности и здравља на раду	Стручна и одговорна лица за проверу безбедности и здравља на раду (образовне институције, сектори безбедности, Министарство унутрашњих послова...)	Континуирано

Основна школа
„Јован Цвијић“
Костолац

Едукација ученика о безбедности и здрављу на раду	Одељенске старешине	Континуирано
Сарадња са државним органима и локалном самоуправом Министарство просвете, Министарство унутрашњих послова, локалном самоуправом, и другим градовима и општинама	Директор, помоћник директора, ПП служба	Континуирано